

ལེགས་བཤད་གསེར་ཐོང་གི་
མཆན་འགྲེལ་འོད་ཀྱི་ཕུང་པོ་
ཞེས་བྱ་བ།

སྟོད་ཆ།

ཤིང་རྩེ་སྟོལ་འབྲེད་ནས་ལུས་རྣམ་གཞག་བར།

ནི་ཁྱ་འཕེན་ཁྱེ་བྱམས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བརྩམས།

༡༡། །ལེགས་བཤད་གསེར་ཕྱེད་གི་མཆན་
འགྲེལ་འོད་གྱི་ཕུང་པོ་ཞེས་བྱ་བ།

སྟོད་ཆ།

ཤིང་རྟེ་སྒོལ་འབྱེད་ནས་ལྷས་རྣམ་གཞག་བར།

ནིའུ་ཇི་ལེན་ཏི་བྱམས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བརྩམས།

དཀར་ཆག

སྒྲིབ་མེད།.....	14
མཆོད་བརྗོད།	16
མཆོད་འབྲེལ་དངོས།	18
1 བསྟན་བཅོས་ཀྱི་མཆོད་སྒྲིབ་པ།	18
2 བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པའི་སྒྲོ།	18
2.1 འགྱུར་བྱ་གི་ཚུལ་དང་མཐུན་པའི་བྱ་ག་འཆལ་བ།	19
2.2 བྱ་ག་པར་གསུམ་ལྟན་གྱི་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པའི་སྒྲོ།	19
2.2.1 འཇུག་བརྗོད།	19
2.2.2 མཆོད་བརྗོད་དངོས།	21
2.2.2.1 ཐེག་ཆེན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྐབས་འགྲོའི་སྒྲོ་ནས་མཆོད་བརྗོད་མཛད་པ།	22
2.2.2.2 འཇུག་ཐུན་མོང་ཐུན་ཐུན་ལྟར་བྱ་བ།	23
2.2.2.3 ཐུན་ཐུན་མཆོད་ཆོག་གི་རིམ་པའི་སྒྲོལ་འབྲེད་པ་པོ་ལ་མཆོད་པར་བརྗོད་པ།	24
2.2.2.4 ཐུན་ཐུན་འདི་ནི་མའི་ཡུལ་དུ་འབྲེན་པ་པོ་ལ་མཆོད་པར་བརྗོད་པ།	24
2.2.2.5 ཐུན་ཐུན་ཡུལ་གསུམ་དང་སྐར་ཉེ་གསལ་བར་བྲེད་པ་པོ་ལ་མཆོད་པར་བརྗོད་པ།	25
2.2.2.6 བཀའ་བྲིན་བྲན་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་གདངས་ཅན་ཡུལ་གྱི་ཐོག་མའི་གནས་ཚུལ་བྲང་པོ་བརྗོད་པ།	25
2.2.2.7 ལྷ་ས་པ་སྐྱེས་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་བཀའ་བྲིན་བསྐྱངས་ཚུལ་གྱི་རྣམ་ཐར་དང་འབྲེལ་བའི་ཆེ་བ་བརྗོད་པ།	26
2.2.2.8 དེན་གཞོ་བའི་ཡན་ལག་ཏུ་ཡུལ་དེ་རྣམས་ངོས་བཟུང་སྟེ་བྱ་ག་འཆལ་བ།	26
2.2.2.9 རྗེ་ཉིད་བསྟན་པའི་སྒྲི་མགོར་འཇུག་པར་མཛད་པ་པོ་དོན་གྲུབ་དེན་ཆེན་ལ་མཆོད་པར་བརྗོད་པ། ..	26
2.2.2.10 འཇུག་ཐུན་ཐུན་མཆོད་ཆོག་གི་རིམ་པའི་སྒྲོལ་འབྲེད་པ་པོ་ལ་མཆོད་པར་བརྗོད་པ།	27
2.2.3 རོ་ཐོ་ངོས་པར་བསྟན་པ།	27
2.2.3.1 རོ་ཐོ་ངོས་པར་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་རྒྱ་བྱུང་སྐབས་ཆོག་གསལ་བ་བསྟན་པ།	28

2.2.3.2 ཚུལ་ལྟ་ལམ་འཛིན་གྱི་སྒྲིག་སྒྲུབ་ཆོག་པ་བསྟན་པ།	28
2.2.3.3 བསྟན་བཅོས་ཀྱི་མཆན་བཤད་པའི་སྒྲིག་སྒྲུབ་དེའི་བྱེད་ལས་བརྗོད་པ།	29
2.2.3.4 སྒྲིག་སྒྲུབ་མིའི་བྱེད་པར་ངོས་གཟུང་བ།	29
1 རྒྱུ་ལྡན་དོན་ལྡན་གྱི་མཆན།	62
1.1 དངོས།	62
1.1.1 མཆན་བསྟན་པ།	62
1.1.2 མཆན་བཤད་པ།	64
1.1.3 མཆན་གྱི་དགོས་པ།	65
1.2 ཞུ་ལ་བྱུང་བ།	65
1.2.1 གཞུང་ཆོད་ཆོག་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་བཅུ་པའི་གྲངས་བཤད་པ།	65
1.2.2 འགྲུ་མཐར་ཕྱིན་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་བྱུང་འཆལ་བ།	66
2 བརྗོད་བྱ་དེ་ལྡན་གྱི་གཞུང་།	70
2.1 སྤྱི་ཆེད་པ།	70
2.2 གཞུང་དངོས་བཤད་པ།	85
2.2.1 ཚུལ་ལྟ་ལམ་འཛིན་གྱི་བྱ་བ།	85
2.2.1.1 འགྲུ་ལྟ་ལམ་འཛིན་གྱི་བྱ་བ།	85
2.2.1.1.1 དགོས་པ་དང་ལྡན་པའི་བྱ་བ་འཆལ་བ།	85
2.2.1.1.2 སྒྲིག་སྒྲུབ་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་བྱུང་འཆལ་བ།	93
1 ཐོག་མཐའ་མེད་ཀྱིས་བཤད་ཚུལ།	94
2 དབྱིག་གཉེན་གྱིས་བཤད་ཚུལ།	98
3 འཕགས་པས་བཤད་ཚུལ།	103
4 བཙུན་པས་ཞུ་བཤད་བྱས་ཚུལ།	104
2.2.1.1.3 རང་གི་སྤྱི་ཆེད་བསྟན་པ།	111
2.2.1.1.4 བཙུན་པས་ཞུ་བཤད་ཚུལ་གྱི་ཐོག་མཐའ་མེད་ཀྱིས་བཤད་པས་པ།	112

2.2.1.1.5 ཁེངས་བསྐྱེད་སྒྲིལ་བའི་རྒྱ་བརྒྱུད་པ།	112
2.2.1.2 ཅ་བ་ཅོམ་པ་ལ་འབྲུག་པ།	114
2.2.1.1.1 གདུལ་བྱ་དང་བ་བསྐྱེད་པའི་ཡན་ལག་མཚོད་བརྒྱུད་པ།	115
2.2.1.1.1.1 མཚོད་བརྒྱུད་དངོས།	115
2.2.1.1.1.1.1 མཚམས་སྦྱར།	115
2.2.1.1.1.1.2 ཅ་བས་བསྐྱེད་པ།	122
ཡུམ་སྐུ་གྱི་རྣམ་གཞག་	124
1 རང་གི་ལུགས་བཞག་པ།	125
2 དེ་ལ་ཅོད་པ་སྤང་བ།	127
3 མཁས་པའི་དགོངས་བ་སྦྱབ་པ།	130
2.2.1.1.1.1.3 འགྲེལ་བས་བཤད་པ།	132
2.2.1.1.1.1.3.1 སྤྲ་འགྲེལ་གྱི་འཕྲོས་དོན།	132
2.2.1.1.1.1.3.1.1 དགོས་དོན།	133
2.2.1.1.1.1.3.1.1.1 གནས་སྐབས།	133
2.2.1.1.1.1.3.1.1.1.1 རོས་པའི་དགོས་པ།	133
2.2.1.1.1.1.3.1.1.1.2 དང་བའི་དགོས་པ།	147
2.2.1.1.1.1.3.1.1.1.3 ལྷན་པའི་དགོས་པ།	148
2.2.1.1.1.1.3.1.1.2 མཐར་ཐུག་གི་དགོས་པ།	149
2.2.1.1.1.1.3.1.1.3 དེ་དག་གིས་བྱུང་བའི་དོན།	150
2.2.1.1.1.1.3.1.2 བསྐྱེད་དོན་ལས་འཕྲོས་པ།	150
2.2.1.1.1.1.3.1 ཅ་བའི་ཆོག་དོན།	161
2.2.1.1.1.1.3.1.1 དངོས།	161
1 ཡུལ་གང་ལ་བྱུག་འཆལ་བ།	162
2 ཚུལ་ཇི་ལྟར་བྱུག་འཆལ་བ།	163

1 གཞི་ཤེས་ཀྱིས་ཉན་རང་གི་བཞེད་པ་སྦྱབ་ཚུལ།	164
1 ཉེན།	164
2 ཐབས།	167
3 འབྲས་བླ།	167
མྱུང་འདས་ཀྱི་རྣམ་གཞག།	168
1 ཉན་ཐོས་སྡེ་བའི་ལུགས།	168
1 ལྷག་མ་ཡོད་མེད་ཀྱི་དོན།	168
2 མྱུང་འདས་གང་ལ་འདོད་པ།	169
2 སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས།	172
3 དབྱ་མ་པའི་ལུགས།	173
4 འཐད་པར་གྲུབ་པ།	174
2 ལམ་ཤེས་ཀྱིས་བྱང་སེམས་ཀྱི་བཞེད་པ་སྦྱབ་ཚུལ།	175
1 ཉེན།	175
2 ཐབས།	175
3 འབྲས་བླ།	176
4 འཐད་པར་གྲུབ་པ།	176
3 རྣམ་མཁྱེན་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཞེད་པ་སྦྱབ་ཚུལ།	176
1 ཉེན།	177
2 ཐབས།	177
3 འབྲས་བླ།	178
ཚོས་འཁོར་ཀྱི་རྣམ་གཞག།	179
1 ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རོ་བོ།	179
2 ཚོས་འཁོར་ཀྱི་རེས་ཆིག།	181
3 དབྱེ་བ།	182

4 ཚད།	186
4 རྣམ་མཁེན་གྱིས་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བཞེད་པ་སྦྱབ་པ་འཐད་པར་བྱུང་བ།	188
2.2.1.1.1.3.1.2 ཡུམ་སྤུངས་སུ་འགྱུར་ཚུལ།	189
1 རང་ལན་གདབ་བ།	189
2 གཞན་ལན་དགག་བ།	191
2.2.1.1.1.2 མཚོན་བཟོན་དེ་ལ་ཚོད་པ་སྤང་བ།	193
2.2.1.1.1.2.1 སྦྱི།	193
2.2.1.1.1.2.1.1 འདི་དག་འབྲེལ་པ་གང་དུ་བཞོད་བ།	194
2.2.1.1.1.2.1.2 གང་ཟག་སྤུའི་འདོད་པ་ཡིན་བ།	198
2.2.1.1.1.2.1.3 གཞུང་གང་ལས་འབྲེལ་དབྱེད་བ།	199
2.2.1.1.1.2.1.4 འཆད་ཚུལ་གཞན་དགག་བ།	200
2.2.1.1.1.2.1.4.1 དགག་པ་དངོས།	200
2.2.1.1.1.2.1.4.2 རང་ལུགས་བསྟན་བ།	204
2.2.1.1.1.2.1 ཡན་ལག་གི་དོན།	206
2.2.1.1.1.2.1.1 ཚོད་བ།	206
2.2.1.1.1.2.1.1.1 ཅི་བ་དགོད་བ།	206
2.2.1.1.1.2.1.1.2 དེ་ལ་སྦྱོན་བཟོན་བ།	208
2.2.1.1.1.2.1.2 ལན།	213
2.2.1.1.1.2.1.2.1 ལན་དངོས།	213
2.2.1.1.1.2.1.2.2 ཤེས་བྱེད་ཀྱི་ཁུངས་དགོད་བ།	215
1 ཡུམ་བར་མ།	215
1.1 མདོར་བསྟན་བ།	216
1.2 རྒྱུས་བར་བཤད་བ།	216
1.2.1 གཞི་ཤེས།	217

1.2.1.1 ཇི་བ།	217
1.2.1.2 ལན།	217
1.2.2 ལམ་ཤེས།	219
1.2.2.1 ཇི་བ།	219
1.2.2.2 ལན།	219
ཡང་དག་མཐའི་རྣམ་གཞག་	222
1 ཡུལ་ལམ་གསུམ་པོ་དེ་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་མིན་བརྟག་བ།	222
3 དམིགས་བསལ་གྱི་དོན་བརྟག་བ།	226
4 ཡང་དག་མཐའ་ངོས་གཟུང་བ།	229
1.2.3 རྣམ་མཐུན་རྒྱས་བར་བཤད་བ།	233
2 བསྐྱུས་པ་ཁྲུངས་སུ་དགོད་བ།	234
3 རྒྱས་པ་ཁྲུངས་སུ་དགོད་བ།	235
2.2.1.1.2.1.2.3 སྤྱད་བྱེད་གསུམ་ངོས་གཟུང་བ།	239
2.2.1.1.2.1.2.3.1 གཞི་ཤེས།	239
2.2.1.1.2.1.2.3.2 ལམ་ཤེས།	240
2.2.1.1.2.1.2.3.3 རྣམ་མཐུན་ངོས་གཟུང་བ།	242
2.2.1.1.2.1.2.4 དེ་དག་གིས་གྲུབ་པའི་དོན་བསྐྱུས་བ།	244
2.2.1.1.2 རྟོག་ལྡན་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པའི་ཡན་ལག་དགོས་འབྲེལ།	245
2.2.1.1.2.1 དགོས་པ།	245
2.2.1.1.2.1.1 སྦྱིར་བསྟན་བ།	245
2.2.1.1.2.1.2 བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་བ།	252
2.2.1.1.2.1.2.1 དགོས་འབྲེལ་བཞི་ངོས་གཟུང་བ།	252
2.2.1.1.2.1.2.1.1 ངག་ཅམ་ལ་ཡོད་བ།	252
2.2.1.1.2.1.2.1.2 དགོས་འབྲེལ་ངག་ལ་ཡོད་བ།	253

2.2.1.1.2.1.2.1.3 བསྟན་བཅོས་ལུས་ལ་ཡོད་པའི་དགོས་འབྲེལ་བཞི།	253
2.2.1.1.2.1.2.2 དེ་དག་ངག་གིས་བསྟན་པའི་ཚུལ།	253
2.2.1.1.2.1.2.3 བསྟན་བྱ་བཞིར་བྱངས་ངེས་པ།	254
2.2.1.1.2.3 ཆིག་གི་དོན།	257
2.2.1.1.2.3.1 མཆོམས་སྒྱུར།	258
བཀའ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་རྣམ་གཞག།	260
1 དགོས་སོགས་བཞི་དང་ལྡན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་རང་བཞིན།	260
1.1 ལུགས་གཞན་བསྟན་པ།	260
2.2 འཐད་སྒྲིགས་ངོས་གཟུང་བ།	262
2.2.1 བཀའ་མཆོན་གཞི།	263
2.2.2 བསྟན་བཅོས་ཀྱི་མཆོན་གཞི།	266
2 བསྟན་བཅོས་ཀྱི་སྒྲ་བཤད།	267
2.2.1.1.2.3.2 ཅ་བ།	268
2.2.1.1.2.3.3 འབྲེལ་བ།	276
1 བརྗོད་བྱ།	277
2 འབྲེལ་བ།	279
3 ཉིང་དགོས་པ།	280
4 དགོས་པ།	285
2.2.2 བརྩམ་བྱ་གཞུང་གི་རང་བཞིན།	286
2.2.2.1 རྒྱས་པ་ལ་དད་པ་ལ་བརྒྱད།	286
2.2.2.1.1 ལུས་རྣམ་པར་བཞག་པ།	286
2.2.2.1.1.1 མཆོམས་སྒྱུར་ཏེ་ལུས་དགོད་པ།	286
1 ལུས་ཀྱི་མཆོན་ཉིད།	287
2 དབྱེ་བ།	288

3 དེས་ཚིག་.....	288
2.2.2.1.1.2 དགོད་པ་ཅན་གྱི་ལུས་ཉིད་བཤད་པ།	288
2.2.2.1.1.2.1 ལུས་མདོར་བསྟན་པ།	288
2.2.2.1.1.2.1.1 གངས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཡུམ་གྱི་དབྱེ་བ།	289
2.2.2.1.1.2.1.1.1 ཚིག་གི་དོན་བཤད་པ།	289
2.2.2.1.1.2.1.1.2 བརྒྱད་ཚན་གསུམ་གྱི་ཁྱད་པར་དབྱེད་པ།	291
2.2.2.1.1.2.1.1.3 ཤེར་ཕྱིན་གྱི་དངོས་བཏགས་བསྟན་པ།	294
2.2.2.1.1.2.1.1.3.1 འདོད་པ་དགོད་པ།	295
2.2.2.1.1.2.1.1.3.1.1 གཞོད་འཛོམས་ཀྱི་ལུགས།	295
2.2.2.1.1.2.1.1.3.1.2 སྤྱོགས་སྒྲུང་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པའི་ལུགས།	298
2.2.2.1.1.2.1.1.3.1.1.3 དེ་ལས་གཞན་པའི་ལུགས་སོ། 	300
2.2.2.1.1.2.1.1.3.2 དེའི་འཐད་སྤྱོགས་བསྟན་པ།	303
1 ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མཚན་ཉིད།	304
1.1 གང་ལ་བརྟེན་པའི་མཚན་གཞི།	304
1.2 མཚན་གཞི་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་མཚན་ཉིད།	305
2 ས་མཚམས།	305
2.1 བཏགས་པའི་མཐའ་དགག་པ།	306
2.2 གནས་པའི་དོན་དགོད་པ།	308
3 དེས་ཚིག་.....	309
2.2.2.1.1.2.2 རྒྱས་པར་བཤད་པ།	310
2.2.2.1.1.2.2.1 དངོས་བརྒྱད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།	310
2.2.2.1.1.2.2.2 གངས་ངེས་པ།	313
2.2.2.1.1.2.2.3 གོ་ངེས་ངེས་པ།	316
2.2.2.1.1.2.2.4 ས་མཚམས།	317

2.2.2.1.1.2.2.4.1 མཁུན་གསུམ་གྱི་ས་མཆམས།	317
2.2.2.1.1.2.2.4.2 ལྷོ་ར་བཞིའི་ས་མཆམས།	321
2.2.2.1.1.2.2.5 ལྷོ་ས་པ་སྤང་བ།	331
2.2.2.1.1.2.2.5.1 མཁུན་གསུམ་དང་རྣམ་ཀློག།	331
2.2.2.1.1.2.2.5.2 རྣམ་མཁུན་དང་ལམ་ཤེས་ལ་ལྷོ་ས་སྤང་།	333
2.2.2.1.1.2.2.5.3 ལམ་ཤེས་དང་གཞི་ཤེས་ལ་ལྷོ་ས་སྤོང་།	334
2.2.2.1.1.2.2.5.4 རྣམ་མཁུན་དང་ཆོས་སྤྱོད་ལ་ལྷོ་ས་པ་སྤང་བ།	334
2.2.2.1.1.2.1.2 དབྱེ་བ་མིང་གིས་བྱད་པར་བྱ་བྱས་པའི་ཚུལ།	335
2.2.2.1.1.2.1.2.1 རོན་དངོས།	335
2.2.2.1.1.2.1.2.1.1 མཁུན་གསུམ་གྱི་ལུས་རྒྱས་པར་བཤད་བ།	335
2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.1 རྣམ་མཁུན།	335
2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.1.1 རྣམ་མཁུན་དེ་ལྟར་བཤད་པའི་ཚུལ།	336
2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.1.2 དེའི་འཆད་བྱེད་གཏན་ལ་དབབ་བ།	338
2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.1.3 རྟེན་གྱི་གང་ཟག་.....	349
2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.2 ལམ་ཤེས་གྱི་ལུས་རྒྱས་པར་བཤད་བ།	349
2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.2.1 ལམ་ཤེས་གྱི་ཆོས་དངོས།	349
2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.2.1.1 ལམ་ཤེས་གྱི་ཡན་ལག་.....	350
2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.2.1.2 ཡན་ལག་ཅན་གྱི་ལམ་ཤེས།	350
2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.2.2 དེ་དེ་ལྟར་མཆོན་ཚུལ།	354
2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.2.3 རྟེན་གྱི་གང་ཟག་གོ།	354
2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.3 གཞི་ཤེས་གྱི་ལུས་རྒྱས་པར་བཤད་བ།	354
2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.3.1 གཞི་ཤེས་གྱི་ཆོས་དངོས།	355
2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.3.2 དེ་དེ་ལྟར་བཤད་ཚུལ།	357
2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.3.3 རྟེན་གྱི་གང་ཟག་.....	358

2.2.2.1.1.2.1.2.1.2 སྒྱུར་བཞིའི་ལུས་རྒྱས་བཤད།	360
2.2.2.1.1.2.1.2.1.2.1 རྣམ་ཀུན་གྱི་ལུས་རྒྱས་བཤད།	360
2.2.2.1.1.2.1.2.1.2.1.1 རྣམ་ཀུན་གྱི་ཆོས་དངོས།	360
2.2.2.1.1.2.1.2.1.2.1.2 དེ་ནི་ལྟར་བཤད་པའི་ཚུལ།	364
2.2.2.1.1.2.1.2.1.2.2 ཅེ་མོ།	365
2.2.2.1.1.2.1.2.1.2.2.1 ཅེ་མོའི་ཆོས་དངོས།	365
2.2.2.1.1.2.1.2.1.2.2.2 དེ་ནི་ལྟར་མཆོན་པའི་ཚུལ་ལོ། 	367
2.2.2.1.1.2.1.2.1.2.3 མཐར་གྱིས་པའི་ལུས་རྒྱས་བཤད།	368
2.2.2.1.1.2.1.2.1.2.4 སྐད་ཅིག་པའི་ལུས་རྒྱས་པར་བཤད་པ།	370
2.2.2.1.1.2.1.2.1.3 ཆོས་སྒྲིའི་ལུས་རྒྱས་པར་བཤད་པ།	371
2.2.2.1.1.2.1.2.2 རྒྱུས་པ་སྤང་བའོ། 	374
2.2.2.1.1.2.1.2.2.1 སྒྲུབ་པ་དང་སྒྱུར་བ།	374
2.2.2.1.1.2.1.2.2.2 གང་ཟག།	375
2.2.2.1.1.2.1.2.2.3 ཉོག་པ།	376
2.2.2.1.1.2.1.2.2.4 སྒོམ་ལམ།	377
2.2.2.1.1.2.1.2.2.5 མཐོང་ལམ་ལ་རྒྱུས་སྤང་།	378
2.2.2.1.1.2.1.2.2.6 སྒྱུར་ལམ་ལ་རྒྱུས་སྤང་།	379
2.2.2.1.1.3 ལུས་ཀྱིས་བསྐྱུས་པའི་དོན།	382
2.2.2.1.1.4 ཆིག་དོན་མི་འཆད་པའི་རྒྱ་མཆན།	383
2.2.2.1.2 ཡན་ལག་རྒྱས་པར་བཤད་པ།	384
2.2.2.1.2.1.2 སྒྱུར་ཚུལ་ལ་ཚིད་པ་སྤང་བ།	385
2.2.2.1.2.1.2 སྒྱུར་ཚུལ་ལ་ཚིད་པ་སྤང་བ།	389
ལུང་འབྲེན་བྱག་དཔེའི་མཆན་གཞུང་།	394

ཕྱིན་སྒྲུང་།

དེ་ལ་ཡང་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་དབུ་མཆོག་དང་པོའི་ཤེས་ཕྱིན་ལས། “ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་
ཕྱིན་པ་འདི་འབྲི་བ་དང་། སྒྲིག་པ་དང་། ཉན་པ་དང་། ཁ་ཏྲོན་བྱེད་པ་དང་། ལེན་པ་
དང་། འཆང་བ་དང་། སེམས་པ་དང་། སྒྲིམ་པ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་མཆོད་
པའི་ཆོ་ག་རྒྱས་པའོ། །”¹ ཞེས་མདོ་སྡེ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་འབྲི་བ་སོགས་སྤྱགས་བཅུ་དུས་གསུམ་
ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལ་བཀུར་སྟེ་མཛད་པའི་ཐབས་སྒྲ་ན་མེད་པའི་འདུ་ཤེས་བཞག་ནས་
ཡུམ་གྱི་མདོ་འདི་ལ་གནས་པའི་ཟབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བ་ལ་གུས་པའི་ཉན་པ་པོ་རྣམས་ལ་ཆོམ་
པར་བྱེད་པའི་གཏམ་འདི་སྟེ་ལ་བར་བྱ་སྟེ། འདི་ལ་ཡང་འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་བྱམས་ཆོས་སྟེ་
ལྷའི་བཀའ་བབ་ཆེན་པོ་སྟོབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱི་དེ་ཉིད་རྣམ་ངེས་ནས་བཟུང་གི་འགྲེལ་
པ་དང་། ཁ་བ་ཅན་གྱི་བོད་དུ་རྒྱལ་པོ་ཁྱི་སྟངས་སྟེ་བཅན་གྱི་འབྲུམ་གྱི་གཞོན་འཛོམས་སོགས་
གྱི་འགྲེལ་པ་དུ་མ་ཡོད་པ་ལས། རྗེ་ཙཱ་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་པའི་ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་
གསེར་གྱི་ཕྱང་བ་འདི་ནི་བྱུང་པར་དུ་འཕགས་པ་ཞིག་དུ་མདོན་ཏེ། ལྷག་ཆང་ལོ་རྩ་བས།
“ཁྱོད་སྟོ་ཉི་མ་གཞོན་ཅུའི་དུས་ཀྱི་ཆོ། མདོ་དང་རྒྱན་གྱི་པད་ཆལ་རྒྱས་མཐོང་ནས། བདག་
སྟོ་ཁེངས་པའི་ཀུ་མུད་ལྷག་པར་བུམ། ཟབ་ཡངས་མཁྱེན་པའི་གཏེར་ལ་གསོལ་བ་
འདེབས། །” ཞེས་བསྟན་བཅས་དང་དེའི་རྩོམ་པ་པོ་ལ་བསྟོད་པ་བཞིན་ནོ། །འོན་ཀྱང་
ལེགས་བཤད་མཆོག་འདི་ཡི་ཆོག་དོན་རྟོགས་ཤིན་དུ་དཀའ་ཞིང་ལས་དང་པོ་བ་ལ་ཐོས་
བསམ་གྱིས་འབྲུག་པ་ལ་ཡང་ཆོགས་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་གནས་འདི་རྟོགས་ནས། འོད་གྱི་ཕུང་
པོ་ཞེས་བྱ་བའི་མཆན་འགྲེལ་འདི་རྩོམ་པ་ལ་འབད་བ་བསྟེད་དེ། གསེར་ཕྱང་གི་ཆོག་བསྟོང་
པོ་འདི་དག་ཐལ་ཕྱང་སོགས་གོ་སྟོབ་པའི་ཆོག་དུ་བཀོད་ཅིང་། བོད་ཀྱི་ལྷ་རབས་པའི་བཞེད་
སྟོལ་དང་རྒྱ་གཞུང་བཀའ་བསྟན་འགྱུར་གང་དུ་ཡོད་པ་སོགས་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ཞིག་
གོ། འདི་ཡང་གཙོ་བོར་ལས་དང་པོ་བའི་སྟོད་ཡུལ་དུ་བརྩམས་པ་ལས་མཁས་པའི་དབང་
པོའི་ཁྱོད་ལ་གསེར་ཕྱང་གི་ཆོག་འདི་དང་འདི་མཐའ་གཅིག་དུ་དོན་འདི་དང་འདི་འོ་སྟམ་
པའི་སྟོབས་པ་དང་མི་ལྡན་ནོ། །དེས་ན་ཆོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་མཛད་པའི་ཆོག་འགྲེལ་
དུ། “གྲུབ་མཐའ་རབ་འབྱམས་ལ་མ་འདྲིས་པར་རིག་པ་རྩོམ་པ་ནི་ཤེས་རབ་འཕེལ་བའི་
རྒྱུའོ། །”² ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཁོ་བོའི་སྟོ་དམན་པ་སྦྱང་ཆེད་དུ་བརྩམས་ཏེ། རོར་འབྲུལ་

¹ སེར་མདོག་པའི་ཆེན་ཤུག་མཆོག་ལྷན་གྱིས་མཛད་པའི་ཤེས་ཕྱིན་པ་རྒྱབ་སྟོན་ 172 ལ་དངས་བཞིན་བཀོད།

² ཆོག་གསལ་སྟེ་བསྟན། ཤེས་ཕྱིན། 9-ན

དང་ལེགས་པར་མ་སྒྱུར་བ་ལ་བཟོད་པར་གསོལ། དེ་བཞིན་དུ་གསེར་ཕྱོང་གི་མཆན་འགྲེལ་
ལྷང་རིག་འོར་བུའི་དོ་ཤལ་ རྟོག་མཆན་ ལ་ཅུང་ཟད་བསྟན་པ་ཅན་ལས་ཡིག་ཆའི་ཁག་
དང་། གསེར་ཕྱོང་གི་ཆོག་སྒྲིམ་དང་། ཀུན་བཟང་ཞིང་གི་ཉ་མ་ཐར་འདོད་ལུན་སེལ་ རྟུང་
ཐང་སློ་གོས་རྒྱ་མཚོའི་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱི་མཆན་འགྲེལ་ དང་། གསེར་ཕྱོང་བགོ་
སྲེང་ཚུམ་ཤོག་གི་དེབ་ལ་རྒྱ་ཆེར་བསྟན་པའི་ཡང་མེད་པ་ལ་འགྱུར་པ་བསྐྱེད་ཅིང་། ལྷ་
རབས་པའི་འགྲེལ་པའི་ཁག་ལ་རྟོག་ལོ་ལྟ་བུ། ཨར་བྱང་རྒྱལ་ཡེ་ཤེས། འཇམ་དཔལ་གཉལ་
ཤིག་རྟོ་རྟེ། བཅོམ་ལྷན་རིག་པའི་རལ་འགྲི། ལུ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ། ཉ་དཔོན་ཀུན་དགའ་
དཔལ་བཅས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ལས་མ་རྟེན་པས་ཞིབ་དུ་འཆོལ་བའི་སྐལ་བ་མ་བྱུང་ངོ་། །དེ་ལྟར་
ཡིན་ན་ཡང་གྱི་ན་ལས་མ་འདས་པའི་ཚུམ་ཕན་བུ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་པར་ཕྱིན་གྱི་གཞུང་
ལ་ཐོག་མར་འཇུག་པའི་གང་ཟག་གཅིག་གཅིག་ལུ་ལ་གསེར་ཕྱོང་གི་ནང་གསེས་ཀྱི་གནད་
གཅིག་ལ་གོ་བ་ཆགས་ན། ཚུམ་པ་པོ་ཁོ་བོའི་སྤྱིང་གི་རེ་བ་བསྐྱུང་བར་འགྱུར་ཏེ། མི་སྤྱིང་
པར་འདྲ་ན་ཡང་གང་ཟག་དེ་གསེར་ཕྱོང་དང་དེས་མཆོན་པའི་རྟེན་པོ་ཆེའི་གཞུང་སྟོག་
པ་ལ་ཐོགས་མེད་དུ་འགྱུར་ན་ལྟ་ཅི་སྟོན།

ནིའུ་རྩི་ལེན་ཏེ་བྱམས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱིས།

མཚན་བརྗོད།

མཐོན་མཐིང་གྲང་གིས་གང་བའི་ཚུ་མཐོངས་ལ། །
ཤེས་རབ་གསེར་གྱི་ཐེགས་པ་མེ་ཡི་མཚོ། །
འཆོས་སྒྲིབ་གཉིས་ལྡན་གསུང་ནི་འོད་འབུམ་སྟེ། །
ཁ་བ་ཅན་གྱི་ཡུལ་དེ་བྱབ་མཛད་རྒྱལ། །

ཡ་མཐའ་བྲལ་བའི་མཁའ་ལྗར་སྒོ་བགོས་ལ། །
ཡ་མཚན་ཡོན་ཏན་འོ་མའི་སྤྱན་སྦྲངས་ཏེ།
མ་བསྐལ་འཕྱར་ཏེ་ཉན་པའི་གདུལ་བྱ་ལ།
མ་འགག་ཆར་པ་འབེབས་མཛད་སྒྲ་མར་འདུད།

ཆོག་དོན་གཉིས་ལས་ཆོག་ལ་འཆལ་བའི་དུས།
ཁ་རྒྱགས་པ་དང་མཁས་པ་གཅིག་ཏུ་འབྱུལ། །
ལག་པ་ལྷན་པ་གཉིས་ལས་ལག་པ་གཙོ། །
གཞུང་གི་སྒྲིང་པོའི་གཤེད་མ་སྤྱོད་ཀྱི་བྱུང་བ། །

འོན་ཀྱང་དཔྱད་ལྡན་ཉུང་བ་ཞིག །
ཚུད་པའི་རྐང་རྒྱང་མི་བཟང་པར། །
གཞུང་ལ་སྤྲོས་པའི་དོན་མཚོག་འཆོལ། །

འདི་ཡི་རེ་བ་བསྐྱེད་ཅིང་འབྲི། །

མཆན་འགྲེལ་དངོས།

འདི་ལ་གསུམ་ 1 བསྟན་བཅས་ཀྱི་མཆན་སྟོས་པ། 2 བསྟན་བཅས་ལ་འཇུག་པའི་སྟོ། 3 བསྟན་བཅས་དངོས།

1 བསྟན་བཅས་ཀྱི་མཆན་སྟོས་པ།

༄༅། །ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་མན་ངག་གི་བསྟན་བཅས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་
རྒྱན་འགྲེལ་པ་དང་བཅས་པའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ལེགས་བཤད་གསེར་གྱི་ཕྱེང་བ་ཞེས་བྱ་བ་
བཞུགས་སོ། །མཆན་འདིའི་དོན་ལ་ནི། སྐབས་འདིར་བཅུ་རྒྱའི་བསྟན་བཅས་ཆོས་ཅན།
ཁྱོད་ལ་ལེགས་བཤད་གསེར་གྱི་ཕྱེང་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཁྱོད་ལ་དོན་བདུན་ཅུའི་གསེར་གྱི་ཕྱེང་
དོན་དེ་དག་ལེགས་བཤད་ཀྱི་སྤང་བྱ་ལ་བཀོད་ནས་གདུལ་བྱའི་མཐིན་པའི་རྒྱན་དུ་འགྱུར་
བའི་ཕྱིར། །བཤད་པ་འདི་ནི་འོག་ཏུ་བྱུང་བའི་ “ཟབ་བཟླེང་དོན་བཟང་བདུན་ཅུའི་རིན་
ཆེན་ཕྱེང་”³ ཞེས་པའི་ཆོགས་བཅད་ལས་གསལ་ལོ། །

2 བསྟན་བཅས་ལ་འཇུག་པའི་སྟོ།

བསྟན་བཅས་ལ་འཇུག་པའི་སྟོ་ལ་གཉིས། 2.1 འགྱུར་ཕྱག་གི་ཚུལ་དང་མཐུན་པའི་ཕྱག་
འཆལ་བ། 2.2 བྱད་པར་གསུམ་ལྡན་གྱི་བསྟན་བཅས་ལ་འཇུག་པའི་སྟོ་གཉིས།

³ གསེར་ཕྱོད་། ལྟོད་ཆ། ཤོག་ 4 ལ་ཡོད།

2.1 འགྱུར་ཕྱག་གི་ཚུལ་དང་མཐུན་པའི་ཕྱག་འཆལ་བ།

དང་པོ་འགྱུར་ཕྱག་གི་ཚུལ་དང་མཐུན་པའི་ཕྱག་འཆལ་བ་ནི། **རྒྱལ་བ་མ་ཕམ་པ་**ལྟེ་བདུད་
ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཕམ་པར་མི་རུས་པའི་⁴ རྩེ་བཙུན་བྱམས་པ་མགོན་པོ་**ཕྱགས་རྩེ་ཆེན་པོ་**
དང་ཕྱན་པ་ལ་གུས་པས་ཕྱག་འཆལ་ལོ།།

2.2 བྱད་པར་གསུམ་ལྡན་གྱི་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ།

གཉིས་པ་བྱད་པར་གསུམ་ལྡན་གྱི་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་ནི། དེ་ཡང་སྟོབ་དཔོན་
དབྱུག་པ་ཅན་གྱི་གསུང་ལས། “ཤེས་བརྗོད་ཕྱག་བྱ་དངོས་པོ་ནི། །ངེས་པར་བསྟན་པའང་དེ་
ཡི་སྒོ། །”⁵ ཞེས་པ་ལྟར་གྱི་ས་བཅད་གསུམ་གྱིས་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། 2.2.1 ཤེས་བརྗོད། 2.2.2
མཆོད་བརྗོད་དངོས། 2.2.3 རོ་བོ་ངེས་བསྟན་གསུམ་ལས།

2.2.1 ཤེས་བརྗོད།

དང་པོ་ཤེས་བརྗོད་ནི། **པད་ཀར་དང་འདྲ་བའི་མིག་དང་ཕྱན་པའི་བྱབ་འཇུག་དང་རི་བོའི་**
རྐང་པ་འཛོམས་པའི་བརྒྱ་བྱིན་དང་གསེར་གྱི་མངལ་ལྟེ་གསེར་གྱི་སྒོ་ང་ལས་སྦྱེས་པའི་
ཆོངས་པ། །རང་གི་མགོ་ལ་ཚུ་སྤྱོད་གྱི་མཆོན་ཡོད་པའི་**ཉ་ཡི་རྟོག་**ལྟེ་དགའ་རབ་དབང་ཕྱག་
དང་ལྟ་མོ་གཞུ་ས་ལ་ལྷུང་བའི་ཆོ། རང་གི་རལ་པས་**འཛིན་**པའི་དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་དང་
སྟགས་གྱི་སྦྱས་བསྐྱས་པའི་ཁྲ་བ་དང་ཉི་མ་སྟེ། །ལྟ་འདི་དག་འཛིག་རྟེན་འདི་ན་མཆོག་གམ་
ཆེར་རྒྱུ་པར་བྱེད་ཅིང་སྒོ་འདྲོགས་པར་བྱེད་པའི་བྱི་རོལ་བ་**ནུམས་**གྱི་ལམ་ལས་**ཆེར་བྱད་**
པར་དུ་འཕགས་པ། **རྒྱལ་བའི་ཕྱགས་བཟང་འདི་རིང་དུ་རྒྱལ་གྱུར་ཅིག་** །དེ་ལ་ཡང་། རིང་དུ་

⁴ མི་ཕམ་གྱི་སྦྱ་བཤད་འདི་ནི་སྟོབ་དཔོན་དགེ་བའི་ལྷས་མཛོད་པའི་སྟོད་འཇུག་གི་འགྲེལ་བཤད་ལེགས་པར་སྦྱར་བ་ལས་གསལ་བ་ལྟར་
བཀོད་དེ། “དེ་ལ་མ་ཕམ་པ་ནི་བདུད་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཕམ་པར་མི་རུས་པས་ན་མ་ཕམ་པ་ལྟེ། འཕགས་པ་བྱམས་པའོ། །” རྩེ་བཙུན། དབ་
མ། ཤ་ཤོག་ 12-བ།

⁵ ལྟན་དག་མེ་ལོང་། རྩེ་བཙུན། སྒྲ་མདོ། ཤེ་ཤོག་ 318-བ། འདི་ནི་གསེར་ཕྱོད་མཆན་འགྲེལ་ཤོག་གངས་14 ལ་དྲངས། འོག་གི་ས་བཅད་
གསུམ་པོ་འདི་དག་གསེར་ཕྱོད་ནམ་བཤད་མིག་འབྱེད་རྒྱན་251 ལ་བཀོད་པ་བཞིན་བྲིས་སོ། །

རྒྱལ་ཡུར་ཅིག་ཅེས་གཞུང་ལས་དྲངས་སོ། གང་ན། འཕགས་པའི་རྒྱལ་བའི་ལྷགས་བཟང་
དོ། རྗེ་ལྷར་ན། ཆེས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པར་ཤེས་པའི་ཚུལ་གྱིས་སོ། གང་ལས་ཁྱད་པར་
དུ་འཕགས་ཤིང་། ཁྱབ་འཇུག་ལ་སོགས་པའི་སྣ་ཆེར་སྣོན་པའི་ལམ་ལས་སོ། འབྲེལ་ཚུལ་
འདི་ནི་སློ་མང་གྲ་ཆང་གི་མན་ངག་དུ་སྤང་ཏེ། གསེར་ཕྱོད་རྣམ་བཤད་མིག་འབྱེད་⁶ དུ་
གསལ་ལོ། རྩེ་དེ་དག་གི་མཆན་ལ། སློབ་དཔོན་རབ་འབྱོར་སྒྲ་བས་མཛད་པའི་མངོན་
བཛྲ་གྱི་བསྟན་བཅས་འདོད་འཛོའི་བ་མོ་ལས་གསུངས་པའི་ངེས་ཆོག་དང་ཕྱར་ན།

- སློན་ཁྱབ་འཇུག་གིས་དྲག་པོ་མང་དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་ལ་པད་དཀར་སྟོང་ཕྱག་
གཅིག་གིས་མཛད་པར་འདོད་པའི་སྐབས་སུ། པད་དཀར་གཅིག་གིས་གྲངས་ཀ་མ་
ཆང་བ་ལ། རང་གི་པད་དཀར་དང་འདྲ་བའི་མིག་ཕྱང་ནས་འབྱུང་བས་ན། པད་
དཀར་མིག་⁷ དང་།
- སློན་དུས་རི་བོ་རྣམས་ས་གཅིག་དུ་གནས་པར་མ་ངེས་པར་ཕར་ཚུར་འགྲོ་ཞིང་ས་
གཞན་དུ་འདུག་པར་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ། སླེ་བོ་མང་པོ་འཛོམས་པས། བརྒྱ་བྱིན་གྱི་
རྩོ་རྩེས་རི་བོའི་རྒྱང་པ་བཅད་ནས་རི་བོ་འགྲོ་མི་ཤེས་པར་བྱེད་པས་ན། རི་འཛོམས་⁸
དང་།
- ཆངས་པ་ནི་གསེར་གྱི་མདོག་ཅན་གྱི་སློང་ལས་སྐྱེས་པས་ན། གསེར་གྱི་མངལ་⁹
དང་།

⁶ གསེར་ཕྱོད་རྣམ་བཤད་མིག་འབྱེད་རྒྱན་253 ལ་གསལ་ལོ།

⁷ “པད་དཀར་མིག་ནི་ཁྱབ་འཇུག་གིས་དྲག་པོ་མཆོད་པའི་ཕྱིར་པསྒྲ་དཀར་པོ་སྟོང་གི་གཏོར་མའི་གཟུགས་བྱས་པ་ལ། དྲག་པོས་དེ་ལ་
གཅིག་མི་སྤང་བར་བྱས་པ་ན། འདིས་མིག་གཅིག་ཕྱང་ནས་པསྒྲ་དཀར་པོའི་གནས་སུ་བཞག་པས་པད་དཀར་མིག་ཅེས་གྲགས་སོ། །” འཆི་
མེད་མཛོད་གྱི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་བ་འདོད་འཛོའི་བ་མོ། རྩེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། སྒྲ་མདོ། སེ་ཤོག་ 259-ན།

⁸ “རི་འཛོམས་ཞེས་པ་ནི་རི་རྣམས་སློན་གྱི་དུས་ན་འགྲོ་འདུག་བྱེད་པ་ན་སླེ་བོ་མང་པོ་འཛོམས་པས། བརྒྱ་བྱིན་གྱི་རྩོ་རྩེས་བསྟན་ནས་
རྒྱང་པ་བཅད་པས་དེ་ཚུན་ཆད་འགྲོ་མ་ཤིས་སོ། །” འཆི་མེད་མཛོད་གྱི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་བ་འདོད་འཛོའི་བ་མོ། རྩེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། སྒྲ་
མདོ། སེ་ཤོག་ 269-ན།

⁹ “གསེར་གྱི་མངལ་ནི་དུན་པའི་གཞུང་ལས། ཁྱབ་འཇུག་རང་བྱུང་བཅོམ་ལྡན་གྱིས། སླེ་དགུ་ལྷ་ཆོགས་བསྐྱབ་འདོད་པས། ཁྱད་པོར་རྒྱ་
རྣམས་བསྐྱེད་བྱས་ནས། ཁྱེད་ལ་ས་བོན་རབ་དུ་འཕངས། གསེར་གྱི་མདོག་ཅན་རབ་མཛོས་པའི། སློང་རྩ་ལས་རང་བྱུང་སྟེ། ཁྱེད་ལས་
མཆོད་སྐྱོན་རང་བྱུང་བ། ཆངས་པ་རང་བྱུང་རྣམ་པར་གྲགས། གསེར་གྱི་མདོག་ཅན་དེ་ནི་ལོ་གཅིག་གནས། སློ་

- དགའ་རབ་དབང་ཕྱག་ནི་རང་གི་རྟོག་གམ་མགོའི་རྩེ་མོ་ལ་ཉའི་རིགས་ཏེ་ཁྱ་སྤྱོད་
གྱི་མཆན་ཡོད་པས་ན། ཉའི་རྟོག་¹⁰ དང་།
- ལྷའི་གནས་བསྐལ་མཐའི་མེས་བསྐྱེད་པའི་དུས་སུ་ལྷ་མོ་གང་གྲ་ས་ལ་ལྷུང་བའི་ཆོ།
དབང་ཕྱག་ཆེན་པོ་རང་གི་རལ་བ་ནམ་མཁའ་ལ་བརྒྱུད་ནས་རལ་བའི་སྤྲོད་དུ་ལྷ་
མོ་གང་གྲ་འཛིན་པས་ན། གཞུ་འཛིན་རྟོ་¹¹ །

2.2.2 མཆོད་བརྗོད་དངོས།

གཉིས་པ་མཆོད་བརྗོད་དངོས་ལ་བརྟུ།

2.2.2.1 ཐེག་ཆེན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྐྱབས་འགྲོའི་སྒོ་ནས་མཆོད་བརྗོད་
མཛད་པ།

2.2.2.2 ཤེར་ཕྱིན་ལ་བྱིན་ཆབས་ལྷ་བ།

2.2.2.3 ལྷས་དོན་མངོན་རྟོགས་གྱི་རིམ་པའི་སྒོལ་འབྱེད་པ་པོ་ལ་མཆོད་པར་
བརྗོད་པ།

2.2.2.4 ལྷས་དོན་འདི་ནི་མའི་ཡུལ་དུ་འབྱེད་པ་པོ་ལ་མཆོད་པར་བརྗོད་པ།

2.2.2.5 ལྷས་དོན་ཡུམ་གསུམ་དང་སྦྱར་ཏེ་གསལ་བར་བྱེད་པ་པོ་ལ་མཆོད་པར་
བརྗོད་པ།

ང་དུམ་བུ་གཉིས་ལྟར་པས། རྟེན་དང་འོག་ཏུ་དེ་ནས་ཆགས། ཞེས་སོ། ཉེ་བར་སྦྱོད་པ་ལས་གསེར་གྱི་མདྲིག་ཅན་གྱི་སྒོ་ང་ནི་གསེར་ཡིན་
ལ་དེའི་སྤྲོད་པོ་ནི་མངལ་ལོ།” འཆི་མེད་མཛོད་ཀྱི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ་འདོད་འཛིན་བ་མོ། ཟླ་དགེ་བཤམ་འཇུག། ཟླ་མདོ། སེ་ཤོག་ 257-བ།

¹⁰ “ཉའི་རིགས་ཀྱི་ཁྱ་སྤྱོད་ཉིད་ཉ་སྟེ། འདིས་མཆན་པས་ན་ཉའི་རྟོག་ཅན་ནོ།” འཆི་མེད་མཛོད་ཀྱི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ་འདོད་འཛིན་བ་
མོ། ཟླ་དགེ་བཤམ་འཇུག། ཟླ་མདོ། སེ་ཤོག་ 261-ན།

¹¹ “གང་གྲ་འཛིན་པ་ནི་མཐོ་རིས་ཀྱི་གནས་ཐམས་ཅད་བསྐལ་པའི་མེས་བསྐྱེད་པའི་དུས་སུ་ལྷ་མོ་གང་གྲ་ས་ལ་ལྷུང་ནས་བྱུང་བ་ན་ནམ་
མཁའ་ལ་རལ་བ་བརྒྱུད་ནས་རལ་བའི་སྤྲོད་དུ་གཟུང་ངོ། །དེ་ནས་གང་གྲ་འཛིན་དུ་གསལ་སོ།” འཆི་མེད་མཛོད་ཀྱི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ་
འདོད་འཛིན་བ་མོ། ཟླ་དགེ་བཤམ་འཇུག། ཟླ་མདོ། སེ་ཤོག་ 264-བ།

2.2.2.6 བཀའ་དྲིན་དྲན་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་གངས་ཅན་ཡུལ་གྱི་ཐོག་མའི་གནས་
ཚུལ་དང་པོ་བཟོད་པ།

2.2.2.7 གུས་པ་སྐྱེས་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་བཀའ་དྲིན་བསྐྱངས་ཚུལ་གྱི་རྣམ་ཐར་དང་
འབྲེལ་བའི་ཆེ་བ་བཟོད་པ།

2.2.2.8 དྲིན་གཞོ་བའི་ཡན་ལག་ཏུ་ཡུལ་དེ་རྣམས་ངོས་བབྱང་སྟེ་ཕྱག་འཆལ་བ།

2.2.2.9 རྩེ་ཉིད་བཟླས་པའི་སྤྱི་མགོར་འཇུག་པར་མཛད་པ་པོ་དོན་གྲུབ་རིན་ཆེན་
ལ་མཆོད་པར་བཟོད་པ།

2.2.2.10 ཤེར་ཕྱིན་ཟབ་མའི་ལམ་བཟང་ལ་འཇུག་པར་མཛད་པ་པོ་ལ་མཆོད་པར་
བཟོད་པ།

2.2.2.1 ཐེག་ཆེན་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྐྱབས་འགྲོའི་སྟོན་ས་ མཆོད་བཟོད་མཛད་པ།

རབ་དཀར་ལྷག་བསམ་དག་པའི་རྟེན་གསེར་གྱི་གཞི་ཞེ་སྤང་རྒྱལ་གྱིས་དབེན་པའི་སྤྱིང་དུ་རི་
རབ་ཡོད་དེ། །རི་རབ་རྟེན་དང་བཅས་པ་བྱང་ཁྱངས་གང་ལས་བསྐྱུན་ཞེ་ན། འཇིག་རྟེན་
ཆགས་པའི་ཆོ་གསེར་གྱི་གཞི་ནི་ཆུའི་དགྱིལ་འཁོར་དེ་རྒྱང་གིས་བསྐྱབས་ནས་བསྐྱུན་པ་
ལྟར། གཏིང་མཐའ་བྲལ་བའི་སྤྱིང་ཉིད་རྒྱ་མཚོ་དེ་བཙོན་འབྲས་གྱི་མགྲོགས་འགྲོས་ཏེ་རྒྱང་
གིས་བསྐྱབས་པ་ལས་བསྐྱུན་ཏོ། །རི་རབ་དེ་རྒྱན་ཅི་ལྟར་བྱ་ཞིག་དང་ལྷན་ཞེ་ན། སར་ཕྱིན་
དྲུག་སོགས་གྱི་ཉམས་ལེན་རྒྱ་ཆེན་སྤྱོད་པའི་པ་རྒྱབས་ཆེན་ལེགས་པར་འབྲིགས་བཞིན་པའི་
བསྐྱུ་བའི་དངོས་པོ་བཞིའི་རྒྱ་གཏོར་གྱི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་སྐྱ་རགས་ཅན་ནོ། །གང་ན། ཕུན་
ཚོགས་དཔལ་གྱིས་མངོན་པར་མཐོ་བའི་སྐྱབས་གསུམ་ལྷན་པོ་འཇམ་རི་རབ་བོ། །དེ་ལ་ཁོ་བོས་
གཙུག་གིས་མཆོད་དེ་ཕྱག་འཆལ་ལོ། །འདིས་ནི་གཟུགས་ཅན་གྱི་རྒྱན་ཡིན་ཞིང་། གསེར་
གཞི་རྒྱ་མཚོ་སོགས་འགྲོགས་པར་འོས་པས་ན་ལྷན་པའི་གཟུགས་ཅན་ཡིན་ནམ་སྟམ་སྟེ།
སྟན་ངག་གི་བཟླས་བཙོན་མེ་ལོང་མའི་ལེའུ་གཉིས་པ་ལས། “གདོང་ནི་འཇུམ་པའི་མེ་ཏོག་

འབར། །གཡོ་བའི་མིག་གི་བྱང་བ་ཅན། །ཞེས་པ་མེ་རྟོག་བྱན་བ་དག །འགྲོགས་པས་ལྷན་
པའི་གཟུགས་ཅན་ནོ། །”¹² ཞེས་གསུངས་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་ནོ། །བསྐྱ་བའི་དངོས་པོ་བཞི་
ནི།

1. ཆོས་དང་ཟང་ཟེང་གི་སྦྱན་པ་གཏོང་བ།
2. གཏམ་སྟན་པར་སྤྲེལ་བ།
3. རྟོན་སྦྱོང་པའམ་གདུལ་བྱའི་འདོད་དོན་དང་མཐུན་པར་སྦྱོང་བ།
4. རྟོན་མཐུན་པའམ་གདུལ་བྱའི་བྱ་དཔྱད་ལ་བསྟུན་ནས་བསྐྱབ་པའོ། །

2.2.2.2 ཤེར་བྱིན་ལ་བྱིན་རྒྱལས་ཞུ་བ།

གངས་རི་ཏི་སི་དང་ཉེ་བའི་མ་རྩོས་མཆོ་ཆེན་དེ་ནོར་བུའི་གནས་ཡིན་པ་བཞིན་དུ། ཡུམ་
ཤེར་བྱིན་འདི་དཔག་ཡས་ཡོན་ཏན་གྱི་ནོར་བུས་ཡོངས་སུ་བསྟུངས་ཤིང་། སྤྱི་དབང་པོས་
རྒྱ་མཆོ་ཆེན་པོ་ལ་བསྟེན་ཞིང་དེ་ཡོངས་སྦྱོང་པ་བཞིན་དུ་སྐལ་ལྷན་གྱི་གདུལ་བྱ་རྣམས་
འདིར་སྤྱི་དབང་པོ་རྣམས་ཀྱི་གཟུགས་སུ་བཀོད་ནས་དེ་ཡིས་ཡུམ་འདི་ལ་བསྟེན། །མ་རྩོས་
མཆོ་ཆེན་གཞུ་སིཏྲ་སིཏྲ་པུ་ཉེ་ལྷ་གཏེར་བཞིའི་བྱངས་ཡིན་པ་བཞིན་དུ་¹³ ཡུམ་འདི་ཉན་
རང་བྱང་སེམས་སངས་རྒྱས་ཏེ་སྤྲུལ་བཞིའི་ལྷ་གཏེར་གྱི་རྒྱ་མཆོ་བཞི་ཡི་བསྐྱར་པ་པོ་སྟེ། །དེ་
ལྷ་བུའི་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་མ་རྩོས་མཆོ་ཆེན་གྱིས་སྦྱོངས་སོ་ཞེས་དངས་སོ། །གང་སྦྱོངས་ཞེ་ན།
ཡུལ་སང་བཟང་སོགས་ཀྱི་[2] གཞུང་ལུགས་པས་འདབ་བརྒྱའི་ཕྱིང་བ་ཆར་དུ་དངར་བའི་
གཤིས། རོ་བོ་དང་བྱང་པར་ལ་རྟོག་པའི་རྣམ་དཔྱད་ལོ་མ་འདབ་མ་སོགས་ཀྱི་ཆ་ཤས་
ཡོངས་སུ་རྗོགས་པའི་བྱང་པར་དང་ལྷན་པ། །ལྷགས་བཤད་ཉི་མའི་འོད་སྟོང་ཟེར་གྱིས་ཁ་ཕྱེ་
བའི། །རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་བདག་གི་སྒོ་པད་མ་དཀར་པོའི་ཆལ་དེ་རིང་དུ་སྦྱོངས་སོ། །ཆོགས་བཅད་
འདི་ཡིས་སྟན་པའི་རྒྱན་གང་དང་གང་བསྟུན་དཔྱད་དགོས་སོ། །

¹² སྟན་པའི་མེ་ལོང་། རྩེ་བསྟན། སྤྲེལ་མཛོད། སེ་ཤོག་ 324-བ།

¹³ ལྷ་གཏེར་བཞིའི་མིང་འདི་དག་ནི་གཤམ་ཕྱེད་མིག་འབྱེད་རྒྱན་ཤོག་གངས་254 བཞིན་བཀོད།

2.2.2.3 སྤམ་དོན་མངོན་རྟོགས་གྱི་རིམ་པའི་སྟོལ་འབྱེད་པ་པོ་ལ་ མཆོད་པར་བརྗོད་པ།

ནུམ་དག་ལེགས་པའི་ལམ་སྟེ་ལམ་གྱི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་བ་རྒྱལ་བ་སངས་རྒྱས་དང་དེའི་སྤམ་
བྱང་སེམས་སྟོབ་མ་སྟེ་ཉན་ཐོས་གྱི་ཡུམ་སྟེ་སྦྱེད་བྱེད། ཡུམ་གྱི་དོན་ཆེས་ཟབ་པ་ཡིན་ཞིང་
ཟབ་མའི་མདོ་སྟེ་གཞུང་ཤེར་ཕྱིན་ལ་སྤམ་པའི་རྒྱལ་གྱིས་གསུངས་པའི་བརྗོད་བྱ་མངོན་
རྟོགས་གྱི་རིམ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ། རྟོན་བྱེད་ཡུམ་གང་གི་ཆོག་དོན་དོན་བཞིན་ཏེ་ཡང་དག་
པར་གསལ་བར་མཛད་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་ཆོག་དོན་རིམ་བཞིན་རྟོགས་པར་གྲུབ་པའི་
སྦྱོར་བྱ་དམ་པ་དེ། རིམ་ཉར་རྟོགས་པ་དེ་ཉར་ལེགས་པར་སྟོན་ཞིང་སྟོན་པ་ཤུག་བྱུང་བའི་
རྒྱལ་ཆབ་ཏུ་དབང་བསྐྱར་བའི་རྒྱལ་སྤམ་མི་པམ་མགོན་པོ་རྗེ་བཙུན་བྱམས་པ་དེ་
རྒྱལ། ཆོགས་བཅད་འདིར་ “ལམ་ལམ་” “ཟབ་ཟབ་” “དོན་དོན་” “སྟོན་སྟོན་” ཞེས་
སོགས་ནི་བྱང་ལྡན་གྱི་སྤྱི་རྒྱུན་བཟུང་ཏེ། མེ་ལོང་མ་ལས། “བར་མ་ཆོད་དང་བར་ཆོད་
བདག་ཡི་གེ་ཆོགས་པ་བསྐྱར་བ་ནི། བྱང་ལྡན་”¹⁴ ཞེས་གསུངས་པ་ཉར་རོ།

2.2.2.4 སྤམ་དོན་འདི་ནི་མའི་ཡུལ་ཏུ་འབྱེད་པ་པོ་ལ་མཆོད་པར་ བརྗོད་པ།

བཟུན་བཅོས་གང་ལ་བརྟེན་ནས་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་ཡུམ་དོན་རྒྱ་མཆོ་ཡི། འབྲུག་ངོགས་ཆེ་བ་སྤམ་
དོན་དེར་བདེ་སྒྲག་ཏུ་སྟོལ་བའི་གྲུ་གཟིངས་ཏེ། རྒྱལ་ཡུམ་རྒྱུན་ནམ་མངོན་རྟོགས་རྒྱུན་འདི་
སྦྱོར་བྱ་དམ་པ་གང་གི་སྤྱགས་རྗེ་ཡིས། འཇམ་བྱ་སྦྱིང་འདིའི་འགོ་བ་ལ་སྤང་བར་མཛད་
པའི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་དེ་ལ་འདུད། མདོར་ན་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་
ལ་བརྟེན་ནས་འཇམ་བྱ་སྦྱིང་འདིར་མངོན་རྟོགས་རྒྱུན་ལ་ཐོས་བསམ་སྦོམ་གསུམ་གྱི་གོ་
སྐབས་བྱང་བས་དེ་ལ་འདུད་དོ།

¹⁴ རྟོན་དག་མེ་ལོང་། ཕྱེ་བཟུན། སྤྱི་མདོ། སེ་ཤོག་ 334-བ།

2.2.2.5 སྤུལ་འཕྲུལ་གསུམ་དང་སྦྱར་ཏེ་གསལ་བར་བྱེད་པ་པོ་ལ་ མཆོད་པར་བརྗོད་པ།

རབ་གསལ་ཏེ་འོད་ཟེར་ཆེས་སྦྱར་བའི་སྤྲོས་པས་བསྐྱབས་པའི་རིགས་པའི་སྒྲིག་ཕྱིང་དྲག་
ཏུ་འབྱུག་མི་ཤེས་པའི་ཆ་བའི་གདུང་བ་ཀུན་ནས་བསེལ་བར་བྱེད་པའི་ལེགས་བཤད་ཚུ་ཡི་
མྱེད་པས་ནོན། སྦྱོང་བ་ཉིད་ཀྱི་ང་རོ་རབ་ཏུ་བརྗོད་པའི་འབྱུག་སྒྲིའི་དཔལ་གྱིས་ཉེ་བར་
མཛོམས་པ། ཁེང་གོ་བཟང་པོ་ཞེས་གྲགས་ཚུ་འཛིན་ཏེ་སྤྱོད་ཀྱི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པའི་སྤྲོས་བྱ་
དམ་པ་གང་དེ་ཐུབ་བཞུག་གི་ནམ་མཁའི་རྒྱན་དུ་སྦྱར། །འདི་ནི་མཐའ་དག་གཟུགས་ཅན་
ཡིན་ནམ་སྤྲུལ་སྤྱོད། ཆ་ཅན་ཁེང་བཟང་དང་དེའི་ཆ་ཤས་སྤྲོས་པ་སོགས་མཐའ་དག་
གཟུགས་སུ་བཀོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མེ་ལོང་མ་ལས། “སོར་མོ་ལ་སོགས་འདབ་སོགས་
དང་། ཀླང་པ་པརྩ་ཉིད་བྱས་ནས། །དེ་འོས་གནས་སུ་ནམ་བཀོད་པ། །འདི་ནི་མཐའ་དག་
གཟུགས་ཅན་ནོ། །”¹⁵ ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །

2.2.2.6 བཀའ་བློན་དྲན་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་གངས་ཅན་ཡུལ་གྱི་ཐོག་ མའི་གནས་ཚུལ་དང་པོ་བརྗོད་པ།

གངས་ཏེ་སེའམ་མེང་གཞན་ཀེ་ལ་ཤ་ཡི་མདངས་འཕྲོག་པའི། ཁ་འཛིན་ཏེ་རི་དཀར་པོས་
སྤྲོགས་ནམས་ཀུན། [3] །བར་མཆོམས་མེད་པར་དཀྱིགས་ན་ཡང་། མི་ཤེས་པའི་སྤྲུལ་རྩམ་གྱི་
ཐུན་པ་འབྱུག་པོ་འཐིབས་པའི་སྤྱོད་ཀྱི་བོད་ཡུལ་འདིར། །

¹⁵ སྤྲན་དག་མེ་ལོང་། ཕྱེ་བཞུག། སྤྱ་མདོ། སེ་ཤོག་ 324-ན།

2.2.2.7 གྲུས་པ་སྐྱེས་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་བཀའ་ངེན་བསྐྱེད་ས་ཚུལ་གྱི་ རྣམ་ཐར་དང་འབྲེལ་བའི་ཆེ་བ་བརྗོད་པ།

རྒྱལ་བའི་བཀའ་དང་དེའི་དོན་འབྱེད་པ་ལ་དབང་དུ་གྱུར་པའི་མཁས་པའི་གསུང་ཏེ་བསྟན་
བཅོས་རྣམས་ནི། །སྐྱེ་དང་དོན་གཉིས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ལེགས་པར་བསྐྱུར་ནས་འགྲོ་བ་
སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཐར་པའི་ལམ། །གསལ་བར་མཛད་པས་གངས་རིའི་ཁྲོད་འདི་ལྟ་དང་
བཅས་པའི་འཛིག་ཏེན་གྱི། །ཚད་པན་ཏེ་མགོའི་ཐོད་ཀྱིས་བཀྱར་ཞིང་མཆོད་པའི་ཞིང་དུ་
བཙོན་པ་དུ་མས་བསྐྱབས་པའི་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་གང་། །

2.2.2.8 རིན་གཤོ་བའི་ཡན་ལག་ཏུ་ཡུལ་དེ་རྣམས་ངོས་བཟུང་སྟེ་ ཕྱག་འཆོལ་བ།

རྒྱལ་བའི་ལོ་རྒྱུ་བ་བེ་རོ་ཅན་དང་ནི་བ་འཆོལ་སོགས་པའི་པརྟེན་རྣམས་དང་ནི། །ས་སྐྱོང་
གི་རྒྱལ་པོ་ཁྱི་སྐོང་ལྷེ་བཙན་དང་དེའི་སྒོན་པོར་བཅས་པ་ལ། །དུས་རྣམས་ཀུན་དུ་བདག་གི་
ཡིད། །རབ་དུ་དང་བའི་སྒོ་ནས་སྐྱབས་སུ་མཆི། །

2.2.2.9 རེ་ཉིད་བསྟན་པའི་སྤྱི་མགོར་འཇུག་པར་མཛད་པ་པོ་དོན་ གྲུབ་རིན་ཆེན་ལ་མཆོད་པར་བརྗོད་པ།

དོན་ཐབ་མོ་རྒྱལ་བའི་གསུང་གི་གྱུར་ཞུགས་ཏེ། །གྲུབ་མཐའ་རྒྱ་མཚོའི་པ་རོལ་སོན་གྱུར་
ཅིང་། །རྣམ་གྲོལ་རིན་ཆེན་སྤྱིང་དུ་ལྷས་ཅན་རྣམས། །ཀུན་ནས་བགྱི་བར་མཛད་པའི་ཆོས་རྩེ་
རིན་ཆེན་དོན་གྲུབ་ཀྱི་ཞབས་ལ་འདུད། །འདི་ནི་སྤར་ལྟར་གྱི་ལྷན་པའི་གཟུགས་ཅན་དུ་
སྤང་སྟེ། །ཀྱུ་རྒྱ་མཚོ་སྤྱིང་གསུམ་འགྲོགས་པར་འོས་པའི་བྱིར་རོ། །

2.2.2.10 ཤེར་སྤྱན་ཟབ་མོའི་ལམ་བཟང་ལ་འཇུག་པར་མཛད་པ་པོ་ ལ་མཆོད་པར་བརྗོད་པ།

སྒོ་ཉླེ་ཤེས་རབ་གསལ་བ་ཡོད་ཅན་གྱི་རྒྱ་སྐར་བྱེ་བའི་དབུས་ན་བརྗོད་ཅིང་། །དེའི་འཕྲིན་
ལས་གྱི་འོད་དཀར་ཕྱོགས་བཅུ་ཀུན་དུ་གསལ་ལ། །ལྷགས་བཤད་བདུད་ཅིའི་ཟེར་ཏེ་སྒྲ་བས་
བདག་གི་སྒྲིའི་མཆོ། །མཛེས་པ་སྦྱང་མཛད་ཡོངས་འཛིན་ནམ་བཞི་རྒྱལ། །འདི་ནི་ལྷ་ལྷ་
ལྷན་པའི་གཟུགས་ཅན་དུ་སྣང་ཉླེ་རྒྱ་སྐར་འོད་དཀར་སྒྲ་བ་གསུམ་འགྲོགས་པར་འོས་པས་
སོ། །ཡོངས་འཛིན་བཞི་ནི།

1. རྗོད་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོ།
2. སྒྲ་མ་ལྷ་རྒྱན་པ།
3. ཉ་དཔོན་ཀུན་དགའ་དཔལ།
4. རྗོད་བཅུན་རེ་མདའ་བ་ཉླེ་བཞིའོ¹⁶ །

2.2.3 རོ་བོ་ངེས་པར་བསྟན་པ།

གསུམ་པ་རོ་བོ་ངེས་པར་བསྟན་པ་ལ་བཞི། 2.2.3.1 རྩོམ་པ་པོ་འམ་བསྟན་བཅས་གྱི་རྒྱ་
ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་བསྟན་པ། 2.2.3.2 རྩོམ་ཚུལ་ལམ་རོ་བོ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་བསྟན་པ།
2.2.3.3 བསྟན་བཅས་གྱི་མཆོན་བཤད་པའི་སྒྲོ་ནས་དེའི་བྱེད་ལས་བརྗོད་པ། 2.2.3.4
སྒྲོ་སྒྲོ་མིན་གྱི་བྱེད་པར་ངོས་གཟུང་པ།

¹⁶ འདི་བཞི་ནི་གསེར་ཐོང་མིག་འབྱེད་262 བཞིན་བཞོད་དོ།

2.2.3.1 ཚྱུ་ཕ་པོ་ལམ་བསྟན་བཅས་ཀྱི་རྒྱ་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་

བསྟན་པ།

རྗེ་ཤེན་པོ་ཆེ་ནི་བྱང་པའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་ནས། བརྗོད་བྱ་[4] དེས་དོན་སྤངས་ཅིའི་བཅུད་
 ཀྱིས་ལུས་སྟོབས་རྒྱས་ཤིང་། རྗེ་བྱེད་གསུང་རབ་པ་དང་མའི་མཆོ་ཆེན་ནང་ཞུགས་ཤིང་ཐོས་
 བསམ་སྒོམ་གསུམ་མཛད་ནས། །འབྲས་བུ་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་གཞུང་དོན་རི་ལྟ་བུ་བཞེན་
 བཤད་པའི་གསུང་གི་དར་དེར་ཏེ་སྤངས་བྱའི་སྐད་སྒྲོགས་པའི་བྱང་པ་སུ་ཉེ་གང་ཞིག་ཡོངས་
 འདུ་སྟེ་དཔག་བསམ་གྱི་ཤིང་བཞེན་འཇིག་རྟེན་འདི་ན་ཆུ་ཡིས་དབེན་ཏེ་འགྲན་ཆུ་མེད་
 པའོ། །འདིར་ནི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པའི་བྱང་པ་དེ། མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྤྱོད་ “བཞེན་”
 གྱི་སྒྲོ་ནས་ཡོངས་འདུའི་ཤིང་ལ་སྦྱར་བས་ན་དཔེའི་གཟུགས་ཅན་ཡིན་ནམ་སྟུམ་སྟེ། མེ་ལོང་
 མ་ལས། “སྒྲོས་པས་ཀུན་ཏུ་དམར་བ་ཡིས། །བཀའ་པ་བཞེན་གྱི་ཆུ་བ་འདི། །འཆར་ཀའི་
 དམར་བ་ཕུན་ཆོགས་པའི། ཆུ་བ་ལ་ནི་རབ་ཏུ་འགྲན། །”¹⁷ ཞེས་བཀོད་པ་ལྟར་རོ།

2.2.3.2 ཚྱུ་ཕ་ལམ་ལམ་ངོ་བོ་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་བསྟན་པ།

དེ་སྤངས་ཏེ་དེའི་ཕྱིར་གཞུང་གང་ཏུ་རྗེ་བྱེད་སྤྱིག་པ་ཉེ་སྦྱར་བ་དང་བརྗོད་བྱ་ལ། ཚྱུ་ཕ་པོ་
 རང་ལ་ཡིད་བརྟན་ཏེ་དེ་དག་དེས་པའི་དེས་པ་རྩེ་བུ་མེད་པར་བྱུར་བྱང་། །གཞན་གྱི་
 ཟེར་བ་སྤངས་སྒྲོས་པ་འབའ་ཞིག་རྗེས་འབྲངས་པའི། །གཞུང་ཚྱུ་ཕ་པོ་བྱ་བ་སྤྱོད་བརྟན་ཏེ་ཚྱུ་
 ཕ་ལྟར་སྤངས་དེ་དག་ངལ་སྤངས་ཏེ་དེ་དག་དང་ཡང་མ་འབྲེལ་བར་བསྟན་བཅས་འདི་ཚྱུ་
 ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་ཞིག་གིས་བརྩམས་པར་བྱའོ།

¹⁷ སྟན་ངག་མེ་ལོང་། ཕྱེ་བཞུག། སྤྱི་མཐོ། སེ་ཤོག་ 325-ན།

2.2.3.3 བསྟན་བཅོས་ཀྱི་མཆན་བཤད་པའི་སྒོ་ནས་དེའི་བྱེད་ལས་ བརྗོད་པ།

ཟབ་བསྐྱེད་ཏེ་གཏིང་རིང་ཞིང་འགྱུར་བ་མེད་པ་གསེར་གྱི་རང་བཞིན་དུ་གྱུར་པའི་དོན་
བཟང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་གདམས་ངག་སོགས་བདུན་ཅུའི་རིན་ཆེན་སྤེངས་བ་ལྟེ་དོན་པོ་མང་
པོ། རྒྱུ་ཅིང་སྒྱུར་བའི་ལེགས་པའི་ཆོག་གི་སྤང་བུ་སྟེ་སྤྱད་པ་ལ་བརྟུན་ནས་བཅུག་
ཅིང་། ལྷུང་རིགས་གཟི་བརྗིད་དང་འོད་ཟེར་བརྟུ་ཡིས་བསྟར་ཞིང་སྤྲས་པ་ཡི། གདུལ་བྱ་སྟོ་
གསལ་གྱི་མགིན་པའི་རྒྱན་དང་འདྲ་བའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་བདག་གིས་སྤྲལ། རྒྱལ་པོ་འདིར་
བརྟུན་ཅུའི་བསྟན་བཅོས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ལེགས་བཤད་གསེར་གྱི་སྤེངས་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཁྱོད་
ལ་དོན་བདུན་ཅུའི་གསེར་གྱི་སྤེངས་དོན་དེ་དག་ལེགས་བཤད་ཀྱི་སྤང་བུ་ལ་བཀོད་ནས་
གདུལ་བྱའི་མགིན་པའི་རྒྱན་དུ་འགྱུར་བའི་བྱིར། འདི་ཡང་མཐའ་དག་གཟུགས་ཅན་དུ་
སྤང་སྟེ། བསྟན་བཅོས་འདིའི་བརྗོད་བྱ་དོན་བདུན་ཅུ་ནི་སྤེངས་དང་ཆོག་ནི་སྤང་བུ་དང་
སྤྱབ་བྱེད་ལྷུང་དང་རིགས་པ་ནི་འོད་ཀྱི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པའི་བྱིར་རོ།

2.2.3.4 སྟོད་སྟོད་མིན་གྱི་བྱེད་པར་ངོས་གཟུང་བ།

ངོ་མཆར་ལེགས་བཤད་གསེར་གྱི་སྤེངས་བ་འདིས། སྟོད་མིན་སྤྲལ་དོན་གི་ཆོར་མས་སྟོ་མིག་
དགྲུགས་པ་ཡི། རྒྱན་པོ་རྣམས་ལ་དགའ་བ་མི་སྦྱེད་མོད། སྟོད་དུ་གྱུར་པ་རྣམ་དཔྱད་ཀྱི་ལྷས་
མཛོས་པ་ལ་བརྟོན་པའི་གོས་ཀྱིས་སྤྱད་དེ་རྣམ་དཔྱད་དང་བརྟོན་པ་དང་ལྷན་པ་ལ་རྒྱན་དུ་
འགྱུར་རོ།

རྒྱལ་བའི་ཡུམ་མཛོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱིས་མཛོས་པ་སྟེ་རང་ཉིད་རང་ཉིད་རྒྱན་གྱི་ཆོག་དོན་
ཤེས་པ་པོ་དང་མཐར་རྒྱན་ལས་བཤད་པའི་རྟོགས་པ་དང་ལྷན་པའི་གང་ཟག་དུ་སྦྱེད་
འདོད་པའི། རྟོགས་ལ་ཏེ་ཤེས་རབ་གསལ་བ་ཕྱོགས་སྤྱང་པོར་བའི་གཟུར་གནས་གདུལ་བྱ་

གང་གིས་བསྟན་བཅས་འདི་མཐོང་ན། དེ་ཡི་མོད་ལ་བཞིན་གྱི་དགྱིལ་འཁོར་ནི། །འཇུག་པའི་
འོད་གྱི་མདངས་ཀྱིས་གཟི་བརྗིད་གྱི་སྒྲུལ་མེར་འགྱུར་བར་ངས། །

སྟོན་འགྲོའི་སྐབས་[5] འདིར།

1. འཇིག་ཚྲིག་ལ་ལྟ་བུའི་རི་བོ་ཉི་ཤུ་མཐོ་ལ་བསྐྱོང་ཞིང་བརྟན་པོས་ངོས་སམ་ཕྱོགས་
ཀྱན་ནས་བསྐྱར་ཅིང་།
2. མ་རིག་པའི་ཐུན་པ་སྟུག་པོ་ཅན།
3. ལྟ་བུ་དན་པ་སྟེ་ཚྲིག་པའི་འཁྲི་ཤིང་གིས་ཐར་བའི་ལམ་བསྐྱིབས་ལ།
4. ཉན་མོངས་སམ་ཕྱ་རྒྱས་གྱི་དུག་གི་སྟོན་ཤིང་སྟུག་བསྐྱེད་གྱི་འབྲས་བུ་ཡིད་དུ་མི་འདང་
བ་སྟེར་བས་གཏིབས་ནས་དགྱིགས་པ།
5. སྤྱིང་པའི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཚུ་སྤྱང་གི་དོང་ངམ་འོབས་ཆེན་པོས་ཡོངས་སུ་འཁྱུད་ཅིང་
བསྐྱར་བ་སྟེ།

མདོར་ན་བྱུང་པར་ཁྱ་ལྟན་གྱི་འཁོར་བའི་འཕྲོག་དགོན་པ་ཆེན་པོ་ལས་ལྷན་ཅན་མཐའ་
དག་བསྐྱེད་ཏེ་བདག་བཅག་གི་སྟོན་པ་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྐྱ་ཉམས་སུ་བསྟར་བ་སྟེ་ཉམས་སུ་
སྤངས་པའི་འབྲས་བུ་མཆོག་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་འགོད་པར་བཞེད་པའི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་
དང་ལྟན་པ། འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱབས་དང་མགོན་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་མཁན་གྱི་དབུང་གཉེན་
གྱི་མཆོག་དུ་གྱུར་པའི་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་ངས། སྤྱིང་པའི་སྟུག་བསྐྱེད་བརྒྱ་ཕྱག་གཞོམ་
པའི་ཐབས་སུ་སྐལ་བ་དང་ལྟན་པའི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་བདུད་ཅི་རི་སྟེང་
ཅིག་བཀའ་སྟུལ་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་དངོས་བསྟན་སྟོང་ཉིད་སྟོན་པའི་ལྟན་པ་ལྟན་ཞིང་ཤུགས་
བསྟན་མངོན་ཏྲོགས་གྱི་རིམ་པ་གཉིས་ཀ་མངའ་བའི་སྟོན་པ་ཆེས་ཤིན་དུ་ཟབ་པ་དང་ལྟན་
པ་ནི་དུས་གསུམ་གྱི་རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་བཅོད་པ་གཅིག་པ་སྟེ་ཉམས་སུ་སྤང་བྱ་གཅིག་ཅིང་འགྲོ་
ས་གཅིག་པའི་ལམ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་མདོ་སྟེ་རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་ཡིན་ལ། འདིར་
འཇིག་ཚྲིག་ལ་ལྟ་བུའི་ཉི་ཤུ་ནི། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་མཛོད་པའི་མངོན་པ་ཀུན་
བརྟན་ལས། “གཟུགས་བདག་ཡིན་པར་ལྟ་བུ་དང་། བདག་གཟུགས་དང་ལྟན་པ་
དང་། གཟུགས་བདག་གི་ཡིན་པ་དང་། གཟུགས་ལ་བདག་གནས་པ་དང་། ཆོར་བ་

དང་། འདྲ་ཤེས་དང་། འདྲ་བྱེད་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་བདག་ཡིན་པར་སྟོབ་དང་། བདག་
རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། ལྡན་པ་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་བདག་གི་ཡིན་པ་དང་། རྣམ་པར་
ཤེས་པ་ལ་བདག་གནས་སོ། །”¹⁸ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

འདིའི་དགོངས་པ་འབྲེལ་བའི་བསྟན་བཅས་ལ་ཡང་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་ནི་
ཤིང་རྟའི་སྒྲིལ་འབྲེད་ཆེན་པོ་བཞི་ཞེས་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་ལྷ་མ་རྣམས་ལ་གྲགས་སོ། །འདིར་
ཉ་དཔོན་གྱི་རྒྱུ་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ་ལས། “དེ་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་པ་འབྲེལ་བའི་བསྟན་
བཅས་ལ་ཤིང་རྟའི་སྒྲིལ་འབྲེད་བཞིར་གྲགས་ཏེ།”¹⁹ ཞེས་དང་། བྱ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ་ཀྱི་
ལུང་གི་སྟེ་མ་ལས། “དེའི་དགོངས་པ་འབྲེལ་བའི་བསྟན་བཅས་ལ་འང་ཤིན་རྟ་ཆེན་པོའི་
སྒྲིལ་བཞིར་གྲགས་ཏེ།”²⁰ ཞེས་པ་ཙམ་ལས་མ་བྱུང་ཞིང་། གོ་རམས་པ་དང་ཤུག་མཆོག་ལྡན་
གྱི་འབྲེལ་པ་སོགས་ལ་འང་ངོས་གཟུང་བའི་ཚུལ་མི་སྤང་མོད། འོན་ཀྱང་ཨར་བྱང་ཐུབ་ཡི་
ཤེས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འབྲེལ་པ་རྣམ་འབྲེད་ལ། ཤིན་རྟ་ཆེན་པོ་བཞི་ཞེས་པའི་ཐ་
སྟངས་མེད་པར་གཞུང་བཞི་པོ་འདི་ཁ་འཕངས་པ་²¹ ཡོད་པས། དེ་བཞི་ལ་ཤིང་རྟའི་སྒྲིལ་
འབྲེད་ཆེན་པོ་བཞི་ཞེས་པའི་ཐ་སྟངས་དང་འབྲེལ་བའི་རྣམ་གཞག་ནི། ཨར་ལས་ཕྱི་བྱང་གི་
མཁས་པ་ཞིག་གིས་མཛད་དམ་སྟུམ་སོ། །

ཤིང་རྟའི་སྒྲིལ་འབྲེད་བཞི་དེ་ཡང་གང་ཞེ་ན། དེ་ལ་དང་པོ་རིགས་པའི་ཆོགས་ནི། བདག་
ཉིད་ཆེན་པོ་སྤྱུ་སྦྱབ་ཀྱིས་བསྦྱབ་བྱ་བདེན་དངོས་དང་སྦྱབ་བྱེད་རྟོག་གའི་ཆོག་དོན་ནམ་
རིགས་པ་འགོག་པ་གཉིས་ཀྱི་དབང་དུ་མཛད་ནས།

1. དང་པོ་བསྦྱབ་བྱ་བདེན་དངོས་འགོག་པ་ལ་རང་གཞན་གྱི་སྤྱི་པ་ཐུན་མོང་དུ་འགོག་
པ་དབུ་མའི་རྩ་བའམ་རྩ་བའི་ཤེས་རབ།

¹⁸ ཀུན་བཟུས། ཟླ་བསྟན། སེམས་ཙམ། རེ་ཤོག་ 50-ན། འདི་ནི་ཀུན་བཟུས་དར་རྒྱུ་ཤོག་ 64 ལ་བཤམ།

¹⁹ ཉ་རྒྱུ་སྟོན་ཆ་ཤོག་ 2 ལ་གསལ།

²⁰ ལུང་གི་སྟེ་མ། རྟོན་ཆ། ཤོག་ 4 ལ་གསལ།

²¹ མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་རྣམ་འབྲེད་ཤོག་ 82 ལ་གསལ།

2. ཅ་ཤེས་དེའི་རབ་བྱེད་དང་པོ་རྒྱུན་བརྟག་པར། “དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི། རྒྱུན་ལ་སོགས་ལ་ཡོད་མ་ཡིན། །”²² ཞེས་པ་ལས་འཕྲོས་ཤིང་། “གལ་ཏེ་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། རང་བཞིན་ཀྱན་ལ་ཡོད་མེད་ན། རྟོན་གྱི་ཆོག་ཀྱང་རང་བཞིན་མེད། རང་བཞིན་བསྟོན་པར་མི་རུས་སོ། །”²³ ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཚུལ་གྱིས་བརྟག་ལ་ལན་མཛད་པའི་རྩོད་པ་བསྟོན་པ།
3. ཅ་ཤེས་དེའི་རབ་བྱེད་བདུན་པ་སྟེ་གནས་འཇིག་པ་བརྟག་པར། “མི་ལམ་ཇི་བཞིན་སྐྱུ་མ་བཞིན། ཁྲི་ཟའི་གོང་ཁྱེར་ཇི་བཞིན་དུ། ཁྲི་བཞིན་སྟེ་དང་དེ་བཞིན་གནས། ཁྲི་བཞིན་དུ་ནི་འཇིག་པ་གསུངས། །”²⁴ ཞེས་པ་ལས་འཕྲོས་ཤིང་། གཞུང་འགའ་ཞིག་ཏུ་སྟེ་འཇིག་མེད་པ་གསུངས་པ་དང་འགའ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་གསུངས་པ་འགལ་ལོ་ཞེས་ཆོལ་བ་ལ། “གནས་པའམ་སྟེ་འཇིག་ཡོད་མེད་དམ། འདམན་པའམ་མཉམ་པའམ་བྱུང་པར་ཅན། ཁངས་རྒྱས་འཇིག་རྟེན་སྟངས་དབང་གིས། གསུངས་ཀྱི་ཡན་དག་དབང་གིས་མིན། །”²⁵ ཞེས་སོགས་ཀྱི་ལན་དང་ལྡན་པའི་རྟོང་ཉིད་བདུན་ཅུ་པ།
4. རང་སྟེ་དངོས་སྟེ་བྱེད་ཀྱི་འགོག་པ་རིགས་པ་དུག་ཅུ་པ་སྟེ་བཞི།
5. སྐབ་བྱེད་རྟོག་གའི་ཆོག་དོན་བཅུ་དུག་འགོག་པ་ཞིབ་[6] མ་རྣམ་འཐག་སྟེ་ལྟོ། །

རྟོག་གའི་ཆོག་དོན་བཅུ་དུག་ནི། “ཆད་མ་དང་། གཞལ་བྱ་དང་། ཐེ་ཆོམ་དང་། དགོས་པ་དང་། དཔེ་དང་། སྐབ་པའི་མཐའ་དང་། ཡན་ལག་དང་། རྟོག་གེ་དང་། གཏན་ལ་དབབ་པ་དང་། རྩོད་པ་དང་། བརྩོད་པ་དང་། སུན་ཅི་ཕྱིན་དུ་བརྟག་པ་དང་། གཏན་ཆོགས་ལྟར་སྟངས་བ་དང་། ཆོག་དོར་བ་དང་། ལྟག་ཆོད་དང་། ཆར་གཅད་པའི་གནས་རྣམས།”²⁶ ཞེས་ཞིབ་མོ་རྣམ་ཐག་གི་མགོ་ལས་གསལ་བ་ལྟར་རོ། །རིགས་ཆོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འདི་ཅ་ཤེས་རྟོག་ཆེན་སོགས་སུ་རྒྱས་པར་བཤད་མོད་འདིར་དེར་བལྟ་བར་བྱའོ། །

²² ཅ་པའི་ཤེས་རབ་སྟེ་བརྟག་དབུ་མ། ཅ་ཤོག་ 1-བ།

²³ རྩོད་བསྟོན་སྟེ་བརྟག་དབུ་མ། ཅ་ཤོག་ 27-ན།

²⁴ ཅ་པའི་ཤེས་རབ་སྟེ་བརྟག་དབུ་མ། ཅ་ཤོག་ 5-བ།

²⁵ རྟོང་ཉིད་བདུན་ཅུ་པ། ཅ་ཤོག་ 24-ན།

²⁶ ཞིབ་མོ་རྣམ་ཐག་སྟེ་བརྟག་དབུ་མ། ཅ་ཤོག་ 99-བ།

འདི་ལ།

- ཁ་ཅིག་ཉ་དཔོན་ལྟར་ཐ་སྐྱད་སྐྱབ་པ་འདྲ་།
- སྤྱ་རབས་པ་ཁ་ཅིག་ལྟར་རིན་ཆེན་སྤེང་བ་འཇམ།
- སྐྱུན་རས་གཟིགས་བརྒྱལ་ཞུགས་དང་ག་ལས་འཇིགས་མེད་སྐྱུར་མཁན་གྱི་ལོ་པཎ་ལྟར་ག་ལས་འཇིགས་མེད་བསྐྱེད་ནས་རིགས་ཆོགས་དྲུག་གི་གྲངས་ངེས་འདོད་པ་དང་།
- གཞན་དག་བྱང་ཆུབ་ལམ་སྒྲོན་ལྟར་སྤྱོད་ཉིད་བདུན་ཅུ་པ་ལུས་སྤྱུ་བྱས་ནས་རྩ་ཤེས་འཕྲོས་སྤྱེད་པ་ནི་འབྲུལ་པར་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་བྱའོ།

ཐ་སྐྱད་སྐྱབ་པ་རིགས་ཆོགས་གྱི་ནང་གསེས་འདོད་པ་པོ་ནི། ཉ་དཔོན་ཀུན་དགའ་དཔལ་ཡིན་ཏེ། ཉ་ཀྲིཀ་ཡིད་གྱི་ཐུན་སེལ་ལས། “འཕགས་པ་སྤྱ་སྐྱབ་ཀྱིས་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་གྱི་སྤྱོད་པའི་དོན་གཙོ་བོ་སྤྱོན་པ་དབྱ་མ་རིགས་ཆོགས་མཛད་དེ། རྩ་ཤེས། སྤྱོད་ཉིད་བདུན་ཅུ་པ། རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པ། ཞིབ་མོ་རྣམ་འཐག་ཚྱོད་བསྐྱོད་ཐ་སྐྱད་སྐྱབ་པ་སྤྱེད་དྲུག་ལས་སྤྱེ་མ་བོད་དུ་མ་འགྱུར་རོ།”²⁷ ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། རིན་ཆེན་སྤེང་བའི་སྤྱོད་སྤྱེས་སྤྱེ་མ་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་པར་སྐྱབ་པ་ནི། མ་བྱ་བྱང་ཆུབ་བཙོན་འགྲུས་སེང་གས་མཛད་པའི་འཐད་པའི་རྒྱན་ལས། “དེའི་ཕྱིར་སྤྱ་རབས་པ་ཁ་ཅིག་རིན་པོ་ཆེའི་སྤེང་བ་བསྐྱེད་ནས་རིགས་པའི་ཆོགས་དྲུག་དུ་བྱེད་པ་དང་། རིགས་པའི་ཆོགས་སམ་སྤྱ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་གྱི་དྲུག་དུ་གྲངས་ངེས་པ་མེད་དོ་ཞེས་ཟེར་བ་དང་། ཡང་རང་བཞིན་མེད་པར་སྤྱོན་པའི་རིགས་པའི་ཆོགས་གྱི་བསྐྱེད་བཙོན་སྤྱེ་མ་ལོ་ཟེར་བ་ཐམས་ཅད་ཚུལ་འདིས་བསལ་བ་ཡིན་ནོ།”²⁸ ཞེས་གསུངས་ཏེ། མ་བྱ་བྱང་ཆུབ་བཙོན་འགྲུས་ནི་སྤྱེ་ལོ་1185 ལ་ཞི་བའི་དབྱིངས་སྤྱ་ཞུགས་ཏེ། སྤྱོད་སྤྱེས་སྤྱེ་འདི་ལ་ “དེའི་ཕྱིར་སྤྱ་རབས་པ་” ཞེས་བཏགས་པས་དེའི་སྤྱེ་ལོ་དུ་བྱོན་པའི་མཁས་པ་ཤིག་དུ་ཤེས་སོ། ཤེས་རབ་སྒྲོན་མའི་འགྲེལ་བཤད་དུ། “གཞན་དག་པལ་ཆེར་སྒྲོབ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་འབྱེད་ཀྱིས་རྣམ་པར་བཤད་པའི་བརྣག་པ་མི་བཟོད་པ་ན། གལ་ཏེ་འདིས་མདོ་མཛད་པས་རང་གི་འགྲེལ་པ་ག་ལས་འཇིགས་མེད་དུ་ཤེས་རབ་གྱི་པ་རོལ་དུ་བྱོན་པའི་ཚུལ་

²⁷ ཉ་ཀྲིཀ་སྤྱོད་ཆུ་ཤོག་ 2

²⁸ འཐད་པའི་རྒྱན་ལས་འབེབ་ 1.3

གྱི་མཆན་ཉིད་གང་ཁོ་ན་བཟུན་པའི་མཆན་ཉིད་དེ་ཁོ་ན་སྟོན་ན་ནི་དེའི་ཕྱིར་དེ་དང་པོ་
 ཉིད་དུ་རྣམ་པར་བཤད་ཅིན་པས་བདག་པ་ལ་འཐག་པ་དང་འདྲ་བས་རྣམ་པར་བཤད་
 པ་བཅུམས་པ་འདི་མི་དགོས་སོ། །²⁹ ཞེས་ཤེས་ཕྱིན་གྱི་དངོས་བཟུན་སྟོང་ཉིད་གྱི་དོན་ལ་
 སྟོབ་དཔོན་སྐྱ་སྐྱབ་རང་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པའི་འགྲེལ་པ་ག་ལས་འཇིགས་མེད་ཡོད་པའི་
 ཕྱིར། ལེགས་ལྷན་གྱི་དབུ་མའི་འགྲེལ་པ་ཤེས་རབ་སྟོན་མ་ཚོམ་པ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་
 རོ། ཞེས་པའི་ཚིག་པ་ལས་དེའི་མཛད་པ་པོ་སྐྱན་རས་གཟིགས་བརྟུལ་ཞུགས་ཀྱིས་ག་ལས་
 འཇིགས་མེད་དེ་རང་འགྲེལ་དུ་བཞེད་པར་མངོན་ནོ། བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་པའི་ག་ལས་
 འཇིགས་མེད་ལས་ཀྱང་། “སྟོབ་དཔོན་འཕགས་པ་སྐྱ་སྐྱབ་ཀྱིས་མཛད་པའི་དབུ་མ་རྩ་བའི་
 འགྲེལ་པ་ག་ལས་འཇིགས་མེད་ལས། ལྟ་བ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཉྱེ། རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་
 བདུན་པ་ཉྱེ་ཐ་མའོ། །” ཞེས་དང་། དེའི་བསྒྱུར་བྱང་ལས། “དབུ་མ་རྩ་བའི་འགྲེལ་པ་ག་ལས་
 འཇིགས་མེད་ཅེས་བྱ་བའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ། ཤེས་རབ་ཅེས་བྱ་བའི་དོན་མདོར་བཟུན་
 པ། བཟུན་བཅོས་དང་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དང་། ངག་དང་ཆོག་རིག་པ་དང་། ལུང་གིས་གྲུབ་
 པ། རང་དང་གཞན་གྱི་གྲུབ་པའི་མཐའ་སྒྲིབ་པའི་ཕྱོགས་ག་ལས་ཀྱང་འཇིགས་པ་མེད་
 པ། རྗེས་སུ་དཔག་པ་དང་། སུན་དབྱུང་བའི་བསལ་བ་དང་། དེ་ཁོ་ན་དག་བཟུན་པ་ལྟ་བ་
 ངན་པའི་དྲི་བཞི་བར་བྱེད་པ་དང་ལྷན་པ། ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་ཚུལ་སྟོན་
 པ། སྟོབ་དཔོན་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་སྐྱ་སྐྱབ་མི་འཕྱོགས་པའི་མཁྱེན་རབ་དང་
 ཐུགས་རྗེར་ལྷན་པ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཐེག་པ་སླ་ན་མེད་པའི་ཚུལ་རབ་ཏུ་འབྱེད་པ་
 རབ་ཏུ་དགའ་བའི་ས་བསྐྱབས་ནས། བདེ་བ་ཅན་གྱི་ཞིང་དུ་གཤེགས་པ་འཇིག་རྟེན་གྱི་
 ཁམས་དང་བའི་འོད་ཅེས་བྱ་བར། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཡེ་ཤེས་འབྱུང་གནས་འོད་ཅེས་བྱ་
 བར་འགྱུར་བས་མཛད་པ་ཞེས་བྱ་བ་རྫོགས་སོ། །”³⁰ ཞེས་པ་ཡང་ཡོད་དོ། སྤྱིར་རྗེའི་རིན་པོ་
 ཆེའི་དགོངས་པ་མཐར་ཐུག་པ་ལ་ནི། རིན་ཆེན་སྤང་བ་རིགས་ཆོགས་ཀྱི་ཡ་གྲུལ་ཡིན་ཏེ།
 མཁས་གྲུབ་རྗེའི་རྒྱུད་སྤེལ་སྤྱི་རྣམ་ལས། “དེས་ན་སླ་མ་རྗེ་ནི་རིགས་ཆོགས་ལྷར་བཞེད་ལ།

²⁹ ཤེས་རབ་སྟོན་མ་རྩ་ཆེར་འགྲེལ་པ། རྩེ་བཟུན། དབུ་མ། ཐ་ཤྱག་ 5-བ།

³⁰ ག་ལས་འཇིགས་མེད། རྩེ་བཟུན། དབུ་མ། ཐ་ཤྱག་ 280 བ། འདི་ནི་དབྱིན་སྐད་དུ་ཡོད་པའི་ཚོམ་བྲིས་གཉིས་བཞིན་བཀོད་དེ།
 Huntington, Clair W. (1986). *The “Akutobhaya” and Early Indian Madhyamaka* Ph.D., University of
 Michigan Walser, Joseph. 1998. "On the Formal Arguments of the Akutobhaya." *Journal of Indian*
Philosophy no. 26:189-232.

ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཙཱ་ཁ་པ་རིན་ཆེན་སྤངས་པ་དང་དུག་ཏུ་བཞེད་དོ།³¹ ཞེས་གསུངས་
 ཏེ། **སྤྲོ་མ་རྩེ་ནི་རེད་མདའ་བའོ།** །འོན་ཀྱང་གསེར་སྤངས་འདྲིའི་མ་གསུངས་པ་ནི། གདུལ་བྱའི་
 དབང་གིས་རྩེ་བཅུན་རེད་མདའ་བའི་བཞེད་སྟེལ་འགོད་པར་སྤངས་ཏེ། དེའི་དགོངས་གཞི་
 ཡང་། རིན་ཆེན་སྤངས་པ་གཏམ་ཆོགས་སུ་བསྐྱུས་པས་རིགས་ཆོགས་མེད་དོ་ཞེས་དགོན་
 མཆོག་འཇིགས་མེད་དབང་པོས་བཤད་དེ། དེའི་རྟེན་འབྲེལ་ཚུལ་འཕྲོ་སྟགས་ལྷགས་ཚུལ་
 འཕྲོ་ཅན་གྱི་སྟོར་ལས། “རྩེ་བཅུན་རེད་མདའ་པ་རིན་ཆེན་སྤངས་པ་གཏམ་གྱི་ཆོགས་ཡིན་
 པས་རིགས་ཆོགས་སུ་མི་འདྲེན་པར་རིགས་ཆོགས་ལྡར་བཞེད་ལ།”³² ཞེས་གསུངས་པའི་
 ཕྱིར་དོ། །བྱང་ཆུབ་ལམ་སྟོན་དུ་སྟོང་ཉིད་བདུན་ཅུ་པ་ཙཱ་བ་ལྷ་བྱུར་གསུངས་པ་ནི། དེ་ཉིད་
 ལས། “སྟོང་ཉིད་བདུན་ཅུའི་རིགས་པ་དང་། །དབུ་མ་ཙཱ་བ་སྟགས་ལས་ཀྱང་། དངོས་པོ་
 རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི། སྟོང་པ་ཉིད་ནི་བྱུ་བཤད་པ།”³³ ཞེས་སོ། །གཞན་ཡང་བྱང་
 ཆུབ་ལམ་སྟོན་དཀའ་འགྲེལ་³⁴ དུ་ག་ལས་འཇིགས་མེད་མགོན་པོ་ལྷ་སྐྱབ་ཀྱི་གཞུང་དུ་
 མཛད་དོ། །

གཉིས་པ་བརྒྱད་སྟོང་དོན་བསྐྱུས་ནི། **སྟོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཕྱགས་ཀྱི་སྤངས་པོས་མཛད་པ་ཡུམ་**
བསྐྱུས་པའི་གཙོ་བོའི་དོན་སུམ་ཅུ་སོ་གཉིས་སུ་བསྐྱུས་ནས་སྟོན་པའི་བཟོན་བཙུན་བརྒྱད་
སྟོང་པའི་དོན་བསྐྱུས་ཏེ། དོན་སུམ་ཅུ་སོ་གཉིས་ནི། དེ་ཉིད་ལས། “རྟེན་དང་དབང་དུ་བྱ་བ་
 དང་། །ལས་ནི་སྟོན་པ་དང་བཅས་དང་། །རབ་དབྱེ་རྟགས་དང་ལྷུང་བ་དང་། །ཡན་ཡན་
 བཅས་པར་ཡང་དག་བཛྲོད།”³⁵ ཅེས་པ་ལྟར།

● རབ་དབྱེ་ལ་སྟོང་ཉིད་བཅུ་དུག་ལྟེ།

1. རྟེན་སྟོང་པ་ཉིད།

³¹ Lessing & Wayman འོག་ 86 ལ་བྲངས།

³² Lessing & Wayman འོག་ 86 ལ་བྲངས།

³³ ཨ་ཏི་ཤེས་མཛད་པས་བྱང་ཆུབ་ལམ་སྟོན། ཟླ་བཟླ། དབུ་མ། ཁི་འོག་ 240-ན།

³⁴ ཨ་ཏི་ཤེས་མཛད་པ་གྲགས་ཀྱང་མིན་པ་ལྷ་བྱུར་སྤངས་པའི་བྱང་ཆུབ་ལམ་སྟོན་གྱི་དཀའ་འགྲེལ། ཟླ་བཟླ། དབུ་མ། ཁི་འོག་ 280-བ།

³⁵ བརྒྱད་སྟོང་དོན་བསྐྱུས། ཟླ་བཟླ། ཤེར་ཕྱིན། བ་འོག་ 292-བ།

2. ཕྱི་སྟོང་པ་ཉིད།
3. ཕྱི་ནང་སྟོང་པ་ཉིད།
4. ཆེན་པོ་སྟོང་པ་ཉིད།
5. མཆན་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད།
6. སྟོང་པ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད།
7. རང་བཞིན་སྟོང་པ་ཉིད།
8. མཐའ་ལས་འདས་པའི་སྟོང་པ་ཉིད།
9. ཐོག་མ་དང་མཐའ་མ་མེད་པའི་སྟོང་པ་ཉིད།
10. ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་ཉིད།
11. འོན་དམ་པ་སྟོང་པ་ཉིད།
12. དངོས་པོ་མེད་པ་སྟོང་པ་ཉིད།
13. དངོས་པོ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད།
14. འདུས་བྱས་སྟོང་པ་ཉིད།
15. འདུས་མ་བྱས་སྟོང་པ་ཉིད།
16. འོར་བ་མེད་པ་སྟོང་པ་ཉིད་དེ་བཅུ་བྱུག་གོ³⁶ །

- སྟོམ་པ་ལ་རྣམ་གཡེང་གི་རྟོག་པ་བཅུའི་གཉེན་པོར་བཅུའི་གཉེན་པོ་བཅུ་ཉེ། མདོན་པ་ཀུན་བཅུས་ལས་གསུངས་པའི་རྣམ་གཞག་འདི། དག་ལྡན་དུ་ཆོགས་བཅད་དུ་བཀོད་དེ། “དངོས་པོ་མེད་དང་དངོས་པོ་དང་། སྟོ་འདོགས་པ་དང་སྐྱར་འདེབས་དང་། གཅིག་པ་ཉིད་དང་ཐ་དད་དང་། འོ་བོ་ཉིད་དང་ཁྱད་པར་དང་། མིང་ནི་ཇི་བཞིན་དོན་དང་ནི། འོན་ནི་ཇི་བཞིན་མིང་ལ་ཞེན། རྣམ་པར་གཡེང་བའི་རྣམ་རྟོག་གང་། འདི་ནི་རྣམ་པ་བཅུར་བཤད་དོ། །”³⁷ ཞེས་སོ། འོན་ནི་ཀུན་བཅུས་དར་རྒྱུ་ལས། “རྣམ་པར་གཡེང་བའི་ཞེས་ཏེ། རྣམ་གཡེང་གི་རྣམ་རྟོག་བཅུ་ཡང་གཉིས་ཀྱིས་ཤེས་པར་བྱ་ཉེ། གང་ཟག་གི་བདག་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་རྟོག་གཉིས་དང་། ཆོས་ཀྱི་བདག་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་རྟོག་བརྒྱད་ཀྱིས་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། དང་པོ་

³⁶ གཤམ་ཕྱིང་བཀོ་སྐྱོང་ཐེངས་དང་པོའི་ཚཱ་ཤོག་ཕྱོགས་བསྐྱས་ཤོག་101 ལྟར་བཀོད།

³⁷ དག་ལྡན། རྩེ་བཞུན། ཤར་ཕྱིན། ༡ ཤོག་ 84-བ།

ནི། སྤང་པོ་མེད་པར་ཞེན་པ་དངོས་པོ་མེད་པའི་རྣམ་རྟོག་དང་། རྟག་གཅིག་རང་
 དབང་ཅན་གྱི་བདག་ཡོད་པར་ཞེན་པ་དངོས་པོ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་སྟེ། དེ་དག་གི་
 གཉེན་པོར་རིམ་པ་བཞིན་དུ། མདོ་ལས་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་ཡོད་བཞིན་དུ་ཞེས་
 པ་དང་། བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་ཡན་དག་པར་རྗེས་སྤྱོད་མ་མཐོང་ཞེས་པས་ཤེས་པར་
 བྱའོ། །གཉིས་པ་ནི། གཟུང་འཛིན་རྣམས་ཐ་དད་དུ་ཞེན་པ་དང་། གཞན་དབང་མེད་
 པར་ཞེན་པ་སྟོང་འདོགས་སྒྱུར་འདེབས་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་དང་། གཞན་དབང་དང་དེའི་
 ཆོས་ཉིད་གཅིག་དང་ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་འཛིན་པ་ནི། གཅིག་དང་ཐ་དད་ཀྱི་རྣམ་པར་
 རྟོག་པ་དང་། གཟུགས་ཞེས་པའི་མིང་གི་བཙུང་བྱ་དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་བདེན་པར་
 གྲུབ་པར་འཛིན་པ་དང་། སྟེ་འགག་ལ་སོགས་པའི་མིང་གི་བཙུང་བྱ་དོན་དམ་པར་
 གྲུབ་པར་འཛིན་པ་ངོ་བོ་ཉིད་དང་། བྱང་པར་དུ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། གཟུགས་
 ཞེས་པའི་མིང་ཇི་ལར་བཏགས་པ་དེ་དག་ཐོས་པ་ན། བཙུང་བྱའི་དོན་དུ་སྤང་བའི་
 སྟོང་འབྲུལ་མེད་དུ་འཛིན་པ་དང་། གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་དོན་དམིགས་པ་ན། ཇི་
 ལྟར་དམིགས་པ་བཞིན་དུ། དེ་མི་མིང་དུ་འབྲུལ་མེད་དུ་འཛིན་པ་མིང་ཇི་ལྟ་བ་
 བཞིན་དོན་དང་། དོན་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་མིང་དུ་རྣམ་པར་རྟོག་པའོ། །རྣམ་རྟོག་བཅུ་
 པོ་འདི་དག་གི་གཉེན་པོ་ནི། གང་ཟག་གི་བདག་དང་ཆོས་ཀྱི་བདག་འགོག་པའི་
 རིགས་པ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །³⁸ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

དེ་ལྟར་སྟོང་ཉིད་བཅུ་དྲུག་དང་རྣམ་གཡེང་གི་གཉེན་པོ་བཅུ་བཞུན་པའི་ཉེར་དྲུག་གི་སྟེང་
 དུ། རྟོན། དབང་དུ་བྱ་བ། ལས། རྟགས། རྒྱང་བ། ཕན་ཡོན་དང་དྲུག་སྟེ་བསྟོམས་པའི་སོ་གཉིས་
 སོ། །སོ་སོར་ནས་བྱང་ཆུ་དྲུག་དེ་ལ།

- རྟོན་ནི་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ཏེ་ཆོས་ཟབ་མོ་འདི་སྟོན་པས་སོ། །
- དབང་དུ་བྱ་བ་ནི་བྱང་སེམས་དང་ཉན་ཐོས་ཀྱི་འཁོར་ཏེ་གང་གི་ཆེད་དུ་བྱས་ནས་
 ཆོས་འདི་བཞུན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

³⁸ ཀུན་བཏུས་དར་རྒྱུག་ ཞོག་ 350 །

- ལས་ནི་ཡུམ་ལ་ཇི་ལྟར་སྒྱུད་པ་སྟེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཚུལ་འདི་དང་འདིས་ཤེར་
ཕྱིན་ལ་སྒྱུད་པར་བྱ་ཞིང་གནས་པར་བྱ་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བསྟན་པ་ལོ།
- ཏྲགས་ནི་བདུད་ལས་དང་ཕྱིར་མི་སྒྲིག་པའི་ཏྲགས་སོ།
- ལྷ་བའམ་འགྱུར་གཞན་ལྟར་ན་ཉེས་དམིགས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཤེར་ཕྱིན་སྤངས་ནས་
ངན་སོང་དུ་སྐྱེ་བལོ།
- བན་ཡོན་ནི་སྟོང་གསུམ་རིན་པོ་ཆེ་ལྟར་བདུན་གྱིས་བཀང་ནས་ཕྱིན་པ་བས་ཤེར་ཕྱིན་
འདིར་བ་སོགས་བསོད་ནམས་ཆེལོ།

ཙ་བའི། “ཏན་དང་དབང་དུ་བྱ་བ་དང་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོག་འགྲེལ་ལམ་འབྱུ་མནན་འདི་
དག་སློབ་དཔོན་དགོན་མཆོག་འབངས་ཀྱིས་མཛད་པའི་བརྒྱད་སྟོང་དོན་བསྟུས་ཀྱི་འགྲེལ་
པ་³⁹ བཞིན་བཀོད་དོ། སློབ་དཔོན་ཞི་བ་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་མཛད་པའི་བརྒྱད་སྟོང་པའི་
འགྲེལ་པ་མན་ངག་རྗེས་འབྲང་དུ། ཙ་བའི་ “ཏན་དང་དབང་དུ་བྱ་བ་དང་” ཞེས་པའི་ཆོག་
འགྲེལ་ལམ་འབྱུ་མནན་པ་ལྷ་བ་མ་གཏོགས་པའི་གཞན་ནམས་འདྲ་ལ། ལྷ་བའི་དོན་
བདུད་ལས་ལ་བཤད་པ་ནི་ལྷ་མ་གསེར་ཕྱིང་རང་ལ་བཀོད་པའི་འབྱུ་མནན་པ་དང་མི་
མཐུན་ཏེ། གསེར་ཕྱིང་དུ་ལྷ་བ་ནི་ཤེར་ཕྱིན་སྤངས་ནས་ངན་སོང་དུ་སྐྱེ་བ་ལ་ངོས་བཟུང་
བའི་ཕྱིར་དང་། སྐྱོན་གཞན་ཡང་སྟོང་ཉིད་བཅུ་དྲུག་ལ་མན་ངག་རྗེས་འབྲང་ཁོ་རང་དུ་
བཀོད་པའི་གོ་རིམ་ལ་རང་གི་མཆན་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་སྟོང་དུ་དངོས་པོ་མེད་པ་སྟོང་པ་
ཉིད་དང་དངོས་པོ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་བཟང་རྒྱ་ཡིན་ཏེ་ནང་སྟོང་པ་ཉིད་ནས་
རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱི་བར་བཅུ་བཞི་བཟངས་པ་ལ་སྐྱོན་ཆགས་པ་གང་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར་
རོ་⁴⁰ ། སྐྱིར་བརྒྱད་སྟོང་དོན་བསྟུས་ཀྱི་ལུགས་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་དང་པོ་དངོས་པོ་མེད་པ་
སྟོང་པ་ཉིད་དོར་ནས་མི་དམིགས་པ་སྟོང་པ་ཉིད་བཟངས་པ་ནི་ཙ་བ་བརྒྱད་སྟོང་དོན་

³⁹ བསྟུས་པའི་ཆོག་ལུང་རྩམ་པའི་རྣམ་པར་འགྲེལ་པ། ཟླ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། བ་ཤོག་ 296-ན།

⁴⁰ འདི་ནི་སྐོ་མང་མངའ་རིས་དགེ་བཤེས་སློ་བཟང་བཟླ་ཤེས་ཀྱིས་མཛད་པའི་དོགས་དཔྱད་བཞིན་བཀོད། གསེར་ཕྱིང་བཤོ་སྤེང་རྩམ་
ཤོག་ཕྱོགས་བསྟུས། ཤོག་ 96 །

བཟུས་དང་འགལ་ཏེ་བརྒྱད་སྟོང་དོན་བཟུས་ཀྱི་སྟོང་ཉིད་བཅུ་དྲུག་གི་རྣམ་གཞག་ལ་མི་
དམིགས་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་མེད་པས་སོ། །

གསུམ་པ་གཞིན་འཛུམས་བཤད་པ་ལ། ཡུམ་རྒྱས་འབྲིང་གཉིས་དང་ཁྱི་བརྒྱད་སྟོང་པ་སྟེ་
ཡུམ་གསུམ་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་གཞུང་འབྲེལ་གཞིན་འཛུམས་ཀྱིས་ནི། སྒོ་གསུམ་དང་རྣམ་
གྲངས་[7] བཅུ་གཅིག་གི་སྒོ་ནས་ཡུམ་འབྲེལ་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ལ་སྒོ་གསུམ་ནི།

1. སྟོང་གཞིས་སྐབས་ཕྱེ་བའི་རྗེས་ལ། “སྤྱ་རིའི་བྱ་འདི་ལ” ཞེས་པ་ནས་ “བཙོན་པར་
བྱའི་”⁴¹ བར་ཏེ་གྱིས་མགོ་སྒྲོས་པས་གོ་བ་སྟེ་ཆོག་ཀྱང་བ་ཙམ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་
དོན་གོ་རྒྱས་པའི་གདུལ་བྱ་དབང་པོ་ཤིན་ཏུ་རྩོམ་པོ་རྣམས་ལ། གང་ཟག་གང་གིས་
བཙོན་པ་དང་། དགོས་པ་གང་གི་ཕྱིར་བཙོན་པ་དང་། ཤེར་ཕྱིན་གང་ལ་བཙོན་པ་
དང་། ཇི་ལྟར་བཙོན་ཚུལ་བཞི་སྟོན་བྱེད་འདི་ནི་བཟུས་ཏེ་བཟུན་པའི་སྒོ་ཞེས་བྱའོ། །
2. ཆོག་དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་རྣམ་མཁྱེན་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་རབ་འབྱོར་གྱི་ལུང་རྫོགས་ཀྱི་བར་
གྱིས་ནི། རྣམ་པར་སྒྲོས་ཏེ་ཆོག་དོན་རྒྱ་ཆེར་འབྱེད་པ་ཡོད་ན་གོ་བའི་གདུལ་བྱ་
རྣམས་ལ། སྐས་དོན་རྣམ་མཁྱེན་ལས་བརྒྱམས་ཏེ་སྐས་ཟེན་སྐྱ་དོན་འདྲེས་རྩང་དུ་
འཛིན་པའི་རྣམ་རྟོག་མེད་པའམ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཤེར་ཕྱིན་བཟུང་ནས་དོན་
དམ་པའི་ཚུལ་དུ་སྟོན་པ་འབྲིང་དུ་བཟུན་པའི་སྒོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མགོ་གཉིས་པ་སྟེ།
གོང་དུ་བྲངས་པའི་ “བཙོན་པར་བྱའོ” ཞེས་པ་ནས་མདོན་རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་སྐབས་
དང་པོའི་བཤད་བྱའི་རྩ་བ་རྫོགས་པའི་བར་དུ་གང་ཡོད་པའོ། །
3. རྣམ་མཁྱེན་རྫོགས་དེ་ནས་མདོའི་ཡོངས་སུ་རྫོགས་ཀྱི་བར་གྱིས་ནི། སྒོ་སྒྲོས་པ་དང་
སྒྲོས་ན་གོ་བ་གཉིས་ཀྱི་ཟླ་གོགས་ཏེ་དོན་གྱི་མགོ་ཙམ་དང་རྩང་ཟད་སྒྲོས་ནས་མི་གོ་
བས། རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ཡིས་དྲང་དགོས་པའམ་རིགས་གཞན་ཆོག་ལ་འཆེལ་ཞིང་
ཆགས་པའི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ཀྱི་དོན་དུ། སྐད་དོན་ལས་ཤེས་ལས་བརྒྱམས་ཏེ་སྐྱ་དོན་
འདྲེས་རྩང་དུ་འཛིན་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་བཅས་པ་དང་མདོན་སུམ་གྱི་ངོ་

41 “སྤྱ་རིའི་བྱ་གཞན་ཡང་འདི་ལ་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མདོན་པར་རྫོགས་པར་འཆང་རྒྱ་བར་འདོད་པའི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ་བསྐབས་པར་བྱའོ།” ཉི་ཁྱི་ལུང་བརྒྱད་མ། ཟླ་བཟླ། ཤེར་ཕྱིན། ག
ཤོག་ 26-བ།

བོར་གྱུར་པའི་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཤེར་ཕྱིན་གཉིས་བཟུང་ནས། ཀུན་རྫོབ་དང་
དོན་དམ་པའི་ཚུལ་དུ་བསྟན་པ་ཞིག་སྟེ། རྣམ་པར་བཤད་པའི་སྒྲོ་སྟེ་སྒྲོ་གསུམ་པ་སྟེ།
ལམ་ཤེས་ཀྱི་བཤད་བྱའི་རྩ་བ་ནས་མདོའི་མཐུག་གི་བར་དུ་གང་ཡོད་པའོ། །

རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་དང་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་བཅས་པའི་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་དོན་དེ་ལྟར་ཡིན་
ཏེ། དུམ་གསུམ་གཞོན་འཛུམས་ལས། “གང་གི་ཆོ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ས་
རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ་བྱ་བར་གྱུར་པ་དེའི་ཆོ་ཡང་དོན་དམ་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ས་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་
ཆོས་གང་ཡང་མེད་དོ། །སྟམ་དུ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ས་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་པའི་
བདག་ཉིད་ཅན་དུ་ཟད་དོ་སྟམ་དུ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་རྣམ་པར་སྐྱེས་པའི་ཤེས་རབ་སྦྱར་བའི་ལམ་
དུ་རྟོགས་པ་ནི་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་ཡང་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་
ཀྱིས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པའི་ཕྱིར་ཤེས་རབ་ཀྱི་ས་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་བར་འགྱུར་ཏེ། །”⁴²
ཞེས་གསུངས་སོ། །

རྣམ་གྲངས་བརྩམས་པའི་ལམ།

1. དང་པོ་ནི། “ཆོས་ཐམས་ཅད་དུ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མདོན་པར་རྫོགས་པར་
སངས་རྒྱས་པར་འདོད་པས། ཤེས་རབ་ཀྱི་ས་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་འདི་ནི་ལ་བསྐྱབ་པར་
བྱའོ། །”⁴³ ཞེས་ “སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་གཞན་དོན་ཕྱིར་” ཞེས་པའི་བཤད་བྱའི་རྩ་
བའི་མདོ་ཤུ་རིའི་བྱ་ལ་བཀའ་སྩལ་ནས་བཤད་པའི་རྣམ་གྲངས་གཅིག་ལོ།
2. དེ་ནས་རབ་འབྱུར་གྱིས་རྣམ་པར་བཤད་པ་ནི་གཉིས་པ་སྟེ། “དེ་ནས་བཅོམ་ལྷན་
འདས་ཀྱིས་དེའི་ཆོ་ཆོ་དང་ལྷན་པ་རབ་འབྱུར་ལ་བཀའ་སྩལ་བ། རབ་འབྱུར་ཁྱོད་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ས་རོལ་དུ་ཕྱིན་
པ་ལས་བཅུམས་ཏེ། ཇི་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་
ཤེས་རབ་ཀྱི་ས་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ་ངེས་པར་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟར་སྟོབས་པར་

⁴² དུམ་གསུམ་གཞོན་འཛུམས། ཤེར་ཕྱིན། བ་ཤོག་ 45-ན།

⁴³ ཉི་ཁྱིའུ་བརྩམས་པའི་ཤེར་ཕྱིན། བ་ཤོག་ 25-བ།

གྱིས་ཤིག།”⁴⁴ ཞེས་གདམས་ངག་བཅུ་ཉི་ལྔ་གསེས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་གྱི་བཤད་བྱའི་
ཅུ་བའི་མདོ་ནས་བཟུང་དགོས་སམ་སྙམ་མོ།

3. དེ་ནས་སྐབས་གཉིས་པའི་ཐད་དུ་བརྟུ་བྱེན་ལ་བཤད་པ་དང་།
4. རབ་འབྱུར་དང་།
5. བྱམས་པ་དང་།
6. རབ་འབྱུར་དང་།
7. བརྟུ་བྱེན་དང་།
8. རབ་འབྱུར་དང་།
9. བྱམས་པ་དང་།
10. རབ་འབྱུར་དང་།
11. དེ་ནས་ཀུན་དགའ་བོ་ལ་བཀའ་སྩལ་ནས་ཤེར་བྱེན་འདི་ཡོགས་སུ་གཏད་པ་
སྟེ་སྦྱོང་དུ་འཆོལ་བའོ།

གཞུང་གི་བཅད་མཆམས་འདི་དག་ནི་འཛིག་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བས་བྱིས་དཔྱད་པར་གསོལ།

དེ་ལྟར་གནོད་འཛམས་འདི་སྟོན་གྱི་ཡི་གེ་རྟིང་པ་⁴⁵ རྣམས་ལས་ཁ་ཆེ་དྲུག་སེ་ནའམ་མཆེ་
བའི་ཐེས་མཛད་པར་གྲགས་ལ། རྟུན་སྣང་དུ་སློབ་དཔོན་ལྔ་མའི་འགྲེལ་ཚུལ་བཤད་པའི་
སྐབས་སུ། “དངོས་དང་དངོས་མེད་རྣམ་དབྱེའི་སྟོགས་ལ་མཁས་པར་ཤེས་པའི་མདོ་སྟོན་
གྱིས་མཐོ་བ། །སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་ནི་གཞུང་གི་འགྲེལ་བར་དོན་བཤད་པ་ལ་
གནས་ཐོབ་གྱུར། །”⁴⁶ ཞེས་སོགས་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་ཤེར་བྱེན་གྱི་གཞུང་འགྲེལ་
ཞིག་ཡོད་པའི་འབྲུལ་གཞི་བྱས་ནས། བྱིས་ཀྱི་མཁས་པ་ཁ་ཅིག་བྱ་སྟོན་གྱིས་ཡུམ་གསུམ་
གནོད་འཛམས་འདི་དབྱིག་གཉེན་གྱི་གཞུང་འགྲེལ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནས་གཞན་དུ་ཨ་ཟླ་ཀླ་རའི་

⁴⁴ ཉི་ཤེས་འཁྱུང་བརྒྱུད་མ། ཤེར་བྱེན། ག་ཤོག་ 91-བ།

⁴⁵ སློ་མང་པར་བྱེན་སྟོད་ཆ་ཤོག་ 4 ལས། “ཡིག་རྟིང་ལས་གྲགས་པའི་བྱིར། ཉུགས་གྲུབ་སྟེ། ཡུམ་གསུམ་གཞུང་འགྲེལ་གནོད་འཛམས་ལོ་
སྟོན་པ་ཡེ་ཤེས་ཐེས་བརྒྱན་པ་དེ་མཆེ་བའི་ཐེས་མཛད་ལ། འབྲུམ་རྟུན་གྱི་གཞུང་འགྲེལ་གནོད་འཛམས་དེ་ཁྱི་སྟོང་ལྗེ་བཙན་གྱིས་
མཛད་པར་དཀར་ཆགས་འཕང་ཐང་མར་བཤད་པའི་བྱིར།” ཞེས་ཡི་གེ་རྟིང་པ་དཀར་ཆགས་འཕང་ཐང་མ་ལ་མཛད་པ་འདྲའོ།

⁴⁶ རྟུན་སྣང་། ཐེ་བརྟན། ཤེར་བྱེན། ཆ་ཤོག་ 2-ན།

ཐུབ་པའི་དགོངས་རྒྱུ་དང་ཞི་བ་འབྱུང་གནས་ཀྱི་མན་ངག་རྗེས་འབྲང་དུ་གཞུང་འགྲེལ་
 ཀྱི་ལུང་དྲངས་པ་རྣམས་ཡུམ་གསུམ་གཞུང་འགྲེལ་དེར་སྒྲུང་བ་དང་། ཡུམ་གསུམ་གཞུང་
 འགྲེལ་འདི་ཡི་ལྷན་དམ་མགོ་རྩ་ཡང་། “སྒྲ་མའི་ལུང་གིས་བདག་ལ་པན་པའི་ཕྱིར། །འདི་ཡི་
 གཞུང་འགྲེལ་གཞོན་འཛོམས་བྱ་བར་འདོད། །”⁴⁷ ཞེས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་ཞེས་བཞེད་དོ། །དེ་སྐད་
 དུ་བྱ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྱིས་ཆོས་འབྱུང་ལས། “རྒྱལ་བའི་ཡུམ་སྟོང་ཕྱག་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་
 ཆེན་བམ་པོ་བདུན་ཅུ་ཙུ་བརྒྱད་ཅུང་ཟད་མ་འགྱུར་བ། འདི་འཕང་ཐང་མར་བཅན་པོ་ཁྱི་
 སྒྲོང་སྒྲེ་བཅན་གྱིས་བྱས་པར་བྲིས་མོད་ཀྱི། དཀར་ཆག་གོང་མ་གཉིས་སུ་རྒྱ་གར་མར་བཤད་
 པས། དྭུག་ཨ་ལེ་ནས་བྱས་པ་དེ་ཡིན་ནོ། །རྒྱལ་བའི་ཡུམ་སྟོང་ཕྱག་བརྒྱ་པ་དང་། ཉི་ཁྱི་ལྷ་
 སྟོང་པ་དང་། ཁྱི་བརྒྱད་སྟོང་པ་རྣམས་ཀྱི་གཞུང་འགྲེལ་བམ་པོ་ཉི་ཤུ་ཙུ་བདུན་པ་བསྐྱར་
 འཕྲོ་འདི། དྭུག་ཨ་ལེ་ནས་བྱས་ཟེར་བ་མང་མོད་ཀྱི། འདི་ནི་དབྱིག་གཉེན་གྱི་གཞུང་འགྲེལ་
 ཡིན་ཏེ། ཐུབ་པ་དགོངས་རྒྱུ་ལ་སོགས་པར། ཉི་ཁྱི་གཞུང་འགྲེལ་ལས་དྲངས་པའི་ཆོག་
 རྣམས་དེར་རི་ལྟ་བུ་བཞེན་སྒྲུང་བའི་ཕྱིར་དང་། དབྱར་ཡང་། འདིའི་གཞུང་འགྲེལ་གཞོན་
 འཛོམས་བྱ་བར་འདོད། ཅེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །”⁴⁸ ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་ན་བྱ་སྟོན་གྱི་
 འདོད་ཚུལ་ལ་མཆེ་བའི་སྒྲེས་མཛད་པའི་གཞུང་འགྲེལ་ནི་འབུམ་གྱི་གཞོན་འཛོམས་
 སོ། །ཐུབ་པའི་དགོངས་རྒྱུ་དུ་གཞུང་འགྲེལ་གྱི་ཆོག་དྲངས་པ་ནི། །གསེར་ཕྱོད་སོག་མཆན་
⁴⁹ ལ་གསལ་བ་ལྟར་ན། འོག་གི་འབྲུག་སྐྱབ་ཀྱི་སྐབས་སུ་དྲངས་པ་⁵⁰ དེ་ཡིན་ནོ། །དེའི་སྟེང་
 དུ་ཐུབ་དགོངས་སུ། “འཕགས་པ་སྟོང་ཕྱག་ཉི་ཤུ་ལྷ་པར་ཡང་། གཞུང་འགྲེལ་གྱི་རྣམ་པ་
 ལྷར་བཀོལ་ཏེ། རབ་དུ་དགའ་བ་ལ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་དག་པའོ། །དེ་ནས་བདུན་པ་རི་སྒྲིང་
 པར་འབད་པ་དང་བཅས་པར་མཆན་མ་མེད་པར་གནས་པའོ། །བརྒྱད་པ་ལ་ལྷན་གྱིས་གྲུབ་
 པར་མཆན་མ་མེད་པར་གནས་པའོ། །དེ་ནས་བཅུ་པའི་ཐར་ལ་སྦྱོད་པ་ངེས་པ་ལ་ཞུགས་
 པའོ། །དེ་ནས་གོང་དུ་སྐྱེ་བ་གཅིག་གིས་ཐོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའོ་ཞེས་སོ། །”⁵¹

⁴⁷ ཡུམ་གསུམ་གཞོན་འཛོམས། ཤེར་ཕྱིན། བ་ཤོག་ 1-བ།

⁴⁸ བྱ་སྟོན་ཆོས་འབྱུང་། ཡིག་འབེབ་ 55.2

⁴⁹ གསེར་ཕྱོད་སོག་མཆན། ཤོག་ 42

⁵⁰ གསེར་ཕྱོད་། སྟོན་ཆ། 143 ཐུབ་དགོངས་སུ། “འགོ་བར་རྩོམ་པ་མོས་སྦྱོད་ཞུགས་པ་ས་དང་པོ་བདུན་གནས་ནས་འགོ་བ་ས་ཕྱི་མ་
 གསུམ་ལ་བྱེད་པ་སྒྲོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་དགོངས་པ་ཡིན་ནོ། །” ཞེས་གསུངས།

⁵¹ ཐུབ་པའི་དགོངས་རྒྱུ། རྒྱ་བཟླ། དབྱ་མ། ཨ་ཤོག་ 216-ན།

བསྟན་བཅས་གཉིས་སྤང་ཞིང་། སྤྲུལ་ཡུལ་གསུམ་གཞི་དང་འཛམས་ལ་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་
 པའི་བཀའ་བསྟན་བཅས་ཀྱི་དཀར་ཆག་རྟིང་པ་དཀར་ཆག་འཕང་ཐང་མར་གཞུང་ཆོད་
 བམ་པོ་ཉེར་བདུན་ཞེས་བྱུང་ཡང་བམ་པོ་ཉེར་དགུར་གཞུང་ཁོ་རང་ལས་འབྱུང་སྟེ་བམ་པོ་
 ཉི་ཤུ་བདུན་པ་སྟེ་ཐ་མ་ཞེས་བསྟན་བཅས་དེ་ནང་དུ་གསལ་བས་སོ། །དེ་ལ་དཀར་ཆག་རྟིང་
 པ་གསུམ་ནི། བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་⁵⁵ ལས་གསལ་བ་ལྟར། འཕང་ཐང་མ། ལྷན་དཀར་
 མ། །མཆིམས་ཕུ་མ་ཞེས་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་བཏོན་ཏེ། འདི་དག་ནི་བྲི་ལྡེ་སྤང་བཅན་སྐབས་
 བན་དེ་དཔལ་བཙུགས་སོགས་ལོ་རྒྱུ་བ་འགའ་ཞིག་གིས་གནས་སོ་སོར་བཞུགས་པའི་བསྒྱུར་
 པའི་བསྟན་བཅས་ཀྱི་དཀར་ཆག་གོ་བྱི་མ་འབུམ་གྱི་གཞི་དང་འཛམས་འདི་འཕང་ཐང་གི་
 དཀར་ཆག་དུ་ “བཅན་པོ་བྲི་སྤང་ལྡེ་བཅན་གྱིས་མཛོད་པ་འཕགས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་
 དུ་ཕྱིན་པ་འབུམ་གྱི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་” ཞེས་འབྱུང་བས་རྒྱལ་པོ་བྲི་སྤང་ལྡེ་བཅན་གྱིས་མཛོད་
 པ་ཡིན་ནོ། །

གང་ཡང་སློབ་དཔོན་ཞི་བ་འབྱུང་གནས་ཀྱི་བརྒྱུད་སྟངས་པའི་འགྲེལ་པ་མན་ངག་རྗེས་འབྲང་
 དུ་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ། “གཞུང་འགྲེལ་ལས་ལོག་པའི་གཞན་སློབ་དཔོན་སེང་གེ་བཟང་པོ་
 རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་རྣམས་ཀྱི་བཤད་པ་འཐད་པར་གཟུང་བྱ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་
 འོ། །འཐད་ཕྱོགས་སུ་གཟུང་བྱ་མིན་པའི་རྒྱ་མཆན་གང་གི་ཕྱིར་ན་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་
 ནི་མདོ་ལྡེ་ལྟ་བུ་བཤད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འཕགས་པ་མགོན་པོ་བྱམས་པས་བཀའ་རྒྱལ་པ་དེ་
 བས་ན་རྗེ་ལྟར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དུ་བཤད་པ་མཛོད་དེ། མདོར་ན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་ཡང་དག་
 པར་བཤད་དོ། །གཞི་དང་འཛམས་ལས། སྤྲུལ་གྱི་མན་ངག་ལས། གཞུང་འགྲེལ་གཞི་དང་འཛམས་
 གསལ་པོར་བྱ་བར་འདོད། ཅས་བྱ་བ་བཤད་པའི་སྤྲུལ་མའི་མན་ངག་ནི་འཕགས་པ་ཐོགས་
 མེད་ཀྱི་ཞལ་སྤྲུལ་ནས་ཐོབ་པའི་ཐོགས་མེད་ཉིད་ཀྱི་མན་ངག་ཏེ། དབྱིག་གཉེན་གྱིས་གཞུང་གི་
 མགོ་འདིར་མན་ངག་དེ་ལ་སྐབས་སུ་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །”⁵⁶ ཞེས་དབྱིག་གཉེན་གཞུང་འགྲེལ་
 ཀྱི་ཁྲད་ཆོག་དངས་པ་དང་། ཡུལ་གསུམ་གཞི་དང་འཛམས་འདིའི་ཁྲད་དུ་ “སྤྲུལ་མའི་ཡུང་གིས་

⁵⁵ བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ། ཤོག་ 54

⁵⁶ མན་ངག་རྗེས་འབྲང་། ལྡེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། བ་ཤོག་ 316-བ།

བདག་ལ་ཕན་པའི་ཕྱིར། །འདི་ཡི་གཞུང་འགྲེལ་གཞི་དང་འཛམས་བྱ་བར་འདོད། །”⁵⁷ ཅེས་པའི་
 ཆོག་རྣམས་པལ་ཆེར་གཅིག་དུ་སྒྲིག་པར་བྱས་ཏེ། མདོར་ན། མན་ངག་རྗེས་འབྲང་མཐན་པོ་
 ཞི་བ་འབྱུང་གནས་ན་རེ། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། གཞུང་འགྲེལ་གཞི་དང་འཛམས་ལས་ལོག་པའི་
 སེང་གི་བཟང་པོ་ལ་སོགས་པའི་བཤད་པ་རྣམས་མི་འཐད་དེ། གཞུང་འགྲེལ་གཞི་དང་
 འཛམས་དེ་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛད་ཅིང་། བྱམས་པ་མགོན་པོས་དབྱིག་གཉེན་ལུང་བསྟན་
 པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དབྱིག་གཉེན་དང་ཐོགས་མེད་ཀྱི་དགོངས་པ་མཐར་ཐུག་པ་
 མཐུན་པ་ཡིན་ཏེ། དབྱིག་གཉེན་གྱི་ཐོགས་མེད་ཀྱི་མན་ངག་ལ་སྐབས་སུ་འགོ་བའི་ཕྱིར་ཏེ།
 གཞི་དང་འཛམས་ཀྱི་མགོ་ལས། “སླ་མའི་ལུང་གིས་བདག་ལ་ཕན་པའི་ཕྱིར་” ཞེས་གསུངས་
 པའི་ཕྱིར། པལ་ཆེར་སྒྲིག་བྱས་པའི་དོན་ནི། མན་ངག་རྗེས་འབྲང་དུ་དངས་པའི་ “སླ་མའི་
 མན་ངག་ལས། གཞུང་འགྲེལ་གསལ་པོར་བྱ་བར་འདོད།” ཅེས་དང་། ད་ལྟའི་ཡུམ་གསུམ་
 གཞི་དང་འཛམས་ཀྱི་མགོ་ལ་ཡོད་པའི་ “སླ་མའི་ལུང་གིས་བདག་ལ་ཕན་པའི་ཕྱིར། །འདི་ཡི་
 གཞུང་འགྲེལ་གཞི་དང་འཛམས་བྱ་བར་འདོད།” ཅེས་པ་གཉིས་ལ་འགྱུར་བའི་ཁྱད་པར་ཅན་
 མ་གཏོགས་དོན་པལ་ཆེར་འདྲ་བའི་སློན་སྐུ་ཕན་ཚུན་སྦྱར་ཞིང་སྒྲིག་བྱས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡིན་
 རྒྱུ་མཆན་དེ་ཅན་གྱིས་ཡུམ་གསུམ་གཞི་དང་འཛམས་དེ་དབྱིག་གཉེན་གྱི་གཞུང་
 འགྲེལ་དུ་འཛིན་མི་དགོས་ཏེ།

1. “སླ་མའི་ལུང་གིས་བདག་ལ་ཕན་པའི་ཕྱིར།” ཞེས་སོགས་ཀྱི་བརྒྱུ་པར་དམ་བཅའི་
 ཀླང་པ་འདི་གཉིས། ཡུམ་གསུམ་གཞི་དང་འཛམས་དང་འབྲུམ་རྒྱུང་པའི་གཞི་དང་
 འཛམས་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པ་དང་གཅིག
2. མན་ངག་རྗེས་འབྲང་དུ་ཡང་ “ཉི་མའི་གཞུང་འགྲེལ་” ཞེས་གྲགས་ཀྱི། “ཡུམ་གསུམ་
 གཞུང་འགྲེལ་” ཞེས་པ་མི་སྤང་བ་དང་གཉིས།
3. [9] ཉོན་ཐོས་ཀྱི་སྒྲིམ་བུ་ཆེན་པོའི་རྣམ་རྟོག་བརྒྱུད་བཅུན་པ་གོལ་ལྗེའི་ཉི་མའི་རྣམ་
 འགྲེལ་དུ་ཁ་འཕངས་པ་དང་གསུམ།
4. སྐབས་བཞི་པའི་སྦྱར་བའི་ཡོན་ཏན་གྱི་བཤད་བྱའི་རྩ་བའི་མདོར་ “ལྷ་བརྒྱ་ཐ་མ་”
 ཞེས་པའི་འགྲེལ་པར། སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བསྟན་པའི་གནས་ཆད་ལ་གཞི་དང་འཛམས་

⁵⁷ ཡུམ་གསུམ་གཞི་དང་འཛམས་ལྗེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱོད། པ་ཤོག་ 1-བ།

མཁན་པོ་རང་ཉིད་ཀྱི་འདོད་པ་བཀོད་ནས། “ཤུན་ཏི་རྒྱུ་ཏའི་བསམ་པ་ནི་”⁵⁸ ཞེས་
ཤུན་ཏི་རྒྱུ་ཏའི་ཁོ་བ་འཆོའི་བཤད་ཡམས་ཏེ་གཞན་ལུགས་ཀྱི་ཆོད་བཤད་མཛད་
པའི་ཕྱིར་དང་བཞི་སྟེ་རྒྱ་མཚན་བཞི་དེའི་ཕྱིར།

མཆེ་བའི་ཕྱེས་བཅུམས་པ་ཡིན་ནམ་སྟམ་སྟེ། སྟོ་གསལ་ཞིང་ཡིད་གཞུངས་པ་སྟེ་མཁས་པ་
དག་གིས་དབྱད་པར་བྱའོ། །ཡུམ་གསུམ་གཞོད་འཛམས་དབྱིག་གཉེན་གྱི་གཞུང་འགྲེལ་ཡིན་
མེན་གང་ལྟར་ཡང་ཡུམ་གསུམ་གཞོད་འཛམས་འདིས་སེམས་ཙམ་དུ་བཀྲལ་ཞེས་བྱ་སྟོན་
རིན་པོ་ཆའི་ཆོས་འབྱུང་⁵⁹ ཏུ་གསུང་བ་ནི་ཆོས་མི་འཐད་ཅིང་ལོག་པར་གོ་སྟེ། རྒྱས་པར་འོག་
ཏུ་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བཞུན་པར་བྱའོ། །

ཤིང་ཏའི་སྟོལ་འབྱེད་དུ་གྲགས་པའི་ལྷ་མ་གསུམ་བཤད་ཟེན་པས་ད་ནི་ཤིན་ཏའི་སྟོལ་
འབྱེད་བཞི་པ་ནི། རྒྱལ་བ་མ་པས་པ་སྟེ་རྩེ་བཅུན་བྱམས་པ་མགོན་པོས་ཡུམ་གྱི་ཡུམ་དངོས་
བརྒྱད་དོན་བདུན་བཅུར་དྲིལ་ཏེ་རྣལ་འབྱོར་པས་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་རིམ་པ་དང་རྒྱར་ནས་
མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་མཛད་དོ། །

དེ་ལྟར་ན་རིགས་ཆོགས་ལ་སོགས་པ་བཞི་པོ་འདིས་དགོངས་འགྲེལ་གཞན་ལ་མ་སྟོས་པར་
ཡུམ་གྱི་དགོངས་པ་རེ་འགྲེལ་པས་ཤིང་ཏའི་སྟོལ་འབྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ་⁶⁰
ཀྱིས་འཆད་དོ། །ཤིང་ཏའི་སྟོལ་འབྱེད་ཀྱི་དོན་དང་མཚན་གཞི་དེ་ལྟར་གྲགས་ཀྱང་གྲགས་པ་

⁵⁸ འདི་ནི་དང་གི་ཡུམ་གསུམ་གཞོད་འཛམས་ལ་མི་སྤང་ཡང་། གསེར་ཕྱོད་གི་སྐབས་བཞི་པར་དངས་ཏེ། “དེ་དེ་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་
པའི་བཞུན་པ་གནས་པའི་དུས་ལོ་ཉིས་སྟོང་ལྔ་འབྱུར་ཏེ་ཀྱི་ཀྱི་འདི་དང་འགལ་བར་སྤང་བ་ཤུན་ཏུ་རྒྱུ་ཏའི་བསམ་པ་ནི་དགྲ་
བཙམ་པའི་ལེའུ་ནས་ཏིང་འདི་ཟན་གྱི་ལེའུའི་བར་ལ་དམ་པའི་ཆོས་གནས་སོ་ཞེས་བྱ་བར་བསམས་པ་ཡིན་ཏེ། འཆད་པའི་ལུགས་ལ་ལ་
ཇི་སྐད་ལ་ལ་ཇི་སྐད་དུ་འཆད་དེ། སྤྱིར་ལོ་ལྔ་སྟོང་མཐུན་ནོ། །” ཞེས་སོ། །གསེར་ཕྱོད་སྤང་ཆ་ཤོག་ 274 ལོ། །

⁵⁹ སྟོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་མཛད་པ་བཤད་པའི་ཐད་ཀྱི་ཆོས་འབྱུང་ལས། “འཁོར་ལོ་བར་པའི་དོན་སེམས་ཙམ་དུ་སྟོན་པ་རྒྱལ་
བའི་ཡུམ་གྱི་གཞུང་འགྲེལ།” ཞེས་པ་ལྟར་དོ། །བྱ་སྟོན་ཆོས་འབྱུང་། ཡིག་འབེབ་ 39.2

⁶⁰ “དེ་ལྟར་བཞི་པོ་འདིས་ཤིང་ཏའི་སྟོལ་དང་འདྲ་བར་ཡུམ་གྱི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་ཚུལ་འགྲེལ་བ་གཞན་ལ་མ་སྟོས་པར་སྟོལ་
འབྱེད་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་ཆོས་རྩེ་བཅུན་གསུངས་ཏེ་སྤྱི་བཤད་དུ་སྤང་དོ། །” ཉ་རྟེན་སྟོང་ཆ་ཤོག་ 3

ལྷ་མོ་འཐད་དེ། བརྒྱད་ལྷོང་དོན་བསྐྱུས་ནི་འགྲེལ་པའི་ཚུལ་གཞན་ལ་བསྟེན་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
བརྒྱད་ལྷོང་དོན་བསྐྱུས་ཀྱི།

1. བརྒྱད་ཕྱིང་གཙོ་བོ་ལྷོང་ཉིད་བཅུ་དྲུག་དང་རྣམ་གཡང་གི་རྟོག་པ་བཅུ་ཉིད་པོར་
སྐྱབ་པ་ལ་གདམས་པའི་མདོའི་འགྲེལ་ཚུལ་དང་།
2. “ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ནི། སྐྱོད་དང་དོན་གྱི་བསྟན་པ་གསུམ་ལ་ཡང་དག་
བརྟེན། གསུམ་པོ་དེ་གང་ཞེན་ཀྱན་བརྟགས་པ་དང་ནི་གཞན་དབང་དང་། ཡོངས་
སྒྲུབ་པ་ལོན་ལོ། ཀྱན་བརྟགས་སྟོན་པའི་ཚུལ་གང་ཞེན། གཟུགས་མེད་ཅེས་བྱ་ལ་
སོགས་ཆོག་གིས། །དགག་ཕྱིང་ཀྱན་བརྟགས་པ་གཟུང་འཛིན་ཐ་དད་པ་ཐམས་ཅད་
འགོག་པ་སྟེ་དབུ་མ་པའི་འདོད་པ་ལྷ་ར་བདེན་པར་བྱབ་པ་མ་བཞག །སྐྱུ་མ་དང་དྲི་
ཟའི་གྲོང་བྱུང་སོགས་དཔེ་རྣམས་ཀྱིས། གཞན་གྱི་དབང་ནི་ཡང་དག་བསྟན་ཏེ་
གཞན་དབང་ནི་སྐྱུ་མ་བཞིན་སྤང་བ་ལྷ་ར་མ་བྱབ་པས་སོ། །རྣམ་པར་བྱ་བ་བཞི་ཡིས་
ནི། ཡོངས་སྒྲུབ་པ་རབ་ཏུ་བསྐྱགས་ཏེ་བཤད་དོ། ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པའི་
མདོར་ནི། །མངས་རྒྱས་ཀྱིས་ནི་གཞན་ཏེ་ངོ་བོ་ཉིད་གསུམ་གང་དུ་འང་མ་གཏོགས་
པའི་ཆོས་ལུང་པོ་གསུམ་པ་བསྟན་མེད། །” ཅེས་ངོ་བོ་ཉིད་གསུམ་གྱིས་མདོ་འགྲེལ་
ཚུལ་རྣམས་རིམ་པ་ལྟར།

1. དབུས་མཐའ་དང་།
2. ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྐྱུས་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་སྤང་བས། བྱམས་ཆོས་ལས་ལོགས་སྒྲུ་སྒྲུལ་
བཏོད་པ་མེན་ནོ། །

དེ་གཉིས་ལས།

1. དང་པོ་དོན་བསྐྱུས་ཀྱི་སྐྱབ་པ་ལ་གདམས་པའི་ཚུལ་དང་དབུས་མཐའ་མཚུངས་པ་
སྐྱབ་པ་ནི། བརྒྱད་ལྷོང་དོན་བསྐྱུས་ལས། “བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ཉིད་དུ། །ངས་
མ་མཐོང་ཞེས་བྱབ་པས་གསུངས། །ཟ་བོ་ནང་གི་དངོས་རྣམས་ཀྱི། ལྷོང་པ་ཉིད་ནི་དེ་
ཡིས་བརྒྱད། །”⁶¹ ཞེས་སོགས་སྟོང་ཉིད་བཅུ་དྲུག་བསྟན་པ་དེ། མདོ་བརྒྱད་ལྷོང་པའི་

⁶¹ འཕགས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་མ་བསྐྱུས་པའི་ཆོག་ལེན་བྱས་པའམ་བརྒྱད་ལྷོང་དོན་བསྐྱུས། ཐེ་བསྟན། ཤེས་ཕྱིན། པ་ཤོག་
293-ན།

“བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་བགྱི་བའི་ཆོས་དེ་བདག་གིས་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་
མ་མཐོང་ངོ་”⁶² ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོག་འགྲེལ་དུ་སྤང་ཞིང་། དེ་དང་དབྱས་མཐའི་སྟོང་
ཉིད་བཅུ་དྲུག་བཏུན་པའི་སྐབས་ “ཟ་དང་བཟའ་བྱ་དེ་ཡི་ལྷས། གནས་ཀྱི་གཞི་ཡི་
སྟོང་པ་ཉིད། །”⁶³ ཞེས་པ་དེ་དང་ཆོག་དོན་གཉིས་ཀ་ཆར་འདྲའོ། །

2. ངོ་བོ་ཉིད་གསུམ་གྱི་མདོ་འགྲེལ་ཚུལ་ཐེག་བསྟུས་དང་མཚུངས་པ་སྟུབ་པ་ནི། གོང་
དུ་དྲངས་པའི་ “ཤེས་རབ་པ་རོལ་བྱིན་པ་ནི། །བཏུན་པ་གསུམ་ལ་ཡང་དག་
བརྟེན། །” ཞེས་པ་དེ་དང་ཐེག་བསྟུས་ཀྱི་ “བྱང་རྟེན་སྦྱ་མ་ལ་སོགས་བཏུན། །རྟགས་
ལ་བརྟེན་ནས་མེད་པ་བཏུན། །རྣམ་པར་དག་པ་བཞི་བརྟེན་ནས། །ཡོངས་སུ་བྱུང་པ་
བཏུན་པ་ཡིན། །”⁶⁴ ཞེས་པ་དེ་དང་ཆོག་དོན་ཆར་འདྲའོ། །

འདིར་རྣམ་པར་བྱང་བ་བཞི་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་རྣམ་པར་བྱང་བ་དང་། སྤྱི་མ་མེད་པའི་
རྣམ་པར་བྱ་བ་དང་། ལམ་གྱི་རྣམ་པར་བྱང་བ་དང་། དམིགས་པའི་རྣམ་པར་བྱང་བའོ། །དེ་
རྣམས་རིམ་བཞིན།

1. སྟོང་ཉིད།
2. འགོག་བདེན།
3. ལམ་བདེན།
4. ཐེག་ཆེན་གྱི་ཟླ་སྟོང་།

ཅེས་འཇུག་ངོགས་སོགས་⁶⁵ དྲང་ངེས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་འགའ་ཞིག་དུ་བཤད་ཀྱང་། སྟོབ་དཔོན་
སྟོ་བརྟན་གྱི་དབྱས་མཐའི་འགྲེལ་བཤད་ལས། “རྣམ་པར་དག་པ་རྣམ་པ་བཞི་ལ་རང་
བཞིན་གྱིས་རྣམ་པར་དག་པ་ནི་དྲི་མ་དང་བཅས་པའི་དུས་ཀྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་སོགས་
པའོ། །སྤྱི་མ་མེད་པས་རྣམ་པར་དག་པ་ནི་དེ་དག་ཉིད་སྤྱི་མ་མེད་པའི་དུས་ནས་། སྟོང་པ་
ཉིད་ལ་སོགས་པ་འཐོབ་པའི་ལམ་རྣམ་པར་དག་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ལ་སོགས་
པའོ། །ལམ་སྟེད་པའི་ཕྱིར་དམིགས་པ་རྣམ་པར་དག་པ་ནི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་རྒྱ་མཐུན་པ་

⁶² བརྒྱད་སྟོང་པ། ལྷ་ས་ཞོལ་བཀའ་འཁྱུར། བརྒྱད་སྟོང་། ༡ ཤོག་ 4-ན།

⁶³ དབྱས་མཐའ། ཟླ་བཏུན། སེམས་ཙམ། བེ ཤོག་41-ན།

⁶⁴ ཐེག་བསྟུས། ཟླ་བཏུན། སེམས་ཙམ། རེ ཤོག་19-ན།

⁶⁵ དྲང་ངེས་འཇུག་ངོགས། སྟོང་ཆ། ཤོག་ 334

བསྟན་པའི་ཆོས་མདོའི་ཟླ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ལམ་སྟེ་བའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟར་
རྣམ་པར་དག་པ་འདི་བཞིས་རྣམ་པར་བྱང་བའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་བསྟུས་ཏེ་ཆོགས་སུ་
བཅད་པ་གཉིས་ཀྱི་དོན་མདོར་བསྟུས་པའོ། །”⁶⁶ ཞེས་བྱང་བས།

1. འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱི་སྟོང་ཡུལ་གྱི་བྱང་པར་དུ་བྱས་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་།
2. འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་གྱི་སྟོང་ཡུལ་གྱི་བྱང་པར་དུ་བྱས་པའི་དེ་བཞིན་
ཉིད་དང་།
3. བྱང་སྟོགས་སོགས་ཀྱི་ལམ་དང་།
4. ཆོས་ཀྱི་ཟླ་སྟོང་སོགས་ལ་བྱ་དགོས་སམ་སྟུམ་མོ། །

སྟོམ་ནི་ཐེག་བསྟུས་ལས། “དག་པ་དེ་ནི་རང་བཞིན་དང་། སྤྱི་མ་མེད་དང་ལམ་དང་
དམིགས། རྣམ་པར་དག་པའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམས། རྣམ་པ་བཞི་པོས་བསྟུས་པ་ཡིན། །”⁶⁷ ཞེས་པ་
ལྟར་རོ། །

བརྒྱད་སྟོན་དོན་བསྟུས་འགྲེལ་ཚུལ་གཞན་ལ་བསྟོས་པར་མ་ཟད་གཞུང་འགྲེལ་གཞོན་
འཛམས་ནི་སྟོང་ཉིད་བཅུ་དྲུག་དང་འགོག་བདེན་ལ་འདོམས་པའི་གདམས་ངག་ནང་
གསེས་སྟེ་འགག་[10] ཀུན་བྱང་མེད་པའི་སྐབས་⁶⁸ ལུ་ཅ་ཤེའི་ཕྱང་དངས་ རས་སྟུ་སྟུ་བ་

⁶⁶ དབྱས་མཐའ་འགྲེལ་བཤད། ཟླ་བསྟན། སེམས་ཙམ། བེ་ཤོག་ 243-བ།

⁶⁷ ཐེག་བསྟུས། ཟླ་བསྟན། སེམས་ཙམ། བེ་ཤོག་ 19-ན།

⁶⁸ སྟེ་འགག་ཀུན་བྱང་མེད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཅ་ཤེའི་དངས་པ་ནི། “གལ་ཏེ་གཟུགས་ལ་སྟེས་བ་ཞེས་བྱ་བའི་ཆོས་ཤིག་ཡོད་ན་ཡང་། བདག་
ལས་སྟེ་བའམ། གཞན་ལས་སྟེ་བམ། གཉིས་ཀ་ལས་སྟེ་བམ། རྩ་མེད་པ་ལས་སྟེ་བར་འགྱུར་རམ་ཞེས་རྣམ་པར་རྟོག་པ་བཞིར་འགྱུར་རོ། །དེ་
ལ་བདག་ལས་སྟེ་བ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། དེའི་ཆོ་ཆོས་མ་སྟེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །མེད་པའི་བདག་ཉིད་ནི་སྟེ་བའི་རྒྱུ་མི་བྱང་བའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་
སྟེ་བའི་སྟོན་རོལ་ན་ཆོས་དེ་ཡོད་པར་འགྱུར་དུ་ནི་དེ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ་ཡོད་པ་ནི་ཡང་སྟེ་བར་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡོད་པ་ལས་སྟེ་
བར་རྟག་ན་ནི་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་སྟེ་བར་འགྱུར་ཏེ། རམ་ཡང་མི་སྟེ་བར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་བས་བདག་ལ་སྟེ་བ་མི་རིགས་སོ། །གཞན་ལས་
སྟེ་བ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། གལ་ཏེ་གཞན་ལས་གཞན་དག་སྟེ་བར་འགྱུར་ན་ནི་ཐམས་ཅད་ལས་ཐམས་ཅད་སྟེ་བར་འགྱུར་རོ། །གཉིས་ཀ་
ལས་སྟེ་ཞེས་བྱ་བར་ཡང་སྟོན་དེ་གཉིས་ལས་མི་ཐར་རོ། །རྩ་མེད་པ་ལས་སྟེ་བར་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། ཐམས་ཅད་དུ་ཐམས་ཅད་ལས་སྟེ་
བར་འགྱུར་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་རྣམ་པར་དབྱེད་ན་དོན་དམ་པར་སྟེ་བ་མེད་དེ། ཇི་སྟངས་དུ་བདག་ལས་མ་ཡིན་གཞན་ལས་མིན། གཉིས་
ལས་མ་ཡིན་རྩ་མེད་མིན། དངོས་པོ་གང་དག་གང་ན་ཡང་། སྟེ་བ་ནམ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། ཞེས་བྱ་བ་བཤད་པ་ལྟ་བུའོ། །འགག་པའི་ཆོས་
ཅན་དུ་འང་མི་རིགས་ཏེ། སྟེ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟར་སྟེས་པ་ནི་འགག་པར་འགྱུར་གྱི་མ་སྟེས་པ་ནི་འགག་པར་མི་འགྱུར་
རོ། །གཞན་ཡང་གལ་ཏེ་འགག་བ་ཞེས་བྱ་བའི་ཆོས་ཤིག་ཡོད་པར་གྱུར་ན་ནི་ཡོད་པའམ་མེད་པའི་ཆོས་ཤིག་ཡིན་གང་ན། དེ་ལ་ཡོད་ན་
ནི་འགག་པར་མི་འཐད་དེ། ཡོད་པ་དང་མེད་པ་གཉིས་དངོས་པོ་གཅིག་ལ་མི་སྟོང་པའི་ཕྱིར་རོ། །མེད་པ་ཡང་འགག་པར་མི་འཐད་དེ་
མེད་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟར་རི་བོང་གི་རུ་ལ་འགག་པ་ཡོད་དོ་ཞེས་བྱར་མི་དུང་སྟེ། དངོས་པོ་ཀུན་གྱི་སྟེ་བ་དག་མི་འཐད་པ་ནི་གང་

ཞབས་ཀྱི་རིགས་པ་རི་ལྟ་བུ་བཞིན་དུ་འཆད་འདོད་པར་འདུག་པས། ལྷ་སྐྱབ་ཀྱི་རིགས་ཚོགས་
ལས་བཤད་སྒྲིལ་བུར་དུ་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

བརྒྱད་སྟོང་དོན་བསྐྱུས་དང་གཞུང་འབྲེལ་ཤིང་རྟེན་སྒྲིལ་འབྱེད་མ་ཡིན་པ་དེ་ཕྱིར་སྐྱབ་
དཔོན་ཚོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་བཞིན་པ་ལྟར་ཡུམ་གྱི་བརྗོད་བྱ་ལ།

1. སྟོང་པོའི་དོན་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་དང་།
2. ལྷ་ཆེ་བ་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་རིམ་པ་གཉིས་ལས།

1. དང་པོ་ལྷ་སྐྱབ་ཀྱི་རིགས་པའི་ཚོགས་དང་།
2. གཉིས་པ་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱིས་བཀྲལ་བ་ཡིན་ཞེས་པ་ལྟར་རྟེ།

ཚོས་བཤེས་ཀྱི་ཚོག་གསལ་ལས། “དེ་ལ་སྟོང་པོའི་དོན་ནི་མདོ་སྡེ་ཟབ་མོ་རབ་དུ་མང་པོ་
ལས་གསལ་པོར་བསྟན་ཅིང་། འཕགས་པ་ལྷ་སྐྱབ་ཀྱི་ཞལ་སྡེ་ནས་དབྱུ་མ་ཤེས་རབ་ལ་
སོགས་པར་ལུང་གི་དོན་གཏན་ལ་དབབ་པ་ངེས་པར་མཛད་པས་ཐེ་ཚོམ་མེད་པར་མཛད་
པའི་ཕྱིར་སྐྱབ་པོ་ཕྱི་མ་རྣམས་འཇུག་དུ་རུང་བར་མཛད་དོ། །གང་དུ་མངོན་པར་རྟོགས་པ་
འདོན་བསྟན་པ་ནི་རབ་དུ་རྒྱས་པ་དང་ཟབ་པར་ལྡན་པས་འཇུག་པའི་གང་ཟག་པལ་ཆེར་
མགོན་པོ་ཕྱོགས་བསྐྱེད་པ་བཞིན་གྱུར་བས་རབ་ཚྱངས་པའི་གནས་སུ་གྱུར་རྟེ། དོན་འདི་
ཉིད་འཕགས་པ་བྱམས་པ་སྐྱེ་བ་གཅིག་གིས་ཐོགས་པ་དེས་གཟིགས་རྟེ། འགྲོ་བ་རབ་དུ་
སྒྲིངས་པ་དམིགས་སུ་མེད་པ་དེ་དག་གི་ཕྱིར་དེ་དག་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པའི་
ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲོ་སྒྲིང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་མ་ལུས་པ་ཐུགས་ལ་བཞག་སྟེ། གང་
རྟོགས་དཀའ་བའི་གནས་དེ་དག་བདེ་སྐྱབ་དུ་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། ཉན་ཐོས་ཞི་བ་ཚོལ་

ཡིན་པ། དེ་ཉིད་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །འགག་པ་འཐད་པ་མ་ཡིན་པའོ། །ཡོད་པ་དང་ནི་མེད་པ་གཉིས། །གཅིག་ལ་འཐད་པ་མ་ཡིན་
ནོ། །ཡོད་པ་མེན་པའི་དངོས་པོ་ལ། །འགག་པ་འཐད་པ་མ་ཡིན་རྟེ། རི་ལྟར་མགོ་ལ་ལན་གཉིས་སུ། །བཅད་དུ་མེད་པ་དེ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་
གྲུང་བཤད་དོ། །” ཡུམ་གསུམ་གནོད་འཛུལ་སྡེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། བ་ཤོག་ 73-བ།

རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཤེས་ཉིད་ཀྱིས་ཉེར་ཞིར་བྲིད་མཛད་གང་ཡིན་དང་། ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་གཞུང་དོན་གྱི་ཆེན་པོ་ཡང་ཐབས་སྐབས་ཉེ་བར་བསྟན་པ་འདི་མཛད་དོ། །”⁶⁹ ཞེས་སོ། །

ཡང་ན་གཙོ་པོ་ལྟེ་བྱེད་པར་མིན་པར་བོད་ཁྱེ་མ་མ་བྱ་བྱང་རྒྱལ་བཙོན་འགྲུས་⁷⁰ ལྟར་དངོས་ཤུགས་ཀྱི་བྱེད་པར་ཅམ་ཐེབས་པའི་འདོད་ཚུལ་ལ་དངོས་བསྟན་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་དོན་རིགས་ཆོགས་དང་། ཤུགས་བསྟན་སྟོང་ཉིད་བཤད་པ་ན་གདུལ་བྱའི་རྒྱུད་ལ་མངོན་རྟོགས་སྦྱེས་པའི་རིམ་པ་རྒྱལ་ཁབ་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་གྱིས་བཀྲལ་བས། རྗེ་བཙོན་བྱམས་པ་མགོན་པོ་དང་སྐུ་སྐུབ་ཞབས་གཉིས་ཀྱི་ཤར་ཕྱིན་འགྲེལ་ཚུལ་གཉིས་སུ་བྱུང་ངོ་། ཞེས་བྱ་བར་ཡང་བྲིད་ཅིང་གནས་སོ། །ཤིང་རྟའི་སྔོན་འབྱེད་དེ་དག་གཉིས་ལས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱུ་ནི་འདིར་གང་བཤད་པར་བྱ་བའི་ཆོས་སོ། །

འོ་ན་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་འདིའི་རྩ་བའི་མདོ་རྒྱལ་གང་དག་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་ལ་སྦྱར་ཤིང་ཕྱིན་གྱི་མདོའི་རྟོགས་ལ་ཡུམ་རྒྱལ་སྐྱེ་བཅུ་གཅིག་སྟེ་ཡུམ་སྐྱེ་བཅུ་བདུན་ཞེས་མཁས་པ་སྤྲུལ་རྒྱལ་ཁབ་⁷¹ ཀྱིས་བརྗོད་བྱས་པ་ལ།

1. འབྲུམ།
2. ཉི་ཁྱི།
3. ཁྱི་བརྒྱུད་སྟོང་པ།
4. ཤེས་རབ་ཁྱི་པ།
5. བརྒྱུད་སྟོང་པ།

⁶⁹ ཆོག་གསལ་ལྟར་བསྟན། ཤིང་ཕྱིན་ ༩ ཤོག་ 2-བ།

⁷⁰ སོག་མཆན་ཤོག་གངས་ 51 ལ་བོད་ཁྱེ་མའི་འདོད་ཚུལ་དུ་བཤད་ཅིང་། མ་བྱ་བྱང་རྒྱལ་བཙོན་འགྲུས་ཀྱི་འཐད་པའི་རྒྱུ་ལེའུ་ཡིག་འབེབ་1.3 ལས། “གཉིས་པ་མཆན་ཉིད་མེད་པའི་མདོའི་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། མདོས་དངོས་སུ་བཞུགས་པ་ཤེས་རབ་བམ་ལྟར་བའི་དམིགས་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་སྟོང་པ་ཉིད་རིགས་པའི་སྟོན་པ་གསལ་བར་བྱེད་པ་སྟོབ་དཔོན་སྐུ་སྐུབ་ཀྱི་དབྱེ་མ་རིགས་པའི་ཆོགས་རྗེས་སུ་འབྲངས་པ་དང་བཅས་པ་དང་། ཤུགས་ལ་ཆོག་གི་དོན་དུ་བསྟན་པ་ཡུམ་ཅན་ལམ་དང་འབྲས་བུས་བསྐྱེས་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རིམ་པ་མངོན་རྟོགས་བརྒྱུད་དུ་བྱ་ནས་སྟོན་པ་འཕགས་པ་བྱམས་པའི་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱུ་རྗེས་སུ་འབྲངས་པ་དང་བཅས་པ།” ཞེས་སོ། །

⁷¹ བཞེད་སྔོན་འདི་ནི་བཀའ་ཐང་གི་ཕྱི་ནང་ལ་གསལ་བར་གྲགས།

6. ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྟུང་པ་ནམས་ལྷམ་ཡིན་ཁིང་།

1. དགོན་བཅེས་ཀྱི་ལཱ་ཞེ་བྱ་ག་པ་⁷² ཤེར་ཕྱིན་བདུན་བརྒྱ་པ།
2. ལྷ་བརྒྱ་པ།
3. རྫོ་རྩེ་གཙོང་པའམ་སྐུམ་བརྒྱ་པ།
4. ཚུལ་བརྒྱ་ལྷ་བརྒྱ་པ།
5. ལྷ་བརྒྱ་པ།
6. སྒོ་ཉེར་ལྷ་པ།
7. རབ་ཆུལ་རྣམ་གཞོན་གྱིས་བྱས་པ།
8. ཀློ་ཤི་ཀས་བྱས་པ།
9. ཡི་གེ་གཅིག་མ།
10. ཡི་གེ་ཉུང་ཙ།
11. ཤེར་སྒྲིང་སྒྲེ་བརྒྱ་གཅིག་ནི་སྐས་སོ། །

གསུམ་གྱི་བྱང་པར་ནི་བཙུན་བྱ་ནམ་མཁུན་སོགས་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་དུ་མ་བྱེ་བར་
 བརྒྱད་པོ་དེའི་དོན་ཤེས་སྤྱིང་ལྟར་ལམ་ལུ་སོགས་ཅམ་སྟོན་པ་ནི་གསུང་བྱེ་ནས་སྟོན་པ་ནི་
 ལུམ་མོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཨར་བྱང་ཆུབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས། “དེ་ལ་ཤེས་རབ་ས་རོལ་བྱིན་
 བ་ལ་གཉིས་ཏ་མངོན་པར་རྟོགས་པ་བརྒྱད་དུ་མ་བྱེ་བར་དེའི་དོན་ཅམ་ཙོན་པར་བྱེད་པ་
 དང་། མངོན་པར་རྟོགས་པ་བརྒྱད་དུ་བྱེ་ནས་སྟོན་པའོ། །དང་པོ་ནི་ཤེས་རབ་སྤྱིང་པོ་དང་།
 རྩོམ་གཙང་པ་དང་། བདུན་བརྒྱ་པ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་གི་བཙུན་བྱ་ལམ་ལུ་དང་།
 ས་གསུམ་དང་། ས་བརྒྱ་གཉིས་ལ་སོགས་པ་ནི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་བརྒྱད་ཀྱི་དོན་ཅམ་
 ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །”⁷³ ཞེས་ལུམ་གསུམ་གྱི་མིང་ནས་མ་བཟུན་ཀྱང་། བྱོགས་སྒྲ་མའི་དོན་
 བླངས་པར་ལྟར་རོ། །ཨར་གྱིས་རྒྱད་དུ་བྱེ་ནས་གསུངས་པའི་མདོ་ལ་དྲུག་ཡོད་པར་བཞེད་

⁷² བཅོམ་ལྷན་རིག་པའི་རལ་གྱི། བསྟན་པ་རྒྱས་པ་རྒྱན་གྱི་ཉི་འོད། ཤོག་ 110 ལ་གསལ།

73 ཡར་བྱང་ལྷུང་ཡེ་ཤེས། མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་འགྲེལ་བ་རྣམ་འབྱེད། རྟོན་ཆ། ཤོག་ 79 ལ་གསལ།

ཀྱང་། སྤྱི་ལ་བཙུག་ཅིག་གི་གྲངས་ངེས་པའི་བཤད་པ་མེད་དེ། “གཉིས་པ་ནི་ཚུལ་བརྒྱུ་ལྟ་
བཙུག་པ་དང་། སྒྲི་ཉི་ཤུ་ལྟ་པ་དང་། རྩོལ་གཙོད་པ་དང་། བདུན་བརྒྱུ་པ་དང་། རབ་གྱི་ཚུལ་
གྱིས་རྣམ་པར་གཞོན་པས་ཁྱུས་པ་དང་། ལྟ་བཙུག་པ་དང་། ཀློང་གི་གས་ཁྱུས་པ་དང་། ཡི་གེ་
ཉུང་ཏུ་དང་། ཤེས་རབ་སྒྲིང་པོ་ལ་སོགས་པའོ། །”⁷⁴ ཞེས་བྱུང་བས་སོ། །

ཡུམ་སྤྱི་རྣམ་གཞག་དེ་ལ་ཁ་ཅིག་བཙུག་ལྟར་རིག་པའི་རལ་གྱི་ལྟར་ཉི་མའི་སྒྲིང་པོ། ལྟ་
བའི་སྒྲིང་པོ། ཀྱན་ཏུ་བཟང་པོ། ལག་ན་རྩོལ་རྩོལ་རྩོལ་རྩོལ་མཆན་[11] རྣམས་ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་
གྱི་མདོ་ཡིན་པས་སྤྱི་ལ་གྱི་དོན་བཟོད་བྱའི་སྒྲི་ནས་འཛིག་པ་དང་། དུག་བཙུག་ཅིག་ཁོ་
ནར་ངེས་ཞེས་གྲངས་གཉིས་ཀ་ལྟར་ཞེས་སྤྱི་བའི་ལེགས་པར་སྤྱི་བའི་ཡིན་ནོ། འདྲིའི་ཁ་ཅིག་
ནི་གསེར་ཕྱོད་སོག་མཆན་འགྲེལ་ལས། “འཛིགས་མེད་དབང་པོའི་གསུང་ཐོར་དུ་ཨར་བྱང་
ཚུབ་ཡེ་ཤེས་གྱིས་ལྟ་མ་ལ་ཆད་ལྟར་ལྟར་གསུམ་གྱི་སྒྲི་བཀོད་པར་གསུངས་པ་དང་བསྟན་
ན། གོང་གི་ཁ་ཅིག་ཅེས་པ་ཡང་དེ་ཡིན་པ་འདྲ་ལ།”⁷⁵ ཞེས་བྱུང་ཡང་། མི་འཐད་པར་སེམས་
ཏེ། ཨར་གྱི་གསུང་ལ་དེ་ལྟར་མི་སྤྱང་བའི་ཕྱིར་དང་། མདོན་རྟོགས་བརྒྱུད་དུ་ཕྱི་ནས་བསྟན་
མ་བསྟན་གྱི་བྱུང་པར་འཐད་ཕྱོགས་སུ་བཞག་པའི་ཕྱིར། །དེས་ན་ཤུག་མཆན་ལྟར་གྱི་ཤེར་
ཕྱིན་བཞེད་ཚུལ་ཅ་རྒྱབས་གྱི་ཕྱོད་བའ་ལས། “བཙུག་ལྟར་རལ་གྱི་ན་རེ། ཡུམ་སྤྱི་སུ་ཕྱེ་བའི་
ཐ་སྟོད་དང་གྲངས་ངེས་གཉིས་ཀ་ལྟར་བའི་ཡིན་ཏེ། ཤེར་ཕྱིན་མཆན་བརྒྱ་ཙུ་བརྒྱད་པ་དང་།
ཤེར་ཕྱིན་ཉི་མའི་སྒྲིང་པོ་དང་། ལྟ་བའི་སྒྲིང་པོ་དང་། སྒྲིང་པོའི་གཟུགས་དང་། ལག་ན་རྩོལ་
དང་། ཤེར་ཕྱིན་རྩོལ་རྩོལ་མཆན་ཏེ། དུག་པོ་དེ་དག་ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
དང་། སྤྱི་ལ་གྱི་ཐ་སྟོད་གང་ནས་ཀྱང་བཤད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་ཏེ་ལེགས་
པའོ། །”⁷⁶ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། བཙུག་ལྟར་རིག་པའི་རལ་གྱི་གཟུང་བར་བྱའོ། །

⁷⁴ ཨར་བྱང་ཚུབ་ཡེ་ཤེས་ཤེས་རབ་སྒྲིང་པོའི་མདོ་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ། ཤོག་10 ལ་གསལ།

⁷⁵ སོག་མཆན། ཤོག་53 ལ་གསལ།

⁷⁶ ཤེར་ཕྱིན་ཅ་རྒྱབས། ཤོག་174 ལ་གསལ།

ཁྱད་པར་དུ་ཤེར་ཕྱིན་སྐྱད་པའམ་མིང་གཞན་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱད་པ་དེ། ཁྱི་བརྒྱད་
 ལྟངས་པ་དང་སྔ་སྔར་བཟང་བ་ནི་སྒྲེགས་བཅའ་ཙམ་ཡང་མ་མཐོང་བར་སྟོན་པ་ཡིན་ཏེ། ཁྱི་
 བརྒྱད་ལྟངས་པ་ལ་ལེན་བརྒྱད་བརྒྱ་ཤུ་བདུན་ཡོད་པའི་བརྒྱད་བརྒྱ་ཤུ་བཞི་པ་ནི་ཤེར་ཕྱིན་
 སྐྱད་པ་འདི་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། ཤེར་ཕྱིན་སྐྱད་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཁྱི་བརྒྱད་ལྟངས་པ་ལས་
 ལོགས་སུ་ཡོད་པའི་མདོར་འདྲེན་མི་རིགས་ཏེ། ཁྱོད་ཁྱི་བརྒྱད་ལྟངས་པའི་ལེན་ཙམ་ཡིན་པའི་
 ཕྱིར་ཏེ། དེའི་ལེན་བརྒྱད་བརྒྱ་ཤུ་བཞི་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་ཁྱབ་ན། ལེན་གཞན་རྣམས་
 ལོགས་སུ་འདྲེན་རིགས་པར་ཐལ་ལོ། ཤེར་ཕྱིན་སྐྱད་པ་ལོགས་སུ་མེད་པ་དེའི་ཕྱིར་ཁྱི་བརྒྱད་
 ལྟངས་པ་འབྲིང་གི་འབྲིང་དུ་བྱས་ནས་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱད་པ་དེ་བསྐྱས་པའི་བསྐྱས་པར་
 བྱས་པ་ཡང་ནོར་ཏེ་མདོའི་ཁྱིལ་པོའི་རྣམ་གཞག་གང་ཞིག་ལ་སྐྱད་པ་དེ་ཁྱི་བརྒྱད་ལྟངས་པའི་
 ཆ་ཤས་ཙམ་དུ་ཟད་པའི་ཕྱིར་རོ། རྒྱགས་ལྷ་མའི་རྩ་བའི་མདོ་འདོད་ཚུལ་ཡུམ་གྱས་སོགས་
 མི་འཐད་པ་དེ་བས་ན་རྒྱན་འདིས་བསྟན་པའི་མདོན་རྟོགས་ཀྱི་རིམ་པ་རྣམ་མཁྱེན་ནས་
 ཆོས་སྐྱུའི་བར་གྱི་དངོས་པོ་བརྒྱད་དང་དེའི་དོན་བདུན་ཅུ་རྣམས་དང་གོ་རིམ་མཐུན་པ་
 དང་གངས་ཀ་ཆང་བ་སོགས་ཀྱི་སྟོན་སྒྲུབ་རུང་ཡོད་པའི་མདོ་རྣམས་ནི་འདིའི་རྩ་བའི་
 མདོ་ཡིན་ལ།

མདོ་རྒྱན་སྐྱར་བ་དེ་ཡང་འདི་ལྟར།

ཉི་ཁྱི་དང་སྐྱར་བའི་འགྲེལ་པ་བཞི།

1. མདོ་རྒྱན་སྐྱར་བ་དང་པོར་མདོ་དང་བསྟན་བཅས་སྐྱར་བའི་སྟོལ་ནི་ཉི་ཁྱི་སྤང་བའི་
 མཛད་པ་པོ་འཕགས་པ་གྲོལ་ལྡོས་བཏོད་པར་མདོན་ཞིང་སྤང་བས་འཕགས་པ་གྲོལ་
 ལྡོས་དེས་ནི་ལེན་མང་པོ་ཡོད་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་ཉི་ཁྱི་སྒྲེགས་བཅའ་ལ་ལེན་བརྒྱད་དུ་
 བྱས་ཤིང་དེ་རྒྱན་གྱི་སྐབས་བརྒྱད་དང་བསྒྲིགས་ནས་སྐྱར་རོ།
2. དེ་ནས་དེའི་སྟོབ་མ་བཅུན་པ་གྲོལ་ལྡོས་ཉི་ཁྱི་དང་སྐྱར་ཏེ་རྣམ་འགྲེལ་ཞིག་བརྒྱུམས་
 སོ། །ད་ལྟ་བཅུན་པ་གྲོལ་ལྡོས་འདིས་མཛད་པར་གྲགས་པའི་ཉི་ཁྱི་རྣམ་འགྲེལ་ཞེས་པ་

གཅིག་སྒྲིབ་ཏེ་འོག་སློབ་དཔོན་ལྷ་མའི་བྱེ་ཚུལ་བཤད་པའི་སྐབས་⁷⁷ ལུ་བརྟག་པར་བཅོམ་།

3. བཅུན་པ་དེ་རྗེས་སློབ་དཔོན་སང་གེ་བཟང་པོ་ཡིས་བསྐྱས་དོན་འགྲེལ་བ་སྟེ་ཉི་མའི་ཆོག་འདི་དང་འདིས་རྒྱན་གྱི་དོན་འདི་དང་འདིའི་རྩ་བའོ་ཞེས་པ་ལྟར་གྱི་ཉི་མའི་ལེའུ་བརྒྱད་མ་མཛད་ནས་སྐྱར་རོ། །འདིར་ཉི་མའི་ལེའུ་བརྒྱད་མ་དང་ཉི་མའི་ལེ་མང་གི་བྱུང་པར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། རྩོན་རྒྱ་གར་དུ་ཡོད་པའི་ཉི་མའི་སྟེགས་བཅའ་ལ་མི་མཐུན་པ་དུ་མ་ཡོད་ཅིང་། བྱུང་པར་དུ་ཡང་། རྒྱན་དང་སྐྱར་རུང་དུ་ཡོད་པའི་མདོ་འགའ་རེ་ཆད་པའམ་རྒྱན་གྱི་གོ་རིམ་མི་མཐུན་པར་ཡོད་པས། སློབ་དཔོན་སང་གེ་བཟང་པོས་སྟེགས་བཅའ་མང་པོ་བསྐྱས་ནས། རྒྱན་གྱི་གོ་རིམ་དང་མཐུན་པར་དག་པར་མཛད་པའི་གཞུང་ལ་ཉི་མའི་ལེའུ་བརྒྱད་མ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་ཉིད་ཀྱི་མཚུག་བྱང་ལས། “ལྷ་བ་མང་པོས་ཀྱན་དུ་དཀྱུགས་པས་དེ་ལྟར་ཚོད་པའི་དུས་འདིར་སྟོག་པའང་ཤིན་དུ་ཉུང་། སྟེགས་བཅའ་དུ་མའི་ཆོག་རྣམས་མི་མཐུན་ཐ་དད་སྐྱར་པ་མཛོང་ནས་དད་པས་འདིར། རྒྱལ་བའི་སྤང་པོའི་དབང་པོ་ཁྱོས་པས་འོང་བའི་ལྷན་འགེམས་སང་གེ་བཟང་པོ་བདག་གང་གིས་དག་པར་གཏུགས་པ་འཇིག་རྟེན་དོན་དུ་མཉམ་པར་གཞག་པ་མཁས་པས་སྤང་བར་གྱིས།”⁷⁸ ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །དག་པར་མ་མཛད་པའི་ཉི་མའི་སྟེགས་བཅའ་བོད་སྐད་དུ་བསྐྱར་པ་དེ་ལ་མདོ་ལེ་མང་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་ལེའུ་བརྒྱན་ཅུ་རྩ་དྲུག་ཡོད་པས། ལེའུ་བརྒྱད་མ་ལ་བརྟོས་ཏེ་ལེའུ་མང་བའི་བྱིར་རོ། །
4. དེ་ནས་སློབ་དཔོན་སང་གེ་བཟང་པོ་ལ་བྱར་བའི་མཁས་པ་⁷⁹ རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་ནི་བའམ་ཤུནྟེ་པས་ཉི་མའི་ལེའུ་བརྒྱད་མ་དེ་མ་དག་པར་བསམས་ནས་ཉི་མའི་འགྲེལ་པ་དག་ལྷན་མཛད་ནས་སྐྱར་བ་སྟེ་མདོར་ན་ཉི་མའི་དང་སྐྱར་བའི་རྒྱ་གར་མར་གྲགས་པའི་འགྲེལ་པ་བཞི་དང་།

⁷⁷ འོག་དུ་སློབ་དཔོན་ལྷ་མའི་རྩེ་ཚུལ་བཤད་པའི་སྐབས་སུ། “ཉི་མའི་རྣམ་འགྲེལ་འདི་བཅུན་པ་གོལ་སྟེ་དང་མིང་མཐུན་པ་གཅིག་གསུམ་འཕགས་པའི་སློབ་མར་གྲགས་པའི་བཅུན་པའི་ཡིན་བརྟག་པར་བྱ་སྟེ། རྒྱན་སྒྲིབ་དུ་སྤང་གཞི་དང་རྩེ་མོའི་ཀྱན་དུ་རྒྱ་སྟེ་ཅན་གྱི་སྐབས་སུ་བཅུན་པའི་བཤད་པ་དངས་པ་རྣམས་འདི་ལ་མི་སྤང་བའི་བྱིར་རོ།” གསེར་ཕྱོད་། རྟོད་ཆ། 34 ལ་གསལ།

⁷⁸ ཉི་མའི་ལེའུ་བརྒྱད་མ། སྤང་ཆ། རྩེ་བརྟན། ཤེར་བྱིན། ཅ ཤོག་ 342-ན།

⁷⁹ དེ་ལྟར་ཡང་གོ་རམས་པས། “འདི་སློབ་དཔོན་ལ་འགྲན་རྟོག་པའི་པརྟེ་ཏེ་ཡིན་པས་ཉི་མའི་ལེའུ་བརྒྱད་མ་མ་དག་པ་དང་། བརྒྱད་རྟོད་འགྲེལ་ཆེན་ལ་སྤང་པོ་མཛད་པ་དང་། འགྲེལ་རྒྱུང་ལ་མན་ངག་མཛད་པ་ཡིན་ཞེས་བྱར་བའི་གྲགས་སོ། །” སྐས་དོན་གཏེར་གྱི་ཁ་འབྲེད། ཤོག་ 15 །

འབྲུམ་དང་སྐྱར་བ་གཅིག

1. ཁ་ཆེ་རྒྱུ་ཕྱིས་མཛད་པར་གྲགས་པའི་སྟོང་ཕྱག་བརྒྱ་པའི་བཤད་པས་འབྲུམ་དང་སྐྱར་རོ།

བརྒྱད་སྟོང་པ་དང་སྐྱར་བ་གསུམ།

1. ཡུམ་བསྐྱུས་པ་བརྒྱད་སྟོང་པ་དང་སྐྱར་བ་སེང་བཟང་གི་འབྲེལ་ཆེན་ནམ་མིང་གཞན་དུ་བྱུན་གྱི་སྤང་བ།
2. ཤུཌི་པས་བྱུན་སྤང་དེ་ལ་སྟོང་པོ་མེད་པར་བསམས་ནས་རང་གི་འབྲེལ་པ་སྟོང་པོ་མཆོག་བརྩམས།
3. སྟོབ་དཔོན་སེང་གི་བཟང་པོ་ལ་སྤང་བའི་མཁས་པ་གཞན་སྟོབ་དཔོན་འཇིགས་མེད་འབྱུང་གནས་སྤོང་པའམ་ཨ་རྟ་ཡ་ཀླ་རའི་གནད་ཀྱི་སྟོང་དེ་གསུམ་དང་།

སྐྱད་པ་དང་སྐྱར་བ་གསུམ།

1. ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱད་པ་དང་སྐྱར་བ་ལ་སེང་བཟང་གི་དཀའ་འབྲེལ་རྟོགས་སྤང་དང་།
2. བྱད་རྩེ་ཕྱི་རྩེ་སངས་བྱུས་ཡེ་ཤེས་ཞབས་ཀྱི་སྐྱད་པའི་དཀའ་འབྲེལ།
3. ཁ་ཆེ་རྒྱུ་ཕྱིས་མཛད་པར་གྲགས་པའི་ཤར་ཕྱིན་མཛོད་ཀྱི་ལྷེ་མིག་སྟེ་གསུམ་དང་།

ཡུམ་གསུམ་དང་སྐྱར་བ་གཅིག

1. སྟོན་ཏི་རྩེ་ན་གྲི་ཏི་སྟེ་དཔན་པ་ཡེ་ཤེས་གྲགས་པའི་མཛད་པར་གྲགས་པའི་འབྲུམ་ཉི་མེ་མི་བརྒྱད་སྟོང་པ་སྟེ་ཡུམ་གསུམ་དོན་བརྒྱད་ཀྱིས་མཐུན་པར་བསྟན་པ་སྟེ།

གངས་ཀའི་ཚུལ་དེ་ལྟར་མདོ་དང་སྐྱར་བའི་འགྲེལ་པ་བཅུ་གཉིས་དང་བསྐྱར་ན་རྒྱ་འདིའི་
ཙ་བའི་མདོ་བཞི་འཕམ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱད་པ་བྱུང་བྱ་བ་གངས་ན་ལྷ་ཅུ་གསལ་ཏེ། མདོ་
དེ་དང་སྐྱར་བའི་འགྲེལ་པ་ཡོད་ན་མདོ་དང་སྐྱར་བྱུང་བྱ་བ་ཐུབ་པས་སོ། །

དེ་ལྟ་བུའི་ཡུམ་གྱི་རྒྱ་ཏེ་མངོན་རྟོགས་རྒྱ་[12] འདིའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་འགྲེལ་པ་ལ་
ཡང་མདོ་དང་སྐྱར་བ་བཅུ་གཉིས་དང་མ་སྐྱར་བ་དགུ་ཉེ་ཉེར་གཅིག་གོ། དང་པོ་སྐྱར་བ་བཅུ་
གཉིས་གོང་མ་ཐག་ཏུ་བཤད་ཅིན་ཏོ། །

གཉིས་པ་མ་སྐྱར་བ་དགུ་ནི།

གཙོ་བོ་ལ།

1. སང་བཟང་གི་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ།

འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་དེའི་འགྲེལ་བཤད་ལ་གཉིས་ཏེ།

2. ཆོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་གྱི་མཛད་པའི་ཆོག་གསལ་དང་།

3. གསེར་སྤྱོད་ཆོས་ཀྱི་གཤམ་པའམ་མཆན་གཞན་རིགས་བྱིན་⁸⁰ གྱི་རྟོགས་དཀའི་སྤང་
བ་དང་གཉིས།

བསྐྱར་དོན་གསལ་ལས།

4. ལྷ་ལེན་དཔེ་རྒྱུ་སྒོ་བ་ཤེས་རབ་འབྱུང་གནས་སྒོ་གྲོས་ཀྱིས་མཛད་པ་ནི་འགྲེལ་པ་
དོན་གསལ་གྱི་བསྐྱར་དོན་ཡིན་ཞིང་།

5. རྩོམ་ཨ་ཏི་ཤ་དང་།

⁸⁰ “འགྲེལ་བཤད་རྟོགས་དཀའི་སྤང་བ་འདིའི་མཁུག་ན་སྒོན་ཆགས་པ་མེད་པའི་སྒོ་བ་དཔོན་རིགས་ཀྱི་བྱིན་པ། དཔལ་ཆོས་ཀྱི་གཤམ་པ་
ཞེས་བྱུང་བས། རྩོམ་པའི་སྤང་བ་དང་གཅིག་པར་སེམས་སོ། །” ཤེར་བྱིན་ཅ་རྩལ་ས། ཤྱི་ 204 ལ་གསལ་ཏེ། འོན་ཀྱང་ད་ལྟར་
ཟེ་དགེ་བཟན་འབྱུང་ལ་བཞུགས་པའི་རྟོགས་དཀའི་སྤང་བ་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་མཁུག་བྱུང་མེད།

6. གཞོན་ཏུ་དཔལ་སྟེ་ཀླ་མ་ར་ཕྱིས་མཛད་པ་ནི་ཅ་བ་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་རང་གི་བསྟུས་
དོན་ནོ།

འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་གྱི་ཕྱོགས་དང་བསྟུས་དོན་གང་ཡང་མ་ཡིན་པ་ལ།

7. རང་གི་རྟོགས་རིན་ཆེན་གྲགས་པའི་གྲགས་པའི་ཆ་དང་།

8. བྱད་རྒྱ་ཕྱི་རྒྱའི་ཤེས་རབ་སྟོན་མའི་ཕྱིང་བ་གཉིས།

བསྟན་བཅས་རང་འགའ་བ་གཅིག་སྟེ།

9. ཨ་ལྷ་ཡ་ཀླ་རའི་ཐུབ་པའི་དགོངས་རྒྱུ་ནམས་སོ།

ཕྱི་མ་ཐུབ་པའི་དགོངས་རྒྱུ་འདི་ཐུབ་པའི་གསུང་རབ་ཕྱིའི་དགོངས་འགྲེལ་དུ་བཅུམས་
པའི་བསྟན་བཅས་ཅ་བ་དམིགས་སུ་བཀར་བ་ཞིག་ངོས་གཟུང་རྒྱ་མེད་པའམ་རང་དགའ་བ་
ཡིན་གྱི། འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་སོགས་ལྟར་རྒྱུ་གྱི་གཞན་འགྲེལ་དུ་བཅུམས་པ་རུ་མི་སྤང་
ཡང་། ཐུབ་པའི་དགོངས་རྒྱུ་འདིའི་ལེའུ་བཞི་ལས་ཕྱི་མ་གསུམ་ལས་གཙོ་ཆེར་མངོན་
རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་དོན་ནམས་སྟོན་པས་རྒྱུ་གྱི་འགྲེལ་པའི་ནམ་གཞན་འདི་རུ་བགྲངས་
སོ། ཐུབ་པའི་དགོངས་རྒྱུ་འདིར་ཡང་དགེ་འདུན་ཉི་ཤུའི་ནང་གསེས་གྱི་གང་ཟག་ལ་
སོགས་པ་འགའ་བྱང་མདོ་དང་སྤྱད་ཡང་། ཕལ་མི་ཆེ་བས། མདོ་སྦྱར་གྱི་ནང་དུ་མ་བགྲངས་
སོ། ཕལ་ཆེར་མདོ་ཆོག་དངོས་སུ་དངས་མེད་ཀྱང་། རྒྱུ་ཁྱགས་ཁྱགས་པ་སོགས་བཤད་
པའི་སྐབས་སུ་འདྲེན་པ་ཡོད་དེ། དེ་ཉིད་ལས། “དང་པོ་དབང་པོ་རྩལ་པོ་ནི་དད་པས་རྗེས་
སུ་འབྲང་བ་སྟེ། དད་པས་དེའི་ལམ་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་ཕྱིར་རོ། །རྗེ་སྐད་དུ་གསུངས་
པ། ལྷ་རིའི་བྱ་དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་མི་ནམས་ནས་ཤི་འཕོས་ནས་མི་ནམས་
དང་སྐལ་བ་མཉམ་པར་སྟེ་སྟེ། དེ་ཕྱིར་མི་སྟོན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནམས་མ་
གཏོགས་པར་དབང་པོ་རྩལ་པོ་ནམས་སུ་འགྱུར་རོ་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའོ། །”⁸¹ ཞེས་པ་ལྟར་
རོ། ལྷར་བཤད་པའི་མཛོད་ཀྱི་ཐེ་མིག་ལ་མདོ་ཆོག་དངོས་སུ་དངས་པ་མི་སྤང་ཡང་སྤྱད་པའི་
དོན་ཆོན་ནམས་སོ་སོར་བཅད་ནས་མངོན་རྟོགས་དང་སྤྱད་པས་མདོ་སྦྱར་ལ་བགྲངས་སོ། །དེ་

⁸¹ ཐེ་བསྟན། དབུ་མ། ༩ ཤོག་ 201-བ།

ཡང་ཡིན་ཏེ། མཛོད་ཀྱི་ཐེ་མིག་ལས། “མངོན་རྟོགས་ལ་བརྟུན་ལས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་
མཁྱེན་པ་འཁོར་ལོས་སྐྱར་བའི་རྒྱལ་པོའི་དཔེའི་སྟོན་ས་བཞུན། ལམ་ཤེས་བྱས་མཁན་དྲི་མ་
དག་པར་བྱེད་པའི་དཔེའི་སྟོན་ས་བཞུན།”⁸² ཞེས་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱད་པའི་ནང་
གསེས་ཀྱི་དཔེ་འདི་དང་འདི། རྒྱན་གྱི་མངོན་རྟོགས་འདི་དང་འདི་དང་སྐྱར་བ་བཞིན་
ནོ། །སྐྱར་མ་སྐྱར་གྱི་འགྲེལ་པ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ད་ལྟ་རྒྱ་གར་མར་གྲགས་མོད། །

དེ་དག་རྒྱ་གར་མ་དངོས་ཡིན་མིན་བརྟག་པ་ལ། རྒྱ་གར་གྱི་འགྲེལ་པར་གྲགས་པ་འོན་ཀྱང་
ཁ་ཆེའི་སྟོབ་དཔོན་རྣམས་སྤྱོད་པར་གྲགས་པའི་འབྲུམ་འགྲེལ་འདི། རྒྱ་གར་མ་མ་ཡིན་
པར་མངོན་ཏེ། འདིས་ “འདི་སྐད་བདག་གིས་ཐོས་པ་” ཞེས་སོགས་མདོའི་སྤྱོད་གཞི་དང་
“ཏན་ཐོས་ཞི་བ་ཆོལ་རྣམས་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་མཆོད་བཙུན་སྐྱར་ནས། “སྤྱོད་གཞི་རྒྱས་པར་
བཀའ་སྤྱུལ་སྤྱད་པར་བྱེད་པ་མཆོད་བཙུན་ཆོག་ལེའུར་བཅས་པ་མཛོད་ཅེས་པའོ། །”⁸³ ཞེས་
ཤེས་བྱེད་དུ་བྱངས་པ་འདི་བཞུན་བཅོས་རིན་ཆེན་སྟོན་མེ་ལས་འབྱུང་ཞིང་། དེ་ཡང་མཁས་
པ་རྣམས་ལ་དུས་རབས་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ལོ་རྒྱུ་བ་བ་རེག་ཐོས་པ་དགས་⁸⁴ བརྒྱམས་པར་
གྲགས་པའི་བྱིར་[13] རོ། །བོད་ཀྱི་བཞུན་བཅོས་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཆོན་གཞན་ཡང་ཡུམ་ཆེན་
མོ་ལ་བམ་པོ་སུམ་བརྒྱ་ཞེས་བམ་གྲངས་ཀྱི་བཤད་དེ། དེ་ཉིད་ལས། “ཡུམ་རྣམ་པར་གཞག་པ་
ནི་ཡུམ་ཆེན་མོ་འདི་ལ་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱ་ཐམ་པ། བམ་པོ་སུམ་བརྒྱ། ཁྲུས་
ལན་བརྒྱ་ཉི་ཤུ། རྣམ་གྲངས་བརྒྱ་གཅིག་འགྲེས་རྟེན་བརྒྱ་ཙུ་བརྒྱད། །འགྲེས་ཙུ་སུམ་བརྒྱ་
དུག་ཅུ། བཤད་ཐབས་རྣམ་པ་ལྟ།”⁸⁵ ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་བྱིར། བམ་གྲངས་བཤད་པ་

⁸² ཐེ་བཞུན། ཤར་བྱིན། ༥ ཤོག་ 228-བ།

⁸³ ཐེ་བཞུན། ཤར་བྱིན། ༥ ཤོག་ 205-བ།

⁸⁴ བ་རེག་ཐོས་དགའ་ནི་མིང་མཛོད་ལས། “ཁོང་ནི་སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བརྒྱ་གཅིག་པའི་དུས་མགོ་ཙམ་དུ་སྐྱུ་འབྱུངས་པའི་ལོ་ཙུ་བ་ཞིག་
ཡིན། ཁོང་གིས་ཐོག་མར་བོད་ཡུལ་ནས་སྟོབ་གཉེར་མཛོད་ཅིང་། དེ་ནས་ཁ་ཆེ་དང་། བལ་ཡུལ། རྒྱ་གར་སོགས་སུ་ཕེབས་ཏེ་ཕྱག་ན་དོ་རྩི་
ལ་སོགས་པའི་པཎ་གྲུབ་མང་པོའི་ཞབས་ལ་གཏུགས་ཤིང་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོའི་གྲུབ་པའི་སྟོར་དང་། རྟེན་པོའི་སྟོར། དོ་ཏའི་སྟོར་བཅས་ལ་
ཐོས་བསམ་ནན་ཏན་དུ་མཛོད་པ་དང་། ལེགས་སྐྱར་གྱི་སྐད་ལ་ཡང་བྱང་ཞིང་ཆུབ་པར་སྤྱདས་ནས་བཞུན་བཅོས་འགའ་ཡང་བོད་ཡིག་
དུ་བསྐྱར་བ་མཛོད། ཁོང་གི་བསྐྱར་རྩོམ་ནི་<<བཞུན་འབྱུར་>> ལས་ <<དཔལ་འཁོར་ལོ་སྟོན་པའི་སྐྱབ་ཐབས་རིན་པོ་ཆེའི་སྟོན་མ་>>
སྐད་ནས་བ་རི་ལོ་ཙུ་བ་རིན་ཆེན་གྲགས་པས་(1040-1111) བཅོས་པ་དང་། <<ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པའི་མཛོད་ཀྱི་ཐེ་མིག་>>།
<<འཕགས་པ་སྤྱད་པའི་གདམས་དག་>>བཅས་བཞུགས་སོ། །” ཤོག་ 1076 ལ་གསལ། །

⁸⁵ ཐེ་བཞུན། ཤར་བྱིན། ༥ ཤོག་ 205-བ།

ནི་རྒྱ་གར་མའི་འགྲེལ་པ་ལ་མི་རིགས་ཏེ། བཅ་གངས་ལོ་རྒྱུ་བ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐྱར་བེན་པའི་
འོག་དུ་གཞུང་ཆོད་ལ་སྒྲོ་སྐྱར་སྒྲོང་བའི་དོན་དུ་བསྐྱར་པའི་ཕྱིར་དང་། གདམས་ངག་གི་
སྐབས་སུ་ཡང་། “མཁས་པ་པཱི་ཏའི་ལུགས་ཀྱིས་སྒྲོ་འདྲགས་ཕྱི་ཅ་གཅོད། ལྷ་རྟོག་ཕྱི་ཅ་བྱེད་
དེ། ཡུལ་དཔུང་པས་དེར་འཛིན་གྱི་འབྲུལ་པ་ཐོག་པར་འདོད། ཀྱུ་སུ་ལུ་སྟེ་དགོ་བ་པའི་
ལུགས་ཀྱིས་སྒྲོ་འདྲགས་ནང་དུ་གཅོད། ལྷ་རྟོག་ནང་དུ་བྱེད་དེ། རང་ངོ་རང་གིས་ཤེས་རྟོག་པ་
གཅིག་རང་ལ་སྒྲེ་དགོས།”⁸⁶ ཞེས་པ་དང་། སྒྲོ་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་ཡང་ “ཉན་ཐོས་ཀྱི་ངེས་
འབྱེད་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་རྣམ་རྟོག་སྒྲོང་བ་དེ་མི་འཐད་དེ། མེད་ན་སྤང་མི་དགོས། ཡོད་
ན་སྤང་མི་རུས་རྣམ་རྟོག་གི་རང་བཞིན་ཤེས་ནས་རྣམ་རྟོག་ཡེ་ཤེས་སུ་འཆར་བ་ཞིག་དགོས་
”⁸⁷ ཞེས། རྒྱ་གར་མཁས་པའི་གསུང་ལ་མི་འབྱུང་བའི་བོད་ཆོག་ “སྒྲོ་འདྲགས་ཕྱི་ཅ་གཅོད་”
ཅེས་དང་ “རྣམ་རྟོག་ཡེ་ཤེས་སུ་འཆར་བ་” ཞེས་པ་ལྟར་དུ་མ་སྤང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་
འབྲུམ་འགྲེལ་འདི་དང་སྤྱད་པའི་ལྷ་མིག་གཉིས་རྣམ་སྤྱིས་མཛོད་པར་གྲགས་ཀྱང་། ལོ་རྒྱུ་
བའམ་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་གཞན་ཞིག་གིས་བྱས་སྐྱམ་མོ། །

ཡུམ་གསུམ་དོན་བརྒྱད་ཀྱིས་མཐུན་པར་བསྟན་པ་འདི་ཡང་བཤད་པའི་རུས་པ་ཆུང་
ཞིང་། རྣམ་དག་སྒྲོམ་ལམ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་⁸⁸ མདོ་དང་སྒྲོར་ཚུལ་ལ་སྒྲོན་ཆགས་པ་འགའ་
བྱང་འདུག་པས་སྤྱི་བསྟན་བཅོས་སྤྱོད་མཆོན་བྱ་མཛོད་པ་པོ་མཁས་པ་ཆེན་པོ་སྤྱི་ཏི་རྩོམ་
ཀྱི་རྟེ་ཡིན་མིན་དཔུང་དགོས་སོ། །ཁེང་བཟང་གིས་མཛོད་པར་གྲགས་པའི་སྤྱད་འགྲེལ་རྟོགས་
སྤྱི་ལ། སུ་བྱ་སྤྱི་⁸⁹ ན་རེ་སྤྱད་འགྲེལ་འདི་ནི་འགྲེལ་ཆེན་རྒྱན་སྤང་དང་སྤྱོད་འགྲོས་མཐུན་པས་

⁸⁶ “མཁས་པ་པཱི་ཏའི་ལུགས་ཀྱིས་སྒྲོ་འདྲགས་ཕྱི་ཅ་གཅོད། ལྷ་རྟོག་ཕྱི་ཅ་བྱེད་དེ། རྟོག་བཅས་འབྲུལ་པ་ཡིན་པར་འདོད་པས་
ཡུལ། བཅད་པས་དེར་འཛིན་གྱི་ཤེས་པ་ཐོག་པའོ། ཀྱུ་སུ་ལུ་གདམས་ངག་གི་ལུགས་ཀྱིས་སྒྲོ་འདྲགས་ནང་དུ་གཅོད། ལྷ་རྟོག་ནང་དུ་
བྱེད་དེ་རྟོག་མེད་འབྲུལ་པ་ཡིན་པས་རང་ངོ་རང་གིས་ཤེས་དགོས། རྟོག་པ་ཅིག་རང་ལ་སྒྲེ་དགོས།” རྟོང་ཕྱག་བརྒྱའི་རྣམ་པར་བཤད་
པ། རྩེ་བཞུན། ཤེར་བྱིན། ༡ ཤོག་ 209-བ།

⁸⁷ “ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་རྟོག་ནི་ངེས་འབྱེད་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་སྒྲོང་བའོ། །དེ་ནི་མི་འཐད་དེ། ཡོད་པ་སྤང་བར་མི་
རུས། མེད་པ་སྤང་མི་དགོས་པས་སོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྣམ་རྟོག་ནི་རང་བཞིན་ཡོངས་སུ་ཤེས་པས་རང་ལ་རྣམ་རྟོག་ཡེ་ཤེས་སུ་
འཆར་བས་ཐུན་པའོ། །” རྟོང་ཕྱག་བརྒྱའི་རྣམ་པར་བཤད་པ། རྩེ་བཞུན། ཤེར་བྱིན། ༡ ཤོག་ 214-བ།

⁸⁸ གཤམ་ཕྱིང་། སྤང་ཆ། ཤོག་119 །

⁸⁹ མངའ་བདག་འོད་ཟེས་བོད་དུ་བྲངས་པའི་པཱི་ཏ་ཞིག་སྟེ། བྱ་སྒྲོན་ཆོས་འབྱུང་ལེའུ་ 50.3 ལས་གསུངས།

སྒོ་བ་དཔོན་གྱིས་མཛད་ཟེར་ལ། བོད་དུ་བྱངས་པའི་པ་རྩེ་ཏ་འབྱུང་ཕྱག་གསུམ་པ་དང་བདག་
 ཉིད་ཆེན་པོ་ལོ་རྒྱུ་བ་རྒྱུ་སྒོ་ལྷན་ཤེས་རབ་དག་གིས་ནི། “འདི་མངོན་རྟོགས་ཁྱུགས་པ་དང་
 རྒྱུ་བ་གཉིས་ལས་རྒྱུ་བར་འདོད་པས་སེང་བཟང་གི་མཛད་པ་མ་ཡིན་ནོ།” ཞེས་འཆད་
 པར་གྲགས་སོ། །མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་བར་འདོད་ཚུལ་ནི་རྒྱལ་ཚབ་རྗེའི་ཐེག་མཆོག་སྒོ་འབྱེད་
 ལས། “ར་བམ་པ་ལ་བཏང་བ་བཞིན་དུ་གཅིག་རྒྱུགས་རྗེས་སུ་ཅིག་ཤོས་འབྱུང་བ་འབྲེལ་
 ཆགས་འབྲེལ་ཞིག་དུ་སྦྱེ་བ།”⁹⁰ ཞེས་གསལ་བ་ལྟར། སྦྱོར་ལམ་མཐོང་ལམ་སྒོམ་ལམ་གསུམ་
 པོ་ལ་གཅིག་བཤད་ཟིན་པའི་འོག་དུ་ཅིག་ཤོས་བཤད་དགོས་བསམས་ནས་མངོན་རྟོགས་
 རྒྱན་དུ་སྒོམ་ལམ་བཤད་པ་ཞིག་གི་འོག་དུ་སྦྱོར་ལམ་མཆོན་ཉིད་པ་བཟླ་ན་མི་སྲིད་པར་
 འདོད་པའི་ལུགས་ཏེ། རྒྱས་པར་སྐབས་བཞི་པའི་རྒྱས་སྤང་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །སེང་བཟང་
 གི་ཡིན་པ་འགོག་པའི་ཚུལ་དེ་ལྟར་གྲགས་ཀྱང་ཨ་ལྷུ་འེེ་གནད་ཀྱི་རྩོམ་པ་ལྟར་ “སེང་གི་བཟང་
 པོའི་སྤྱད་འགྲེལ་ལས་”⁹¹ ཞེས་སྤྱད་འགྲེལ་འདི་ལ་དགག་པ་འབྱུང་བས་སེང་བཟང་གི་ཡིན་
 རམ་སྟུང་མོ། །དོན་བསྟུས་སྒྲོན་མེ་ཡང་འཆད་པའི་རྒྱས་པ་རྒྱུ་ཞིང་ “དཀྱུས་ན་གསལ་”
 ཞེས་སོགས་ཀྱི་རྒྱ་གར་གྱི་བཟླ་ན་བཅས་ལ་མེད་པའི་བོད་ཆོག་དུ་མ་སྤྱང་བས་རྩོ་བོའི་སྒོ་བ་མ་
 གཅིག་གིས་སམ་གཞན་བོད་གཅིག་གིས་བྱས་པར་སེམས་སོ། །

གོང་གི་དོན་ཀྱན་བསྐྱེལ་ན། ཤིང་རྟའི་སྒོལ་[14] འབྱེད་བཞི་དང་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་ཡི་
 གྲངས། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་རྩ་བའི་མདོ་རྣམས་གང་ཡིན་དང་། རྒྱ་འགྲེལ་རྣམས་ཀྱི་དག་
 པ་རྩེ་རྒྱ་གར་མ་དངོས་ཡིན་པ་དང་མ་དག་རྣམས། ལེགས་པར་དབྱུད་པའི་ཚུལ་འདི་ཐོག་
 མར་བཀོད། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་བསྟུས་པའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པའོ། །ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མན་ངག་གི་
 བཟླ་ན་བཅས་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་འགྲེལ་པ་དང་བཅས་པའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ལེགས་བཤད་
 གསེར་གྱི་ཕྱོད་བ་ཞེས་བྱ་བ་མང་དུ་ཐོས་པ་སྒོ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་གྱིས་སྦྱར་བ་ལས་
 གཞུང་བཤད་ཐབས་ཀྱི་སྒོན་དུ་འགྲོ་བའི་སྐབས་སོ། །

⁹⁰ ཐེག་མཆོག་སྒོ་འབྱེད་374 ལ་གསལ།

⁹¹ “འདི་ཉིད་ཀྱིས་ན་སྤྱད་པ་ཆོགས་སུ་བཅད་པའི་འགྲེལ་པ་ལས་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ས་བདུན་པར་རྣམ་པར་གཞག་པའི་སེང་གི་
 བཟང་པོའི་བཤད་པ་ནི་མི་འཐད་དོ། །” གནད་ཀྱི་རྩོམ་པ་ལྟར། ཤེར་ཕྱིན། ད་ཤོག་ 123-ན།

འོན་ཀྱང་ལ་འགྲེལ་བ་དུ་མ་ཞིག་སྤང་ན་སྐབས་བབ་ཀྱི་བསྟན་བཅས་ལེགས་བཤད་གསེར་
ཕྱོད་འདིར་འགྲེལ་བ་གང་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་འཆད་ཅེ་ན། འདིར་ནི་སློབ་དཔོན་སང་གི་
བཟང་པོས་མཛད་པའི་འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་བའི་སྟངས་འཆད་དེ། དོན་གསལ་དེ་ནི་ཆོག་
ཉུང་ལ་དོན་འདྲིལ་ཞིང་གསལ་བས་འགྲེལ་བ་གཞན་ལས་བྱད་ཞུགས་པའི་ཕྱིར་རོ།

འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་འདི་འཆད་པ་ལ་ཡང་སྦྱིའི་དོན་གསུམ་སྟེ། 1 རྫོང་བྱེད་དོན་ལྡན་ཏེ་
དོན་ཡོད་ཀྱི་མཆན་དང་། 2 མཆན་གྱིས་བརྫོང་པའི་བརྫོང་བྱ་དེ་ལྡན་གྱི་གཞུང་དང་། 3
གང་གིས་བསྐྱར་བའི་འགྱུར་བྱང་བཤད་པའོ།

1 རྫོང་བྱེད་དོན་ལྡན་གྱི་མཆན།

1 དང་པོ་རྫོང་བྱེད་དོན་ལྡན་གྱི་མཆན་ལ་གཉིས། 1.1 དངོས་དང་། 1.2 ཞར་ལ་བྱང་བའོ།

1.1 དངོས།

དང་པོ་དངོས་ལ་གསུམ། 1.1.1 མཆན་བསྐྱར། 1.1.2 མཆན་བཤད། 1.1.3 མཆན་གྱི་དགོས་
པའོ།

1.1.1 མཆན་བསྐྱར་བ།

རྒྱ་གར་སྐད་དུ། ཡ་ཕྱི་ས་མ་ཡུ་ཡ་ལེ་ཀུ་ར་རྣམ་པར་རྒྱུ་པ་དེ་གཞུ་
བྱིད་ཀྱི།

བོད་སྐད་དུ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་མན་ངག་གི་བསྟན་བཅས་མངོན་
པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བའི་འགྲེལ་པ།

དང་པོ་མཆན་བསྟར་ནི། རྒྱ་གར་ཞེས་པ་ནི་སློབ་དཔོན་ས་གའི་ལྷ་ས་མཛད་པའི་འདུལ་བའི་
ཆོག་ལེ་ལས། “མཉན་ཡོད་གནས་བཅས་ཅམ་པ་ཀ། །བླ་རྒྱ་ཉ་སྤྱི་ཡངས་པ་ཅན། །རྒྱལ་པོའི་
ཁབ་ཅེས་གྲགས་པ་སྟེ། །འདི་དག་གྲོང་བྱིར་ཆེན་པོར་ཤེས། །”⁹² ཞེས་པ་ལྟར་གྲོང་བྱིར་ཆེན་པོ་
དུག་གནས་པའི་ཕྱོགས་ལ་འདོད་རྒྱལ་དུ་བད་བྱས་པ་སྟེ། འབོད་ཀྱི་རི་སྤོས་རྒྱ་ལས་ལོགས་སུ་
དགར་བའམ་གོས་དཀར་པོ་རྒྱན་ཆགས་སུ་གྱུན་པའི་སློ་ནས་བཏགས་པ་མེན་ཅོ་⁹³ ། །ཡུལ་
དེ་པ་སྟེ་རྒྱ་གར་བ་རྣམས་ཀྱི་སྐད་དུ་འམ་སྐད་ལ། བསྟན་བཅས་འདིའི་མིང་ལ་ “ཨ་ལྷི” རས།
“ཐཱི” ཞེས་པའི་བར་རོ། །བོད་དམ་ཁ་བ་ཅན་ནི་ཉ་རྟེན་ལས་བཤད་པ་ལྟར། བོད་དང་
བོད་ཆེན་པོ་གཉིས་ཏེ། དབུས་གཙང་དང་ཁམས་རིམ་བཞིན་ཟེར་རོ་⁹⁴ ། །གོང་གི་རྒྱ་གར་སྐད་
ཀྱི་ཆོག་དེ་བོད་ཀྱི་སྐད་དུ་བསྟར་ན། “ཤེས” རས། “འགྲེལ་པ” ཞེས་པའི་བར་ཏེ། དེ་ཡང་།

སྐད་དོད།	འགྲེལ་པ།
ཨ་ལྷི་ས་མ་ཡུ།	མངོན་པར་རྟོགས་པ།
ཨ་ལི་ཀཱ་ར།	རྒྱན།
རྒྱ་མ།	ཞེས་བྱ་བ།
བླ་[15] རྒྱ་པ་ ར་མི་དུ།	ཤེར་ཕྱིན།
ཁུ་པ་དེ་ཤ།	མན་ངག།
ཤུ་ལྷ།	བསྟན་བཅས།
ཐིང་ཏི།	འགྲེལ་པའོ།

⁹² འདུལ་བ་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ། ཟེ་བསྟན། འདུལ་བ། ཤུ་ཤོག་ 61-བ།

⁹³ དེའི་འདོད་རྒྱལ་ནི་ཉ་རྟེན་ལས། “རྒྱ་དཀར་ནང་གཉིས་ལས་དཀར་པོའི་སྐད་ཅེས་འདུལ་དཀར་གསུངས་པ་ནི་ཡི་གེ་ལ་མ་ཞུགས་
པའི་བཤད་པ་ཡིན་ལ། རྒྱ་གར་ལ་བ་ཏེར། ཕྱི་རོལ་ལ་བ་ཏེར་ཟེར་བས་དེ་གཉིས་སྤྱི་མཆོངས་པ་ཅམ་གྱི་སློ་ནས་བོད་ཡུལ་ལས་ཕྱིར་གར་
བའམ་འབོད་ཀྱི་རི་སྤོས་རྒྱ་ལྷ་བྱ་ལས་གར་བས་ །རྒྱ་མིག་པ་དེ་ ཞེས་གཙང་འབྲེ་སོགས་ཟེར་བའང་རྒྱ་གར་ཞེས་པ་བཤད་པའི་རྒྱ་མཆན་
གྱི་སྤྱི་ཡོན་དེ་ལྟར་བར་མངོན་མོད། འོན་ཀྱང་འདོད་རྒྱལ་བའི་རྒྱ་སྤྱི་ཡལ་འདབ་ཅན་ལ་ཤིང་ཞེས་པ་བཞིན་ཅོ། །” ཞེས་སོ། །ཉ་རྟེན་
ཤོག་ 4 །

⁹⁴ འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་མཆན་འགྲེལ། ཤོག་ 3 ལ་གསལ།

མངོན་པར་རྟོགས་པ་སོགས་ཀྱི་དོན་འོག་ཏུ་བཤད་དོ།

1.1.2 མཚན་བཤད་པ།

གཉིས་པ་མཚན་བཤད་པ་ནི།

མིང་།	དོན།
ཤེར་ཕྱིན་ནི་	འདིའི་རྩ་བའི་མདོའོ།
མན་ངག་ནི་	མདོའི་དོན་བདེ་སྒྲག་ཏུ་རྟོགས་པར་བྱེད་པའོ།
བསྟན་བཅས་དང་མངོན་རྟོགས་ དང་རྒྱན་གསུམ་ནི་	འོག་ཏུ་འཆད་པར་འགྱུར་ཏེ། བསྟན་བཅས་ནི་ བཀའ་བསྟན་བཅས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དགོས་འབྲེལ་ ངག་གི་ལྷ་འབྲེལ་ “རང་གི་བསྟན་བཅས་ཀྱི་བརྗོད་ པར་བྱ་བ་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཐད་ཏུ་བཤད་ ⁹⁵ ཅིང་། མངོན་རྟོགས་ནི་ལྷས་མདོར་བསྟན་ཏུ་བཤད་ ⁹⁶ ལ། རྒྱན་ནི་ “དེའི་རྒྱན་ཆོག་ལེན་པར་བྱས་པ་དག་” ཅེས་ པའི་ཐད་ཏུ་བཤད་ ⁹⁷ དོ།
ཞེས་བྱ་བ་ནི་	མིང་སྒྲོགས་པའོ།
འབྲེལ་པ་ནི་	མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་ཆོག་དང་དོན་གཉིས་ལས་བྱི་ མ་དོན་གཙོ་བོར་འབྲེལ་བའོ།

⁹⁵ གསེར་ཕྱོད་། རྟོན་ཆ། ཤོག་གངས་98 ལས། “འདིར་དོགས་སོགས་བཞི་དང་ལྔ་ནི་བསྟན་བཅས་ཀྱི་རང་བཞིན་” ཞེས་སོགས།

⁹⁶ གསེར་ཕྱོད་། རྟོན་ཆ། ཤོག་གངས་113 ལས་ “འོ་ན་དངོས་པོ། མངོན་རྟོགས། སྐབས་གསུམ་ལ་ཁྱད་ཡོད་དམ་མེད་ཅེ་ན།” ཞེས་
སོགས།

⁹⁷ གསེར་ཕྱོད་། རྟོན་ཆ། ཤོག་གངས་23 ལས། “དེ་ལ་རྒྱན་ཅས་པ་ནི་དཔེའི་མིང་སྟེ་” ཞེས་སོགས།

1.1.3 མཚན་གྱི་དགོས་པ།

གསུམ་པ་མཚན་གྱི་དགོས་པ་ནི། ཆོས་ལ་ཡིད་ཆེས་སྐྱེད། སྐད་ལ་བག་ཆགས་འཛོག་ཆུང་ལ་
 ཕྱིན་ཆེན་པོ་འབྱུང་ཞེས་སྒྲ་མ་རྣམས་⁹⁸ འཆད་ཅིང་། ཕྱི་མ་རྣམས་ཚུལ་འདིས་མ་བཤད་ཅིང་
 དགོས་པ་གཞན་བཤད་པའི་སྒྲ་ནས་འགོག་མོད། ཉ་རྒྱུ་ལས། “ཆོས་ཁྱེད་པུན་པར་
 ཤེས་པ་དང་། གཞུང་འདི་ལ་སྦྱོར་ཏེ་སྐད་དུ་མེད་འདི་སྐད་ཟེར་བར་ཤེས་པར་འགྱུར་
 བའོ།”⁹⁹ ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །**འོན་ཀྱང་དང་པོ་སྒྲ་**ཆུལ་པོ་ལྟ་བུ་ནས་བཟུན་བཅས་འདི་དང་
 འདི་སྐད་ཆོག་ཅེས་པ་ལྟར་དུ་བཀའ་སྒྲུལ་བ་མ་གཏོགས། གང་འདོད་འདོད་ཀྱི་བཟུན་
 བཅས་བསྐྱར་དུ་མེད་པ་དང་། **པོད་ཀྱི་བཟུན་བཅས་ཀྱི་མགོར་ཡང་རང་གང་འདོད་ཀྱི་སྒྲ་**
གར་སྐད་བྱས་མེད་པ་སྟེ་པོད་ཀྱི་མཁས་པས་བཅུམས་པའི་བཟུན་བཅས་ལ་བཟུན་བཅས་
 ཀྱི་མཚན་སྒྲ་སྐད་ཐོག་ནས་སྦྱོས་པ་མེད་པའི་དུས་སུ། **ཆོས་ཁྱེད་མར་མཚན་བྱེད་དུ་མཛད་**
པ་འདྲ་སྟེ། ཕྱིས་པོད་བཟུན་བཅས་ཀྱི་མགོ་ལ་སྒྲ་སྐད་མཚན་སྦྱོས་པ་མང་སྟེ། དཔེར་ན་
 མཁས་གྲུབ་དག་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོས་མཛད་པའི་སྟེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ་གྱི་མགོ་
 ལ་ “བྲ་མ་ཏ་ཤུལ་སེན་སྟེ་ཨ་ལི་ཀར་མ་ན་ཏ་རྒྱ་མ་”¹⁰⁰ ཞེས་སྦྱོས་པ་ལྟ་བུའོ། །

1.2 ཞར་ལ་བྱུང་བ།

གཉིས་པ་ཞར་ལ་བྱུང་བ་ལ་གཉིས། 1.2.1 གཞུང་ཆད་རྟོགས་པའི་ཡན་ལག་དུ་བམ་པོའི་
 གྲངས་བཤད་པ་དང་། 1.2.2 འགྱུར་མཐར་ཕྱིན་པའི་ཡན་ལག་དུ་ལྷག་འཆམ་བའོ། །

1.2.1 གཞུང་ཆད་རྟོགས་པའི་ཡན་ལག་དུ་བམ་པོའི་གྲངས་བཤད་པ།

བམ་པོ་དང་པོ།

⁹⁸ དེ་ལྟར་དུ་བཤད་པའི་མཁས་པའི་མཚན་གཞི་བཅས་ཀྱང་མ་རྟོགས།

⁹⁹ ཉ་རྒྱུ་སྒྲ་ཆ། ཤོག་9 ལ་གསལ།

¹⁰⁰ སྟེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ་ཤོག་1

དང་པོ་གཞུང་ཚད་རྟོགས་པའི་ཡན་ལག་དུ་བཅ་པོའི་གྲངས་བཤད་པ་ནི། བཅ་པོ་ཞེས་པ་
གཞུང་གི་ཆ་ཤས་མང་པོ་ཕྱགས་གཅིག་དུ་བསྡེམས་པའི་མིང་སྟེ། དཔེར་ན་སྤྲུམ་ཤིང་གི་ཆ་
མང་པོ་ཕྱགས་གཅིག་དུ་བསྡེམས་པ་ལ་ཕོན་པོའམ་བཅ་པོའི་སྐྱས་བཟོད་པ་བཞིན་ནོ། །
“བཅ་པོ་དང་པོ་” ཞེས་པའི་དང་པོ་ནི་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱི་ནང་གསེས་གྱི་བཅ་པོ་ལྟ་
ཡོད་པའི་ཐོག་མ་སྟེ། བཅ་པོ་འདིའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་གཞུང་མཆད་བཟོད་ནས་གོའི་
ཆ་སྐྱབ་པ་བར་ནི་ཆོག་འདིའི་འོག་དུ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །བཅ་པོ་རེ་ལ་བྱུ་ལྷག་གི་གྲངས་
མི་མཐུན་ཡང་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་འདིར་ནི་སྐྱམ་བརྒྱ་རེ་ལ་བྱས་པ་སྟེ། རྒྱ་དཔེ་ལ་བྱུ་ལྷག་
སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་ཞེས་འབྱུང་ཞིང་བཅ་པོ་ལྔར་བྱས་པས་སོ། །བཅ་ཆད་མི་འདྲ་བ་ཡོད་ཚུལ་ནི། རྗེ་
བཅུན་པའི་སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི་དོན་¹⁰¹ དུ་གསལ་བ་བཞིན།

- མདོ་པལ་ཆེན་དུ་ཡོད་པ་ལྟར་གྱི་བྱུ་ལྷག་བདུན་བརྒྱ་རེ་ལ་བཅ་པོ་རེར་བྱས་པ་དང་།
- དུམ་རྒྱས་འབྲིང་བསྐྱས་གསུམ་ལྟ་བུ་སྐྱམ་བརྒྱ་རེ་ལ་བཅ་པོ་རེ་བྱས་པ་དང་།
- ཤེས་རབ་སྟོང་པོ་ལྟ་བུ་ཉེར་ལྔ་ལ་བཅ་པོ་རེར་བྱས་པ་སོགས་སོ། །

བྱུ་ལྷག་གམ་ཤོ་ལོ་ཀའམ་སྒྲི་ཀའམ་ཆོགས་བཅད་ནི་འོག་ཆོས་འཁོར་གྱི་སྐབས་¹⁰² སུ་འཆད་
པར་འགྱུར་ཏེ། རྒྱ་ཡིག་གི་དབང་དུ་བྱས་ན་ཆོག་བར་སོ་གཉིད་དང་། བོད་ཡིག་གི་དབང་
དུ་བྱས་ན་ཉེར་བརྒྱད་དོ། །བཅ་ཆད་སྐྱོས་པ་འདི་ཡང་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་གཞུང་
ཆད་ལ་སྒྲི་སྐྱར་སྤང་བའི་ཕྱིར་བྱས་ཀྱི། རྒྱ་དཔེ་ལ་མེད་དོ། །གཞུང་ཆད་ངེས་ན་གཞུང་ལྷག་
ཆད་མེད་པར་རྟོགས་སོ། །

1.2.2 འགྱུར་མཐར་ཕྱིན་པའི་ཡན་ལག་དུ་བྱག་འཆལ་བ།

སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱག་འཆལ་ལོ། །

¹⁰¹ སྐབས་དང་པོ་སྤྱི་དོན་16 ལ་གསལ།

¹⁰² གསེར་ཕྱོད་། རྟོན་ཆ། 70 ལ་གསལ།

གཉིས་པ་འགྱུར་མཐར་ཕྱིན་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་ཕྱག་འཆའ་བ་ནི། ཕྱག་འཆའ་ལ་ཞེས་འགྲེལ་
 པ་དོན་གསལ་གྱི་ཁོང་ནས་དང་ངོ། །ཡུལ་གང་ལ་ཕྱག་འཆའ་ཞེ་ན། སངས་རྒྱས་དང་བྱང་
 སེམས་གཉིས་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱོད་བཤད་ནི། །མ་རིག་པའི་གཉིད་རྒྱན་ཆད་པས་སངས་པ་སྟེ་
 གཉིད་སད་པ་བཞིན། ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་མི་ཤེས་པའི་བྱམ་པའམ་སྟོ་ཁ་རུམ་པ་
 བཅོམ་ཞིང་ཤེས་བྱ་ལ་སྟོ་རྒྱས་[16] བས་པད་མ་འདབ་མ་རྒྱས་པ་བཞིན་ཏེ། དེ་འདྲ་བའི་
 སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཟླ་བ་གྲགས་པས་
 མཛད་པར་གྲགས་པའི་སྐབས་འགོ་བདུན་ཅུ་པ་ལས། “ཤེས་བྱ་ལ་ནི་སྟོ་རྒྱས་རྒྱས། རྟོང་ས་
 པའི་བྱམ་པ་བཅོམ་པས་ན། སངས་རྒྱས་པར་སྤྱོད་ལྟར་རྒྱས། །”¹⁰³ ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་
 ལས། “མ་རིག་གཉིད་ནི་རྒྱན་བཅད་ཅིང་། ཡང་དག་ཡེ་ཤེས་ངེས་འབྱུང་བའི། གང་ཞིག་
 རྒྱུ་སད་དེ་སངས་རྒྱས། རྟེན་བྱ་གཉིད་སངས་ཇི་བཞིན་ནོ། །”¹⁰⁴ ཞེས་སོ། །

དེས་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱོད་དོན་བྱང་སྒྲིལ་སྟོ་ནི་གཉིད་སད་པའམ་སངས་པ་དང་པད་མ་
 འདབ་མ་རྒྱས་པ་གཉིས་ཀ་ལ་འབྲུག་པ་སྟོན་གྱི་ལྷ་རྩལ་བས་སྤྱོད་བམ་པོ་གཉིས་པ་¹⁰⁵ ཅུ་
 བཤད་པ་ ལྟར། དོན་སངས་རྒྱས་ལ་སད་པ་དང་རྒྱས་པ་དེ་གཉིས་ཀའི་སྤྱོད་དོན་བཤད་རྒྱ་
 ཡོད་པ་རྒྱ་མཆན་ཏུ་བྱས་ནས་སད་པ་དང་རྒྱས་པ་གཉིས་ཀའི་དོན་དང་ཕན་པའི་སངས་
 རྒྱས་ཞེས་བསྟོམས་ནས་བསྐྱར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་མཁས་པ་གང་དག་ཉ་དཔོན་དང་བྱ་སྟོན་རིན་
 ཆེན་གྲུབ་གཉིས་ལྟར། གོང་གི་སྐབས་འགོ་བདུན་ཅུ་པའི་ཆོག་གི་འགྱུར་གཞན་པ་ཞིག་ “མ་
 རིག་གཉིད་ལས་སངས་ཕྱིར་དང་། ཤེས་བྱ་ལ་ཡང་སྟོ་རྒྱས་ཕྱིར། སངས་རྒྱས་པད་མ་ལྟར་
 སངས་རྒྱས། དེ་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་མཆན་གསལ་དོ། །”¹⁰⁶ ཞེས་རང་གི་བསྟན་བཅོས་སུ་འདྲན་
 པ་ནི་ཆོག་མ་དག་ཅིང་རྟེན་པ་གསུམ་པའི་དོན་ལ་ཡང་སྟོན་ཞུགས་སོ། །ཆོགས་བཅད་འདི་

¹⁰³ ཟླ་བ་ལྟན། ཤེར་ཕྱིན། དབུ་མ། གི་ཤོག་ 251-ན།

¹⁰⁴ ཟླ་བ་ལྟན། ཤེར་ཕྱིན། དབུ་མ། གི་ཤོག་ 251-ན།

¹⁰⁵ “རྣམས་ཤེས་བྱ་བའི་སྤྱོད་ལས་དངས་ན་གཅིག་ཏུ་ན། མོ་ཉ་ནི་དྲ་པ་མཐར་པ་བརྒྱ་བྱ་པ་ཁ་བཏ་ཅེས་བྱ་སྟེ། གཉི་ལྷག་གི་གཉིད་སངས་པས་
 ན་མི་གཉིད་སངས་པ་བཞིན་ཏེ། སངས་པ་ལ་སྟེགས། ཡང་རྒྱམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན། བརྒྱ་ཉི་ཀུ་ཤ་རྒྱ་ད་བརྒྱ་བུ་བརྒྱ་པར་བྱ། སྟོ་བྱེ་ཞིང་རྒྱས་
 བས་ན་པར་ཁ་བྱེ་ཞིང་རྒྱས་པ་དང་འདྲ་བར་ཡང་བཤད་དེ་སངས་རྒྱས་ཞེས་བྱའོ། ཆོག་གི་དོན་ཕྱིར་ན་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཐུགས་སུ་རྒྱུང་
 ཅིང་མ་ལུས་པར་བྱང་ཆུབ་པ་ལ་བྱ།” ཟླ་བ་ལྟན་གྱི་བསྟན་བཅོས་སུ་ཤོག་ 133-ན།

¹⁰⁶ ཉ་རྟེན་སྟོན་ཆ་ཤོག་ 17 ལ་དངས། ལུང་གི་སྟེ་མ་སྟོན་ཆ་ཤོག་ 9 ལ་ཡང་ངོ། །

མ་དག་ཅིང་སྒྲོན་ཞུགས་པའི་ཚུལ་ནི། གསེར་ཕྱོད་སོག་མཆན་¹⁰⁷ ཏུ། འགྱུར་མ་དག་པ་ལ་
 སྒྲིབ་པ་སངས་པ་ནི་དོན་དང་པར་གཉིས་དཔེ་སྒྱུར་ཞིང་། དེ་མ་ཡིན་ཏེ། སྒྲོ་རྒྱས་པ་ནི་དོན་
 དང་པར་ནི་དཔེ་སྒྱུར་དགོས་པར་བཤད་མོད། ཁོ་བོའི་བསམ་ཚུལ་ནི། ཟླ་དག་བཟུན་འགྱུར་
 ཏུ་བཞུགས་པའི་སྐབས་འགྲོའི་བདུན་བརྒྱ་པ་ལ་གོང་དུ་དྲངས་པ་ལྟར་གྱི་ “ཤེས་བྱ་ལ་ནི་སྒྲོ་
 རྣམ་རྒྱས་” ཞེས་པ་དེ་དག་ཅིང་སྒྲོན་མ་ཞུགས་པ་ཡིན་ཀྱང་། དེ་མིན་ཉ་དཔོན་གྱི་ཁྲིམས་ལ་
 ལྟར་ཐང་དུ་བཞུགས་པའི་སྐབས་འགྲོའི་བདུན་བརྒྱ་པའི་ཆོག་དྲངས་སོ། ། “མ་རིག་གཉིད་
 ལས་སངས་ཕྱིར་དང་། །” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཤུ་ལོག་གཅིག་ཆོས་ཅན། མ་དག་པ་ཡིན་ཏེ། བྱོད་
 ཀྱི་ཁྱད་སྒྲིབ་གཏུགས་ས་ནི་སྒྱུར་ཐང་བཟུན་འགྱུར་གྱི་སྐབས་འགྲོ་བདུན་བརྒྱ་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་།
 སྒྱུར་ཐང་བཟུན་འགྱུར་དུ་མེད་པའི་ཆོག་རྒྱུ་ཡོད་པ་ལྟར་བཅོས་ནས་དྲངས་པའི་
 ཕྱིར་ཏེ། སྒྱུར་ཐང་དུ་ “དུས་གསུམ་ལམ་ལས་ངས་འགོལ་ཞིང་། ཤེས་བྱ་ལ་ནི་སྒྲོ་རྣམས་
 རྒྱས། །”¹⁰⁸ ཞེས་པ་ལས། “མ་རིག་གཉིད་ལས་སངས་ཕྱིར་དང་། །” ཞེས་པ་དེ་ཤུ་ལོག་དེ་ལ་
 མེད་པའི་ཕྱིར། ཆོག་དེ་ཆོས་ཅན། བྱོད་ཀྱི་ཆོག་རྒྱུ་གསུམ་པ་ལ་སྒྲོན་ཞུགས་པ་ཡིན་ཏེ།
 སྒྱུར་ཐང་དུ་ཆོག་རྒྱུ་གསུམ་པ་ལ། “སངས་རྒྱས་པར་ལྟར་རྣམ་རྒྱས། །” ཞེས་པ་དེ་འོང་རྒྱ་
 ཡིན་ཞིང་། དེ་མིན་པར། “སངས་རྒྱས་པར་ལྟར་སངས་རྒྱས། །” ཞེས་དྲངས་པའི་ཕྱིར་
 རོ། གོང་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྒྲོ་བཤད་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲོ་བཤད་ནི། ཉ་ཁྲིམས་ལས།
 “བདག་མེད་གཉིས་དང་རང་གཞན་གྱི་དོན་གཉིས་དང་ཀུན་བྱང་གི་དོན་ཀུན་དང་ལྷང་
 འདས་ཐོབ་པས་མི་ཟད་པའི་རྟོགས་པ་དང་། གདུལ་བྱ་འདུལ་བའི་ཐབས་རྟོགས་པས་ན་
 བྱང་སེམས་ཏེ། དོན་ཀུན་རྟོགས་དང་རྟག་ཏུ་རྟོགས་པ་དང་། ཐབས་རྣམས་རྟོགས་པར་
 འགྱུར་བའི་བྱང་པར་རྒྱ། ཁྲིམས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་བྱའོ། །”¹⁰⁹ ཞེས་མདོ་ཟླ་རྒྱན་
 ཁྱད་སྒྲིབ་གཏུགས་ནས་བཤད་པ་ལྟར་རོ། །གང་ཟག་གང་གིས་ཕྱག་འཆལ་ཞེ་ན། **དང་པོར་ལྷ་རྩ་**
བ་བན་དེ་དཔལ་བཅེགས་སོགས་དང་ཕྱིས་དཔེ་བྲིད་རྒྱན་ལྟ་བུའི་བཤད་པ་པོ་དང་སྒྲོབ་མ་
ལྟ་བུའི་ཉན་པ་པོ་ལ་སོགས་པས་སོ། །དགོས་པ་གང་གི་ཕྱིར་པག་འཆལ་བ་སྟེ་འགྱུར་བའི་

¹⁰⁷ སོག་མཆན་ཤོག་62 ལ་གསལ།

¹⁰⁸ སྒྱུར་ཐང་བཟུན་འགྱུར། མདོ་འགྲེལ། བློ་ཤོག་ 230-ན།

¹⁰⁹ ཉ་ཁྲིམས་སྟོན་ཆ་ཤོག་ 10 །

བར་ཆད་སེལ་བ་དང་། ཚུལ་རི་ལྟར་ཕྱག་འཆལ་བ་སྟེ་མགོ་གསུམ་གྲུས་པའི་སྒོ་ནས་
དང་། ཏུས་གང་ཏུ་ཕྱག་འཆལ་བ་སྟེ་ཐོག་མར་ནི་གོ་བར་བྱ་དོ། །

འདྲིར་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་ལྷ་མ་རྣམས་ལྷག་པའི་བསྐྱབ་པ་གསུམ་བཟོད་བྱར་མཛད་པའི་ཕྱི་
སྟོང་གསུམ་ལས།

- འདུལ་བའི་ཕྱི་སྟོང་ཀྱི་མགོ་འཕྲུལ་དུ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་དང་།
- མདོ་ཕྱི་ལ་སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་དང་།
- མདོན་པ་ལ་འཇམ་དཔལ་གཞོན་ཏུ་འགྱུར་པ་ལ་ཕྱག་འཆལ་སྒྲིམ་ཤིག

ཅས་ལོ་རྒྱུ་བ་དང་བརྗེ་ཏ་རྣམས་ཀྱིས་བཀའ་བཅད་པས་ཕྱི་སྟོང་གསུམ་ངོས་འཛིན་གྱི་ཕྱག་
ཡིན་ཞེས་སྒྲིམ་ནས་འཆད་དོ། །ཕྱི་སྟོང་གསུམ་ལ་ལྷ་དེ་གསུམ་ལ་ཕྱག་འཆལ་བ་སྒྲིམ་པའི་རྒྱ་
མཚན་ནི། པཎ་ཆེན་སྒོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་གྱི་སྐབས་དང་པོའི་འབྲེལ་བ་སྟོང་པོའི་
སྟོང་པོ་གསལ་བར་ལེགས་པར་བཤད་པའི་རྒྱ་མཚོ་ལས། “འདུལ་བའི་ཕྱི་སྟོང་རྣམས་ཀྱིས་
ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉག་གཅིག་གི་མདོན་སུམ་གྱི་སྟོང་ཡུལ་སྤང་དོར་སྤོ་མ་དང་ལས་
འབྲས་སྤོ་མ་རྣམས་བསྟན་པ་དང་། མདོན་པའི་ཕྱི་སྟོང་ཀྱིས་ལྷག་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་
རྗེ་བཙུན་འཇམ་དཔལ་ལྷ་བྱའི་མཐུན་རབ་ལས་ཤེས་དགོས་པར་བསྟན་པ་དང་། མདོ་ཕྱིའི་
ཕྱི་སྟོང་ཀྱིས་ཉན་རང་རྣམས་ཀྱིས་མིང་ཅམ་ཡང་དཀའ་བའི་ཉིང་དེ་འཛིན་གྲངས་ལས་
འདས་པ་བསྟན་པ་དེ་སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་ཀྱི་བྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་སུ་ཤེས་པའི་
ཆེད་དུ་སོ་སོར་འགྱུར་ཕྱག་མཛད་པ་ཡིན་པའི་བྱུང་།”¹¹⁰ ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །**དེ་ལ་བྱི་རབས་པ་**
བྱ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ་སོགས་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲིམ་བམ་པོ་གཉིས་པའི་མགོ་ལ་
ཡོད་པའི་བཀའ་བཅད་སོགས་ལ་མི་སྤང་¹¹¹ ཞིང་གཏུལ་བའི་ཕྱི་སྟོང་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཡིན་
ན་ཁྱོད་ཀྱི་མགོ་ལ་ “ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ལ་ཕྱག་འཆལ་ལོ།” ཞེས་པའི་འགྱུར་ཕྱག་ཡོད་

¹¹⁰ མདོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱ་ཀྱི་སྟོང་པོའི་སྟོང་པོ་གསལ་བར་ལེགས་པར་བཤད་པའི་རྒྱ་མཚོ། ཤོག་ 9-ན།

¹¹¹ འོན་ཀྱང་གསེར་ཕྱོད་སོག་མཆན་དུ་ཁྱི་རལ་པ་ཅན་གྱི་བཀའ་བཅད་ཡིན་པ་འདྲ་བར་བཤད། སོག་མཆན་ཤོག་ 60 ལ་གསལ།

པས་མ་ངེས་པའི་རྒྱ་མཆན་དུ་མ་བཤད་ནས། ལོ་རྒྱུ་བ་རང་གང་ལ་དང་པའི་སྤྱལ་ཕྱག་ཕྱས་
 པར་འཆད་མོད། དེ་ལྟར་ཡང་ལུང་གི་སྟེ་མ་ལས། “བཟླན་བཅོས་འདི་མདོ་ལྷའི་ལྷ་སྟོན་དུ་
 ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡང་ཡིན། མདོན་པ་འདུལ་བ་མདོ་ལྷའི་ལྷ་སྟོན་གྱི་ཐོག་མར་འཇམ་
 དཔལ་དང་། ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་དང་། སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་
 ཅད་ལ་ཕྱག་འཆོལ་བར་བཀས་བཅས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གྲགས་ཀྱང་། བཀས་བཅད་དག་ན་མི་
 རྒྱང་ཞིང་ངེས་པའང་མེད་དོ། །”¹¹² ཞེས་སོ། །འོན་ཀྱང་སྟོན་བསྐྱར་བའི་འདུལ་བ་
 དང་། མདོན་པ་དང་། མདོ་ལྷའི་ལྷ་སྟོན་གསུམ་སོ་སའི་འགྱུར་ཕྱག་མ་ཞོར་བའམ་
 ངེས་པ་ཅན་དུ་སྟོས་འདུག་པས། ཕྱིས་བསྐྱར་བ་རྣམས་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་ལྷ་སྟོན་གསུམ་གྱི་འགྱུར་
 ཕྱག་སོ་སོར་མ་ངེས་ཀྱང་དང་པོའི་ཆོས་རྒྱལ་[17] རྣམས་ཀྱི་དུས་སྟུ་བཀས་བཅད་པ་འདྲ་སྟེ་
 མདོར་ན་བཟླ་རྒྱུའི་བཀས་བཅད་ལ་མེད་ཀྱང་སྟོན་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་པལ་ཆར་དེ་བཞིན་དུ་
 བསྐྱབས་པས་བཀའ་བཅད་དང་འདྲ་ལོ། །

2 བརྗོད་བྱ་དེ་ལྟར་གྱི་གཞུང་།

གཉིས་པ་བརྗོད་བྱ་དེ་ལྟར་གྱི་གཞུང་ལ་གཉིས། 2.1 སྟེའི་ཆིངས་སམ་སྟེང་པོ་འདུ་ས་
 དང་། 2.2 གཞུང་དངོས་བཤད་པའོ། །

2.1 སྟེའི་ཆིངས།

དང་པོ་སྟེའི་ཆིངས་ནི། སྟེར་གཞུང་འཆད་པའི་ཐོག་མར་འཆད་པར་འགྱུར་པའི་གཞུང་གི་
 མཆོམས་སོ་སོར་བཅད་པ་དང་། གཞུང་དེས་རང་གི་རྩ་བ་ཇི་ལྟར་བཤད་པའི་རྒྱལ་རྣམས་
 བཟླན་ན། དཀྱུ་ས་སྟེ་རྒྱག་ས་བཟླན་པའི་རྟ་ཐོགས་མེད་དུ་རྒྱག་པ་བཞིན་དུ་འཆད་པ་པོ་
 དང་ཉན་པ་རྣམས་ཀྱི་སྟོ་མི་འབྲུག་ཅིང་། དགོས་ཉིང་དགོས་སོགས་ཀྱི་དོན་ཆོན་རྣམས་སོ་
 སོར་མ་འབྲུལ་ཅིང་ཕྱིད་པར་འགྱུར་བ་དེའི་ཕྱིར་བྱེ་བྲག་དུ་རྒྱན་འཆད་པའི་སྐབས་འདིར་
 ཡང་། རྩ་བ་མདོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱིས་དོན་དུ་ཞིག་གམ་ག་ཆོད་གྱིས་ཡུམ་གྱི་མདོ་བཀྲལ་བ་

¹¹² ལུང་གི་སྟེ་མ་སྟོན་ཆ། 12

དང་། འབྲེལ་པ་འབྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱིས་རྩ་བ་རྒྱན་དེ་ཚུལ་ཇི་ཏྲར་བཀྲལ་བའི་རིམ་པ་
རྣམས་བཤད་པར་བྱའོ།

དོན་གང་དག་གིས་མདོ་བཀྲལ་བ་དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛད་པའི་རྣམ་
བཤད་རིགས་པར། “མདོ་དོན་སྒྲ་བ་དག་གིས་ནི། 1 །དགོས་པ་2 །བསྐྱུས་པའི་དོན་བཅས་
དང་།3 །ཚིག་དོན་བཅས་དང་4 །མཚམས་སྒྱུར་བཅས།5 །བརྒྱལ་ལན་བཅས་པར་བསྟུང་པར་
བྱ།”¹¹³ ཞེས་བཤད་ཐབས་ཀྱི་ཡན་ལག་ལྔས་མདོ་བཤད་དོ་ཞེས་འབྱུང་སྟེ། རྣམ་བཤད་
རིགས་པ་ལ་ལྔ་པོ་འདི་འབྱུང་བ་འདི་ཡང་བྱམས་པ་ཉིད་ཀྱི་མན་ངག་བར་མ་ཆད་དུ་
འབྱུག་པའི་སློན་པ་བརྒྱད་པའོ། །བཤད་ཐབས་ལྔ་ལྔར་ཏྲར་ཡིན་ཞིང་། འདི་ནི་བྱམས་པའི་
མན་ངག་གི་ཚུལ་དེ་ཏྲར་རྒྱལ་བ་བྱམས་པས་ཀྱང་མདོན་རྟོགས་རྒྱན་དུ་མདོ་འཆད་པ་ན་
བཤད་ཐབས་ལྔ་ཡིས་འཆད་པར་མཛད་དེ། དེ་ཡང་དགོས་དོན། བསྐྱུས་དོན། ཚིག་དོན་
གསུམ་དངོས་སུ་དང་། མཚམས་སྒྱུར་ཤུགས་ལ་བསྟན་ཅིང་། བརྒྱལ་བ་དང་ལན་ནི་པལ་ཆེར་
ཤུགས་ལ་བསྟན་ཏོ། །

ལྔ་པོ་དེ་ལ།

- དགོས་དོན་ནི། “རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཉིད་ལམ། །” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་དགོས་
འབྲེལ་གྱིས་བསྟན་པ་དང་།
- བསྐྱུས་དོན་ནི། “ཤེས་རབ་པ་རོལ་བྱིན་པ་ནི། །” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ལུས་རྣམ་གཞག་གིས་
བསྟན་པ་དང་།
- ཚིག་དོན་ནི། “སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་གཞན་དོན་བྱིར། །” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཡན་ལག་རྒྱས་
བཤད་ཀྱིས་སོ། །

¹¹³ རྣམ་བཤད་རིག་པ། ཟླ་བསྟན། སེམས་ཙམ། ཤེ་ཤོག་ 30-བ།

འདིར་དགོས་དོན་དགོས་འབྲེལ་གྱིས་བསྟན་པར་མཁས་པ་དག་བཞིན་པ་ལ་དེ་ནི་མ་འབྲེལ་
 ཏེ། དགོས་འབྲེལ་གྱིས་ནི་བསྟན་བཅས་ཀྱི་དགོས་དོན་བསྟན་ལ། བཤད་ཐབས་ལྗེ་དགོས་
 དོན་ནི་མདོའི་ཡིན་པས་སོ། །པོད་ཀྱི་མཁས་པ་བཅོམ་ལྷན་རིག་པའི་རལ་གྱིས་སོགས་¹¹⁴
 གྱིས། བཤད་ཐབས་ལྗེ་ནང་གསེས་ཀྱི་དགོས་འབྲེལ་དེ། “རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་ཉིད་
 ལམ་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་རྒྱན་གྱི་དགོས་འབྲེལ་དག་གིས་བསྟན་པར་བཤད་མོད། འདི་དང་མི་
 མཐུན་པར་བོད་ཀྱི་སླ་མ་ཞིག་¹¹⁵ རེ། “རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་ཉིད་ལམ་” ཞེས་
 སོགས་ཀྱི་མདོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་དགོས་འབྲེལ་དག་ཆོས་ཅན། བཤད་ཐབས་ཡན་ལག་ལྗེ་
 ནང་གསེས་ཀྱི་དགོས་པ་དེའི་སྒོ་ནས་མདོའི་དོན་བཤད་པར་ཐལ། རིག་རལ་བྱེད་རང་གིས་
 “དགོས་དོན་ནི་དགོས་འབྲེལ་གྱི་བསྟན་” ཞེས་གོང་དུ་དམ་བཅས་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རུས་
 ཏེ། བྱེད་ཀྱིས་མདོའི་དགོས་དོན་མ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། བྱེད་ཀྱི་བཤད་ཐབས་ཡན་ལག་ལྗེ་
 ནང་གསེས་ཀྱི་དགོས་དོན་ནི་མདོའི་དགོས་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བཤད་ཐབས་ཡན་ལག་
 ལྗེ་པོ་ནི་མདོ་བཤད་པའི་ཡན་ལག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །སླ་མ་འདི་ཡི་བསམ་ཚུལ་ནི། བཤད་
 ཐབས་ཡན་ལག་ལྗེ་ནི་མདོ་ཁོ་ནའི་སྟངས་དུ་ཡོད་པའི་བྱེད་ཆོས་ཡིན་ཞིང་། རྒྱན་དུ་མདོའི་
 དགོས་དོན་སོགས་ལྗེ་པོ་དེ་བརྗོད་བྱུང་བྱེད་པ་ལ། བཤད་ཐབས་ཡན་ལག་ལྗེས་མདོ་བཤད་
 ཟེར་རམ་སྟམ་སོ། །དེས་ན་སླ་མ་ཁ་ཅིག་འདིའི་ལུགས་ལ། རྒྱན་གྱི་མཆོད་བརྗོད་ཀྱིས་དགོས་
 [18] དོན་བསྟན་ཏེ། མདོའི་བརྗོད་བྱ་ལུས་ཀྱི་ལུས་དུ་བྱུང་བའི་ཡོན་ཏན་བསྟན་པའི་ཕྱིར་
 རོ། ཞེས་སླ་མ་དག་གསུང་བ་ནི་ཆོས་ཤིན་ཏུ་འང་མ་འབྲེལ་ཏེ། བསྟན་བཅས་མདོ་འཆད་བྱེད་
 ཡིན་ཞིང་། ཡན་ལག་ལྗེ་པོ་ནི་མདོན་རྟོགས་རྒྱན་དེས་མདོ་བཤད་པའི་ཐབས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
 མདོར་ན་མདོན་རྟོགས་རྒྱན་དེ་མདོའི་འཆད་བྱེད་ཡིན་ཞིང་། ཡན་ལག་ལྗེ་པོ་འདི་དག་
 གིས་རྒྱན་གྱིས་མདོ་བཤད་པ་ལ་པན་པས། ཡན་ལག་ལྗེ་པོ་འདི་མདོ་ཁོ་ནའི་སྟངས་དུ་ཡོད་མི་
 དགོས་པའི་ཕྱིར།

¹¹⁴ བཅོམ་ལྷན་རིག་པའི་རལ་གྱིས་ “དེ་ལ་དགོས་དོན་ནི་དགོས་འབྲེལ་ལོ། །བསྟན་དོན་ནི་ལུས་རྣམ་གཞག་གོ་ཆོག་དོན་ནི་སེམས་
 བསྐྱེད་ནས་ཚུལ་གཞན་གྱིས་བསྟན་བའི་བར་ཏེ།” ཞེས་བཤད་པ་ལྟར་རོ། །མདོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་མེ་ཏྲག་ཤོག་ 15 །

¹¹⁵ སླ་མ་དེ་བྱ་སྟོན་ཉ་དབོན་གཡག་སོགས་གང་ཡང་མིན་པར་མདོན་ཏེ། བཅོམ་ལྷན་མ་རྟེན་པས་སླ་མ་དམ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་
 མཆན་ཡིན་ནམ་སྟམ།

དགོས་དོན་ནི་མདོའི་དོན་རྟོགས་པའི་དགོས་པ་ཡིན་ཞིང་། དགོས་འབྲེལ་གྱིས་ཀྱང་མདོ་ཡི་
བརྗོད་བྱ་རྟོགས་པའི་དགོས་པ་དག་ “མདོ་དོན་དྲན་པ་ལ་བཞག་ནས་” ཞེས་སོགས་དང་།
“བདེ་སླག་ཏུ་ནི་རྟོགས་པ་ཞེས་” ཞེས་པའི་སྐབས་ནས་གསལ་བའི་¹ 1 མདོའི་དོན་དྲན་པ་
ལ་བཞག་ནས་མདོ་དྲན་བྱེད་པ་དང་། 2 དེ་ལས་མདོ་དོན་མདོ་སྟུང་དུ་རྟོགས་པའི་
མཐར་ཐུག་པའི་དགོས་པ་སྟེ་དགོས་པ་གཉིས་སྟོན་པས་མདོ་དོན་རྟོགས་ཀྱི་དགོས་དོན་
གྱིས་མདོ་བཤད་པར་སྐྱབ་པ་དང་¹¹⁶ ། ལྷ་མ་བྱེད་རང་ལ་ “གཞན་གྱིས་སྦྱང་བ་མ་ཡིན་
ཏེ” ཞེས་པས་མདོ་ཡི་བརྗོད་བྱ་ཉན་ཐོས་སོགས་གཞན་གྱི་ཐོས་བསམ་གྱི་སྦྱང་བ་མ་ཡིན་པ་
བསྟན་པའི་སྒོ་ནས་སྤུལ་བྱང་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དགོས་དོན་བསྟན་པར་ཐལ་ལོ། ། “རྣམ་པ་
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཉིད་ལམ་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་དགོས་འབྲེལ་དག་ཆོས་ཅན། བྱོད་གྱིས་དགོས་
དོན་གྱི་སྒོ་ནས་མདོ་བཤད་པར་ཐལ། བྱོད་གྱིས་མདོ་ཡི་བརྗོད་བྱ་རྟོགས་པའི་དགོས་པ་
གཉིས་བསྟན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་བྱུང་ཚུལ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། བྱོད་གྱིས་ཉན་དགོས་སམ་མཐར་
ཐུག་གི་དགོས་པ་བསྟན་ཏེ། “མདོ་དོན་དྲན་པ་ལ་བཞག་ནས་” ཞེས་སོགས་གྱིས་མདོའི་
དོན་དྲན་པ་བཞག་ནས་མདོ་དྲན་བྱེད་པ་དེ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བྱོད་གྱིས་
དགོས་པ་ཅམ་མམ་གནས་སྐབས་ཀྱི་དགོས་པ་བསྟན་ཏེ། “བདེ་སླག་ཏུ་ནི་རྟོགས་པ་ཞེས་”
ཞེས་པས་མདོའི་དོན་ཆོགས་ཆུང་དུས་རྟོགས་པའི་དགོས་པ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། “གཞན་གྱིས་
སྦྱང་བ་མ་ཡིན་ཏེ” ཞེས་པའི་ཆོག་ཆོས་ཅན། བྱོད་གྱིས་དགོས་དོན་བསྟན་པར་ཐལ། བྱོད་
གྱིས་མདོའི་བརྗོད་བྱ་ཡུམ་གྱི་སྤུལ་དུ་བྱང་བའི་ཡོན་ཏན་བསྟན་པའི་ཕྱིར། བྱུང་བ་ལས།
འདོད་མི་རུས་ཏེ། བྱོད་རང་གིས་མཆོད་བརྗོད་ཁོ་ན་དགོས་དོན་བསྟན་པར་འདོད་པའི་
ཕྱིར།

གཞན་ཡང་། “རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཉིད་ལམ་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་དགོས་འབྲེལ་གྱིས་
མདོའི་དགོས་པ་མ་བསྟན་ན། “ཤེས་རབ་པ་རོལ་བྱིན་པ་ནི་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ལུས་རྣམ་
གཞག་གིས་ཀྱང་ཡུམ་གྱི་བསྐྱུས་དོན་མ་བསྟན་པར་འགྱུར་ཏེ། དེས་མདོ་དོན་རྟོགས་ཀྱི་
བསྐྱུས་དོན་བསྟན་པ་ལས། མདོའི་བསྐྱུས་དོན་མ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་རྒྱུ་ལྔ་

¹¹⁶ འདིར་གསེར་ཕྱོད་སོག་མཆན་64 ལས་བྱང་བ་རྟར་བཞོད།

དང་རྟོགས་དཀར་འབྱུང་བ་ལྟར་དགོས་འབྲེལ་གྱིས་དགོས་དོན་བསྟན་པར་གཟུང་ངོ་། །ལྷང་གི་སྐྱབ་བྱེད་ནི། ལུས་རྣམ་གཞག་ཐད་ཀྱི་རྒྱན་སྤང་ལས། “དེ་ལ། མདོ་དོན་སྤྱོད་པར་འདོད་པ་ཡིས། །དགོས་པ་བསྐྱུས་པའི་དོན་བཅས་དང་། །ཆོག་དོན་བཅས་དང་མཚམས་སྦྱར་བཅས། །བརྒྱལ་ལན་བཅས་པས་བསྟན་པར་བྱ། །ཞེས་རྣམ་པར་བཤད་པའི་རིགས་པ་ལས་རྣམ་པ་ལྡན་མདོ་སྤེལ་བཤད་པར་བྱའོ། །ཞེས་ངེས་པར་བྱས་སོ། །དེ་ལ་དགོས་པ་ནི་བཤད་ཟིན་པ་ཁོ་ནའོ། །”¹¹⁷ ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ཏེ། བཤད་ཟིན་པའི་སྐབས་ནི་དགོས་འབྲེལ་ངག་ལ་བཟུང་བའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་ལུས་རྣམ་གཞག་ཐད་ཀྱི་གསེར་སྤྱོད་པའི་རྟོགས་དཀར་སྤང་བ་ལས། “འདིར། མདོ་དོན་སྤྱོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། །དགོས་པ་བསྐྱུས་པའི་དོན་བཅས་དང་། །ཆོག་དོན་བཅས་དང་མཚམས་སྦྱར་བཅས། །བརྒྱལ་ལན་བཅས་པས་བསྟན་པར་བྱ། །ཞེས་རྣམ་པར་བཤད་པའི་རིགས་པ་ལས་ངེས་པར་བྱ་བ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །འཕགས་པ་བྱམས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་རྣམ་པ་གསུམ་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པའི་རྒྱ་ཆར་བཤད་པས་འཆད་པར་བཞེད་པས་དགོས་པ་སྤྱོད་ཟིན་ནས།”¹¹⁸ ཞེས་བྱུང་བས་སྐྱབ་བྱེད་དུ་འགོ་ཚུལ་ལྷང་སྤྱོད་མ་དང་འདྲ་བར་སེམས་སོ། །

མདོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱིས་ཤུགས་ལ་བསྟན་པའི་མཚམས་སྦྱར་གྱི་དང་པོ་ནི། འབྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱི་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་སྐབས་ཀྱི་ “འཕགས་པ་བྱམས་པ་” ཞེས་སོགས་འདི་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཆོག་གསལ་གྱི་འདོད་ཚུལ་དགོད་པ་ལ།

- སྐབས་དང་པོ་ལ་མཚམས་སྦྱར་སོ་དུག
- གཉིས་པ་ལས་ཤེས་བཤད་པའི་སྐབས་ལ་ཉི་ཤུ།
- གསུམ་པ་གཞི་ཤེས་ལ་བཅུ་བཞི།
- བཞི་པ་རྣམ་རྟོགས་སྦྱར་བ་ལ་སོ་ལྔ།

¹¹⁷ འབྲེལ་ཆེན་རྒྱན་སྤང་། ཟེ་བསྟན། ཤར་ཕྱིན། ཤོག་ 13-ན།

¹¹⁸ རྟོགས་དཀར་སྤང་བ། ཟེ་བསྟན། ཤར་ཕྱིན། ༩ ཤོག་ 148-བ།

- ལྷ་པ་ཅེ་སྦྱར་ལ་ཉེར་བདུན།
- རྩལ་པ་མཐར་གྱིས་པ་ལ་གཅིག།
- བདུན་པ་སྐད་ཅིག་མའི་སྦྱར་པ་ལ་ལྷ།
- བརྒྱད་པ་ཆོས་སྐུ་ལ་བརྩ་གསུམ།
- བར་པ་ལ་གཅིག།
- བསྐྱུས་པ་ལ་གཅིག་སྟེ་སྦྱར་ན་བརྒྱ་དྲ་གསུམ་མོ།

དེ་ལ་རྣམ་མཁྱེན་སོགས་སྐབས་ཀྱི་དང་པོར་བཟླ་ན་པ་བརྒྱད་སྐབས་དང་པོའི་ཆོག་དོན་གྱི་
མགོར་ “དེ་ལྟར་བསྐྱུས་པའི་དོན་ཀྱན་བཟླ་ན་ནས་” ཞེས་དང་། ལམ་ཤེས་ཀྱི་མགོ་ལ་ཡོད་
པའི་ “རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་རྟོགས་པ་ནི་” ཞེས་སོགས་ནི། སྐབས་བརྒྱད་ཀྱི་གོ་
རིམ་རྣམ་མཁྱེན་དང་པོར་བཟླ་ན་དགོས་པ་དང་ལམ་ཤེས་དེ་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་རྗེས་སུ་བཟླ་ན་
པའི་དགོས་པ་སོགས་ངེས་པར་བྱེད་པའི་མཚམས་སྦྱར་ཡིན་ལ། གཞན་རྣམས་ནི་ཅི་རིགས་
པའམ་སྤྲོ་ཆོགས་པའོ་ཞེས་ཆོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་¹¹⁹ འཆད་དོ།

ཆོག་གསལ་གྱི་བཤད་པ་འདི་མི་འཐད་པར་སྒྲུབ་པ་ནི། འདི་ལ་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། མཚམས་
སྦྱར་གྱི་རིམ་པ་འདི་¹ སྒྲོབ་དཔོན་སེང་བཟང་གིས་ཆོག་གིས་ཟིན་པ་འདྲེན་ནམ། ² འོན་ཏེ་
དོན་ཐོབ་ཡིན་གྲང་།

¹¹⁹ “དེ་ཡང་སྐབས་དང་པོ་ལས་ནི་མཚམས་སྦྱར་བའི་ཆོག་སུམ་ཅུ་ཙུག་སྟོན་ཏེ། སྐབས་གཉིས་པ་ལས་ནི་ཉི་ཤུའོ། སྐབས་གསུམ་པ་
ལས་ནི་བརྩ་བཞིའོ། སྐབས་བཞི་པ་ལས་ནི་སུམ་ཅུ་ཙུག་ཡོད། སྐབས་ལྔ་པ་ལས་ནི་ཉི་ཤུ་ཙུག་བདུན་འོ། སྐབས་དྲུག་པ་ལས་ནི་གཅིག་ཉིད་
དོ། སྐབས་བདུན་པ་ལས་ནི་ལྔ་ཉིད་དོ། སྐབས་བརྒྱད་པ་ལས་ནི་བརྩ་གསུམ་མོ། ཉེན་ནས་ནི་སྐབས་བར་མ་ལ་ནི་འཇུག་པའི་མཚམས་སྦྱར་
འོ། ཉེན་ནས་ནི་སྐབས་བསྐྱུས་པ་ལ་འཇུག་པའི་མཚམས་སྦྱར་འོ།” རྩ་བཟླ། ཤེར་བྱིན། ༩ ཤོག་ 3-བ།

1 དང་པོ་འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་གྱི་ཆོག་ཟིན་ལ་ཡོད་པའི་མཚམས་སྟོར་ལྟར་ན་སྐབས་དང་
པོ་ལ་ཉེར་ཁྲ་ལས་མེད་པའི་ཕྱིར་གྲངས་མངས་སོ། །འདྲིར་ནི་མཁས་པའི་དབང་པོ་དག་གི་
བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ་བལྟན་པ་འཕགས་མཆོག་གི་ལྷགས་ཚུམ་གསེར་ཕྱོང་བཟོ་སྐྲུན་དེབ་
དང་པོ་ལ་བཀོད་པ་¹²⁰ ལྟར། སྐབས་དང་པོ་ལ་མཚམས་སྟོར་ཉེར་བརྒྱད་ནི་གཤམ་གསལ།

¹²⁰ གསེར་ཕྱོང་བཟོ་སྐྲུན་དེབ་པའི་ཚུམ་ཤོག་ཕྱོགས་བརྩུས། ཤོག་ 178 །

ཨང་	དོན་ཚན།	འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱི་ཚིག།
༡	མཆོད་བརྗོད།	འཕགས་པ་བྱམས་པ་ཞེས་སོགས།
༢	དགོས་འབྲེལ་ངག།	སྐྱེ་བོ་སྒོ་གྲོས་དམན་པ་དག་ཅེས་སོགས།
༣	ལུས་རྒྱུ་གཞག།	དེ་ལྟར་འབྲེལ་བ་ལ་སོགས་པ་ཞེས་སོགས།
༤	སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི།	དེ་ལྟར་བསྐྱུས་པའི་དོན་ཀུན་ཞེས་སོགས།
༥	སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ།	སེམས་བསྐྱེད་པ་རང་གི་ངོ་བོ་དམིགས་པ་དང་ བཅས་པ་ཞེས་པ་དེ།
༦	སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ དམིགས་པ།	ཡང་གང་འདོད་པའི་བདག་ཉིད་དང་ཞེས་སོགས།
༧	སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་དབྱེ་བ།	དེ་ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཞེས་སོགས།
༨	གདམས་ངག།	དབྱེ་བ་ཞར་ལ་བརྗོད་ནས་ཞེས་སོགས།
༩	དགོ་འདུན་ཉི་ཤུ།	དགོ་འདུན་དཀོན་མཆོག་གི་སྐབས་སུ་ཞེས་སོགས།
༡༠	ངེས་འབྲེད་ཡན་ལག་ སྤྱི།	ལས་དང་པོ་བ་དེ་ལྟ་བུའི་གདམས་ངག་ཅེས་ སོགས།
༡༡	དམིགས་རྒྱུ་རྒྱས་ བཤད།	དམིགས་པ་དང་རྒྱུ་པའི་བྱད་པར་ཞེས་སོགས།
༡༢	རྟོག་པ་སྤྱི།	རྒྱུ་པ་རྟོག་པ་དང་ལྷན་པ་ཡང་ཞེས་སོགས།
༡༣	རྟོག་པ་རྒྱས་བཤད།	དེ་ལ་མདོར་བསྐྱུས་པའི་དོན་འདི་ཡིན་ཏེ་ཞེས་པ་ དེ།
༡༤	ཡོངས་འཛིན།	ཚིགས་སུ་བཅད་པ་སྐྱར་བ་དང་མཐུན་པ་ཞེས་ སོགས།
༡༥	སྐྱབ་པའི་རྟོན།	སྐྱབ་པ་དང་ལྷན་པ་ལ་ཞེས་སོགས།
༡༦	རིགས་ཀྱི་ཚོད་པ།	གལ་ཏེ་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཁོ་ན་ཞེས་སོགས།
༡༧	རིགས་ཀྱི་ལན།	ཞེས་བྱ་བའི་ལན་ཞིག་ཀྱང་གཟིགས་མོད་ཀྱི་ཞེས་ སོགས།
༡༨	སྐྱབ་པའི་དམིགས་པ།	ཇི་སྐད་བཤད་པའི་སྐྱབ་པ་ཞེས་སོགས།
༡༩	སྐྱབ་པའི་ཆེད་དུ་བྱ་བ།	དམིགས་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཞེས་སོགས།
༢༠	སྐྱབ་པ་སྤྱི།	དེ་ལྟར་སྐྱབ་པའི་རྟོན་དུ་ཞེས་སོགས།

༢༡	གོ་སྒྲུབ།	དེ་ལྟར་རི་ལྟ་བུ་བཞིན་དུ་ཞེས་སོགས།
༢༢	འབྲུག་སྒྲུབ།	དེ་ལྟར་གོ་བཤོས་པ་ཞེས་སོགས།
༢༣	ཆོགས་སྒྲུབ།	དེ་ལྟར་འབྲུག་པར་ལ་ཆོགས་ཞེས་སོགས།
༢༤	ས་དང་པོའི་ཡོངས་ སྒྲིང་།	སའི་ཆོགས་ལ་ས་གང་གིས་ཞེས་སོགས།
༢༥	ས་བདུན་པའི་ཡོངས་ སྒྲིང་གཉིས་པ།	དོན་གྱིས་འཕངས་པའི་ཆོས་ཉིད་ཅེས་སོགས།
༢༦	ས་བརྒྱུ་པའི་ཡོངས་ སྒྲིང་།	རྒྱའི་ས་རྣམས་ཀྱི་ཞེས་སོགས།
༢༧	གཉེན་པོའི་ཆོགས།	གཉེན་པོའི་ཆོགས་ལ་བར་སྐབས་ཀྱི་ཆོགས་སུ་ བཅད་པ་ཞེས་པ་དེ།
༢༨	ངེས་འབྱུང་སྒྲུབ་པ།	དེ་ལྟར་ཆོགས་བསགས་པ་ལ་ཞེས་སོགས།

སྐབས་དང་པོ་ལ་ཉེར་ལྷ་བགྲང་བ་འདི། སྐབས་དང་པོའི་སྤྱིའི་མཆོམས་སྒྱུར་དང་། སེམས་
བསྐྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་བཟུན་པའི་མཆོམས་སྒྱུར་གཉིས་གཅིག་དུ་དང་། རྟོག་པ་སྤྱིའི་མཆོམས་སྒྱུར་
དང་རྟོག་པ་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་མཆོམས་སྒྱུར་གཉིས་གཅིག་དུ་དང་། སྒྲུབ་པ་སྤྱིའི་མཆོམས་སྒྱུར་
དང་གོ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཆོམས་སྒྱུར་གཉིས་གཅིག་དུ་བྱས་པར་བཤད་དོ¹²¹ ། **དེ་ཡང་སྐབས་བཞི་**
པ་དང་བརྒྱད་པ་ལ་རིམ་པ་ལྟར་[19] སོ་རྒྱལ་དང་བརྒྱ་བཞི་ཡོད་པས་གངས་ཉུངས་
སོ། །འདིར་གངས་ཀྱི་སྒྲུབ་ཚུལ་མ་བཞོད་ཀྱང་དགེ་བཤེས་བཟུན་པ་འཕགས་མཆོག་གི་
གསུང་ལ་གཞིགས་པར་འཇོག་

2 **གཉིས་པ་དོན་ཐོབ་ཀྱི་མཆོམས་སྒྱུར་ལྟར་ན་སྐབས་དང་པོའི་སོ་རྒྱལ་གི་དོན་ཐོབ་གང་**
ཡིན། གལ་ཏེ་ལྟར་ལྟར་ཉེར་ལྷའི་སྤྱིའི་དམིགས་རྣམ་རྒྱས་བཤད་ལ་མཆོམས་སྒྱུར་གཅིག་
ལས་མེད་ཀྱང་། རང་ལུགས་ཀྱི་སྒྱུར་ལམ་བཞིའི་དམིགས་རྣམ་རྒྱས་བཤད་གཅིག་དུ་བྱས་པ་
མིན་པར། **ངེས་འབྱུང་བཞི་ཡོད་པས་མཆོམས་སྒྱུར་བཞི་འཕྲོ་ཅིང་།** **སའི་ཡོངས་སྒྲིང་ལ་**

¹²¹ གསེར་ཐོང་བཞོ་སྒྲིང་། རྟོག་ 191 །

ཡང་ས་བདུན་པའི་ཡོངས་སྒྲིང་དང་པོ་དང་བཅས་པ་ལ་ཆོག་ཟིན་གྱི་མཆོམས་སྒྲིར་ཡིན་
པས་སྒར་གྱི་ཉེར་ལྷ་རུ་བགྱངས་ཟིན་ལ། ས་དང་པོ་དང་བདུན་པ་མ་གཏོགས་པའི་ས་ལྷག་
མ་རྣམས་བརྒྱད་གྱི་ཡོངས་སྒྲིང་བརྒྱད་དོན་འཛོལ་པས་ཁྱོན་བསྐྱེམས་ལ་སོ་རྒྱལ་ཡིན་ཞེ་
ན། མདོར་ན།

- ལྷ་ལྷར་ཉེར་ལྷ་ལ་དམིགས་རྣམ་རྒྱས་བཤད་གྱི་སྐབས་གྱི་གཉིས་ལས་གཅིག་ཕྱིས་
ནས། ཉེར་བཞི་གྲུབ།
- ཉེར་བཞིའི་སྟེང་དུ་དྲོད་སོགས་བཞི་ལ་མཆོམས་སྒྲིར་བཞི་བསྐྱར་ཏེ་ཉེར་བརྒྱད་གྲུབ།
- ཉེར་བརྒྱད་གྱི་སྟེང་དུ་ས་དང་པོ་དང་བདུན་པ་མ་གཏོགས་པའི་ས་གཉིས་པ་གསུམ་
པ་བཞི་པ་ལྷ་པ་རྒྱལ་པ་བརྒྱད་པ་དགུ་པ་བཅུ་པའི་དོན་འཛོལ་གྱི་མཆོམས་སྒྲིར་བསྐྱར་
ནས་སོ་རྒྱལ་གྲུབ་གོ།

འོ་ན་གཟུང་རྟོག་དང་འཛིན་རྟོག་གཉིས་ལ་ཡང་མཆོམས་སྒྲིར་གཉིས་ཅིའི་ཕྱིར་མི་
འཛོལ། གཟུང་རྟོག་དང་འཛིན་རྟོག་གཉིས་ལ་མཆོམས་སྒྲིར་རེ་ཐོབ་པར་ཐལ། དྲོད་སོགས་
བཞི་ལ་མཆོམས་རེ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སོ་རྒྱལ་གི་གྲངས་ཀ་ཉམས། གཞན་ཡང་
སྐབས་གཉིས་པའི་ཉན་རང་གི་ངེས་འབྱེད་བཞི་ཆོན་གཉིས་དང་། སྐབས་བཞི་པའི་ངེས་
འབྱེད་བཞི་ལ་ཡང་མཆོམས་སྒྲིར་བཞི་བཞིར་འགྱུར་བས། སྐབས་གཉིས་པ་ལ་ཉི་ཤུ་སྐབས་
བཞི་པ་ལ་སོ་སྡེ་ཞེས་པ་དོར་ཅིག། གཞན་ཡང་སྐབས་གཉིས་པ་ལ་ཉི་ཤུ་ལ་བགྱང་མི་རིགས་
པར་ཐལ། ཉི་ཤུ་འདྲན་པ་དེ། ངེས་འབྱེད་བཞི་ལ་མཆོམས་སྒྲིར་གཅིག་ཁོ་ན་འདྲན་པའི་
དབང་དུ་བྱས་པ་གང་ཞིག་ངེས་འབྱེད་བཞི་ལ་མཆོམས་སྒྲིར་བཞི་འདྲན་དགོས་པའི་ཕྱིར།
རྟོགས་ཕྱི་མ་མ་གྲུབ་ན། འོ་ན། སྐབས་དང་པོ་ལ་ངེས་འབྱེད་བཞི་ལ་མཆོམས་སྒྲིར་བཞི་ཐོབ་
པའི་དམ་བཅའ་ཉམས། འདི་སྐབས་བཞི་པ་ལ་ཡང་རིགས་སྟེ་བར་བྱའོ།

ངེས་ན་པརྟེ་ཏ་ཆོས་ཀྱི་གཤེས་གཉེན་གྱིས་མཉམ་པར་མ་བཞག་པ་ཞེ་འཁྲལ་པའི་ཆོག་འདི་
ལྟ་བུ་ལ་ཡང་། ཆོག་ཟིན་ནམ་དོན་ཐོབ་གང་དུའང་དཔྱད་པ་མེད་པར་བཅོམ་ལུན་རིག་

རལ་¹²² ལྷར་གྱི་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱང་རང་རང་གི་ཁྱི་ཀར་ “སྐབས་དང་པོ་ལ་ནི་སོ་
 ཏུག་” ཅེས་སོགས་ཀྱིས་བྲག་ཆ་ལྷར་ཡང་ནས་ཡང་དུ་བཟོད་པ་མཐོང་བས་འདི་གཏན་ལ་
 འབེབས་པ་ལ་ཁོ་བོས་འབད་གྱི། དེ་ལྷ་མེན་ན་མཆོམས་སྦྱར་གྱི་གྲངས་ཀ་འདི་ལ་ཁོ་བོས་
 བཀལ་ཞིང་བརྟག་པ་ཆུང་ཏུ་གོང་དུ་བཀོད་པ་དེ་ཅམ་གྱིས་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ་ཕན་པར་
 འགྱུར་རོ། །མདོར་ན་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་འདི་དག་གི་བཟོན་བཅོས་སུ་མཆོམས་སྦྱར་ལ་གྲངས་
 ཀ་ལ་དབྱད་པ་སོང་ན་ནི། ཁོ་བོའི་བརྟག་པ་འདི་བྱ་བ་གང་ཡང་བྱེད་མི་འགྱུར་མོད། འོན་
 ཀྱང་དབྱད་པ་མེད་པར་ “དང་པོ་ལ་སོ་ཏུག་” སོགས་འདྲེན་ན་ཁོ་བོའི་བརྟག་པ་དེ་ཅམ་
 མམ་ཆུང་ཏུ་འདིས་ཕན་པར་འགྱུར་རོ། །ཆོག་ཟེན་དང་དོན་ཐོབ་ཀྱི་མཆོམས་སྦྱར་གྱི་ཚུལ་
 དེ་ལྷར་ཡིན་པའི་དེའི་ཕྱིར་རྒྱན་གྱིས་མདོ་འཆད་པའི་མཆོམས་སྦྱར་ད་ནི་སེམས་བསྐྱེད་
 བཟོན་པར་བྱའོ། །ད་ནི་གདམས་ངག་བཟོན་པར་བྱའོ། །ཞེས་པ་ལྷ་བྱ་མདོན་རྟོགས་རྒྱན་
 རང་ལ་དངོས་སུ་མེད་ཅིང་ཤུགས་ལ་ཡོད་པ་རྣམས་སྟོབ་དཔོན་སེང་བཟང་གིས་འགྲེལ་པ་
 དོན་གསལ་དུ་ཅི་རིགས་པར་ཏེ་སྣ་ཆོགས་པར་གསལ་བར་བཀོད་པ་འདི་རྣམས་ཡིན་ལ། མ་
 བཀོད་ཀྱང་དོན་གྱིས་ཐོབ་པ་རྣམས་ནི་མཁས་པ་རང་རང་གིས་བརྟགས་པས་ཁོང་དུ་ཆུད་
 གོ། །

བཀལ་ལན་ནི། སྐབས་དང་པོའི་རིགས་ཀྱི་ཚུད་པ། “ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་དབྱེར་མེད་ཕྱིར་”
 ཞེས་དང་། སྐབས་བཞི་པའི་སྟོམ་ལམ་གྱི་བྱེད་པ་ལ་ཚུད་པ། “དངོས་པོ་བཟོད་དུ་མེད་པ་ལ་”
 ཞེས་དང་། སྐབས་ལྔ་པའི་ “གཞན་གྱི་ཆོས་རྣམས་ཀྱང་ཡོད་ལ་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འགའ་
 ཞིག་དངོས་སུ་བཟོན་ཅིང་ཕལ་ཆེར་ཤུགས་ལ་བཟོན་པ་རྣམས་ཀྱང་སྟོབ་དཔོན་གྱིས་གསལ་
 བར་མཛད་དེ། དཔེར་ན་མཆོད་བཟོད་ཀྱི་ཚུད་སྟངས་ “དེ་ལྷར་ཕྱག་འཆལ་བ་དང་བཟོད་པ་
 སྟོན་དུ་འགོ་བའི་” ཞེས་སོགས་དང་། “སྦྱོ་བོ་སྦྱོ་གོས་དམན་པ་དག་” ཅེས་སོགས་ཀྱིས་མདོ་
 དང་རྒྱན་གཉིས་སྟོས་པའི་ཚུད་པ་དང་ “རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་ཉིད་ལམ་” དེའི་ལན་
 ལ་སྦྱར་བ་བཞིན་ནམ་སྟམ་མོ། །

¹²² མདོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་མ་ཏོག་ཤོག་ 16 ། གཞན་ཡང་ལུང་གི་སྟེ་མ་སྟོད་ཆ་ཤོག་ 31 ལ་བཀོད་ཀྱང་། དབྱད་པ་ཆུང་ཟད་སོང་བར་
 སྤང་ཏེ། ཉ་ཁྲི་ག་སྟོད་ཆ་ཤོག་ 23 ལ། “དང་པོ་ལ་སོ་ཏུག་” ནས་ “བརྒྱ་ལྔ་བརྒྱ་ཅ་གསུམ་སྟོས་སོ་ཞེས་ཆོས་བཤེས་སོ། །འོན་ཀྱང་དེ་ཅམ་
 མི་སྤང་བས་མཆོམས་སྦྱར་ཐོབ་པ་དེ་ཅམ་ཞིག་ཡོད་པ་ལ་དགོངས་སོ། །ཞེས་བྱ་སྟོན་གསུངས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

བཀལ་བ་དང་ལན་ནི་གཉིས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བཤད་ཐབས་ཀྱི་ཡན་ལག་དྲུག་ཏུ་ཡང་ཐལ་བར་
 མི་འགྱུར་ཏེ། རྣམ་བཤད་^[20] རིགས་པར། “བཀལ་བ་དང་ལན་གཉིས་གཅིག་ཏུ་བྱ་བ་
 ནི། བཀལ་བ་སྟེ་བཙུང་པའི་ལན་གདབ་པའི་དོན་གྱི་ཕྱིར་རོ།”¹²³ ཞེས་པས་སོ། །ཤེས་བྱ་ཆོས་
 ཅན། འདིར་བཤད་ཐབས་ཡན་ལག་ལ་ལྷ་རུ་གྲངས་མ་ངེས་པར་ཐལ། བཀལ་བ་དང་ལན་
 གཉིས་སུ་ཡོད་ཅིང་། དེ་གཉིས་སོ་སོར་འདྲེན་ན་ཆོག་དོན་སོགས་བཞིའི་སྟེང་དུ་དྲུག་ཏུ་
 འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཞེ་ན། སྟོན་མེད་དེ། འདིར་བཀལ་ལན་ཞེས་པ་དེ་སོ་སོར་དྲང་རྒྱའི་བཀལ་
 བ་ཞིག་དང་ལན་ཞིག་ཅས་པ་ལྟ་བུ་མིན་པར། གཅིག་ཏུ་དྲང་རྒྱའི་དོན་ཞིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
 དེར་ཐལ། “བཀལ་ལན་” ཞེས་པ་དེ། བཀལ་བའམ་བཙུང་བ་ལན་གདབ་པའི་དོན་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་མདོ་བཤད་པ་ལ་ཡན་ལག་སྟེ་ཅིའི་ཕྱིར་དགོས་ཤིན། རྣམ་བཤད་རིགས་
 པར། “མདོ་དའི་དོན་གྱི་ཆེ་བ་ཉིད་ཐོས་ནས། །ཉན་པ་དང་ནི་དོན་མི་བརྟེན་པའི་སྟོན་ས་
 འཛིན་པ་ལ། །ཉན་པ་པོ་ནི་བཙུན་འགྱུས་ཀྱི་རྒྱ་གུས་པར་བྱེད་པས། །ཐོག་མར་དགོས་དོན་དུ་
 དགོས་པ་བརྟེན་པར་བྱ། །དགོས་དོན་དེ་འགྲུབ་པ་དེ་ནི་བསྐྱུས་དོན་ལས་རྟོགས་པར་འགྱུར་
 བས་དེ་ནས་བསྐྱུས་དོན་བརྟེན་པར་བྱ། །བསྐྱུས་པའི་དོན་འགྲུབ་པ་ཡང་ནི་ཆོག་དོན་གྲུབ་པ་
 ལས་ཡིན་པས་དེ་བརྟེན་པར་བྱ། །གོ་རིམ་རིགས་པ་སྟེ་ཕྱི་དག །མི་འགལ་བ་ནི་མཆོམས་སྦྱར་
 དང་བཀལ་ལན་གཉིས་ལས་ཏེ་རིགས་པ་སྟེ་ཕྱི་མི་འགལ་བ་ནི་བཀལ་ལན་གྱིས་འགྲུབ་ཅིང་།
 ཆོག་སྟེ་ཕྱི་མི་འགལ་བ་ནི་མཆོམས་སྦྱར་གྱིས་འགྲུབ་སོ། །”¹²⁴ ཞེས་པ་ལྟར་ཡིན་ཞིང་། ཆོག་
 ཀླང་མཐའ་མའི་དོན་དེ་ལ་མཆོམས་སྦྱར་བརྟེན་པས་ཆོག་གོ་རིམ་རྣམས་འབྲེལ་ལོ། །བཀལ་
 ལན་བརྟེན་པས་ནི་རིགས་པ་དང་སྟེ་ཕྱི་མི་འགལ་ལོ། །ཆོག་དེ་དག་གིས་ནི་རྒྱན་གྱིས་དོན་དུ་
 ཞིག་སྟེ་ག་ཆོད་ཀྱིས་མདོ་བཀལ་བ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

¹²³ རྣམ་བཤད་རིགས་པ། ཟླ་བཟླན། སེམས་ཙམ། ཤེ་ཤོག་ 30-བ།

¹²⁴ རྣམ་བཤད་རིགས་པ། ཟླ་བཟླན། སེམས་ཙམ། ཤེ་ཤོག་ 30-བ། ཆོག་འགྲེལ་འདི་ནི་སྟོབ་དཔོན་ཡོན་ཏན་སྟོན་གྱི་རྣམ་བཤད་
 རིགས་པའི་འགྲེལ་བ་བཞིན་བཀོད་དེ། ཟླ་བཟླན། སེམས་ཙམ། ཤེ་ཤོག་ 142-ན།

ད་ནི་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱིས་རྒྱན་བཀྲལ་བའི་རིམ་པ་རྣམས་བཤད་པར་བྱཏོ། །དེ་ལ་དང་
པོར་འགྲེལ་པ་རྩོམ་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཆོགས་བཅད་ “ཤེས་རབ་པ་ལོ་ཕྱིན་པ་ལ།” ཞེས་པ་
ནས། “ཕན་གདགས་འདོད་པས་སྒྲོ་བ་སྒྲིས་” ཞེས་པའི་བར་གྱིས་བརྒྱད་ལས།

1. “ཤེས་རབ་པ་ལོ་ཕྱིན་པ་ལ། །” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོགས་བཅད་གཅིག་དང་།
2. “འགྲོ་ལ་ཆགས་པས་ཀྱན་ཆགས་མཛད། །” ཅེས་པ་ནས་ “རང་དང་རྗེས་མཐུན་རྣམ་
བཤད་བྱས། །” ཞེས་པས་ཆོགས་བཅད་བཞི་དང་།
3. “དེ་ལྟར་མཁས་པས་སྤང་བྱས་ཤིང་། །” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོགས་བཅད་གཅིག་དང་།
4. “དེ་ལྟས་ཤིན་ཏུ་རྟེན་དཀའ་བ། །” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོགས་བཅད་གཅིག་དང་།
5. “རྣམ་པ་ཀྱན་ཏུ་བདག་གི་ནི། །” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོགས་བཅད་གཅིག་གིས་རིམ་པ་
བཞིན་དུ།

1. འགྲེལ་པ་རྩོམ་པའི་དགོས་པ་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ཡུམ་ཀྱན་གྱི་རྒྱན་དུ་བསྐྱབ་པ། ཤེར་
ཕྱིན་ལ་ཕྱག་འཆལ་བ་དང་བཅས་པ་དང་།
2. སྒྲོ་གྱི་སྒྲོ་བ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ནས་བཙུན་པ་གྲོལ་སྤེའི་བར་གྱིས་གཞུང་ཇི་ལྟར་བྱེ་
བ་དང་།
3. ཤེར་ཕྱིན་རྟེན་པ་ངོ་མཆར་བར་བཞུན་ནས་གཞེངས་བསྟོད་པ་དང་།
4. ཡུམ་ནི་སྟོན་པ་དཀའ་བྱིན་ཅན་གྱི་མཐུས་རྟེན་པ་ལ་བྱིན་དུ་གཞོ་བའི་ཕྱིར་དུ་བརྗོད་
པའི་སྐྱབ་པའི་མཆོད་པའི་ངོ་བོར་ཡུམ་དབྱེ་རིགས་པའམ། རང་གིས་ཡུམ་དོན་ཆང་
བར་རྟེན་ནས་བརྩམས་པ་ལ་གདུལ་བྱ་གཞན་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་གྱིས་འཇུག་
རིགས་པ་དང་།
5. རང་ལ་སྤང་ནས་འགྲེལ་པ་རྩོམ་པ་ལ་འཇུག་པའི་བྱེ་བྲག་གམ་བྱང་པར་ཏེ་ཤེར་
ཕྱིན་རྣམ་ཀྱན་ཏུ་སྒྲོད་ཡུལ་དུ་མ་སོང་ཡང་བསོད་ནམས་སྐྱབ་པ་དང་མཐུན་པ་དེ་
རྣམས་བཞུན་དོ། །

དེ་ནས་ “འཕགས་པ་བྱམས་པ་རང་ཉིད་” ཅེས་སོགས་ཀྱིས་བཤད་ཐབས་ལྗེའི་སྒྲོ་ནས་
“ཉན་ཐོས་ནི་བ་ཆོལ་རྣམས་” ཞེས་སོགས་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ཆོགས་བཅད་གཅིག་དང་།

“རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་ཉིད་ལམ་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་དགོས་འབྲེལ་སྟོན་པ་ཉིད་ཆོགས་
བཅད་གཉིས་འབྲེལ་པ་དོན་གསལ་དུ་བསྟོན་[21] ལོ།

དེ་ནས་ “ཤེས་རབ་པ་རོལ་བྱེན་པ་ནི། །དངོས་པོ་བརྒྱད་ཀྱིས་ཡང་དག་བཤད། །” ཅེས་
སོགས་དང་། “སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་གདམས་ངག་དང་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་བསྐྱེད་དོན་མདོ་
རྒྱས་གཉིས་ཀྱི་ཆོགས་བཅད་བཅོ་ལྔའི་མཆོམས་སྦྱར་བ་ཅམ་ “དེ་ལྟར་འབྲེལ་བ་ལ་སོགས་པ་
བསྟན་ནས་” ཞེས་བསྟན་ཅིང་། དེ་ནས་ “དེ་ལ་ཆོག་ལུང་རྩས་པ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་ནི་
དངོས་པོ་བརྒྱད་བསྐྱེད་པའི་བྱིར་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཆོགས་བཅད་བཅོ་ལྔ་དེ་ཡང་མདོར་
བསྐྱེད་པ་དང་དེ་ལས་བྱེ་བ་ཅམ་དུ་བསྟན་ནས། ཆོགས་བཅད་བཅོ་ལྔ་དེ་དག་གི་དོན་ནི་
འོག་ནས་འཆད་པ་ལ་ལྟོས་པར་བསྟན་ཏོ།

དེ་ནས་ “དེ་ལྟར་བསྐྱེད་པའི་དོན་ཀྱན་བསྟན་ནས་” ཞེས་པ་ནས་སྐབས་བརྒྱད་པའི་རྫོགས་
ཀྱི་བར་ཀྱིས་སྐབས་བརྒྱད་རིམ་པར་བསྟན་པ་རྣམས་དང་། དེ་ནས་ “རྒྱས་པ་ལ་དགའ་བའི་
སེམས་ཅན་ལ་ཕན་གདགས་པར་དེ་ལྟར་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྐབས་དྲུག་དང་། དེ་ནས་
“བར་མ་ལ་དགའ་བའི་སེམས་ཅན་ལ་ཕན་གདགས་པར་དེ་ལྟར་དོན་བསྐྱེད་པ་” ཞེས་
སོགས་ཀྱིས་སྐབས་གསུམ་དུ་བཞག་པ་རྣམས་བསྟོན་ལོ། །དེ་ལྟར་འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་གྱིས་
ཙ་བ་མདོན་རྟོགས་རྒྱན་བཤད་ཟིན་ནས་དེ་ནས་མཐུག་བྱང་གི་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་བརྒྱད་
ལས།

1. “ལ་ལ་ལས་དོན་གཞན་ལས་ཆོག །” ཅེས་སོགས་ཀྱི་གཉིས་དང་།
2. “འཕགས་པ་རྣམ་པར་གྲོལ་སྡེ་ཡི། །” ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཉིས་དང་།
3. “དེ་བསྐྱེད་པ་ལས་བྱུང་བ་ཡི། །” ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཅིག་དང་།
4. “ཤེས་རབ་མི་གསལ་བསྟན་བཅོས་ཀྱན། །” ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཅིག་དང་།
5. “འོན་ཀྱང་སྟོད་ཡུལ་མ་ཡིན་ལ། །” ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཅིག་གིས་གོ་རིམ་བཞིན་དུ།

1. མདོའི་དོན་བསྐྱེད་ནས་དང་།

2. རང་མིང་སྒྲིམ་ནས་རི་ལྟར་བརྩམས་ཚུལ་དང་།
3. དགོ་བ་བསྐྱོ་བ་དང་།
4. ཡུམ་ཟབ་པས་བདག་གི་ཡུལ་མིན་ཁིང་སྒྲིམ་བྱ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་དང་།
5. ཉེས་པར་བསྟན་པ་ལ་བཟོད་པ་གསོལ་བ་རྣམས་བསྟན་ཏོ། །

ཞེས་ཆོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་གྱི་ཆོག་གསལ་དུའོ¹²⁵ །།

ཆོག་གསལ་དེར་ནི་ཆོགས་བཅད་ཐ་མ་ “ཀྱེ་མ་གཞུང་ལུགས་སྣ་ཆོགས་ཀྱིས། །” ཞེས་སོགས་ལ་ཆོག་བཤད་པ་མི་སྣང་ངོ་། །ན་ལན་དེའི་རྒྱབ་སྒྲོ་བ་ཉེ་སྒྲོ་སྒྲུང་ཤེས་རབ་འབྱུང་གནས་སྒོ་གོས་ཀྱི་བསྐྱུས་དོན་¹²⁶ ལ་ནི།

1. “ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་ལ། །” ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་གསལ་གྱི་མཚུག་བྱང་གི་ཆོགས་བཅད་དང་པོ་གཉིས་ནི་ཡུམ་ཀུན་གྱི་རྒྱན་དུ་འགྱུར་བ་དང་།
2. དེ་ནས་གཅིག་ “འཕགས་པ་རྣམ་པར་གྲོལ་སྡེ་ཡི། །” ཞེས་སོགས་ཀྱི་དགོས་པ་དང་།
3. དེ་ནས་གཅིག་ “མཁས་པོ་ཡང་དག་རྣམ་སྣང་མཛད། །” ཞེས་སོགས་ཀྱི་བརྩམས་པར་དམ་བཅའི་གཞུང་འཇུགས་པར་འགྱུར་རམ་གཟུགས་པའི་ཕྱིར་ཡིན་ཁིང་། །
4. དེ་ནས་གཅིག་ “དེ་བསྐྱེབས་པ་ལས་བྱུང་བ་ཡི། །” ཞེས་སོགས་བསྐྱོ་བ་དང་།
5. དེ་ནས་གཉིས་ “ཤེས་རབ་མི་གསལ་བསྟན་བཅོས་ཀུན། །” ཞེས་སོགས་ཁེངས་ཏེ་ང་རྒྱལ་བསྐྱུང་དང་།
6. “ཀྱེ་མ་གཞུང་ལུགས་སྣ་ཆོགས་ཀྱི། །” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཐ་མ་རྟོགས་པའི་བྱུང་པར་བཟོད་པ་ཅུ་མཛད་པ་ནི།

ཆོས་ལེགས་སོ། །

¹²⁵ ཟླ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། 9 ཤོག་ 108-བ།

¹²⁶ ཟླ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། 3 ཤོག་ 275-ན།

2.2 གཞུང་དངོས་བཤད་པ།

གཉིས་པ་གཞུང་དངོས་བཤད་པ་ལ་གསུམ། 2.2.1 ཚྱུ་པ་ལ་འཇུག་པའི་བྱ་བ། 2.2.2
བཅུམས་བྱ་གཞུང་གི་རང་བཞིན། 2.2.3 བཅུམས་པ་མཐར་ཕྱིན་པའི་ཚུལ་ལོ། །

2.2.1 ཚྱུ་པ་ལ་འཇུག་པའི་བྱ་བ།

དང་པོ་ཚྱུ་པ་ལ་འཇུག་པའི་བྱ་བ་ལ་གཉིས། 2.2.1.1 འགྲེལ་པ་ཚྱུ་པ་ལ་འཇུག་པ་
དང་། 2.2.1.2 ཚུ་བ་ཚྱུ་པ་ལ་འཇུག་པའོ། །

2.2.1.1 འགྲེལ་པ་ཚྱུ་པ་ལ་འཇུག་པ།

དང་པོ་ལ་ལྟ། 2.2.1.1.1 དགོས་པ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱག་འཆལ་བ། 2.2.1.1.2 སློབ་དཔོན་ལྔ་
མས་གཞུང་ཇི་ཏྲར་བྱེ་ཚུལ། 2.2.1.1.3 རང་གི་སློབ་ཆེ་བ་བཟུན་པ། [22] 2.2.1.1.4
བཅུམས་པ་ལ་གཞན་འཇུག་རིགས་པར་གདམས་པ། 2.2.1.1.5 ཁེངས་བསྐྱུང་ཞེ་ཚྱུ་པའི་
ཁྱུ་བཙོད་པའོ། །

2.2.1.1.1 དགོས་པ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱག་འཆལ་བ།

ཤེས་རབ་ཨ་འལ་ཕྱིན་པ་ལ། །དེའི་རྒྱ་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་དག །ཀུན་གྱི་རྒྱ་དུ་
འགྱུར་བར་ནི། །རྣམ་པར་དབྱེ་ཕྱིར་གྲུས་ཕྱག་འཆལ། །

དང་པོ་དགོས་པ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱག་འཆལ་བ་ནི། ཕྱག་འཆལ་ཞེས་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་
ལས་དྲང་ཞེ་ཕྱག་འཆལ་བའི་དོན་ནི་མཆོག་ཏུ་འདུད་པའོ། །ཁ་ཅིག་¹²⁷ ཕྱག་འཆལ་བའི་སྒྲ་

¹²⁷ ཁ་ཅིག་འདི་བཙལ་ནས་མ་རྟེན་ཀྱང་། ཡར་གྱི་མདོན་རྟོགས་རྒྱ་གྱི་རྣམ་འབྱེད་དུ་ཕྱག་འཆལ་བ་དེ་ལས་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་དུ་
བཤད་པས་དེའི་ཐོན་དུ་བྱོན་པའི་མཁས་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ་སྟུག།

བཤད་ལ། “ཕྱག་” ཐལ་མོ་སྒྱུར་བ་དང་ “འཆལ་བ་” འབྲལ་བ་ཅུ་ཕྱུས་ནས་ཐ་དད་ཏུ་
 འཆད་པ་ནོར་བ་ཞི། དེ་ལྟ་ན་ངག་དང་ཡིད་ཀྱི་ཕྱག་མེད་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །རང་ལྷགས་
 ལ་ཕྱག་འཆལ་བ་ཞེས་པའི་དོན་འགྲེལ་ཆོ། “ཕྱག་” ཞེས་པ་དང་ “འཆལ་” ཞེས་པ་གཉིས་
 གཅིག་ཏུ་བསྐྱས་ནས་མཆོག་ཏུ་འདུད་པའི་དོན་ཏུ་འགྲེལ་ལོ། །དེ་ལྟར་མ་ཡིན་པར། “ཕྱག་”
 ཅེས་པ་ནི་ཐལ་མོ་སྒྱུར་བ་དང་ “འཆལ་བ་” ཞེས་པ་ནི་འབྲལ་བའི་དོན་ཏུ་སོ་སོར་བཤད་
 བ། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ངག་དང་ཡིད་ཀྱི་ཕྱག་འཆལ་བ་མེད་པར་ཐལ། ཕྱག་འཆལ་བ་ནི་
 ཐལ་མོ་སྒྱུར་བ་དང་ངེས་པར་སྒྲེལ་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཏྲགས་སྐྱ་བཤད་ཀྱིས་གྲུབ། འདོད་མི་
 རུས་སོ། །ཡུལ་གང་ལ་ཕྱག་འཆལ་ཞེ་ན་ཤེར་ཕྱིན་ལའོ། །དེ་ལ་ཤེར་ཕྱིན་ནི་འོག་ཏུ་¹²⁸ འཆད་
 པར་འགྱུར་ཞིང་། ཤེར་ཕྱིན་ལ་ཕྱག་འཆལ་ལོ་ཞེས་པའི་ལ་སྐྱ་ནི་ཤིང་གི་ཆེད་ཏུ་ཆུ་འབྲེན་པ་
 ལ་ཤིང་ལ་ཆུ་འབྲེན་ཞེས་པ་ལྟར། ཤེར་ཕྱིན་གྱི་ཕྱིར་ཏུ་ཕྱག་འཆལ་བ་ལ་ཤེར་ཕྱིན་དེ་ལ་ཕྱག་
 འཆལ་ཞེས་དགོས་ཆེད་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་བཞི་པའོ། །ཚུལ་རི་ལྟ་བུས་ཕྱག་འཆལ་ཞེ་ན། “གུས་པས་
 ” ཞེས་པའི་ཆོག་བསྟན་ཏེ། དེའི་དོན་ནི། སྒོ་གསུམ་གུས་པས་སམ་ཡང་ན་ཡིད་རབ་ཏུ་དང་
 བས་སོ། །དགོས་པ་ཅི་ཞིག་གི་དོན་ཏུ་ཕྱག་འཆལ་ཞེ་ན། འདི་ལ་རང་གཞན་གཉིས་ལས་རང་
 དོན་གྱི་དགོས་པ་ནི། མདོ་རྒྱ་ཆེར་རོལ་པ་ལས། “རྒྱ་བསོད་ནམས་ཀྱིས་རྣམ་སྒྲིན་བདེ་བའི་
 རང་བཞིན་སྟེར་ཞིང་སྒྲུག་བསྐལ་ཐམས་ཅད་སེལ། །བསོད་ནམས་ལྡན་པའི་མི་ཡི་བསམ་པ་
 རྣམས་ཀྱང་འགྱུབ། མི་དེས་བདུད་བཅོམ་ནས་ནི་བྱང་ཆུབ་སྦྱར་ཏུ་རེག་པར་འགྱུར། །མྱ་ངན་
 ལས་འདས་པ་སྟེ་ཉོན་མོངས་ཞི་བས་ཞི་བ་དང་སྒྲུག་བསྐལ་གྱི་ཆ་རེག་དང་བྲལ་བའི་བསེལ་
 བའི་དངོས་པོ་ཐོབ། །”¹²⁹ ཅེས་པ་ལྟར་ཡུལ་ཁྱད་པར་ཅན་ཤེར་ཕྱིན་ལ་ཕྱག་འཆལ་བས་
 བསོད་ནམས་དཔག་མེད་བསྟན་བཅོས་རྩལ་པ་པོའི་རྒྱུད་ལ་སྦྱིད་ལ། དེའི་མཐུས་བསོད་
 རྣམས་མ་ཡིན་པ་ལོག་ནས་བར་ཆད་ཞི་སྟེ་སྐབས་བབ་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་རྩལ་པ་མཐར་ཕྱིན་
 པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་དོན་གྱི་དགོས་པ་ནི། སྦྱིར་འཇིག་རྟེན་ན་སྦྱེས་བྱ་དམ་པ་
 རྣམས་བྱ་བ་ཆེན་པོ་ལ་འཇུག་པའི་ཐོག་མར་ཡུལ་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་ཕྱག་མཆོད་བྱེད་
 ལ། འཇིག་རྟེན་པལ་པ་ཅམ་མེན་པའི་ཆོས་ཀྱི་བྱ་བ་འདིར་ཡང་ཡུམ་ལ་མཆོད་པར་བརྗོད་
 པས་གཏུལ་བྱ་རྣམས་ཀྱིས་རྩལ་པ་པོ་འདི་ནི་སྦྱེས་བྱ་དམ་པའོ་ཞེས་རྟོགས་པར་འགྱུར་བའི་

¹²⁸ “ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་ནི། །དངོས་པོ་བརྒྱད་ཀྱིས་ཡང་དག་བཤད། །” ཅེས་པའི་ཐད་ཀྱི་གསེར་ཕྱོད་སྟོན་ཆ་ཤོག་ 120 ལའོ། །

¹²⁹ རྒྱ་ཆེར་རོལ་པ། ལྟ་བུ་བཀའ་འགྱུར། མདོ་སྟེ། ལ ཤོག་ 279-བ།

ཕྱིར་རོ། །ཚུམ་པ་པོ་དམ་པར་རྟོགས་པ་དེའི་ཡང་དགོས་པ་ནི། ཚུམ་པ་པོ་དམ་པར་རྟོགས་པ་
ན་འདི་སྟམ་དུ་ “འདིས་ཕྱག་བཅའ་བའི་ཡུལ་ཤེར་ཕྱིན་ཡང་སྐྱེས་བུ་དམ་པའི་འདོད་བྱ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཤེར་ཕྱིན་དེ་ཡང་དམ་པའོ་” ཞེས་ཡུམ་བཟོད་བྱར་བྱེད་པའི་བསྟན་བཅས་ལ་
དད་པའི་རྗེས་འབྲང་རྣམས་[23] འཇུག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཕྱག་འཆའ་ནས་
དོན་གཉེར་གྱི་ཡུལ་ཇི་ཞིག་འདོད་ན། ཤེར་ཕྱིན་དེའི་རྒྱ་མཛོན་རྟོགས་རྒྱ་གྱི་ཆོག་ལེན་པ་
བྱས་པ་སྟེ་ཆོགས་བཅད་དག་རྣམ་པར་དབྱེ་བའི་ཕྱིར་རམ་མ་འདྲེས་པར་སོ་སོར་དབྱེ་བར་
འདོད་ནས་སོ། །དེ་ལ་རྒྱ་ཞེས་པ་ནི་དཔེའི་མིང་སྟེ། དཔེར་ན།

1. རང་བཞིན་གྱི་རྒྱ་གཟུགས་བཟང་པོ་ལ།
2. མཛེས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་གདུ་བུ་སྟེ་རྒྱ་ལ་སོགས་པས་སྤྲས་ཤིང་བརྒྱན་པ།
3. གསལ་བྱེད་མེ་ལོང་ལ་སོགས་པའི་ནང་དུ་ཤར་བ་མཐོང་ན། མཐོང་བ་པོའི་སྐྱེ་བོ་
རྣམས་དགའ་བ་སྐྱེད་པ་ལྟར།

མདོ་འགྲེལ་པའི་སྐབས་འདིར་ཡང་།

1. རང་བཞིན་གྱི་རྒྱ་ཡུམ་གྱི་མདོའི་ལུས་བཟང་པོ་ལ།
2. མཛེས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་སྤྲས་དོན་དོན་བདུན་ཅུས་བཀྲ་བ།
3. གསལ་བྱེད་བསྟན་བཅས་མཛོན་རྟོགས་རྒྱ་འདིར་བཟོད་བྱར་བྱེད་པའི་སྟོན་ས་
སྤང་བ་ན། མཁས་པ་རྣམས་དགའ་བ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་ན་འགྲེལ་བྱེད་ཀྱི་བསྟན་བཅས་
འདི་ལ་རྒྱ་ཞེས་པའི་མཆན་གསོལ་ཏེ།

མདོ་ཐེ་རྒྱ་ལས། “གཟུགས་བཟང་པོ་གདུ་བུ་ལ་སོགས་པའི་མཛེས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་དང་རང་
ཉིད་རང་བཞིན་ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་མེ་ལོང་ནང་སོང་བ། མཐོང་བའི་དབང་
གིས་མཐོང་བ་པོའི་མི་རྣམས་རབ་དུ་དགའ་བའི་མཆོག་སྐྱེད་པ། དེ་བཞིན་དུ་བཅོམ་ལྡན་
འདས་ཀྱིས་ལེགས་པར་གསུངས་པའི་བཀའ་རྟག་དུ་རང་བཞིན་ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་ཡི། ཆོས་
ཀྱང་མཛེས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་དོན་རྣམས་གསལ་བྱེད་བསྟན་བཅས་ཀྱིས་བྱེ་བས་མཁས་རྣམས་
བསྟན་བཅས་འདི་ན་དགའ་མཆོག་སྐྱེད། །”¹³⁰ ཅས་པ་ལྟར་རོ། །

130 མདོ་ཐེ་རྒྱ་ཐེ་བསྟན། སེམས་ཅན་གྱི་ཤོག་ 1-བ།

ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་ནི། གསེར་སྤོང་པའི་རྟོགས་དཀའི་སྤང་བ་དང་ཆོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་གྱི་
མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་གཉིས་ཀ་ལ། “རྗེས་སུ་སྟེ་ཡང་དག་པར་བསྟགས་པ་ཞེས་
བྱ་བའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པའི་ཐེབ་སྦྱར་དུ་བྱས་”¹³¹ ཞེས་དང་། “ཆོགས་སུ་བཅད་པ་ཙ་བ་སྟེ་
རྟེན་པ་བཞི་པོ་ཡི་གེ་བརྒྱད་པར་བྱས་པའི་མིང་སྟེ།”¹³² ཞེས་མཐུན་པར་འབྱུང་བ་ལྟར་
རྟོ། །འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་དུ་ “རྣམ་པར་དབྱེ་བ་” ཞེས་གསུངས་པ་ནི་དོན་ཅུམ་ཞིག་དབྱེ་
ཞེས་པ་སྟེ་འདི་ནི་བརྒྱུ་པར་དམ་བཅའ་བའོ། །དམ་བཅའ་དེ་བྱས་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཞེ་
ན། ཤེས་རབ་སྤྱོད་བྱ་ལས། “སྦྱོས་བྱ་དམ་པ་དམ་བཅའ་མང་པོ་ལས་འཆེས་མི་བྱེད་ལ། གཤམ་
ཏེ་ལས་འཆེ་མི་བྱེད་པ་དཀའ་བས་དམ་བཅའ་ཞིག་ལས་ནི་སྤངས་གྱུར་ན། ཁུ་ལ་རི་མོ་བྱིས་
པ་ལྟར་མ་ཡིན་པར་རྟོ་ལ་རི་མོ་བྱིས་པ་བཏན་པོ་ལྟ་བུར་ནི། ཤི་ཡང་དམ་བཅའ་ལས་གཞན་
དུ་བྱེད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །”¹³³ ཞེས་པ་ལྟར་བརྒྱུ་པར་མཐར་དབྱུང་བའི་ཆེད་དུ་འོ། །རྒྱན་
གྱི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་རྣམ་པར་[24] བྱེ་བ་ཉིད་ལ་ཡང་། དགོས་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་
ན། “ཀུན་གྱི་རྒྱན་དུ་འགྱུར་བ་ནི། །” ཞེས་པ་ལྟར། གཞུང་ལམ་འབྲས་བུ་རང་བཞིན་གྱི་ཤེར་
ཕྱོན་ནི་ཀུན་གྱི་ཞེས་པ་འཇམ། རྒྱས་འབྲིང་བསྟུས་པ་ཀུན་གྱི་རྒྱན་དུ་རྟོགས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་
དུ་འོ། །དེས་ན་ “ཀུན་གྱི་རྒྱན་དུ་འགྱུར་བ་ནི་” ཞེས་པའི་ཀུན་གྱི་དོན་གཉིས་ཏེ། གཞུང་ལམ་
འབྲས་བུ་རང་བཞིན་ཤེར་ཕྱོན་ཀུན་ཏམ། རྒྱས་འབྲིང་བསྟུས་གསུམ་ཀུན་ཏོ། །

གཤམ་ཏེ་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་འདི་བརྒྱུ་པར་དམ་བཅའ་ཉིད་ནས་ཡུམ་གྱི་རྒྱན་དུ་གྲུབ་ཐོབ་པའི་
ཕྱིར་འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་འདིས་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་དེ་སྤང་ཡང་རྒྱན་དུ་བྱེད་མི་དགོས་ཤི་
ན། ཉེས་པ་མེད་དེ། སྦྱོས་པ་དང་བྱུང་མེད་རྣམས་ཀྱི་གདུ་བྱ་ལ་སོགས་པ་རྒྱན་དུ་གྲུབ་ཐོབ་
ཀྱང་དྲི་མ་དང་བཅས་པར་གྱུར་ན་རྒྱན་གྱི་དགོས་པ་དཀའ་བ་སྦྱོད་མི་རུས་པས། རྒྱན་དུ་གྲུབ་

¹³¹ གསེར་ཕྱོད་འདི་རུ་བྲངས་པ་ལྟར་མི་སྤང་ཡང་། རྟོགས་དཀའི་སྤང་བ་ལས། “དེའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་དག་ནི་དེའི་ངོ་བོའི་དོན་
རྟོགས་པ་རྟོགས་པར་བྱེད་པའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པའི་ཐེབ་སྦྱར་དུ་བྱས་པ་ཡུམ་སྟོང་ཕྱག་བརྒྱ་པ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་རྣམ་པར་
དབྱེ་བ་སྟེ། ཆར་བྱེ་བས་ཉེ་བར་བསྟན་པ་འོ། །” ཞེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱོན། ༩ ཤོག་ 140-བ།

¹³² ཆོག་གསལ་ཞེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱོན། 9 ཤོག་ 7-བ།

¹³³ མགོན་པོ་སྤྱུ་རྒྱུ་ཀྱིས་མཛད་པའི་ལུགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཤེས་རབ་སྤྱོད་བྱ། ཞེ་བསྟན། ལུགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས། 103-བ།

ཟིན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡི་ཡང་རྒྱན་ནི་དྲི་མ་སེལ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡིན་པ་ལྟར། མཁས་པ་
 དགའ་བར་བྱེད་པའི་རྒྱན་ནི་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་བཞུགས་དུ་
 ཟིན་ཀྱང་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་བཟོད་བྱ་མ་རྟོགས་པའམ་ལོག་རྟོག་གི་དབང་གིས་མངོན་
 རྟོགས་རྒྱན་འདིས་ཡུམ་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རྒྱན་མ་ཡིན་ནོ་སྟུང་དུ་
 ཚུང་པའི་ལྷན་ཀའི་དྲི་མ་སྟེ་སྤྱིད་དོ། །དེ་ལ་སྟོབ་དཔོན་གྱིས་སྟོག་མེན་དང་ཐད་དུ་བཞུགས་
 ཞིང་དོན་གསལ་ལ་ཆོག་བདེ་བའི་འབྲེལ་པ་འདི་མཛད་པས་མ་རྟོགས་པ་དང་ལོག་པར་
 རྟོག་པའི་དྲི་མ་དེ་དག་སེལ་བའི་སྟོན་ས་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་འདི་ཡུམ་ཀུན་གྱི་རྒྱན་དུ་བྱེད་
 པས་འདི་ནི་རྒྱན་གྱི་རྒྱན་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། སྟོབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་ཤེལ་སྟེ། “ལྷན་ཀ་ངན་པའི་དྲི་
 མ་སེལ་བས་ན་འདི་ནི་དབྱ་མའི་རྒྱན་ནོ་”¹³⁴ ཞེས་པ་དང་མཐུན་ནོ། །མཁས་པ་གང་དག་
 གཤམ་སྤང་བ་ལྟར། “མངོན་མཐོངས་ལེགས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་པས་མངོན་རྟོགས་བརྒྱུད་ནི་ཡུམ་
 དེའི་རྒྱན་”¹³⁵ ཞེས་དང་། “མངོན་པའི་ཐེ་སྟོང་ལ་སོགས་པ་ཀུན་གྱི་རྒྱན་”¹³⁶ ཞེས་འཆད་པ་
 ལ། རྩ་མ་མངོན་རྟོགས་བརྒྱུད་ཡུམ་དེའི་རྒྱན་དུ་འདོད་པ་ལྟར་འཐད་ན། “དེའི་རྒྱན་ཆོག་
 ལེའུར་བྱས་པ་” ཞེས་པའི་ཆོག་ཅམ་ཡང་མ་མཐོང་བར་གསལ་ཏེ། ཆོག་དེས་ཡུམ་འདིའི་
 རྒྱན་ནི་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་ལ་བྱེད་དགོས་པར་བཞུགས་པའི་ཕྱིར། ཕྱི་མ་
 “ཀུན་གྱི་རྒྱན་” ཞེས་པའི་ཀུན་ནི་མངོན་པའི་ཐེ་སྟོང་སོགས་ལ་བྱེད་པ་ཡང་རྩོམ་པ་པོའི་
 དགོངས་པ་དང་དང་འགལ་ཏེ། འབྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱི་མཚུག་བྱང་ལས། “ལ་ལ་ལས་དོན་
 གཞན་ལས་ཆོག་” ཅེས་རྒྱས་འབྲིང་བཟུས་གསུམ་གྱི་ཡུམ་ཀུན་ལ་བྱེད་རིགས་པར་བཤད་
 པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ “ཤེས་རབ་པ་རོལ་བྱིན་པ་ལ་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་འདིས་
 བོ། འབྲེལ་པ་བརྩམས་པའི་1 བཟོད་བྱ་དང་། 2 དགོས་པ་དང་། 3 ཉིང་དགོས་དང་། 4
 འབྲེལ་པ་རྩམས་ཀྱང་བཞུགས་ནོ། །

1. བཞི་པོ་དེ་ཡང་དང་པོ་བཟོད་བྱ་ནི། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ཏེ་འབྲེལ་པ་འདིའི་བཤད་བྱ་
 ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།

¹³⁴ དབྱ་མ་རྒྱན་གྱི་དགའ་འབྲེལ། ཐེ་བཞུགས། དབྱ་མ། ས་ ཤོག་ 87-ན།

¹³⁵ རྟོགས་དགའི་སྤང་བ། ཐེ་བཞུགས། ཤེར་བྱིན། ༩ ཤོག་ 140-བ།

¹³⁶ རྟོགས་དགའི་སྤང་བ། ཐེ་བཞུགས། ཤེར་བྱིན། ༩ ཤོག་ 141-ན།

2. གཉིས་པ་དགོས་པ་ནི། ཡུམ་[25] གསུམ་གཤི་རྒྱན་དུ་རྟོགས་པ་སྟེ་གདུལ་བྱ་འབྲེལ་པ་དོན་གསལ་བརྟེན་ནས་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།
3. གསུམ་པ་ཉིང་དགོས་ནི་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ཡུམ་གསུམ་གྱི་རྒྱན་དུ་རྟོགས་པ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་པ་མཐར་ཕྱིན་པ་ན། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཡེ་ཤེས་གང་ཡིན་པ་མིང་གཞན་ཤེར་ཕྱིན་ཞེས་པ་ཐོབ་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཐོབ་པ་ན་སྦྱིས་བྱའི་འདོད་པ་རྫོགས་པས་དགོས་པ་གཞན་བཅས་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །བརྗོད་བྱ་དགོས་པ་ཉིང་དགོས་དེ་གསུམ་ནི་རིམ་པ་ལྟར་དམ་བཅའ་སྟེ། “དེའི་རྒྱན་ཆོག་ལེན་པ་བྱས་པ་དག་ནམ་པར་དབྱེ་ཕྱིར་གྲུས་ལྷག་འཆོལ་” ཞེས་པ་དང་། “ཀུན་གྱི་རྒྱན་དུ་འགྱུར་བ་ནི་” ཞེས་པའི་རྟེན་པ་གསུམ་པ་སྟེ་དང་། “ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་ལ་” ཞེས་པའི་རྟེན་པ་དང་པོས་བསྟན་ཏོ།
4. བཞི་པ་འབྲེལ་བ་ནི་བསྟན་བཅོས་དང་དགོས་པ་འཇམ། དགོས་པ་ཉིང་དགོས་གཉིས་རྒྱ་འབྲས་སུ་འབྲེལ་བ་སྟེ་དེ་ནི་ཤུགས་ཀྱིས་སོ། །ཞེས་པ་ནི་ཤེར་རབ་འབྱུང་གནས་གི་བསྐྱས་དོན་གྱི་དགོངས་པ་ཡིན་¹³⁷ ལ།

ཆོག་གསལ་དུ།

1. སྒྲའི་བརྗོད་བྱ་ཆོག་ལེན་པ་བྱས་པའི་མངོན་རྟོགས་རྒྱན། དོན་གྱི་བརྗོད་བྱ་རྒྱལ་བ་སྦྱིང་མའི་ཡུམ།
2. རྩ་བའི་དོན་ལགས་པར་བསྟན་པ་དགོས་པ།
3. གདུལ་བྱ་གཞན་ལ་རྒྱན་དུ་གྲུབ་པ་ཉིང་དགོས་སོ། །

ཞེས་ཆོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་གྱི་རང་ལྷགས་བཀོད་ནས། གཞན་དག་གི་ལྷགས་ནི།

¹³⁷ “དེ་ལ་བཅོམ་ཞུན་འདས་བྱམས་པས་མཛད་པའི་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་ཆོག་ལེན་པ་བྱས་པ་ནི་གཞུང་འདིའི་བརྗོད་བྱ་ཡིན་ཏེ། བཤད་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཡང་རྒྱས་པ་དང་། འབྲིང་དང་། མངོན་བསྐྱས་པའི་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱན་ཉིང་དུ་བཅོམ་ཞུན་འདས་མ་པམ་པའི་དགོངས་པ་ལས་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་ནམས་ཀྱིས་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པ་ནི་བསྟན་བཅོས་འདིའི་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཡང་དགོས་པ་ནི་ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་དང་བསྒྲོམ་པ་རབ་ཀྱི་མཐར་ཕྱིན་པ་ན། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཡེ་ཤེས་གང་ཡིན་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་མིང་གཞན་དང་ཞུན་པ་སྟེ། སྦྱིས་བྱའི་དོན་མཐའ་དག་དེའི་ཆོ་ཉིང་གྲུབ་པས་ན་དགོས་པ་གཞན་ཆོལ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་བསྟན་བཅོས་དང་དགོས་པ་དག་གཤམ། དགོས་པ་དང་དགོས་པའི་དགོས་པ་དག་གི་རྒྱ་དང་འབྲས་བྱའི་དངོས་པོའི་འབྲེལ་བ་ནི་ཤུགས་ཀྱིས་བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ། །” ཞེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ༩ ཤོག་ 254-བ།

1. བརྗོད་བྱ་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པའི་དོན་ལེགས་པར་བསྟན་པས་དེ་རྒྱུ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པ་ནི་དགོས་པ་ཡིན་ལ།
2. དེའི་མཐུས་རྒྱལ་བ་བསྐྱེད་མའི་ཡུམ་དོན་མ་ལུས་པ་ཤེས་པ་ནས་བཟུང་ཉེ་མི་གནས་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་བར་དུ་ནི་དགོས་པའི་ཡང་དགོས་པའོ་ཞེས་ཁ་ཅིག་གིས་རྟོག་ཅིང་སེམས་ཏེ།

གཞན་ལུགས་དགག་པ་ལ། ཉིད་དགོས་དེ་ནི་ཚུལ་དེ་ལྟར་གྲུབ་པ་ཉིད་འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་འབའ་ཞིག་གིས་རྒྱབ་མི་སྤྱིད་པས་དགོས་པ་མ་ཡིན་ལ། ཅུ་བའི་གཞུང་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་ཉིད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡང་འོག་ནས་ “སྟོ་དང་ལུན་པ་མཐོང་འགྱུར་བྱུང་” ཞེས་པ་དེ་ཉིན་དགོས་སུ་འཆད་པས་ཅུ་འབྲེལ་གྱི་ཉིད་དགོས་འགལ་བའི་བྱུང་མི་གནས་པའི་མྱ་ངན་འདས་ཉིད་དགོས་སུ་བཤད་པ་མི་འཐད་པ་ཉིད་དོ་ ཞེས་ཆོས་བཤེས་¹³⁸ ཀྱིས་འཆད་པ་ནི། བྱུགས་ལྷ་མ་དེ་ལས་ཀྱང་མི་འཐད་དེ། འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་ཁོ་ནས་དེ་རྒྱབ་མི་རུས་པས་དེའི་ཉིད་དགོས་མིན་ན། བྱེད་རང་གིས་འདོད་པའི་ཉིད་དགོས་མི་གནས་པའི་མྱ་ངན་འདས་དེ་ཅུ་བའི་ཉིད་དགོས་ཀྱང་མིན་པར་ཐལ་བ་དང་། ཅུ་འབྲེལ་ཉིད་དགོས་གཅིག་པ་མི་འགལ་བའི་བྱུང་རོ་ཞེས་པ་ནི་ཆོས་བཤེས་ཀྱིས་གཞན་ལུགས་བཀག་པའི་སྐབས་སུ་ཆོས་བཤེས་རང་ཉིད་ལ་བབ་པའི་སྟོན་ནོ། ཆོས་བཤེས་ན་རེ། མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་ནི་རྒྱུ་དུ་གྲུབ་ནས་དོན་ཤེས་ཏེ་མི་གནས་པའི་མྱ་ངན་འདས་ཐོབ་པ་ཆོས་ཅན། འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་གྱི་ཉིད་དགོས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་མེད་ནའང་དེ་གྲུབ་པ་ཡོད་པའི་བྱུང་། ཞེས་བྱ་བ་འདི་རིགས་པ་ལྷ་མའོ། རིགས་པ་བྱི་མ་ནི། དོན་རྟོགས་རྒྱུ་ནི་རྒྱུ་དུ་གྲུབ་ནས་དོན་ཤེས་ཏེ་མི་གནས་པའི་མྱ་ངན་འདས་ཐོབ་པ་ཆོས་ཅན། འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་གྱི་ཉིད་དགོས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་ཉིད་དགོས་ཡིན་པའི་བྱུང་། རྟགས་གྲུབ་ཉེ། འོག་རྒྱུ་གྱི་དགོས་འབྲེལ་གྱི་ངག་ལས། “སྟོ་དང་ལུན་པ་མཐོང་འགྱུར་བྱུང་” ཞེས་གསུངས་པའི་བྱུང་། འདི་ནི་རིགས་པ་གཉིས་པའོ། རིགས་པ་འདིའི་ལན་དུ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་ན་རེ། འོ་ན། མི་གནས་པའི་མྱ་ངན་འདས་ཐོབ་པ་ཆོས་ཅན། མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་ཉིད་དགོས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་ཁོ་ནས་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་པའི་བྱུང་། འདོད་ན། རང་འགལ་ཏེ། གོང་དུ་མི་གནས་

¹³⁸ ཚིག་གསལ་གྱི་བསྟན་ཤེས་ཕྱིན། ཉ་ཤོག་ 8-ན།

པའི་མུང་འདས་ཐོབ་པ་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱི་ཉིང་དགོས་མིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས། དེ་
མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་ཉིང་དགོས་མ་ཡིན་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་། རིགས་པ་ཕྱི་
མ་འདི་མི་འཐད་དེ། རྩ་བ་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་ཉིང་དགོས་པ་དང་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་
གྱི་ཉིང་དགོས་མི་འགལ་བའི་ཕྱིར།

ཆོས་བཤེས་གྱི་རང་ལྷགས་བཞག་པ་ལ་ཡང་སྒྲིན་ཡོད་དེ། ཆོས་བཤེས་གྱིས་འགྲེལ་པ་དོན་
གསལ་གྱི་དགོས་པ་རྩ་འདོད་པའི་ཆོག་ལེན་འཁུར་བའི་ལེགས་པར་བསྟན་པ་ནི་འགྲེལ་པ་
ལེགས་པར་བརྩམས་པ་དང་དོན་གཅིག་ཡིན་ལ། འགྲེལ་པ་བརྩམས་པ་འགྲེལ་པ་བརྩམས་
པའི་དགོས་པར་[26] མི་འཐད་པའི་ཕྱིར། བསྟུན། ཆོས་བཤེས་ལྷགས་གཞིར་ཞོག་ཆོག་
ལེན་འཁུར་བའི་དོན་ལེགས་པར་བསྟན་པ་ཆོས་ཅན། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱི་དགོས་པ་
ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ལྟར་དུ་ཆོས་བཤེས་རང་ལྷགས་གྱི་སྐབས་སུ། “རྩ་བའི་དོན་ལེགས་པར་
བསྟན་པ་དགོས་པ་” ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ལེགས་པར་
བརྩམས་པ་ཆོས་ཅན། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱི་དགོས་པ་ཡིན་པར་ཐལ། འགྲེལ་པ་དོན་
གསལ་ལ་བརྟེན་ནས་ཆོག་ལེན་འཁུར་བའི་དོན་ལེགས་པར་བསྟན་པ་ལ། འགྲེལ་པ་དོན་
གསལ་ལེགས་པར་བརྩམས་པ་ལས་འོས་མེད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། འགྲེལ་པ་
དོན་གསལ་བརྩམས་པའི་དགོས་པ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། འདོད་ན། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་
བརྩམས་པ་ཆོས་ཅན། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་བརྩམས་པའི་དགོས་པ་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་
པའི་ཕྱིར། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱིས་བསྟན་པ་ལྟར་གསུལ་བྱ་གཞན་གྱིས་རྒྱན་དུ་རྟོགས་པ་
ནི་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་བརྩམས་པའི་དངོས་གྱི་དགོས་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་ཆོས་བཤེས་
གྱིས་རྒྱན་དུ་བྱུང་བ་ནི་འགྲེལ་པ་བརྩམས་པ་ལ་དགོས་སྒྲུབ་ཆོས་བཞི་ཡོད་པའི་ནང་ནས་
དགོས་པ་མིན་པར་ཉིང་དགོས་ཁོ་ནས་འཆད་པ་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་རོ། མདོར་ན། ཆོས་
བཤེས་བྱེད་རང་ལ། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱིས་བསྟན་པ་ལྟར་གསུལ་བྱ་གཞན་མངོན་
རྟོགས་རྒྱན་དེ་རྒྱན་དུ་རྟོགས་པ་ཆོས་ཅན། དགོས་སྒྲུབ་བཞི་ལས་དགོས་པ་ཙམ་མིན་པར་
ཉིན་དགོས་ཁོ་ན་ཡིན་པར་ཐལ། ཆོས་བཤེས་བྱེད་རང་གི་རང་ལྷགས་འདོད་ཚུལ་འཐད་
པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རུས་ཏེ། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་བརྩམས་པའི་དངོས་གྱི་དགོས་པ་དང་
བརྒྱད་ནས་དགོས་པ་གཉིས་ལས་དངོས་གྱི་དགོས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། དེས་ན་བཤད་པ་ལྷ་

མ་རྒྱུན་དེ་ཡུམ་ཀུན་གྱི་རྒྱུན་དུ་རྟོགས་པ་དང་། དེ་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་མཐར་ཕྱིན་པ་ན་
ཤེར་ཕྱིན་ཐོབ་པ་གཉིས་རིམ་པ་བཞིན་དགོས་པ་དང་ཉིང་དགོས་ཉིད་མཛེས་སོ། །

2.2.1.1.2 སློབ་དཔོན་ལྷ་མས་གཞུང་ཇི་ལྟར་བྱེ་ཆུ་ལ།

གཉིས་པ་སློབ་དཔོན་ལྷ་མས་གཞུང་ཇི་ལྟར་བྱེ་ཆུ་ལ།

1. གལ་ཏེ་ཀུན་གྱི་རྒྱུན་དུ་འགྱུར་བའི་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་འབྲེལ་པ་རྩམ་ན། ཀུན་གྱི་
རྒྱུན་ཡིན་པར་གང་ལས་རྟོགས་ཤིན། ཞེས་པའི་ལན་དུ། ཐོགས་མེད་སོགས་མཁས་པ་
ལྷ་མ་བཞིའི་བཤད་པ་ལས་སོ་ཞེས་འབྲུམ་ཕྱག་གསུམ་པའི་འབྲེལ་པར་མཆོས་བརྗོད་
དང་མཁས་ལྷ་བཤད་ཆུ་ལ་གཉིས་འབྲེལ་བ་སློག་ཆུ་ལ་དང་པོ་¹³⁹ དང་།
2. གོང་དུ་ཆོགས་བཅད་དང་པོའི་སྐབས་སུ། “ཆོག་ལེན་ཀྱས་པ་དག་རྣམ་པར་དབྱེ་”
ཞེས་རྩམ་པར་དམ་བཅས་པ་ལ། ཅི་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་འབྲེལ་པ་གཞན་དག་ཀྱང་
ཡོད་དམ་ཞེ་ན། ཞེས་པའི་ལན་དུ། ཡོད་ཅེས་¹⁴⁰ གསེར་ཕྱོང་པའི་སྟོན་པའི་འབྲེལ་
སློག་ཆུ་ལ་ཏེ་མཆོམས་སྟོར་ཆུ་ལ་གཉིས་ལས།

གསེར་ཕྱོང་འདྲིར་ལྷ་མཐུང་དང་པོ་འབྲུམ་པའི་ཆུ་ལ་རྩམ་སུ་འབྲངས་ཏེ་བཤད་དོ། །

འདི་ལ་ཐོགས་མེད་སོགས་མཁས་པ་བཞི་ལས།

¹³⁹ ཡར་བྱང་ཆུབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་འབྲེལ་པ་རྣམ་འབྱེད་ཤོག་ 95 ལས། “གཉིས་པ་རང་གི་བཞུན་བཅོས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་
ནི། འབྲུམ་པ་ལྟར་ན་ཁྱོད་ཀུན་གྱི་རྒྱུན་དུ་འགྱུར་བའི་འབྲེལ་པ་རྩམ་ན་དེ་ཀུན་གྱི་རྒྱུན་ཡིན་པར་ཁྱོད་ཉིད་ཀྱི་ཇི་ལྟར་རྟོགས་ཅི་ན་ཞེས་
པའི་རྩེད་པ་གཞིག་གདོན་ནོ།” ཞེས་པ་ལྟར་བཤད་དོ། །

¹⁴⁰ “ཅི་རབ་ཏུ་བྱེད་པའི་རྣམ་པར་བཤད་པ་གཞན་དག་ཀྱང་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། ཡོད་པའི་ཕྱིར་འགོ་ལ་ཆགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་
སྒྲོམ་པ་ཡིན་ཏེ།” རྟོགས་དཀའ་ལྡང་བ། རྩེ་བཞུན། ཤེར་ཕྱིན། ༩ ཤོག་ 141-ན།

1 ཐོགས་མེད་ཀྱིས་བཤད་ཚུལ།

འགྲོ་ལ་ཆགས་པས་ཀུན་ཆགས་མཛད། །འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་སྟོབ་ཉིད་
ཀྱིས། །མི་ཡམ་མགོན་ལ་གསན་ནས་ནི། །བསྟན་བཅས་ཆེན་པོའི་རྣམ་བཤད་
མཛད། །

རེ་ཞིག་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་བཤད་ཚུལ་ནི། རྣམ་བཤད་མཛད་ཅེས་འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་གྱི་
ཁོང་ནས་དྲང་ངོ་། །གཞུང་གང་གི་རྣམ་བཤད་མཛད་ཅེ་ན། ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་དོན་མ་ལུས་
པ་སྟུང་པས་བསྟན་བཅས་ཆེན་པོའི་རྣམ་བཤད་མཛད་དེ། མདོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་
ཅེས་གསེར་སྤྱིང་པས་¹⁴¹ འཆད་ ཀྱང་། ཐོགས་མེད་དང་དབྱིགས་གཉེན་གཉིས་ཏེ་སྐྱུ་མཆེད་
གཉིས་ཀས་རྒྱན་དང་མ་སྦྱར་བར་ཡུམ་གྱི་མདོ་ཉི་ཆོ་བཀྲལ་བར་གྲགས་པས་གསེར་སྤྱིང་པའི་
བཞེད་ཚུལ་འདི་མི་འཐད་དོ། །སྐབས་འདིའི་བསྟན་བཅས་ཀྱི་སྐད་དོད་ནི་ཤུལ་ཞེས་པ་དེ་
གཞིར་བཞག་ནས། འབྲུ་གཉིས་པོ་དེ་འཆོས་པ་དང་སྟོབ་པ་ལ་འཇུག་པས་ན། ཆོས་བཤེས་
ཀྱི་ཆོགས་གསལ་དུ་ “རྣམ་བཤད་རིགས་པ་ལས། ཉོན་མོངས་དགྲ་རྣམས་མ་ལུས་པ་བསྐབ་
པ་གསུམ་དུ་འཆོས་པ་དང་། །ངན་འགྲོའི་སྟེ་བར་ལེན་པའི་སྲིད་པ་ལས་སྟོབ་པ་གང་ཡིན་
པ། །འཆོས་སྟོབ་ཡོན་ཏན་གཉིས་དང་ལྷན་ཕྱིར་ན་བསྟན་བཅས་ཞེས་བྱ་སྟེ། །ཡོན་ཏན་གཉིས་
པོ་འདི་དག་གཞན་ལ་སྟེ་གསལ་པ་རྣམས་ཀྱི་ལྷགས་ལ་མེད། །ཅེས་པའི་ངེས་ཆོག་གི་ཚུལ་གྱི་
དབང་དུ་བྱས་ཤིང་བཀའ་བསྟན་བཅས་གཉིས་སུ་བྱེ་བའི་བསྟན་བཅས་མ་ཡིན་པར་བསྟན་
བཅས་ཏེ། དེ་ཡང་ངེས་ཆོག་དེ་དང་ལྷན་པའི་གཞུང་བྱད་པར་ཅན་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་གྱི་མདོ་
རྣམས་སོ། །”¹⁴² ཞེས་པ་སྦྱར་ཡུམ་གྱི་མདོ་འོ། །ཡང་ན་བསྟན་བཅས་དང་མདོ་མ་སྦྱར་ཡང་
རྒྱན་དང་མདོ་དེ་གཉིས་བཅོད་བྱ་གཅིག་པ་ལ་དགོངས་ཏེ་མདོ་ལ་བསྟན་བཅས་ཞེས་པའི་
མིང་བཏགས་པའོ། །མཁས་པ་གང་གིས་རྣམ་བཤད་མཛད་ཅེ་ན་ “འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་
སྟོབ་པ་ཉིད་གཟིགས་ལམ་གསུང་བ་” ཞེས་ཉི་མེ་རྣམ་འགྲེལ་དུ་བཤད་པ་སྦྱར་རང་གིས་
གཟིགས་[27] པའི་ལམ་གཞན་ལ་སྟོན་པས་སྟོབ་པ་སྟེ་ངེས་སོ། །མདོར་ན་ “འཕགས་པ་

141 རྟོགས་དཀའི་སྤང་བ་ལས། “གང་གིས་ཤེ་ན། བསྟན་བཅས་ཆེན་པོས་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་ལོ་ལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་མདོའི་དོན་མ་
ལུས་པ་སྟུང་པར་བྱེད་པས་བསྟན་བཅས་ཆེན་པོ་སྟེ། མདོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་ཞེས་བྱའོ། །” ཟེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ༩ ཤོག་ 141-ན།
142 ཆོག་གསལ། ཟེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། 9 ཤོག་ 9-ན།

ཐོགས་མེད་སློབ་ཉིད་ཀྱིས་” ཞེས་བརྗོད་པའི་ཆོ། སློབ་པའི་དོན། ལམ་ངེས་པའི་དོན་དོ། །རྒྱ་
གང་ལ་བརྟེན་ནས་སློབ་ཅེ་ན། །དུམ་ལ་བ་ཡི་དྲགས་དུད་འགོ་ལྷ་མི་སྟེ་འགོ་བ་རིགས་ལྷ་ལ་
ཆགས་པ་སྟེ་བརྟེན་བ་བྱང་སེམས་ཆེན་པོ་རྣམས་དང་འདྲ་བར་ཀུན་ཏུ་ཆགས་པ་སྟེ་ལྷག་པར་
ཡང་བརྟེན་བར་མཛད་པའི་སྟོང་རྗེ་ལ་བརྟེན་ནས་སོ། །

སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་འདི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཁྱད་པར་ཅི་ལྟ་བུ་ཞིག་དང་ལྡན་ཞེ་ན། འཇམ་
དཔལ་ཙ་རྒྱུད་དུ། “ཐོགས་མེད་ཅེས་བྱ་བའི་དགོ་སྤྱོད་ནི། །ངེས་ཆོག་གི་དབང་དུ་བྱས་པའི་
བསྟན་བཅོས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་གསུང་དེ་ནི་དོན་ལ་མཐུན། །མདོ་སྟེ་ལ་ངེས་དོན་དྲང་
བའི་དོན། །རྣམ་པ་མང་པོ་རབ་ཏུ་འབྱེད། །འཇིག་རྟེན་རིག་པ་སྟོན་པའི་བདག་ཉིད་ཤུག་
ཐུབ་པ། །གཞུང་འབྱེད་དང་ཚུལ་ཅན་དུ་འགྱུར། །” ཞེས་དང་། “བསྟན་པ་ཡུན་རིང་གནས་
བྱའི་ཕྱིར། །མདོ་ཡི་དེ་ཉིད་དོན་སྤྱད་བྱེད། །ལོ་ནི་བརྒྱ་དང་ལྷ་བཅུར་འཆོ། །དེ་ལྟས་ཞིག་ནས་
ལྷ་ཡུལ་འགོ། །”¹⁴³ ཞེས་ལྷང་བསྟན་པ་དང་། དབྱུ་མ་རྒྱན་གྱི་རང་འགྲེལ་¹⁴⁴ དང་། ལ་ཏི་ཤའི་
དབྱུ་མའི་མན་ངག་རིན་པོ་ཆའི་ཟ་མ་ཏོག་ཁ་བྱེ་བ་¹⁴⁵ དང་། ཆོས་བཤེས་ཀྱི་ཆོག་གསལ་དུ་¹⁴⁶
ས་གསུམ་པ་བརྟེན་པར་བཤད་ཅིང་། མན་ངག་རྗེས་འབྱང་དུ། “ཐུབ་པའི་རྒྱལ་པོའི་ཡུམ་
ཤེར་ཕྱིན་གྱི་གཞུང་འདི་མགོན་པོ་བྱམས་པ་ལས། །འཕགས་པའི་ལམ་ནི་ཐོབ་པ་ཐོགས་མེད་
ཅེས་བྱ་བའི་མཐུན་པ་འདིར། །དོན་ནི་གང་ཞིག་ཐོབ་འགྱུར་དེ་ནི་བདག་ཞི་བ་འབྱུང་གནས་
ཀྱིས་སྦྱར་ཏེ་མདོར་ན་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་རྗེ་བཙུན་བྱམས་པ་མགོན་པོ་ལས་དོན་གང་ཐོབ་པ་

¹⁴³ འཇམ་དཔལ་ཙ་རྒྱུད། ལྷ་ས་བཀའ་འགྱུར། རྒྱུད། ཐ་ཤོག་ 408-ན།

¹⁴⁴ དབྱུ་མ་རྒྱན་རང་འགྲེལ་དུ་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ས་གསུམ་པ་བར་བཤད་པ་དེ་བཅུལ་གྱིང་མ་རྟེན་དེ། འགྱུར་རྟེན་ལ་ཡོད་དམ་
དཔྱོད་པར་གསལ།

¹⁴⁵ “སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་ཞལ་ལྷ་ནས་ཀྱང་། འདི་ལྟར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མདོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་
ནས་ཆོས་ཀྱི་སྦྱར་གྱུར་པ་དེའི་ཆོས་ངས་རྒྱས་མ་ལུས་པ་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་རྣམ་པར་དག་པ་ཉིད་དུ་གྱུར་ནས་དེའི་དང་དུ་
བཞུགས་སོ་ཞེས་བསྟུ་བ་གཏན་ལ་དབབ་པར་གསུངས་པས། སློབ་དཔོན་འདི་ཡང་དག་པར་ན་གཉིས་སུ་མེད་པའི་ཡི་ཤེས་ཀྱང་མི་བཞེད་
ལ། རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡི་ཤེས་ཀྱི་རྗེས་ལ་ཐོབ་པ་ཡང་མི་བཞེད་དེ། ས་གསུམ་པའི་དབང་ཕྱག་བརྟེན་པས་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟེ་བ་མེད་
པར་ཐུགས་སུ་རྒྱུད་པའི་ཕྱིར་དོ། །” རྗེ་བསྟན། ཤོག་ 110-བ།

¹⁴⁶ “ཆོག་ལེན་བྱས་པ་ཐོག་པ་ཆེན་པོ་དབྱུ་མའི་ལྷ་བ་འདི་ནི་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉན་གྱིས་དེའི་ཡུལ་དུ་མ་གྱུར་པས་ན། འཕགས་པ་
ཐོགས་མེད་པ་འོད་བྱེད་པ་བརྟེན་པས་ཀྱང་དེ་འདུལ་བ་དང་འཆོམ་པར་བཀོལ་ཏེ།” རྗེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། 9-ན།

དེ་ནི་སྐབས་བབ་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་མན་ངག་རྗེས་འབྲང་དུ་འབྲི་བར་བྱའོ།¹⁴⁷ ཞེས་བཤད་
 ཅིང་། དེ་ཉིད་ལས། “འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཞབས་ཀྱིས་ཀྱང་། སྦྱིང་རྗེས་སློག་ཆགས་རྣམས་
 ལ་དུས་རྟག་ཏུ་བསྐྱེད་ཅིང་འཆོ་བའི་ཚུལ་གྱིས་ཡན་ལག་དང་ཉིང་ལག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཤ་ལ་
 སོགས་པ་བཅད་ཅིང་སྦྱིན་པར་མཛད་པ་ལས། དགའ་ལྡན་གྱི་གནས་ནས་བྱོན་པའི་མགོན་པོ་
 བྱམས་པ་མཐོང་ནས། ཡན་ལག་ཉིང་ལག་མ་བཅད་པའི་སྔ་རོལ་དུ་ཇི་ལྟར་ཡོད་པའི་སྔ་
 མའི་ལུས་དེ་ཐོབ་སྟེ། མགོན་པོ་བྱམས་པ་དེའི་གདམས་ངག་གིས་ཆོས་ཀྱི་རྒྱུན་གྱི་ཉིང་དེ་
 འཛིན་ནི་བརྟེན་པར་གྱུར་རྟོ”¹⁴⁸ ཞེས་པ་ལྟར་རོ།

ཐོགས་མེད་རང་གི་སྒོས་དབྱེད་པ་ཁོ་ནས་ཡུམ་གྱི་དོན་[28] འཆད་དམ་འོན་ཏེ་སྒྲ་མའི་
 མན་ངག་ལས་ཀྱང་བཤད་པ་ཡིན་ཞེ་ན། སྔ་མ་རང་གི་སྒོས་དབྱེད་པ་ཁོ་ནས་ནི་མིན་གྱི། མི་
 བམ་གྱི་སྐད་དོད་ནི་ “ཨ་ཇི་ཏུ” ཞེས་པ་དེ་བཞག་ནས། དེའི་དོན་བཤད་པ་ལ་བཤད་ཚུལ་
 གཉིས་ཏེ། ལྟ་དང་མི་རྣམས་ཀྱི་དམ་པ་དང་འཇིག་རྟེན་གྱི་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་སྟེ་འབྲན་སྒྲ་
 མེད་པ་དང་། དབང་ཕྱག་དང་བྱབ་འབྲུག་ལ་སོགས་པས་ཀྱང་མི་བྱབ་ཅིང་མི་བམ་པའི་ཕྱིར་
 མི་བམ་ཞེས་བྱ་བ་སེམས་ཅན་གྱི་མགོན་ལ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ་ཐོགས་མེད་བདག་ཉིད་ཀྱིས་དང་
 བོར་གསན་ནས་དེའི་དོན་ལེགས་པར་བསམས་ཤིང་བསྐྱོམས་པས་བརྟེན་པར་བྱས་ནས་
 བློ་ལ། མི་བམ་ལ་བརྟེན་པ་དེ་ཡང་གྲགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལ། དགའ་ལྡན་དུ་རྒྱལ་ཚབ་ལ་མི་ལོ་
 སྔ་བཅུ་ཆོས་གསན་ཞེས་འབྲུང་ལ། ས་ལྗེའི་གནང་མཆན་¹⁴⁹ ལས་སྒྲ་བ་དུག་ཅེས་འབྲུང་
 རོ། །དགའ་ལྡན་ལ་བཞུགས་པའི་དེའི་ཆོ་རྒྱུན་གྱིས་ཐོགས་མེད་ཀྱི་དོན་དུ་མངོན་རྟོགས་
 རྒྱུན་ལ་སོགས་པ་རྣམས་མཛད་པར་མཁས་པ་རྣམས་ལ་གྲགས་ཏེ། སྒོ་བ་དཔོན་སེང་གོ་བཟང་
 བོས་མཛད་པའི་འགྲེལ་ཆེན་རྒྱུན་སྒྲུང་ལས། “དེ་ཡང་འདི་ལྟར་ཐོས་ཏེ། འཕགས་པ་ཐོགས་
 མེད་ཀྱིས་གསུང་རབ་མ་ལུས་པའི་དོན་སྤྲུགས་སུ་རྒྱུད་ཅིང་རྟོགས་པ་ཐོབ་པ་ཡིན་དུ་བློ་
 ཀྱང་། ཡུམ་གྱི་མདོའི་དོན་གྱི་སྒྲོར་མཁས་པ་གཞན་དོན་སོ་སོར་མི་དབྱེད་པར་སྒྲོས་ཏེ་

¹⁴⁷ རྗེ་བསྟན་ཤེར་ཕྱིན། བ་ཤོག་ 1-བ།

¹⁴⁸ རྗེ་བསྟན་ཤེར་ཕྱིན། བ་ཤོག་ 144-བ།

¹⁴⁹ གནའ་མཆན་ཞེས་པའི་ཐ་སྟངས་ནི་ཆོག་མཛོད་སོགས་ལ་མི་སྤྲང་ཡང་། རྟེན་གསེང་མང་པོ་སྤྱད་པའི་སྐབས་སུ་སྒྲོན་གྱི་པོ་ཏེ་འགའ་
 ཞིག་ལ་མཆན་བྱ་རྟེན་ཅིང་དེ་ལ་གནའ་མཆན་ཞེས་འདོགས་སམ་སྟུང་སྟེ། བསྟན་འགྱུར་དཀར་ཆག་ཏུ་འང་གནའ་མཆན་གཞན་པ་ཞིག་
 ལ་འཕངས་པའི་ཕྱིར།

གསུངས་པ་མང་བ་དང་། དེ་མིན་སྒྲོས་ཏེ་གསུངས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱོགས་ལ་ཡང་ཡུམ་གྱི་
མདོའི་ཆོག་སོ་སོར་བཅད་པ་སྟེ་ཆོག་གི་གཙུག་མཚམས་དང་མདོ་ཆོག་གང་དང་གང་གིས་
སྤྲུལ་དོན་གང་དང་གང་བསྟན་པ་མ་གཟིགས་པ་དང་། རྒྱ་མཚན་ཟབ་པ་ཉིད་ཀྱིས་ན་ཤེས་
རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་དོན་དཔོག་པར་མ་དཔྱད་ནས། སྒྲོབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་དེ་ཡིད་
མི་བདེ་བ་རྗེས་སུ་འཐོབ་པར་གྱུར་ཏེ། དེ་ནས་ཡུམ་གྱི་མདོའི་དོན་དཔོག་པ་དེའི་དོན་ཏུ་
བཅོམ་ལྷན་འདས་འཕགས་པ་བྱམས་པ་མཉེས་ཤིང་ཕྱགས་དགུས་པར་བྱས་ནས། ཤེས་རབ་
ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་མདོའི་བཤད་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་གྱི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པའི་
བསྟན་བཅོས་མཛད་དོ། །མངོན་རྟོགས་རྒྱན་དེ་གསལ་ན་ནས་ཡང་སྒྲོབ་དཔོན་འཕགས་པ་
ཐོགས་མེད་ཀྱིས། རང་གི་སྤྱན་སྒྲོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་ལ་སོགས་པ་ལ་ཡང་བཤད་པ་ཡིན་
ན། །”¹⁵⁰ ཞེས་སོ། །

ཨ་ལྷ་ཡ་ཀུ་རའི་གནད་ཀྱི་སྒྲ་འོད་ལས་ནི། “ཡུམ་གྱི་མདོའི་དོན་མཚན་ཏུ་ཟབ་པའི་ཕྱིར་
བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་མ་ཡིན་པ་ནམས་ཀྱིས་རྗེས་སུ་རྟོགས་པར་དཀའ་བས་ཕྱགས་རྗེ་ཀུན་
ནས་སྒྲོངས་ནས་སྒྲོབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་དེས་རྟོགས་པའི་དོན་ཏུ་འཕགས་པ་བྱམས་པས་
ཡུམ་དོན་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ཏུ་བསྐྱས་པའི་རྗེས་ལ་དུས་དེར་གནས་པ་ཉིད་ན་སྟེ་དེའི་ཆོ་རྒྱུ་
བཅུན་བྱམས་པ་མགོན་པོས་མངོན་པར་རྟོགས་[29] པའི་རྒྱན་གྱི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པའི་
བསྟན་བཅོས་ཀྱིས་གསལ་བར་མཛད་ཀྱིས། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་རྗེ་བཅུན་བྱམས་པ་
མགོན་པོ་བསྐྱབས་ནས་དུས་ཕྱིས་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་བྱས་ཞེས་པ་ནི་སང་གི་བཟང་པོ་ལ་
སོགས་པ་ནམས་ཀྱི་འབྲུལ་པ་སྟེ། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་སྒྲོབ་དུ་བྱས་པ་ལ་རྗེས་སུ་འཕགས་པ་
ཐོགས་མེད་བརྗོད་ཅིས་པ་ནི་གཞན་དག་གིས། །”¹⁵¹ ཞེས་འཆད་ཀྱང་མི་འཐད་པར་གོ་སྟེ། ཨ་
ལྷ་ཡ་ཀུ་རའི་ཕྱོགས་དང་སང་བཟང་གི་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཤེས་བྱེད་གཞན་མེད་པ་མཉམ་
པོ་ལ་མཁས་པ་པལ་མོ་ཆེ་ལ་བརྒྱད་ནས་གྲགས་པའི་གཏམ་རྒྱུད་ལ་སང་བཟང་སོགས་ཀྱི་
ཕྱོགས་སྤྱུ་མཁོ་ན་སྤྱང་པའི་ཕྱིར་རོ། །མདོར་ན། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་རྗེ་བཅུན་བྱམས་
པ་མགོན་པོ་བསྐྱབས་པའི་རྗེས་སུ་མངོན་རྟོགས་རྟོགས་རྒྱན་བཅུམས་པ་དང་། དེའི་སྤྱོད་པ་

¹⁵⁰ རྒྱན་སྤྱང་། རྗེ་བཅུན་ཤེར་ཕྱིན། ཆ་ཤོག་ 46-ན།

¹⁵¹ གནད་ཀྱི་སྒྲ་འོད་། རྗེ་བཅུན་ཤེར་ཕྱིན། ད་ཤོག་ 2-བ།

དུ་བརྩམས་ཟིན་པའི་ཚུགས་གཉིས་ལས། སྤྲ་མ་ཁོ་ན་འཐད་ཅིང་། བྱི་མ་མི་འཐད་དེ། སྤྲ་བྱི་གཉིས་ཀ་ལ་ལུང་བརྟན་པོའི་ཤེས་བྱེད་མེད་ཅིང་། སྤྲ་མ་ཁོ་ན་མཁས་པ་རྣམས་ལ་བརྟུང་ནས་གྲགས་པའི་བྱིར་རོ།

གཞུང་གང་དུ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་མཛད་ཅེ་ན། རྒྱན་སྤང་ལས། “འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཅེས་བྱ་གྲགས་པ་གསལ་ལྡན་ཤེས་རབ་ལྡན་པའི་མཆོག་གྱུར་པས། དེ་ཉིད་རྣམ་པར་ངེས་པར་བཤད་པ་རབ་དུ་སྦྱར་མཛད་”¹⁵² ཅེས་པ་ལྟར་རོ། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་དེ་ཉིད་རྣམ་པར་ངེས་པར་བཤད་པ་མཛད་པའི་དོན་འདི་ལ་བཅོམ་ལྡན་རིག་པའི་རལ་གྲིས་¹⁵³ ཉི་མེད་ཉིད་རྣམ་ངེས་ཟེར་བ་ནི་བརྟག་དགོས་ཏེ། “དེ་ཉིད་རྣམ་ངེས་” ཞེས་པའི་སྐབས་སུ་ “དེ་ཉིད་” ཅེས་པ་དེ། ཉི་མེད་ཉིད་ཅེས་པའི་དོན་ཡིན་མིན་བརྟག་དགོས་སོ།

2 དབྱིག་གཉེན་གྱིས་བཀྲོལ་ཚུལ།

འགྲོ་དོན་ཅ་ལག་དབྱིག་གི་གཉེན། །རང་གི་མོས་པ་གཙོ་བྱེད་པས། །ཤེས་བྱ་
ནང་གི་ཡིན་པ་ལ། །ཡང་དག་རྟོན་ནས་རྣམ་པར་བཀྲོལ། །

གཉིས་པ་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་བཀྲོལ་ཚུལ་ནི། རྣམ་པར་བཀྲོལ་ཞེས་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱི་ཁོང་ནས་དྲང་ངོ་། གཞུང་གང་རྣམ་པར་བཀྲོལ་ན་སྤར་སྤར་ཏེ་བསྟན་བཅོས་ཆེན་པོ་འམ་ཡུམ་རྒྱས་འབྲིང་བསྐྱས་གསུམ་མོ། མཁས་པ་གང་གིས་རྣམ་པར་བཀྲོལ་ཅེ་ན། དབྱིག་གཉེན་གྱི་སྐད་དོད་ནི་བ་སྤྱོད་བཅས་ཀྱི་གཞིར་བཞག་ནས། དེ་མོར་གྱི་ཅ་ལག་ལ་ཡང་འབྱུག་པས་། མོར་ཞེས་པ་དང་། ཅ་ལག་ཅེས་པ་རེ་རེ་ནས་འགྲེལ་པ་ལ། འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཐོབ་བྱའི་དོན་མངོན་མཐོ་དང་ངེས་ལགས་ཀྱི་རྒྱ་ཁ་ན་མ་ཐོབ་མེད་པའི་ལམ་བསྟན་ནས་འདོད་པ་རྫོགས་

¹⁵² རྒྱན་སྤང་། ཟེ་བསྟན། ཤེར་བྱིན། ཆ་ཤོག་ 2-ན།

¹⁵³ “བཅོམ་ལྡན་རིག་པའི་རལ་གྲི་ནས། འདིར་བསྟན་གྱི་བསྟན་བཅོས་ཆེན་པོ་མདོ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། ཐོགས་མེད་ཀྱི་ཉི་མེད་ཉིད་རྣམ་ངེས་རྒྱན་དང་མ་སྦྱར་བར་མདོ་ཁོ་ནའི་འགྲེལ་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཟེར་རོ།” འབྲས་ཡུལ་ཀུན་དགའ་ཆོས་བཟང་གིས་མཛད་པའི་ལེགས་པར་བཤད་པ་ལུང་རིགས་ཀྱི་རྒྱ་མཆོ་སྟོང་ཆ། ཤོག་ 20

པར་བྱེད་པས་རྩ་ལག་མཆན་དབྱིག་གཉེན་ཞེས་པ་དེས་སོ། །གཞུང་གང་དུ་ཡུམ་རྒྱུ་པར་བསྐྱོལ་ཅེ་ན། “དངོས་པོ་ཕྱང་པོ་ལྔ་སྟགས་ཀྱི་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་དང་དངོས་མེད་ནམ་མཁའ་དང་སོ་སོར་བརྟགས་བརྟགས་མེན་གྱི་འགོག་པ་གཉེས་རྒྱུ་དབྱེད་ཕྱོགས་ལ་མཁའ་པར་ཤེས་པའི་སྟོབས་པའམ་མངོན་རྫོང་གིས་རྒྱུ་པར་མཐོ་བ། སྟོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་ནི་གཞུང་གི་འགྲེལ་པར་དོན་བཤད་པ་ལ་འཐད་པའི་ཕྱོགས་སམ་གནས་ཐོབ་གྱུར། །”¹⁵⁴ ཞེས་པ་རྒྱན་སྒྲུང་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་ནི་ཁྱིའི་གཞུང་འགྲེལ་དུ་ལོ། །ཚུལ་རི་ལྟ་བུས་བསྐྱོལ་ཅེ་ན། བྱི་རོལ་མེད་ཅིང་ཤེས་བྱ་ཡུལ་དུ་སྒྲུང་བ་ཐམས་ཅད་ནང་སེམས་ཀྱི་སྒྲུང་བ་ཙམ་ཡིན་ཞིང་སེམས་དེ་ཉིད་གཤེས་ལ་གྲུབ་པར་འདོད་པ་རྒྱུ་རིག་པའི་ཚུལ་ལ་ཡང་དག་པར་བརྟེན་ནས་སོ། །སེམས་ཙམ་པའི་ཚུལ་གྱིས་བསྐྱོལ་བ་དེའི་རྒྱ་མཆན་ཡང་སྟོབ་དཔོན་རང་ཉིད་སེམས་ཙམ་གྱི་ཕྱགས་ལ་མོས་པ་གཙོ་བོར་བྱེད་པ་སྟེ་སྒྱུར་ལེན་ཞིང་ཁས་སྒྲུངས་པས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཆོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་གྱི་ཆོག་གསལ་དུ་ཡང་། “འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་དང་སྟོབ་དཔོན་དབྱིག་[30] གཉེན་དག་གིས་ཡུམ་གྱི་མདོ་སྐབས་བརྒྱད་དུ་བྱེ་བ་མེད་ཀྱི་དགོངས་པ་མཐར་ཐུག་པ་དབུ་མ་ལས་དོན་གཞན་དུ་རྒྱུ་པར་རིག་པའི་གྲུབ་པའི་མཐར་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་བསྐྱོལ་དེ། ཆོག་ལེའུར་བྱས་པའི་མདོན་རྟོགས་རྒྱན་ལ་གནས་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དབུ་མའི་ལྟ་བུ་འདི་ནི་སྟོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་དེའི་ཡུལ་དུ་མ་གྱུར་བས་ན། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ས་གསུམ་པ་འོད་བྱེད་པ་བརྟེས་པས་ཀྱང་དབྱིག་གཉེན་དེ་འདུལ་བ་དང་འཆོམས་པར་བསྐྱོལ་དེ། སེམས་ཅན་གཅིག་གི་དོན་གྱི་ཕྱིར། །འཁོར་བའི་བྱི་མཐའི་བར་དུ་གནས་པར་བགྱི། ཞེས་གསུངས་པའི་བསམ་པ་ལྟར་རྗེས་སུ་འབྲངས་པས་སོ་”¹⁵⁵ ཞེས་འབྱུང་ཞིང་གསེར་སྒྲིང་པའི་རྟོགས་དཀའི་སྒྲུང་བ་དང་། བསྐྱུས་དོན་མཁན་པོ་ཤེར་འབྱུང་དང་། བུད་རྒྱ་གྲིས་ཀྱང་སེམས་ཙམ་དུ་བཀྲལ་བར་འཆད་དོ། །

¹⁵⁴ འགྲེལ་ཆེན་རྒྱན་སྒྲུང་། རྩེ་བཞུན། ཤེར་ཕྱོན། ཆ་ཤོག 1-བ།

¹⁵⁵ ཆོག་གསལ་ལ། རྩེ་བཞུན། ཤེར་ཕྱོན། 9 ཤོག་ 8-བ། འདིར་དྲང་རྒྱའི་ཆོག་རྟོགས་ནི། བསྟོབ་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པ་ལ་གསལ་དེ། “བདག་འདིར་བྱང་རྒྱུ་རིངས་ཚུལ་དུ། །འཆང་རྒྱུ་མོས་ཤིང་སྟོབ་མེད། བྱི་མཐར་ཐུག་གི་བར་དུ་ཡང་། །སེམས་ཅན་གཅིག་ཕྱིར་སྐྱེད་པར་བགྱི། །” རྩེ་བཞུན། དབུ་མ། 10-བ། ལུང་གི་སྟེ་མ་སྟོང་ཆ་ཤོག 24 ལ་དཀོན་བརྟེན་གྱི་ཆོག་དུ་བཤད་མོད། ཞམ་བ་ར་ཙུ་ཞེས་བྱ་བའི་མཁས་པའི་གསུང་དུ་སྒྲུང་སྟེ། བྱང་རྒྱུ་ལམ་གྱི་སྟོན་མའི་དཀའ་འགྲེལ་ལས། “འདི་སྐད་དུ་ཞམ་བ་ར་ཙུ་ལ་བདག་ནི་བྱང་རྒྱུ་རིང་ཚུལ་དུ། །འཆང་རྒྱུ་མོས་ཤིང་སྟོབ་མེད། བྱི་མཐར་ཐུག་གི་བར་དུ་ནི། །སེམས་ཅན་གཅིག་ཕྱིར་སྐྱེད་པར་བྱ། །” ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

ཞི་བ་འབྱུང་གནས་ཀྱི་མན་ངག་རྗེས་འབྲང་དུ་ནི་ “ཉི་མའི་གཞུང་འགྲེལ་དུ། ལྷ་སྐྱབ་ཀྱི་ལྷ་
 ཤེས་བྱེད་དུ་དྲངས་ནས་འཆད་པས་ལྷ་སྐྱབ་དེའི་ལྷགས་དང་འགལ་བ་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་སྒྲི་
 མི་རྒྱས་ལ། རྣམ་རིག་ཅམ་ལ་མ་ཞེན་པར་གདུལ་བྱ་འགའ་ཞིག་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ་ཡུམ་གྱི་
 མདོ་སོགས་འཛིན་མི་རྒྱས་པས། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་སེམས་ཅམ་དུ་བབྱུང་བ་བཞིན་དུ་ཐོགས་
 མེད་དང་དབྱིག་གཉེན་དང་ཕྱོགས་སྒྲུང་ལ་སོགས་པའི་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྣམ་པར་
 ཤེས་པའི་ཚུལ་བཤད་པ་ཡང་དེ་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་པ་མཐར་ཐུག་པ་མིན་པར་དྲང་དོན་
 ཡིན་ནོ།” ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་བཤད་ནས། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་དུ། “ནང་གི་ཤེས་བྱ་ལ་
 བརྟེན་ནས། དབྱིག་གཉེན་གྱིས་ནི་རྣམ་པར་བཀོལ། ཞེས་བྱ་བ་སྒྲུན་ཐུང་བའོ།”¹⁵⁶ ཞེས་པ་
 གྲུ་མདོར་ན། མན་ངག་རྗེས་འབྲང་མཐན་པོ་ན་རེ། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་
 དུ། དབྱིག་གཉེན་གྱིས་ཤེས་བྱ་ནང་གི་ཡིན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུམ་བཀོལ་བར་གསུངས་པ་དེ་
 མི་འཐད་པར་ཐལ། དབྱིག་གཉེན་གྱི་མཛད་པའི་གཞུང་འགྲེལ་དུ་མགོན་པོ་ལྷ་སྐྱབ་ཀྱི་ལྷ་
 དྲངས་ཤིང་། མགོན་པོ་ལྷ་སྐྱབ་དེ་ཆད་མར་མཛད་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། དབྱིག་གཉེན་གྱིས་
 མཛད་པའི་ཉི་ཤུ་པ་དང་སུམ་རྩ་པ་སོགས་སུ་སེམས་ཅམ་པའི་ལྷ་བ་བཞུན་པ་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན།
 ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅམ་པའི་ལྷ་བ་བཞུན་པ་ལ། སེམས་ཅམ་པ་ཡིན་མི་དགོས་ཏེ། རྣམ་
 པ་རིག་པ་ཅམ་ལ་མ་ཞེན་པར་ཡུམ་གྱི་མདོ་སོགས་དང་ཐེག་ཆེན་འཛིན་མི་རྒྱས་པའི་
 གདུལ་བྱའི་ཆེད་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སེམས་ཅམ་པའི་ཚུལ་བབྱུང་ནས་ཆོས་གསུངས་པ་ཡོད་
 པའི་ཕྱིར། བྱང་སེམས་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་དང་དབྱིག་གཉེན་དང་ཕྱོགས་སྒྲུང་རྣམས་
 ཆོས་ཅན། སེམས་ཅམ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གདུལ་བྱ་འགའ་ཞིག་གི་ཆེད་དུ་སེམས་ཅམ་པའི་
 བཞུན་བཅོས་བརྩམས་པའི་ཕྱིར། །

“རྟོག་གི་བ་ངན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། འཕགས་པ་སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་ཀྱི་གཞུང་ངེས་དོན་དུ་
 སེམས་ཅམ་བཞུན་པ་ཅུ་གནས་པ་བསྐྱར་ནས་རྣམ་རིག་ཅམ་དུ་བཤད་ཅིང་། དེ་ཡང་གཤམ་
 གསལ་འཇུག་པའི་རང་འགྲེལ་གྱི་ལྷ་ལས་བྱུང་བ་ལྟར། སྟོབ་དཔོན་རྩ་བ་གྲགས་པའི་ཞལ་

¹⁵⁶ མན་ངག་རྗེས་འབྲང་། ཐེ་བཞུན། ཤེས་བྱིན། བ་ཤོག་ 317-བ།

ཐུན་པ་དཔུ་མ་འཇུག་པ་ལས་རྟོག་གི་བ་ངན་པ་འདི་དག་སུན་ཕྱང་རྩོ། །དེར་ཡང་དོན་དམ་
 པར་གྲུབ་པའི་པར་ཕྱིན་གྱི་ཚུལ་ནི་སུན་འབྱིན་པ་ལ་ཡིན་ཏེ། རྟོག་གི་བ་ངན་པ་རང་ཉིད་
 གྱིས་ཀྱང་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པའི་པར་ཕྱིན་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྟོག་གི་བ་ངན་པ་འདི་
 དག་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་ལྷ་བ་སེམས་ཅམ་ལ་གནས་པ་ལ་མ་འབྲུལ་པའི་ཚུལ་དེ་ལྷ་མ་ཡིན་པར་
 འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་སོགས་རྣམས་ཀྱང་སེམས་ཅམ་པ་དང་དཔུ་མ་པའི་འདོད་པ་ཐ་དང་
 པར་སྟོན་པར་མཛད་ནས་མ་འབྲེལ་པ་ཆེན་པོ་སྤྲས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་རྣམས་ལ་དགོངས་
 རྣམ་འཇུག་པའི་འབྲེལ་པར། གནས་བརྟན་[31] ཆོས་སྦྱོང་ལ་སོགས་པ་བསྟན་བཅས་ཀྱི་
 མཛད་པ་པོ་དེ་རྣམས་ཀྱང་སྦྱོང་པ་ཉིད་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཡོངས་སུ་འདོར་བ་མ་ཡིན་ཞེས་བྱའོ་
 ”¹⁵⁷ ཞེས་འདེན་ནོ། །བསྐྱེལ་ན། ཞི་བ་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་རིགས་པ་འདི་སྐད་བཀོད་དེ། ཤེས་
 བྱ་ཆོས་ཅན། ཐོགས་མེད་ཀྱི་གཞུང་དང་དབྱིག་གཉེན་དང་ཕྱོགས་སྒྲིབ་གི་པར་ཕྱིན་གྱི་
 གཞུང་རྣམས་འབྲེལ་མེད་དུ་ཐལ། འགའ་ཞིག་དཔུ་མ་པའི་ཡིན་ཞིང་། གཞན་དག་སེམས་
 ཅམ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་མེ་རུས་སོ། །གཞན་ཡང་། ཐོགས་མེད་དབྱིག་གཉེན་ཕྱོགས་
 སྒྲིབ་ཆོས་སྦྱོང་གསུམ་དགོངས་པ་གཅིག་ཡིན་ཏེ། “ད་ལྷ་ཟླ་བ་གྲགས་པ་རེ་རྣམས་རབ་དུ་
 སྦྱོང་བར་བྱེད། །”¹⁵⁸ ཅེས་པའི་ཐད་ཀྱི་དཔུ་མ་ལ་འཇུག་པའི་རང་འབྲེལ་ལས། “གལ་ཏེ་
 གནས་བརྟན་དབྱིག་གཉེན་དང་། ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲིབ་པོ་དང་། ཆོས་སྦྱོང་ལ་སོགས་པ་བསྟན་བཅས་རྣམས་ཀྱི་མཛད་པ་པོ་བྱོན་
 ཟེན་པར་གྱུར་པ་དེ་དག་གིས་ཀྱང་ཡི་གེ་ཅམ་ཐོས་པས་འཇིགས་ཏེ། ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བའི་དོན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྟོན་པ་འདི་ཡོངས་
 སུ་སྤངས་སམ། ཞེ་ན། དེ་སྐད་དུ་སྤྱོད།” ཞེས་གསུངས་པ་གང་ཞིག་དེ་ཡོངས་སུ་མ་སྤངས་
 པའི་དོན་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་ནི་ཞི་བ་འབྱུང་གནས་ཀྱི་སྤྲས་པ་ཅམ་ཡིན་གྱི་ ཟླ་བ་
 གྲགས་པའི་དགོངས་པར་མི་སྤང་ངོ་། །

¹⁵⁷ དཔུ་མ་ལ་འཇུག་པའི་རང་འབྲེལ། ཟླ་བ་སྟན་པ་དཔུ་མ། ༥ ཤོག་ 347-བ། “ད་ལྷ་ཟླ་བ་གྲགས་པ་རེ་རྣམས་རབ་དུ་སྦྱོང་བར་
 བྱེད། གལ་ཏེ་གནས་བརྟན་དབྱིག་གཉེན་དང་། ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲིབ་པོ་དང་། ཆོས་སྦྱོང་ལ་སོགས་པ་བསྟན་བཅས་རྣམས་ཀྱི་མཛད་པ་པོ་བྱོན་
 ཟེན་པར་གྱུར་པ་དེ་དག་གིས་ཀྱང་ཡི་གེ་ཅམ་ཐོས་པས་འཇིགས་ཏེ། ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བའི་དོན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྟོན་པ་
 འདི་ཡོངས་སུ་སྤངས་སམ་ཞེ་ན། དེ་སྐད་དུ་སྤྱོད།” ཞེས་པ་འདི་ཡིན་ནམ་སྟེ།

¹⁵⁸ མན་ངག་རྒྱུ་འབྱུང་། ཟླ་བ་སྟན་པ་ཤེས་ཕྱིན། བ་ཤོག་ 317-བ།

འོན་ཀྱང་ཞི་བ་འབྱུང་གནས་མན་ངག་རྗེས་འབྲང་དུ་རང་ཉིད་བརྒྱུད་སྟོང་དོན་བསྐྱུས་ཀྱི་
 མཁན་པོ་ཚྱུགས་སྒྲུང་གི་བཤད་པ་ལ་ཆད་མར་བྱེད་པ་དང་། “ཡོངས་སུ་འདོར་བ་མ་ཡིན་
 ནམ།” ཞེས་སོགས་ཀྱི་འཇུག་འགྲེལ་གྱི་ཕྱང་དེ་ཤེས་བྱེད་དུ་འབྲེན་པ་འགལ་བར་མཐོང་
 གྱེ། ཕྱང་དེ་ལས་ནི་ཚྱུགས་སྒྲུང་གིས་ཀྱང་རྟེན་འབྲེལ་ཟབ་མའི་དོན་མ་བཤད་པར་འདོད་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །མན་ངག་རྗེས་འབྲང་མཁན་པོ་ཞི་བ་འབྱུང་གནས་ལ། འོ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་
 ཅན། ཚྱུགས་སྒྲུང་གི་བཤད་པ་ཆད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱེད་རང་གི་འདོད་ཚུལ་འཐད་པའི་
 ཕྱིར། འདོད་ན། ཚྱུགས་སྒྲུང་གིས་རྟེན་འབྲེལ་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་བཤད་པར་ཐལ། ཚྱུགས་
 སྒྲུང་གི་བཤད་པ་ཆད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རུས་ཏེ། གོང་དུ་བྲངས་པའི་འཇུག་པའི་
 རང་འགྲེལ་ལས། “ཚྱུགས་སྒྲུང་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་དོན་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་
 རྟོན་པ་ཡོངས་སུ་སྤངས་སམ་” ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། བྱུང་གྱེ། ཞི་བ་འབྱུང་གནས་བྱེད་
 རང་གིས་འཇུག་པའི་རང་འགྲེལ་གྱི་ཆོག་དེ་འཐད་ཚྱུགས་ཀྱི་ཤེས་བྱེད་དུ་བྲངས་པའི་ཕྱིར།
 དེས་ན་སློབ་དཔོན་སྐུ་མཆོད་དང་ཚྱུགས་སྒྲུང་ལྟ་བུ་རྣམས་ལྟ་ཞོག་གང་ཟག་ཕལ་པར་གྲགས་
 པ་རྣམས་ལ་ཡང་གང་ཟག་འདིས་ཤེས་བྱ་འདི་རྟོགས་གང་ཟག་གཞན་འདིས་ཤེས་བྱ་འདི་
 ལས་མ་རྟོགས་ཞེས་ཕྱང་བསྟན་པ་ལ་མ་བསྟོས་པའི་རང་དབང་དུ་ཤེས་རྒྱུ་ཡོན་ཏན་ཡོད་
 མེད་ཀྱི་ཆོད་གཟུང་བར་ག་ལ་རུས། དེ་ལྟ་ན་ཡང་ཐོགས་མེད་དབྱིག་གཉེན་ཚྱུགས་སྒྲུང་དེ་
 དག་གི་གཞུང་ལུགས་ནས་བཤད་ཆོད་ནི་རྣམ་རིག་ཙམ་དུ་བཀྲལ་ནས་དབུས་མཐའ་ལས།
 “དེ་ཉིད་དབུ་མའི་ལམ་ཡིན་ནོ་”¹⁵⁹ ཞེས་བཤད་པ་ལྟར། གཞན་དབང་ཀུན་བརྟགས་ཀྱིས་
 རྟོང་པ་དེ་ཉིད་དབུ་མའི་དོན་དུ་འཆད་པར་རྒྱ་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་ཕལ་མོ་ཆེ་ལ་གྲགས་ཤིང་
 གྲགས་པ་ལྟར་ཡང་སྤང་གྱེ། དཔེར་ན་སྤྱི་མ་ཤུཌི་པས་རྣམ་རིག་ཙམ་ཉིད་དབུ་མར་བཤད་
 པའི་སྟེང་ནས། ལྷ་སྐྱབ་དང་ཐོགས་མེད་དགོངས་པ་གཅིག་པར་བཤད་པ་ཤུཌི་པའི་དབུ་མ་
 རྒྱན་ཙམ་འགྲེལ་¹⁶⁰ དུ་སྤང་བ་དང་། སེམས་གསལ་སྤྱོད་རིག་གི་ངོ་བོ་འདི་ཉིད་དོན་དམ་པར་
 གཤེས་ལ་བྱུང་ཅིང་དེའི་སྟེང་དུ་གཟུང་འཛིན་མེད་པའི་རྟོང་ཉིད་དབུ་མར་འཆད་པ་གྱེ།
 ཤུཌི་པའི་ཤེར་བྱིན་མན་ངག་ཏུ་སྤང་བ་¹⁶¹ ལྟ་བུ་ཡིན་པས་ཤུཌི་པའི་བསྟན་བཅས་དེ་དག་ཏུ་

¹⁵⁹ དབུས་མཐའ། ཟླ་བསྟན། སེམས་ཙམ། བེ་ཤྲག་ 40-བ།

¹⁶⁰ དབུ་མ་རྒྱན་གྱི་མན་ངག་ཅེས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅས་དེ་ཡིན་ནམ་སྟམ། ཟླ་བསྟན། སེམས་ཙམ། ཉི་ཤྲག་ 223-བ་ནས་ཡོད།

¹⁶¹ ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པའི་མན་ངག་ཅེས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅས་དེ་ཡིན་ནམ་སྟམ། ཟླ་བསྟན། སེམས་ཙམ། ཉི་ཤྲག་ 133-བ་
 ནས་ཡོད།

སྒྲིབ་ཤིག །མན་ངག་རྗེས་འབྲང་དུ་སྒྲོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་དབྱ་མ་པ་ཡིན་པར་བཤད་པ་
ལ། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། མཐར་ཐུག་ན་སྒྲོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་དགོངས་པ་དབྱ་མ་པ་
དང་ཐལ་འགྱུར་བ་གང་དུ་ཡང་ཐག་མ་ཆོད་དེ། གང་ཟག་པ་རོལ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྒྲོབ་
དཔོན་དབྱིག་གཉེན་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ནི་དབྱ་མ་པ་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཅམ་ཉིད་
དབྱ་མར་བཤད་པའི་ཚུལ་ཞིག་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དབྱས་མཐའ་ལས། “དེ་ཉིད་དབྱ་མའི་ལམ་
ཡིན་ནོ་” ཞེས་གཞན་དབང་ཀྱན་བརྟགས་ཀྱིས་སྒྲོང་པ་དབྱ་མའི་ལམ་དུ་བཤད་པའི་ཕྱིར་
དང་། སྒྲོབ་དཔོན་ཤུཌྱི་པས་རྣམ་རིག་ཅམ་དབྱ་མའི་ལམ་དུ་བཤད་པའི་ཕྱིར་དང་། སྒྲོབ་
དཔོན་ཤུཌྱི་པས་སྒྲོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་དབྱ་མ་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར། ཡུམ་གསུམ་གནོད་
འཛུལ་དང་། ཞི་བ་འབྱུང་གནས་གཉིས་ཀྱི་ལྟ་བའི་གནད་དམ་འགངས་མཐུན་པར་སྒྲུང་
བས་ལྟ་བ་མཐུན་པ་དེའི་ཚུལ་དང་དམ་བཅའ་ལྷ་མ་གཞུང་འབྲེལ་གནོད་འཛུལ་གྱིས་
དབྱ་མའི་ལྟ་བ་བཟུན་པ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་མདོ་ཅམ་ཡང་བདེན་པ་གཉིས་ལ་གདམས་
པའི་སྐབས་སོགས་སུ་ངེ་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །

3 འཕགས་པས་བྱེ་ཚུལ།

འཕགས་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཡི། རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ཞེས་བྱས་ཀྱང་། ཉེས་

བྱས་བྱས་པ་མིན་མཐོང་ནས། །དབྱ་མར་གནས་པའི་སྒྲོབ་རྣམས་ཕྱེ། །

གསུམ་པ་འཕགས་པ་གྲོལ་བྱེས་ཕྱེ་ཚུལ་ནི། རྣམ་པར་བྱེའོ། །གང་རྣམ་པར་བྱེ་ཞེ་ན། མདོ་དང་
རྒྱན་གཉིས་ཏེ་འོག་མ་མཁས་པ་ལྷ་མ་འབྲེལ་ཚུལ་གཞན་བཅུན་པ་གྲོལ་བྱེ་དང་སྒྲོབ་དཔོན་
སེང་བཟང་རང་ཉིད་ལ་ཡང་མདོ་རྒྱན་གཉིས་ཀ་འབྲེལ་བར་ཤེས་པར་བྱའོ། །མཁས་པ་གང་
གིས་རྣམ་པར་བྱེ་ཞེ་ན། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་[32] ཡེ་ཤེས་སྦྱིས་པས་འཕགས་པའི་
ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཡི། རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་བྱེ་ཞེས་བྱ་བ་དེས་སོ། ། “ཞེས་བྱས་ཀྱང་།” ཞེས་
པའི་ཀྱང་སྒྲ་ནི་ལྷ་མ་ཐོགས་མེད་དང་དབྱིག་གཉེན་གཉིས་སུ་མ་བཟང་པའོ། །གཞུང་གང་དུ་
རྣམ་པར་བྱེ་ཞེ་ན། “རྣལ་འབྱུར་གོམས་པས་དོན་གྱི་དེ་ཉིད་བསྐྱབས་ཤིང་དགོགས་པས་
འཇིག་རྟེན་འདས་པའི་ཤེས་ལྡན་པར། སྦྱིས་ཀྱང་སྒྲོབ་བཟང་འཕགས་པ་རྣམ་གྲོལ་བྱེ་ཡིས་

འགྲེལ་པ་ལ་ནི་ཆེར་འབད་ལ། །”¹⁶² ཞེས་འགྲེལ་ཆེན་རྒྱུ་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་ནི་ཁྱིའི་
 འགྲེལ་པར་རོ། །སློ་གང་གིས་རྣམ་པར་སྤྱེ་ཞེ་ན། དུམ་དང་བསྟན་བཅས་ཀྱི་དོན་ཡོད་མེད་
 ཏྲག་ཆད་ཀྱི་མཐའ་དང་བུལ་བ་དབུ་མར་གནས་པ་ལ་དེ་ལྟར་རྟོགས་པའི་སློབ་སོ། །ཆོག་
 འདིར་འགྱུར་གསར་དུ་ “དབུ་མར་གནས་པའི་སློབ་” ཞེས་འདོན་ཞིང་། འགྱུར་རྟེང་དུ། “གཟུ་
 བོར་གནས་པའི་སློབ་” ཞེས་འདོན་པ་ལ། སྐབས་འདིར་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་ལྷ་མ་རྣམས་¹⁶³ རྟོག་
 འགྱུར་ཏེ་འགྱུར་གསར་འདི་ལྟར་ན། “དབུ་མར་གནས་པའི་སློབ་” ཞེས་པ་དེས། “ཤེས་བྱ་ནང་
 གི་ཡིན་པ་ལ” ཞེས་པ་ལ་བྱུར་བ་ལ། འགྱུར་རྟེང་འབྲོམ་འགྱུར་དུ་བྱུང་བའི་ “གཟུ་བོར་
 གནས་པའི་སློབ་” ཞེས་པ་ལྟར་འདོན་ན་ཆོག་འདིས་ “རང་མོས་གཙོར་བྱེད་” ཞེས་པ་ལ་
 བྱུར་བ་ཞེས་འཆད་དོ། །ཅི་ལྟེ་ལྷ་མ་ཐོགས་མེད་དང་དབྱིག་གཉེན་གཉིས་ཀྱིས་སྤྱི་བཞུག་པས་
 འཕགས་པ་གྲོལ་སྤེལ་འདིས་འབྱེད་མི་དགོས་ཤེ་ན། ལྷ་མ་གཉིས་པོ་དེས་འགྲེལ་པ་བྱས་པ་དེ་
 ཉིད་རྣམ་ངེས་དང་གཞུང་འགྲེལ་རྣམ་རིག་ཙམ་གྱི་གཞུང་དང་མཐུན་པའི་ཕྱིར་རམ། སྐབས་
 བརྒྱད་ཀྱི་དོན་མ་བཟོད་ཅིང་རྣམ་རིག་ལ་ཞེན་པ་མ་སྤངས་པའི་ཕྱིར། དུམ་དོན་ཇི་ལྟ་བ་
 བཞིན་བྱས་པ་མིན་པར་མཐོང་ནས་སྤྱི་བས་གྲོལ་སྤེལ་བསྟན་བཅས་བརྩམས་པ་ལ་དགོས་པ་
 མེད་པའི་ཉེས་པ་མེད་དོ། །

4 བཅུན་པས་རྣམ་བཤད་བྱས་ཚུལ།

དེ་ཡི་འོག་དུ་རྣམ་གྲོལ་སྤེལ། །དད་པའི་ས་ལ་གནས་པ་ཡིས། །བཅུན་བཅོས་མཐའ་

དག་མ་རྟེན་པར། །རང་དང་རྗེས་མཐུན་རྣམ་བཤད་བྱས། །

བཞི་པ་བཅུན་པ་གྲོལ་སྤེལ་རྣམ་བཤད་བྱས་ཚུལ་ནི། རྣམ་བཤད་བྱས་སོ། །མཁས་པ་གང་གིས་
 རྣམ་བཤད་བྱས་ཤེ་ན། རྣམ་གྲོལ་སྤེལ་དད་པའི་ས་ཆོགས་ལས་ཕལ་པ་ལ་གནས་པ་དེ་ཡིས་
 སོ། །གང་དུ་བྱས་པ་དུས་ནི་འཕགས་པ་གྲོལ་སྤེལ་མཐོང་པ་དེའི་འོག་དུ་འོ། །གཞུང་གང་དུ་
 རྣམ་བཤད་བྱས་ཤེ་ན། འགྲེལ་ཆེན་རྒྱུ་ལས། “ཆད་ཏྲག་གི་མཐའ་གཉིས་ལས་མཐའ་

¹⁶² རྒྱུ་ལས། ཞེ་བསྟན། ཤར་བྱིན། ཆ་ཤོག་ 2-ན།

¹⁶³ ལས་གཉེས་སོགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ལ་བཙལ་བྱུང་དེ་ལྟར་དུ་བཤད་བྱང་མ་རྟེན།

གཅིག་ཏུ་གནས་པའི་སྒྲིམ་བྱར་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སེམས་ཅམ་པའི་ལྷ་བ་ཞི་བའི་ཕྱིར་དུ་
 བཟླན་བཅོས་ཡུམ་ལ་མཁས་ཤིང་རྟོགས་ལྡན་གང་། །ནམ་གྲོལ་ཟླ་ཞེས་པའི་ཆོག་ཏུ་འཇིག་
 རྟེན་ན་གྲགས་པ་འཕགས་པ་གྲོལ་ཟླ་ལས་གཞན་པ་མཁས་པ་དེས་ནི་རྣམ་འགྲེལ་མཛད་”¹⁶⁴
 ཅས་པ་ལྟར་ཉི་མེ་རྣམ་འགྲེལ་དུ་ལོ། །ཇི་ལྟར་རྣམ་བཤད་བྱས་ན། བཟླན་བཅོས་རྒྱན་གྱི་ཆོག་
 འོན་མཐའ་དག་ཆང་བར་མ་རྟེན་པར་རང་གིས་ཇི་ལྟར་རྟེན་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་
 རོ། །ཆོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་ “གྲུབ་མཐའ་རབ་འབྱམས་ལ་[33] མ་འདྲིས་ཤིང་མི་མཁས་
 པར་རིག་པ་སྟེ་བཟླན་བཅོས་རྩོམ་པ་ནི་ཤེས་རབ་འཕེལ་བའི་རྒྱུ་ལོ། །ཞེས་པ་ལྟར་རང་དང་
 རྗེས་སུ་མཐུན་པ་སྟེ་རང་གི་ཤེས་རབ་འཕེལ་བའི་ཕྱིར་དུ་བཅུམས་ཀྱི། གཞན་ལ་ཕན་འདོད་
 པའམ་མཛོན་པའི་ང་རྒྱལ་གྱིས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་འདབ་གཤོག་ཅུང་ཟད་ཅམ་སྒྲིམ་པའི་
 བྱ་རྗེས་པར་མི་འཐུར་ཡང་འཐུར་བར་རྩོམ་པ་དང་འདྲ་བར་བསྒྲགས་པ་ཡིན་གྱི། སྤང་པ་
 མིན་ནོ། ཕྱོགས་སུ་མའི་ཁག་ལ། ཁ་ཅིག་ཡུམ་མཐའ་དག་མ་རྟེན་ཟེར་བས་ནི་ལེགས་པར་མ་
 སྒྲས་སོ་ཞེས་དང་། ཀྱན་མ་རྟེན་ཅས་པ་ནི་རང་རང་གི་སྒྲོས་མ་རྟོགས་པ་སྟེ་གཞུང་མ་རྟེན་པ་
 ནི་མ་ཡིན་ནོ།”¹⁶⁵ ཞེས་ཆོག་གསལ་དུ་ལོ། །གསེར་སྤྱིང་པའི་རྟོགས་དཀར། “བཟླན་བཅོས་མ་
 ལུས་པ་དེ་མཛད་པ་པོ་རྗེ་བཙུན་བྱམས་པ་མགོན་པོ་ལས་དངོས་སུ་མ་ཐོས་པའམ་མ་ཐོང་
 བའོ། །ཡང་ན་མཛོན་པའི་ཟླ་སྤྲོད་ལ་སོགས་པའི་བཟླན་བཅོས་མཐའ་དག་མ་རྟེན་པའོ།”
 ཞེས་འཆད་པ་ནི་མཁས་པ་ལྷ་མའི་བཤད་ཚུལ་འཆད་པའི་སྐབས་དང་མི་མཐུན་ཞིང་ཏ་
 ཅང་ཐལ་བའི་བཤད་པའོ། །བསྟུན། མཛད་པ་པོ་ལས་དངོས་སུ་མ་ཐོས་པ་ལ་བཟླན་བཅོས་
 མཐའ་དག་མ་རྟེན་པས་བྱབ་པར་ཐལ། འདོད་ན། ཏ་ཅང་ཐལ་ཏེ། སློབ་དཔོན་སེང་གེ་
 བཟང་པོ་ཆོས་ཅན། བཟླན་བཅོས་མཐའ་དག་མ་རྟེན་པར་ཐལ། རྗེ་བཙུན་བྱམས་པ་མགོན་
 པོ་ལས་དངོས་སུ་མ་གསུན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། “བཟླན་བཅོས་མཐའ་དག་འདི་དེ་
 ལྟར། རྟེན་པ་གང་དེ་ཡ་མཛོན་ནོ། །” ཞེས་པ་དང་དངོས་སུ་འགལ་ལོ། །ཡང་། མཁས་པ་ལྷ་
 མའི་བཤད་ཚུལ་སྐབས་ཀྱི་བཟླན་བཅོས་ཆོས་ཅན། མཛོན་པའི་ཟླ་སྤྲོད་ལ་བྱེད་རིགས་པར་
 ཐལ། རྟོགས་དཀར་སྤང་བ་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་འཐད་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རུས་ཏེ། ཡུམ་
 རྒྱས་འབྲིང་བསྐྱས་གསུམ་སྐབས་སུ་བབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། “བཟླན་བཅོས་ཆེན་པོའི་རྣམ་

¹⁶⁴ རྒྱན་སྤང་། ཟླ་བཟླན། ཤེར་ཕྱིན། ཆ་ཤོག་ 2-ན།

¹⁶⁵ ཆོག་གསལ། ཟླ་བཟླན། ཤེར་ཕྱིན། ཉ་ཤོག་ 9-ན།

བཤད་མཛད། །” ཅེས་སོགས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། གཞུང་མ་རྟེན་པ་ལ་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་སྣ་
མ་གཉལ་ཞིག་¹⁶⁶ ལ་སོགས་པ་རྣམས།

- དགོས་འབྲེལ་དང་།
- སེམས་བསྐྱེད་པའི་རབ་དབྱེ།
- དག་འདུན་ཉི་ཤུ།
- དེས་འབྱེད་རྒྱས་བཤད།

ལ་སོགས་པའི་བསྟན་བཅས་ཀྱི་ཆོག་མ་རྟེན་པར་ཆད་ལྷག་དང་བཅས་པའི་མདོ་ལེ་མང་རང་
དང་མཐུན་པར་བཤད་དེ། མ་རྟེན་པའི་རྒྱ་མཆན་ཡང་།

- རྒྱན་ཞུགས་འབྲས་གནས་ཅམ་པོ།
- འཕར་གསུམ་སྤྱི་ཆེད་མཐར་ཐུག་འགོ།
- གཞུགས་ཀྱི་ཆགས་བཅོམ།
- དག་བཅོམ་འབྲས་ཞུགས་གཉེན་པོ་དང་།
- རྩམ་ལ་བརྟེན་པའི་རྟོག་པ།

རྣམས་ཀྱི་མདོ་ལེ་མང་ན་མེད་པས། དེ་དང་བསྟན་བཅས་རྒྱན་མ་མཐུན་པས་བཅུན་པ་གྲོལ་
སྤེལ་རྒྱན་ཞུགས་འབྲས་གནས་སོགས་བསྟན་པའི་ཆོག་བསྟན་བཅས་མདོར་རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་
ཆོག་མ་ཡིན་ནམ་སྟམ་དུ་བསམས་སོ་ཞེས་འཆད་དོ། །མདོར་ན། བཅུན་པ་གྲོལ་སྤེལ་ཆོས་ཅན།
ཁྱོད་ལ། “བསྟན་བཅས་མཐའ་དག་མ་རྟེན་པར་” ཞེས་པ་བཤད་པའི་རྒྱ་མཆན་ཡོད་དེ།
དགོས་འབྲེལ་དེས་འབྱེད་རྒྱས་བཤད་སོགས་མ་རྟེན་ནས་མ་བྲིས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན།
ཁྱོད་ལ། “རང་དང་རྩམ་མཐུན་རྣམ་བཤད་བྱས་” ཅེས་པའི་རྒྱ་མཆན་ཡོད་དེ། ཁྱོད་ཆོག་

¹⁶⁶ གཉལ་རྟེན་གྱི་ཤོག་16 ལས། “ལུ་མངས་ནས་དགོས་འབྲེལ་དང་སེམས་བསྐྱེད་དང་པོ་གཉིས་དང་རྒྱན་དུ་ཞུགས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་
མ་ཡིན་པ་དང་སྤྱི་ཆེད་མཐར་ཐུག་འགོ་དང་གཞུགས་ཀྱི་ཆགས་བཅོམ་དང་དག་བཅོམ་པ་འབྲས་བྱ་ལ་ཞུགས་པ་དང་གཉེན་པོའི་
གཞིའི་ལ་བརྟེན་པའི་རྟོག་པ་དང་རྩམ་ཀྱི་འཛིན་པ་ལ་བརྟེན་པའི་རྟོག་པའི་མདོ་རྣམས་མ་གསུངས་པས་དེ་དག་རྟོག་པའི་བསྟན་བཅས་
ཀྱང་བྱམས་པས་མ་གསུངས་པར་གཞན་གྱིས་བཅུག་པར་བསམས་པའོ། །” ཞེས་པ་རྟེན་འོ།

འགའ་ཞིག་ཆད་པ་ཅན་གྱི་མདོ་ལེ་མང་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་རྣམ་བཤད་མཛད་པའི་
 ཕྱིར། རྟགས་རྣམས་ཐུབ་ཤིང་། ཁྱོད་ཀྱིས་རྒྱན་ཞུགས་འབྲས་གནས་ཙམ་པོ་བ་བསྟན་པའི་
 བཤད་བྱའི་མདོ། མདོ་ལེ་མང་ལ་མེད་པའི་འབྲུལ་གཞིར་བྱས་ནས། མདོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱིས་
 དེ་མ་བསྟན་པར་བཞེད་པའི་ཕྱིར་རོ།

གཉལ་ཞིག་གི་འདོད་ཚུལ་དེ་དགག་པ་ལ།

- **རྣམ་འགྲེལ་དེར་**¹⁶⁷ “དམིགས་པ་མི་རྟག་ལ་སོགས་པ་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ངེས་འབྱེད་
 ཡན་ལག་རྒྱས་བཤད་ཚུ་བའི་ཆོག་དེ་དག་མེད་ཀྱང་དམིགས་རྣམ་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་
 བཤད་པ་རྗེས་པ་དང་།
- “དམིགས་པ་དང་ནི་རྣམ་པ་དང་” ཞེས་སོགས་པའི་མདོར་བསྟན་གྱི་རྟེན་པ་དང་པོ་
 གཉིས་དྲངས་ནས་སྟག་མ་ “ལ་སོགས་” ཀྱི་སྒྲ་དང་།
- དགོ་འདུན་ཉི་ཤུ་ལ་ཡང་^[34] དགོ་འདུན་གྱི་མདོ་དང་པོའི་སྟོད་དྲངས་¹⁶⁸ རས་
 “སོགས་” ཀྱི་སྒྲ་སྦྱར་རོ།

¹⁶⁷ ཉི་མེ་རྣམ་འགྲེལ། ཤེར་ཕྱིན། ལ་ཤོག་ 89-ན། “དེ་ལྟར་མདོན་དུ་བྱས་པས་བཞི་པོ་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་གང་ཡིན་པ་
 དང་། ཡང་རང་བཞིན་གང་ཡིན་པ་སྟག་བསྟུན་གྱི་བདེན་པའི་རྟོན་ཅན་རྣམ་པར་གྱུར་པ་ནི། ལ་ཡིན་ནོ།” ཞེས་པ་འདི་ཡིན་ནམ་སྟེ།

¹⁶⁸ ཉི་མེ་རྣམ་འགྲེལ། ཤེར་ཕྱིན། ལ་ཤོག་ 15-བ། “དགོ་འདུན་དགོན་མཆོག་གི་དབང་དུ་མཛད་ནས་བསྟན་པ་ནི། ཤུ་རིའི་བྱ་བྱང་རྒྱུ་
 སེམས་དཔལ་དེས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གཞན་དག་གམ། དགའ་ལྡན་གྱི་སྒྲ་མམ། མི་ནས་ཤི་འཕྱོས་ཏེ་འདིར་སྦྱོས་ནས་དེ་སྦྱར་དུ་འདི་ལ་
 རྣམ་འབྱོར་དུ་བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་ནས་བརྒྱུ་ཏེ། བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔལ་མདོན་པར་ཤེས་པ་སྦྱར་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ནོ།” ཞེས་
 པ་འདི་ཡིན་ནམ་སྟེ།

- སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་དབྱེ་བ་ལ་ངོ་པོ་རབ་དབྱེ་གཉིས་ལས་མདོ་ངོ་པོ་རྣམས་ཉི་མེ་འགྲེལ་པར་¹⁶⁹ བཤད་པ་ལ་ཁ་འཕངས་ཤིང་རབ་དབྱེ་རྣམས་ “སློ་གྲོས་མི་བཟད་པ་སོགས་སུ་བཟྭ་ཞེ། འདིར་མི་བཀོད་པ་གཞུང་མངས་པ་སྤང་བའི་ཆེད་དོ་”¹⁷⁰ ཞེས་འབྱུང་ལ།
- རྟོག་པ་བཞི་ལ་ནི་དང་པོ་གཞིའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་འཇགས་ཀྱི་ནས་ཉོན་མོངས་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ལ་དགུ་ལས་བདུན་པ་དང་བརྒྱད་པ་གཉིས་མ་གཏོགས་པ་བདུན་འོལ་སྤྱི་གཅིག་སྤང་ཞིང་། རྣམ་བུ་གཟུང་རྟོག་དང་། རྩིས་འཛིན་རྟོག་པ་དང་། བཏགས་འཛིན་རྟོག་པ་སྟེ་སྟག་མ་གསུམ་ལ་སྤྱི་མིང་ཅིམ་ལས་མ་གཏོགས་པའི་དབྱེ་བ་མ་བུས་པར་བཏགས་འཛིན་རྟོག་པ་སྟེ་བཞི་པའི་སྐབས་¹⁷¹ སུ་འདི་དང་སྐབས་གཞན་དུ་ཡང་བསྟན་བཅོས་དང་སྒྱུར་བར་བྱ་སྟེ་འདིར་མ་སྒྱུར་བ་གཞུང་མངས་པ་སྤང་བའི་ཕྱིར་ཡིན་པར་བཤད་པས།

གཉེས་ཞིག་སོགས་ཀྱིས་བཅུན་པ་གོལ་ཕྱེས་མ་རྟེན་པའི་བསྟན་བཅོས་ལ་རྒྱུ་ཞུགས་འབྲས་གནས་ཅིམ་སོགས་བཞག་པ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཐད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བསྟན་བཅོས་མ་བྲིས་པ་སྒྱུར་ལམ་གྱི་དམིགས་རྣམ་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་མདོར་རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་ཆོག་དེ་དག་ཀྱང་གཏན་མ་རྟེན་པར་མི་སྤང་ངོ་། །བསྐྱེལ་ན། བཅུན་པ་གོལ་ཕྱེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་ངེས་འབྱེད་རྒྱས་བཤད་རྟེན་པར་ཐལ། ཉི་མེ་རྣམ་འགྲེལ་དུ་དམིགས་རྣམ་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་བཤད་པ་རྫོགས་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་ངེས་འབྱེད་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་ཙུ་བ་དངོས་སུ་མ་སྒྱུར་ཡང་སྒྱུར་ཏེ། “དམིགས་པ་མི་རྟག་ལ་སོགས་པ། །བདེན་པའི་རྟེན་ཅན་དེ་ཡིས་ནི། །” ཞེས་པ་དེ་དངས་ནས་ “ལ་སོགས་པ་” སྤྱི་ཁོངས་གཏོགས་སུ་བཞག་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་རྒྱུ་ཞུགས་འབྲས་གནས་ཅིམ་པོ་བ་མ་རྟེན་པའི་ངེས་པ་མེད་དེ། ཉི་མེ་རྣམ་

¹⁶⁹ ཉི་མེ་རྣམ་འགྲེལ། ཤེར་ཕྱིན། ལ་ཤོག་ 5-ན། “སྟག་མ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་སྐབས་སུ་འདི་འདོད་པ་དང་། དེ་དག་འདོད་པས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ལ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་བཙོན་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བའི་མདོའི་གཞུང་འགྲེལ་པ་ཉིད་ཀྱིས་དོན་རྒྱས་པར་བསྟན་པས་ཡང་འདིར་རྣམ་པར་མ་བྱའོ།” ཞེས་པ་འདི་ཡིན་ནམ་སྟེ།

¹⁷⁰ ཉི་མེ་རྣམ་འགྲེལ། ཤེར་ཕྱིན། ལ་ཤོག་ 10-བ། “ཡང་སེམས་བསྐྱེད་པ་འདིའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བའི་མཚན་ཉིད་ནི་གཞན་འཕགས་པ་སློ་གྲོས་མི་བཟད་པ་དང་། རྩིང་པོ་བཀོད་པའི་མདོ་ལས་སོགས་པའི་རྩིས་སུ་འབྲངས་ནས་བཟྭ་ཞིང་སྒྱུར་རོ། །བདག་གིས་ནི་གཞུང་མངས་པ་ཡོངས་སུ་སྤང་བའི་ཕྱིར་ཉེ་བར་མ་བཀོད་དོ། །”

¹⁷¹ ཉི་མེ་རྣམ་འགྲེལ། ཕྱེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ལ་ཤོག་ 31-བ། “དེ་ལྟ་བུ་གཞན་དུ་ཡང་མདོ་བྱུར་གཉིས་དང་ཡང་བསྟན་བཅོས་སྒྱུར་བར་བྱ་སྟེ། བདག་གིས་ནི་གཞུང་མངས་པའི་ཉེས་པ་སྤང་བའི་ཕྱིར་གང་དུ་ཡང་མཚན་པར་མ་བྱས་སོ། །”

འགྲེལ་དུ་སྒྱུར་བའི་སོགས་སྒྲིའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་སེམས་
བསྐྱེད་ཀྱི་རབ་དབྱེ་དངོས་སུ་མ་སྒྱུར་ཡང་། མ་རྟེན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་
བཟུན་པའི་སྐབས་སུ། ཉི་མེ་སྤང་བའི་ཚྭ་གསལ་པ་བཤད་པ་ཁ་འཕངས་ཤིང་། རབ་དབྱེའི་
སྐབས་སུ་ཡང་། སློ་གྲོས་མི་ཟད་པ་ཁ་འཕངས་ནས་མ་བྲིས་པ་ནི་ཆོག་མངས་སུ་དྲོགས་པ་
གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་རྩལ་ལ་བརྟེན་པའི་རྟོག་པའི་རྒྱན་གྱི་ཆོག་དང་
རྩ་བའི་མདོ་མ་རྟེན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྩར་ལྟར་ཆོག་མངས་སུ་དྲོགས་ནས་མ་བཀོད་པའི་ཕྱིར།
ཕྱགས་ན། བཅུན་པ་གྲོལ་སྡེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་མ་བྲིས་ན། ཁྱོད་ཀྱིས་མ་རྟེན་པའི་བྱུང་བ་
མེད་པར་ཐལ། སོགས་སྒྲིའི་ཁོང་གཏོགས་དང་གཞུང་གཞན་ཁ་འཕངས་པ་ཉིད་ཀྱིས་རྟེན་
པར་བཟུན་པའི་ཕྱིར། ཏྲགས་གོང་དུ་བྱུང།

ཉི་མེའི་རྣམ་འགྲེལ་འདི་བཅུན་པ་གྲོལ་སྡེ་དང་མིང་མཐུན་པ་གཅིག་གས། འཕགས་པ་གྲོལ་
སྡེའི་སློབ་མར་གྲགས་པའི་བཅུན་པའི་ཡིན་བརྟག་པར་བྱ་སྟེ། འགྲེལ་ཆེན་རྒྱན་ལྷང་དུ་སྒྲིང་
གཞི་དང་སྐབས་དང་པོའི་སྒྱུར་ལམ་བཞི་ལས་**ཅེ་མའི་**འབྲིང་བཤད་པ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ཀུན་ཏུ་རྒྱ་སྡེ་ཅན་ནམ་མེད་གཞན་ཀུན་ཏུ་རྒྱ་སྡེ་ཅན་ལ་བཀའ་བསྩལ་པའི་སྐབས་
སུ་བཅུན་པའི་བཤད་པ་དྲངས་པ་རྣམས་འདི་ལ་མི་སྤང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། འགྲེལ་ཆེན་རྒྱན་ལྷང་
དུ། “དེ་ཡན་བཅུན་པ་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་སྡེ་འཛིག་རྟེན་པའི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་
བསམ་གཏན་དང་པོའམ་གཉིས་པ་གང་ཡང་རྒྱང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ཞུགས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
བཤད་དོ། །”¹⁷² ཞེས་སྒྲིང་གཞིའི་སྐབས་སུ་འབྱུང་བ་དེ། ད་ལྟའི་ཉི་མེ་རྣམ་འགྲེལ་ལ་མེད་
ཅིང་། **ཅེ་མའི་**སྐབས་སུ། “གཞན་གྱིས་བྲིས་པ་དང་། རྣམ་པ་རིག་པ་དངོས་པོ་གཞན་དང་
འགྲེལ་བའི་ཐ་སྙད་སྤྲོ་ཆོགས་པ་ནི་ཐ་སྙད་དོ་ཞེས་བཤད་དོ། །བཅུན་པ་གྲོལ་སྡེས་ནི་རིགས་
ཀྱི་གནས་སྐབས་སུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་བྱ་བའི་མིང་ཡིན་ཏེ། མིང་འབའ་ཞིག་
གོ། །”¹⁷³ ཞེས་པ་དེ་ཡང་ད་ལྟའི་ཉི་མེ་རྣམ་འགྲེལ་ལ་མི་སྤང་བས་སོ། །

¹⁷² རྒྱན་ལྷང་། ཞེ་བཟུན། ཤར་ཕྱིན། ཆ་ཤོག་ 35-བ།

¹⁷³ རྒྱན་ལྷང་། ཞེ་བཟུན། ཤར་ཕྱིན། ཆ་ཤོག་ 44-ན།

རྒྱ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱི་ཐོག་མར་ཐོགས་མེད་ལ་སོགས་པའི་མཁས་པ་
འདི་བཞིའི་ཕྱེ་ཚུལ་བཀོད་ཅིན། སེང་བཟང་རང་ཉིད་སྟོན་གྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་ལྷགས་ལ་
མཁས་པར་བསྟན་པས་རང་གི་གཞུང་ལ་གཞན་གཏུལ་བྱ་ཐོས་བསམ་གྱིས་འཇུག་པར་བྱ་
བའི་ཕྱིར་དང་། ཐོགས་མེད་སོགས་ཀྱིས་བརྩམས་པའི་གཞུང་གང་དང་གང་ཡོད་སྟུང་དུ་
གཞུང་སྣ་ཆོགས་དུ་མ་ཆོལ་བ་རྣམས་ལ་ཕན་གདོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་ཆོས་ཀྱི་
བཤེས་གཉེན་གྱི་ཆོག་གསལ་དུའོ¹⁷⁴ །།

བསྟུས་དོན་མཁན་པོ་ཤེར་རབ་འབྱུང་གནས་ནི། སེང་བཟང་ཁྱོད་ཀྱིས་ཚུམ་མི་རིགས་ཏེ་སྟོན་
གྱི་སྟོབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མདོ་ལ་སྒྲིངས་པ་བསྟོག་བྱེད་ལ། མ་
བསྟོག་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་བསྟོག་མི་རུས་ཏེ་སྟོག་བྱེད་གྱི་མན་ངག་དང་མི་ལྡན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་
པའི་ལན་དུ། བཅོམ་ལྡན་འདས་མའི་བཤད་པ་དེ་ཉིད་རྣམ་ངེས་དང་གཞུང་འགྲེལ་གཞོད་
འཛོམས་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱ་ཀ་མཛད་པའི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་དང་སྟོབ་དཔོན་དབྱིག་
གཉེན་གྱིས་ནི་ཡུང་པོ་ལ་སོགས་པའི་གཞི་ས་དང་ཕར་བྱེད་གྱི་ལམ་དགེ་མེད་གེ་སོགས་ཀྱི་
རྣམ་པ་སྟེ་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་བཅོད་བྱར་བསྟུས་ཀྱང་མདོན་རྟོགས་དང་མདོ་
གཉེས་མ་སྒྱུར་ཞིང་¹⁷⁵། སེམས་ཅམ་དུ་བཀོལ་བས་ན་སྒྲིངས་པ་ཐམས་ཅད་མ་བསྟོག་ལ། ཉི་
ཁྲི་སྤང་བ་ཞེས་བྱ་བའི་འགྲེལ་པ་དང་ཉི་ཁྲི་རྣམ་[35] འགྲེལ་མཛད་པའི་འཕགས་པ་གྲོལ་
ལྷེ་དང་། སྟོབ་དཔོན་བཅུན་པ་དག་གིས་ཀྱང་མདོན་རྟོགས་དང་སྒྱུར་ཡང་ཀུན་གྱི་རྒྱན་དུ་མ་
སྒྱུར་ཞིང་མ་ཆང་བས་དྲོགས་པས་མ་བསྟོག་གོ་¹⁷⁶ ། སེང་བཟང་ཁོ་བོ་ནི་བྱམས་པས་ཡུང་
བསྟན་ཅིང་རྩ་བའི་སླ་མ་རྣམ་སྤང་བཟང་པོའི་དྲིན་ལས་གཞི་ལམ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་བསྟུས་

¹⁷⁴ ཆོག་གསལ་ལ། ལྷེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། 9 ཤོག་ 8-བ། “ད་ནི་སྟོབ་དཔོན་བདག་ཉིད་སྟོན་གྱི་སྟོབ་དཔོན་གྱི་ལྷགས་ལ་མཁས་པར་བསྟན་
པས་འགྲོ་བ་རྣམས་རང་གི་འགྲེལ་པ་ལ་འཇུག་པར་བྱ་བ་དང་། གཞུང་དུ་མ་ཆོལ་བའི་འཇུག་པ་པོ་རྣམས་ལ་འང་ཕན་གདོགས་པའི་
ཕྱིར། སྟོན་གྱི་སྟོབ་དཔོན་གྱིས་མཛད་པའི་གཞུང་གདགས་པ་བསྟན་པའི་ཕྱིར།”

¹⁷⁵ གཞི་གཉེན་རྣམ་པའི་དོན་བཤད་འདི། སོག་མཆན་145 ལ་གསལ།

¹⁷⁶ ཤེར་འབྱུང་གིས་ཀུན་གྱི་རྒྱན་གྱི་བཞེད་སྟོལ་ནི། “ཀུན་གྱི་རྒྱན་དུ་སྒྱུར་པ་ནི་མདོན་པར་རྟོགས་པའི་ཡན་ལག་དང་། དེའི་རང་
བཞིན་དང་། དེ་བསྟུས་པ་བཤད་པ་རྣམ་པ་གསུམ་མོ།” ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །བསྟུས་དོན། ལྷེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ཤོག་ 275-ན། ཡང་ན་དཀྱུས་
ལྷར་གཞི་ལམ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་བསྟུས་ཤིང་། མདོན་རྟོགས་རྒྱན་དང་ཡང་སྒྱུར་ཏེ། དབུ་མ་པའི་ཚུལ་དུ་བཤད་པ་ལ་ཀུན་གྱི་རྒྱན་དུ་
འབྱུར་ཞེས་པའི་ཐ་སྟོན་བཏགས་སོ། །

ཤིང་མངོན་རྟོགས་དང་སྒྱུར་བས་ཀྱན་གྱི་རྒྱན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། སེམས་ཅམ་ལས་གཞན་པའི་དབྱ་མ་དང་སྒྱུར་བས་དྲོགས་པ་ཐམས་ཅད་བསྒྲིག་པའོ¹⁷⁷ ། ། ཞེས་འཆད་དོ། །

2.2.1.1.3 རང་གི་སྒྲིའི་ཆེ་བ་བསྟན་པ།

དེ་ལྟར་མཁས་པས་སྒྲུང་བྱས་ཤིང་། །འགའ་ཞིག་ཁོ་ནས་མ་རྟོད་པའི། །བསྟན་བཅས་མཐའ་དག་འདི་དེ་ལྟར། །རྟོད་པ་གང་དེ་ཡ་མཆན་ནོ། །

གསུམ་པ་རང་གི་སྒྲིའི་ཆེ་བ་བསྟན་པ་ནི། དེ་ལྟར་དབྱིག་གཉེན་དང་བཅུན་པས་བསྟན་བཅས་ཀྱི་དོན་རྟོད་པར་བརྩམས་ལ་འཕགས་པ་གྲོལ་ཕྱེས་རྟོད་ནས་ཡིན་ན་སང་བཟང་ཁྱེད་ཀྱིས་རྟོད་ནས་སམ་མ་རྟོད་ནས་རྩོམ་ཞེ་ན། བསྟན་བཅས་ཀྱི་དོན་མཐའ་དག་འདི་རྟོད་དོ་ཞེས་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱི་ཆོག་རྣམ་པར་སྒྱུར་རོ། །རྟོད་པའི་བསྟན་བཅས་ཀྱི་དོན་ཅི་འདྲ་བ་ཞེ་ན། སྒྲུང་བཤད་པ་དེ་ལྟར་མཁས་པ་འཕགས་པ་གྲོལ་ཕྱེས་ཀྱི་སྒྲུང་བར་བྱས་པ་སྟེ་རྟོད་ཅིང་མཁས་པ་འགའ་ཞིག་ཁོ་ན་སྟེ་དབྱིག་གཉེན་དང་བཅུན་པ་དང་གདུལ་བྱའི་དབང་གིས་ཡུམ་སེམས་ཅམ་པའི་ཚུལ་དུ་བཀྲལ་བའི་ཐོགས་མེད་རྣམས་ཀྱིས་མ་རྟོད་པའི་ཡུམ་དང་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་དོན་དེའོ། །ཚུལ་ཇི་ལྟར་རྟོད་པ་ནི་འཕགས་པ་གྲོལ་ཕྱེས་རྟོད་པ་དེ་ལྟར་རོ། །དེ་ལྟར་རྟོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡ་མཆན་ཞེས་པ་ནི་བསྟན་བཅས་རྟོད་པ་དེ་སྟོན་བསྐྱོད་ནམས་རྒྱབས་པོ་ཆེ་བསགས་པས་སམ་ཞེས་དགའ་བ་སྟོན་པའོ། །

177 “བཅོམ་ཐུན་འདས་མའི་བཤད་པ་དང་། ཁྱི་ཀ་མཛད་པའི་འཕགས་པ་དང་། སྟོབ་དཔོན་དག་གིས་ནི་དངོས་པོ་དང་། ལམ་དང་། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་བསྒྱུས་པ་ཡིན་ཡང་། མངོན་པར་རྟོགས་པ་དང་སྒྱུར་བ་ལ་མ་རྟོས་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཤེས་བྱ་ནང་གི་ཚུལ་ཅན་ལ་བཞེན་པའི་ཕྱིར་ན་རྫོངས་པ་རྣམས་པ་ཐམས་ཅད་དུ་བསྒྲིག་པ་མ་ཡིན་ནོ། །འགྲེལ་པ་དང་རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པའི་འཕགས་པ་དང་སྟོབ་དཔོན་དག་གི་ཡང་། མངོན་པར་རྟོགས་པ་དང་སྒྱུར་བ་ཡིན་ཡང་། ཀྱན་གྱི་རྒྱན་དུ་མ་གྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། མ་ཆང་པའི་ཕྱིར་ན་དྲོགས་པ་མ་བསྒྲིག་པ་ཁོ་ནའོ། །ཁི་བོ་ནི་བཅོམ་ཐུན་འདས་བྱམས་པས་ཉེ་བར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དང་། སྟོབ་དཔོན་རྣམས་པར་སྒྲུང་མཛད་བཟང་པོའི་བཀའ་དྲིན་ལས། གཞི་དང་ལམ་དང་རྣམས་པ་མཐའ་དག་བསྒྱུས་པས། མངོན་པར་རྟོགས་པ་དང་སྒྱུར་བ་དང་ཀྱན་གྱི་རྒྱན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། དྲོགས་པ་མཐའ་དག་རྣམས་པར་གཅོད་པས་དབྱ་མ་དང་སྒྱུར་བའི་ཕྱིར་ན་རྫོངས་པ་བསྒྲིག་པ་ཡིན་ནོ། །” བསྒྱུས་དོན། ཐེ་བཞུན། ཤེས་བྱ་ན། 255-ན།

2.2.1.1.4 བརྩམས་པ་ལ་གཞན་འཇུག་རིགས་པར་གདམས་པ།

དེ་ལྟས་ཤིན་ཏུ་རྟེན་དཀའ་བ། །ཟབ་མོའི་ལམ་འདི་ཅི་ཞིག་ལྟར། །སངས་རྒྱས་
དབང་གིས་རྟེན་པ་ནི། །མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དབྱེ་བའི་རིགས། །

བཞི་པ་བརྩམས་པ་ལ་གཞན་འཇུག་རིགས་པར་གདམས་པ་ནི། དེ་ལྟར་མཁས་པ་འཕགས་
པ་གྲོལ་ཐེ་སོགས་ཀྱིས་སྤང་བར་བྱས་པ་ཡང་བདག་སངས་བཟང་གིས་ཤེས་ལ། ལ་ལ་སྟེ་འགའ་
ཞིག་གིས་དོན་ཚད་བར་མ་རྟེན་པ་ལས་བདག་གིས་ཚད་བར་རྟེན་དོ་ཞེས་བསྟན་པ་དེ་ཡང་
རང་གི་སྟེ་དབང་ལྷན་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་པར་བྱས་ནས་བྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ནི་མ་ཡིན་གྱི།
སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཐུས་ཡིན་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ལས། “དེ་ལྟས་ཤིང་
ཏུ་རྟེན་དཀའ་བ་” ཞེས་པ་ནས་ “སངས་རྒྱས་དབང་གིས་རྟེན་པ་ནི་” ཞེས་པའི་བར་ཏུ་
གསུངས་སོ། ། “དེ་ལྟས་” ཞེས་པ་ནི་སྤང་བཤད་པའི་མཁས་པ་དག་གིས་མ་རྟེན་པའོ། །ཤིན་
ཏུ་རྟེན་དཀའ་བའི་ཟབ་མོའི་ལམ་འདི་ནི་མངོན་[36] རྟོགས་བརྒྱད་དམ་སྟོང་པ་ཉིད་
དོ། །ཅི་ཞིག་ལྟར་ནི་སྟེ་དབང་ངམ་རང་བཞིན་གྱིས་སྟབས་འགྲིག་པའོ། །དེ་ལྟར་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་མཐུས་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དོན་རྟེན་ནས་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་འདི་བརྩམས་པའི་ཕྱིར་སངས་
བཟང་བདག་གི་གཞུང་འདི་ལ་བྱི་རབས་ཀྱི་མཁས་པ་གཟུར་གནས་རྣམས་ཀྱིས་མཉན་པ་
དང་བཤད་པའི་སྟོན་ནས་དབྱེ་བ་དང་འཇུག་པར་རིགས་སོ་ཞེས་པའོ། །

2.2.1.1.5 ཁེངས་བསྐྱུང་སྟེ་རྩོམ་པའི་རྒྱ་བརྗོད་པ།

རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་བདག་གི་ནི། །སྟོན་ཡུལ་མིན་ཡང་བསོད་ནམས་དག །བསྐྱབས་
དང་མཐུན་ཕྱིར་རང་གཞན་ལ། །ཡན་གདགས་འདོད་པས་སྟོབ་སྟེས། །

ཁྱེ་པ་ཁེངས་བསྐྱུང་སྟེ་རྩོམ་པའི་རྒྱ་བརྗོད་པ་ནི། ཅི་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་འདི་རྩོམ་ན་ཡུམ་
གྱི་མདོའི་དོན་ཐམས་ཅད་སངས་བཟང་ཁྱེད་ཀྱི་ཡུལ་ཏུ་གྱུར་རམ་ཞེ་ན། ཤེར་བྱིན་གྱི་དོན་
རྣམས་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་སྟེ་ཐོས་པ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པས་ཀྱང་བདག་གི་ནི་སྟོན་ཡུལ་མིན་
ཡང་རྩོམ་པ་ལ་སྟོབ་སྟེས་སོ། །ཡུལ་མིན་ན་རྩོམ་པར་མི་རིགས་ཤེ་ན། རང་དང་གཞན་ལ་ཕན་

གདགས་པར་འདོད་པའི་སྒྲག་པའི་བསམ་པས་ཀུན་ནས་བསྐྱང་བའི་ཕྱིར་ཉེས་པ་མེད་
 རོ། །རང་གཞན་ལ་ཕན་འདོགས་པའི་ཐབས་སུ་འབྲེལ་བ་འདི་རྩོམ་པ་ཅི་ཞིག་འབྲེལ་ཞེ་ན། 1
 རང་གཞན་གྱི་རྒྱུད་ལ་བསོད་ནམས་དག་སྐྱབ་པ་དང་2 འབྲེལ་བ་རྩོམ་པ་གཉིས་དོན་མཐུན་
 པའི་ཕྱིར་ཉེ། རྩོམ་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གཞན་གྱི་རྟོགས་པ་འཕེལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་
 རོ། ། “བསོད་ནམས་དག་། བསྐྱབས་དང་མཐུན་ཕྱིར་” ཞེས་པ་འདི་དང་སྤྱི་མཐོང་རྟོག་པ་ཐ་
 མ་ “མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་དབྱེ་བས་རིགས་” ཞེས་པ་ལ་གསེར་གླིང་པའི་རྟོགས་དཀའི་སྤྱང་
 བ་དང་ཆོས་བཤེས་ཀྱི་ཆོག་གསལ་ཏེ་འབྲེལ་བཤད་གཉིས་བཤད་མ་ཐག་པ་འདི་ལས་གཞན་
 ཏུ་འཆད་ཀྱང་དགོངས་པ་མིན་ནོ། །དེ་ལ་ཤོ་ལོ་ཀ་སྤྱི་མཐོང་རྟོག་པ་ཐ་མ་འབྲེལ་ཚུལ་གཉིས་
 ལས། དང་པོ་ནི་ཆོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་གྱི་འབྲེལ་བཤད་ཆོག་གསལ་ལས། “ཡུམ་འདི་རྟེན་པ་
 རི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཐུ་ཡིན་པས་ན། དེ་ལ་བྱས་པ་ཤེས་པའི་མཆོད་པར་བྱ་བར་རིགས་པས་
 ན། མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དབྱེ་བའི་རིགས། ཞེས་སྟོས་ཏེ། བཀའ་བཞིན་འབད་པས་བསྐྱབས་
 པས་ལན་ལྷན་པས། །ཕན་པར་མཛོད་པ་དེ་ལ་ལན་ཏུ་མཆོད། །ཅེས་བསྟན་པས་ལན་ཏུ་
 མཆོད་པ་ཡང་བཀའ་བསྐྱབས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ལ། བཀའ་སྐྱབ་པའི་མཆོག་ནི་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་
 ལ་ནན་ཏན་བྱེད་པ་སྟེ།”¹⁷⁸ ཞེས་གསུངས་ཏེ། སངས་རྒྱས་ལ་མཆོད་པའི་ཕྱིར་ཏུ་བདག་གིས་
 དབྱེ་རིགས་པའི་དོན་རྟོ། །གཉིས་པ་ནི་གསེར་གླིང་པའི་རྟོགས་དཀའི་སྤྱང་བ་ལས། “མཁས་
 པ་རྣམས་ཀྱིས་དབྱེ་བའི་རིགས། །བདག་ཀྱང་འགྲོ་བའི་དོན་བསྐྱབ་པར་དམ་བཅས་པ་ཡོད་
 པས་བདག་གིས་རྣམ་པར་བྱེ་བ་དང་དེ་རྣམས་ཀྱིས་རྣམ་པར་བྱེ་བ་ལ་འགལ་བ་ཅི་ཞིག་
 ཡོད།”¹⁷⁹ ཅེས་གསུངས་ཏེ། བདག་གིས་བྱེ་བ་དང་མཁས་པ་གཞན་གྱིས་བྱེ་བ་ལ་འགལ་སྤོང་
 ཏུ་མཛོད་དོ¹⁸⁰ །།

འབྲེལ་བཤད་གཉིས་ཀྱིས་ “བསོད་ནམས་དག་། བསྐྱབས་དང་མཐུན་ཕྱིར་” ཞེས་པའི་འབྲེལ་
 ཚུལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཆོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་གྱི་ཆོག་གསལ་ལས། “བསོད་

¹⁷⁸ ཆོག་གསལ་སྟེ་བསྟན། ཤར་ཕྱིན། 9 ཤོག་ 10-ན།

¹⁷⁹ རྟོགས་དཀའི་སྤྱང་བ། སྟེ་བསྟན། ཤར་ཕྱིན། 142-བ།

¹⁸⁰ འདི་དང་འོག་མ་དག་གྱང་ཐང་སྟོ་གོས་རྒྱ་མཆོད་འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་མཆན་འགྲེལ་ལས་བསྐྱབས་ཏེ། ཤོག་གྲངས་13 ལ་གསལ་
 ལོ། །

ནམས་དག་བསྐྱབས་པ་དང་། ཞེས་པ་ནི་བསྐྱབ་པའི་ཡན་ཏུ་མཆོད་པ་སྟེ། མཐུན་ཕྱིར་ཞེས་
པ་ནི་མཆོད་པའི་ཐབས་བཟང་པོ་འདི་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སྟོན་པའོ། །¹⁸¹ ཞེས་འགྲེལ་
པ་དོན་གསལ་འདི་ཚུམ་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསོད་ནམས་སྐྱབ་པ་དྲིན་བཟོ་བའི་ཆེད་
གསུངས་པའོ། །

གཉིས་པ་གསེར་སྒྲིང་པའི་རྟོགས་དཀའི་སྣང་བ་ལས། “རང་དང་གཞན་ལ་པན་གདགས་
འདོད་ནས་ཞེས་བྱ་བ་བདག་དང་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་མངོན་པར་མཐོ་བ་དང་ངེས་པར་
ལེགས་པ་མ་ལུས་པ་སྟེར་བ། བདག་གིར་བྱེད་པར་འདོད་པས། བསོད་ནམས་དག་སྐྱབ་དང་
མཐུན་ཕྱིར། ཞེས་བྱ་བར་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་རྣམ་པར་བཤད་པ་ལས། བསོད་ནམས་སྐྱེད་པ་ལ་
གུས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་སྟེ། ཡང་དག་པར་སྟོབ་ལ་བདག་འཇུག་པ་ཡིན་པ་སྟེ། རྣམ་པར་
དབྱེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ལྷག་མཐོ། །”¹⁸² ཞེས་གསུངས་ཏེ། བསོད་ནམས་དག་སྐྱབ་དང་མཐུན་
ཕྱིར་ཞེས་པ་དེ། བསོད་ནམས་སྐྱེད་པ་ལ་གུས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ལ་བཤད་དོ། ། “བསོད་
ནམས་དག་བསྐྱབས་དང་མཐུན་ཕྱིར་” ཞེས་སོགས་འདིས་སངས་ཐུག་རང་ཉིད་བསམ་པ་
དག་པར་བརྟན་ཅིང་བསམ་པ་འདི་ལྟ་བུའི་སྟོན་མཆོད་པ་ལ་སྟོབ་བསྐྱེད་ཅིག་ཅིས་བརྟན་
བཅོས་ཚུམ་པ་པོ་གཞན་ལ་གདམས་དག་ཏུ་སྦྱར་ཏེ། ཁོ་བོ་ཅག་གིས་ཀྱང་བརྟན་བཅོས་ཚུམ་
ཏུས་བསམ་པ་དག་པ་ཡོད་དགོས་ཤིང་བཙོན་འགྲུས་སྐྱེ་དགོས་སོ། །

2.2.1.2 རྩ་བ་ཚུམ་པ་ལ་འཇུག་པ།

གཉིས་པ་རྩ་བ་ཚུམ་པ་ལ་འཇུག་པལ་གཉིས། 2.2.1.1.1 གདུལ་བྱ་དང་བ་བསྐྱེད་པའི་ཡན་
ལག་མཆོད་བརྗོད། 2.2.1.1.2 རྟོག་ལྡན་བརྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པའི་ཡན་ལག་དགོས་
འབྲེལ་ལོ། །

¹⁸¹ ཆོག་གསལ། ཟླ་བརྟན། ཤེར་ཕྱིན། 9 ཤོག་ 10-བ།

¹⁸² རྟོགས་དཀའི་སྣང་བ། ཟླ་བརྟན། ཤེར་ཕྱིན། 143-ན།

2.2.1.1.1 གདུལ་བྱ་དང་བ་བསྐྱེད་པའི་ཡན་ལག་མཆོད་བརྗོད།

དང་པོ་གདུལ་བྱ་དང་བ་བསྐྱེད་པའི་ཡན་ལག་ལ་གཉིས། 2.2.1.1.1.1 མཆོད་བརྗོད་
དངོས་དང་། 2.2.1.1.1.2 དེ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །

2.2.1.1.1.1 མཆོད་བརྗོད་དངོས།

དང་པོ་མཆོད་བརྗོད་དངོས་ལ་གསུམ། 2.2.1.1.1.1.1 མཆོམས་སྦྱར། 2.2.1.1.1.1.2 ཙྴ
[37] བས་བསྟན་པ། 2.2.1.1.1.1.3 འགྲེལ་པས་བཤད་པའོ། །

2.2.1.1.1.1.1 མཆོམས་སྦྱར།

འཕགས་པ་བྱམས་པ་རང་ཉིད་དམ་པའི་སྤྱོད་པ་དང་མཐུན་པར་རབ་རྩ་སྟོན་
པས། སོ་སོ་རང་གི་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་གྱིས་ཤེས་རབ་གྱི་ཨ་རོལ་རྩ་ཕྱིན་པའི་ཡུལ་
ཅན་གྱི་རབ་རྩ་དང་བ་ནི་ལེགས་པ་ཐམས་ཅད་འཐོབ་པའི་རྒྱུ་གཙོ་བོ་ཡིན་ནི་ཞེས་
བྱ་བར་ངེས་པར་བརྩམ་ནས། གཞན་དག་བཙམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་
ལུལ་དུ་དབྱུང་དུ་མེད་ཅིང་དཔག་རྩ་མེད་པའི་འབྱུང་གནས་ལ་དོན་གྱིས་འཇུག་པར་
བྱ་བའི་ཕྱིར་རབ་རྩ་དང་བ་བསྐྱེད་པའི་ཆེད་དུ། རེ་ཞིག་དང་པོར་ཡུམ་ལ་ཡོན་ཏན་
ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་བརྗོད་པ་སྟོན་དུ་འགྲོ་བ་ཅན་གྱི་ཕྱག་འཆལ་བ།

དང་པོ་མཆོམས་སྦྱར་ནི། དུག་འཆལ་ཞེས་འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་ལས་དང་ངོ། །ཡུལ་གང་ལ་
དུག་འཆལ་ཞེ་ན། ཉན་རང་བྱང་སེམས་སངས་རྒྱས་ཏེ་སྤྲོས་བཞིའི་ཡུམ་ཤེར་ཕྱིན་ལའོ། །སྟོན་
དུ་འགྲོ་བ་གང་གི་སྟོན་པ་དུག་འཆལ་ཞེ་ན། ཉན་མོངས་དང་སྦྱག་བསྐྱེད་ཉེ་བར་ཞི་བའི་
ཉེར་ཞིར་བྲིད་པ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཇི་ལྟར་གནས་པ་བཞིན་དུ་སྟོན་འདོགས་དང་སྦྱར་
འདེབས་དང་བུལ་བར་བརྗོད་པ་སྟོན་དུ་འགྲོ་བ་ཅན་གྱི་སྟོན་པ་སོ། །གང་ཟག་གང་གིས་དུག་
འཆལ་ན། ཇི་བཅུན་བྱམས་པ་མགོན་པོ་ཡིས་སོ། །དུག་འཆལ་བའི་དུས་ནི། བསྟན་བཙམས་

མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་འདི་ཚུམ་པའི་དང་པོར་རྟོག་ཅི་ཞིག་ནི་གནས་སྐབས་འདི་ཅུ་འདི་བྱས་
ནས་བྱ་བ་གཞན་ཡང་ཡོད་ཅེས་པའི་དོན་ཡིན་པས་རིམ་པ་སྟོན་པའོ། །ཕྱག་འཆའ་བ་དེ་ཅི་
ཞིག་གི་དོན་དུ་ཡིན་ཞེ་ན། འདི་ལ་རང་དོན་དང་གཞན་དོན་གྱི་དགོས་པ་གཉིས་ལས།

རང་དོན་གྱི་དགོས་པ་ནི། སྐྱེའི་ས་ལས་རིང་དུ་སོང་བས་འཕགས་པ་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་
མ་ཡིས་བྱ་གཅིག་པ་ལྟར་བཅེ་ཞིང་སྟོབ་པ་དང་མི་སྟོབ་པའི་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་
བྱམས་པའི་མཆན་མི་འདོར་བའི་བྱམས་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྟོད་པ་སྐྱེས་བྱ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་
སྟོད་པ་དང་མཐུན་པར་སྟོན་པའི་བྱིར་རོ། །མདོར་ན། མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་ཚུམ་པ་པོ་ཆོས་
ཅན། ཁྱོད་ལ་འཕགས་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཁྱོ་སྐྱེའི་ས་ལས་རིང་དུ་སོང་བས་རྒྱ་མཆན་གྱིས་དེ་
ལྟར་བཅོད་པའི་བྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་བྱམས་པ་ཞེས་བཅོད་པའི་རྒྱ་མཆན་ཡོད་དེ།
སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བྱ་གཅིག་པ་ལྟར་བཅེ་ཞིང་། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ལུང་བཟུན་པ་ལྟར་དུ་
སྟོབ་པ་དང་མི་སྟོབ་པའི་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་བྱམས་པ་ཞེས་པའི་མཆན་མི་འདོར་
བའི་བྱིར། རྟོགས་གཉིས་པ་བྱུང་སྟེ། བྱམས་པ་འཇུག་པའི་མདོ་ལས། “རྗེ་བཙུན་འདི་སངས་
རྒྱས་རིན་ཆེན་གདུགས་ཀྱི་བཟུན་པ་ལ་དགོ་སྟོང་སྟོ་གོས་བཟུན་པར་གྱུར་པ་ན་སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་ལ་བྱམས་པ་བསྟོམ། གཞན་ལ་འང་དེའི་ཐབས་སྟོན། དེ་ལྟར་ཡུན་རིང་པོར་སྟུང་
པས་བསོད་སྟོམས་ལ་བྱོན་པའི་ཆོ་བྱིས་གང་གི་ཐེམ་པ་ལ་ཞབས་བཞག་མ་ཐག་ནས་དེའི་
ནང་གི་སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ལ་བྱམས་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་སྟེ་བ་གཅིག་བྱུང་། དེ་ལ་ལྟ་རྣམས་
ངོ་མཆར་ནས། ཨ་ལ་ལ་དགོ་སྟོང་འདི་ནི་བྱམས་པའོ་ཞེས་འོག་མིང་གྱི་བར་དུ་གྲགས།
སངས་རྒྱས་དེས་ལྟའི་བྱ་དག་དགོ་སྟོང་འདི་སྟོད་པ་སྟོད་པ་ནའང་བྱམས་པ་སངས་རྒྱས་པ་
ནའང་བྱམས་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ་ཐམས་ཅད་དུ་བྱམས་པ་ཞེས་པའི་མིང་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །”¹⁸³
ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། རྗེ་བཙུན་བྱམས་པ་མགོན་པོས་བཟུན་བཅས་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་
ཚུམ་པའི་ཐོག་མར་ཕྱག་འཆའ་བའི་རང་དོན་གྱི་དགོས་པ་ཡོད་དེ། རང་ཉིད་ཀྱི་སྟོད་པ་
སྐྱེས་བྱ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་སྟོད་པ་དང་མཐུན་པར་བཟུན་པར་བྱ་བ་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་བྱིར།
ཕྱག་འཆའ་བ་དེ་ཡང་སྐྱེས་བྱ་དམ་པས་བྱས་པའི་བཟུན་བཅས་ལ་གཞན་གདུལ་བྱས་ཐོས་

183 ཉ་རྒྱུ་སྟོད་ཆ་24 ལས་དྲངས།

བསམ་གྱིས་འཇུག་པའི་ཆེད་དུ་ལོ། །རང་དོན་གྱི་དགོས་པ་དེ་ལྟར་ན་རང་ཉིད་དམ་པའི་སྤྱོད་
 པ་དང་མཐུན་པ་རབ་ཏུ་སྟོན་ཞེས་པའི་གཞུང་འདི་ནི་དང་བ་ལ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རྒྱུ་གཙོ་བོ་
 བྱེད་པའི་རྒྱས་པ་ཇི་ལྟར་ཡོད་ཅེས་པའི་ལན་དུ། རབ་ཏུ་དང་བ་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་རྒྱད་ལ་
 སྐྱེས་པ་ཙམ་གྱིས་རྣམ་གཤེད་དང་མི་དགོ་བ་ལས་སེམས་ལོག་ནས་ཉིང་ངེ་འཛིན་དམ་པ་
 དང་། དགོ་བ་བརྩེ་བྱ་བའམ་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པས་སོ་ཞེས་གཞན་དག་བཙམ་ལྟར་འདས་
 མ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་བྱི་མའི་རྒྱ་མཆན་དུ་འཆད་པ་ནི་དགོངས་པ་མིན་ནོ། །འདིས་ནི་
 གསེར་སྤྱོད་པའི་བཤེད་སྟོལ་བཀག་སྟེ། རྟོགས་དཀའི་སྣང་བ་ལས། “ལེགས་པ་ཐམས་ཅད་
 དེ་མཛོན་པར་མཐོ་བ་དང་ངེས་པར་ལེགས་པ་རྣམས་སོ། །འཐོབ་བའི་རྒྱུ་གཙོ་བོ་ནི་
 དངོས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་རབ་ཏུ་དང་བ་ལ་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱས་པ་འདི་དག་ཇི་ལྟར་ཡོད་
 ཅེ་ན། བདག་ཉིད་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་དང་མཐུན་པར་རབ་ཏུ་སྟོན་པས་ཞེས་བྱ་བ་
 སྟོས་ཏེ། རབ་ཏུ་དང་བའི་བདག་ཉིད་དེ། རང་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི་ཉིང་ངེ་འཛིན་དམ་པ་
 དང་། དགོ་བ་བརྩེ་ལ་སོགས་པའི་བྱ་བ་ལ་འཇུག་པ་རབ་ཏུ་སྟོན་པས་སོ། །དེ་ལ་རབ་ཏུ་དང་
 བའི་རང་བཞིན་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་གདུལ་བྱ་བའི་རྒྱུ་ལ་སྐྱེས་པ་ཙམ་གྱིས་རྣམ་
 པར་གཤེད་བ་དང་མི་དགོ་བ་ལས་སེམས་རྣམ་པར་ལོག་ནས་ཉིང་ངེ་འཛིན་དང་དགོ་བ་
 བརྩེ་ལ་འཇུག་གོ།”¹⁸⁴ ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་རོ། །

གཞན་དོན་གྱི་དགོས་པ་ནི། གདུལ་བྱ་གཞན་དག་རབ་ཏུ་དང་བ་བསྐྱེད་པའི་ཆེད་དུ་ལོ། །དེའི་
 ཡང་དགོས་པ་ནི་གདུལ་བྱས་བསྟན་བཙམ་ལ་ཐོས་སོགས་ཀྱིས་འཇུག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡིན་
 ལ། དེ་ཡང་བྱང་ཆུབ་འཐོབ་པའི་དོན་གྱིས་ཏེ་ཕྱིར་དུ་ལོ། །ཡུལ་གང་ལ་དང་ཞེ་ན། བཙམ་ལྟར་
 འདས་ཀྱི་སྐད་དོད་ལྟ་ག་སྟོན་ཞེས་པ་དེ་གཞིར་བཞག་ནས། དེའི་སྐྱབས་ལ། ཉོན་མོངས་
 བག་ཆགས་དང་བཙམ་པ་བཙམ་པའམ་བདུད་བཞི་བཙམ་ཞིང་ཇི་སྐད་དུ། སམ་རྒྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་
 ལས། “1 དབང་ཕྱུག་དང་ནི་2 གཞུགས་བཟང་དང་། 3 །དཔལ་དང་[38] 4 གྲགས་དང་5

¹⁸⁴ རྟོགས་དཀའི་སྣང་བ། རྟོག་པར་ཕྱེ་བ་ལྟར་། ཤེར་ཕྱོད་། ཤོག་ 143-བ།

ཡེ་ཤེས་དང་། 6 བཙུག་འགྲུས་ལུན་སུམ་ཚྲིགས་པ་སྟེ། རྟུག་པོ་ནམས་ལ་སྐལ་བའམ་ལེགས་
བའམ་གྱི་ག་ཞེས་བྱ། ¹⁸⁵ ཞེས་པ་ལྟར།

1. དེ་བཞིན་ཉིད་ནམ་རྟོག་གི་བག་ཆགས་མ་ལུས་པས་དབེན་པའི་དབང་ལྷུག་དང་།
2. མེ་ལོང་ལྟ་བུའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་གཟུགས་བཟང་དང་།
3. མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་དཔལ་དང་།
4. མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་གྲགས་དང་།
5. སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་།
6. བྱ་སྐྱབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་བཙུག་འགྲུས་ཏེ།

ལེགས་བའམ་སྐལ་བ་རྟུག་དང་ལྷན་པའི་བཙུག་ལྷན་འདས་མ་ལོ། དེ་ཡང་གྲག་སྟན་ཞེས་
པའི་སྐད་དོད་ལ་ “འདས་” ཞེས་པ་དེ་མེད་ཀྱང་། མདོ་སྡེ་ལས་སངས་རྒྱས་ལ་འཇིག་རྟེན་
ལས་འདས་ཞེས་ཀྱང་འབྱུང་བས། “འདས་” ཞེས་ཞེ་སའམ་སྒྲ་ཐབས་སུ་བསྟན་ནས་བཙུག་
ལྷན་འདས་སུ་བསྐྱར་ཞེས་སྒྲ་སྦྱར་བམ་པོ་གཉིས་པ་¹⁸⁶ སུ་བཤད་པ་ལྟར་རོ། །ཡུམ་ཤེར་ཕྱིན་
འདི་ཉན་རང་བྱང་སེམས་ཏེ་གང་ཟག་གསུམ་དང་འབྲེལ་བས་ “དབང་ལྷུག་དང་ནི་
གཟུགས་བཟང་དང་།” ཞེས་བཙུག་ལྷན་འདས་ཀྱི་སྒྲ་བཤད་པ་ལྟར་མི་འཇུག་ཀྱང་ཕྱགས་
གཅིག་གི་མིང་གིས་ཐམས་ཅད་ལ་བཏགས་པའོ། །བསྟོམ་ན། སྐབས་འདིར་དངོས་སུ་བསྟན་
པའི་ཡུམ་ཤེར་ཕྱིན་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་བཙུག་ལྷན་འདས་བཤད་པའི་སྒྲ་བཤད་དུ་མེད་དེ།
ཁྱོད་ཉན་ཐོས་རང་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གསུམ་གའི་རྒྱུད་ལ་ཡོད་པའི་
ཕྱིར། བྱུང་སྟེ། བཙུག་ལྷན་འདས་ཀྱི་སྒྲ་བཤད་དུ་ཡོད་ན། དབང་ལྷུག་ལ་སོགས་པ་ལེགས་བ་
རྟུག་དང་ལྷན་པ་ཞིག་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གོང་དུ་བཤད་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན་སྐབས་
འདིར་དངོས་སུ་བསྟན་པའི་ཡུམ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་བཙུག་ལྷན་འདས་མ་ཞེས་པའི་མིང་
གིས་བཏགས་པ་མི་རིགས་པར་ཐལ་ལོ། །ཞེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ། སྐབས་འདིར་དངོས་སུ་བསྟན་
པའི་ཡུམ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་བཙུག་ལྷན་འདས་མ་ཞེས་པའི་མིང་བཏགས་པའི་རྒྱ་མཚན་

¹⁸⁵ ཚྲིགས་བཙུག་འདི་ནི་སྤྱིར་བོ་མཆོག་ལ་དངས། རྟེན་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ཐ་ཤྱག་ 4-བ།

¹⁸⁶ སྒྲ་སྦྱར་བམ་པོ་གཉིས་པ། ཤྱག་ 5 ལས། “རྟུག་ནི་སྤྱིར་བོ་སྤྱི་དུ་རྟུག་པར་ཞེས་བཙུག་པས་ན་བཙུག་པ་ལ་བྱ། ཡང་
ནམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན་རྟུག་ནི་ལེགས་བ་ནམ་པ་རྟུག་གི་མིང་སྟེ། གཟུགས་དང་གྲགས་པ་དང་། དབང་ལྷུག་དང་། དཔལ་དང་། ཤེས་རབ་
དང་། བཙུག་པ་སྟེ་འདི་རྟུག་གི་སྟེ་ལ་བྱ། རྟུག་ཞེས་འབྱུང་བ་ནི། རྟུག་སྟེ་རྟུག་པར་ཞེས་ལྷན་པར་བཤད་དེ། དེ་ནམས་གངས་འདི་སྐད་དུ་
བྱ་བ་ལས་ལྷན་བསྐྱར་

ཡོད་དེ། ཁྱོད་གྱི་ཕྱོགས་གཅིག་སངས་རྒྱལ་གྱི་རྒྱུད་གྱི་ཡུམ་དེ་ལེགས་པ་རྒྱག་དང་ལྷན་པའི་
ཕྱིར་རོ།

བཅོམ་ལྷན་འདས་མ་དེ་ཡང་ཇི་འདྲ་བ་ཞིན། ཉན་མོངས་དང་སྤྱག་བཟུལ་ཉེར་ཁྱིམ་བྲིད་པ་
སོགས་གྱི་ཡོན་ཏན་འདོད་པ་རྫོགས་པར་བྱེད་པས་རིན་པོ་ཆེ་ལམ་སོ་སོ་ལ་སྟོན་ཏེ་མཐར་
ཐུག་པས་སྤུ་དཔྱུང་དུ་མེད་ཅིང་གངས་མང་པས་དཔག་དུ་མེད་པ་སྟེ་མདོར་ན་སྤྱི་
བཞིའི་བཞེད་དོན་མཐར་ཐུག་པའི་འབྱུང་གནས་སམ་རྒྱུར་རྒྱུར་པའོ། །དེས་ན་ཆོག་གི་དོན་
བཤད་པ་ལ། ཡོན་ཏན་ནི། ཉེར་ཁྱིམ་བྲིད་པ་སོགས་གྱི་ཡོན་ཏན་དང་། རིན་པོ་ཆེ་ནི། དེ་ལྟ་
བུའི་ཡོན་ཏན་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་དང་། སྤུ་དཔྱུང་དུ་མེད་པ་ནི། ཉན་ཐོས་གྱི་ལམ་སོ་
སོར་ལ་སྟོན་ཏེ་མཐར་ཐུག་པ་དང་། དཔག་དུ་མེད་པ་ནི་གངས་མང་བའི་དོན་ཡིན་ནོ། །རྒྱ་
མཆན་ཅིའི་ཕྱིར་དང་བ་བསྐྱེད་པའི་ཆེད་དུ་མཆོད་བརྗོད་གསུངས་ཤིན། འཕགས་པ་རང་
གིས་སྦྱང་བ་ལྟར་གཞན་སོ་སྟེ་ལ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་བསྟན་མི་རུས་ཤིང་། གཞན་གྱིས་ཀྱང་
བསྟན་པ་ལས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རྟོགས་པར་བྱ་མི་རུས་ལ། རྣལ་མའི་ལམ་དབང་དུ་རྒྱུར་
པའི་རྣལ་འབྱོར་པ་རང་རང་གིས་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་སོ་སོ་རང་རང་གིས་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་
གྱི་ཡུལ་དུ་བྱས་པ་ཅན་གྱི་ཤེར་ཕྱིན་ལ་རབ་དུ་དང་བ་ནི་འཇིག་རྟེན་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་
འདས་པའི་ལེགས་པ་ཐམས་ཅད་འཛོལ་པའི་ཐབས་[39] རྣམས་གྱི་ནང་ནས་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་
ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་ངས་པར་བབྱང་བའམ་རྟོགས་ནས་དང་བ་བསྐྱེད་པའི་དོན་དུ་ཆོགས་
བཅད་འདི་གསུངས་སོ་ཞེས་རྣམ་པར་རྒྱུར་ཏེ། གཙོ་བོར་འགྱུར་ཚུལ་དང་བ་ལས་གྲས་པ་
སྐྱེད་པ་སོགས་ནི་སྤྱི་འགྲེལ་ “དེ་ལ་རབ་དུ་དང་བས་ཀྱང་” ཞེས་སོགས་གྱིས་འཆད་
དོ། །ཐེག་ཆེན་འཕགས་པའི་མཉམ་བཞག་ཡེ་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་སོ་སོར་རང་གི་རིག་
པར་བྱ་བ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ཏེ། འཕགས་པས་ཇི་ལྟར་སྦྱང་བ་ལྟར་གཞན་ལ་བསྟན་མི་
རུས་པའི་ཕྱིར། རྟོགས་བྱུང་སྟེ། འཕགས་པའི་གཟིགས་དོར་ཀྱན་རྫོབ་མཐའ་དག་དང་བྲལ་
ཡང་། བརྗོད་བྱེད་གྱི་སྤྱི་ཀྱན་རྫོབ་མཐའ་དག་དང་བྲལ་བར་བསྟན་མི་རུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
བརྗོད་བྱེད་གྱི་སྤྱི་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་རྟོག་པའི་དོར་ཀྱན་རྫོབ་མཐའ་དག་དང་བྲལ་བ་
མི་མྱོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །མཉམ་བཞག་ཡེ་ཤེས་དེའི་ཡུལ་དུ་བྱས་པ་ཅན་ཤེར་ཕྱིན་ཆོས་ཅན།
ཁྱོད་ལ་རབ་དུ་དང་བ་དེ་ལེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཐོག་པའི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ལ་རབ་

ཏུ་དང་བ་དེ་འཇིག་རྟེན་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལེགས་པ་ཐམས་ཅད་འཛོལ་
 པའི་ཐབས་རྒྱུ་ལྟར་གྱི་ནང་ནས་རྒྱུ་ལྟར་གྱི་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་བྱེད་པ། །འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱི་སྐབས་
 འདིར། “ཞེས་བྱ་བ་ངེས་པར་བཟུང་ནས་” ཞེས་སྒྲིམ་པ་དེ་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་དང་བཅས་
 པ་ཡིན་ཏེ། རྗེ་བཙུན་བྱམས་པ་མགོན་པོས་ཤེར་བྱིན་ལ་རབ་ཏུ་དང་བ་ལེགས་པ་འཛོལ་
 པའི་ཐབས་སུ་གཟིགས་ནས་ཆོགས་བཅད་འདི་གསུངས་པར་བཟུན་པར་བྱ་བའི་ཆེད་ཡོད་
 པའི་བྱེད་པ། ཤེར་བྱིན་ལ་རབ་ཏུ་དང་བ་ཆོས་ཅན། ལེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཐོབ་པའི་རྒྱ་གཙོ་བོ་
 ཡིན་ཏེ། ཤེར་བྱིན་ལ་རབ་ཏུ་དང་བ་ལས་ཤེར་བྱིན་བཟུན་པའི་གསུང་རབ་ལ་གྲུས་པ་
 བསྐྱེད་ནས་དེ་ལ་ཐོས་བསམ་སྒྲིམ་གསུམ་གྱིས་འཇུག་སྟེ་མཐར་ཕྱིན་མཆོད་ཐོབ་པར་འགྱུར་
 པའི་བྱེད་པ། ཏུགས་བྱུང་སྟེ། བྱེད་པ་འགྲེལ་གྱི་ “དེ་ལ་རབ་ཏུ་དང་བས་ཀྱང་” ཞེས་གསུངས་པའི་
 བྱེད་པ། འདི་ནི་སྒྲིམ་དཔོན་སང་གི་བཟང་པོས་བཞེད་པའོ། །

ཆོས་ཀྱི་བཤེས་གཞིར་གྱི་ཆོག་གསལ་དུ་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་དེ་མི་རྟོག་བཞིན་ཤེར་བྱིན་གྱི་ཡུམ་གྱི་
 དང་བར་ཇི་ལྟར་བཞག། དང་བ་ནི་སེམས་བྱུང་དང་བ་ཡིན་ནི་ཞེས་པའི་ལན་དུ། མིག་ཤེས་
 གྱིས་མཐོང་བའི་གཟུགས་ལ་དེའི་རྗེས་སུ་ཡིད་གྱིས་ཆགས་པ་ལྟར་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་གྱིས་ཡུམ་
 ངེས་པར་བྱས་ནས་དེའི་རྗེས་ཐོབ་གྱིས་མཉམ་གཞག་གིས་ཇི་ལྟར་བཟུང་བའི་ཡུམ་ལ་དང་
 བར་བྱེད་ཅེས་འཆད་པ་སྟེ། ཆོད་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། “སོ་སོར་རང་གིས་རིག་པའི་ཡེ་
 ཤེས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་ལ་རབ་ཏུ་དང་བ་” ཞེས་གསུངས་པ་མི་འཐད་པར་
 ཐལ། དང་བ་དེ་སེམས་བྱུང་ཡུལ་གཞན་རྣམས་པ་ཅན་ཡིན་ཞིང་། སོ་སོར་རང་རིག་གི་ཡེ་
 ཤེས་དེ་ཡུལ་རྣམས་པར་མི་རྟོག་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་བྱེད་པ། དེའི་ལན་ནི། སོ་སོར་རང་
 རིག་གི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་དང་བ་མེད་མོད་ཀྱང་སྒྱུ་མེད་དེ། སོ་སོར་རང་རིག་གི་ཡེ་ཤེས་གྱིས་
 རང་བཞིན་ཤེར་བྱིན་གཟིགས་ནས་རྗེས་ཐོབ་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཡུལ་དུན་ནས་རབ་ཏུ་དང་བའི་
 བྱེད་པ། དཔེར་ན། མིག་ཤེས་གྱིས་ཡིད་འོང་ཆོས་ལ་གཟིགས་ནས་རྗེས་སུ་ཆགས་སེམས་བསྐྱེད་
 པ་བཞིན་ནོ¹⁸⁷། དེའི་ལན་ནི། སྐབས་འདིར་དངོས་སུ་བཟུན་པའི་རྣམས་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་
 ཤེས་གྱིས་ཤེར་བྱིན་ལ་དང་བ་མི་འདོད་མོད་ཀྱང་སྒྱུ་མེད་དེ། རྗེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་གྱིས།

¹⁸⁷ འདི་ནི་གྲུང་ཐང་སྒོ་གྲོས་རྒྱ་མཚོའི་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་མཆན་འགྲེལ་ཤོག་18 ལྟར་བཞོད་དེ་ཅུང་ཟད་བཅས་སོ། །

མཉམ་བཞག་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ངེས་པའི་ཤེར་ཕྱིན་ངེས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུགས་ངེས་པའི་རྗེས་སུ་ཡིད་ཤེས་ཀྱིས་དེ་ལྟ་བུའི་གཟུགས་ལ་ཆགས་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་དང་། ཡང་ན་ “སོ་སོར་རང་རིག་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་རབ་ཏུ་དང་བ་” ཞེས་པ་མིན་པར་སོ་སོར་ངག་ཤིག་པའི་ཡུལ་ཅན་ཤེར་ཕྱིན་ལ་རབ་ཏུ་དང་བ་ཞེས་ནམ་དཔེ་དྲུག་པ་ལ་འཇུག་པའི་ནམ་པ་གཞན་ཏུ་སྒྱུར་བ་ལ་ཡང་ཉེས་པ་མེད་དོ་ཞེས་ལྷགས་གཉིས་བྱང་ཡང་སྔ་མ་མི་འཐད་པ་རྟོགས་སྒྲིབ་ཕྱི་མ་འཐད་དེ། ཕྱི་མ་དེ་ནི་སྔར་གསེར་ཕྱོད་རང་ལྷགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བཤད་དོ། །བཤད་ཚུལ་སྔ་མ་ལྟར་ན་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་དང་བ་ལ་བཤད་པ་ཤིན་ཏུ་མི་འཐད་དེ། ཕྱི་འགྲེལ་གྱི་སྐབས་སུ་བཤད་པ་ལྟར་དང་བ་དེ། གདུལ་བྱ་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པའི་ཐབས་ལ་འབྲེལ་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དང་བ་ལས་གྲུས་པ་ལས་ཐོས་པའི་རིམ་པ་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་འདི་མི་འཐད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡིན་ནམ་སྟེ།

བོད་ཀྱི་མཁས་པ་སྔ་མ་ཨར་དང་རིག་རལ་ལ་སོགས་པ་¹⁸⁸ ནམས་ནི་དང་བ་དང་ལེགས་པ་བྱང་ཆུབ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཤེས་བྱ་མིན་པ་སྒྲོས་བཏགས་པ་ཙམ་མམ་ཆད་མས་གྲུབ་སྟམ་ན། མ་ཕམ་པ་རང་གི་མཉམ་བཞག་གི་ཡུལ་མིན་པས་དེས་དྲངས་པའི་རྗེས་ཐོབ་ཀྱིས་ངེས་པར་བབྱང་ནས་སོ་ཞེས་འཆད་པ་ནི་མ་འབྲེལ་ཏེ། “ནས་” ཞེས་པ་ལྷག་མ་ཅན་ཡིན་པས་བབྱང་ནས་ “ཞེས་བྱ་བ་གསུངས་སོ་” ཞེས་སྒྲེལ་དགོས་པས་སོ། །མཁས་པ་སྔ་མ་འདི་དག་གི་ལྟར་ན། དང་བ་ལེགས་པ་ཐོབ་པའི་རྒྱ་གཙོ་བོ་ཡིན་པ་དེ། མཉམ་བཞག་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་མི་གཟིགས་ཏེ། གཟིགས་ན་དོན་དམ་བདེན་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དེས་ན་རྗེས་ཐོབ་ཀྱིས་དེ་ལྟར་གཟིགས་དགོས་པས། “ངེས་པར་བབྱང་ནས་” ཞེས་གསུངས། དེ་དགག་པ་ལ། “ངེས་པར་བབྱང་ནས་” ཞེས་པ་དེ། མཉམ་བཞག་མིན་པས་རྗེས་ཐོབ་ཀྱིས་བབྱང་ནས་

¹⁸⁸ ཨར་བྱང་ཆུབ་ཡེ་ཤེས། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་ནམ་འབྲེད་113 ལས། “རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་སྒྲོས་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་ནམ། འོན་ཏེ་ཆད་མས་གྲུབ་སྟམ་ན་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་དམིགས་པའི་དང་བ་ནི་མ་ཕམ་པ་རང་གི་རྒྱུད་ལ་མི་དམིགས་པ་ཐོན་ཏུ་སོང་བའི་མངོན་སུམ་སྟོན་བྱེད་གཞན་ལ་མ་ལྟོས་པར་སོ་སོར་ངག་ཤིག་པས་དེ་ལྟར་ངེས་པར་རྗེས་ཐོབ་ཀྱིས་བབྱང་ནས་སོ། །” ཞེས་དང་དེ་ལས་རྒྱུད་ཟད་གསལ་བ་བཅོམ་ཆུན་རིག་རལ། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་མེ་ཏྲིག་ཤོག་20 ལས། “དེའང་མཉམ་བཞག་གིས་བབྱང་ན་མཉམ་བཞག་དངོས་པའི་ཡུལ་ཅན་དང་རྒྱ་འབྲས་དོན་དམ་པའི་བདེན་པར་འགྱུར་བས་རྗེས་ཀྱི་ཤེས་པས་བབྱང་སྟེ་ངེས་པ་ནི་ཐེ་ཚོམ་མེད་པ་དང་གཙོ་ནི་དང་བོད་རྒྱ་ཉིད་དོ། །” ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །

སོ། །ཞེས་པའི་དོན་ཅུ་ཕྱུར་བ་མི་འཐད་དེ། “ནས་” ཞེས་པ་དེ་ལྷག་མ་ཅན་ཡིན་པས། ལྷག་མའི་བྱ་བ་ “ཞེས་བྱ་བ་གསུངས་སོ། །” ལ་བྱེད་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་བྱིར། དེས་ན་རབ་ ཏུ་དང་བ་ལེགས་པ་ཐོབ་པའི་རྒྱ་གཙོ་བོར་གཟིགས་ནས་ “ཉན་ཐོས་ཞི་བ་ཆོལ་རྣམས་” ཞེས་སོགས་གསུངས་ཞེས་པའི་དོན་ཅན་རྟོ། །

2.2.1.1.1.2 ཅ་བས་བསྟན་པ།

ཉན་ཐོས་ཞི་བ་ཆོལ་རྣམས་ཀུན་ཤེས་ཉིད་ཀྱིས་ཉེར་ཞིར་གྱིད་མཛད་གང་ཡིན་ དང་། །འགྲོ་ལ་ཡན་པར་བྱེད་རྣམས་ལམ་ཤེས་ཉིད་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་དོན་སྦྱབ་ མཛད་པ་གང་། །གང་དང་ཡང་དག་ལྡན་པས་བྱབ་རྣམས་རྣམ་པ་ཀུན་ལྡན་སྦྱ་ ཆོགས་འདི་གསུངས་པ། །ཉན་ཐོས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཆོགས་བཅས་སངས་ རྒྱས་ཀྱི་ནི་ཡུམ་དེ་ལ་ཕྱག་འཆལ། །

གཉིས་པ་ཅ་བས་བསྟན་པ་ནི། དུག་འཆལ་ལོ་ཞེས་ཅ་བ་ལས་བྱངས་སོ། །ཡུལ་གང་ལ་ཕྱག་ འཆལ་ན་ཡུམ་མཐུན་གསུམ་དེ་ལོ། །སྤྱི་ཡུམ་ཞེ་ན། ཉན་ཐོས་དང་རང་རྒྱལ་བྱང་ཆུབ་ སེམས་དཔའི་ཆོགས་དང་བཅས་པ་སྟེ་དེ་རྣམས་དང་ལྷན་ཅིག་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ནི་ཡུམ་ མོ། །ཉན་ཐོས་སོགས་དང་ལྷན་ཅིག་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡུམ་ཡིན་པའི་ཚུལ་དེ་ལྟ་ན་ཉན་ རང་དང་བྱང་སེམས་ཡི་ཡུམ་མིན་ནམ་ཞེ་ན། ཉན་རང་བྱང་སེམས་སངས་རྒྱས་བཞི་གའི་ ཡུམ་ཡིན་ཀྱང་ཅ་བའི་ཆོག་ཟེན་ལ་བཞི་གའི་ཡུམ་གྱི་སྤྱི་ལ་མང་ཆོག་ “སངས་རྒྱས་རྣམས་ ཀྱི་ཡུམ་” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་མེད་པར་ “སངས་རྒྱས་ཀྱི་ནི་ཡུམ་” ཞེས་གཅིག་ཆོག་སྦྱར་བ་ཅུ་ རྟེ་ཤུ་རྟེ་པའི་དག་ལྡན་ལས། “ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པའི་ཆོགས་དང་བཅས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ [40] རྟེ་རིགས་སམ་སྤྱི་ལ་གཅིག་གི་ཆོག་གོ་” ཞེས་དང་། “དེའི་ཆོགས་དང་བཅས་པའི་ སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཡུམ་ཞེས་གསུངས་པ་ལས། གཅིག་ཆོག་དང་དངོས་སུ་སྦྱར་བའི་ཡུམ་ འདི་ནི་ཉན་རང་བྱང་སེམས་དེ་རྣམས་ཀྱི་ཡང་ཡུམ་ཡིན་པར་རྟོགས་སོ། །”¹⁸⁹ ཞེས་པ་ལྟར་

¹⁸⁹ དག་ལྡན། རྟེ་བསྟན། ཤེར་བྱིན། ༥ ཤོག་ 77-ན། “ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པའི་ཆོགས་དང་བཅས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལོ། །རིགས་ཀྱི་ དབང་དུ་བྱས་ན་གཅིག་གི་ཆོག་ཡིན་ཏེ། ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པའི་ཆོགས་དང་ལྡན་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་རྟོ། །” ཞེས་

ཏེ། སྤྱབ་པ་རྣམས་བརྗོད་བྱའི་རྣམ་པ་ཀུན་དང་ལྡན་པའི་རྗོད་བྱེད་ལྷ་ཚོགས་པ་འདི་དག་
གསུང་བར་འབྲུག་བྱེད་དེ། དེའི་ཡུམ་ཡིན་ལ། ཇི་ལྟ་ཇི་སྟེད་ཀྱི་རྣམ་མཁྱེན་གང་དང་ཡང་
དག་པར་ལྡན་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་དེ་གསུངས་པས་སོ། །དེས་ན་ཅ་བའི། “རྣམ་པ་ཀུན་ལྡན་
” བེ་བརྗོད་བྱའི་རྣམ་པ་ཀུན་ལྡན་དང་། “ལྷ་ཚོགས་” བེ། རྗོད་བྱེད་ལྷ་ཚོགས་ལ་བྱེད་
དགོས་སོ། །ཉན་ཐོས་ཞི་བ་ཆོལ་རྣམས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཚོགས་བཅད་དང་པོ་འདི་སྤྱོད་དཔོན་
སེང་གེ་བཟང་པོ་ཡིས་བཤད་ཐབས་ལྟའི་སྒོ་ནས་བཀྲལ་ཏེ།

1. “རང་ཉིད་དམ་པའི་སྟོན་པ་” ཞེས་པ་ནས་ “རབ་རྒྱ་དང་བ་སྦྱེད་པའི་ཆེད་དུ”
ཞེས་པའི་བར་གྱིས་དགོས་པ་དང་།
2. “ཡུམ་ལ་ཡོན་ཏན་རྗེ་ལྟ་བུ་བཞེན་དུ” ཞེས་པ་ནས་ “སྟོན་དུ་འགྲོ་བ་ཅན་གྱི་ཕྱག་
འཆལ་” ཞེས་པའི་བར་གྱིས་བསྐྱུས་དོན་དང་།
3. “ཚོགས་སུ་བཅས་པ་འདིས་ནི” ཞེས་པ་ནས་ “ཐམས་ཅད་འཐོབ་པའི་རྒྱའི་གཙོ་བོ་
ཡིན་ནོ” ཞེས་པའི་བར་[41] བེ་དགོས་དོན་དང་།
4. “དེ་ལ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་” ཞེས་པ་ནས་ “ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་རྒྱ་
ཕྱིན་པ་ལ་བསྟོན་དོ” ཞེས་པའི་བར་བེ་བསྐྱུས་དོན་ལས་འཕྲོས་ཤིང་།
5. “ཉན་ཐོས་དང་དེའི་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱུན་པ་” ཞེས་པ་ནས་ “བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཡུམ་དེ་
ལ་ཕྱག་འཆལ་” ཞེས་པའི་བར་གྱིས་ཚིག་དོན་དང་།
6. “དེ་ལྟར་ཕྱག་འཆལ་བ་དང་བསྟོན་པ་” ཞེས་པ་ནས་ “རྗོགས་པར་བསྟན་པ་ཡིན་
ནོ། །ཞེས་བྱ་བ་འདི་འཐད་པ་ཡིན་ནོ” ཞེས་པའི་བར་གྱིས་བཀལ་ལན་བསྟན་ལ།
7. རིམ་པ་ལྡེ་བྱེ་ངེས་པར་བྱེད་པའི་མཆམས་སྦྱར་ནི་ཚིག་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལ་ཡོད་
དོ། །

ཡུམ་སྤྱོད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་

འདིར་ཡུམ་གྱི་མཐའ་དབྱེད་པ་ལ་གསུམ།

1. རང་གི་ཕྱགས་བཞག་པ།
2. དེ་ལ་ཚུད་པ་སྤང་བ།

3. དེ་མཁས་པའི་དགོངས་པར་སྐྱབ་པའོ།

1 རང་གི་ལུགས་བཞག་པ།

དང་པོ་རང་གི་ལུགས་བཞག་པ་ནི། དུམ་དེ་ཡང་གང་ཞེ་ན། མཐུན་པ་གསུམ་ཉིད་ནི་འདིར་
 དུམ་དུ་བཟུན་ལ། དེ་ཡང་ཉན་ཐོས་ཞི་བ་ཆོལ་སོགས་ཀྱི་ཆོགས་བཅད་ཀྱི་སྐྱུ་ཟེན་ཆོད་དང་
 བཟུན་ན་གཞི་ཤེས་ནི་ཉན་རང་གི་ཉར་ཞི་ཐོབ་བྱེད་དུ་བཟུན་པས། སློབ་ལམ་ལྟ་བུར་མངོན་
 ཞིང་སྤང་ཡང་ཉན་རང་གི་བཞེད་དོན་ཉར་ཞི་སོགས་སྐྱབ་པ་ལ་བཞེད་དོན་དེའི་སྐྱེད་བྱེད་
 ཀྱི་དུམ་དུ་དངོས་སུ་བཤད་པར་འདོད་ནས་འཕགས་པ་བྱམས་པས་ཐབས་ཅན་དུ་བཤད་
 ཀྱི། ཉར་ཞི་ཐོབ་ཟེན་པའི་གཞི་ཤེས་འདིར་བཟུན་གཞི་ཤེས་སུ་མི་འདོད་པ་མིན་ནོ། །སྐབས་
 འདིར་དངོས་སུ་བཟུན་པའི་གཞི་ཤེས་ཆོས་ཅན། བྱོད་ཡིན་ན་སློབ་ལམ་ཡིན་པས་བྱུང་པར་
 ཐལ། བྱོད་ཡིན་ན་ཉར་ཞི་འབྲིད་བྱེད་ཀྱི་གཞི་ཤེས་ཡིན་དགོས་པའི་བྱིར། དེར་ཐལ། ཉན་
 ཐོས་ཞི་བ་ཆོལ་རྣམས་ཞེས་སོགས་སྐྱུ་ཟེན་ཆོད་ཡོད་པའི་བྱིར། ཟེར་ན། ཐལ་འགྱུར་མཐའ་
 མ་ལ་མ་བྱུང་སྟེ། ཉན་རང་གི་བཞེད་དོན་ཉར་ཞི་དང་དེའི་ཐོབ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་དུམ་བཟུན་
 པར་འདོད་ནས་སྐྱུ་ཟེན་ཆོད་དེ་གསུངས་ཀྱི། མཐའ་གཅིག་དུ་བྱུང་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་
 མ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཏེ། མདོར་ན་དོན་དུ་གཉེར་བྱ་དང་དེ་ཐོབ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ཚུལ་དུ་བརྟོན་
 བས་བཤད་དོ།

མཐུན་པ་གསུམ་པོ་དེས་ཀྱང་ཉན་རང་བྱང་སེམས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་མཐའ་དག་
 ཡིན་པའི་ཚུལ་གྱིས་བསྐྱུས་པས་རྣམ་མཐུན་ནས་ཆོས་སྐྱ་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་ཀ་བསྟོད་ཕྱག་
 གི་ཡུལ་གྱི་ཡུམ་ཡིན་ཏེ་སྤྱད་ཚུལ་ནི་འོག་¹⁹¹ དུ་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །བརྒྱད་ཀ་བསྟོད་ཕྱག་གི་
 ཡུལ་ཡིན་པའི་ཚུལ་དེ་ལྟ་ན་ཡང་རྗེ་བཙུན་གྱིས་མཐུན་གསུམ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་བསྟོད་པ་
 ནི། མངོན་རྟོགས་ཐ་མ་ལྷ་དང་པོ་གསུམ་དུ་འདུས་པར་དགོངས་ནས་སོ། །མངོན་རྟོགས་

¹⁹¹ གསེར་ཕྱོད་སྟོད་ཆ། ཤོག་ 58 ལས། “ཐོག་པ་གསུམ་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་གང་ཡིན་མཐུན་གསུམ་གང་རུང་ཞིག་ཡིན་པ་ལ་དགོངས་
 བས་མཐུན་གསུམ་གྱིས་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་བསྐྱུས་པར་གསུངས་ཏེ། དེ་གསུམ་དུ་མ་འདུས་པའི་མངོན་རྟོགས་མེད་པས་སོ། །” ཞེས་པ་
 ལྟར་ནོ།

པའི་མངོན་རྟོགས་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་སྐབས་འདིར་གཞི་ཤེས་ལ་བསྟོན་ཕྱག་མཛད་
པའི་བྱིར།

2 དེ་ལ་ཚུད་པ་སྤང་བ།

གཉིས་པ་དེ་ལ་ཚུད་པ་སྤང་བ་ནི། གལ་ཏེ་ཁ་ཅིག་¹⁹³ ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་མངོན་རྟོགས་ཐམས་
ཅད་ཡུམ་ཡིན་པའི་དམ་བཅའ་དེ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། འཕགས་པ་གྲོལ་ཟླེས། “འཕགས་པའི་
གང་ཟག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབང་དུ་མཛད་ནས་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་རྣམས་པ་གསུམ་གྱི་བྱ་
མོང་མ་ཡིན་པའི་ཡོན་ཏན་ཉི་ཤེས་དགོང་པ་སྟོན་དུ་འགྲོ་བས་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་
ལ་ཕྱག་འཆལ་ལོ་ཞེས་བརྗོད་པ་”¹⁹⁴ ཞེས་པ་དང་། ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པའི་འཕགས་བཞིའི་
ཡུམ་ཡིན་པའི་བྱིར་སྤྱོད་ལས་མན་ཆད་ན་ཡུམ་འདི་ཡོད་པ་མི་རིགས་སོ། །ཞེས་པས། ཁོ་ན་རེ།
ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་མངོན་རྟོགས་ཐམས་ཅད་ཡུམ་དུ་མི་རིགས་པར་ཐལ། ཡུམ་ཡིན་ན་
འཕགས་པའི་མངོན་རྟོགས་ཡིན་དགོས་པའི་བྱིར་ཏེ། དེ་ཡིན་ན་ཉན་ཐོས་འཕགས་པ་ལ་
སོགས་པ་འཕགས་པ་བཞི་པོ་གང་རུང་གི་ཡུམ་ཡིན་དགོས་པའི་བྱིར་ཏེ། ཉི་ལྟང་ལས།
“འཕགས་པའི་གང་ཟག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབང་དུ་མཛད་ནས་” ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་
བྱིར། ཁྱབ་སྟེ། འཕགས་པ་དེའི་ཡུམ་ཡིན་ན་འཕགས་པ་དེའི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱུས་དགོས་པའི་
བྱིར། ཞེ་ན། བོད་ཀྱི་མཁས་པ་ལྷ་མ་རྣམས་¹⁹⁵ འདིས་འབྲུལ་གཞི་བྱས་ནས། གཞི་ཤེས་དང་
ལས་ཤེས་འཕགས་པའི་རྟོགས་པ་ཁོ་ནར་འཆད་པ་བྱུང་མོད་དེ་ནི་མི་འཐད་དེ། གཞན་དུ་ན་
“དྲན་པ་ཉེར་གཞག་ནས་བབྱང་སྟེ། ཁངས་རྒྱས་རྣམས་པའི་མཐར་ཐུག་རྣམས་” ཞེས་པའི་
ཐད་ཀྱི་ཉི་ལྟང་ལས། “འཕགས་པའི་གང་ཟག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབང་དུ་མཛད་ནས་ཐམས་
ཅད་མཐུན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱི་རྣམ་པ་རྣམས་བསྐྱུས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ།” ཞེས་འབྱུང་བས་
དྲན་པ་ཉེར་གཞག་ལ་སོགས་པའི་བྱང་སྟོགས་སོ་བདུན་དང་སོགས་ཀྱིས་སྐྱས་བསྐྱུས་པའི་

¹⁹³ འདི་ལྟར་དུ་དངོས་སུ་འདོད་པ་པོའི་མཁས་པ་བཙལ་གྱུང་མ་རྟེན་དེ། འོན་ཀྱང་ཨར་དང་གཉལ་གྱིས་མཐུན་གསུམ་ལ་འཕགས་
པའི་མངོན་རྟོགས་ཀྱིས་ཁྱབ་པར་འདོད་པར་སྤང་བོ། །

¹⁹⁴ ཉི་ལྟང་། ཟླ་བཟླ་། ཤེར་བྱིན། ༡༡ ཤོག་ 14-བ།

¹⁹⁵ འདི་ཡང་དངོས་སུ་འདོད་པ་པོའི་མཁས་པ་མ་རྟེན་དེ། གཞུང་གཞན་དུ་བོད་ལྷ་མ་ཞེས་པ་ཙམ་ལས་མ་བྱུང་ངོ། །

གཉེན་པོ་ལམ་གསུམ་སོགས་སོ་བཞི་ཐམས་ཅད་འཕགས་པའི་རྟོགས་པར་ཐལ་ལོ། །འདྲོད་
མི་རུས་སྟེ། ཉན་ཐོས་ལ་ཡོད་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ནམ་པ་སོ་བདུན་གྱི་ནང་གསེས་
དུན་པ་ཉེར་གཞག་ཆོགས་ལམ་ནས་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དང་། སོ་བཞིའི་ནང་གསེས་གྱི་མཐོང་
ཆོས་ལ་བདེ་བར་གནས་པའི་ལམ་དུ་གྱུར་པའི་གཞུགས་མེད་པའི་སྟོམས་འཇུག་སོ་སྟེད་ས་
ལ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

དེས་ན་ཉི་མུང་དུ་ “འཕགས་པ་གང་ཟག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབང་དུ་མཛད་པའི་” ཞེས་
སོགས་གསུངས་པ་ནི་སྤྱི་ལོ་གཙོ་བོ་འཕགས་པ་བཞི་བཅོད་པར་འདྲོད་ནས་ཡིན་གྱི་ཆོགས་
ལམ་པ་དང་སྟོར་ལམ་པ་སྤྱི་ལོ་མིན་ནས་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་རྒྱལ་པོ་འཁོར་དང་བཅས་པ་
འགོ་བ་ན་རྒྱལ་པོ་གཤེགས་སོ་ཞེས་པ་དང་སྤྱི་ལོ་བཞི་གའི་ཡུམ་ཡིན་ཡང་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་ཞེས་
པ་བཞིན་ནོ། །དེས་ན་རྒྱལ་པོ་གཤེགས་སོ་ཞེས་བཅོད་པ་ཅམ་གྱིས། འཁོར་མ་གཤེགས་པར་
མི་གོ་ཞིང་། རྒྱལ་པོ་ཁོ་ན་བཅོད་པ་དེ་གཙོ་བོར་དབང་དུ་མཛད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་འགྲེལ་པ་
དོན་གསལ་སོགས་སུ། རྒྱལ་བ་སྟེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡུམ་ཞེས་ཡང་ནས་ཡང་དུ་གསུངས་པ་ལ་
བརྟེན་ནས། ཡུམ་འདི་སངས་རྒྱས་ཁོ་ནའི་ཡུམ་ཡིན་མི་དགོས་ཤིང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡུམ་
ཞེས་མིང་གིས་འབོད་པ་དེ་འཕགས་བཞི་ལས་སངས་རྒྱས་དེ་གཙོ་བོ་དབང་དུ་མཛད་
དོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཉི་མུང་གི་སྐབས་འདྲིར་ཡང་། “འཕགས་པ་གང་ཟག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
དབང་དུ་མཛད་ནས།” ཞེས་གསུངས་པ་དེ། གཙོ་ཆེ་བ་དབང་དུ་མཛད་ཅིང་། དེ་ཅམ་གྱིས་
ཡུམ་འདི་འཕགས་པ་ཁོ་ནའི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱུས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་མིན་ན་ཡུམ་འཕགས་པ་
ཁོ་ནའི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱུས་ན་ཆོགས་སྟོར་དེ་དག་ལ་བྱུང་བྱེད་མཐུན་པ་གཉིས་པོ་གཞི་ཤེས་
ལམ་ཤེས་མེད་པའི་ཕྱིར་བྱུང་བྱེད་ཐེག་དམན་དང་བྱང་སེམས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་མེད་པར་ཐལ་
བ་དང་། ཉེར་ཞིར་བྱིད་པ་དང་སྟག་བསམ་བྱུང་པར་ཅན་གྱིས་འཇིག་རྟེན་གྱི་དོན་དངོས་སུ་
སྐྱབ་པའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྟོང་པ་མེད་པར་ཐལ་ལོ། །སོ་སྟེད་ས་ཆོགས་སྟོར་གཉིས་ན་ཆོས་ཅན།
ཐེག་དམན་གྱི་མངོན་རྟོགས་མེད་པར་ཐལ། གཞི་ཤེས་མེད་པའི་ཕྱིར། བྱུང་སྟེ། ཡུམ་དང་
མངོན་རྟོགས་གཉིས་བྱུང་བྱེད་བྱུང་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བའི་དགོངས་པ་འོ། །བྱང་སེམས་ཀྱི་
མངོན་རྟོགས་ལ་ཡང་རིགས་འགྲེ་སྟེ། འོག་དུ་སེམས་བསྐྱེད་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ནས་ལམ་
ཤེས་ཡོད་པ་གསུངས་པ་འདི་ལ་དགོངས་སམ་སྟམ་སྟེ། ལམ་ཤེས་ཡིན་ན་འཇིག་རྟེན་གྱི་

དོན་དངོས་སུ་སྐྱབ་པའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་ཡོད་དགོས་ཤིང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་དོན་སྐྱབ་པའི་སྒྲིབ་པ་སེམས་བསྐྱེད་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པ་ནས་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་སོ་སྐྱེའི་ས་ཆོག་སྒྲིབ་གཉིས་ན་ཆོས་ཅན། ཉེར་ཞིར་བྲིད་པ་མེད་པར་ཐལ། གཞི་ཤེས་མེད་པའི་ཕྱིར། ལྷན་སྟེ། ཉེར་ཞི་བྲིད་པར་མཛད་པའི་ཐེག་དམན་གྱི་མངོན་རྟོགས་གང་ཡིན་པ་དེ་གཞི་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅུང་པའི་དགོངས་པ་འོ། །

དེ་ལྟར་ན་ “འཕགས་པའི་གང་ཟག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབང་དུ་མཛད་ནས་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཉི་མུང་གི་ལྷང་དེ་ནི་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་བཤད་དེ། འཕགས་པ་གྲོལ་ཤིང་། “ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དེ་གང་ཡིན་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་བཙུན་པར་བྱའོ་ཞེ་ན། བཤད་[43] བ། ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་ནི། །དངོས་པོ་བརྒྱད་ཀྱིས་ཡང་དག་བཤད། །”¹⁹⁶ ཅེས་གསུངས་ལ། དེའི་དོན་ཡང་གོང་དུ་མཆོད་བཙུན་དུ་ཡུམ་མམ་ཤེར་ཕྱིན་ལ་ཕྱག་འཆལ་ལ་ཞེས་བསྟན་བཅས་ཀྱི་བཙུན་བྱ་ལ་ཕྱག་འཆལ་བའི་ཤེར་ཕྱིན་དེ་གང་ཡིན་དེ་ཇི་ལྟར་བསྟན་བཅས་ཀྱིས་འཆད་ཅེས་པའི་ལན་དུ། ཤེར་ཕྱིན་དེ་ལ་འཆད་པར་འགྱུར་བའི་དངོས་པོ་བརྒྱད་དུ་ཕྱེ་ནས་འཆད་དོ་ཞེས་བཤད་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཐེག་གསུམ་གྱི་མངོན་རྟོགས་ཐམས་ཅད་ཡུམ་མམ་ཤེར་ཕྱིན་ཡིན་པ་ཆོས་ཅན། འཕགས་པའི་དགོངས་པ་ཡིན་ཏེ། འཕགས་པས་ཉི་མུང་དུ། མཆོད་བཙུན་གྱི་ཕྱག་ཡུལ་གྱི་ཡུམ་དེ་ཇི་ལྟར་མངོན་རྟོགས་བྱུང་བཤད་ཅེས་དྲིས་པའི་ལན་དུ། ཤེར་ཕྱིན་དེ་དངོས་པོ་བརྒྱད་ཀྱིས་བཤད་ཅེས་པའི་ལན་མཛད་པའི་ཕྱིར། ལྷན་སྟེ། དངོས་དང་སྐྱེས་བཙུན་རིགས་ཀྱི་ལྷན་པར་མ་ཕྱེད་པར་ཡུམ་མམ་ཤེར་ཕྱིན་ལ་བརྒྱད་དུ་ཕྱེད་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

དེ་བཞིན་དུ་སྐྱབ་དཔོན་སེང་གེ་བཟང་པོས་ཀྱང་། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་མཆོད་བཙུན་གྱི་དགོས་དོན་དུ། “གཞི་དང་ལམ་དང་རྣམ་པ་སྐྱེ་བ་མེད་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ཆོག་སུ་བཅད་པའི་དོན་གྱི་མཆོན་ཉིད་ཀྱི་ཡུམ་” ཞེས་དང་། “གཞི་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱིས་” ཞེས་སོགས་ཆོག་དོན་གྱི་སྐབས་ནས་འབྱུང་བ་རྣམས་ཐེག་པ་

¹⁹⁶ ཉི་མུང་། རྩེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ༡༡ ཞོག་ 16-བ།

གསུམ་གྱི་མངོན་རྟོགས་ཡུལ་ཡིན་པར་བཞེད་པར་སྤང་བ་འཕགས་པ་དང་བྱུང་པར་མེད་པ་དང་། “ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་” ཅེས་དང་། བསྐྱུང་དོན་ལས་འཕྲོས་པ་ “དེ་ལ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱིས་ནི་” ཞེས་སོགས་དང་། “དེ་ལྟ་བུས་ན་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱུན་ནི་གཞི་དང་གཉེན་པོ་དང་རྣམ་པ་མཐའ་དག་བསྐྱུང་པའི་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་བརྒྱུད་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་ཡང་མཐུན་གསུམ་གྱིས་མངོན་རྟོགས་མཐའ་དག་བསྐྱུང་པར་བཞུན་པ་ཡིན་ནོ། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་མངོན་རྟོགས་ཐམས་ཅད་ཡུལ་ཡིན་པ་སྟོབ་དཔོན་སེང་གོ་བཟང་པོའི་དགོངས་པ་ཡིན་ཏེ། གཞི་ཕྱང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་གང་ཟག་གི་བདག་གྱི་བདེན་པར་སྐྱེ་བ་མེད་ཤེས་པའི་ཐེག་དམན་གྱི་མངོན་རྟོགས་གཞི་ཤེས་སུ་འདོད་པའི་བྱིར། རྟགས་བྱུང་སྟེ། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ལས། “གཞི་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱིས་” ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། ཡང་ཤེར་བྱིན་ནམ་ཡུལ་ཆོས་ཅན། བྱུང་ལ་དངོས་ཀྱི་དབྱེ་བ་གསུམ་ཡོད་པ་སྟོབ་དཔོན་གྱི་དགོངས་པ་ཡིན་ཏེ། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ལས། “ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་” ཅེས་ཤེར་བྱིན་ལ་འདི་གཞི་ཤེས་ལམ་ཤེས་རྣམ་མཐུན་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཡོད་པར་གསུངས་པའི་བྱིར། གཞན་རྣམས་སྟོལ། །

3 མཁས་པའི་དགོངས་པ་སྐྱབ་པ།

གསུམ་པ་དེ་མཁས་པའི་དགོངས་པ་སྐྱབ་པ་ནི། དེ་ལྟར་ན་དངོས་པོ་བརྒྱད་མ་ལུས་པ་ཡུལ་ཡིན་པ་འདི་ཙམ་པའི་དགོངས་པ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ལྟར་དུ་འཕགས་པ་གྲོལ་སྡེ་དང་སྟོབ་དཔོན་སེང་གོ་བཟང་པོ་སྟེ་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་བཀྲལ་ལ། འཕགས་ཡུལ་གྱི་མཁས་པ་གཞན་དུ་མ་ཡང་བཞེད་དེ། བཅུན་པའི་ཉི་མེ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། “གང་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས། མངས་རྒྱས་ཉན་ཐོས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཆོགས་དང་ལྡན་ཡུལ་དེ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། །”¹⁹⁷ ཞེས་གཞི་ཤེས་ལམ་ཤེས་རྣམ་མཐུན་ཤེར་བྱིན་ནམ་ཡུལ་གྱི་དབང་དུ་མཇུག་ནས་གསུངས་པ་ལ། “ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་ཞེས་བྱ་ཞེས་འདྲི་

¹⁹⁷ ཉི་མེ་རྣམ་འགྲེལ་སྟེ་བཞུན། ཤེར་བྱིན། ལ་ཤོག་ 3-བ།

བ་ལ། མངོན་རྟོགས་བདག་ཉིད་བདུན་ཡིན་པར། ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་ཞེས་བྱ།¹⁹⁸ ཞེས་
 དང་། རྒྱུ་ཤིང་པའི་དག་ལྡན་ལས་ཀྱང་། “ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་དབྱེ་བ་ནི་རྣམ་པ་
 གསུམ་ཡིན་ཏེ། གཞི་ཤེས་ལས་ཤེས་རྣམ་མཁུན་དེ་ཡིན་པས་སོ།”¹⁹⁹ ཞེས་དང་། རེན་ཆེན་
 གྲགས་པའི་གྲགས་པའི་ཆ་ལས་[44] ཀྱང་། “ཉེར་ཞིར་བྲིད་མཛད་གང་ཡིན་ཞེས་པའི་
 སྐབས་སུ། གང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡུམ་བཙུག་ལྡན་འདས་མ་སྟེ། འཆད་པར་འགྱུར་
 བ་མངོན་པར་རྟོགས་པ་བརྒྱད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཉིད་ཀྱིས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་
 ཏུ་ཕྱིན་པའི་བདག་ཉིད་དོ།”²⁰⁰ ཞེས་དང་། བསྐྱུས་དོན་མཁན་པོ་ཤེར་འབྱུང་གིས་
 ཀྱང་། “མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན། །རང་བཞིན་མེད་ཅིང་སྤྱོད་རྟོག་ལས་
 འདས། །དཔག་བསམ་ཤིང་བཞིན་འབྲས་བཟང་ནི། །རྩོལ་མཛད་རྒྱལ་ཡུམ་དགེ་མ་རྒྱལ།”²⁰¹
 ཞེས་དང་། ཇུ་ལྷུ་འཁྲུ་ལོད་ལས་ཀྱང་། “དེ་ལྟར་ཀུན་མཁུན་པ་གསུམ་གྱིས་མངོན་པར་རྟོགས་
 པ་གཞན་ལྟ་པོ་རྣམས་བསྐྱུས་པའི་བརྒྱད་ཆར་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལྟ་ཡང་ཞེས་
 བྱ་སྟེ་དེ་ཉིད་ཚུང་དུ་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོའི་རྟོགས་པ་པའི་དབྱེ་བ་ལ་དགོངས་ནས་ཀུན་
 མཁུན་པ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་ཕྱག་འཆམ་ནས།”²⁰² ཞེས་སོ། །

འོ་ན་འཕགས་པ་གོལ་སྟེ་ནས་ཇུ་ལྷུ་འཁྲུ་པར་གོང་དུ་དངས་པའི་སྟོབ་དཔོན་དེ་དག་གིས་ཡུམ་
 དེ་ཤེར་ཕྱིན་དུ་ཡང་བཤད་པའི་ཕྱིར་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་ཀྱི་ཤེར་ཕྱིན་དུ་འགྱུར་ཞེ་ན། སྟོབ་
 དཔོན་དེ་དག་གི་གཞུང་དུ་ཤེར་ཕྱིན་དང་ཡུམ་ཁྱད་མེད་པ་ལྟར་བཤད་པ་ནི་དེ་གཉིས་ཟག་
 མེད་ཀྱི་ཕྱང་པོ་སྟེད་པ་དང་གསོ་པའི་སྒོ་ནས་བྱེད་ལས་མ་དང་མཚུངས་པ་ཅམ་ལ་དགོངས་
 པ་སྟེ། གཞན་དུ་ན་ཡུམ་མཆན་ཉིད་པའི་དོན་ནི་སྤྲི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་བཞེད་པ་སྐྱབ་པ་ཡིན་པ་
 དང་། ཤེར་ཕྱིན་མཆན་ཉིད་པའི་དོན་ནི་རང་བཞིན་མེད་རྟོགས་ཀྱི་སྟོང་མ་པ་ཡིན་པ་གཉིས་
 ཁྱད་པར་མེད་པའི་སྐབས་ག་ལ་ཡོད། སྟོབ་དཔོན་དེ་དག་གི་གཞུང་ལྷགས་སུ་ཡུམ་དང་ཤེར་

¹⁹⁸ ཉི་ཁྲི་རྣམ་འགྲེལ། ཟླ་བཟླ་ན། ཤེར་ཕྱིན། ༧ ཤོག་ 4-ན།

¹⁹⁹ ཉི་ཁྲི་དག་ལྡན། ཟླ་བཟླ་ན། ཤེར་ཕྱིན། ༥ ཤོག་ 76-བ།

²⁰⁰ གྲགས་ཆ། ཟླ་བཟླ་ན། ཤེར་ཕྱིན། ༩ ཤོག་ 189-བ།

²⁰¹ བསྐྱུས་དོན། ཟླ་བཟླ་ན། ཤེར་ཕྱིན། ༩ ཤོག་ 254-བ།

²⁰² གནད་ཀྱི་ཆུ་འོས། ཟླ་བཟླ་ན། ཤེར་ཕྱིན། ༥ ཤོག་ 3-ན།

ཕྱིན་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པར་ཐལ། གོང་དུ་དྲངས་པའི་ལུང་རྣམས་སུ་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ཡུམ་ལ་ཤེར་ཕྱིན་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་ཐུར་བའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཐེག་དམན་ཆོག་ལམ་ཆོས་ཅན། ཤེར་ཕྱིན་ཡིན་པར་ཐལ། ཡུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཐེག་པ་གསུམ་པོ་གང་རུང་གི་མངོན་རྟོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་སློང་མ་པ་ཡིན་པར་ཐལ། ཤེར་ཕྱིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཟེར་ན། བསྟོད་ཕྱག་གི་ཡུལ་ཡུམ་དང་ཤེར་ཕྱིན་གཉིས་ཁྱད་པར་མེད་པ་ལྟ་བུར་གསུངས་ཀྱང་། ཁྱད་པར་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཤེར་ཕྱིན་ལ་ཡུམ་ཞེས་པའི་མིང་བཏགས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་བཏགས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ཤེར་ཕྱིན་གྱིས་ཟག་མེད་ཀྱི་ཡུང་པོ་སྐྱེད་པ་དང་གསོ་བས་ཡུམ་མམ་མ་དང་མཚུངས་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བཏགས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་འགྲེལ་བ་གཞན་ཐམས་ཅད་ཡུམ་གྱི་བཤད་པ་ལ་མི་མཐུན་པ་མེད་ཀྱང་ཆོས་བཤེས་ཀྱི་ཆོག་གསལ་དུ་དེ་དག་ལས་གཞན་དུ་འཆད་པ་ནི་སྐབས་དེ་ཉིད་དུ་དགག་པར་བྱའོ²⁰³།།

2.2.1.1.1.1.3 འགྲེལ་པས་བཤད་པ།

གསུམ་པ་འགྲེལ་པས་བཤད་པ་ལ་གཉིས། 2.2.1.1.1.1.3.1 རྩ་འགྲེལ་གྱི་འཕྲོས་དོན། 2.2.1.1.1.1.3.1 རྩ་བའི་ཆོག་དོན་ནོ།།

2.2.1.1.1.1.3.1 རྩ་འགྲེལ་གྱི་འཕྲོས་དོན།

དང་པོ་རྩ་འགྲེལ་གྱི་འཕྲོས་དོན་ལ་གཉིས། 2.2.1.1.1.1.3.1.1 དགོས་དོན་དང་། 2.2.1.1.1.1.3.1.2 བསྐྱས་དོན་ལས་འཕྲོས་པའོ།།

²⁰³ གསེར་ཕྱོད་རྟོད་ཆ་ཤོག་ 48 “ཁྱད་གཞི་ནི་ཤེར་ཕྱིན་” ཞེས་སྟགས།

2.2.1.1.1.3.1.1 དགོས་དོན།

དང་པོ་དགོས་དོན་ལ་གསུམ། 2.2.1.1.1.3.1.1.1 གནས་སྐབས་
དང་། 2.2.1.1.1.3.1.1.2 མཐར་ཐུག་གི་དགོས་པ། 2.2.1.1.1.3.1.1.3 དེ་དག་
གིས་བྱ་བ་པའི་དོན་ནོ། །

2.2.1.1.1.3.1.1.1 གནས་སྐབས།

དང་པོ་[45] གནས་སྐབས་ཀྱི་དགོས་པ་ལ་གསུམ། 2.2.1.1.1.3.1.1.1.1 ཐོས་པ་
དང་། 2.2.1.1.1.3.1.1.1.2 དང་བ་དང་། 2.2.1.1.1.3.1.1.1.3 བྱས་པའི་དགོས་
པའོ། །

2.2.1.1.1.3.1.1.1.1 ཐོས་པའི་དགོས་པ།

ཞེས་བྱ་བ་གསུངས་སོ། །

དང་པོ་ཐོས་པའི་དགོས་པ་ནི། བསྟན་བཅས་སུ་ “ཞེས་བྱ་བ་” རི་སྒྱུར་དོན་མང་པོ་ལ་འཇུག་
ཀྱང་ “ཉན་ཐོས་ཞི་བ་ཆོལ་ནམས་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་རྩ་བའི་ཤོ་ལོ་ཀ་གཅིག་གི་འོག་མ་ཐག་
གི་སྐབས་འདིར་ནི་ “ཆོག་གི་ཚུལ་དེ་ལྟར་” ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པས་འདས་མ་ཐག་པའི་རྩ་
བ་ལ་གཟུང་ངོ་། །ལེགས་སྒྱུར་སྐད་དུ་ “ཨི་ཏི་” ཞེས་བྱུང་བ་དེ། བོད་སྐད་དུ་ “ཞེས་བྱ་བ་”
ཞེས་བསྒྱུར་ལ། དེ་དོན་མང་པོ་ལ་འཇུག་པ་ནི། ཉ་རྒྱུག་ལས། “སྤྲ་སྤོ་ལས། “ཨི་ཏི་རྒྱ་མཆན་
གོ་སྐབས་དང་། །གསལ་བྱེད་སོགས་དང་རྫོགས་ནམས་ལ། །”²⁰⁴ ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་ཡིན་ཡང་།
དེང་གི་བསྟན་འགྱུར་དུ་ཡོད་པའི་སྤྲ་སྤོ་མཆན་ཆའི་འཁོར་ལོ་ལ་མི་སྤང་ངོ་། དེ་ཡང་
མཆན་སྒྱུར་རམ་ཐུ་འགྲེལ་གྱི་སྐབས་སུ་རྩ་བའི་གོང་དུ་ “གསུངས་” ཞེས་པའམ་ “བཤད་”
ཅས་པའི་ཆོག་ཡོད་ན། ཕྱི་འགྲེལ་གྱི་མགོར་ “གསུངས་ཏེ་” དང་། “བཤད་དེ་” ཞེས་མི་

²⁰⁴ ཉ་རྒྱུག་སྟོང་ཆ་ཤོག་ 38 ལ་གསལ།

འབྱུང་བར་ “ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ།” དང་། “ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ།” དང་། “ཞེས་བྱ་བ་ལ།” དང་། “ཞེས་བྱ་བ་ནི།” ཞེས་འབྱུང་ལ།

དཔེར་ན། འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་ལས། “དགོས་པ་དང་དགོས་པའི་ཡང་དགོས་པ་དང་འབྲེལ་བ་ཁོང་ན་ཡོད་པ་རྣམས་གསུངས་ཏེ། །རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་ཉིད་ལས། །” ཞེས་པ་ནས། “བྱ་བ་ཚུལ་པའི་དགོས་པ་ཡིན། ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ།།” ཞེས་ཙུ་བ་དྲངས་པའི་གོང་དུ་ “གསུངས་ཏེ།” ཞེས་བྱུང་བ་དང་། ཙུ་བ་དྲངས་པའི་འོག་དུ་ “ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ།།” ཞེས་བྱུང་བ་དང་།

འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་ལས། “བཙུན་འགྲུས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་དང་པོ་གོ་ཆའི་སྐབ་པ་གསུངས་པ། དེ་དག་སོ་སོར་སྦྱོན་ལ་སོགས། །” ཞེས་པ་ནས། “དུག་ཚན་དུག་གིས་ངེ་བཞིན་བཤད། ཅེས་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ།” ཞེས་ཙུ་བ་དྲངས་པའི་གོང་དུ་ “གསུངས་པ་” ཞེས་དང་ཙུ་བ་དྲངས་པའི་རྗེས་སུ་ “ཅེས་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ།” ཞེས་བྱུང་བ་ལྟ་བུ་དང་།

སྒྲོར་ལམ་དམིགས་རྣམ་རྒྱས་བཤད་དུ། ། “དམིགས་པ་དང་རྣམ་པ་དག་བར་སྐབས་ཀྱི་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་བདུན་གྱིས་བཤད་དེ།” ཞེས་པ་ནས། “ཐམས་ཅད་དམིགས་སུ་མེད་པར་རོ། ཞེས་བྱ་བ་ལ། རྒྱུ་དུའི་དམིགས་པ་ནི། །གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ནི།” ཞེས་ཙུ་བ་དྲངས་པའི་གོང་དུ་ “བཤད་” ཅེས་བྱུང་བ་དང་། དྲངས་པའི་འོག་དུ། ། “ཞེས་བྱ་བ་ལ།” བྱུང་བ་དང་།

སའི་ཡོངས་སྒྲོང་དུ། “བར་སྐབས་ཀྱི་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་ཉི་ཤུ་ཙུ་གསུམ་གསུངས་པ། ཡོངས་སུ་སྒྲོང་བ་རྣམ་བཅུ་ཡིས། །” ཞེས་པ་ནས། “ཞེས་བྱ་བ་ནི། རིམ་པ་ངེ་ལྟ་བ་བཞིན་གཞི་ཐམས་ཅད་ལ་གྲུ་གྲུ་མེད་པའི་བསམ་པ་དང་།” ཞེས་ཙུ་བ་དྲངས་པའི་གོང་དུ་ “གསུངས་པ་” ཞེས་དང་། དེ་དྲངས་པའི་འོག་དུ། “ཞེས་བྱ་བ་ནི།” ཞེས་བྱུང་བ་ལྟ་བུ་འོ། །

ཙུ་བ་དྲངས་པའི་འོག་དུ་ “གསུངས་སོ།” ཞེས་རྗོགས་ཆོག་སྒྲུར་ན་དེ་མ་ཐག་ཙུ་བའི་འབྲུ་མི་གཉིས་ཞིང་མི་འགྲེལ་བར་བཤད་ཐབས་ལྔ་ལས་དགོས་དོན་སོགས་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པ་ཡིན་

ཞེས་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་ཁ་ཅིག་²⁰⁵ གིས་གསུངས་པའི་དམ་བཅའ་དུ་མ་ལས། དམ་བཅའ་སྔ་
 མ་རྣམས་ཙུ་བ་དངས་པའི་གོང་དུ་ “གསུངས་” སམ་ “བཤད་” ཅེས་བྱང་ན། ཙུ་བ་དངས་
 པའི་འོག་དུ། “ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ” ཞེས་སོགས་བཞི་བྱང་བ་ནི་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་འདི་ལ་
 བྱུང་བ་ཡོད་པའི་སྒྲི་ནས་ངས་ཀྱང་དམ་བཅའ་བྱི་མ་ཙུ་བ་དངས་པའི་འོག་དུ་ “ཞེས་
 གསུངས་སོ” ཞེས་སོགས་རྫོགས་ཆོག་སྐྱར་ན་ཙུ་བ་མི་འགྲེལ་བ་དེ་ལ་མ་ངས་ཏེ་གདམས་
 ངག་སྒྱུར་བཞུན་གྱི་སྐབས་བཞིན་ནོ། །མདོར་ན་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་འདིར། ཙུ་བ་དངས་
 པའི་གོང་དུ། “གསུངས་” སམ་ “བཤད་” ཅེས་བྱང་བ་ཡིན་ན། ཙུ་བ་དངས་པའི་འོག་དུ།
 “ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ” ཞེས་སོགས་བཞི་གང་རུང་བྱང་བས་བྱུང་། ཙུ་བ་དངས་པའི་འོག་དུ་
 “ཞེས་གསུངས་ཏེ” འམ་ “ཞེས་བཤད་དེ” ཞེས་སོགས་མི་བྱང་བས་བྱུང་། དེ་ལ་ཙུ་བ་
 དངས་པའི་འོག་དུ། “ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ” ཞེས་སོགས་རྫོགས་ཆོག་སྐྱར་ན། ཙུ་བའི་འབྲུ་མི་
 གཉེར་བས་མ་བྱུང་སྟེ། གདམས་ངག་སྒྱུར་བཞུན་པའི་སྐབས་སུ། “འདོམས་པ་ནི་གདམས་
 ངག་སྟེ། སྐབ་དང་བདེན་པ་རྣམས་དང་ནི། །” ཞེས་པ་ནས། “བཙུ་ཡི་བདག་ཉིད་ཤེས་པར་
 བྱ། ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་རབ་དུ་དབྱེ་བ་” ཞེས་བྱང་བ་བཞིན་
 ནོ། །

གང་དག་མཆོམས་སྒྱུར་གང་ཡིན་སྟེ་འགྲེལ་དུ་བཞེད་པ་ནི་སྟེ་འགྲེལ་གྱི་དོན་མ་མཐུན་པར་
 ཟད་དེ། ཙུ་བ་དེའི་སྔར་དང་རྗེས་སུ་དེའི་དོན་སྒྲངས་ནས་འགྲེལ་པ་ནི་སྟེ་འགྲེལ་དང་བྱི་
 འགྲེལ་གྱི་དོན་ཡིན་ན་ཙུ་བའི་དོན་སྒྲངས་ནས་མི་འགྲེལ་པའི་མཆོམས་སྒྱུར་དུ་མ་ཡོད་
 པས་སོ། །ཁ་ཅིག་²⁰⁶ ན་རེ། མཆོམས་སྒྱུར་ཡིན་ན། སྟེ་འགྲེལ་ཡིན་པས་བྱུང་བེར་ན་མི་འཐད་
 དེ། སྟེ་འགྲེལ་ཞེས་པའི་དོན་ནི་ཙུ་བ་དངས་པའི་སྔོན་དུ་ཙུ་བའི་དོན་འགྲེལ་ཞེས་པའི་དོན་
 ཡིན་ཞིང་། མཆོམས་སྒྱུར་ཡིན་ན། ཙུ་བའི་དོན་འགྲེལ་པས་མ་བྱུང་པའི་བྱིར། དེས་ན་
 “འཕགས་པ་བྱམས་པ་ཞེས་སོགས་” འདི་དང་ “གང་གི་བྱིར་དེ་ལྟ་ཡིན་པ་དེའི་བྱིར།” ཞེས་
 སོགས་སྐབས་སྟེ་པའི་ནང་གསེས་ཀྱི་འགོག་པ་མེད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་མཆོམས་སྒྱུར་ལྟ་བུ་ནི་

²⁰⁵ དེ་ལྟར་འདོད་པའི་ཁ་ཅིག་བཙུ་བ་མ་རྟེན།

²⁰⁶ འདི་ལྟར་འདོད་པའི་ཁ་ཅིག་འདི་བཙུ་བ་མ་རྟེན་དེ། འོན་ཀྱང་རང་ལྷགས་ལ་མཆོམས་སྒྱུར་ཞེས་གདགས་ས་དེ་དག་ལ་ཉ་
 གྲིལ་རྒྱ་ “སྟེ་འགྲེལ་” ཞེས་བྱང་བས་ཉ་དཔོན་ནམ་དེ་དང་ཕྱོགས་མཐུན་པའི་མཁས་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ་སྟེ།

ལྷ་འགྲེལ་མཆོམས་སྒྱུར་གཉིས་ཀ་ཡིན་ཡང་མཆོམས་སྒྱུར་གཞན་ “དེ་ལྷ་ར་བསྐྱུས་པའི་དོན་
 ཀྱན་བསྐྱུས་ནས་” ཞེས་སོགས་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་མཆོམས་སྒྱུར་སོགས་ལ་ལྷ་འགྲེལ་གྱིས་མ་
 དེས་སོ། ། “གཞན་དག་བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་ཡུལ་དུ་དབྱུང་དུ་མེད་
 ཅིང་དཔག་དུ་མེད་པའི་འབྱུང་གནས་ལ་དོན་གྱིས་འཇུག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རབ་དུ་དང་བ་
 སྐྱེད་པའི་ཆེད་དུ་” ཅེས་པ་ལྟར། མཆོད་བརྗོད་བྱས་པས་གདུལ་བྱ་གཞན་དག་དང་བ་
 བསྐྱེད་ཅེས་བསྐྱུས་ན། གདུལ་བྱ་གཞན་དག་ནི་གང་། མཆོད་བརྗོད་ལས་ནི་ཇི་ལྷ་ར་དང་ཞེ་
 ན། འདི་ལ་གཉིས། གདུལ་བྱ་དབང་བརྒྱལ་དང་། དབང་རྣམས་ཀྱི་དང་ཚུལ་ལོ། །

དང་པོ་དབྱུལ་བརྒྱལ་དང་ཚུལ་ནི།

ཆོགས་སུ་བཅད་པ་འདིས་ནི་འདིའི་ཆེ་བའི་བདག་ཉིད་ཡུལ་དུ་བྱུང་བ་དང་ལྡན་པ་
 བརྗོད་དེ། །དེ་ཐོས་ནས་རེ་ཞིག་དད་པའི་རྗེས་སུ་འབྱང་བ་རྣམས་ནི་འདི་ལ་ཐེ་ཤོམ་
 མེད་པར་ལྟར་དུ་རབ་དུ་དང་བ་སྐྱེའོ། །

ཆོས་དང་གང་ཟག་གཉིས་ལས་གང་ཟག་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་བྱ་བ་ལ་འཇུག་པའམ། དོན་
 དང་ཆོག་གཉིས་ལས་ཆོག་ཙམ་ལས་ཡིད་ཆེས་སྐྱེ་བའི་དད་པའི་རྗེས་སུ་འབྱང་བ་རྣམས་ནི་
 དང་བ་སྐྱེའོ། །དང་བའི་ངོ་བོ་ནི། རབ་དུ་སྐྱེ་ཆེན་པོའོ། ། “དེ་ཐོས་ནས་རེ་ཞིག་” ཅེས་པའི་
 སྐབས་སུ། “རེ་ཞིག་” ནི་བཤད་པའི་རིམ་པའམ་འདི་དབང་རྣམས་[46] ལས་དང་བ་སྐྱེ་ལྟར་
 བའོ། །དང་བའི་ཡུལ་ནི་ཡུམ་འདི་ལའོ། །དང་བའི་ཚུལ་ནི་མཆོད་བརྗོད་དུ་ཡུམ་སྤར་བཤད་
 པའི་ཡོན་ཏན་ཉེར་ཞི་བྱིད་མཛད་སོགས་དང་ལྡན་པར་བསྐྱུས་པ་ན། ཡུམ་དེ་ཡོན་ཏན་དེ་ལྷ་
 སྐྱེད་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ནམ་མེད་སྐྱེས་པའི་ཐེ་ཆོམ་མེད་པར་ཉེ་བཟགས་དབྱུང་མ་བྱས་པར་
 ཆོག་ཐོས་མ་ཐག་དུ་སྐྱེ་བས་ན་ལྟར་དུའོ། །དང་བའི་རྒྱ་ནི་ “ཉན་ཐོས་ཞི་བ་ཆོལ་” ཞེས་
 སོགས་ཆོགས་བཅད་འདིས་ནི། ཡུམ་འདིས་སྤས་བཞིའི་བཞེད་པ་བསྐྱུས་པའི་ཆེ་བའི་བདག་
 ཉིད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གསུམ་པོ་ཕྱི་རོལ་པ་དང་ཉན་རང་དང་བྱང་སེམས་ལས་ཡུལ་དུ་བྱུང་བ་
 དང་ལྡན་པར་བརྗོད་དེ་བརྗོད་པ་དེ་ཐོས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སོ། །མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ཆེད་དུ་བྱ་
 བའི་གདུལ་བྱ་དབང་པོ་བརྒྱལ་པོ་ཆོས་ཅན། བྱིད་ལ་དད་པའི་རྗེས་སུ་འབྱང་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ།
 བྱིད་ཆོས་དང་གང་ཟག་གཉིས་ལས་གང་ཟག་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་བསྐྱུས་བཅོམ་སོགས་ལ་

འཇུག་པའམ། ཁྱོད་ཚོག་དང་དོན་གཉིས་ལས་ཚོག་ཙམ་ལས་ཡིད་ཆེས་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་མཚན་
 གྱིས་དེ་ལྟར་བཟོད་པའི་ཕྱིར། “དེ་ཐོས་ནས་རེ་ཞིག་” ཅེས་བཟོད་པའི་ཚོ། “རེ་ཞིག་” ཅེས་
 སྒྲོས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། གོ་རིམ་བསྟན་པའི་ཆེད་དམ། དབང་བརྒྱལ་འདི་དབང་རྩོན་
 ལས་དང་བ་སྐྱེ་བ་སྐྱུར་བ་བསྟན་པའི་ཆེད་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་དང་བ་
 སྐྱེ་བའི་ཚུལ་ཡོད་དེ། སྐྱུར་བའི་ཚུལ་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདིའི་སྐྱུར་བའི་དོན་ཡང་ཡོད་དེ།
 བརྟགས་དབྱུང་མེད་པར་མཆོད་བཟོད་ཀྱིས་ཡོན་ཏན་བཟོད་མ་ ཐག་རྩ་དང་བ་སྐྱེ་བའི་
 ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་དང་བའི་རྒྱ་ཡོད་དེ། མཆོད་བཟོད་ཀྱི་ཚོགས་བཅད་འདིས་ཡུམ་
 ཀྱི་ཡོན་ཏན་བཟོད་པ་དེ་ཐོས་པ་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡུམ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་
 ཡོད་དེ། ཉེར་ཞིར་བྲིད་པ། འཇིག་རྟེན་གྱི་དོན་སྐྱབ་པ། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐྱོར་བའི་བདག་
 རྒྱུན་བྱེད་པ་གསུམ་པོ་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་འདྲ་བའི་ཡོན་ཏན་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ལྷུ་ལ་
 རྩ་དབྱུང་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཕྱི་རོལ་པ་དང་ཉན་རང་བྱང་སེམས་ལས་བྱུང་པར་དུ་འཕགས་
 པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བཟོད་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་དབང་རྩོན་གྱི་དང་བ་སྐྱེ་ཚུལ་ནི།

ཆོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་རྣམས་ཀྱང་གཅིག་དང་དུ་མའི་ངོ་བོ་ཉིད་དང་བྲལ་བའི་
 ཕྱིར་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཆད་མས་གཞི་དང་ལམ་དང་རྣམ་པ་སྐྱེ་བ་མེད་པར་
 ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ཆོག་སུ་བཅད་པའི་དོན་གྱི་མཆན་ཉིད་ཀྱི་ཡུམ་ལ་གནོད་པ་མ་
 མཐོང་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱི་
 བདག་ཉིད་ཚུལ་གསུམ་པ་ཅན། སངས་རྒྱས་ལ་སོགས་པ་བསྐྱུན་པར་མཛད་པ་ནི་
 གདོན་མི་ཟ་བར་སྲིད་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་ངེས་པར་གཟུང་སྟེ། དེ་ལ་རབ་དུ་དང་བ་
 བསྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཉིད་དོ། །

དབང་བརྒྱུན་ཁོ་ནར་མ་ཟད་གང་ཟག་དང་ཆོས་གཉིས་ལས་ཆོས་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་བསྟན་
 བཅོས་སོགས་ལ་འཇུག་པའམ། ཚོག་དང་དོན་གཉིས་ལས་དོན་ལ་བརྟགས་དབྱུང་བྱས་ནས་
 འཇུག་པའི་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་རྣམས་ཀྱང་དང་བ་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་
 རྣམ་པར་སྐྱུར་རོ། །དང་བའི་ངོ་བོ་ནི་རབ་དུ་སྟེ་མི་འཕྲོགས་པའོ། །གང་ལ་དང་ཞེན་ཡུམ་དེ་

ལའོ། །དབང་རྣམ་གྱི་དང་བ་སྐྱེ་ཚུལ་བཤད་པའི་སྐབས་འདིར་ “དེ་ལ་རབ་རྒྱ་དང་བ་
 བསྐྱེད་པ་” ཞེས་པའི་དེ་སྐྱེ་དང་། གོང་དུ་དབང་བརྒྱལ་གྱི་སྐབས་ཀྱི་ “ཆོག་མཁན་སྤྱི་བཅད་པ་
 འདིས་ནི་” ཞེས་པའི་སྐབས་ཀྱི་ “འདི་” ཞེས་པ་ནི་མཆོད་བརྗོད་ལ་ཉེ་རིང་གིས་ཡིན་
 རོ། །དང་བའི་རྒྱ་ནི་ལྷ་རྩེ་ལྷ་རྩེ། “ཉན་ཐོས་ཞི་བ་ཆོལ་རྣམས་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོག་མཁན་
 བཅད་དེས། དུམ་གྱིས་སྤྱི་བཅད་པའི་བཅད་དོན་བསྐྱེད་པ་ཐོས་པ་དེའོ། །དང་བའི་ཚུལ་ནི། འོ་
 ར་མཆོད་བརྗོད་ཀྱིས་དུམ་གྱིས་སྤྱི་བཅད་པའི་བསྐྱེད་པར་མཛད་དོ་ཞེས་བསྐྱེད་པ་ཅམ་གྱི་མཛད་ལ་
 དང་བ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྷ་རྩེ་སྤྱི་དབང་བརྒྱལ་གྱི་བསྐྱེད་པ་ཅམ་སོགས་ལ་
 འབྲུག་ཕྱོག་གི་རྒྱ་ཆོག་ཅམ་ཡིན་ཡང་། དབང་རྣམ་ནི་རིགས་པས་གཞོད་པ་ཡོད་མེད་
 བརྟགས་པ་ན་གཞོད་པ་མེད་པ་དང་གཞོད་པ་ཡོད་པར་མཐོང་བ་ལས་རིམ་བཞིན་བསྐྱེད་
 བཅོས་སོགས་ལ་འབྲུག་པ་དང་ཕྱོག་པ་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཕྱིར་དབང་རྣམ་གྱི་འབྲུག་
 ཕྱོག་ནི་གཞོད་པ་མེད་པ་ཡོད་མེད་མཐོང་བའི་རྒྱ་མཆོན་དེས་ན་བྱེ་བྲག་རྒྱ་མཛོན་རྟོགས་
 རྒྱན་འདིར་ཡང་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ཆོག་མཁན་སྤྱི་བཅད་པའི་བརྗོད་བྱའི་དོན་གྱི་མཆོན་ཉིད་དམ་
 རོ་པོ་ཉིད། གཞི་ལམ་རྣམ་གསུམ་སྐྱེ་མེད་དུ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པའི་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་དུམ་གྱིས་
 སྤྱི་བཅད་པར་བསྐྱེད་པ་ལ་རིགས་པ་ཡང་དག་གིས་གཞོད་པ་ཡོད་མེད་བརྟགས་པ་སྤྱི་
 རྒྱ་དུ་བཏང་བ་ན་གཞོད་པ་མ་མཐོང་ནས་དེའི་རྗེས་སུ་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་དབྱེ་གཞི། ཤེས་ཕྱིན་
 ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཀྱི་དབྱེ་བའི་ཚུལ་གསུམ་པ་ཅན་ཏེ་དུམ་དེས་
 སངས་ [47] རྒྱས་ལ་སོགས་པའི་སྤྱི་བཅད་པར་མཛད་པ་ནི་གདོན་མེ་བ་བྱེ་དེས་
 པར་སྤྱི་བཅད་པ་སྐྱེ་འཐད་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་དེས་པར་བཟུང་སྟེ་དང་བར་བྱེད་ཀྱི་དབང་བརྒྱལ་ལྷ་
 བརྟགས་དབྱེད་མེད་པར་ནི་མ་ཡིན་རོ། །ཉན་ཐོས་ཞི་བ་ཆོལ་རྣམས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོག་མཁན་
 བཅད་འདི་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་བརྗོད་བྱའི་དོན་གྱི་མཆོན་ཉིད་དམ་རོ་པོ་ཉིད་ཡོད་དེ། གཞི་
 ལམ་རྣམ་གསུམ་སྐྱེ་མེད་དུ་མཁྱེན་པའི་མཁྱེན་པ་གསུམ་གྱིས་སྤྱི་བཅད་པ་དེ་དེ་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར། འདིའི་དངོས་བསྐྱེད་ཀྱི་དུམ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་
 ཀྱི་བདག་ཉིད་ཚུལ་གསུམ་པ་ཅན་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ཏེ། མཁྱེན་གསུམ་གྱི་དབྱེ་གཞི་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར། འདིར་ “དེས་པར་བཟུང་” ཞེས་སྟོས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། དབང་པོ་རྣམ་པོ་
 དེ་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་སྤྱི་བཅད་པར་འཐད་པར་རྟོགས་ནས་དང་བ་སྐྱེ་ཡང་། དེ་སྟོན་དུ་
 མ་སོང་བར་དང་བ་མ་སྐྱེ་བ་བསྐྱེད་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རིགས་པ་གང་གིས་སྐྱེ་མེད་
 རྟོགས་པའི་མཁྱེན་གསུམ་གྱིས་སྤྱི་བཅད་པར་འཐད་པར་ཤེས་ཤིང་།

1. རྩོ་བོ་ལ་དབྱུང་པའི་གཅིག་དུ་བྲལ།
2. རྩུ་ལ་དབྱུང་པའི་རྩོ་རྩེ་གཟེགས་མ།
3. འབྲས་བྱ་ལ་དབྱུང་པ་ཡོད་མེད་སྟེ་འགོག།
4. རྩུ་འབྲས་གཉིས་ཀ་ལ་དབྱུང་པ་མུ་བཞི་སྟེ་འགོག།
5. རིགས་པའི་རྩུ་ལ་བོ་རྟེན་འབྱུང་གི་གཏན་ཆོགས་ལྷ་²⁰⁷ ལས།

1 རྩོ་བོ་ལ་དབྱུང་ནས་འགོག་པ་གཅིག་དང་དུ་མའི་རྩོ་བོ་ཉིད་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་བྱ་བ་དང་སོགས་པས་² རྩུ་ལ་དབྱུང་པ་རྩོ་རྩེ་གཟེགས་མ་³ འབྲས་བྱ་ལ་དབྱུང་པ་མུ་བཞི་སྟེ་འགོག་ལ་སོགས་པའི་ཆོད་མ་སྟེ་གཏན་ཆོགས་རྣམས་ཀྱིས་སོ། །ཅིའི་ཕྱིར་གཅིག་དུ་བྲལ་ལ་སོགས་པའི་རིགས་པ་འདི་རྣམས་ཁོ་ན་འགོད་ཅེ་ན། གཞོད་བྱེད་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདི་ལྟར་སྟེ་མེད་རྟོགས་པའི་ཡུམ་གྱིས་སྲས་བཞི་བསྐྱུན་པའི་དམ་བཅའ་དེ་ལ་རིགས་པས་གཞོད་ན་གཅིག་དུ་བྲལ་སོགས་འདི་དག་གིས་གཞོད་དགོས་ཏེ། མཆོད་བཟློད་ཀྱིས་ནི་ཡུམ་གྱིས་སྲས་བཞིའི་བཞེད་པ་ཉེར་ཞེར་བྲིད་པ་སོགས་སྟེད་པར་བསྟན་ལ། རིགས་པ་འདི་དག་གིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟེ་མེད་དུ་སྐྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་མཆོད་བཟློད་ཀྱི་བཟློད་བྱ་ལ་གཞོད་པ་དང་། གཅིག་དུ་བྲལ་སོགས་ཀྱི་རིགས་པ་ལ་འབྲེལ་བ་ལེགས་པར་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཕྱིར་སྟེ་བ་དང་སྟེ་བ་མེད་པར་འགལ་བའི་ཕྱིར་དང་། མཆོད་བཟློད་ཀྱིས་ཡུམ་གྱིས་སྲས་བཞི་བསྐྱུད་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། གཅིག་དུ་བྲལ་སོགས་ཀྱིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེན་པའི་སྟེ་མེད་དུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་འགལ་བ་ལྟར་སྤང་བ་ཡིན་ཏེ། མཆོད་བཟློད་ལ་ཡུམ་གྱིས་སྟེད་པར་བསྟན་པ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་དབང་དུ་མཛོད་པ་ཡིན་པ་དང་། གཅིག་དུ་བྲལ་སོགས་རིགས་པས་སྟེ་མེད་སྐྱབ་པ་དོན་དམ་དུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་པ་འདི་རྣམས་ནི་སྟོབ་དཔོན་སེང་བཟང་གི་དགོངས་པ་མ་མེད་པའོ། །

ཁ་ཅིག་ཉ་དཔོན་དང་བྱ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ་ལྟ་བུ་དང་བའི་རྩུ་མཆན་ལ་གཞོད་པ་མ་མཛོད་པ་དང་། གཞོད་པ་མ་མཛོད་པའི་སྐྱབ་བྱེད་བཟུང་བའི་གཞུང་ཆོན་པ་གཉིས་བྱེད་པ་སྟེ་གཞོད་བྱེད་མ་མཛོད་པ་དང་སྐྱབ་བྱེད་བཟུང་བ་ཁ་འཕྲལ་ནས་བཤད་པ་དང་། ལ་ལ་བྱ་

²⁰⁷ སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི་དོན། 46 །

སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ་ལྷ་བྱ་གཞི་ལམ་རྣམ་གསུམ་སྐྱེ་མེད་དུ་གང་གིས་གྲུབ་ན་གཅིག་དུ་བྲལ་ལ་
 སྔགས་པས་སྔ་ཞེས་འཆད་དོ། །གཞུང་ཆོན་དང་པོ་ནི། “གཞི་དང་ལམ་དང་རྣམ་པ་སྐྱེ་བ་
 མེད་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ཆོགས་སུ་བཅད་པའི་དོན་གྱི་མཆན་ཉིད་ཀྱི་ཡུམ་ལ་གཞོན་པ་
 མ་མཐོང་ནས།” ཞེས་སྔགས་དང་། གཞུང་ཆོན་གཉིས་པ་ནི། “གཅིག་དང་དུ་མའི་ངོ་བོ་
 ཉིད་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སྔགས་པའི་ཆད་མས་” ཞེས་པ་དེའི། །དེ་ལྟར་ཡང་།
 ཉ་ལྷུག་ལས། “དང་བ་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་མཆན་ལ་གཉིས་ལས། དེའི་བརྗོད་བྱའི་དོན་ལ་གཞོན་
 བྱེད་མ་མཐོང་བ་དང་། སྐྱབ་བྱེད་གཟུང་བའོ། །དང་པོ་ནི། མཆོད་བརྗོད་དག་གི་གདུལ་བྱ་
 དབང་རྣམས་ཆོས་ཅན། དེ་འདྲའི་མཆོད་བརྗོད་དག་ལས་ཡུམ་ཤེར་ཕྱིན་ལ་རབ་དུ་དང་བ་
 སྐྱེ་བའི་རྒྱ་མཆན་ཡོད་དེ། གཞི་ཡུང་སྐྱེ་སྔགས་དང་ལམ་གསུམ་དང་རྣམ་པ་ཆོས་ཉིད་དམ་
 རན་མ་རྟགས་མཆན་མ་ཐམས་ཅད་དོན་དམ་པར་བདེན་པའི་སྐྱེ་བ་མེད་པར་ཡོངས་སུ་
 ཤེས་པ་ཡང་ཡིན་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ཆོགས་སུ་བཅད་པའི་བརྗོད་བྱའི་དོན་སྔགས་གསུམ་བསྐྱེད་
 རུས་ཀྱི་མཆན་ཉིད་དམ་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་པའི་ཡུམ་ལ་བདེན་པའི་སྐྱེ་བ་ཡོད་དོ་ཞེས།
 སྔགས་གསུམ་སྐྱེད་པའི་མཆན་ཉིད་དམ་མི་ལྡན་ནོ་ཞེས་རིགས་པ་རྣམ་དག་གིས་གཞོན་པ་མ་
 མཐོང་ནས་ཉེ་རྒྱ་མཆན་གྱིས་དེ་འདྲ་དེ་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་སྐྱར་ཉེ་”²⁰⁸ ཞེས་དང་། སྐྱབ་
 བྱེད་བཟུང་བ་ནི། དེ་ཉིད་ལས། “གཞི་ལམ་རྣམ་གསུམ་ཆོས་ཅན། བདེན་པའི་སྐྱེ་བ་མེད་དེ།
 བདེན་པའི་གཅིག་དང་དུ་མའི་ངོ་བོ་ཉིད་དམ་རང་བཞིན་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར། གཟུགས་
 བརྟན་བཞིན།” ཞེས་ཆོས་བཤེས་ཀྱི་དགོངས་པ་ལོན་པ་ལྟ་བུའོ། །གཞན་ཡང་ཡུང་གི་སྐྱེ་མ་
 ལས། “དང་བ་དེའི་རྒྱ་མཆན་ལ། གཞོན་བྱེད་མ་མཐོང་བ་དང་། སྐྱབ་བྱེད་གཟུང་བ་གཉིས་
 སོ། །དང་པོ་ལ། གཞོན་པ་མ་མཐོང་ནས་ཞེས་དྲང་དོ། །གང་ལ་ན། མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ཆོགས་
 སུ་བཅད་པའི་བརྗོད་བྱའི་དོན་སྔགས་འཕགས་བཞི་སྐྱེད་རུས་ཀྱི་མཆན་ཉིད་ཅན་གྱི་ཡུམ་
 ལའོ། །གང་གིས་ན། ཆོས་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་གིས་སོ། །ཇི་ལྟ་བུའི་ན། སྐྱེ་བ་ཡོད་དོ་ཞེས། སྔགས་
 གསུམ་སྐྱེད་པའི་མཆན་ཉིད་མི་ལྡན་ནོ་ཞེས་པའི་རིགས་པའི་གཞོན་པ་མ་མཐོང་སྟེ། ཡུམ་
 འདིའི་ཆོས་ཉིད་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་བུའི་ཡུམ་དེ་གང་ཞེ་ན། ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ཞེས་
 དྲང་དོ། །གང་ན། གཞི་ཕྱི་ནང་གི་ཆོས་དང་། བྱང་ཆུབ་གསུམ་གྱི་ལམ་དང་། རྣམ་པ་ཆོས་
 ཉིད་རྣམས་སོ། །ཇི་ལྟར་ན། རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་མེད་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་པའོ། །གཞི་ལམ་

²⁰⁸ ཉ་ལྷུག་སྟོན་ཆ་ཤོག 39 །

ནུམ་གསུམ་སྐྱེ་མེད་དུ་གང་གིས་བྱུང་བ་ཅེ་ན། གཞི་ལམ་འབྲས་གསུམ་ཆོས་ཅན། བདེན་པའི་
སྐྱེ་བ་མེད་དེ། བདེན་པའི་གཅིག་དང་དུ་མའི་ངོ་བོ་ཉིད་དང་བལ་བའི་ཕྱི་ཞེས་བྱ་བ་དང་།
སོགས་པ་རྩེ་རྩེ་གཟེགས་མ་དང་། ཡོད་མེད་སྐྱེ་འགོག་དང་། ཉེན་འབྲེལ་གྱི་རིགས་པ་ལ་
སོགས་པ་གཏོང་མ་ནས་མ་སྐྱེས་པར་ཡིད་ཆེས་པར་བྱེད་པའི་ཚད་མས་སོ། །²⁰⁹ ཞེས་སོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་ཉ་སོགས་ཀྱི་ལྷགས་ལ་གཞོན་པ་མ་མཐོང་བ་དང་གཅིག་དུ་བལ་སོགས་སྐྱབ་
བྱེད་བབྱང་བ་ལ་འབྲལ་བ་མི་འཐད་དེ། སྤྱིར་དབང་རྣམ་འབྱུག་པ་ལ་གཞོན་བྱེད་མ་མཐོང་
བ་ཅམ་གྱིས་མི་ཆོག་གི་སྐྱབ་བྱེད་བབྱང་བ་ཡང་དགོས་མོད། དེས་ན་གཞོན་པ་མ་མཐོང་བ་
ནི་རྒྱ་མཆན་གཅིག་དུ་བལ་གྱིས་ཡིན་ནོ། །འདིར་ནི་དབང་བརྒྱལ་དང་བ་གཞོན་མི་གཞོན་
མ་མཐོང་པར་ཡུམ་གྱིས་སྐྱབ་བསྐྱབ་པར་བསྐྱབ་པ་འཐད་ཅིང་བདེན་པར་བབྱང་བ་ལྟ་བུ་
མིན་གྱི། གཞོན་པ་ཡོད་མེད་གཅིག་དུ་བལ་སོགས་ཀྱིས་བརྟགས་པ་ན་མི་གཞོན་པར་མཐོང་
ནས་སྐྱབ་ནུམ་སྐྱབ་པར་བབྱང་སྟེ། ཞེས་བཤད་དགོས་པས་གཞུང་དེ་གཉིས་སོ་སོར་
གཞོན་པ་མི་འཐད་དོ། །མདོར་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། གཞོན་པ་མ་མཐོང་བ་དང་། སྐྱབ་བྱེད་
བབྱང་བའི་གཞུང་ཆན་གཉིས་བྱེད་པ་མི་འཐད་དེ། གཞོན་པ་མ་མཐོང་བ་ནི་སྐྱབ་བྱེད་
བབྱང་ནས་མི་གཞོན་པར་མཐོང་བ་ཡིན་པ་ལས། དབང་པོ་བརྒྱལ་པོ་ལྟ་བུ་སྐྱབ་བྱེད་ལ་མ་
བསྟོས་པ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། “གཅིག་དང་དུ་མའི་ངོ་བོ་ཉིད་དང་བལ་བའི་ཕྱིར་”
ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་གཉིས་ [48] པ་ནི་བསྐྱབ་བྱ་ཅ་སྤང་བའི་ཕྱིར་སྐྱབ་བྱེད་བབྱང་བ་ཅ་
མི་འཐད་དོ། །གཞན་ཡང་ཉ་དཔོན་དང་བྱ་སྟོན་ལྟར་ “གཅིག་དང་དུ་མའི་ངོ་བོ་ཉིད་དང་
བལ་བའི་ཕྱིར་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་དེ་སྐྱབ་བྱེད་བབྱང་བ་བཤད་པ་མི་འཐད་དེ། བསྐྱབ་
བྱ་བསྐྱབ་པའི་གཞུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཉེ། གཞོན་པ་མ་མཐོང་བ་ནི་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་ཞིང་།
འདིར་གཞོན་པ་མ་མཐོང་བའི་དོན་ནི། གཅིག་དུ་བལ་བརྟགས་ནས་གཞོན་པ་མ་མཐོང་
བའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་སྐྱབ་བྱེད་བབྱང་བ་གང་ཞེ་ན། ལྟར་²¹⁰ “འདི་ཡང་འགལ་བ་
ལྟར་སྤང་བ་ཡིན་ཉེ” ཞེས་བཤད་པ་ལྟར་མཆོད་བརྗོད་ཀྱིས་བསྐྱབ་ཆོད་ཡུམ་གྱིས་སྐྱབ་བཞི་
བསྐྱབ་པ་དང་དབུ་མའི་རིགས་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ནུམ་འགལ་བ་ལྟར་སྤང་

²⁰⁹ ལྷང་གི་སྟེ་མ། རྟོན་ཆ། ཤོག་ 49 །

²¹⁰ གསེར་ཐོང་རྟོན་ཆ། ཤོག་ 47 །

ནས་མི་དང་བ་ལ་བརྟགས་པ་ན་བསྐྱེད་པ་ཀུན་རྫོབ་དང་མ་སྐྱེ་བ་དོན་དམ་གྱི་དབང་དུ་
མཛད་པས་དེ་གཉིས་མི་འགལ་བར་མཐོང་བ་ཅམ་གྱིས་དང་བ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་གཞན་གྱི་སྐྱབ་
བྱེད་བབྱང་བས་ཅི་ཞིག་བྱ།

གཉིས་པ་བྱ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ་གྱིས་ “གཞི་ལམ་རྣམ་གསུམ་སྐྱེ་མེད་དུ་གང་གིས་སྐྱབ་”
ཅས་འགྲེལ་བ་ཡང་མི་འཐད་དེ། རིགས་པས་གཞོད་མི་གཞོད་རྟོག་པ་ནི། མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་
སྐྱས་ཟིན་ཆོད་ལ་ཡིན་ལ། མཆོད་བརྗོད་དེར་ཡང་ཡུམ་གྱིས་སྐྱས་བསྐྱེད་པ་སྐྱས་ཟིན་
ཅིང་། གཞི་ལམ་རྣམ་གསུམ་སྐྱེ་མེད་ནི་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་སྐྱས་མ་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །མདོར་ན་
སྐྱབ་བྱེད་བབྱང་བ་བཤད་པའི་སྐབས་སུ། གཞི་ལམ་རྣམ་གསུམ་ཆོས་ཅན་བབྱང་ནས། དེ་
བདེན་པར་སྐྱེ་མེད་དུ་གྲུབ་པ་ལ་གཅིག་དུ་བྲལ་གྱི་རིགས་པ་འགོད་པ་མི་འཐད་དེ། སྐབས་
སུ་བབ་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མཆོད་བརྗོད་ལས་དངོས་སུ་གསུངས་པ་དེ་འཐད་མི་འཐད་
དཔྱོད་པའི་སྐབས་ཡིན་ཞིང་། མཆོད་བརྗོད་ཀྱིས་གཞི་ལམ་རྣམ་གསུམ་བདེན་མེད་དུ་
དངོས་སུ་མ་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

ཆོས་བཤེས་ཀྱི་ཆོག་གསལ་དུ་ “ཁྱད་གཞི་འམ་དབྱེ་གཞི་ནི་ཤེར་ཕྱིན་ནོ། །ཁྱད་པར་རམ་དབྱེ་
བ་ནི་མཁྱེན་གསུམ་མོ། །གསུམ་དུ་བཟླན་པ་ཡང་ཀུན་རྫོབ་དུ་ཡང་དབྱེར་མེད་དོ་སྟེ་མ་པ་
དགག་པ་དང་། སྐྱས་གསུམ་ཆར་སྐྱེ་བར་བཟླན་པ་ཕྱིར་ཏེ། སངས་རྒྱུ་རྣམས་དང་རང་
སངས་རྒྱུ། །ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱིས་ངས་བཟླན་པའི། །ཐར་ལམ་ཁྱོད་ཉིད་གཅིག་པུ་
སྟེ། །གཞན་ཞེས་བགྱི་བ་མ་མཆིས་ངས། །ཞེས་ཡུང་ལས་ཤེར་ཕྱིན་རིགས་ཅན་གསུམ་གྱི་ལམ་
དུ་གསུངས་པ་ལྟར་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་སྐབས་འདྲིར་ཡང་བཟློད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་ཡུམ་
འདི་ལ་ཐེག་པ་རང་རང་གི་རྟོགས་པ་རེ་རེ་ཁོ་ན་ལས་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་དང་། ཡུམ་དེ་སྟོན་
པའི་མདོ་འདི་ལ་ཡང་ཐེག་པ་རེ་རེ་ཁོ་ན་འེ་ལས་བཟླན་པའི་མདོ་གཞན་ལས་སྟག་པ་མེད་
པར་འཇུག་ཏེ། འདིས་ཉན་རང་རྣམས་བསྐྱེད་པའི་ཆ་ནི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པ་
ཅམ་ཞིག་དང་བྱང་སེམས་དང་སངས་རྒྱུ་བསྐྱེད་པའི་ཆ་ནི་ཆོས་དང་གང་ཟག་བདག་མེད་
གཉིས་རྟོགས་པ་ཡིན་ལ། བདག་མེད་གཉིས་པོ་དེ་ཡང་རིམ་པ་ལྟར། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་

སྟོན་ཕྱོད་དྲན་པ་ཉེར་གཞག་དང་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་སྟོན་ཕྱོད་སྤྱོད་པོ་བཀོད་པ་རྣམས་སུ་
 བཟུན་པའི་ཕྱིར་སྟུང་ན་དེ་བསལ་བའི་ཕྱིར་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་དུ། ཚུལ་གསུམ་པ་ཅན་ནི་
 ཞེས་སྟོས་ཏེ། འདིར་ཚུལ་གསུམ་པ་ཅན་ཞེས་པའི་དོན་ནི་ཡུམ་ལ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉིད་
 གསུམ་དུ་སྟེ་བ་ནི་རང་བཞིན་གསུམ་དུ་སྟེ་བ་མ་ཡིན་ཏེ་དབྱེ་བར་མི་ [49] ལུས་པའི་ཕྱིར་
 རོ། །འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། གདུལ་བྱའི་བསམ་པའི་དབང་གིས་སྤྲས་གསུམ་གྱི་ཡུམ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
 བཟུན་གྱི་རྣམ་པར་ངེས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཆོ་ནི་སངས་རྒྱས་རྗེ་བཙུན་ཁོ་ནའི་ཡུམ་
 ཡིན་གྱི། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་གཡུང་པོ་སྟེ་བྱན་གཡོག་ལ་སོགས་པ་ཉ་བྱ་ནི་བྱང་
 མེད་རིན་པོ་ཆེ་ཉ་བྱའི་ཡུམ་འདིས་ག་ལ་སྟེད། དེས་ན་ཡུམ་འདིའི་མཐུའི་ཆེ་བ་ནི་འགྲོ་བ་
 ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་སུ་སྐྱབ་པས་མད་དུ་བྱང་ཞིང་མཆར་དུ་བྱའོ། །དེའི་ཕྱིར་རིགས་ཅན་
 གསུམ་གྱི་ཡུམ་འདི་སྟོན་པའི་མདོ་ཉི་མེ་ཉ་བྱ་ཡང་གཞུང་གཞན་ལས་མཆོག་སྟེ། སྤར་གྱི་
 གཞུང་དྲན་པ་ཉེར་གཞག་གི་མདོ་དང་སྤྱོད་པོ་བཀོད་པའི་མདོ་དེ་དག་ནི་རིགས་ཅན་
 གསུམ་ལས་རིགས་གཅིག་ཁོ་ནའི་ལམ་བཟུན་པས་སྟོགས་རེ་བ་ཡིན་ལ། ཡུམ་གྱི་མདོར་ནི་
 རིགས་ཅན་གསུམ་གའི་ལམ་བསྐྱགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞུང་གི་རང་བཞིན་གཅིག་ཁོ་ན་ཐོས་
 པ་པོའི་བསམ་པ་མི་འདྲ་བ་རྒྱུན་གྱི་དབང་གིས་གདུལ་བྱ་ལ་དུ་མར་སྤང་བ་ནི་འགྲེལ་པ་
 དོན་གསལ་གྱི་ཚུལ་ཞེས་པའི་སྟུང་བཟུན་པས་དུ་མར་སྤང་ཡང་གཅིག་དུ་སྐྱབ་པ་ནི་ཚུལ་
 གསུམ་པ་ཡིན་ལ་གཅིག་དུ་མར་སྟོན་པའི་མཐུ་དང་ལྡན་པ་ནི་ ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉིད་
 གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་དོ། །དེ་ཉ་བྱའི་མཐུ་དེ་སུའི་ཡིན་ནམ་སྟུང་པ་ལ། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་
 དུ་ཤེར་ཕྱིན་ཞེས་སྟོས་པ་དོན་གྱི་རིམ་པའོ་”²¹¹ ཞེས་སྟོས་ནས་འཆད་དོ། །མདོར་ན། དབྱེ་
 གཞི་ཤེར་ཕྱིན་ཆོས་ཅན། སྐབས་འདིར་ཁྱོད་ལ་དབྱེ་བ་གསུམ་བཟུན་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ།
 ཀུན་རྫོབ་དུ་ཡང་དབྱེར་བ་མེད་དོ་སྟུང་པའི་ལྷག་རྟོག་བསེལ་བ་ཆེད་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
 དང་། སྤྲས་གསུམ་ག་བསྟེད་པ་བཟུན་པའི་ཆེད་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡུམ་ཤེར་ཕྱིན་ཆོས་
 ཅན། ཁྱོད་ལ་ “བདག་ཉིད་ཕུལ་དུ་བྱང་བ་དང་ལྡན་པ་” ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཐེག་པ་
 གསུམ་ལས་རང་གི་རྟོགས་པ་རེ་རེ་ཁོ་ན་ལས་བྱུང་པར་དུ་འཕགས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་ཁ་ཅིག་
 ཡུམ་གྱི་མདོ་འདི། མདོ་གཞན་ལས་སྟག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མདོ་དྲན་པ་ཉེར་གཞག་ལས་ཉན་
 ཐོས་ཀྱི་རྟོགས་རིགས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དང་། མདོ་སྤྱོད་པོ་བཀོད་པ་ལས་བྱང་སེམས་

²¹¹ ཆོག་གསལ་སྟེ་བཟུན། ཤེར་ཕྱིན། ཉ་ཤོག་ 14 བ།

ཀྱི་རྟོགས་རིགས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་བསྟན་པའི་ཕྱིར། ལྷན་དུ་དྲྀགས་སོ། །དྲྀགས་པ་དེ་
བསལ་བའི་ཕྱིར་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་དུ་སྐབས་འདིར། “ཚུལ་གསུམ་པ་ཅན་” ཞེས་སྒྲོས་པ་
ཡིན་ཏེ། ཤེར་ཕྱིན་འདི་གསུམ་དུ་དབྱེ་ཞིང་། ཡུམ་གྱིས་ཉན་རང་བྱང་སེམས་གསུམ་ག་
བསྐྱེད་པ་བསྟན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་དེ་ལྟ་བུ་སྐྱེས་གསུམ་བསྐྱེད་པའི་སྒྲོ་ནས་གསུམ་
དུ་དབྱེ་བ་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་ངེས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་མ་ཡིན་ཞིང་། གདུལ་བྱའི་བསམ་
པའི་དབང་གིས་ཡིན་ཏེ། ཉན་རང་ཏ་ཅང་དམན་པ་དེ་ཡུམ་ཕུལ་དུ་བྱང་བ་ལས་མ་སྐྱེས་
པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་བུ་ཚུལ་གསུམ་པ་ཅན་གྱི་ཡོན་ཏན་ཆོས་ཅན། བྱུང་བསྟན་པ་ལ་དགོས་པ་
ཡོད་དེ། མཚར་དུ་བྱ་བའི་ཆེད་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཚུལ་གསུམ་པ་ཅན་བསྟན་པའི་མདོ་
འདི་ཆོས་ཅན། མདོ་གཞན་ལས་བྱུང་པར་དུ་འཕགས་པ་ཡིན་ཏེ། རིགས་ཅན་གསུམ་ལས་
གཅིག་ཁོ་ནའི་ལམ་ཙམ་མིན་པར། རིགས་ཅན་གསུམ་གྱི་ལམ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། སྐབས་
འདིར་ “ཚུལ་” ཞེས་སྒྲོས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་ལ་ཡུམ་དེ་གསུམ་
དུ་དབྱེ་བ་མེད་ཀྱང་། གདུལ་བྱའི་བསམ་པའི་དབང་གིས་གསུམ་དུ་དབྱེ་བའི་ཕྱིར། གཞན་
གོ་སྒྲུའོ། །

ཆོས་བཤེས་ནི་ “ཚུལ་” ཞེས་པ་དོན་དེ་དངོས་མིན་པར་གདུལ་བྱ་སོ་སོ་ལ་སྤང་བའི་རྣམ་པ་
ཙམ་བསྟན་པ་ཅུ་འཛིན་པ་པོ་ཡིན་ཞིང་། ཚུལ་གྱི་སྒྲས་འབྲུལ་གཞི་བྱས་པ་ཡང་ཡིན་ནོ། །ཆོས་
བཤེས་ཀྱི་བཞེད་སྒོལ་འདི་ལ་རིགས་པ་འདི་བཙུང་པར་བྱ་སྟེ། ཅི་ཡུམ་འདི་གདུལ་བྱའི་ངོར་
སྐྱེས་གསུམ་གྱི་ཡུམ་ཡིན་གྱི། ངེས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་སངས་རྒྱས་ཁོ་ནའི་ཡིན་ཞེས་བྱེད་
རང་གིས་དམ་བཅས་པ་འདི། 1 ཀྱན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའམ་ 2 བཏགས་པ་བ་དང་
མཚན་ཉིད་པ་ལ་བྱེད་བཏག་གང་།

1 དང་པོ་ཡུམ་དེ་སྐྱེས་གསུམ་བསྐྱེད་པའི་སྒྲོ་ནས་གསུམ་དུ་དབྱེ་མི་དབྱེ་ཀྱན་རྫོབ་དང་དོན་
དམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ནི་ཆོས་བཤེས་ཀྱིས་མི་འདོད་ཅིང་རིགས་པ་ཡང་མིན་ཏེ། དོན་དམ་
པར་ཡུམ་གྱིས་སངས་རྒྱས་ཁོ་ན་བསྐྱེད་པ་ལ་སྤང་གྱི་གཅིག་དུ་བྲལ་གྱི་རིགས་པས་གཞོད་
པའི་ཕྱིར་རོ། །

2 གཉིས་པ་གསུམ་དུ་དབྱེ་མི་དབྱེ་མཚན་བཏགས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཉན་རྒྱུ་ཡུམ་གྱིས་
 སྤྲོས་གསུམ་བསྐྱེད་པ་རང་གི་ཆོས་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན་
 ཡུམ་འདིས་སྤྲོས་གསུམ་བསྐྱེད་མི་རུས་སོ་ཞེས་པའི་རིགས་པས་གཞི་དཔེ་མ་མཐོང་བར་ཆོས་
 བཤེས་ཀྱིས་ཁས་སྤངས་པ་བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ། །གཞན་ཡང་ཉན་རང་ [50] ལ་ཐར་ལམ་ཡང་
 མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཡུམ་མ་གཏོགས་པ་ནི་མེད་ལ་ཡུམ་ཡང་ཉན་རང་འདི་དག་གི་ལམ་མིན་
 པའི་ཕྱིར་ཏེ། མཚན་ཉིད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན་ཡུམ་དེའི་ལམ་མིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་
 པར་ནི་མི་རུས་ལ། ཏྲགས་གཉིས་ནི་ “སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་རང་སངས་རྒྱས། ཉན་ཐོས་
 རྣམས་ཀྱིས་ངེས་བཞུགས་པའི། ཐར་ལམ་ཁྱོད་ཉིད་གཅིག་ཕུ་སྟེ། གཞན་ཞེས་བཀྱི་བ་མ་
 མཆིས་ངེས། །”²¹² ཞེས་མགོན་པོ་སྐུ་སྐྱབ་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་མའི་བསྟོད་པའི་
 ལུང་ཤེས་བྱེད་དུ་བྲངས་པ་དང་། ཚ་བའི་གྲུབ་མཐའ་གཉིས་སྟེ་བྱུང་གཞི་ཤེས་བྱིན་དང་བྱུང་
 ཆོས་མཁྱེན་གསུམ་འདོད་པ་གཉིས་ཀྱིས་ཁས་སྤངས་སོ། །གཞི་ཤེས་དང་ལམ་ཤེས་ཉན་རང་
 དང་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཡུམ་བཏགས་པ་བ་ཡིན་པ་ལས། མཚན་ཉིད་པ་མིན་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 ཡུམ་ཁོ་ནར་འདོད་ན་ཉན་ཐོས་དང་བྱང་སེམས་སུ་བསྟན་པའི་གང་ཟག་གཉིས་ཀྱང་
 བཏགས་པ་པར་འགྱུར་རོ། །གཞི་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཡུམ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སངས་
 རྒྱས་ཀྱི་ཡུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་ཉེར་ཁེར་བྲིད་སའི་ཉན་ཐོས་
 མེད་པར་ཐལ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཡུམ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། “ཉན་ཐོས་ཞི་བ་ཆོལ་རྣམས་
 ” ཞེས་པའི་སྐབས་ནས་བསྟན་པའི་ཉན་ཐོས་དེ་ཉན་ཐོས་བཏགས་པ་བ་ཡིན་པར་ཐལ་
 ལོ། །འདོད་མི་རུས་སོ། །ཆོས་བཤེས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་མི་འཐད་པ་དེས་ན་འགལ་བ་དུ་མ་
 འདུས་པ་འདི་ལྟ་བུའི་བཤད་པ་ནི། བྱམས་པ་དང་སྟོབ་དཔོན་གཉིས་ཀྱི་ལ་གཞི་དཔེ་བ་སྐྱེལ་
 ཞིང་ཙེ་འདི་བ་ཡིན་ལ། འདི་ཡི་རྗེས་སུ་འབྱང་བ་ཉ་དཔོན་²¹³ ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་
 ལེགས་པར་མ་བཏགས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་ཆོས་བཤེས་ཀྱི་འབྲུལ་གཞི་བྱས་པའི་ “བདག་ཉིད་ཚུལ་

²¹² ཟླ་བསྟན། བསྟོད་ཆོགས། ༡ ཤོག་ 76-བ།

²¹³ ཉ་རྒྱུ་ནང་དུ་གསལ་བའི་མཚན་བརྗོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་འདི་གཙོ་བོ་ཆོས་བཤེས་རྗེས་སུ་འབྱངས་ནས་བཤད་པ་ཞིག་དུ་སྤྲོད་སྟེ་
 དཔེར་ན་ཉ་རྒྱུ་སྟོད་ཆ་ཤོག་ 53 ལས། “ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་ཞེས་པ་བྱུང་པར་བྱི་གཞིའོ། །དེའི་བྱུང་པར་ནི་ཐམས་ཅད་
 མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཅེས་སྟོན་ཏེ། ཡུམ་དེ་ལ་ཡང་ཀུན་རྫོབ་ཙམ་དུ་ཡང་དབྱེ་བ་བྱར་མེད་དོ་སྟེ་མ་པ་དགག་པ་དང་སྤྲོས་
 གསུམ་ཅན་སྐྱེ་བར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཆོགས་འདི་སྟོན་ཏེ་” ཞེས་གོང་དུ་བྲངས་པའི་ཆོས་བཤེས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་རང་ལུགས་སུ་བཀོད་པའོ། །

གསུམ་པ་ཅན་” ཞེས་པའི་ “ཚུལ་” གྱི་དོན་ཡང་འོག་གི་དགེ་འདུན་ཉི་ཤུའི་སྐབས་ཀྱི་
 “ཚུལ་གསུམ་རྣམ་པར་བཞག་པར་དགོངས་པས་” ཞེས་པ་དང་མཐུན་པར་ཐེག་པའི་ཚུལ་
 གསུམ་པ་ཞེས་འབུམ་ཕྱག་གསུམ་པ་འདོད་པ་ལྟར་རམ། ཡང་ན་མཐུན་པ་གསུམ་དུ་དབྱེ་
 བའི་ཚུལ་གསུམ་པ་ཞེས་པ་ལྟར་བཤད་དོ།

ཅི་ལྟར་སྒྲོལ་དཔོན་སེང་བཟང་ཡང་གཞུང་ལམ་ཤེར་ཕྱིན་རྣམས་ཤེར་ཕྱིན་བཏགས་པ་བར་
 བཞེད་པས་ཡུམ་སངས་རྒྱས་ཁོ་ནའི་ཡུམ་དུ་འདོད་པ་མི་མཐུན་པ་མེད་དེ། ཤེར་ཕྱིན་དང་
 ཡུམ་གཉིས་དོན་གཅིག་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཁ་ཅིག་ཡུམ་འདིའི་ཉན་རང་གི་ཡུམ་མིན་པར་ཐལ།
 ཤེར་ཕྱིན་སངས་རྒྱས་ཁོ་ནའི་ཤེར་ཕྱིན་ཡིན་ཞིང་། ཡུམ་དང་ཤེར་ཕྱིན་དོན་གཅིག་པའི་ཕྱིར།
 ཏྲགས་དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། རྒྱན་སྒྲུང་དུ་བྲངས་པ། “ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་གཉིས་མེད། ཡེ་ཤེས་
 དེ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས། བསྐྱབ་བྱ་དོན་དེ་དང་ལྡན་པས། གཞུང་ལམ་དག་ལ་དེའི་སྒྲ་
 ཡིན། །”²¹⁴ ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདི་ནི་ཆེས་མི་འཐད་དེ། ཡུམ་གྱི་དོན་ནི་སྤྱི་བཞིའི་
 ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བཞེད་དོན་སྒྲུབ་པ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་ལ་དེ་ཉན་རང་དང་བྱང་སེམས་ལ་
 མེད་ཅེས་སྒྲོལ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲུང་གིས་ཇི་ལྟར་བཞེད། གོང་གི་ཁ་ཅིག་གི་རིགས་པ་དེ་མི་
 འཐད་དེ། ཉན་རང་དང་བྱང་སེམས་ལ་ཡུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་དག་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་
 པའི་བཞེད་དོན་ཉེར་ཞིར་བྲིད་པ་སོགས་སྒྲུབ་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཏྲགས་ “ཉན་ཐོས་ཞི་བ་
 ཆོལ་རྣམས་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་གྲུབ་པོ། གཞན་ཡང་ཉན་རང་དེ་དག་ལ་ཡུམ་མཆན་ཉིད་པ་
 མེད་པའི་ཕྱིར་སྤྱི་བཟང་བཏགས་པ་བར་འགྱུར་རོ། ཉན་རང་ཆོས་ཅན། སྤྱི་བཏགས་པ་བ་
 ཡིན་པ་ལས། སྤྱི་བཟང་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཡུམ་གྱིས་དེ་དག་མ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར། གོང་གི་ཁ་ཅིག་
 གི་ལུགས་ཆོས་བཤེས་ཀྱི་དགོངས་པ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་དེ་མི་འཐད་དེ། ཆོག་གསལ་ལས།
 “མཐུན་གསུམ་དུ་བྱེ་བ་རང་བཞིན་ཐ་དད་དུ་བྱེ་བ་མིན་” ཞེས་དང་ “དུ་མར་སྒྲུང་ཡང་ངོ་
 བོ་གཅིག་ཁོ་ནའོ” ཞེས་པ་འདིས་ནི། ཆོག་གསལ་གྱི་འདོད་པ་ལ་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཡུམ་མཆན་
 ཉིད་པ་ཡིན་ཡང་ཉན་རང་གི་མིན་ཞེས་བཞེད་པ་བཀག་སྟེ། རྣམ་མཐུན་མཆན་ཉིད་པ་དང་
 ངོ་བོ་གཅིག་དུ་འདོད་པའི་ཕྱིར་[51] དང་སངས་རྒྱས་ཁོ་ནའི་ཡུམ་དུ་འདོད་པའི་ཕྱིར་

²¹⁴ རྒྱན་སྒྲུང་། ཟེ་བཞུན། ཤེར་ཕྱིན། ཆ་ཤོག་ 113-ན།

རྒྱུ་ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཡུམ་ཉན་རང་གི་ཡུམ་མིན་པ་ཆོས་བཤེས་ཀྱི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་ཏེ།
 ཆོས་བཤེས་ཀྱིས་ཡུམ་དེ་མཁུན་གསུམ་གྱི་སྐྱེད་བྱེད་དང་ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་འདྲོད་པའི་ཕྱིར།
 ཏྲགས་གྲུབ་སྟེ། གོང་དུ་དངས་པའི་ཆོག་གསལ་ལས། “དུ་མར་སྤང་ཡང་ངོ་བོ་གཅིག་ཁོ་
 བཞུ་” ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཆོས་བཤེས་ཀྱི་ལྷགས་ལ་ཡུམ་ནི་སངས་རྒྱུ་ཁོ་ནའི་
 ཡུམ་དང་ཉན་རང་གི་ཡུམ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པར་འདྲོད་དགོས་སམ་སྟུང་སྟེ་དཔྱད་
 ཅིག་། དཔྱད་པ་འདི་ཅུང་ལས་མང་བ་ **སྟུང་པས་ཆོག་ཀྱང་རེ་ཞིག་བཞག་གོ།**

2.2.1.1.1.1.3.1.1.1.2 དང་བའི་དགོས་པ།

དེ་ལ་རབ་ཏུ་དང་བས་ཀྱང་དེའི་ཡོན་ཏན་མངོན་པར་འདྲོད་པའི་གང་ཟག་གཉིས་ཀ་
 ཡང་དེ་དང་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་གསུང་རབ་ལ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་གཟུང་བ་ལ་
 སྟུང་པའི་དོན་དུ་གྱིན་ཏུ་གྱུས་པར་བྱེད་དོ། །

གཉིས་པ་དང་བའི་དགོས་པ་ནི། གོང་གི་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ལས། “**དོན་གྱིས་འབྱུག་པར་**
བྱ་བའི་ཕྱིར་” ཞེས་གསུངས་ན། **ཇི་ལྟར་འབྱུག་ཅེ་ན།** གུས་པར་བྱེད་དོ། །གང་ཟག་གང་གུས་
 པར་བྱེད་ཅེ་ན། ཡུམ་དེའི་ཡོན་ཏན་ཉར་ཞིར་ཁྲིད་པ་སྟུང་པར་མངོན་པར་འདྲོད་
 པའི་གང་ཟག་དབང་པོ་རྣེ་རྒྱལ་གཉིས་ཀ་ཡང་ངོ་། །ཡུམ་གང་ལ་གུས་པར་བྱེད་ཅེ་ན། དོན་
 ཡུམ་དེ་དང་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་ཆོག་གསུང་རབ་ཉིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོ་ལ་སྟུང་པའི་ཞེས་
 གསེར་སྤྱིང་པས་འཆད་²¹⁵ ཀྱང་། སྟུང་ཆོག་ནི་དོན་གྱི་རྟེན་ཡིན་པས་བསྟོན་ན་འགྲིག་པའི་
 ཕྱིར་མི་རིགས་སོ། །མདོར་ན་གསེར་སྤྱིང་པས་ལྟར་ན་ཡུམ་ནི་དོན་དང་རྟེན་ཡིན་ལ། གསུང་
 རབ་ནི་ཆོག་དང་བརྟེན་པ་ཡིན་ཅོ། །དེ་མི་འཐད་དེ། སྟུང་ཆོག་ནི་རྟེན་དང་དོན་ནི་བརྟེན་
 པར་འཛིན་ལེགས་ཤིང་། གསེར་སྤྱིང་པས་དེ་བསྟོན་སྟེ། དོན་ནི་རྟེན་དང་ཆོག་ནི་བརྟེན་པ་
 འཛིན་པའི་ཕྱིར། **དེས་ན་རང་ལྷགས་ལ་** “**དེ་དང་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་གསུང་རབ་”** ཞེས་པའི་
 དོན་ནི། **མཁུན་གསུམ་དེ་བརྗོད་བྱར་བྱེད་པའི་གསུང་རབ་ཡུམ་གྱི་མདོ་དང་། མདོ་དེ་ལ་**

²¹⁵ “གཞི་དང་ལམ་དང་རྣམ་པ་སྟེ་བ་མེད་པའི་མཆན་ཉིད་ཀྱི་ཡུམ་དང་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོ་ལ་སྟུང་པའི་མདོ་
 ཐོས་པ་ལ་སྟུང་པའི་འབྲས་བུ་བསྟན་པ་ལས་དད་པ་ལྟུང་དུ་བྱུང་བ་ནི་རིགས་པ་ཉིད་དེ་གཞི་དང་པ་མ་མཐོང་བས་ཕན་ཚུན་འགལ་བར་
 བརྗོད་པ་མི་སྤྱིད་པའི་ཕྱིར་རོ།” ཏྲགས་དཀའི་སྤང་བ། རྩེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ༤ ཤོག་ 145-ན། Golden Rosary 51.

བརྟེན་པའི་གསུང་རབ་བསྟན་བཅས་ལོ། །དགོས་པ་གང་གི་དོན་དུ་གྲུས་པར་བྱེད་ཅེ་
ན། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཁ་ཏྲོན་དུ་ལོབས་ཤིང་གཟུང་བ་དང་སྒྲགས་པས་ཟིན་པ་མ་བརྟེན་
ཅིང་བཅང་བ་དང་སྒྲགས་བམ་དུ་བྲིས་ཏེ་བསྟག་པ་དང་བསམ་བྱུང་གིས་ཀུན་ཚུབ་པར་བྱ་
བ་དང་སྒྲོམ་བྱུང་གིས་རྣམ་འབྱོར་དུ་བྱ་བའི་དོན་དུའོ²¹⁶། །རྒྱ་གང་ལས་གྲུས་པར་བྱེད་ཅེ་
ན། ཡུམ་དེ་ལ་རབ་དུ་དང་བའི་དད་པ་ལས་སོ། །“དེ་ལ་རབ་དུ་དང་བས་ཀྱང་” ཞེས་པའི་
ཀྱང་ནི་ཐོས་པ་ལས་དང་བར་མ་ཟད། དང་བ་ལས་གྲུས་པའོ། །གྲུས་པའི་ངོ་བོ་ནི། ཤིན་དུ་སྡི་
གྲུས་པ་དྲག་པའོ། །གང་ལ་དད་པ་དེ་ལ་དེ་དོན་གཉེར་གྱི་འདུན་པ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། དབྱས་
མཐའ་ལས། “གནས་དང་དེ་ལ་གནས་པ་དང་། །རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་ཉིད་དུའོ། །”²¹⁷ ཞེས་
སྒྲགས་གྱིས། དད་པས་འདུན་པའི་རྟེན་བྱེད་པར་བཤད་པས་འདིར་ “གྲུས་པ་” ཞེས་འབྱུང་
ཡང་ཡུམ་དོན་གཉེར་གྱི་འདུན་པའོ། །སྐབས་འདིའི་གྲུས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་གཉེར་གྱི་འདུན་
པ་ལ་བྱེད་རིགས་ཏེ། དང་བའི་དད་པ་ལ་དངོས་སུ་བརྟེན་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

2.2.1.1.1.3.1.1.1.3 གྲུས་པའི་དགོས་པ།

དེ་ནས་ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བ་ལ་སྒྲགས་པའི་ཤེས་པ་སྟེ་བའི་རིམ་གྱིས་

གསུམ་པ་གྲུས་པའི་དགོས་པ་ནི། དེ་ལྟར་དོན་དུ་གཉེར་བའི་རྗེས་དེ་ནས་ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བ་
དང་སྒྲགས་པས་བསམ་པ་དང་སྒྲོམ་པའི་ཤེས་པ་གསུམ་རིམ་གྱིས་བསྐྱེད་ནས་འབྲུག་པར་
འགྱུར་རོ། །ཤེས་རབ་གསུམ་པོ་དེ་ལ་ཡང་བྱེ་བྲག་སྟེ་རྣམས། མཛོད་རྩ་བ་ལས། “ཐོས་སྒྲགས་
ལས་བྱུང་སྟེ་རྣམས་ནི། །མིང་དང་གཉིས་ཀ་དོན་ཡུལ་ཅན། །”²¹⁸ ཞེས་ [52] མིང་རྒྱུང་ལ་

²¹⁶ ཆོག་འགྲེལ་འདི་ནི་འབྲུམ་གྱི་གནོད་འཛུལ་ལྟར་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། “གཟུང་བར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། མཉན་པའི་ཆོག་ཁ་ཏྲོན་དུ་
ལོབས་ཤིང་ཟིན་པར་བྱའོ། །བཅད་བར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ལོབས་ཤིང་ཟིན་པའི་ཆོག་དྲན་པས་བྱི་བྱིར་མ་བརྟེན་པར་བྱའོ། །བསྟག་པར་
བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། སྒྲགས་བམ་དུ་བྲིས་ཏེ་ཡི་དམ་དུ་སྟོག་པའོ། །ཡོངས་སུ་ཚུབ་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཤེས་རབ་ཀྱི་ས་རོལ་དུ་བྱིན་པའི་
དོན་ཟབ་མོ་མ་ལུས་པར་བསམ་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་རྟོགས་ཤིང་མངོན་སུམ་དུ་བྱའོ། །ཚུལ་བཞིན་དུ་ཡིད་ལ་བྱའོ་ཞེས་
བྱ་བ་ནི། ཇི་ལྟར་རྟོགས་པའི་དོན་བསྒྲོམ་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཡང་དང་ཡང་དུ་གོམས་པར་བྱ་བའོ། །” འབྲུམ་གྱི་གནོད་འཛུལ་ རྟོག་ཆ།
ཤེར་བྱིན། ༩ ཤོག་ 98-ན།

²¹⁷ དབྱས་མཐའ། ཟླ་བསྟན། སེམས་ཅན། བེ་ཤོག་ 43-ན།

²¹⁸ མཛོད་རྩ་བ། ཟླ་བསྟན། མངོན་པ། ཀུ་ཤོག་ 18-བ།

དམིགས་པ་ཐོས་བྱུང་། འོན་ཀྱང་ལ་དམིགས་པ་སྒྲོམ་བྱུང་། གཉིས་ཀ་ལ་དམིགས་པ་བསམ་བྱུང་ཞེས་འདོད་པ་ནི་བསམ་བྱུང་གིས་དུས་གཅིག་དུ་མིང་དོན་གཉིས་ཀ་མི་འཛིན་པའི་ཕྱིར། བསམ་བྱུང་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། མིང་ལུལ་དུ་བྱེད་པ་ན་ཐོས་བྱུང་དང་། འོན་འཛིན་པ་ན་སྒྲོམ་བྱུང་དུ་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དོན་ཆོག་གཉིས་ཀ་ལ་དམིགས་པ་བསམ་བྱུང་ཆོས་ཅན། འོན་ཆོག་གཉིས་ཀ་དུས་མཉམ་དུ་དམིགས་སམ་མི་དམིགས། མི་དམིགས་ན། ཆོག་ལ་དམིགས་པའི་ཆོ། ཐོས་བྱུང་དང་། འོན་ལ་དམིགས་པའི་ཆོ། སྒྲོམ་བྱུང་དུ་ཐལ་ལོ། །བྱེ་བྲག་སྒྲུབ་པའི་འདོད་ཚུལ་མི་འཐད་པ་དེས་ན་རང་ལུགས་འདིར་གསུང་རབ་མཉན་པ་ཙམ་ལས་སྒྱེས་པའི་ཤེས་རབ་ནི་ཐོས་བྱུང་། དེའི་དོན་རིགས་པས་བརྟགས་པ་ལས་ངེས་པ་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ནི་བསམ་བྱུང་། ངེས་པ་རྟོག་པ་དེ་ཉིད་ཅེ་གཅིག་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་བསྒྲོམས་པ་ལས་བྱུང་བ་ནི་སྒྲོམ་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་དུ་འདོད་པར་བྱའོ། །དེས་ན་ཐོས་བྱུང་གི་སྐབས་སུ་ངེས་པ་མེད་ཅིང་། དེ་རིགས་པ་བརྟགས་ནས་ངེས་པ་ནམ་སྒྱེས་པ་ན་བསམ་བྱུང་དང་། ཅེ་གཅིག་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ནི་གནས་ལྟ་བུས་སྒྲོམ་པ་ན་སྒྲོམ་བྱུང་དུ་འཛིན་དགོས་སོ། །

2.2.1.1.1.3.1.1.2 མཐར་ཐུག་གི་དགོས་པ།

ལེགས་པའི་མཆོག་འཕྱོང་པར་འགྱུར་རོ། །

གཉིས་པ་མཐར་ཐུག་གི་དགོས་པ་ནི། དེ་ལྟར་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་གྱིས་ཞུགས་པས་ལེགས་པའི་མཆོག་བྱང་ཚུབ་འཕྱོང་པར་འགྱུར་རོ། །བྱད་རྒྱ་གླིང་ཤེར་སྒྲོན་²¹⁹ དུ་ཐོས་སོགས་ཞུགས་པས་མཐུན་གསུམ་ཐོབ་ ཅེས་ཟེར་རོ། །

²¹⁹ ཤེས་རབ་སྒྲོན་མའི་ཐོང་བ། ཐེ་བཟན། ཤེར་ཕྱིན། ༡ ཤོག་ 3-ན། “དེ་ལས་ཀྱང་ཐོས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲོན་ནས་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉིད་ནམ་པ་གསུམ་ཅེ་རིགས་པར་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ།”

2.2.1.1.1.3.1.1.3 དེ་དག་གིས་གྲུབ་པའི་དོན།

དེའི་ཕྱིར་བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ལ་རབ་རྩ་དང་བ་ནི་ལེགས་པ་ཐམས་ཅད་འཐོབ་པའི་
རྒྱུའི་གཙོ་བོ་ཡིན་ནོ། །

གསུམ་པ་དེ་དག་གིས་གྲུབ་པའི་དོན་ནི། ཐོས་པ་ལས་དང་བ། དང་བ་ལས་གྲུས་པ། གྲུས་པ་
ལས་ཐོས་བསམ་གྱིས་ཞུགས་པ། ཞུགས་པ་ལས་ལེགས་པའི་མཆོག་ཐོབ་པ་དེའི་ཕྱིར། བཅོམ་
ལྡན་འདས་མ་ལ་རབ་རྩ་དང་བ་ནི་ལེགས་པ་ཐམས་ཅད་འཐོབ་པའི་རྒྱ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་
རྒྱུའི་གཙོ་བོ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྤར་སྤྲས་པས་གྲུབ་པོ། །འདིར་རྒྱུའི་གཙོ་བོའི་དོན་ནི་ཆོས་བཤེས་²²⁰
བྱེད་རྒྱུ་ལ་འཆད་ཀྱང་དང་པོའི་རྒྱ་ཞེས་པ་ལེགས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་དང་བ་དེ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་དང་
པོའི་རྒྱ་ཅུ་གཟིགས་ནས་བྱང་ཆུབ་དེ་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་སུ་མཆོད་བརྗོད་མཛད་དོ། །

2.2.1.1.1.3.1.2 བསྐྱས་དོན་ལས་འཕྲོས་པ།

དེ་ལ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱིས་ནི་དོན་བརྒྱད་བསྐྱས་ལ་དེ་དག་ཀྱང་
ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡ་རོལ་རྩ་ཕྱིན་པ་ཡིན་ཞིང་དེས་ཀྱང་འཆད་པར་འགྱུར་བའི་ཚུལ་གྱིས་
དོན་ཐམས་ཅད་ཕྱན་སུམ་ཆོགས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་དེ་ལྟར་བུགས་ལ་བཞག་ནས་
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡ་རོལ་རྩ་ཕྱིན་པ་ལ་བསྟོད་
དོ། །

གཉིས་པ་བསྐྱས་དོན་ལས་འཕྲོས་པ་ནི། བསྐྱས་དོན་གྱི་སྐབས་སུ་ “རེ་ཞིག་དང་པོར་ཡུམ་ལ་
ཡོན་ཏན་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་བསྐྱས་དོན་དེར་མཁྱེན་པ་གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན་ཉེར་ཞིར་བྲིད་པ་
སོགས་བརྗོད་པའི་སྒོ་ནས་ཡུམ་ལ་བསྟོད་དེ་ཞེས་བསྟན་པ་ན། འདི་སྟམ་དུ་ཡུམ་ནི་དངོས་པོ་
བརྒྱད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་ན་ཅིའི་ཕྱིར་མཁྱེན་གསུམ་ཁོ་ནའི་ཡོན་ཏན་གྱི་སྒོ་ནས་བསྟོད་
ལ། སྦྱར་བ་དང་ཆོས་སྐྱུའི་སྒོ་ནས་མིན་ཞེས་དོགས་ན། མདོར་ན་ཁ་ཅིག་ན་རེ། མཁྱེན་གསུམ་

²²⁰ “རྒྱུའི་གཙོ་བོ་ཞེས་པ་ནི་བྱེད་པའི་རྒྱ་ཉིད་དོ། །” ཆོག་གསལ། ཟླ་བསྟན། ཤར་ཕྱིན། 9 ཤོག་ 15-ན། Golden Rosary 53

གྱི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པའི་སློན་ནས་ཡུམ་ལ་བསྟོད་པ་མི་རིགས་ཏེ། དེ་ལ་གྲངས་ཉུངས་པའི་
སློན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཡུམ་དེ་དངོས་པོ་བརྒྱད་གྱི་རང་བཞིན་ཡོན་པའི་ཕྱིར་སྙམ་དུ་དོགས་
སོ། །

དོགས་པ་དེའི་ལན་ནི། མཁྱེན་གསུམ་གྱི་སློན་ནས་བསྟོད་པ་དེ་ལ་གྲངས་ཉུངས་པའི་ཉེས་པ་
མེད་དེ། མཁྱེན་གསུམ་གྱི་སློན་ནས་བསྟོད་པས་ནམ་རྒྱུ་གས་སྒྱུར་བ་སོགས་ལྷག་མ་ལུང་སློན་ནས་
ཀྱང་དོན་གྱིས་བསྟོད་པར་འགྱུར་ལ། ལྷག་མ་ལུང་སློན་ནས་བསྟོད་པས་དགོས་པ་བྱུང་པར་
ཅན་མི་འགྲུབ་ཅིང་། དང་པོ་གསུམ་གྱི་སློན་ནས་བསྟོད་ [53] པས་འགྲུབ་པའི་དགོས་པ་བྱུང་
པར་ཅན་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་རྒྱ་མཚན་དང་དགོས་པ་གཉིས་སྤྲུགས་ལ་བཞག་ནས་
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན་གྱི་སློན་ནས་ཤེར་ཕྱིན་ལ་བསྟོད་གྱི། ལྷག་མ་ལུང་
སློན་ནས་མ་མཛད་དོ། །དེ་ལ་རྒྱ་མཚན་ནི། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱིས་ནི་དོན་
བརྒྱད་བསྐྱས་ལ་བསྐྱ་བྱ་ནམ་རྒྱུ་གས་སྒྱུར་བ་སོགས་དེ་དག་ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་ཡུམ་མ་ཚང་བ་
མེད་པ་ཡིན་ཞིང་ཞེས་པའོ། །དགོས་པ་ནི་མཁྱེན་གསུམ་དེས་ནི་བཤད་ཐབས་ལྡེལ་ས་ཆོག་
དོན་ཏེ་ཡན་ལག་རྒྱས་བཤད་གྱི་སྐབས་ནས་འཆད་པར་འགྱུར་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྤྲུགས་བཞིའི་
བཞེད་དོན་ཐམས་ཅད་སྤྲོས་སུ་ཆོགས་པར་སྒྲུབ་ཅུས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གཞན་ལ་བསྟན་པའི་
ཕྱིར་ཏེ། སྒྱུར་བ་བཞི་དང་ཆོས་སྒྲུབ་ནི་ཉན་རང་གི་ཡུམ་མིན་པའི་ཕྱིར་དེའི་སློན་ནས་བསྟོད་པས་
སྤྲུགས་བཞིའི་བཞེད་དོན་སྒྲུབ་པར་མི་རྟོགས་སོ། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་ལས་
མཁྱེན་གསུམ་གཅིག་པུའི་སློན་ནས་བསྟོད་ཕྱག་མཛད་པ་ཡིན་ཏེ། མཁྱེན་གསུམ་གྱིས་མངོན་
རྟོགས་བརྒྱད་བསྐྱས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཡིན་ཀྱང་ནམ་རྒྱུ་གས་སྒྱུར་བ་སོགས་ལ་དངོས་སུ་
བསྟོད་ན་སློན་མེད་དོ་ཞེ་ན་མ་ཡིན་ཏེ། མཆོད་བརྗོད་གྱི་སྐབས་འདིར་སྤྱད་བྱེད་མཁྱེན་
གསུམ་གྱི་སློན་ནས་བསྟོད་ཕྱག་མཛད་པ་རིགས་ཏེ། དགོས་པ་དང་རྒྱ་མཚན་བྱུང་པར་ཅན་
གྲུབ་པའི་ཕྱིར། རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། བསྐྱ་བྱ་ནམ་རྒྱུ་གས་སྒྱུར་བ་སོགས་ལྡེལ་ཡུམ་མ་ཚང་བ་མེད་
པ་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དགོས་པ་ཡོད་དེ། སྤྲུགས་བཞིའི་བཞེད་དོན་སྤྲོས་སུ་ཆོགས་པར་
སྒྲུབ་ཅུས་པ་ཤེས་པའི་ཆེད་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འབྲེལ་བ་ཡོད་དེ། སྒྱུར་བ་བཞི་དང་ཆོས་སྒྲུབ་
ཉན་རང་གི་མིན་པའི་ཕྱིར།

“དེ་དག་གྲང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡིན་ཞིང་།” ཞེས་དང་། “དེས་གྲང་འཆད་
 པར་འགྱུར་བའི་ཚུལ་” ཞེས་པའི་གྲང་སྒྲ་གཉིས་ལས། གྲང་སྒྲ་མ་ནི་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ནང་དུ་
 དངོས་པོ་བརྒྱད་འདུས་པས་སྤྱད་བྱེད་མཁྱེན་གསུམ་ཕྱག་གི་ཡུལ་དུ་བཀོད་པར་མ་ཟད་དོན་
 གྱིས་ན་བསྟུ་བྱ་བརྒྱད་གྲང་དེར་བཀོད་ཅིས་དང་། གྲང་སྒྲ་ཕྱི་མ་ནི་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་སྒྲོ་ནས་
 བསྟོད་པ་ལ་རྒྱ་མཆན་དེ་ཡོད་པར་མ་ཟད་དགོས་པ་ཡང་ཡོད་ཅིས་པའོ། “དེས་གྲང་འཆད་
 པར་འགྱུར་བའི་ཚུལ་” ཞེས་པའི་སྐབས་སུ། མཁས་པ་གང་དག་ཨར་བྱང་ཆུབ་ཡེ་ཤེས་²²¹
 རྩ་བུས་ “དེས་གྲང་” ཞེས་པ་དོན་བརྒྱད་དང་འཆད་འགྱུར་གྱི་གཞུང་ནི། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་
 གྱི་སྐབས་བརྒྱད་པའི་རྗེས་སུ་ཡོད་པའི་ “ཡུལ་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་རྒྱ།” ཞེས་སོགས་ལ་
 འཆད་པ་ནི་སྐབས་གྱི་དོན་ལས་ཉམས་ཏེ། བསྟོད་ཕྱག་གི་ཡུལ་དུ་བཀོད་ཆེ་ཡུལ་ཡུམ་དེས་
 སྤྲས་བཞིའི་བཞེད་དོན་རྒྱབ་རྒྱས་སུ་སྟོན་པ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་བྱིར་རོ། མ་དངས་པ་མ་ཡིན་
 ཏེ། “ཡུལ་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་རྒྱ།” ཞེས་སོགས་ནས་དོན་སྤྱན་ཚོགས་སུ་བསྟན་པ་ན་སྤྲས་
 བཞིའི་དབང་དུ་བྱས་པ་མིན་ཞིང་། བསྟོད་པའི་ཡུལ་དུ་དངོས་བརྒྱད་སྤྲས་མ་བེན་པ་ལ་
 དོགས་པ་འདི་དག་བྱང་བའི་བྱིར་རོ། “དེས་གྲང་འཆད་པར་འགྱུར་བའི་ཚུལ་གྱི་དོན་
 ཐམས་ཅད་སྤྱན་སྤྲུམ་ཚོགས་པ་ཡིན་ནོ།” ཞེས་པའི་སྐབས་སུ། “དེས་གྲང་” ཞེས་པ་དོན་
 བརྒྱད་དང་འཆད་འགྱུར་གྱི་གཞུང་ལ་ “ཡུལ་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་རྒྱ།” བྱེད་པ་མི་འཐད་
 དེ། སྐབས་སུ་བབ་པ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། རྟོགས་མ་གྲུབ་ན། “ཡུལ་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་རྒྱ།”
 ཞེས་སོགས་གྱི་ཚོགས་བཅད་འདིས། དངོས་པོ་བརྒྱད་གྱིས་སྤྲས་བཞིའི་བཞེད་དོན་རྒྱབ་པ་
 སྤྱན་སྤྲུམ་ཚོགས་པ་བསྟན་པར་ཐལ། སྐབས་བབ་ཀྱི་ཚིང་པ་ནི་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་སྤྲས་བེན་ལ་
 ཡིན་པའི་བྱིར་རོ།

འོ་ན་མཁྱེན་གསུམ་གྱིས་དངོས་བརྒྱད་བསྟུས་ཚུལ་རི་རྩ་བུ་ཞེ་ན། ཆོས་བཤེས་གྱི་ཚོགས་
 གསལ་དུ་ནི། དངོས་ [54] པོ་བརྒྱད་དུ་བྱེ་བའི་དབྱེ་བ་རྣམ་མཁྱེན་ནས་ཆོས་སྐྱབས་དེ་དག་
 དངོས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་དབྱེད་ན་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་སྐབས་ཞེས་གཅིག་ཁོ་ནར་གདགས་རིགས་ཏེ་ལམ་

²²¹ དེ་རྩུར་ཡང་། ཨར་བྱང་ཆུབ་ཡེ་ཤེས། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་རྣམ་འབྱེད་སྟོན་ཆ་ཤོག་143 ལས། “བརྒྱད་པོ་དེ་དག་གྲང་ཤེས་རབ་པ་
 རོལ་ཕྱིན་པ་ཡིན་ཞིང་བརྒྱད་པོ་དེས་གྲང་ཡུལ་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་རྒྱ་ཞེས་འཆད་པའི་ཚུལ་གྱིས་གང་ཟག་ཅིག་གི་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་
 དང་སྦྱར་བ་དང་། འབྲས་བུའི་དོན་ཐམས་ཅད་སྤྱན་སྤྲུམ་ཚོགས་པའོ།”

ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རྣམ་མཁྱེན་དེ་དངོས་དང་། བརྒྱད་པས་གང་རུང་གི་སྒོ་ནས་སྐྱབ་པའི་ཕྱིར་
རོ། །འོན་ཀྱང་།

1. ལམ་ཐམས་ཅད་མཐར་འཁོར་རྒྱ་ཡང་བདག་ནི་བྱང་ཚུབ་ཆེན་པོའི་སྣོད་མིན་ནོ་ཞེས་
རང་ལ་སྤྲད་ནས་སྣོད་པའི་ཐེག་དམན་རིགས་ཅན་ཉན་རང་ལྟ་བུ་དང་།
2. འཁོར་རྒྱ་པའི་ཕྱིར་སྣོད་པ་སྤྲད་ཀྱང་འབྲས་བྱ་མ་ཐོབ་པས་སྒྲོབ་ལམ་ལ་གནས་པ་
བྱང་སེམས་དབང་བརྟུལ་ལྟ་བུ་གཅིག་དང་།
3. དུན་རིང་པོ་ནས་འདོད་པའི་དོན་རྣམ་མཁྱེན་དེ་བྱུབ་པས་སངས་རྒྱས་སམ་ཆོས་ཀྱི་
རྒྱལ་པོར་གྱུར་པའི་གང་ཟག་གཅིག་དང་གསུམ་སོ། །

དེ་ལྟར་ཐམས་ཅད་གང་ཟག་དེ་གསུམ་དུ་འདུས་པའི་སྐབས་བརྒྱད་དུ་བྱེ་བ་ཡང་སྐབས་
གསུམ་དུ་བསྐྱབ་པར་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་ལས་ “ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་
ཉིད་གསུམ་གྱིས་དོན་བརྒྱད་བསྐྱབ་” ཞེས་སོགས་སྒྲོས་སོ། །དེས་ན་ཉན་རང་དང་བྱང་སེམས་
དང་སངས་རྒྱས་དང་འབྲེལ་བ་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་སྐབས་གསུམ་ནི་སྤྱད་བྱེད་དོ། །བསྐྱབ་བྱ་ནི་
སྐབས་བརྒྱད་དུ་བསྟན་པ་རྣམས་སོ། །

བསྐྱས་ཚུལ་ནི་དབང་བརྟུལ་དང་པོར་ཉན་རང་གི་ལམ་སྒྲོན་དུ་བཏང་ནས་ཕྱིས་ཐེག་ཆེན་དུ་
འཇུག་པའི་རིམ་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་ཡང་ཐོག་མར་ཉན་ཐོས་དང་འབྲེལ་བ་གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྐབས་
ཀྱིས་བསྐྱས་ཚུལ་ནི། སྐབས་བཞི་པའི་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་རྣམ་པའི་ནང་ནས་བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན་
དུན་པ་ཉེར་གཞག་བཞི་ཡང་དག་སྤང་བ་བཞི་སོགས་ལམ་བདུན་དུ་བསྐྱས་པ་འདི་གཞིར་
བསྟན་རོ། །དེ་ལ་རྣམ་པ་བརྒྱ་དང་བདུན་ཅུ་དོན་གསུམ་ལས་རྣམ་པ་ཅི་ཅམ་ཞིག་ཡོད་སྟམ་
པ་ལ་མཐོང་ལམ་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ་མེད་པའི་རྣམ་པ་ནས་བཟུང་སྟེ། །ཞེས་པའི་མེད་པའི་
རྣམ་པ་ནས་བྱེད་པ་པོ་མེད་པ་སོགས་བཞིའི་ནང་གསེས་འདུལ་བ་མེད་པའི་རྣམ་པའི་བར་
བཅུ་དྲུག་གོ། །དེའི་མཆོད་ཉིད་གང་སྟམ་པ་ལ་ “དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འབྱུང་བ་དང་” ཞེས་
པའི་སྐབས་ཀྱི་གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་མཆོད་བྱེད་ཀྱི་མཆོད་ཉིད་བཅུ་དྲུག་དང་ “ཉོན་མོངས་
རྟགས་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ནས་བསྟན་པའི་གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་བཞི་སྟེ་མཆོད་ཉིད་ཉི་
ཤུའོ། །དེའི་སྦྱོར་ལམ་ནི་སྐབས་གཉིས་པའི་ “འཕགས་པ་ཉན་ཐོས་ལམ་ལ་ནི་” ཞེས་སོགས་

དང་། སྐབས་གསུམ་པའི་ “གཟུགས་སྟགས་དེ་མི་རྟག་སྟགས་དང་” ཞེས་པ་ལ་སྟགས་པས་
བཟུན་རྟོ། སྦྱོར་ལམ་དེ་ལས་མཐོང་ལམ་འབྱུང་བས་ [55] དེ་ནི་སྐབས་གཉིས་པ་དང་
གསུམ་པར་རྣམ་པ་དང་བཅས་པར་བཟུན་རྟོ། །འབྲས་བུ་སྒྲོམ་ལམ་ནི་མ་བཟུན་ཏེ། གོ་སྒྲ་
བའམ་རང་གི་གཞུང་མངོན་པ་མཛོད་སྟགས་ལ་སྦྱོས་པར་བཟུན་རྟོ། །ཡང་ན་དོན་གཞན་ཏེ་
དངོས་བཟུན་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ཡང་དགེ་འདུན་ཉི་ཤུའི་
སྐབས་སུ་བཟུན་དུ་ཅང་ངོ་། །

རང་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བས་བསྐྱུས་ཚུལ་ནི། སྐབས་གཉིས་པ་ལས་ “བཏགས་པའི་ཆོས་ཉིད་མི་
འགལ་བར་” ཞེས་པས་སྦྱོར་ལམ་དང་ “གཟུང་དོན་རྟོག་པ་སྤངས་ཕྱིར་དང་” ཞེས་པས་
མཐོང་ལམ་ཁྱད་པར་དང་བཅས་པར་བཟུན་ཅིང་སྐབས་བཞི་པར་སྒྲོམ་ལམ་རྣམ་པ་མི་ལམ་
དང་སྐྱབ་བཟུན་སྟགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་བཟུན་རྟོ། །དེས་ན་སྐབས་བཞི་པའི་རྣམ་པ་འགའ་ཞིག་ཉན་
རང་དང་སྦྱོར་དགོས་པ་ལས། སྦྱོན་དང་ཡོན་ཏན་ནི་ཉན་རང་འདི་དག་ལ་མི་སྦྱོར་ཏེ། དེ་
དག་གི་ལམ་བཟུན་བྱའི་གཙུག་པོར་མ་བྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་ཉན་རང་གི་སྤྱད་བྱེད་
དང་པོས་ནི་སྐབས་གཉིས་པའི་ཆོག་འགའ་ཞིག་ “འཕགས་པའི་ཉན་ཐོས་ལམ་ལ་ནི་” ཞེས་
སྟགས་དང་། “གཟུགས་སྟགས་དེ་མི་རྟག་སྟགས་དང་” ཞེས་སྟགས་སྐབས་གསུམ་པ་དང་
“མེད་པའི་རྣམ་པ་ནས་བཟུང་སྟེ་” ཞེས་སྟགས་སྐབས་བཞི་པ་དག་ལས་བསྐྱུས་ཏེ། སྐབས་
ལྷག་མ་ལྔ་ཅེ་སྦྱོར་སྟགས་ལས་ནི་གཞི་ཤེས་དང་འབྲེལ་བ་མ་བཟུན་རྟོ། །

སྤྱད་བྱེད་གཉིས་པ་བྱང་སེམས་དང་འབྲེལ་བ་ལམ་ཤེས་ཀྱི་སྐབས་ཀྱིས་བསྐྱུས་ཚུལ་ནི། དེ་
ལྟར་ཉན་རང་དེ་དག་ནི་བའི་དབྱིངས་ན་གནས་པ་ལས་ལངས་ནས་ཐེག་ཆེན་དུ་འཇུག་པ་
ན། སེམས་བསྐྱེད་ཉར་གཉིས་ལས་ས་གསེར་ལྷ་བ་སྟེ་སེམས་བསྐྱེད་དང་པོ་གསུམ་ཐོག་མར་
བྱས། གདམས་ངག་གིས་ཆོགས་ལམ་པལ་པ་སྤྱངས་ནས་ “མཆོན་མེད་རབ་དུ་བྱིན་ལ་སྟགས་
” ཞེས་སྟགས་སྐབས་བཞི་པའི་ཐར་པ་ཆ་མཐུན་བསྐྱེད་དེ། དེ་ནས་སྐབས་དང་པོའི་ “བསམ་
གཏན་གཟུགས་མེད་བྱིན་སྟགས་དང་” ཞེས་པའི་སྐབས་ཀྱི་སྦྱོར་ལམ་གོ་སྒྲུབ་ “དྲོ་བ་རྣམས་
ཀྱི་དམིགས་པ་འདིར་” ཞེས་སྟགས་སྐབས་བཞི་པ་དང་ “མི་ལམ་ན་ཡང་ཆོས་རྣམས་ཀྱན་”

ཞེས་སོགས་སྐབས་ལྟ་པ་ལས་བཟུན་པའི་སྒྱུར་ལམ་ནམས་སྤངས་ཏེ་སྒྲིམ་པ་པོ་དེ་དག་གིས་
 སྒྱུར་ལམ་བྱུང་མི་ཚྭ་ག་པའི་རྟགས་ཐོབ་པར་བྱས་ནས་སྐབས་གཉིས་པ་ “བདེན་དང་བདེན་
 ལ་བཟོད་པ་དང་” ཞེས་དང་ “” ཞེས་སོགས་དང་ “བྱང་ཆུབ་ལ་གཞན་སྟོན་པ་དང་”
 ཞེས་སོགས་སྐབས་ལྟ་པར་བཟུན་པའི་མཐོང་ལམ་གྱིས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་སོགས་མཐོང་
 སྤང་གི་ནམ་རྟོག་ནམས་སྤངས་ཤིང་། ཡང་སྐབས་དྲུག་པའི་མཐར་གྱིས་སྒྱུར་བ་སྤངས་དེ་
 རྟེན་སྒྲིམ་ལམ་ཁྱད་པར་ཅན་ལྟ་པ་ “འགོག་དང་བཅས་པའི་སྟོམས་འཇུག་དགུར་” ཞེས་
 སོགས་ལས་བཟུན་པ། སྐབས་བདུན་པར་སྐད་ཅིག་མའི་སྒྱུར་བ་དངོས་ཁོ་ནར་བཟུན་པ་ནམ་
 པ་དང་བཅས་ཤིང་སྐབས་དང་པོའི་མཇུག་ཏུ་བཟུན་པའི་ངེས་འབྱུང་སྒྲུབ་པའི་རོ་བོར་གྱུར་
 པ་དེ་རྟོགས་པར་བྱེད་དེ། བྱང་སེམས་ཀྱི་ལམ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་། སེམས་བསྐྱེད་
 རིགས་གདམས་ངག་། དམིགས་པ་ཆེད་དུ་བྱ་བ། ཡོན་ཏན་སྟོན་ནམས་སྤྱན་མོང་ [56] དུ་ཅི་
 རིགས་པར་སྒྱུར་རོ།

བྱང་སེམས་ཀྱི་ལམ་བཟོད་ཚུལ་དེ་ལྟར་ན་སྐབས་གསུམ་པ་དང་བརྒྱད་པ་ལས་བདུས་པ་མ་
 བཤད་དེ། སངས་རྒྱུ་དང་འབྲེལ་བ་ནམ་མཁུན་གྱི་སྐབས་ཀྱིས་བསྐྱུས་ཚུལ་ནི། ས་ལྟ་བུ་ནས་
 བཀོད་མའི་ཆུ་བར་ལྟེ་སེམས་བསྐྱེད་དང་པོ་བཅུ་དགུ་ནི་དེའི་རྒྱུ་ལོ། །དེ་ཡང་གདམས་ངག་
 གིས་སྒྲིམ་པར་བྱེད་པས་གདམས་ངག་དང་། གདམས་ངག་དེས་ཟིན་པ་སྒྱུར་ལམ་ཡིན་པས་
 སྒྱུར་ལམ་དེ་དང་། དེ་ཐོབ་པ་རིགས་ལ་གནས་པ་ཡིན་པས་རིགས་དེ་དང་། རིགས་དེ་ལ་
 གནས་པ་ལ་དམིགས་པ་དང་ཆེད་དུ་བྱ་བ་དང་། སྒྱར་ཡང་སྟོན་ཚུལ་གཞན་སྐབས་གཉིས་པ་
 གསུམ་པ་བཞི་པར་བཟུན་པ་ལྟར་གྱིས་སྒྱུར་བ་དང་། མཐོང་བ་དང་སྒྲིམ་པ་ཁྱད་པར་ལམ་གྱི་
 རོ་བོར་གོ་སྒྲུབ་འཇུག་པ་ཆོགས་ངེས་འབྱུང་སྒྲུབ་པ་ནམས་བཟུན་ཏོ། །སྐབས་དྲུག་པ་ནི་
 འབྲས་བུ་ཐོབ་པར་བྱ་བ་ལ་སྒྲིམ་ཞིང་འདྲིས་པར་བྱེད་པས་ལམ་སྒྱུར་སྒྱུར་རོ། །དེ་དག་ནི་
 རྒྱུར་བསྐྱུས་སོ། །དེ་དག་གི་འབྲས་བུ་ནི་སྐྱབ་བརྟན་ཆུ་བོ་སྒྲིམ་ཏེ་སེམས་བསྐྱེད་ཐ་མ་གསུམ་
 དང་སྐབས་བརྒྱད་པ་རིལ་གྱིས་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་ལས་བཟུན་པའི་ལམ་
 ལ་ཅིག་ནི་ནམ་མཁུན་གྱི་རྒྱུ་ལོ། །ལ་ཅིག་ནི་སྐབས་བདུན་པ་ལས་བཟུན་པའི་ནམ་པ་དང་
 མཚན་ཉིད་དོ། །ལ་ཅིག་ནི་སྐབས་བརྒྱད་པ་རོ་བོ་དང་དབྱེ་བ་དང་འཕྲིན་ལས་སོ། །དེ་ལྟར་
 རྟེན་མཁུན་གྱི་སྐབས་སུ་སྐབས་ཀྱི་དོན་ཐམས་ཅད་འདུས་པར་དགོངས་ནས། རྟེན་པ་ཐམས་

ཅད་མཁྱེན་ཉིད་ལམ། ལྷོན་པས་འདི་ལས་བཤད་པ་གང་། ཁྱེས་ལས་གཅིག་ལུ་ཁོ་ན་འབྲས་
བྱ་དང་བཅས་པར་བསྟན་ཏེ་ཁྱེས་སྐྱེས་དང་། གཞན་ཡང་སྐབས་ཀྱི་འཛིག་ཚུལ་དུ་མ་ཞིག་
བྱས་ནས་ཆོས་བཤེས་²²² གྱིས་འཆད་དོ།

བྱད་རྒྱ་ཕྱི་ཤེས་རབ་སྒྲོན་མེར་²²³ རི། དེ་ལ་ཐོབ་བྱའི་ཡུལ་ཉིད་དང་། ཉམས་ལེན་གྱི་སྒྱུར་
བ་ཉིད་དང་། འབྲས་བྱ་ཉིད་ལ་སྐྱེས་པའི་སྒྲོན་པས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱིས་
དོན་བརྒྱད་བསྟུས་པར་དགོངས་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་ལ་བསྟོད་དོ་ཁྱེས་སྐབས་
གསུམ་དང་བྱུག་དང་། བརྒྱད་དུ་བཞག་པའི་དོན་བརྒྱད་མཁྱེན་གསུམ་དུ་འདུས་པར་འཆད་
དོ། དེས་ན་ “ཡུལ་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་རྒྱ།” ཁྱེས་སྐབས་གསུམ་དུ་བསྟན་ཚུལ་སྐྱེས་ལས་
བྱུང་བ་ལྟར། དངོས་པོ་བརྒྱད་ལས་མཁྱེན་གསུམ་ནི་ཐོབ་བྱའི་ཡུལ་དུ་བསྟུས་པ་དང་། སྒྱུར་
བ་བཞི་ཉམས་ལེན་གྱི་སྒྱུར་བར་བསྟུས་པ་དང་། འབྲས་བྱ་ཆོས་སྐྱེ་འབྲས་བྱ་གཅིག་དུ་
བསྟུས་པ་གསུངས་པ་ནི། མཁྱེན་གསུམ་གྱིས་དངོས་པོ་བརྒྱད་བསྟུས་པའི་དོན་དུ་གསུངས་
སོ།

གངས་ཅན་གྱི་མཁས་པ་རྣམས་ནི། ཁ་ཅིག་རྣམས་ལྷོ་ཕྱན་ཤེས་རབ་²²⁴ ལྟར་མཁྱེན་གསུམ་
[57] ནི་སྤྱི་ཡིན་ཞིང་རྒྱ་ཆེ་བས་དེའི་ནང་དུ་རྒྱ་རྒྱུད་བའི་བྱེ་བྲག་སྐབས་ལྷ་འདུས་ཏེ་རྒྱ་
མཆོར་རྒྱ་ཐིགས་འདུས་པ་བཞིན་ཁྱེས་དང་། ལ་ལ་འབྲེ་ཤེས་རབ་འབར་²²⁵ ལྟར་ཁྱེན་གསུམ་

²²² ཆོག་གསལ། ཟླ་བསྟན། ཤེར་བྱིན། 9 ཤོག་ 15-བ།

²²³ ཤེས་རབ་སྒྲོན་མེར་ཕྱོད་བ། ཟླ་བསྟན། ཤེར་བྱིན། 9 ཤོག་ 3-ན།

²²⁴ རྣམས་ལྷོ་ཕྱན་བསྟུས་དོན་ཤོག་6 ལ། “ཇི་ལྟར་གསུམ་དུ་བརྒྱད་འདུ་ཞེ་ན། སྐྱེས་པའི་གནས་ཐག་གཅིག་ལ་བསྟོས་ཏེ་ཤེས་པར་བྱ་
བའི་རང་བཞིན་ནི་ཀུན་མཁྱེན་གསུམ་ཡིན་ལ། སྒྱུར་བ་བཞི་དང་ཆོས་སྐྱེ་ནི་དེའི་ཆ་ཤས་རང་གི་རྒྱུད་ལ་སྦྱོས་པ་ཡིན་པས་སྤྱི་དང་ཁྱད་
པར་རམ་བྱན་མོང་དང་བྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་ཀྱང་སྤྱིར་བྱེ་བྲག་འདུ་བས་དེ་སྐད་བརྗོད་པར་འཐད་དོ།” ཁྱེས་པ་ཅམ་
ལས་མི་རྣམས་མོང་གྱི། ཨར་བྱང་རྒྱལ་ཡོ་ཤེས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་འགྲེལ་པ་རྣམས་འབྲེད་ཤོག་གངས་127 ལ། “མ་རྒྱུ་ལྟར་ན་མཁྱེན་པ་
གསུམ་ནི་དུས་ནི་གསུམ་དང་འབྲེལ་བ་རང་དང་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་སྦྱོ་བ་ཤེས་བྱ་རྒྱ་མཆོའི་ལྷ་བྱ་ཡིན་ལ། སྒྱུར་བ་བཞི་དང་
ཆོས་སྐྱེ་ནི་སྒྱུར་བ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་པོ་བདག་ཉིད་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱ་དང་འབྲས་བྱའི་གནས་སྐབས་ཅམ་ཡིན་པས། དེ་ནི་སྤྱི་ཆེ་མོའི་
རྒྱུའི་ཆོད་ཅམ་ཡིན་པས་དེ་རྒྱ་མཆོ་ལྷ་བྱར་དེ་ཅི་ལྟེ་མི་འདུ།” ཁྱེས་རྒྱ་ཆེ་རྒྱ་རྒྱུད་འདུ་ཚུལ་གསུངས།

²²⁵ འབྲེ་ཤེས་རབ་འབར་གྱི་འགྲེལ་པ་ནི་ཁོ་པོ་བསྟོད་ནམས་དམན་པས་མི་ཐོབ་ཀྱང་། ཨར་བྱང་རྒྱལ་ཡོ་ཤེས་ཀྱི་འགྲེལ་པའི་རྣམས་འབྲེད་
ཤོག་131 ལས། “དེས་ན་མཁྱེན་པ་གསུམ་ནི་རང་བཞིན་ཡིན་ལ། སྒྱུར་བ་བཞི་དང་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་ནི་གནས་སྐབས་ཡིན་པས་དེ་དེར་འདུས་

རང་བཞིན་ཡིན་པས་དེར་གནས་སྐབས་སྐབས་ལྟ་འདུས་སྟེ་རང་བཞིན་སོར་མོར་གནས་སྐབས་ལྟ་འདུས་པ་བཞིན་ཞེས་དང་། གཞན་དག་ཡར་བྱང་ཆུབ་ཡི་ཤེས་²²⁶ ལྟར་སྤྱད་བྱེད་གསུམ་ནི་དེ་དག་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་ཆོས་སུ་མ་ཆུ་ཡིན་པས་དེར་བསྐྱུས་བྱ་དོན་བརྒྱད་འདུས་པར་བཞེད་དོ། །དང་པོ་གཉིས་ལྟར་ན་གསུམ་གྱིས་ལྟ་བསྐྱུས་སོ། །འདི་ནི་གསུམ་གྱིས་ལྟ་བསྐྱུས་པའི་དོན་ཡིན་པ་ལས་གསུམ་གྱིས་བརྒྱད་བསྐྱུས་པའི་དོན་མ་ཡིན་ཅོ། །དེ་ལྟར་ལྷགས་དུ་མ་ཞིག་བྱུང་བ་ལས་ཆོག་གསལ་དུ་ནི། གཞུང་འདི་སྐབས་བརྒྱད་ཡོད་ཀྱང་། ཉན་རང་བྱང་སེམས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་སྟེ་སྐབས་གསུམ་དུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དུ་གསུངས་པར་བྱས་ནས། སྐབས་གསུམ་པོ་དེ་བསྐྱུ་བ་ཅུ་བྱས་འདུག་སྟེ་གང་ཟག་གསུམ་གྱི་ལམ་སྐབས་བརྒྱད་ལས་ཕྱོགས་གཅིག་དུ་བསྐྱུ་དགོས་པས་²²⁷ སྐབས་དོན་ལེན་གཅིག་ནང་ཁོ་ན་མིན་པར་སྟོར་བའི་བཤད་པར་སྤང་ཞིང་། ཆོག་གསལ་ལྟར་སྐབས་བསྐྱུ་ན་ཡང་སྤྱད་ལྷགས་ལ་སྟོན་ཆགས་ཏེ། གཞི་ཤེས་ཀྱི་ལྷགས་བསྟན་གྱི་ཉན་རང་སྟོར་ལམ་སྤྱད་ན་ནམ་ཀུན་མངོན་རྟོགས་སྟོར་བའི་ཉན་རང་གི་ཆོགས་ལམ་ཡང་སྤྱད་དགོས་པ་ལས་མ་བསྐྱུས་པ་དང་། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་བཟོད་པའི་འབྲས་བྱ་མཆོད་བརྗོད་ཉན་ཐོས་ནི་ཆོལ་མ་ཡིས་བསྟན་པ་མི་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དང་། སྐབས་བརྒྱད་པར་ཉན་ཐོས་ཉན་མངས་མེད་པའི་ལྟ་ཞེས་ཉན་མངས་པ་མེད་པ་དང་། སངས་རྒྱས་སྟོན་ནས་མཁུན་པ་ནི་ཞེས་པའི་ལྷགས་བསྟན་གྱི་ཉན་ཐོས་སྟོན་གནས་ཤེས་པ་དང་། རིགས་ཀྱི་ས་ལ་སོགས་པའི་དམན་པའི་ས་བརྒྱད་ཀྱི་བྱས་པ་རྟོགས་པའི་ས་དང་སྤྱར་རྒྱ་ཡིན་པ་ལ་ཆོས་བཤེས་དེ་ལྟར་མ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དང་། ཆོས་བཤེས་²²⁸ ཀྱིས་ “དེ་

ཞེས་པའི་ཕྱོགས་འཐད་ལ། སྟོར་བ་བཞི་དང་ཆོས་སྐྱ་གཉིས་ཀ་བསྟོམས་པའི་ནང་དུ་མཁུན་པ་གསུམ་ཀྱང་འདུ་བ་མ་རྒྱུ་ལྷགས་དང་མི་མཐུན་གསུང་སྟེ། དེ་ལྟ་ན་སོ་སོའི་སྟེ་བོའི་ས་ལ་གནས་སྐབས་སྟོར་བ་དང་པོ་གསུམ་ནི་མཆོན་ཉིད་པ་ཡོད་ལ། རང་བཞིན་མཁུན་པ་གསུམ་ནི་མཆོན་ཉིད་པ་མེད་པས་རང་བཞིན་མེད་པའི་གནས་སྐབས་སྤྱར་རྒྱ་ཞེས་ཞུས་པ་ལ་” ཞེས་ཨར་རང་གི་སྤྱོད་པའི་བཞེད་སོལ་བཀོད་པར་སྤང་དོ། །

²²⁶ ཨར་གྱི་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་ནམ་འབྱེད་དུ་རང་ལྷགས་བཤད་པའི་སྐབས་སྟེ། ཤོག་གངས་132 ལས། “དེས་ན་འདིའི་དོན་མཁུན་པ་གསུམ་ཆོན་པར་བྱེད་པའི་ཆོས་སུ་མ་ཆུ་ལ་མཁུན་པ་གསུམ་ཞེས་བྱ་ལ། དེས་སྟོར་བ་བཞི་དང་ཆོས་སྐྱ་ཡང་བསྐྱུས་ཏེ། སོ་སོ་སྟེ་བོའི་ས་ལ་ཡང་ནམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་མཆོན་བྱེད་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་གང་མས་ངག་དང་ངེས་འབྱེན་དང་གོ་ཆའི་རྒྱུ་པ་ལ་སོགས་པ་མཆོན་ཉིད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ།” ཞེས་གསུངས་སོ། །

²²⁷ Golden Rosary 58 ལྟར་འགྲེལ།

²²⁸ ཆོས་བཤེས་ཀྱིས་ “ཉན་མངས་རྟོགས་དང་མཆོན་མ་དང་། །མི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་གཉེན་པོ་དང་། །དྲེན་དང་” ཞེས་པའི་སྐབས་ནས་བསྟན་པའི་གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྟོར་བ་བཞི་ལ་ཆད་པའི་སྟོན་མེད་དེ། དེ་བཟངས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བྱུང་བ་སོགས་བཅུ་དྲུག་གི་སྟེང་དུ་བཞི་བཟངས་པའི་ཕྱིར། རྟོགས་བྱུང་སྟེ། གསེར་ཕྱོད་ཤོག་གངས་50 ལ་ “དེས་ན་ཕན་བདེ་སྟོབ་གསུམ་དང་གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྟོར་བ་གཉིས་མཉམ་དུ་སྟོར་བ་དེ་ཆད་ཅེས་པའི་དོན་ཡིན་ནམ་སྟེ་དབྱེད་པར་བྱའོ། །

བཞིན་གཤེགས་པ་བྱུང་བ་དང་” ཞེས་སོགས་ནས་བསྟན་པའི་གཞི་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་བཅུ་
 རྒྱལ་དང་ “ཉོན་མོངས་རྟགས་དང་མཚན་མ་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་
 བཞི་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་པ་ལས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ལ་སྐྱར་བའི་ཕྱིར་
 དང་། སྦྱར་ན་ཡང་ “ཕན་དང་བདེ་དང་སྦྱོབ་པ་དང་” ཞེས་པས་བསྟན་པའི་བྱེད་པ་དང་
 བོ་གསུམ་དང་། “ཉོན་མོངས་རྟགས་དང་མཚན་མ་དང་” ཞེས་གཞི་ཤེས་ལམ་ཤེས་རྣམ་
 མཁྱེན་གྱི་སྦྱར་བ་གསུམ་ལས་གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྦྱར་བ་སྦྱར་བ་ཆད་པའི་ཕྱིར་དང་། སྐབས་གཉིས་
 པའི་ཉན་རང་གི་འཕགས་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་མཐོང་སྒྲིམ་གཉིས་ལས་མཐོང་ལམ་ཁོ་ན་དང་
 སྐྱར་བ་ལ་ཤེས་བྱེད་མེད་པ་དང་། དེ་ལ་སོགས་པ་གོང་འོག་འགལ་བ་དུ་མ་ཞིག་སྤང་བ་ནི་སྒོ་
 གསལ་རྣམས་ཀྱིས་ཞིབ་དུ་དབྱད་པས་ཤེས་ཏེ། འདྲིར་ནི་ཡི་གེ་མངས་པས་འཛིགས་ནས་མ་
 བྲིས་སོ། །མདོར་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཆོས་བཤེས་ཀྱིས་སྐབས་བརྒྱད་ཉན་རང་བྱུང་སེམས་
 ཀྱི་ལམ་གསུམ་དུ་བསྐྱུས་ནས་སྐབས་དོན་སྦྱར་བ་མི་འཐད་དེ། དེའི་སྤྱད་ལྷགས་ལ་འགལ་བ་
 དུ་མ་སྤང་བའི་ཕྱིར། ཚུ་བའི་དམ་བཅའ་འདྲིར་ཐལ། ཉན་རང་དང་འབྲེལ་བའི་གཞི་ཤེས་
 ཀྱིས་མདོན་རྟགས་བརྒྱད་བཤད་པའི་སྐབས་སུ། ལེའུ་གསུམ་པའི་ “གཟུགས་སོགས་དེ་མི་
 རྟགས་སོགས་དང་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཆོག་ཟིན་གྱིས་མ་བསྟན་པའི་ཉན་རང་གི་སྦྱར་ལམ་
 དེ་སྤྱད་པར་བཤད་ཅིང་། དེ་སྤྱད་ན་ལེའུ་བཞི་པའི་ “ཉོན་མོངས་རྟགས་དང་མཚན་མ་
 དང་” ཞེས་པའི་ཆོག་ཟིན་གྱིས་མ་བསྟན་པའི་ཉན་རང་གི་སྦྱར་ལམ་དེ་སྤྱད་པར་བཤད་
 དགོས་པ་ལས་མ་བཤད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་དང་བོ་གྲུབ་སྟེ། གོང་དུ་གསེར་ཐོང་ཤོག་གངས་
 50 ལ་དྲངས་པའི་ཆོག་གསལ་གྱི་རང་ལྷགས་བཤད་པའི་སྐབས་ལས། “དེའི་སྦྱར་ལམ་ནི།
 འཕགས་པ་ཉན་ཐོས་ལམ་ཞེས་སོགས་དང་། གཟུགས་སོགས་དེ་མི་རྟག་སོགས་དང་། ཞེས་
 པ་ལ་སོགས་པས་བསྟན་ཏོ། །” ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདི་ལ་ “གཟུགས་སོགས་དེ་མི་
 རྟགས་སོགས་དང་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོགས་བཅད་གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྦྱར་བ་དངོས་སུ་བསྟན་པ་
 ལས་གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྦྱར་ལམ་དངོས་སུ་མ་བསྟན་པའམ། ཆོས་བཤེས་ཁོང་རང་གི་ལྷགས་ལ་དེ་
 མ་བསྟན་ཞེས་སྒྲ་དགོས་སམ་དབྱད་པར་བྱའོ། །

གོང་གི་ཚུ་བའི་དམ་བཅའ་དེར་ཐལ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་བཟོད་པའི་འབྲས་བུ་སྐབས་བརྒྱད་
 ཀྱིས་མ་བསྟན་པར་འདོད་ཅིང་། དེས་དངོས་སུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མཚན་བརྗོད་ཀྱིས་

“ཉེར་ཁིར་” ཞེས་བསྟན་པའི་ཕྱིར། ཏྲགས་དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། གོང་དུ²²⁹ གྲངས་པའི་ཆོག་གསལ་གྱི་རང་ལྷགས་བཤད་པའི་སྐབས་ལས། “འབྲས་བུ་ནི་མ་བསྟན་ཏེ། གོ་སྤྱོད་བཤམ་རང་གི་གཞུང་ལ་སྟོན་པར་བསྟན་ཏོ། །” ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

གོང་གི་རྩ་བའི་དམ་བཅའ་དེར་ཐལ། ཉན་རང་བཤོད་པའི་འབྲས་བུ་སྐབས་བརྒྱད་ཀྱིས་མ་བསྟན་པར་འདོད་པ་གང་ཞིག་དེས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྐབས་བརྒྱད་ཀྱི་ “ཉན་ཐོས་ཉན་མོངས་མེད་པའི་ལྟ་” ཞེས་སོགས་དངོས་སུ་ཉན་ཐོས་དགྲ་བཅོམ་འབྲས་གནས་ཀྱི་ཉན་མོངས་མེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དངོས་སུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དང་། “སངས་རྒྱས་སྟོན་ནས་མཁུན་པ་ནི་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཤུགས་ལ་ཉན་ཐོས་དགྲ་བཅོམ་སྟོན་གནས་ཤེས་པ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། བྱས་པར་རྟོགས་པའི་ས་ནི་དམན་པ་ས་བརྒྱད་ནང་གསེས་གཅིག་སྟེ་ཉན་རང་དགྲ་བཅོམ་པའོ། །

གོང་གི་རྩ་བའི་དམ་བཅའ་དེར་ཐལ། “དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བྱུང་བ་དང་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ནས་བསྟན་པའི་གཞི་ཤེས་ཀྱི་མཆན་ཉིད་བརྩུ་བྱུག་དང་ “ཉན་མོངས་ཏྲགས་དང་མཆན་མ་དང་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ནས་བསྟན་པའི་གཞི་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་མཆན་ནས་སྦྱར་བ་བཞི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་དུ་བཤད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གསེར་ཕྱོད་ཤོག་གངས་50 ལ་གྲངས་པའི་ཆོག་གསལ་གྱི་རང་ལྷགས་བཤད་པའི་སྐབས་ལས། “དེའི་མཆན་ཉིད་གང་སྟུམ་པ་ལ་མཆན་ཉིད་ཉི་ཤུའོ་” ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ལྷག་པ་ཡོད་དེ། དེ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གསེར་ཕྱོད་གི་ལྷགས་ལ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ཡིན་ན་ཉན་ཐོས་རང་རྒྱད་ཀྱིས་བསྟུས་པ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་དེ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ཡིན་དུ་རྒྱག་ན་ཡང་། མི་འཐད་དེ། ཆད་པའི་སྟོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བྱུང་བ་སོགས་བརྩུ་བྱུག་གི་སྟེང་དུ་ངོ་བོ་མཆན་བཞི་སྟེ་ཉི་ཤུའི་སྟེང་དུ། “ཕན་དང་བདེ་དང་སྦྱོབ་པ་དང་” ཞེས་བྱེད་མཆན་གསུམ་དང་ “ཉན་མོངས་ཏྲགས་སོགས་”

229 གསེར་ཕྱོད་སྟོན་ཆ་ཤོག་གངས་ 50 །

ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་བཞི་མཉམ་དུ་འདྲེན་དགོས་པ་ལས་དེ་མ་བཤད་པའི་
ཕྱིར།

གོང་གི་རྩ་བའི་དམ་བཅའ་དེར་ཐལ། སྐབས་གཉིས་པ་ཉན་རང་མཐོང་སྒྲོམ་གཉིས་ལས་
མཐོང་ལམ་ཁོ་ན་བཤད་པར་འདོད་ཅིང་། སྐབས་གཉིས་པ་ལས་མཐོང་ལམ་ཁོ་ན་བཞུན་པ་
ལ་ཤེས་བྱེད་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྐབས་གཉིས་པ་བཞུན་པའི་ཤུགས་ལ་སྒྲོམ་ལམ་བཤད་ཆོག་
པའི་ཕྱིར། རགས་པ་ཅམ་བཞོད་དེ། དབྱེད་པར་གསོལ། །

སྒྲ་མ་གོང་མ་རྩོག་འབྲེ་ཨར་རྣམས་ནི་ཆོས་བཤེས་ལྟར་སྐབས་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་ལེའུ་
ལས་ཕྱོགས་གཅིག་བསྟུ་བ་ [58] ཅུ་མི་མཛད་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ལྷའམ་བརྒྱད་ཟླ་ཆོན་གསུམ་
དུ་བསྟུས་ཚུལ་ལ་དབྱེད་ནས་བསྟོད་ཡུལ་གསུམ་གྱི་གངས་མང་ཁུང་དཔྱེད་པའི་ཕྱིར་མངོན་
རྟོགས་རྒྱན་གྱི་ལེའུ་ལས་སྐབས་²³⁰ ལ་དཔྱེད་པར་སྤང་ཡང་། མཁྱེན་གསུམ་དུ་མངོན་རྟོགས་
མཐའ་དག་འདུས་པར་སྟོན་པའི་སྐབས་ཡིན་ཞིང་། ཨར་གྱིས་སུམ་རུ་སྟུང་བྱེད་འདུད་པ་ལ་
བསྟོད་ཕྱག་གི་ཡུལ་དུ་ཆོས་སུམ་རུ་སྟུས་མ་ཟེན་པའི་ཕྱིར། སྟོབ་དཔོན་སེང་བཟང་གི་དགོངས་
པ་རུང་མིན་པར་གོའོ། །རྩོག་འབྲེ་ཨར་གྱིས་མཆོད་བརྗོད་སྟུང་ཚུལ་ཆོས་ཅན། སྟོབ་དཔོན་
གྱི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མཆོད་བརྗོད་བསྟོད་ཡུལ་གསུམ་གྱིས་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་
ལེའུ་ལས་སྐབས་གཞན་སྟུང་ཚུལ་བཤད་པ་ལས། མཁྱེན་གསུམ་གྱིས་མངོན་རྟོགས་མཐའ་
དག་བསྟུས་པའི་ཚུལ་མ་བཤད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ལས།
“ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱིས་མངོན་པར་རྟོགས་པ་མཐའ་དག་བསྟུས་པས་ན་
ཕྱོགས་གསུམ་ཅར་གྱིས་ཀྱང་བསྟུས་པའི་ཕྱིར་རོ” ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན།
ཨར་གྱིས་སྟུང་བྱེད་ལ་རྣམ་མཁྱེན་མཆོན་བྱེད་གྱི་ཆོས་སུམ་རུ་འཛོག་པ་མི་འཐད་དེ། ཚྱོད་
ལན་འདི་མཆོད་བརྗོད་གྱི་སྟུས་ཟེན་ལ་ཡིན་ཞིང་། ཆོས་སུམ་རུ་ཉི་སྟུས་མ་ཟེན་པའི་ཕྱིར།

བསྐྱུས་ཚུལ་དེ་ལ་རང་གི་ལྷགས་ནི། ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་མངོན་རྟོགས་གང་ཡིན་མཐུན་གསུམ་གང་རུང་ཞིག་ཡིན་པ་ལ་དགོངས་ནས་མཐུན་གསུམ་གྱིས་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་བསྐྱུས་པར་གསུངས་ཏེ། དེ་གསུམ་དུ་མ་འདུས་པའི་མངོན་རྟོགས་མེད་པས་སོ། །ཚུལ་དེ་མ་རྟོགས་པར་ཨར་གྱིས་སྤྱད་བྱེད་མཐུན་གསུམ་བཏགས་པ་བ་ལྟར་བསྐྱུ་བྱ་སྤྱད་བྱེད་ཐ་དད་ཁོ་ནར་བབྱང་ནས་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་སྐབས་དོན་ལས་ཉམས་པར་མི་བྱའོ། །

2.2.1.1.1.3.1 ཅ་བའི་ཆིག་དོན།

གཉིས་པ་ ཅ་བའི་ཆིག་དོན་ལ་གཉིས། 2.2.1.1.1.3.1.1 དངོས་དང་
2.2.1.1.1.3.1.2 ལུས་སྐུ་ལྟར་ཚུལ་ལོ། །

2.2.1.1.1.3.1.1 དངོས།

ཉན་ཐོས་དང་དེའི་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱུན་པ་རྣམ་པར་ཐར་པ་རུང་ཟད་ཙམ་ཞིག་གིས་
ལྷག་པ་རིམ་པ་གཅིག་གིས་བསྐྱུན་པ་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱང་སྟེ། བྱ་ངན་ལས་འདའ་
བར་འདོད་པ་རྣམས་གཞི་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱིས་
ཡུང་པོ་དང་བཅས་པ་དང་ཡུང་པོ་མེད་པའི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་བྱ་ངན་ལས་འདས་པ་
རྣམ་པ་གཉིས་ཐོབ་པར་མཛད་པ་གང་ཡིན་པ་དང་། དུང་རྩལ་སེམས་དཔའ་འཁོར་
བ་ཇི་སྟེད་བར་འགྲོ་བའི་དོན་བྱེད་པ་རྣམས་ལམ་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པར་རྟོགས་
པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་གི་དོན་སྦྱབ་པར་མཛད་པ་གང་ཡིན་པ་
དང་། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པར་བྱགས་སུ་རྩལ་པ་གང་དང་ལྷན་
ན། སངས་རྒྱས་ཡང་དག་པར་བསྐྱུམས་པའི་སྐྱེ་ཅན་རྣལ་འབྱོར་ཅན་གྱི་དབང་ལྷག་
གི་གཙུག་པོ་རྣམས་སྟོད་པའི་གཉེན་པོར་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་མ་ལུས་པ་རྣམ་པ་ཐམས་
ཅད་བསྐྱོར་བར་མཛད་པ། སངས་རྒྱས་ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པས་ཡོངས་སུ་བསྐྱོར་
བ་དེ་སྦྱབ་པར་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱི་ཡུལ་དེ་ལ་ལྷག་འཆལ་ལོ། །

དང་པོ་དངོས་ནི། ཡུལ་འཆའ་ལོ་ཞེས་འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་གྱི་ཁོངས་ནས་དྲངས་སོ། །འདི་
ལ་གཉིས། 1 ཡུལ་གང་ལ་ཡུལ་འཆའ་བ་དང་། 2 ཚུལ་ཇི་ལྟར་ཡུལ་འཆའ་ལོ། །

1 ཡུལ་གང་ལ་ཡུལ་འཆའ་བ།

དང་པོ་ཡུལ་གང་ལ་ཡུལ་འཆའ་བ་ནི། ཡུམ་དེ་ལོ། །ཡུམ་དེ་ཡང་ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། སངས་རྒྱས་
ཉན་ཐོས་སོགས་པས་རང་རྒྱལ་བྱང་སེམས་ཏེ་སྤྲོས་བཞིས་ཡོངས་སུ་བསྐྱོར་བ་ “ཉན་ཐོས་
བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ཚོགས་བཅས་” ཞེས་མཆོད་བཟོད་ལས་སྤར་བཤད་པ་འཁོར་གྲས་
བཞི་དེ་རྣམས་ཀྱི་བཞེད་དོན་དེ་རྒྱལ་བར་བྱེད་པ་ཞིག་གསུམ་པར་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་སྤྲོས་
བཞི་དེ་དག་གི་ཡུམ་དུ་བཞག་པ་ཞིག་གོ། དེ་ལྟར་ན་ཤེས་རབ་སྒྲོན་མེད། “ཉན་ཐོས་ཉིད་
དང་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ཉིད་དང་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བསྐྱོར་བ་དེ་ལྟར་རྒྱལ་
པར་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་དེ་དག་གི་ཡུམ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ་ཡུལ་འཆའ་ལོ། །”²³¹
ཞེས་པ་དང་མཐུན་ནོ། ། “བསྐྱོར་བ་དེ་རྒྱལ་བར་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱི་ཡུམ་” ཞེས་པའི་འགྲེལ་པ་
འདི་ནི་རྣམ་འགྲེལ་ལས། “སངས་རྒྱས་ཉན་ཐོས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ཚོགས་དང་ལྡན་
ཡུམ་”²³² ཞེས་པའི་འགྲུར་གཞན་འབྲོ་སང་དཀར་གྱི་འགྲུར་བ་²³³ དང་མཐུན་ཞིང་། ཅ་བའི་
“བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ཚོགས་བཅས་པ་” འམ་ལྡན་པའི་དོན་ [59] འགྲེལ་པས་བསྐྱོར་
བ་ལ་བཤད་དེ། ཅ་བར་བཤད་པའི་ཤུཌྲི་པ་སོགས་ཀྱི་བཤད་པ་དང་མི་མཐུན་ནོ། །ཤུཌྲི་པས་
ནི་ཅ་བའི་ “ཚོགས་དང་ལྡན་པ་” ཞེས་པ་དེ་ལྟར་ཅིག་པ་ལ་འགྲེལ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དག་ལྡན་
ལས། “འདིར་ནི་སངས་རྒྱས་ཚོགས་དང་ལྡན་ཞེས་བྱ་བའི་ལྡན་པའི་དོན་ནི་འདིར་ལྟན་
ཅིག་པ་ལ་བཟོད་པར་འདོད་དེ། ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པའི་ཚོགས་དང་ལྡན་པའི་སངས་རྒྱས་
རྣམས་ཀྱི་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏོ། །”²³⁴ ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

²³¹ ཤེས་རབ་སྒྲོན་མེད་ཐེང་བ། ཟླ་བཟླ། ཤེར་ཕྱིན། 5 ཤོག་ 3-ན།

²³² ཉི་ཁྲིའི་རྣམ་འགྲེལ། ཟླ་བཟླ། ཤེར་ཕྱིན། 10 ཤོག་ 1-བ།

²³³ ཉི་ཁྲིའི་རྣམ་འགྲེལ་མཐུག་བྱང་ལས། “ཇི་བཅུན་བྱང་རྒྱལ་འོད་ཀྱི་བཀའ་ལྟངས་ཀྱིས། །བལ་ཡུལ་གྱི་པ་རྒྱུ་ཏ་མཁས་པ་ཆེན་པོ་ཤུཌྲི་ལྟ་
དའི་ཞལ་ལྷ་ནས་དང་། འབྲོ་སང་དཀར་དག་སྐོང་ཤུག་འོད་ཀྱིས་བསྐྱུར།” ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །ཟླ་བཟླ། ཤེར་ཕྱིན། 10 ཤོག་ 181-ན།

²³⁴ དག་ལྡན། ཟླ་བཟླ། ཤེར་ཕྱིན། 5 77-བ།

འགྲོ་འགྱུར་དང་ཤེར་སློན་གྱི་བཤད་པ་མཐུན་པའི་དེས་ན་བཅས་ས་དང་ལྷན་ས་དང་
 བསྐྱར་ས་ནི་འདིར་ཡུམ་ལ་གོ་དགོས་སོ། །བསྐྱར་བའི་དོན་ཡང་ཡུམ་སྤྱི་ལ་གཙོ་འཁོར་གྱི་ཐ་
 ལྷན་ཡོད་པས་དེ་ཙམ་ལ་བསམས་སོ། །སྤྱི་ལ་ཉན་ཐོས་སོགས་ཆོས་ཅན། སྤྱི་ལ་འཁོར་ཞེས་
 བཟོད་པ་ཡིན་ཏེ། གཙོ་བོའི་ཅིག་ཤོས་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཆན་གྱིས་དེ་ལྷན་བཟོད་པ་ཡིན་པའི་
 ཕྱིར། ཡུམ་ཆོས་ཅན། སྤྱི་ལ་བསྐྱར་ས་ཞེས་བཟོད་པ་ཡིན་ཏེ། སྤྱི་ལ་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
 དེའི་ཕྱིར་ཁ་ཅིག་²³⁵ གཙོ་བོ་སངས་རྒྱས་འཁོར་ཉན་ཐོས་དང་བྱང་སེམས་ལ་སོགས་པས་
 བསྐྱར་བ་ཞེས་བཤད་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་འཁོར་དུ་རང་རྒྱལ་འོང་མི་འོང་ལ་རྩོད་པ་ནི། དམ་
 བཅའ་ལྷན་སྤྱང་བསྐྱར་བ་ནི་ལྷན་ཅིག་དུ་བཞུགས་པ་ཙམ་ལ་འགྲེལ་བ་ལ་རྩོད་པ་ལྷན་སྤྱང་
 སངས་རྒྱས་དང་ལྷན་ཅིག་དུ་བཞུགས་པའི་རང་རྒྱལ་ཡོད་མེད་ཀྱི་རྩོད་པ་འགོད་པ་ཡིན་
 བོ། །

2 ཚུལ་ཇི་ལྷན་ཕྱག་འཆལ་བ།

གཉིས་པ་ཚུལ་ཇི་ལྷན་ཕྱག་འཆལ་བ་ནི། སྤྱི་ལ་བཞེད་པ་བཞེད་དོན་རྒྱུ་པར་བསྟོད་པའི་སྒོ་
 བས་སོ། །

འདི་ལ་གསུམ། 1 གཞི་ཤེས་གྱིས་ཉན་རང་དང་། 2 ལམ་ཤེས་གྱིས་བྱང་སེམས། 3 རྣམ་མཁྱེན་
 གྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཞེད་པ་རྒྱུ་པ་ཚུལ་ལོ། །

²³⁵ ཉ་དབོན་ཡིན་ནམ་སྤྱི་ལ་ཉན་ཐོས་སོ། ཉ་དྲིལ་སྟོད་ཆ། 50 “གཙོ་བོ་སངས་རྒྱས་འཁོར་ཉན་ཐོས་དང་སོགས་པ་རང་རྒྱལ་བྱང་སེམས་དང་
 བཅས་པས་ཡོངས་སུ་བསྐྱར་བ་དེ་རྒྱུ་པར་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱི་ཡུམ་དེ་ལ་ཕྱག་འཆལ་ལོ། །ཁ་ཅིག་དེ་མི་འཐད་དེ་རང་རྒྱལ་སངས་རྒྱས་དང་
 དེའི་ཉན་ཐོས་མེད་པ་ནི་འབྱུང་བས་སྤྱི་ལ་ཉན་ཐོས་སྟོན་མེད་དེ། རང་རྒྱལ་དག་བཙམ་ལ་བསམ་ན་བསྐྱར་ཞེས་པ་དེ་ལྷན་སངས་རྒྱས་དང་ལྷན་
 ཅིག་ཉིད་དུ་གནས་མི་དགོས་ཀྱི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་འཁོར་ཡིན་པས་སོ། །རྒྱལ་བོའི་འཁོར་བཞིན།”

1 གཞི་ཤེས་ཀྱིས་ཉན་རང་གི་བཞེད་པ་སྐྱབ་ཚུལ།

དང་པོ་གཞི་ཤེས་ཀྱིས་ཉན་རང་གི་བཞེད་པ་སྐྱབ་ཚུལ་ནི། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ལས། “མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་རྣམས་པ་གཉིས་ཐོབ་པར་མཛད་པ་གང་ཡིན་པ་དང་” ཞེས་པའི་སྐབས་སུ། ཐོབ་པར་མཛད་པ་གང་ཡིན་པ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཡུམ་ཞེས་སྟེ། “མཛད་པ་གང་ཡིན་པ་དང་” ཞེས་པའི་དང་སྐྱ་ནི་འོག་མ་ “བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འཁོར་བ་ཇི་སྟེད་བར་” ཞེས་སོགས་སྟུང་པར་བྱེད་པའི་བསྐྱབ་པའི་ཆོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། འོག་མའི་དང་སྐྱ་གཉིས་པ་སྟེ། “སྐྱབ་པར་མཛད་པ་གང་ཡིན་པ་དང་།” ཞེས་པ་དེ་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། འདི་ལ་རྒྱ་གར་གྱི་མཁས་པ་ཨ་དུ་ལྷས་²³⁶ བཞེད་པ་ལྟར། 1 རྟེན་ 2 ཐབས་³ འབྲས་བུ་གསུམ་དང་། 4 དེའི་འཐད་པ་བསྐྱབ་པ་སྟེ་བཞིའོ། །

1 རྟེན།

དང་པོ་རྟེན་ནི། བྱང་སེམས་ཀྱི་སྡེ་སྡོད་ལས། “ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་གྲོལ་གྱི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་བྱང་ཆུབ་སྐྱ་ཡོད་ཕྱིར་འགོ་སྟེ་སྐྱ་དང་བཅས་པ་ཡིན། །རང་རྒྱལ་རྣམས་ནི་རྟེན་འབྲེལ་རྟོགས་པའི་རྟེན་གྱི་འདུ་ཤེས་ལྡན། །”²³⁷ ཞེས་པ་ལྟར་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་སྐྱ་བཅས་སུ་མཉན་དགོས་ཤིང་གཏུལ་བྱ་ལ་ཡང་སྐྱ་བཅས་སུ་ཐོས་པར་བྱེད་པའི་ཉན་ཐོས་དང་ཉན་ཐོས་དེའི་སྟོགས་སུ་བསྐྱབ་ཅིང་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་རྟེན་འབྲེལ་རྟོགས་པའི་རྟེན་ཅམ་གྱིས་བྱང་ཆུབ་འཐོབ་ཀྱི་ཆོས་བཤད་པ་དང་མཉན་པ་སྐྱ་ལ་མི་སྟོས་པའི་རང་སངས་རྒྱས་ཏེ་བསམ་པ་རང་ཉིད་གཅིག་ཕུ་ཞི་བ་མཉན་ལས་འདས་པ་ཐོབ་པར་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་སོ། ། “རང་སངས་རྒྱས་ཀྱང་སྟེ།” ཞེས་པའི་ཀྱང་ནི་ཉན་ཐོས་སུ་མ་ཟད་པའོ། འོ་ན་ “ཉན་ཐོས་ཞི་བ་ཆོལ་རྣམས་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་རྩ་བར་རང་རྒྱལ་མ་བསྐྱབ་པ་ཅི་ཡིན་ཞེས། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱི་ “རིམ་པ་གཅིག་” ཞེས་བཤད་པ་ལ། དངོས་སུ་བསྐྱབ་པ་མེད་ཀྱང་རྩ་བའི་ཆོག་རིམ་པ་

²³⁶ རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཞིག་སྟེ། ཐོམ་པ་གསུམ་གྱི་རིམ་པའི་མཐུག་བྱང་ལས། “རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཨ་དུ་ལྷ་སྐྱ་དུ་སྐྱ་དང་། ལྷ་ཆེན་གྱི་ལོ་ལྷ་བ་དག་སྟོང་སྟོ་ཐོས་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བསྐྱར་བའོ་” ཞེས་བྱང་བ་ལྟར་རོ། འོན་ཀྱང་ཨ་དུ་ལྷ་ཞེས་པ་དག་པ་སྟེ། མཉམ་མེད་ཀྱི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཐོམ་པ་གསུམ་གྱི་རིམ་པ། རྟེན་བསྐྱབ་དབུ་མ། གི་ཤོག་258-ན།

²³⁷ ཆོག་གསལ་ལྟ་བུར་སྟེ། ཐོས་ཕྱིན། ཉ 57-བ།

[60] གཅིག་གིས་ཏེ་ཙྰ་ཚིག་དང་པོའི་ཏེན་སྟོན་པའི་ཚིག་གིས་བྱུགས་ལ་བསྟན་པ་ཡིན་
 མོ། དེའི་རྒྱ་མཆན་ཡང་སྐབས་འདིར་ཐབས་གཞི་ཤེས་ཀྱིས་འབྲས་བུ་ཐེག་དམན་གྱི་ཉེར་ཞི་
 གཉིས་ཐོབ་པར་བསྟན་ལ། རང་རྒྱལ་གྱིས་ཀྱང་ཐབས་གཞི་ཤེས་དེ་ཁོ་ན་ལ་བཏེན་ནས་
 འབྲས་བུ་ཉེར་ཞི་དེ་ཐོབ་པར་བྱེད་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། གཤམ་ཏེ་ཉན་ཐོས་དང་སྒྲེབ་ཅིང་སྦྱར་
 བ་ཉན་ཐོས་དང་རང་རྒྱལ་ལ་བྱུང་པར་མེད་དམ་ཞེ་ན། ཉན་ཐོས་ལས་ལྷག་པའི་བྱུང་པར་
 ཡོད་དོ། ཡོན་ཏན་གང་གིས་ལྷག་པའི་བྱུང་པར་ཡོད་ཅེ་ན། གཞུགས་འཛིན་རྣམས་གཞན་དུ་
 འཛིན་པའི་གཞུང་རྟོག་སྤངས་པ་དང་བྱེ་རོལ་གྱི་གཞུང་བ་མེད་པར་རྟོགས་པའི་རྣམ་པར་
 ཐར་པ་བྱུང་བའདུག་ཅེས་ཞིག་གིས་སོ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཆོས་ཅན། བྱུང་ལ་སྦྱ་བྱིར་འགྲོ་
 ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཆན་ཡོད་དེ། བྱུང་གྱི་བྱང་ཆུབ་ལ་ངེས་པར་རང་ཉིད་ཚིག་མཉན་
 དགོས་ཤིང་། གདུལ་བྱ་ལ་ཡང་སྦྱ་བཅས་སུ་ཐོས་པར་བྱེད་པའི་སྟོན་ནས། སྦྱ་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་
 བའི་རྒྱ་མཆན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། “རང་སངས་རྒྱས་ཀྱང་སྟེ།” ཞེས་པའི་ཀྱང་སྦྱ་
 ཆོས་ཅན། དགོས་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། ཉན་ཐོས་སུ་མ་ཟད་པར་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཆེད་
 དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཏེན་རང་རྒྱལ་སྟོན་པ་ཆོས་ཅན། བྱུང་ལ་ “རིམ་པ་གཅིག་གིས་བསྟན་
 བ་” ཞེས་སྟོས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། “ཉན་ཐོས་ཞི་བ་ཆོས་རྣམས་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཙྰ་
 བས་དངོས་སུ་མ་བསྟན་ཅིང་། བྱུགས་ལ་བསྟན་པའི་རྒྱ་མཆན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར།
 ཉན་ཐོས་དང་རང་རྒྱལ་གཉིས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་གཉིས་ཆོས་ཅན། བྱུང་པར་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ།
 རང་རྒྱལ་དབྱ་བཅོམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་གཞུང་རྟོག་སྤངས་ཤིང་། བྱེ་རོལ་གྱི་དོན་མེད་པར་
 མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་ཕྱིར།

ཁ་ཅིག་གཤམ་གྱི་སངས་རྒྱས་དཔལ་²³⁸ ལྟ་བུ་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་སྟོན་པའི་རྒྱ་མཆན་
 འབྲས་བུ་ཉེར་ཞི་ཐོབ་པར་འདོད་པ་མཚུངས་པ་ལ་བཤད་པས་དེ་གཉིས་ལ་བྱུང་མེད་དམ་
 ལྟམ་པ་ལ་ཐེག་པའི་རིམ་པ་གཅིག་གིས་ལྷག་པར་བསྟན་པ་ཞེས་སྦྱར་ནས་དེའི་རྒྱ་མཆན་དུ་
 རྣམ་ཐར་གཞུང་རྟོག་སྤངས་པ་ལྷག་པ་སྦྱར་རོ། །

²³⁸ གཤམ་གྱི་གོ་གནས་ 9 ལས། “རང་སངས་རྒྱས་ཆོས་ཅན། ཉན་ཐོས་དེའི་ཕྱོགས་སུ་བསྟན་ནས་བསྟན་པ་ལ་རྒྱ་མཆན་ཡོད་དེ། བྱུང་དང་
 ཉན་ཐོས་འཕགས་པ་གཉིས་ཐེག་པ་དམན་པར་མཚུངས་པའི་རྒྱ་མཆན་གྱིས་བྱུང་དེའི་ཕྱོགས་སུ་བསྟན་ནས་བསྟན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན།
 ཉན་ཐོས་དང་བྱུང་པར་གཏན་མེད་པ་མིན་ཏེ། ཉན་ཐོས་བས་རྣམ་པར་ཐར་པ་བྱུང་བའདུག་གཅིག་གིས་ལྷག་པས་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། ཉན་ཐོས་
 བས་ལྷག་སྟེ། བྱེ་རོལ་གྱི་དོན་བདེན་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་སྤངས་པའི་ཕྱིར། ཀྱང་ནི་ཉན་ཐོས་སུ་མ་ཟད་ཅེས་པའོ།” ཞེས་པ་ལྟར་རོ།

གཡག་གི་འདྲོད་ཚུལ་དེ་དགག་པ་ལ། **གཞན་དག**²³⁹ ཉན་རང་གཉིས་ཐེག་པ་རིམ་པ་གཅིག་
 གིས་བསྟན་པ་ཞེས་འདྲོད་པ་ལ་དེ་ལྟ་ན་ཐེག་པ་གསུམ་མིན་ཉན་རང་གི་ཐེག་པ་གཅིག་
 དང་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཐེག་པ་གཅིག་ཐེག་པ་གཉིས་ཁོ་ནར་འགྱུར་ཞེས་འཆད་པ་ནི་ལེགས་
 པར་སྤྲས་པ་ཡིན་ལ། མཁས་པ་གཞན་དག་ན་རེ། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཉན་རང་ཐེག་པ་རིམ་
 པ་གཅིག་གིས་བསྟན་པར་ཐལ། གཡག་གི་འདྲོད་ཚུལ་འཐད་པའི་ཕྱིར། འདྲོད་ན། ཉན་རང་
 ཐེག་པ་གཅིག་དུ་ཐལ། འདྲོད་ན། ཐེག་པ་གཉིས་མ་གཏོགས་མེད་པར་ཐལ། ཉན་རང་གི་
 ཐེག་པ་གཅིག་དང་། བྱང་སེམས་ཀྱི་ཐེག་པ་གཅིག་སྟེ་གཉིས་ཁོ་ན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་
 པའོ། །ཚྱོད་པ་འདི་དང་འདྲ་བར། ཨར་བྱང་རྒྱལ་ཡོ་ཤེས་ཀྱི་གསུང་ལས། “བསྟན་པའི་
 འཐད་པ་ན་མོངས་པ་སྤངས་པས་འདྲ་བ་ཡེད་པ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 ཕྱོགས་སུ་ཡང་དེ་བསྟན་པ་རིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །”²⁴⁰ ཞེས་ཚྱོད་པ་བཀོད་པ་ལྟར། ཉན་
 མོངས་སྤངས་པར་འདྲོད་པ་གཅིག་གིས་བསྟན་པ་ཞེས་འདྲོན་པ་ལ། འོ་ན། སངས་རྒྱས་ཀྱང་
 ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་བསྟན་པར་ཐལ། ཉན་མོངས་སྤངས་པར་འདྲོད་པའི་ཕྱིར།

ཉ་དཔོན་ལྟར་གང་ཟག་ཐེག་དམན་རྟོགས་པ་གཞི་ཤེས་བསམ་པ་རང་དོན་དུ་རིམ་པ་གཅིག་
 པས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་སྟོན་ཞེས་པ་ནི་ཡི་གེའི་དོན་དུ་མ་ཞུགས་སོ། །ཕྱོགས་འདི་དང་
 འདྲ་བར་ཡང་ཉ་རྟེན་ལས། “སྟོན་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན། དེར་སྟོན་པའི་རྒྱ་
 མཚན་ཡོད་དེ། གང་ཟག་ཐེག་དམན་བསམ་པ་རང་དོན་རྟོགས་པ་གཞི་ཤེས་མཚན་ཉིད་
 པའི་རིམ་པར་གཅིག་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེར་བསྟན་པས་སོ། །”²⁴¹ ཞེས་སོ། །འདི་ལྟར་སྦྱར་
 བ་ཆོས་ཅན། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱི་ཆོག་ལ་མ་ཞུགས་ཏེ། རིམ་པ་གཅིག་པ་ནི་ཕྱོགས་སུ་
 བསྟན་པའི་རྒྱ་མཚན་དུ་སྦྱར་ཞིང་། ཆོག་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱ་མཚན་བསྟན་པའི་སྒྲ་མེད་པའི་
 ཕྱིར། དེར་ཐལ། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ལས། “ཉན་ཐོས་དང་དེའི་ཕྱོགས་སུ་བསྟན་པ་ན་མ་

²³⁹ རེད་མདའ་བ་ཡིན་ནམ་སྟམ།

²⁴⁰ མདོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་ན་མ་འབྲེད། ཤོག་ 143 །

²⁴¹ ཉ་རྟེན་སྟོད་ཆ། ཤོག་ 46 །

པར་ཐར་པ་ཅུང་ཟད་ཅམ་ཞིག་གིས་ལྷག་པ་རིམ་པ་གཅིག་གིས་བསྟན་པ་རང་སངས་རྒྱས་
ཀྱང་སྟེ།” ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར།

2 ཐབས།

གཉིས་པ་ཐབས་ནི། གཞི་ཤེས་ཞེས་པའི་གཞིའི་སྒྲ་བཤད་པ་ལ། བྱིས་པས་བདག་དང་བདག་
གིར་འཛིན་པ་དང་། འཕགས་པས་བདག་མེད་པར་གཏན་ལ་ཕབ་ནས་བདག་འཛིན་སྟངས་
བའི་གཞིར་གྱུར་པས་གཞི་སྟེ་ཕྱང་པོ་ལམས་དང་སྟེ་མཆེད་ཐམས་ཅད་སྟེ་བ་མེད་པར་ཏེ་
ཉན་ཐོས་ཀྱིས་དམིགས་པ་ལྟར་གྱི་གང་ཟག་གི་བདག་གིས་སྟོང་པ་དང་རང་རྒྱལ་གྱིས་
དམིགས་པ་ལྟར་གྱི་གཟུང་བས་གདོད་མ་ནས་སྟོང་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་པའི་གཞི་ཤེས་པ་ཉིད་
ཀྱིས་སོ། ། “ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱིས་” ཞེས་པའི་སྐབས་འདིར་ “ཉིད་” ཞེས་པ་ནི་དངོས་
པོའི་རྒྱུ་དུ་སྐྱར་གྱི་ངེས་བཟུང་དུ་མི་བཤད་དོ། །ལེགས་སྐྱར་སྐད་དུ་ “རྒྱ” ཞེས་པ་དེ་བོད་
སྐད་དུ་ “ཉིད་” ཞེས་པར་བསྐྱར་ལ། འདི་ནི་དངོས་པོའི་རྒྱུ་ཏེ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་དེ་
དངོས་པོ་བསྟན་པ་ཅམ་ལས་ངེས་བཟུང་གི་དོན་མ་ཡིན་ཙོ།²⁴² །

3 འབྲས་བྱ།

གསུམ་པ་འབྲས་བྱ་ནི། ལྷག་བསྐྱེད་ཀྱི་ཕྱང་པོའི་ལྷག་མ་དང་བཅས་པ་དང་ཕྱང་པོའི་ལྷག་མ་
མེད་པའི་མཚན་ཉིད་དེ་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་ཐུང་ན་ལས་འདས་པ་དང་པོ་ནི་ཉན་མོངས་
པ་ནི་བ་ཅམ་དང་གཉིས་པ་སྐྱག་བསྐྱེད་ཞི་ [61] བའི་ཉར་ཞི་སྟེ་མདོར་ན་ཐུང་འདས་ནས་
པ་གཉིས་པོའོ།

²⁴² Golden Rosary ཞེས་ 62 །

ཕྱང་འདས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་

འོན་ཕྱང་འདས་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཕྱད་པར་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། འདིའི་མཐའ་དབྱེད་པ་ལ་གསུམ། 1
ཉན་ཐོས་སྡེ་པའི་ལྷགས་དང་། 2 སེམས་ཅན་པའི་ལྷགས་དང་ 3 དབྱ་མ་པའི་ལྷགས་སོ། །

1 ཉན་ཐོས་སྡེ་པའི་ལྷགས་

དང་པོ་ཉན་ཐོས་སྡེ་པའི་ལྷགས་ལ་གཉིས། 1 ལྷག་མ་ཡོད་མེད་ཀྱི་དོན་ 2 ཕྱང་འདས་གང་ལ་
འདོད་པའོ། །

1 ལྷག་མ་ཡོད་མེད་ཀྱི་དོན།

དང་པོ་ལྷག་མ་ཡོད་མེད་ཀྱི་དོན་ནི། ཁ་ཅིག་²⁴³ ཀྱན་འབྱུང་མ་ལུས་པར་སྤངས་ཀྱང་སྤྱག་
བསྐལ་མ་སྤངས་པ་ནི་ལྷག་བཅས་དང་། ཀྱན་འབྱུང་སྤངས་པ་མ་བཟུང་སྤྱག་བསྐལ་ཡང་མ་
ལུས་པར་སྤངས་པ་ནི་ལྷག་མེད་ཡིན་པས་དེ་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཕྱད་པར་ཡིན་ཞེས་འཆད་པ་ནི་མི་
འཐད་དེ། དག་བཅོམ་ལ་ཡང་སྤྲོད་འཕེན་ངེས་ཀྱི་ལས་ཉན་མ་ལུས་པར་བཟུང་ཀྱང་རྒྱལ་པོའི་
ལས་སུ་བྱགས་པའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་མཛད་པའི་མཛོད་འགྲེལ་ལམ་མེད་གཞན་རྒྱུ་དོན་
གསལ་དུ། “དག་བཅོམ་པ་དག་ལས་སོ་སོ་སྤྱོད་པའི་གནས་སྐབས་ན་བྱས་པ་ཡང་སྤྲོད་པའི་
ལས་དག་བའམ་མི་དག་བ་མ་ངེས་པ་དག་ནི་མེད་པ་མ་ཡིན་མོད་ཀྱི། སྤྲ་རྒྱས་ཀྱི་ཉན་མོངས་
མེད་པའི་ཕྱིར་དེ་དག་གིས་སྤྲོད་པ་མཛོན་པར་འབྲུབ་མི་རུས་སོ་”²⁴⁴ ཞེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་
དུ། “འདོད་ཆགས་བྲལ་བའི་དག་བཅོམ་པ་འཁོར་བར་གནས་པ་ནི། །སེམས་ཅན་ལ་
དམིགས་པའི་བཅེ་བའམ་ཡང་ན་སྤྲོད་ཀྱི་ལས་ཀྱིས་འཕངས་པའི་སྤྱོད་ཆོ་ལྷག་མ་མ་རྫོགས་པ་
ཡིན།”²⁴⁵ ཞེས་དང་། “སྤྲོད་པའི་སྤྲོད་པ་ལས་རྣམ་བཤམ་བའི་དག་བཅོམ་པ། །ལྷན་བསགས་
པའི་ལས་ཡང་སྤྲོད་གཞན་འཕེན་རུས་མ་ཡིན་ཏེ། །ལྷན་ཅིག་བྱེད་པ་སྤྲོད་པ་བཟད་ཕྱིར་

²⁴³ བཅོམ་ཀྱང་མ་རྟེན། ཡིག་ཆའི་ཁག་གི་ཕྱོགས་ལྔ་མ་ཡང་སྤྲོད་ཀྱི། སྤྱོད་མང་པར་ཕྱིན་རིན་ཆེན་སྤྲོད་ཆ་ཤོག་73 སོགས་ལས་སོ། །

²⁴⁴ མཛོད་འགྲེལ་དོན་གསལ། རྩ་བུ་ན། 5 ཤོག་88-ན།

²⁴⁵ ཆོག་འགྲེལ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་སྟོན་ཆ་507 ལྷན་བཀོད།

རོ། །”²⁴⁶ ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་²⁴⁷ གཞུང་གོང་འོག་རྣམས་སུ་ཟག་བཅས་ཀྱི་ལས་ཡོད་པར་དུ་
མ་ཞིག་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་རྟག་བཅས་མཛུང་འདས་ལ་གནས་པའི་དག་བཅོམ་པའི་
རྒྱུད་ལ་ཆོས་ཅན། ཀུན་འབྱུང་གི་བདེན་པ་ཡོད་པར་ཐལ། ཟག་བཅས་ཀྱི་ལས་ཡོད་པའི་
ཕྱིར། ཏྲགས་གོང་གི་ལུང་གསུམ་གྱིས་གྲུབ་བོ། །

དེས་ན་ཉོན་མོངས་པ་མ་ལུས་པར་སྤངས་ཀྱང་སྤྱག་བསྐྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོའི་རྒྱན་མ་ལོག་པ་
དང་། ཕུང་པོའི་རྒྱན་ཆད་པ་གཉིས་ཁྱད་པར་དུ་འདོད་དེ། སློབ་དཔོན་རྒྱ་བ་གྲགས་པའི་
རིགས་པ་དུག་ཅུ་པའི་འགྲེལ་པར། “དེ་ལ་ཕུང་པོའི་རྟག་མ་དང་བཅས་པ་ནི་ཕུང་པོ་ཅམ་དུ་
ཟད་དེ་ཉོན་མོངས་པའི་འཆིང་པ་ལས་གྲོལ་བ་ཡིན། ཕུང་པོའི་རྟག་མ་མེད་པ་ནི་ཕུང་པོའི་
རྒྱན་ཆད་པའི་མཆོན་ཉིད་ཡིན་པས་”²⁴⁸ ཞེས་པ་འདི་ཐལ་འགྱུར་བའི་གཞུང་ཡིན་པས་ཉན་
ཐོས་ཐྱེ་བ་བརྗོད་པ་འདི་ཕྱོགས་སུ་མཛད་པ་ལྟར་རོ། །ཐྱེ་བ་གཉིས་ཀས་ཀྱང་དག་བཅོམ་པ་
ཆའི་འདུ་བྱེད་བཏང་ནས་རིག་པ་ཕྱི་མ་མཆོམས་མི་སྦྱར་བར་ [62] ཞི་བའི་དབྱིངས་འབའ་
ཞིག་པར་འདོད་དོ། །

2 རྒྱ་འདས་གང་ལ་འདོད་པ།

གཉིས་པ་ཕུང་འདས་གང་ལ་འདོད་པ་ནི། ཕུང་འདས་ཀྱི་ངོ་བོ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་ཤེས་བྱ་
ལ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བའི་འདུས་བྱས་མ་བྱས་གཉིས་ལས་འདུས་མ་བྱས་སོ། །དེ་ལ་ཁ་ཆེ་བྱེ་སྒྲ་ནི་
སོ་སོར་བརྟགས་འགོག་དང་སོ་སོར་བརྟགས་མིན་གྱི་འགོག་པ་སྟེ་འགོག་པ་གཉིས་དང་ནམ་
མཁའ་སྟེ་འདུས་མ་བྱས་གསུམ་དུ་འདོད་ཅིང་དེའི་སྟེང་དུ་དེ་བཞིན་ཉིད་བསྒྲན་ནས་བཞིར་
ཡུལ་དབྱས་ཀྱི་བྱེ་སྒྲ་རྣམས་འདོད་དོ་²⁴⁹ ཞེས་སློབ་དཔོན་བྱང་ཆུབ་བཟང་པོས་མཛད་པའི་

²⁴⁶ ཆོག་འགྲེལ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་སྟོང་ཆ་507 ལྟར་བཞག་དུ།

²⁴⁷ སོགས་སྒྲའི་བསྐྱས་བྱ་ལ། “ཉོན་མོངས་མེད་ཀྱང་དེ་དག་ལ། །ལས་ཀྱི་རྣམ་པ་མཐོང་བ་ཡིན། །” ཞེས་གསུངས་པ་སོགས་ཡོད་དེ།
ལེགས་བཤད་ལུང་རིགས་ཀྱི་མཆོལ་དེ་དངས་སོ། །

²⁴⁸ རིགས་པ་དུག་ཅུ་པའི་འགྲེལ་པ། ཐྱེ་བ་སྟེན། དབྱ་མ། ཡ ཤོག་ 10-བ།

²⁴⁹ ཐྱེ་བ་སྟེན། དབྱ་མ། ཆ། ཤོག་ 41-བ།

ཡེ་ཤེས་སྒྲིང་པོ་ཀུན་བདུས་ཀྱི་འགྲེལ་པར་བཤད་དོ། །སོ་སོར་བརྟགས་འགོག་དང་དེ་མིན་
 འགོག་པའི་བྱད་པར་ནི། ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ལས། “སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་སྟོབས་
 ཀྱི་སྤང་བྱ་སྤངས་པའི་བྲལ་བ། སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་མ་ཐོབ་པར་རྒྱན་
 མ་ཚད་བའི་དབང་གིས་མ་སྦྱོས་པའི་ཆ།”²⁵⁰ ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །དེས་ན་ལེགས་ལྡན་རྟོག་གི་
 འབར་བར་བྱེ་བྲག་སྤྲོ་བའི་གཞུང་གིས་བཤད་པ། “འདུས་མ་བྱས་པ་འགོག་གཉིས་
 དང་། །ནམ་མཁའ་དང་ནི་དེ་བཞིན་ཉིད། །” ཅིས་བཀོད་ནས་དེའི་འགྲེལ་པར། “དེ་བཞིན་
 ཉིད་ནི་ལྷ་ན་མེད་པ་དང་། ཞིག་ནས་མེད་པ་དང་། གཅིག་ལ་གཅིག་མེད་པ་དང་། གཏན་
 མེད་པ་དག་གིས་མཚོན་པ་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་དོ། །དེ་དག་ནི་རྟག་པ་
 ཡིན་ཏེ་མི་འགྱུར་བའི་ངོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ”²⁵¹ ཞེས་སོ། །དེའི་དོན་ནི། ལུས་པ་སྟེང་གི་
 རང་སྐྱེ་བྱུང་བའི་རྣམས་ཡོད་ཀྱི་གང་ཟག་གི་ལོངས་སྤྱད་བྱས་སྟོང་པ་ནི། ལུས་པའི་དེ་བཞིན་
 ཉིད་ཡིན་ཞིང་། དེ་འདྲ་བའི་ལོངས་སྤྱད་བྱའི་མེད་པ་དེ། མེད་པ་བཞིས་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ།
 ལུས་པ་སྤྱར་འཇིག་པའི་གོང་བྱ་ལ་མེད་པ་དང་། ལུས་པ་དེ་ཕྱིས་ཞིག་ནས་མེད་པ་དང་།
 ལུས་པ་སྤྲུལ་བྱ་ལ་མེད་པ་དང་དེའི་ཅིག་ཤོས་དང་། རི་བོང་ར་གཏན་ནས་མེད་པ་བཞིན་
 འོ། །ཞེས་པ་ལྟར་རམ་སྟུང་སྟེ་དཔྱད་ཅིག་²⁵² །

དེ་ལྟར་འདུས་མ་བྱས་བཞི་ལས། བྱེ་མདོའི་སྟེ་པ་གཉིས་ཀས་ཀྱང་ལྷག་བཅས་ལྷག་མེད་ཀྱི་
 བྱང་འདས་གཉིས་ཀ་སོ་སོར་བརྟགས་འགོག་ཏུ་འདོད་ཅིང་བྱད་པར་ནི་བྱེ་སྤྲོས་རྣམས་སྟེ་མེད་
 པའི་མེད་དགག་མི་སྤྱད་པས་མ་ཡིན་དགག་གི་ངོ་བོར་དང་། མདོ་སྟེ་བས་རྣམས་སྟེ་མེད་ཚོག་
 པས་མེད་དགག་ཏུ་འདོད་པར་མཛོད་འགྲེལ་ལས་རྒྱས་པར་གསུངས་སོ། །འདིའི་རྒྱ་མཚན་
 ཡང་བྱེ་བྲག་སྤྲོ་བས་གཞི་བྱུང་ན་རྣམས་སྟེ་བྱུང་པས་བྱུང་པ་ལ་གཏུགས་སོ། །དེ་ཡང་དབང་
 ཤེས་རྣམས་བཅས་སྟེ་མི་འདོད་པས། རྣམ་པ་ལ་མ་བསྟོས་པར་གཟུགས་མིག་ཤེས་ལ་གཏོད་
 ཅིང་། དེ་ལ་ཡང་མིག་ཤེས་ལ་གཏོད་ལུས་པའི་རྣམས་མེད་ན་མི་སྤྱད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཡིད་ལ་
 ཡང་གཏོད་ལུས་པའི་རྣམས་ཤིག་མེད་ན། ཚོས་ཀྱི་སྦྱེ་མཆེད་དུ་མི་རུང་བས། རྣམས་སྟེ་མ་བྱུང་

²⁵⁰ ཚད་མ་རིགས་རྒྱན། ཡིག་འབེབ་ 62.14 །

²⁵¹ སྟེ་བསྟན། དབུ་མ། རྩ་ཤོག་ 88-ན།

²⁵² Golden Rosary ཤོག་ 64 ལྟར་བཀོད།

པའི་མེད་དགག་རང་འགའ་བ་སྒོ་ལ་འཆར་མི་རྒྱས་སོ། །ཞེས་བདག་གི་སྒྲ་མས་བཤད་
 རོ། །སྒྱུན་རས་གཟིགས་བརྒྱལ་ཞུགས་ལས་ཀྱང་། “ཕྱང་འདས་རྣམས་སྤྱོད་པར་སྒྲ་བ་
 བློ། །དངོས་པོ་ཡིན་པར་སྒྲ་བ་སྟེ། བྱངས་ཅན་དང་བྱེ་བྲག་པ་དང་། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྒྲ་བ་
 དང་། རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པ་དག་གོ། །རྣམས་སྤྱོད་པ་མ་ཡིན་པར་སྒྲ་བ་བློ། །དངོས་
 པོ་མེད་པ་ཡིན་པར་སྒྲ་བ་སྟེ། ཡོད་སྒྲ་སྟེ་བདུན་གྱི་ཡ་གྲུལ་གོས་དམར་སྟེ་དང་། མདོ་སྟེ་པ་
 དང་། འཛིག་རྟེན་རྒྱུ་འཕེན་པ་ལ་སོགས་པ་དག་གོ།”²⁵³ ཞེས་སོ། །

ཨ་རྒྱུའི་དགོངས་རྒྱན་²⁵⁴ དུ། བྱེ་སྒྲའི་འདུས་མ་བྱས་གསུམ་གྱི་ངོས་འཛིན་ལ་སོ་སོར་བརྟགས་
 འགོག་ལྷག་བཅས་ཀྱི་ཕྱང་འདས། བརྟགས་མིན་ལྷག་མེད་ཀྱི་ཕྱང་འདས་སྤྱོད་པ་བློ་ལ་
 ཆེ་བྱེ་སྒྲ་འཕེན་མཛོད་ཀྱི་རང་ལྷགས་ཀྱི་འདོད་པ་འཆད་འདོད་ཀྱང་། [63] མཛོད་འགྲེལ་དུ་
 སྟེ་པ་གཞན་ཞིག་གི་འདོད་པ་བཀོད་པ་ལ་འབྲུལ་ཞིང་། དེ་ལྟར་ཡང་མཛོད་འགྲེལ་ཐར་ལམ་
 གསལ་བྱེད་ལས། “ཉན་ཐོས་སྟེ་པའི་ལྷགས་ལ། ལས་ཉན་གྱིས་བསྐྱུས་པའི་ཀྱན་འབྱུང་
 བདེན་པ་སྤངས་པའི་སོ་སོར་བརྟགས་འགོག་ཐོབ་ཅིང་མངོན་དུ་བྱས་ལ། སྤྱག་བསྐྱུས་
 སྤངས་པའི་འགོག་པ་ཐོབ་ལ་མངོན་དུ་མ་བྱས་པ་ནི་ལྷག་བཅས་སྟེ་སྤྱག་བསྐྱུས་གསུམ་ཅི་
 རིགས་པའི་ལྷག་མ་དང་བཅས་པའི་བྱིར།”²⁵⁵ ཞེས་གསུངས་སོ། །ཐུབ་པའི་དགོངས་རྒྱན་²⁵⁶
 དུའང་ཉན་མོངས་མེད་ཅམ་བརྟགས་འགོག་ཕྱང་པོ་མེད་ཅམ་བརྟགས་མིན་གྱི་འགོག་པ་

253 ཤེས་རབ་སྒྲོན་མའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ། སྟེ་བཞུན། དབུ་མ། ཨ་ཤོག་ 253-ན།

254 “སོ་སོར་བརྟགས་པ་འཕགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཐོབ་པར་བྱ་བ་ནི་སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པ་སྟེ། འདི་ལྟར་ཕྱང་པོ་སྤྱག་མ་
 དང་བཅས་པའི་ཕྱང་འདས་འདས་པའི་དབྱིངས་ཏེ་གང་དུ་ཉན་མོངས་པའི་འཆིང་བ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཕྱང་པོ་ཅམ་མོ། །གཞན་
 སོ་སོར་བརྟགས་མིན་གྱི་འགོག་པ་ནི་གང་རྒྱ་དང་རྒྱུན་མ་ཆང་བ་སྟེ། འདི་ལྟར་ཕྱང་པོ་སྤྱག་མ་མེད་པའི་ཕྱང་འདས་འདས་པའི་དབྱིངས་
 ཕྱང་པོའི་འཆིང་བ་ཤིན་ཏུ་ཆད་པའི་མཆན་ཉེད་ཅན་ནོ། །འདི་གསུམ་ཡང་རྣམས་སྤྱོད་པ་འདུས་མ་བྱས་པའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །” ཐུབ་པའི་
 དགོངས་རྒྱན། སྟེ་བཞུན། དབུ་མ། ཨ་ཤོག་ 137-ན།

255 མཛོད་འགྲེལ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད། ཤོག་ 22 ལ་གསལ།

256 “ཉན་མོངས་པ་མེད་པ་ཅམ་སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པའོ། །ཕྱང་པོ་མེད་པ་ཅམ་སོ་སོར་བརྟགས་མིན་གྱི་འགོག་པ་སྟེ། མར་མེ་
 ཤེ་བ་ལྟར་ཡིན་གྱི་རྣམས་སྤྱོད་དོ་ཞེས་མདོ་སྟེ་པ་རྣམས་ཆོས་མ་ཡིན་པར་རྟག་པ་རྣམས་སོ། །” ཐུབ་པའི་དགོངས་རྒྱན། སྟེ་བཞུན། དབུ་མ།
 ཨ་ཤོག་ 137-ན།

ཞེས་མདོ་སྡེ་པའི་འདོད་པར་འཆད་པ་ནི། མཛོད་འགྲེལ་²⁵⁷ ཏུ་མདོ་སྡེ་པའི་འདོད་པ་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ།

2 སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས།

གཉིས་པ་སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས་ནི། ལྷག་མ་ཡོད་མེད་ཀྱི་དོན་སྤར་ཉན་ཐོས་སྡེ་པའི་སྐབས་སུ་བཤད་པ་ལྟར་དང་། རོ་བོ་ནི་བསྐྱབས་²⁵⁸ ཆོས་དབྱིངས་ཤིན་ཏུ་དག་པའི་མཆན་ཉིད་ཏུ་བཤད་ཅིང་། སློབ་དཔོན་སློབ་གྲོས་བརྟན་པས་མཛོད་པའི་ཕུང་པོ་ལྷའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་འགྲེལ་པར་ “ཕུང་པོ་ལྷག་མ་དང་བཅས་པ་དང་། ཕུང་པོ་ལྷག་མ་མེད་པའི་ཐུང་ན་ལས་འདས་པའི་དབྱིངས་ནི་སོ་སོར་བརྟགས་པའི་འགོགས་པའོ་”²⁵⁹ ཞེས་སོ། །སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས་འདིས་ཀྱང་ལྷག་མེད་ཀྱི་ཆེ་རིག་པ་རྒྱན་ཆད་ཏུ་འདོད་ཅིང་། རྒྱན་ཆད་པ་དེའི་ཕྱིར་ལམ་གྱིས་སྤངས་པའི་ཉན་སྒྲིབ་ཤེས་སྒྲིབ་སྟེ་སྒྲིབ་གཉིས་བྱེད་པ་མེད་ཀྱང་རྟེན་རྒྱུ་ཤེས་མེད་པས་རང་གི་ངང་གིས་སྒྲིབ་པ་གཉིས་དེ་དག་ལོག་པ་ཡོད་པས་ཐེག་པ་ཆེ་རྒྱུ་གི་ཐུང་འདས་ལ་སྤངས་པའི་ཐུང་མེད་ཀྱང་གཞན་དོན་བྱེད་མི་བྱེད་ཀྱི་ཐུང་པར་འདོད་དེ། བསྐྱབས་པ་ལས། “ཕུང་པོའི་ལྷག་མ་དང་བཅས་པའི་ཐུང་ན་ལས་འདས་པའི་དབྱིངས་ལ་གནས་པ་ལ་ནི་ཤེས་སྒྲིབ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲིབ་པ་དང་བཅས་པ་དང་སྒྲིབ་པ་མེད་པའི་རྒྱུ་པར་བཞག་པ་ཡོད་ཀྱི། ཕུང་པོའི་ལྷག་མ་མེད་པའི་ཐུང་ན་ལས་འདས་པའི་དབྱིངས་ལ་གནས་པ་ལ་ནི་སྒྲིབ་པ་རྒྱུ་པར་བཞག་པ་མེད་དོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདུ་ཤེས་ཀྱི་མཆན་མ་དང་ལས་སུ་མི་རུང་བར་བྱེད་པའི་གནས་ངན་ལེན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐམས་ཅད་

²⁵⁷ སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི་དོན། ཤོག་58 ལས། “ཐུང་འདས་ཀྱི་རོ་བོ་སོ་སོར་བརྟགས་འགོག་བྱེ་མདོ་གཉིས་ཀས་འདོད་དོ” ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར། བརྟགས་མེན་འགོག་པའི་རོ་བོར་ཐུང་པའི་ཐུང་འདས་ཤིག་ཡོད་ན། མཛོད་འགྲེལ་དང་འགལ་བའི་དོན་ཡིན་ནམ་སྟེ་དཔྱད་དོ།

²⁵⁸ ཐུང་ན་ལས་འདས་པ་གང་ཞེ་ན། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་རྒྱུ་པར་དག་པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། ཉན་མོངས་པ་དང་སྐྱག་བསྐྱེད་ཉེ་བར་གཞི་བའི་དོན་གྱིས་ཡིན་གྱི། མེད་པའི་དོན་གྱིས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྐྱབས་པ། རྩེ་བསྐྱར། སེམས་ཅམ། ཤོག་14-བ།

²⁵⁹ རྩེ་བསྐྱར། སེམས་ཅམ། ཤི་ཤོག་242-ན།

དུ་རྒྱན་ཆད་ཅིང་འགགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ་”²⁶⁰ ཞེས་དང་། “གལ་ཏེ་ལྷག་མེད་མུང་འདས་དེ་ལ་
 སློབ་པ་གཉིས་མེད་དེ། ཇི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་སངས་རྒྱས་ལ་སློབ་པ་གཉིས་མི་མངའ་
 བ་དེ་ཁོ་ན་བཞིན་དུ་ལྷག་མེད་མུང་འདས་སུ་ཐིམ་པར་འགྱུར་བའི་དགྲ་བཅོམ་པ་ལ་ཡང་
 སློབ་པ་མེད་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ན། ཅིའི་ཕྱིར་དགྲ་བཅོམ་པ་དེ་ལྷག་མེད་མུང་འདས་སུ་ཐིམ་
 པའི་རྗེས་སུ་ཡང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཛད་པ་མི་བྱེད་ཅེ་ན། སྤྲུལ་པ་སྤྲོན་གཞན་དོན་
 བྱེད་པའི་སྤྲོན་ལས་བསྐྱེམས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་ཐེག་དམན་དེ་ལྟ་བུའི་རིགས་ཅན་ཡིན་
 པས་དེའི་ཕྱིར། དགྲ་བཅོམ་པ་ནི་ “བདག་ནི་ལྡང་ནས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་སྦྱབ་པར་
 བྱའོ། །སྤྲུལ་པའི་ལྡང་བའི་བསམ་པ་མེད་པ་ [64] ཁོ་ནར་ཡོངས་སུ་བྱ་བ་ལས་འདས་པས་
 ན་དེའི་ཕྱིར་མི་བྱེད་དོ་”²⁶¹ ཞེས་སོ། །

3 དབུ་མ་པའི་ལུགས།

གསུམ་པ་དབུ་མ་པའི་ལུགས་ནི། སྤྱིར་མུང་འདས་བཞིར་གསུང་རབ་ལས་འབྱུང་སྟེ། 1 རང་
 བཞིན་དང་ 2 མི་གནས་པ་དང་། 3 ལྷག་བཅས་དང་ 4 ལྷག་མེད་ཀྱི་མུང་འདས་སོ། །དེ་ལ།

1 དང་པོ་རང་བཞིན་གྱི་མུང་འདས་ནི། མུང་ན་ནི་སྤྲོས་པ་ལ་བཞག་ནས་དེ་དང་བྲལ་བའི་
 སྤྲོ་ནས་དེ་ལས་འདས་པར་བཤད་པས། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་སྤྲོས་པ་མཐའ་དག་དང་
 བྲལ་པའོ། །

2 གཉིས་པ་མི་གནས་པའི་མུང་འདས་ནི། སངས་རྒྱས་དང་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཐོབ་བྱ་མཐར་
 ཐུག་པར་གྱུར་པའི་མུང་འདས་སོ། །

ཐ་མ་གཉིས་ཏེ་ལྷག་བཅས་ལྷག་མེད་ལ་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གཉིས་ལས། ཐེག་དམན་གྱི་དབང་དུ་
 བྱས་པ་ནི། དགྲ་བཅོམ་པ་ཆེའི་འདུ་བྱེད་མ་བཏང་ཞིང་མ་གྱི་བ་ན་ཉོན་མོངས་པ་སྤངས་ཀྱང་
 ལས་ཉོན་གྱིས་འཕངས་པའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལྷག་མ་ཡོད་པ་ནི་ལྷག་བཅས་ཡིན་ལ། སྤྲུ་
 ཆེའི་འདུ་བྱེད་བཏང་ཞིང་གི་བ་ན་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་རགས་པ་དོར་ཞིང་དག་པའི་

²⁶⁰ གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྐྱབ་པ། རྩེ་བཞུན། སེམས་ཅན། ཟེ་ཤོག་ 124-ན།

²⁶¹ གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྐྱབ་པ། རྩེ་བཞུན། སེམས་ཅན། ཟེ་ཤོག་ 124-ན།

འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཏེ་དག་པའི་ཁིང་དུ་པར་སྒྲུབ་སྤྱོད་ཀྱི་ལྷན་གྱིས་གནས་པ་ན་
 ལྷག་མེད་དུ་བཞེད་པར་མངོན་ནོ། བེག་ཆེན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ནི། སྒྲོལ་དཔོན་སྤྱི་བཤེས་
 གཉེན་གྱི་སྐུ་གསུམ་ལ་འཇུག་པའི་སྒྲོལ་ “ཕུང་པོ་ལྷག་མར་བཅས་པའི་ཐུང་ན་འདས། རྩལ་
 པའི་གཟུགས་སྐུ་གཉིས་ཏེ་སྤྱལ་སྐུ་ལོངས་སྐུ་གཉིས་ལ་བཞག་པ་ཡིན། ཕུང་པོ་ཀུན་དང་གྲོལ་
 པའི་ཕྱིར། ཁྲིམ་གྱི་སྐུ་ལ་ཕུང་པོ་མེད། །”²⁶² ཅེས་སྐུ་གསུམ་ལ་ལྷག་བཅས་དང་ལྷག་མེད་དུ་
 འཆད་པ་ནི། མདོ་གསེར་འོད་དམ་པ་ལས། “སྐུ་དེ་གཉིས་ལ་དགོངས་ཏེ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་
 ལྷན་འདས་རྣམས་ཕུང་པོ་ལྷག་མ་དང་བཅས་པའི་ཐུང་ན་ལས་འདས་པ་སྟེ་ཞེས་བྱའོ། ཁྲིམ་
 གྱི་སྐུ་ལ་དགོངས་ཏེ་ཕུང་པོ་ལྷག་མ་མེད་པའི་ཐུང་ན་ལས་འདས་པ་ཞེས་གསུངས་སོ། །”²⁶³
 ཞེས་པའི་དོན་དུ་སྤྲང་ངོ། །སངས་རྒྱས་གྱི་སྐུ་ནང་ལས་ལྷག་བཅས་ལྷག་མེད་གྱི་རྣམ་གཞག་
 དེ་ཡང་ཉན་ཐོས་དང་བྱུན་མོང་བའི་ཐུང་འདས་ཡིན་ཞེས་²⁶⁴ ཡེ་ཤེས་རྒྱ་བས་བཤད་དོ། །

4 འཐད་པར་གྲུབ་པ།

བཞི་པ་འཐད་པར་གྲུབ་པ་ནི། རྟེན་ཉན་རང་གིས་ཐབས་གཞི་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲས་བུ་
 ཉེར་ཞི་ཐོབ་པར་རིགས་ཏེ། གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་ནི་ཉན་མོངས་དང་སྤྱུག་བསྐལ་ཐམས་
 ཅད་ཀྱི་ཙུ་བ་ཡིན་ལ། གཞི་ཤེས་ཀྱིས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པས་བདག་འཛིན་
 འཛོམས་ཤིང་བདག་འཛིན་དེ་ལོག་པས་སྤྱུག་བསྐལ་ཀུན་ལས་གྲོལ་བའི་ཐུང་ [65] འདས་
 ཐོབ་སྟེ། ཉིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོ་ལས། “གལ་ཏེ་བདག་མེད་ཆོས་ལ་རབ་རྟོག་ཅིང་། ཁྲིམ་དེ་
 དག་བརྟགས་ནས་གང་ཞིག་སྒྲོམ་བྱེད་པ། འབྲས་བུ་ཐུང་དན་འདས་ཐོབ་རྒྱུ་དེ་ཡིན། རྒྱ་
 གཞན་དག་གིས་ཞི་བར་འགྱུར་མི་མི། །”²⁶⁵ ཅེས་སོ། །

²⁶² རྩེ་བཟུན། དབུ་མ། ༩ ཤོག་ 3-ན།

²⁶³ “རིགས་ཀྱི་བྱ། སྐུ་གཉིས་པོ་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ནི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ལྷག་མ་དང་བཅས་པའི་ཐུང་ན་ལས་འདས་པ་
 བཟུན་ཏོ། ཁྲིམ་གྱི་སྐུ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ནི་ལྷག་མ་མེད་པའི་ཐུང་ན་ལས་འདས་པ་བཟུན་ཏོ། །” ལྷ་ས་ཞོལ་བཀའ་འགྱུར། རྒྱུ་དེ་ཤོག་
 29-ན།

²⁶⁴ “དེ་ལྟར་ཉན་ཐོས་དང་བྱུན་མོང་བའི་ཐུང་ན་ལས་འདས་པ་བཟོད་པ་ཁས་སྒྲངས་ཏེ་བཟུན་ཏོ། །” སྐུ་གསུམ་ལ་འཇུག་པའི་སྒྲོལ་
 འགྲེལ་པ། རྩེ་བཟུན། དབུ་མ། ༩ ཤོག་ 16-བ།

²⁶⁵ ལྷ་ས་ཞོལ་བཀའ་འགྱུར། མདོ་སྟེ། ༩ ཤོག་ 44-བ།

2 ལམ་ཤེས་ཀྱིས་བྱང་སེམས་ཀྱི་བཞེད་པ་སྐྱབ་ཚུལ།

གཉིས་པ་ལམ་ཤེས་ཀྱིས་བྱང་སེམས་ཀྱི་བཞེད་པ་སྐྱབ་ཚུལ་ནི། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ལས།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་བར་” ཞེས་པ་ནས། “སྐྱབ་པར་མཛད་པ་གང་
ཡིན་པ་དང་” ཞེས་པའི་བར་གྱི་དོན་བཤད་པ་ལ། **སྐྱབ་པར་མཛད་དོ། །འདི་ལ་ཡང་སྐར་
ལྷར་**¹ རྟེན་ 2 ཐབས་ 3 འབྲས་བུ་ 4 འཐད་པ་བཞི་ལས།

1 རྟེན།

དང་པོ་རྟེན་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའོ། །དེའི་སྐྱབ་བཤད་ནི། ཉིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོ་
ལས། “འཆི་མེད་བདུད་ཅི་ཐོབ་བྱེད་ལམ་ནི་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྷ་བ་སོགས་འདི་མིན་གྱི། བྱི་
རོལ་པའི་ཐར་ལམ་ངན་པ་སྦྱངས་ལ་ཡང་དག་ལམ་ལ་མགོས་ཤིང་ལྷངས་ཤིག་ཅས། །ལྷ་ངན་
དུ་ལྷངས་པའི་སེམས་ཅན་མཐོང་ན་ངག་གིས་གོ་བར་བྱེད་དེ། །རྒྱ་དེས་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ཞེས་བཟོད་དོ། །”²⁶⁶ ཞེས་པ་ལྷར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གདུལ་བྱའི་འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་
པར་འགོ་བའི་དོན་བྱེད་པར་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་སོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྐྱབ་བཤད་
མདོར་བསྐྱས་ན། ལྷ་ངན་དུ་ལྷངས་པའི་སེམས་ཅན་སོགས་བྱང་ཆུབ་ལ་དགོད་པའི་ཕྱིར་དུ་
སེམས་དཔའ་སྤྲེ་སྤྲངས་སྤྲོབས་ཆེན་པོ་ཡོད་པས་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའོ། །

2 ཐབས།

གཉིས་པ་ཐབས་ནི། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ལས། “ལམ་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པར་རྟོགས་
པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་” ཞེས་བཤད་པ་ལ། ཉན་རང་བྱང་སེམས་ལམ་གསུམ་པོ་ཐམས་ཅད་

²⁶⁶ “སེམས་ཅན་མི་མཐུན་ལྷ་ལས་རྟོགས་བྱེད་ཅིང་། །མི་འཆི་ཐོབ་པའི་ལམ་ནི་འདིའོ་ཞེས། །ལོག་པའི་ལམ་སྦྱངས་ལམ་ལ་འཛིག་པར་
བྱེད། །དེ་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་ཀྱང་བྲ། །” ལྷ་ས་ཞོལ་བཀའ་འགྲུར། མདོ་སྤེལ་ 5 ཤོག་ 31-ན།

དོན་དམ་པར་སྐྱེ་བ་མེད་པར་དང་ཐ་སྐྱད་དུ་སྐྱེ་བོ་འབྲས་བུ་ནུས་ཏྟགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་
གྱིས་སོ། །

3 འབྲས་བུ།

གསུམ་པ་འབྲས་བུ་ནི། འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་ལས། “འགྲོ་བ་མཐའ་དག་གི་དོན་སྐྱབ་པར་
མཛད་པ་གང་ཡིན་དང་” ཞེས་བཤད་པ་ལ། འགྲོ་བ་མཐའ་དག་གི་མངོན་པར་འདོད་པའི་
དོན་བདེ་འགྱོར་སྐྱེ་བའི་མངོན་མཐོ་དང་གཏན་དུ་བའི་ཐར་པ་ངེས་ལེགས་སོ། །

4 འཐད་པར་གྲུབ་པ།

བཞི་པ་འཐད་པར་གྲུབ་པ་ནི། ལམ་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་གི་དོན་སྐྱབ་
པར་རིགས་ཏེ། གཞན་ལ་ལམ་མ་ཞོར་བར་སྟོན་པ་ལ་རང་གིས་ལམ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རྟོགས་
པ་ཚུན་དུ་འགྲོ་དགོས་པའི་བྱིར་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། “ཐབས་ལས་བྱུང་བའི་སྤྱད་བཟུལ་
དང་འགོག་པའི་བདེན་པ་དང་དེ་སྐྱེ་ཀྱན་འབྱུང་དང་ལམ་གྱི་བདེན་པ་ལ་སྒྲིག་དུ་གྱུར་
པས། །དེ་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་འཆད་པ་ནི་དཀའ་བ་ཡིན། །”²⁶⁷ ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །

3 རྣམ་མཐུན་གྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཞེད་པ་སྐྱབ་ཚུལ།

གསུམ་པ་རྣམ་མཐུན་གྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཞེད་པ་སྐྱབ་ཚུལ་ནི། འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་ལས།
“བསྐྱོར་བར་མཛད་དོ། །” ཞེས་བྲང་དོ། །འདི་ལ་ལྔར་ལྟར་1 རྟེན་2 ཐབས་3 འབྲས་བུ་4
འཐད་པར་གྲུབ་པ་བཞི་ལས།

²⁶⁷ ལྷོ་བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཤོག་ 122-བ།

1 རྟེན།

རྟེན་གང་གིས་འཁོར་བསྐྱོར་བར་མཛད་ན། འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་ལས། “སངས་རྒྱས་ཡང་
དག་པར་བཟུངས་པའི་སྐྱ་ཅན་རྣམས་འབྱོར་ཅན་གྱི་དབང་ཕྱུག་གི་གཙོ་བོ་རྣམས།” ཞེས་
བཤད་པ་ལ། ཆོག་འདི་ཉན་ཐོས་ནི་ཆོལ་མའི་ “སྐབ་རྣམས་” ཞེས་པའི་ཆོག་འགྲེལ་ཏེ་སྐྱ་
གསུང་ཕྱགས་ཉེས་སྦྱོང་མཐའ་དག་ལས་ཡང་དག་པར་བཟུངས་པའི་སྐྱ་ཅན་ལྟ་དབང་ཕྱུག་
ལ་སོགས་པ་ལས་རྣམས་འབྱོར་ལྷག་པས་རྣམས་འབྱོར་གྱི་དབང་ཕྱུག་སྟེ་ཉན་རང་དང་བྱང་
སེམས་དེ་ལས་ཀྱང་སྤངས་རྟོགས་ལྷག་པས་དེ་དག་གི་གཙོ་བོ་སྟེ་གཙུག་གི་ནོར་བུ་ལྟ་བུའི་
སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་སོ། །སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་སྐབ་པ་ཞེས་བྱ་
སྟེ། སྐྱ་གསུང་ཕྱགས་ཉེས་སྦྱོང་མཐའ་དག་ལས་ཡང་དག་པར་བཟུངས་པའི་སྐྱ་ཅན་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། ཁྱོད་ལ་དབང་བོ་ཞེས་བྱ་སྟེ། རྣམས་འབྱོར་གྱི་དབང་ཕྱུག་གི་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ཉན་རང་དང་བྱང་སེམས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་རྣམས་འབྱོར་གྱི་དབང་ཕྱུག་ཅེས་བྱ་སྟེ། དབང་
ཕྱུག་ལ་སོགས་པ་ལས་རྣམས་འབྱོར་ལྷག་པའི་ཕྱིར། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཆོས་ཅན།
ཁྱོད་ལ་རྣམས་འབྱོར་གྱི་དབང་ཕྱུག་གི་གཙོ་བོ་ཞེས་བྱ་སྟེ། རྣམས་འབྱོར་གྱི་དབང་ཕྱུག་ཉན་
རང་བྱང་སེམས་ལས་ཀྱང་སྤངས་རྟོགས་བྱུང་པར་དུ་འཕགས་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

2 ཐབས།

འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་ལས། “རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པར་སྐྱགས་སུ་ཆུད་པ་གང་དང་
ལྷན་ན།” ཞེས་བཤད་པ་ལ། ཐབས་གང་གིས་ཆོས་འཁོར་བསྐྱོར་བར་མཛད་ན། རྣམ་པ་
[66] ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པར་སྐྱགས་སུ་ཆུད་པའི་རྣམ་མཁྱེན་གང་དང་ལྷན་ན་སྟེ་དེ་ཡིས་
སོ། ། “གང་དང་ཡང་དང་ལྷན་པའི་” ཞེས་གང་སྐྱི་སྐྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བྱེ་བྲག་རྣམ་མཁྱེན་ལ་
རི་ལྟར་གོ་ཞེ་ན། སྐྱི་སྐྱ་ཡིན་ཡང་ཁྱད་པར་གྱི་ཆོག་ “སྐབ་རྣམས་” དང་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར་རྣམ་
མཁྱེན་ལ་གོ་ཞོ། །གཞན་ཡང་། མཁྱེན་པ་གསུམ་ལ་བསྟོན་པ་ལས། གཉིས་ལ་བསྟོན་ཟིན་པའི་
ལྷག་མར་གྱུར་པས་གོ་བྱས་ལ། དོན་གྱི་ཕྱགས་ཀྱིས་ཀྱང་རྣམ་མཁྱེན་ལ་གོ་སྟེ་འོངས་སོ་ཞེས་
པས་སྐྱེས་བུ་ཞིག་འོངས་པ་ལ་གོ་བ་བཞིན་ནོ། ། “གང་དང་ཡང་དག་ལྷན་པའི་” ཞེས་པའི་
གང་སྐྱ་ཆོས་ཅན། རྣམ་མཁྱེན་ལ་གོ་མི་བྱས་པར་ཐལ། ཁྱོད་སྐྱི་སྐྱ་ཡིན་ཞིང་རྣམ་མཁྱེན་ནི་

མཁྱེན་གསུམ་གྱི་བྱེ་བྲག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཟེར་ན། སྒྱུན་མེད་དེ། “གང་དང་ཡང་དང་ལྷན་པའི་བྱུང་རྒྱུ་ལས་” ཞེས་བརྟོན་པས་བྱུང་རྒྱུ་ལས་གང་དང་ལྷན་པའི་མཁྱེན་པ་ལ་རྒྱུ་ལས་མཁྱེན་འཛིག་དགོས་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་། དེ་འདྲའི་གང་སྐྱེ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་ལས་མཁྱེན་ལ་གོ་ཞྭ། མཆོད་བརྗོད་དུ་ཉན་ཐོས་དང་བྱང་སེམས་གྱི་མཁྱེན་པ་ལ་བསྟོད་ཟེན་པས་སངས་རྒྱུས་གྱི་མཁྱེན་པ་ལ་བསྟོད་པ་ནི་སྐབས་སུ་བབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

3 འབྲས་སུ།

འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ལས། “སྟོད་པའི་གཉེན་པོར་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་མ་ལུས་པ་རྒྱུ་ལས་ཐམས་ཅད་བསྐྱར་བར་མཛད་པ།” ཞེས་བཤད་པ་ལ། རྒྱུ་ལས་མཁྱེན་གྱི་འབྲས་སུ་གང་ན་ལྷང་རྟོགས་ཀྱི་ཆོས་བཤད་པས་གཅིག་ནས་གཅིག་དུ་བརྒྱད་གཞན་ལ་འཕོ་བར་སྤང་བས་འཁོར་ལོ་མ་ལུས་པ་སྟེ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་གིས་བསྐྱས་པའི་གསུང་རབ་ཀྱི་རྒྱུ་ལས་ཐམས་ཅད་དོ། །དེ་ལྟ་བུའི་ལྷང་རྟོགས་ཀྱི་ཆོས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཞེས་བྱ་ཞྭ། གཅིག་ནས་གཅིག་དུ་བརྒྱད་གཞན་ལ་འཕོ་བར་སྤང་བའི་ཕྱིར། “མ་ལུས་པ་རྒྱུ་ལས་ཐམས་ཅད་བསྐྱར་བར་མཛད་པ་” ཞེས་པའི་སྐབས་སུ། མ་ལུས་པ་དང་ཐམས་ཅད་གཉིས་སྟོས་པ་ནི། བརྗོད་འདོད་ཀྱི་དབང་གིས་ཕྱོགས་རེ་རེ་ལ་ཡང་ཐམས་ཅད་ཅེས་འབྲུག་པ་དེ་ལྟ་བུའི་ཉི་ཆེ་བ་མིན་པར་བཟུན་པའི་ཆེད་དུ་ལོ། །དེས་ན་ “ཐམས་ཅད་” ཅེས་པའི་ཆོག་ནི་སྐབས་སྐབས་སུ་ཉི་ཆེ་བ་ལ་གོ་ཞྭ། དཔེར་ན་ཟག་བཅས་ཐམས་ཅད་སྐྱག་བསྐྱེལ་བ་ཞེས་པའི་ཐམས་ཅད་བཞིན་ཏེ། ཟག་བཅས་ཡིན་ན་སྐྱག་བསྐྱེལ་བ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པའི་ལྷགས་ཡོད་པས་སོ། །འདིར་ནི་མ་ལུས་པ་དང་ཐམས་ཅད་གཉིས་ཀ་སྟོས་ཏེ། ཉི་ཆེ་བ་ལ་མི་འབྲུག་པར་བཟུན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། གང་གི་དོན་དུ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱར་ཞེ་ན། དུག་གསུམ་དང་དེ་གསུམ་ཆ་མཉམ་པ་སྟེ་རྩ་བ་བཞི། རྩ་བའི་བཞི་རེ་རེ་ཡང་ཉི་ཆེ་ཆོག་སྟོང་དུ་བྱེ་བས་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་ལ་སྟོད་པའི་གཉེན་པོར་རོ། །

མངོན་ལས། “ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་མཐོང་བའི་ལས། ལྷུང་བར་འགྲོ་སྟགས་”²⁶⁸ ཞེས་སོ། དེ་ལྟར་
ན་འཁོར་ལོས་ལྷུང་བའི་རྒྱལ་པོ་ལ་ཡོད་པའི་འཁོར་ལོ་ཐེག་པ་དང་མཆོན་ཆ་ལྟ་བུ་དེ་དང་
ཆོས་མཚུངས་རྣམ་པ་ལྷུང་བ་དུག་གིས་མཚུངས་ཏེ།

1. ལྷུང་དུ་འགྲོ་བ།
2. ཡུལ་འདྲོར་བ་དང་ཡུལ་གཞན་འཇུག་པ།
3. མ་རྒྱལ་བ་ལས་རྒྱལ་བར་བྱེད་པ།
4. རྒྱལ་བ་རྣམས་འདུ་འགོད་པ།
5. མཐོ་བ་ལ་འཕར་བ།
6. འོག་མ་ལ་འབབ་པ།

སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི་དོན་སྟགས་སུ་དམིགས་ཡུལ་འདྲོར་བ་དང་འཇུག་པ་བཤད་པ་²⁶⁹ ཆད་
དམ་སྟུམ།

མངོན་པ་བ་བཅུན་པ་དབྱངས་སྒྲིག་ནི། འཕགས་ལམ་བརྒྱད་ཁོ་ན་ཉིད་ཆོས་འཁོར་ཡིན་ཏེ།
འཁོར་ལོ་ལ་ཡོད་པའི།

1. ཉེན་པའི་ཉེ་བ་ཉེ་དབྱས་དང་།
2. གཙོད་པར་བྱེད་པའི་ཆིབས་ཏེ་ཕྱིར་ཕྱོགས་པ་དང་།
3. སྤྱད་པའི་སྤ་བྱུད་དང་ཆོས་མཐུན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ཇི་ལྟར་ན།

1. རྩོན་དུ་སྤྲོ་བ་སྟགས་སྤངས་པའི་ངག་སྟོད་གཙོད་སྟགས་ལུས་ཀྱི་མི་དགེ་བ་སྤངས་
པའི་ལས་མཐའ། ཚུལ་འཆོས་སྟགས་སྤངས་པའི་འཆོ་བ་གསུམ་ཉེ་བ་དང་མཐུན་
ཏེ། དེ་གསུམ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ཡིན་པས་ཉིང་དེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཉེན་
བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

²⁶⁸ ཟླ་བ་སྟན་མངོན། ཀུ་ཤོག་ 20-བ།

²⁶⁹ སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི་དོན་70

2. རྟོགས་པའི་རྟོགས་པ་དེའི་རྣམ་གཞག་རི་ལྟ་བུ་བཞེན་ཡོངས་སུ་གཙུག་པའི་ལྟ་བུ་རྣམ་པར་བཞག་པའི་མདོ་ཟླ་ལ་སོགས་པ་གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་རྟོགས་པ། ཡུན་རིང་པོར་མི་སྦྱོར་བའི་ཚུལ་བ་རྣམས་ཚིབས་དང་མཐུན་ཏེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ཡིན་པས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཙུག་པའི་ཕྱིར་རོ།
3. མདོན་ཤེས་སོགས་སྐྱབ་པ་ལ་གོགས་བྱེད་པའི་སྐྱབ་པའི་གཉེན་པོར་ཏིང་ངེ་འཛིན་ནི། ལུ་ཁྱུང་དང་མཐུན་ཏེ། ལྟ་བུ་སོགས་ཚེ་གཅིག་པའི་ཚུལ་གྱིས་དམིགས་པ་ལ་འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ་སྐྱམ་དུ་བསམས་ཏེ།

མདོན་ལས་ “ཚིབས་སོགས་ཕྱིར་”²⁷⁰ ཞེས་སོ། །མཐོང་ལམ་ཁོ་ན་དང་འཕགས་ལམ་བརྒྱད་ཁོ་ན་ཆོས་འཁོར་དུ་འདོད་པའི་ཕྱོགས་དེ་དག་ནི་སྐྱབ་བྱེད་ཕྱོགས་རེ་བ་རྒྱལ་པོའི་འཁོར་ལོ་དང་ཆོས་མཐུན་པ་སོགས་ལ་བསྐྱབ་བྱ་ཆོས་འཁོར་ལ་དེས་བྱུང་བ་འབྲུལ་བས་ལྷགས་དེ་དག་དོར་ལ། སྐྱབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་རང་གི་ལྷགས་འདིར་ནི་ལྷང་དང་ལམ་ཁྱུགས་ཀྱི་རྟོགས་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཆོས་འཁོར་དུ་འདོད་པར་བྱ་སྟེ། ཆོས་འཁོར་གསུམ་གྱིས་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་བསྐྱབ་པ་དང་། ལམ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་ཆོས་འཁོར་གྱི་དོན་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལྷང་ཆོས་ཅན། ཆོས་འཁོར་ཡིན་ཏེ། ཆོས་འཁོར་གསུམ་གྱིས་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར། ལམ་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཅན། ཆོས་འཁོར་ཡིན་ཏེ། གཅིག་ནས་གཅིག་དུ་བརྒྱད་པའི་མདོན་རྟོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

2 ཆོས་འཁོར་གྱི་ངེས་ཆོག

གཉེས་པ་ངེས་ཆོག་ནི། ས་ཟླ་ལྗེའི་ནང་གསེས་གཞི་བསྐྱབ་པར། “བཙམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་ཀུན་ཤེས་ཀོའུ་དི་བྱའི་རྒྱུ་ལ་མཐོང་ལམ་གྱི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་ཀུན་ཤེས་པའི་ཆོས་ཉིད་དང་མཐུན་པར་འཕོ་ཞིང་བསྐྱོར་ལ། ཀོའུ་དི་བྱ་དེ་ཡང་གཞན་གསུལ་བྱ་དག་ [68] ལ་མཐུན་པར་འཕོ་ཞིང་སྐྱོར་བར་འགྱུར་བ་དང་དེ་དག་ཀྱང་གཞན་དག་ལ་མཐུན་པར་འཕོ་ཞིང་སྐྱོར་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་བས་ན་གཅིག་ནས་གཅིག་དུ་བརྒྱད་དེ་མཐུན་པར་བསྐྱོར་བའི་དོན་གྱིས་འཁོར་ལོ་ཞེས་བྱའོ། །ཡང་དག་པའི་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པས་ན་ཆོས་

²⁷⁰ ཟླ་བསྐྱམ་མདོན། ཀུ་ཤོག་ 20-བ།

གྱི་འཁོར་ལོ་”²⁷¹ ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །ཀུན་ཤེས་ཀོ་ལྷ་དེ་བྱའི་རྒྱུད་གྱི་ལམ་བདེན་ཆོས་ཅན།
 ཁྱོད་ལ་ཆོས་གྱི་འཁོར་ལོ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཀོ་ལྷ་དེ་བྱའི་རྒྱུད་ལ་བསྐྱར་ཞིང་འཕོ་ནས། ཀོ་ལྷ་དེ་
 བྱའི་གདུལ་བྱ་སོགས་གཞན་དག་གི་རྒྱུད་ལ་བསྐྱར་ཞིང་འཕོ་བའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་
 བརྗོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀོ་ལྷ་དེ་བྱའི་རྒྱུད་ལ་མཐུན་པར་བསྐྱར་བའི་ཚུལ་ཡོད་
 དེ། བཅོམ་ལྷན་འདས་གྱི་གསུང་ལ་བརྟེན་ནས། བཅོམ་ལྷན་འདས་གྱི་རྒྱུད་ལ་ཡོད་པ་ལྟར་
 གྱི་ལམ་བདེན། ཀོ་ལྷ་དེ་བྱའི་རྒྱུད་ལ་འཕོ་བའི་ཚུལ་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

3 དབྱེ་བ།

གསུམ་པ་དབྱེ་བ་ནི། རྟོགས་པའི་ཆོས་ལ་དབྱེ་ན་ཆོས་གྱི་བཤེས་གཉེན་གྱི་ཆོག་གསལ་
 དུ། “ཆོས་གྱི་འཁོར་ལོ་ཁ་ཅིག་ནི་ཆོགས་གྱི་ལམ་མོ། །ཁ་ཅིག་ནི་སྦྱར་བའི་ལམ་མོ། །ཁ་ཅིག་ནི་
 བར་ཆད་མེད་པའི་ལམ་གྱི་བར་རོ་”²⁷² ཞེས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། འོན་ཀྱང་འདྲིར་མི་སྟོབ་ལམ་མ་
 བཤད་ཀྱང་འདྲོད་པར་བྱ་སྟེ། མཛོད་འགྲེལ་གྱི་རང་ལུགས་བཞག་པའི་སྐབས་སུ། “ཡང་ན་
 འཕགས་པའི་ལམ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་གདུལ་བྱའི་རྒྱུད་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཆོས་གྱི་འཁོར་ལོ་
 ཡིན་ཏེ་”²⁷³ ཞེས་དང་། གཞི་བསྟར་བར་²⁷⁴ ཡང་། མི་སྟོབ་ལམ་ཆོས་འཁོར་དུ་བཤད་པའི་ཕྱིར་
 རོ། །ལུང་གི་ཆོས་ལ་དབྱེ་ན། ཇི་སྐད་དུ་འགྲེལ་ཆེན་རྒྱ་སྤང་དུ་བྲངས་པ་ལས། 1 “མདོ་སྡེ་2
 དབྱངས་བསྟན་3 ལུང་བསྟན་དང་། 4 ཆོགས་བཅད་5 ཆེད་བརྗོད་6 རྟོགས་པ་བརྗོད་7 །དེ་
 ལྟར་བྱུང་དང་8 གླེང་གཞི་དང་། 9 ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་10 རྒྱུས་རབས་བཅས། 11 །གཏན་ལ་
 བབ་12 མད་བྱུང་ཆོས་ཏེ། དེ་ལྟར་ཡན་ལག་བརྩུ་གཉིས་གསུངས། །”²⁷⁵ ཞེས་པ་ལྟར་གསུང་
 རབ་ཡན་ལག་བརྩུ་གཉིས་སོ། །འདི་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་མདོན་པ་
 ཀུན་བདུས་ལས་ལས། “མདོ་སྡེ་གང་ཞེ་ན། གང་སྟོས་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྒྱུད་པར་གསུངས་པ་
 སྟེ། བན་ཡོན་བརྩུ་གཉིས་ནས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མདོར་སྟོས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཆོས་སྟོན་

²⁷¹ རྩི་བསྟན། གེམས་ཙམ། 3 ཤོག་ 61-ན།

²⁷² རྩི་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། 9 ཤོག་ 21-ན།

²⁷³ མཛོད་རང་འགྲེལ། རྩི་བསྟན། མདོན་ཤོག་ 31-ན།

²⁷⁴ འདི་བཙལ་ཀྱང་མ་རྟེན།

²⁷⁵ རྒྱ་སྤང་། རྩི་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། 8 ཤོག་ 23-ན།

ཏེ། རྣམ་པར་གཞག་པར་སྦྲ་བ་དང་། བཤད་སྦྲ་བ་དང་། གཟུང་སྦྲ་བ་དང་། ཆོས་ལ་གུས་
 པས་སྐྱར་དུ་ཆོགས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་དང་། སྐྱར་དུ་ཆོས་ཉིད་རྟོགས་པར་འགྱུར་
 བ་དང་། སངས་རྒྱས་ལ་ཤེས་ནས་དད་པ་ཐོབ་པ་དང་། ཆོས་དང་དགེ་འདུན་ལ་ཤེས་ནས་
 དད་པ་ཐོབ་པ་དང་། མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་བདེ་བར་གནས་པའི་མཆོག་ལ་རེག་པ་
 དང་། འབྲེལ་བའི་གཏམ་གྱིས་གཏན་ལ་འབེབས་པས་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་སེམས་མགྲ་བར་
 བྱེད་དེ། མཁས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་གྲངས་སུ་འགོ་བཤོ། །དབྱངས་ཀྱིས་བསྟན་པའི་སྡེ་གང་ཞེ་
 བ། མདོའི་སྡེ་དེ་ཉིད་དུ་དབྱས་དང་མཐའ་མར་ཆོགས་སུ་བཅད་དེ་དབྱངས་ཀྱིས་བསྟན་
 པའོ། །ཡང་དྲང་བའི་དོན་གྱི་མདོ་སྡེ་རྟོགས་པར་བྱེད་པས་དབྱངས་ཀྱིས་བསྟན་པའོ། །ལྷང་
 དུ་བསྟན་པའི་སྡེ་གང་ཞེ་བ། གང་ལས་ཉན་ཐོས་འདས་ཏེ་ཤི་བའི་འདུས་བྱས་པ་དང་
 འབྱུང་བ་ལྷང་སྟོན་པའོ། །ཡང་ངེས་བའི་དོན་གྱི་མདོ་སྡེ་ནི་ལྷང་དུ་བསྟན་པའི་སྡེའོ། །ཆོགས་
 སུ་བཅད་པའི་སྡེ་གང་ཞེ་བ། ཆོགས་སུ་སྐྱར་ནས་གསུངས་པ་སྟེ། དེ་ནི་རྩ་བ་གཉིས་པ་
 དང་། རྩ་བ་གསུམ་པ་དང་། རྩ་བ་བཞི་པ་དང་། རྩ་བ་ལྔ་པ་དང་། རྩ་བ་དྲུག་པའོ། །ཆེད་དུ་
 བརྗོད་པའི་སྡེ་གང་ཞེ་བ། གང་ཡིན་རངས་ནས་བརྗོད་པའོ། །སྦྱང་གཞིའི་སྡེ་གང་ཞེ་བ། གང་
 གི་ཆེད་དུ་གསུངས་པ་དང་། བྱང་བ་དང་བཅས་པའི་བསྐྱབ་པ་བཅས་པ་གསུངས་
 པའོ། །རྟོགས་པ་བརྗོད་པའི་སྡེ་གང་ཞེ་བ། དཔེ་དང་བཅས་པར་གསུངས་པའོ། །དེ་ལྟ་བུ་
 བྱང་བའི་སྡེ་གང་ཞེ་བ། གང་སྟོན་གྱི་སྐྱར་བ་དང་ལྡན་པའོ། །སྦྱོར་པའི་རབས་ཀྱི་སྡེ་གང་ཞེ་
 བ། གང་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པ་དང་ལྡན་པའོ། །ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་སྡེ་གང་ཞེ་
 བ། གང་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་སྡེ་སྦྱོད་དང་ལྡན་པའོ། །ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ཇི་ལྟ་བུ་དེ་བཞིན་
 དུ་རྣམ་པར་འཐག་པ་དང་མཚུངས་བྲལ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ཞེས་
 བྱ་ཞེ་བ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པ་དང་བདེ་བའི་གནས་ཡིན་པ་དང་། རྒྱས་པ་
 དང་། རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། ཟབ་བའི་རྣམ་པར་ཆོས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་
 འཐག་པ་ཞེས་བྱ་ཞེ་བ། སྦྱོབ་པ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་འཐག་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་
 མཚུངས་བྲལ་ཞེས་བྱ་ཞེ་བ། མཚུངས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །མྱད་དུ་བྱང་བའི་ཆོས་ཀྱི་སྡེ་གང་
 ཞེ་བ། གང་ལས་ཉན་ཐོས་དང་། བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་དང་། སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་དོ་

མཚར་མྱུང་དུ་བྱུང་བའི་ཆོས་བསྟན་པའོ། །གཏན་ལ་དབབ་པར་བསྟན་པའི་ཐེ་གང་ཞེ་
ན། གང་དུ་ཆོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་བསྟན་པའོ། །”²⁷⁶ ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །

དེ་ཡང་བསྟན་ན་ཐེ་སྟོང་གསུམ་དུ་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར།

མདོའི་ཐེ་དང་། དབྱངས་ཀྱིས་བསྟན་པ་ དང་། ལྷ་དུ་བསྟན་པ་དང་། ཆོགས་སུ་ བཅད་པ་དང་། ཆེད་དུ་བཟོད་པའི་ཐེ་དང་ ལ།	ཉན་ཐོས་ཀྱི་མདོ་ཐེའི་ཐེ་སྟོང་།
གཙོ་བོ་སྤང་གཞིའི་ཐེ་དང་། འཁོར་རྟོགས་ བཟོད་། དེ་ལྟར་བྱུང་། རྒྱུས་པ་རབས་ཀྱི་ཐེ་ དང་བཞི།	འདུལ་བའི་ཐེ་སྟོང་།
མདོ་དུ་བྱུང་བ་དང་། ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་ཐེ་ གཉིས།	བྱང་སེམས་ཀྱི་མདོ་ཐེའི་ཐེ་སྟོང་།
གཏན་ལ་ཕབ་པར་བསྟན་པའི་ཐེ།	ཐེག་པ་ [69] ཆེ་ཆུང་གཉིས་ཀའི་མདོན་ པའི་ཐེ་སྟོང་།

དེ་ནི་ཀུན་བདུས་ཀྱི་ལྷགས་ཡིན་ལ། གཞི་བསྟན་བར་ “འདི་ནི་གཞིའི་མདོ་ཐེའོ། །གསུང་རབ་
ཏུ་གཏོགས་པའི་ཡན་ལག་བརྒྱ་གཉིས་ལས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་ཡན་ལག་མ་གཏོགས་པ་
རྣམས་ནི་ཉན་ཐོས་དང་ལྡན་པའོ། །ཤིང་དུ་རྒྱས་པའི་ཡན་ལག་དེ་ཉིད་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་
དང་ལྡན་པའི་མདོ་ཐེ་ཡིན་ཏེ། དེའི་རྣམ་པར་བྱ་བ་ཡང་ལྷ་མ་བཞིན་དུ་རིག་པར་བྱའོ། །”²⁷⁷
ཞེས་གསུངས་པས་ནི། ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་ཐེ་ཐེག་ཆེན་ཀྱི་ཐེ་སྟོང་དང་། གཞན་རྣམས་ཉན་ཐོས་
དང་ལྡན་པའི་ཐེ་སྟོང་དུ་བྱས་ནས་གཉིས་ཀ་མདོ་ཐེའི་ཐེ་སྟོང་དུ་འཁོད་དེ། གཞི་བསྟན་བ་འདི་

²⁷⁶ ཐེ་བསྟན་། སེམས་ཙམ། རེ་ཤོག་ 101-ན།

²⁷⁷ ཐེ་བསྟན་། སེམས་ཙམ། ཟེ་ཤོག་ 128-ན།

དང་ཀུན་བདུས་ཀྱི་བཤད་གཞི་མདོ་སྡེ་སྡེ་སོགས་དང་བཤད་ཚུལ་གོང་དུ་བཀོད་པའི་རེ་འུ་
 མིག་དུ་བསྐྱས་ཚུལ་མི་མཐུན་ནོ། །གང་ཡང་མདོ་སྡེ་གང་ཞིག་ལས་གསུང་རབ་ཡན་ལག་དགུ་
 ཞེས་པ་ལྟར་ན་སྤང་གཞི་གཙོ་འཁོར་གཅིག་དུ་བྱེད་པར་ཡེ་ཤེས་དཔལ་བཟང་པོས་མཛད་
 པའི་ཡང་གཤེགས་ཀྱི་འགྲེལ་པར་བཤད་དོ། །སྤྱད་ཚུལ་ནི་ཡང་གཤེགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ལས།
 “ཡན་ལག་དགུ་ནི་གསུང་རབ་བསྐྱ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། གལ་ཏེ་དབྱངས་ཀྱིས་བསྟན་པ་དང་།
 ཆོགས་སུ་བཅད་པ་དང་། ཆེད་དུ་བཙོན་པ་ནམས་གཅིག་དུ་བསྐྱའོ། །ཡང་ན་སྤྱོད་པའི་རབ་
 དང་། རྟོགས་པ་བཙོན་པ་ནི་དེ་ལྟར་དང་འདས་པ་དང་སྤང་གཞི་ནམས་གཅིག་དུ་བསྐྱ་
 ཞེས་ཏེ། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའམ། ཡང་དག་པར་བསྐྱ་བར་མཛད་པ་ནམས་ཀྱི་མདོ་དང་རྒྱ་
 ཆེར་དགོངས་པའི་དོན་དུ་བརྟག་གོ།”²⁷⁸ ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ཡང་རྗེ་བཙུན་པའི་སྐབས་
 དང་པོའི་སྤྱི་དོན་ལས། “གཙོ་བོ་སྤང་གཞིའི་སྡེ་དང་། འཁོར་རྟོགས་བཙོན་དང་། དེ་ལྟར་
 བྱུང་བ། སྤྱོད་རབས་ཀྱི་སྡེ་དང་བཅས་པ་གཙོ་འཁོར་བཞི་གཅིག་དུ་འདྲེན་པ་ཡིན་ཏེ་”²⁷⁹
 ཞེས་པ་ལྟར་ན། དེ་ལྟར་ན། གསུང་རབ་ཡན་ལག་དགུ་ནི།

1. མདོའི་སྡེ།
2. དབྱངས་ཀྱི་བསྟན་པའི་སྡེ།
3. ལྱང་དུ་བསྐྱན་པའི་སྡེ།
4. ཆོགས་སུ་བཅད་པའི་སྡེ།
5. ཆེད་དུ་བཙོན་པའི་སྡེ།
6. སྤང་གཞིའི་སྡེ།
7. ཤིན་དུ་རྒྱས་པའི་སྡེ།
8. གཏན་ལ་པབ་པའི་སྡེ།
9. མད་དུ་བྱུང་བའི་ཆོས་ཀྱི་སྡེའོ། །

²⁷⁸ རྗེ་བཙུན། མདོ་འགྲེལ། བེ་ཤོག་ 156-བ།

²⁷⁹ སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི་དོན་ཤོག་ 72 ལ་གསལ།

4 ཚད།

བཞི་པ་ཚད་ནི། ཚོས་ཕྱང་རེ་རེ་ལ་ཆེ་ཆུང་གི་ཚད་ཇི་ཅམ་ཞེ་ན།

- ཁ་ཅིག་ན་རེ་ཤུ་རིའི་བྱས་བྱས་པའི་ “ཚོས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་” ཞེས་པའི་བསྟན་བཅས་ཀྱི་ཚད་ཅམ་སྟེ། དེ་ཡང་ཤོ་ལོ་ཀ་རྩལ་སྟོང་ངོ་ཞེས་དང་།
- མཁས་པ་ལ་ལ་ན་རེ། ཕྱང་པོ། ཁམས། སྟེ་མཆེད། བདེན་པ། ཉེན་འབྲེལ་ལ་སོགས་ལ་བརྩམས་ནས་གཏམ་རྒྱུད་ཚར་བ་རེ་དང་།
- མཁས་པ་གཞན་དག་ན་རེ། སྤང་བྱ་རེའི་གཉེན་པོ་རྫོགས་པ་རེ་ལ་འདོད་པ་ཡོད་དེ།

མཛོད་ལས། “ཁ་ཅིག་ཤུ་རིའི་བྱས་མཛོད་པའི་ཚོས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་ཞེས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅས་ཀྱི་ཚད་ཅམ་ཟེར། །ལ་ལ་ཕྱང་པོ་ལ་སོགས་པ་ལས་བརྩམས་པའི་གཏམ་རྒྱུད་རེའང་ཡིན། །སྤྱང་བའམ་སྤང་བྱ་རྩམས་ཀྱི་གཉེན་པོར་ནི། ཚོས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་མཐུན་པར་གསུངས། །”²⁸⁰ ཞེས་པ་ལྟར་རོ།

འོན་ཀྱང་ཤེར་བྱིན་གྱི་འབྲེལ་པ་བཤད་པའི་སྐབས་འདིར་ནི་ཆོག་གསལ་ལས་བཀོད་པ་ལྟར་
1 ཐེག་པ་ཕུན་མོང་བ་དང་2 ཕུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱགས་གཉིས་ལས། 1 དང་པོའི་དབང་
དུ་བྱས་ན་ཚོས་ཕྱང་རེ་ལ་ཤོ་ལོ་ཀ་སྟོང་ཕྲག་རེ་རེ་སྤྱིར་བཏོན་ན་ཆོགས་བཅད་ས་ཡ་ཕྲག་
བརྒྱད་དང་འབུམ་ཕྲག་བཞི་བརྒྱུད་འཁྱུར་རོ། །འདི་ནི་ཀུན་བདུས་འབྲེལ་པ་རྒྱལ་གྲས་མའི་
ཕྱགས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རྒྱལ་གྲས་མ་ལས། “ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པའི་སྐབས་སུ་གནས་བརྟན་
ཀུན་དགའ་བོས་ཚོས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་བརྒྱད་བྲི་བཞི་སྟོང་གང་དག་བཟུང་བ་རྩམས་ནི་སྡེ་སྡོད་
གསུམ་པོ་འདི་དག་ཉིད་ཡིན་ནོ། ཚོས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་གཅིག་གི་ཚད་ཇི་ཅམ་ཞེ་ན། གངས་བརྒྱ་
ཕྲག་བརྒྱ་ནི་ཚོས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་སྟེ། གངས་སྟོང་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཆོག་གོ།”²⁸¹ ཞེས་དང་། “འདིས་

²⁸⁰ ཟེ་བསྟན། མཛོད། ཀུ་ཤོག་ 20-བ།

²⁸¹ ཟེ་བསྟན། གེམས་ཅམ། ལེ་ཤོག་ 70-ན།

ན་ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་གི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་བྱེ་བ་ཕྱག་བརྒྱད་དང་འབྲུམ་
ཕྱག་བཞི་བརྒྱུད་འབྱུར་རོ།”²⁸² ཞེས་གསུངས་སོ། །

2 གཉིས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན། “ལྷ་དབང་པོའི་སྤང་པོ་ཆེ་རབ་བརྟན་གྱིས་བཀྱར་བར་འོས་
པའི་ལྷག་ཆས་ནི་ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་གཅིག་འདྲི་བར་རུས་སོ”²⁸³ ཞེས་གསུངས་ཏེ། དེ་ལྷར་བྱས་
ན་དྲིན་ལན་བསབ་པའི་མདོ་ལས། “འཕགས་པ་ལྷ་སྦྱིན་གྱིས་སྤང་པོ་ཆེ་ལྷ་སྟོང་གིས་བཀྱར་
བར་བྱ་བའི་སྒྲིགས་བཅ་རྣམས་ཁ་ཏྲོན་དུ་བཙོང་པར་བྱེད་དོ”²⁸⁴ ཞེས་ [70] གསུངས་པ་
འདི་ཡང་རིགས་པར་འབྱུར་རོ། ཆོས་ཕུང་དེ་སྟོང་ཡོད་ན་འཛམ་བུའི་སྤང་ན་དེ་ཅམ་མི་སྤང་
བ་ཅི་ཞེ་ན། འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གཞན་རྣམས་དང་། ལྷ་རྣམས་ཀྱི་གནས་ན་ཕལ་ཆེར་ཡོད་
དེ། ཅན་དུ་གོ་མིས་མཛད་པའི་སློབ་སྤྱིངས་ལས། “བརྟན་པ་རིན་ཆེན་མཆོག་ལྷར་བཟང་ལ་
འཕན་མེད་པ། རྣམ་པར་དག་ཚུལ་གང་ཡིན་ལྷ་མགོའི་གདེངས་ཀ་ཅན། ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་
གཙུག་གི་རྒྱན་བཞི་གྲུས་མཐོས་ནས། །ས་ཡི་གཏིང་ན་གནས་པའི་རབ་རིབ་སེལ་བར་
མཛད།”²⁸⁵ ཅེས་ཆོག་གསལ་དུ་འཆད་པ་ལྷར་རོ། འོན་ཀྱང་སློབ་སྤྱིང་གི་རྩ་བ་ “ས་ཡི་སྟོང་
” ཞེས་འོང་བ་ལས། “ས་ཡི་གཏིང་” ཞེས་མ་བྱུང་ཞིང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ལས་ཀྱང་།
“ཆོས་ལ་བསྟོད་པས་ཉེས་པ་འཛོམས་པ་ནི། བརྟན་པ་ཞེས་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་གཅིག་
གོ། རིན་ཆེན་མཆོག་བེ་རྩུ་བྱ་ནི་བཟང་བ་དང་། འཕན་མེད་པ་དང་། མཆིང་བུ་རྣམ་པར་
དག་པ་དང་། ལྷའི་གཙུག་གི་རྒྱན་དུ་གྱུར་པ་དང་། ལྷའི་གནས་ས་འོག་གི་ཐུན་པ་རབ་རིབ་
སེལ་བ་སྟེ། ཆོས་ལྷ་དང་ཕན་པ་དེ་བཞིན་དུ་བརྟན་པ་ཡང་དོ། འདི་ལ་བརྟན་པ་ནི་གཉིས་
ལས་རྟོགས་པའི་ཆོས་དང་སྤྱུར་ན་བཟང་བ་ནི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ནོ། འཕན་མེད་པ་ནི་ཚུལ་
བྱིམས་ཏེ། ཇི་སྟོང་དུ། རྣམ་དག་ཡོན་ཏན་བཞི་ཕན་ནོ། འཆལ་བྱིམས་དེ་རྒྱས་འཕན་མ་

²⁸² ལྷ་བརྟན། སེམས་ཅན། ལེ་ཤོག་ 234-བ།

²⁸³ ཆོག་གསལ། ལྷ་བརྟན། ཤར་བྱིན། 9 ཤོག་ 19-བ།

²⁸⁴ “གཞན་ཡང་། ལྷས་བྱིན་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བརྟན་པའི་རྗེས་སུ་རབ་ཏུ་བྱུང་མོད་ཀྱི། ཁེ་བཀྱར་དང་། རྟེན་པའི་བྱིན་རྒྱན་དུ་ཕྱག་
དོག་བྱེད་དེ། ལྷ་སྦྱིན་མདོ་ལྷ་སྦྱོར་གྱི་སྤང་པོ་ཆེའི་ཁས་དུག་ཁྲི་སྟོང་ཁ་ཏྲོན་དུ་འདོན་ཤིས་ཀྱང་། མཆོམས་མེད་པའི་སེམས་ཅན་དཔུལ་བ་
ལས་མཐར་རོ།” ཞེས་པ་ཅམ་ལས་མ་རྟེན། ལྷ་ས་བཀའ་འབྱུར། མདོ་སྟེ། 5 ཤོག་ 230-བ།

²⁸⁵ ཆོག་གསལ། ལྷ་བརྟན། ཤར་བྱིན། 9 ཤོག་ 19-བ་ལ་བྱངས་སོ། །

བྱུང་། །དེ་ཡི་གཉེན་པོ་ཞི་ལ་བརྟེན། །ཞེས་བཤད་པ་ལྟ་བུའོ། །རྣམ་པར་དག་པ་ནི་ཤེས་རབ་
 བོ། །ལྷུང་གི་ཆོས་དང་སྐྱུར་ན་མདོ་སྡེ་དང་། །འདུལ་བ་དང་། །མདོན་པ་སྟེ་གོ་རིམས་བཞིན་
 འོ། །ཆེན་པོ་ནི་རིགས་ཅན་གསུམ་མོ། །མཐོས་པ་ནི་ཐོས་པ་ལ་སོགས་པ་བྱེད་པའོ། །ཁའི་སྤྱིང་
 ན་གནས་པ་ནི་བསམ་གཏན་དགུ་ན་སྦྱོད་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡིད་ལ་གནས་པའོ། །རབ་རིབ་ནི་མི་
 ཤེས་པ་གཉིས་པའོ། །²⁸⁶ ཞེས་བཀོལ་བས་ཅན་གྱི་མའི་དགོངས་གཞི་གཙོ་བོ་གཞན་དུ་
 གནས་སོ། །འདིར་ཆོག་གསལ་དུ་ཆོགས་བཅད་རེ་ལ་ཡིག་འབྲུ་སོ་གསུམ་མོ་ཞེས་བྱུང་བ་པ་མ་
 དག་པས་སོ་གཉིས་སུ་བསྐྱུར་དགོས་ཏེ་གཞན་དུ་ན་རྟེན་པ་མི་སྟོམས་པས་སོ། །རྟེན་པ་བཞི་
 ཀ་ལ་འབྲུ་གངས་མཉམ་དགོས་ཤིང་། དེ་སོ་གསུམ་ལ་མེད་དེ། གངས་མཉམ་པའི་ཚུལ་དུ་
 བཞི་རུ་འབྱེད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཉེར་བརྒྱད་རེ་ལ་ཤོ་ལ་ཀ་རུ་མཁས་པ་བཅོམ་ལུན་རིག་
 རལ་²⁸⁷ དང་གཞན་དག་འཆད་པ་ནི་འདིའི་དགོངས་པ་མེན་ནོ། །

4 རྣམ་མཁྱེན་གྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཞེད་པ་སྐྱབ་པ་འཐད་པར་བྱུབ་པ།

བཞི་པ་རྣམ་མཁྱེན་གྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཞེད་པ་སྐྱབ་པ་དེའི་འཐད་པ་ནི། ཇི་ལྟ་ཇི་སྟེད་ཀྱི་
 རྣམ་མཁྱེན་སྟོན་དུ་སོང་ན་གདུལ་བྱའི་ཁམས་སམ་རང་བཞིན། བསམ་པ་སྟེ་སེམས་དང་།
 བག་ལ་ཉལ་སྟེ་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་ཉོན་མོངས་གང་ཤས་ཆེར་ཡོད་པ་²⁸⁸ རྣམས་
 དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱར་རུས་ལ། དེ་སྟོན་དུ་མ་སོང་ན་གདུལ་བྱ་དང་
 མཐུན་འཁོར་རུས་པ་འདི་སྟོན་པའི་ཕྱིར་ཆོས་འཁོར་མ་ལུས་པ་བསྐྱར་བ་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་
 འབྲས་བུར་བྱུབ་པོ། །རྟེན་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཐབས་རྣམ་མཁྱེན་ལ་བརྟེན་ནས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་
 ལོ་སྐྱར་བའི་སྟོན་ནས་བཞེད་དོན་སྐྱབ་རིགས་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པར་སྐྱར་
 བ་ལ་སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་དང་བསམ་པ་དང་བག་ལ་ཉལ་ཇི་ལྟ་བུ་བཞིན་དུ་མཁྱེན་དགོས་
 ཤིང་། དེ་རྣམ་མཁྱེན་གྱིས་མཁྱེན་པའི་ཕྱིར།

²⁸⁶ ཟླ་བཟླ་ཟླ་བ། དེ་ཤོག་ 123-བ།

²⁸⁷ བཅོམ་ལུན་རིག་རལ་གྱི་མདོན་རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་མེ་རྟོག་ཤོག་52 ལས། "ཐེག་པ་བྱུང་མོང་བ་རྣམས་ན་རེ་དེ་གཅིག་ལ་ནི་ཆོགས་སུ་
 བཅད་པ་རེ་རེ་ལ་ཡིག་ཉི་ཤུ་ཅ་བརྒྱད་དུ་བྱས་པའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་སྟོང་ཡིན་ནོ། །" ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ནམ་སྟེ།

²⁸⁸ ཁམས་བསམ་པ་བག་ལ་ཉལ་གསུམ་གྱི་དོན་འདི་ལྟར་བཀོད་པ་ནི། སྟོན་དཔོན་སངས་རྒྱས་ཞི་བས་མཛད་པའི་བཤད་པའི་བསྟོད་
 པའི་འགྲེལ་པ་ཁྱུངས་གཏུགས་སོ། །ཟླ་བཟླ་བསྟོད་ཆོགས་ཀྱི་ཤོག་ 227-ན།

2.2.1.1.1.3.1.2 དུམ་སྤུལ་སྤྱུ་འགྱུར་ཚུལ།

གཉིས་པ་དུམ་སྤུལ་སྤྱུ་འགྱུར་ཚུལ་ནི། གཤམ་ཏེ་མཁྱེན་གསུམ་དང་གང་ཟག་བཞི་དུམ་སྤུལ་སྤྱུ་འདོད་ན། དེ་དག་དུས་མི་མཉམ་པར་འགྱུར་ཏེ་རྒྱ་འབྲས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན་དེ་ལྟར་ས་གང་ཟག་དང་ལྟན་ཆོས་མངོན་རྟོགས་མིན་པར་ཐལ་ཞེ་ན། འདི་ལ་གཉིས། 1 རང་ལན་གདབ་པ་ 2 གཞན་ལན་དགག་པའོ། །

1 རང་ལན་གདབ་པ།

དང་པོ་རང་ལན་གདབ་པ་ནི། འདིར་མངོན་རྟོགས་གཞི་ཤེས་སོགས་གསུམ་དུམ་དང་ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པའི་གང་ཟག་སྤུལ་སྤྱུ་འཛིག་པ་ནི། སྐྱེད་བྱེད་མངོན་རྟོགས་མ་དང་བསྐྱེད་བྱ་གང་ཟག་བྱ་ལྟར་ངོ་བོ་བསྐྱེད་པས་འཛིག་པ་མིན་ཅོ། །འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། འཛིག་རྟོན་ན་སྐྱེས་བྱ་འགའ་ཞིག་ལ་ཕན་ཆེན་པོ་འདོགས་པ་དེ་ལ་ “འདི་ནི་བདག་གི་མཐོ་” ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟར་གང་ཟག་གསུམ་གྱི་མངོན་རྟོགས་ཀྱིས་ཀྱང་གང་ཟག་རང་རང་གི་མཐར་ཐུག་གིས་ [71] བཞེད་དོན་གསུམ་རྫོགས་པར་སྐྱབ་པས་གང་ཟག་དེ་དག་གི་དུམ་ཡིན་ཅོ། །དུམ་གཞི་ཤེས་ལྟ་བུ་དང་། སྤུལ་སྤུལ་ཉན་ཐོས་ཆོས་ཅན། མ་དང་བྱ་ལྟར་ངོ་བོ་བསྐྱེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྒྱ་འབྲས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། དུམ་གཞི་ཤེས་ལྟ་བུ་ཆོས་ཅན། བྱོད་ལ་མཁའ་ཡུམ་ཞེས་བརྗོད་པ་མི་རིགས་པར་ཐལ་ལོ། །ཞེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ། བྱོད་ལ་མ་ཞེས་བདགས་པ་ཡིན་ཏེ། མས་བྱ་ལ་ཕན་པ་ཆེན་པོ་འདོགས་པ་ལྟར། བྱོད་ཀྱིས་རང་གི་སྤུལ་སྤྱུ་བཞེད་དོན་རྫོགས་པར་སྐྱབ་ལུས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་འཛིག་རྟོན་པལ་སྐྱད་ལ། མི་ཞིག་གིས་གཞན་ལ་ཕན་པ་ཆེན་པོ་འདོགས་ན། “འདི་ནི་ངའི་མ་རེད།” ཞེས་བརྗོད་པ་བཞིན་ཅོ། །གཞན་ཡང་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཀྱི་དུམ་འདིས་ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པའི་སྤུལ་དེ་དག་གི་རྒྱུ་ལ་གནས་སྐབས་ཀྱི་བཞེད་པ་ཟག་མེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་མ་སྐྱེས་པ་སྐྱེད་པ་དང་སྐྱེས་ཟིན་རྒྱུ་གནས་པར་བྱེད་ཅིང་གསོ་བའི་ཕྱིར་ཡང་དུམ་མམ་མ་ཡིན་ཏེ། མཐར་ཐུག་གི་འདོད་པ་རྫོགས་པར་སྐྱབ་པ་ལ་གནས་སྐབས་སྤུལ་ཟག་མེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་སྐྱེད་པ་དང་གསོ་བ་སྟོན་དུ་འགོ་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱ་མཚན་གཞན་ཡང་། མཁྱེན་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཀྱི་དུམ་ཆོས་ཅན། བྱོད་ལ་མ་ཞེས་བྱ་སྟེ། རང་གི་

སྤྱི་གནས་སྐབས་ཀྱི་བཞེད་དོན་ཟག་མེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་མ་སྐྱེས་པ་སྐྱེད་པ་དང་སྐྱེས་ཟིན་
རྒྱུ་གནས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར།

ཡུམ་སྤྱི་གནས་སྐབས་ཀྱི་འགྲོ་ཚུལ་དེ་ཡང་དག་ལྟར་ལས། “ཡུམ་འདི་ཇི་ལྟར་སྤྱི་གནས་དེ་རྒྱུ་ཡུམ་དུ་
འགྱུར་ཞེ་ན། མཚན་བརྗོད་ལས་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་དོན་ཆེན་པོ་གསུམ་ཉེར་ཞི་སྒྲིགས་ཐོབ་
པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གང་ཡང་སྐྱེ་བོ་རྒྱུ་ཡུམ་ལ་པན་པ་ཆེན་པོ་འདོགས་པ་དེ་ནི་འཇིག་རྟེན་
ན་མ་ཞེས་བྱའོ། །མཐར་ཐུག་གི་བཞེད་དོན་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ལས་རྒྱ་མཚན་
གཞན་ཡང་ཇི་སྐད་དུ་སྤྱི་གནས་དེ་དག་གི་ཟག་པ་མེད་པའི་ཕུང་པོའི་བདག་ཉིད་མ་སྐྱེད་ཅིང་མ་
གསོས་པ་དེ་སྐད་དུ་དེ་དག་གིས་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་དོན་ཆེན་པོ་རྒྱུ་ཡུམ་ཐོབ་པར་མི་རྒྱས་
སོ། །དེའི་ཕྱིར་མཐར་ཐུག་གི་བཞེད་པ་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་དོན་གྱིས་ན་ཡུམ་འདི་གནས་
སྐབས་ཀྱི་བཞེད་པ་ཟག་མེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་སྐྱེད་པ་དང་གསོ་བ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་
བྱའོ། །བཏགས་པའི་རྒྱ་མཚན་གཉིས་ཡོད་པ་དེའི་ཕྱིར་ཡང་འདི་ཡུམ་ཡིན་ནོ་”²⁸⁹ ཞེས་
སོ། །དག་ལྟར་དུ་བཀོད་པའི་འདོད་ཚུལ་དེ་ལ་ཡུམ་དུ་འཇོག་ཚུལ་སྤྱི་གནས་ནི་མཐར་ཐུག་
དང་། ཕྱི་མས་ནི་གནས་སྐབས་ཀྱི་བཞེད་པ་སྐྱབ་པས་ཡུམ་དུ་བཞག་པར་སྤྲང་ཞིང་། ཅ་
འགྲེལ་གཉིས་ལས་ནི་སྤྱི་གནས་ལོ་རྒྱུད་ལྟར་། “ཇི་སྐད་བཤད་པའི་དོན་ཆེན་པོ་གསུམ་” ཞེས་
པ་ནས་ “མ་ཞེས་བྱའོ། །” ཞེས་པའི་ཆོག་སྤྱི་གནས་ནི། བཞེད་དོན་མཐར་ཐུག་པ་ཐོབ་པར་
བྱེད་པའི་སྒྲོ་ནས་ཡུམ་མམ་མའི་ཐ་སྐད་འདོགས་ཚུལ་བཞུན། “གཞན་ཡང་” ཞེས་པ་ནས་
“གསོ་བ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །” ཞེས་པ་ཆོག་ཕྱི་མས་ནི། གནས་སྐབས་ཀྱི་བཞེད་དོན་
ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་སྒྲོ་ནས་ཡུམ་མམ་མའི་ཐ་སྐད་འདོགས་ཚུལ་བཞུན། ཅ་བའི་ཉན་ཐོས་ཞི་
འཆོལ་མའི་སྐབས་སུ། ཉན་ཐོས་ཉེར་ཞིར་བྱིད་པར་མཛད་པའི་ཡུམ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་ཐུག་
འཆོལ་བས་ན། མཐར་ཐུག་གི་བཞེད་དོན་སྐྱབ་པའི་སྒྲོ་ནས་ཡུམ་ཞེས་པའི་ཚུལ་སྤྱི་གནས་
དངོས་སུ་བཞུན། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ལས་ཀྱང་། “ཉན་ཐོས་དང་དེའི་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱེད་པ་
” ཞེས་པའི་སྐབས་སུ་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་བཤད་དོ། །ཁོན་ཀྱང་རྒྱུ་ཡུམ་མཐུན་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ཁོ་
ན་ན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསོ་བའི་ཡུམ་ཅམ་དུ་རུང་ཡང་རྒྱུ་ཡུམ་མཐུན་དེ་བཞེད་

²⁸⁹ རྩ་བཞུན། ཤེར་ཕྱོད། ༥ ཞོག་ 76-བ།

དོན་མཐར་ཐུག་པ་མ་སྒྲིལ་བ་སྐྱེད་པའི་ཡུམ་དུ་མི་གཟུང་ངོ་། །བཞིན་དོན་མཐར་ཐུག་པའི་
སྐྱབ་པའི་སྒོ་ནས་ཡུམ་དུ་འཛོག་པ་དེ། གཞི་ཤེས་དང་ལམ་ཤེས་ལ་རིགས་ཀྱང་། སངས་རྒྱས་
ལ་དཀའ་ཉེ། རྣམ་མཁྱེན་ཐོབ་ན་དེའི་རྒྱུད་ཀྱི་གང་ཟག་གི་བཞིན་དོན་མཐར་ཐུག་པ་ཐུབ་
པས་སོ། །དེས་ན་རྣམ་མཁྱེན་ནི་རང་གང་ལ་ལྷན་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསོ་བའི་ཡུམ་དུ་ཟད་
དོ། །

2 གཞན་ལན་དགག་པ།

གཉིས་པ་གཞན་ལན་དགག་པ་ནི། ལ་ཅིག་གཉལ་འཇམ་དཔལ་རྩི་རྩེ་ལྟ་བུ་²⁹⁰ ན་རེ་མདོ་
ལས་ “མཆན་དང་དཔེ་བྱད་ཀྱིས་བརྒྱན་པའི་སྐྱ་འདི་བརྟེན་པས་དེ་བཞིན་གསེགས་པའི་
གངས་སུ་མི་འགོ་ཡི། རྣམ་མཁྱེན་བརྟེན་པས་དེ་བཞིན་གསེགས་པའི་གངས་སུ་འགོ་འི་” ཞེས་
འབྱུང་བའི་ཕྱིར། ཡུམ་དང་སྐུ་རྣམ་པར་གཞག་བྱ་འཛོག་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མཁྱེན་
གསུམ་གྱི་རྟོགས་པ་རྒྱུད་ལ་ལྷན་པས་རིམ་པ་ལྟར་ཉན་རང་། བྱང་སེམས་ [72] སངས་རྒྱས་
སུ་འཛོག་ལུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞི་ཤེས་སོགས་འཛོག་བྱེད་དང་། ཉན་རང་སོགས་བཞག་བྱ་
ཡིན་ཏེ། གང་ཟག་དེའི་རྒྱུད་ལ་གཞི་ཤེས་ཡོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས། ཉན་རང་དུ་འཛོག་ལུས་
པའི་ཕྱིར་ཏེ། གང་ཟག་དེའི་རྒྱུད་ལ་རྣམ་མཁྱེན་ཡོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས། གང་ཟག་དེ་སངས་
རྒྱས་སུ་འཛོག་པ་བཞིན་ནོ། །གོང་དུ་བྱངས་པའི་མདོའི་དགོངས་པའོ། །གཞག་བྱ་འཛོད་
བྱེད་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཆན་དེས་ན་ཡུམ་སྐུ་དུས་མཉམ་ཞེས་འདོད་པ་དང་།

གཞན་དག་བྱ་རྟོག་ལྟ་བུ་²⁹¹ ན་རེ།

²⁹⁰ གཉལ་རྟེན་ཤོག་87 ལས། “རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི་རྣམ་འཛོག་རྒྱའི་ཡུམ་ཡིན་ལ། ཡང་དག་པར་རྟོགས་པའི་
སངས་རྒྱས་སམ་དེ་བཞིན་གསེགས་པ་ནི་རྣམ་བཞག་འབྲས་བུ་ཡིན་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ་གོ་བྱ་ཤི་ཀ་བདག་གི་དངོས་པོའི་སྐྱ་འདི་བརྟེན་པ་ནི་དེ་
བཞིན་གསེགས་པ་དེ་བཞིན་གསེགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་གངས་སུ་མི་འགོ་འི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་བརྟེན་པས་ནི་དེ་བཞིན་
གསེགས་པ་དེ་བཞིན་གསེགས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་གསུམ་སུ་འགོ་སྟེ། ཞེས་ཡུམ་བར་མ་དང་བསྐྱུས་པ་ནས་རང་དོན་མོས་པ་ལས་གསུངས་སོ། །”

²⁹¹ དེ་ལྟར་ཡང་། བྱང་གི་སྒྲེ་མ་སྟོང་ཆ། ཤོག་ 45 ལས། “སྐྱེད་བྱེད་དང་། གསོ་བྱེད་དང་། ཕན་འདོགས་བྱེད་ཀྱི་ཡུམ་དུ་སྐྱབ་པའོ། །དང་
བོ་ནི། མཁྱེན་གསུམ་གྱིས་ཟག་མེད་ཀྱི་ཕུན་པོ་མ་བསྐྱེད་ན། བཞིན་དོན་གསུམ་ཐོབ་པ་མི་སྲིད་པས་མཁྱེན་གསུམ་འཕགས་བཞིའི་ཟག་མེད་
ཀྱི་བྱང་བོ་སྐྱེད་པའི་ཡུམ་ཡིན་ནོ། །” ཞེས་སོགས་ལྟར་རོ། །

- ཡུམ་གྱིས་ཉེར་ཞིར་བྲིད་པ་སོགས་བཞིན་དོན་གསུམ་སྒྲུབ་པ་ནི་ཕན་འདོགས་པའི་ཡུམ་དང་།
- གཞི་ཤེས། ལམ་ཤེས། རྒྱན་མཐའ་མན་ཆད་ཀྱི་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་རྗེས་མཐུན་པ་སྟེ་གསུམ་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྦྱིད་བྱེད་ཀྱི་ཡུམ་དང་།
- རྣམ་མཁྱེན་མཆོན་ཉིད་པ་སངས་རྒྱས་དེའི་གསོ་བའི་ཡུམ་དང་།
- ཆོས་མཆོག་མན་ཆད་ཀྱི་གཞི་ཤེས་ལམ་ཤེས་གཉིས་ནི་ཐེག་དམན་ཐེག་ཆེན་གྱི་འཕགས་པ་གཉིས་ཀྱི་སྦྱིད་བྱེད་ཀྱི་ཡུམ་ཡིན་ཞིང་།

ཕན་འདོགས་པ་དང་གསོ་བའི་ཡུམ་སྤྱི་ལོ་དུས་མཉམ་ལ། སྦྱིད་པའི་ཡུམ་སྤྱི་ལོ་དུས་སྤྱི་བར་འདོད་ཅིང་། ཕན་འདོགས་པའི་ཡུམ། གསོ་བའི་ཡུམ། སྦྱིད་པའི་ཡུམ་སྟེ་ཡུམ་གསུམ་པོ་དེ་ཡང་སྤྱི་དག་ལྡན་གྱི་ཡུང་དོན་དུ་འདོད་དོ། །

འདོད་ཚུལ་གཉིས་པོ་འདི་དག་ནི་མི་འཐད་དེ། འདོད་ཚུལ་དང་པོ་ལ་ཆད་ལྡན་གྱི་ཁྱད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྣམ་པར་གཞག་འཛིག་ལ་ཡུམ་སྤྱི་ལོ་དུས་འདོད་པ་ནི་མངོན་ཏྟགས་རྒྱན་འགྲེལ་པ་དང་བཅས་པ་ལས་མི་འབྱུང་བ་དང་། དྲངས་པའི་མདོ་དེ་ཁྱད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མདོ་དེ་ལས། “རྣམ་མཁྱེན་བརྟེན་པས་དེ་བཞིན་གསེགས་པའི་གྲངས་སུ་འགོ་” ཞེས་གསུངས་ཀྱི། ཡུམ་སྤྱི་ལོ་དུས་གསུངས་པ་དང་། འདོད་ཚུལ་གཉིས་པ་ལ། རྩ་འགྲེལ་ལས་མཁྱེན་གསུམ་གང་ཟག་གསུམ་སོ་སོའི་ཡུམ་དུ་འཆད་པའི་སྐབས་སུ་ “རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་སྦྱི་བ་མེད་པར་ཐུགས་སུ་རྒྱུད་པ།” ཞེས་རྣམ་མཁྱེན་མཆོན་ཉིད་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡུམ་དུ་གསུངས་པ་པ་མ་གཏོགས། སྒོ་བ་ལམ་གྱི་མཁྱེན་གསུམ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡུམ་དུ་མ་འགྲེལ་བ་དང་། སྤྱི་ལོ་དུས་གང་ཟག་དང་ཡུམ་དེའི་མངོན་ཏྟགས་ཡིན་པས་དུས་མི་མཉམ་པ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཐལ་འཕྲེང་དགོད་ན། འདོད་ཚུལ་དང་པོ་དགག་པ་ལ། ཡུམ་སྤྱི་ལོ་དུས་རྣམ་པར་གཞག་འཛིག་དུ་འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། ཁྱད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྒྱན་འགྲེལ་པ་དང་བཅས་པ་ལས་དེ་ལྟར་མ་གསུངས་པའི་ཕྱིར། “རྣམ་མཁྱེན་བརྟེན་པས་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་མདོ་ཡང་དེའི་ཁྱད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་རྣམ་མཁྱེན་རྒྱུད་ལ་ལྡན་པ་ལ་སངས་རྒྱས་ཡིན་ཞེས་

གསུངས་པ་ལས། དུམ་དེ་དང་ལྷན་ན་སྤྱི་དེ་དང་ལྷན་པའོ་ཞེས་ཡུམ་སྤྱི་གི་ཐ་སྟོང་དང་
 སྤྱི་ནས་མ་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདྲོད་ཚུལ་གཉིས་པ་དགག་པ་ལ། གཞི་ཤེས་དང་ལམ་ཤེས་
 དང་རྣམ་མཁྱེན་རྗེས་མཐུན་པ་གསུམ། སངས་རྒྱུ་གི་སྦྱིད་བྱེད་གི་ཡུམ་དུ་གསུངས་པ་མི་
 འཐད་དེ། ཚུ་འབྲེལ་ལས། རྣམ་མཁྱེན་མཆོན་ཉིད་པ་མ་གཏོགས་པའི་སངས་རྒྱུ་གི་ཡུམ་
 དངོས་སུ་མ་གསུངས་པའི་ཕྱིར། རྣམ་མཁྱེན་སྦྱིད་བྱེད་གི་གཞི་ཤེས་སོགས་གསུམ་ཆོས་ཅན།
 སངས་རྒྱུ་གི་ཡུམ་མ་ཡིན་ཏེ། དུས་མི་མཉམ་པའི་ཕྱིར། བྱ་བུ་སྟེ། སྤྱི་ནི་གང་ཟག་དང་
 ཡུམ་ནི་དེས་བདག་པོར་བྱེད་པའི་མངོན་རྟོགས་སུ་འཛོག་རིགས་པའི་ཕྱིར། འདྲོད་ཚུལ་
 འདི་དག་མི་འཐད་པ་དེའི་ཕྱིར་ཆོས་མཆོག་མན་ཆད་གི་གཞི་ཤེས་དང་ལམ་ཤེས་རང་རྒྱུད་
 ལྷན་གི་ཡུམ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཆོན་དུ་གང་ཟག་དེའི་མཐར་ཐུག་གི་བཞེད་པ་གཉིས་སྟབས་པའམ་
 གནས་སྐབས་གི་བཞེད་པ་ཟད་མེད་གི་ཕུང་པོ་སྦྱིད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་གོང་གི་དག་ལྷན་གི་
 ཕུང་དོན་ཡིན་ནོ། ། “འདི་རིམ་ལྷན་དེ་རྣམས་གི་ཡུམ་དུ་འགྱུར་ཞེ་ན་” ཞེས་སོགས་སྤྱི་གི་
 དག་ལྷན་གི་ཕུང་བཤད་པ་ལ། ཆོས་མཆོག་མན་ཆད་གི་གཞི་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་རང་རྒྱུད་
 ལྷན་གི་གང་ཟག་ཡུམ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་རང་རྒྱུད་ལྷན་གི་གང་ཟག་གི་མཐར་ཐུག་གི་བཞེད་པ་
 ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་དང་། གནས་སྐབས་གི་བཞེད་པ་ཟད་མེད་གི་ཕུང་པོ་སྦྱིད་པའི་ཕྱིར།
 དེ་བཞིན་དུ་འཕགས་པ་འོག་མ་འོག་མའི་རྒྱུད་ལ་ཡང་གོང་མ་གོང་མའི་ཟག་མེད་གི་ཕུང་པོ་
 སྦྱིད་པའི་ཡུམ་དང་རང་དུས་གི་ཟད་མེད་གསོ་བའི་ཡུམ་དུ་ཡང་འདྲོད་པར་བྱའོ། ། [73]

2.2.1.1.1.2 མཆོད་བརྗོད་དེ་ལ་ཚུད་པ་སྤང་བ།

གཉིས་པ་མཆོད་བརྗོད་དེ་ལ་ཚུད་པ་སྤང་བ་ལ་གཉིས། 2.2.1.1.1.2.1 སྦྱི་
 དང་། 2.2.1.1.1.2.1 ཡན་ལག་གི་དོན་ནོ། །

2.2.1.1.1.2.1 སྦྱི།

དང་པོ་སྦྱི་ལ་བཞི། 2.2.1.1.1.2.1.1 འདི་དག་འབྲེལ་པ་གང་དུ་བཀོད་
 བ། 2.2.1.1.1.2.1.2 གང་ཟག་སྤྱི་འདྲོད་པ་ཡིན་པ། 2.2.1.1.1.2.1.3 གཞུང་གང་ལས་
 འབྲེལ་དབྱེད་པ། 2.2.1.1.1.2.1.4 འཆད་ཚུལ་གཞན་དགག་པའོ།

2.2.1.1.1.2.1.1 འདི་དག་འགྲེལ་པ་གང་དུ་བཀོད་པ།

དང་པོ་འདི་དག་འགྲེལ་པ་གང་དུ་བཀོད་པ་ནི།

1. འཕགས་པ་གྲོལ་སྤེའི་ཉི་ལྔ་དང་།
2. བཅུན་པ་གྲོལ་སྤེའི་རྣམ་འགྲེལ།
3. སློབ་དཔོན་སང་གེ་བཟང་པོའི་འགྲེལ་ཆེན་གྱི་ལྔ་དང་བ་དང་།
4. འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་འདི་དང་བཞིར་བྱུང་ཞིང་།

དེ་ཡང་དུས་དང་པོར་འཕགས་པས་བཀོད་ཅིང་། བཀོད་པའི་སྐབས་ནི་ཉི་ལྔ་རྣམ་འགྲེལ་འགྲེལ་ཆེན་ལྟེ་དང་པོ་གསུམ་དུ་ “རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཉིད་ལམ་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་དགོས་འགྲེལ་གྱི་ཐད་ཀར་བཀོད་ལ། བཀོད་པའི་ཚུལ་ཡང་ཉི་ལྔའི་སྤང་བ་དང་རྣམ་འགྲེལ་ལྟེ་ཉི་ལྔའི་འགྲེལ་པ་གཉིས་སུ་ཚོད་ལན་གྱི་གཞུང་གི་མཆོམས་འབྲེད་ཚུལ་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་འདི་དང་མཐུན་ནོ། མཆོམས་འབྲེད་ཚུལ་ཡང་། མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་སྐབས་ལས་བཤད་པའི་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་འདི་གཞི་གཉིན་རྣམ་གསུམ་ལས་བརྗོད་བྱ་གང་བྱེད་ཅེས་པའི་ཚུལ་ལྟེ་ཉི་ལྔ་ལས། “ཅིའི་དོན་དུ་ཞེ་ན། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཉིད་ལམ། རྟོན་པས་འདི་རྣམས་བཤད་པ་གང་། གཞན་གྱིས་སྤྱོད་བ་མ་ཡིན་དེ། ཆོས་སྤྱོད་བརྩ་ཡི་བདག་ཉིད་ཀྱི། མདོ་དོན་དུན་པ་ལ་གཞག་ནས། སློ་དང་ལྷན་པས་མཐོང་གུར་ཕྱིར། བདེ་ལྷག་དུ་ནི་རྟོགས་པ་ཞེས། བྱ་བ་བརྩམ་པའི་དགོས་པ་ཡིན། ཞེས་དེ་ལྟར་ཕྱག་འཆོལ་བ་ཉེ་བར་བཀོད་པའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པས་ཡང་དག་པར་མཆོན་པའི་དོན་འདི་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། ཅི་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱུ་རྟོགས་པའི་རྒྱུ་འདི་གཞི་བསྐྱུས་པས་སམ། འོན་ཏེ་གཉིན་པོ་བསྐྱུས་པས་སམ། དེ་ལྟེ་རྣམ་པ་བསྐྱུས་པས་རྒྱུ་དུ་བྱེད་པ་ཡིན་ཞེས་བྱ་བ་འདི་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །”²⁹² ཞེས་དང་། ཉི་ལྔ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། “ཅིའི་དོན་དུ་ཞེ་ན། མདོའི་དོན་བསྐྱུས་ནས་ཆོག་བསྐྱུས་པས་སྤྱོ་བོ་སློ་དམན་པ་རྣམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་རྒྱ་ཆེར་རྣམ་པར་བྱེ་བས་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཆེད་དུ་སྤྱོས་པ་ཕྱག་འཆོལ་བ་ཉེ་བར་

²⁹² ཉི་ལྔ་དང་། རྩེ་བཞུན། ཤར་ཕྱིན། ཤོག་ 14-བ།

དགོང་པའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་དོན་ཡོང་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་སྐད་ཀྱང་བཙུང་པར་
བྱ་སྟེ། ཅི་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱ་གཞི་བསྟུས་པ་ཡིན་ནམ། འོན་ཏེ་གཉེན་པོས་བསྟུས་
སམ། ཡང་ན་རྣམ་པ་བསྟུས་པས་རྒྱ་དུ་གྱུར་པ་ཡིན། དེ་ལས་ཅིར་འགྱུར་ཞེ་ན།”²⁹³ ཞེས་
གསུངས་སོ། །

རྒྱ་སྤང་དུ་ནི་སྦྱིར་གཞན་གསུལ་བྱ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱིས་བསྟན་བཅས་ལ་འཇུག་
པའི་ཡན་ལག་དུ་དགོས་སོགས་བཞི་སྟེ་དགོས་ཉིང་དགོས་བཙུང་བྱ་འབྲེལ་བ་བསྟན་ཅིང་
བཤད་དགོས་པ་དང་། དགོས་སོགས་བཞི་དེ་མ་བསྟན་ན་གསུལ་བྱ་བསྟན་བཅས་ལ་འཇུག་
པ་ལས་སྟོན་ཅིང་མ་འཇུག་པ་དང་། དེ་ཡང་གཞུང་དེ་ཉིད་དང་འབྲེལ་ཞིང་བསྟན་བཅས་ཀྱི་
དགོས་པ་ནི་དམ་པས་འདོད་བྱར་གྱུར་པ་དང་། རྒྱ་དེར་བསྟན་པའི་ཐབས་བསྟན་བཅས་
ཉིད་ཀྱིས་དགོས་པ་དེ་སྟབས་རྣམས་པ་ཞིག་དགོས་འབྲེལ་གྱི་སྐབས་སུ་བསྟན་དགོས་ཞེས་དགོས་
སོགས་བཞི་བསྟན་པའི་དགོས་པའི་གཏམ་སྦྱིར་བཤད་ནས། “དེ་ལ་ཁ་ཅིག་གཞི་
དང་། གཞན་དག་གཉེན་པོ་དང་། ལ་ལ་རྣམ་པ་བཙུང་བྱ་ཡིན་ནོ།” ཞེས་སྟོགས་སྤར་བྱས་
ནས་ “སྟོགས་དང་པོ་སྤར་ན་” ཞེས་པ་མན་ཆད་ལན་དུ་བྱེད་དོ། །མདོར་ན་དགོས་འབྲེལ་
ངག་གི་སྐབས་སུ། བསྟན་བཅས་ཀྱི་དགོས་སོགས་བཞི་བསྟན་པའི་དགོས་པ་སོགས་དོན་དུ་
མ་དང་འབྲེལ་ནས་བཤད་དེ། རྒྱ་སྤང་ལས། “དེས་ན་དམ་པའི་དོན་གྱི་ཡུལ་མཆོག་བཤད་
པ་བྱེད་ལ་མངོན་པར་སྟོན་བར་གྱུར། །འདི་སྐད་ཅིས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ལ། ཐམས་ཅད་ཀྱི་
འབྲེལ་བ་དང་བཙུང་པར་བྱ་བ་དང་དགོས་བ་དང་དགོས་པའི་དགོས་པ་རྟོགས་པ་སྟོན་དུ་
སེང་བའི་འཇུག་པ་ནི། ཐམས་ཅད་དུ་དོན་དུ་འགྱུར་བའི་ཐེ་ཆོམ་གྱིས་ཡིན་ཏེ། དེ་ན་ཤེས་
རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་ལ་འབྲེལ་བ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་བཙུང་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །འདི་
སྤར་གལ་ཏེ་འདིའི་འབྲེལ་བ་དང་བཙུང་པར་བྱ་བ་མ་སྟུས་ན་དེའི་ཆོ། སྟོན་ཆོག་ལ་སོགས་
པ་སྤར་འབྲེལ་པ་མེད་པ་དང་དོན་མེད་པར་དོགས་པས་ཉན་པ་ལ་སུ་ཡང་འཇུག་པར་མི་
འགྱུར་རོ། །དེས་ན་འདིའི་འབྲེལ་བ་དང་བཙུང་པར་བྱ་བ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བར་བཙུང་
དགོས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་འབྲེལ་བ་དང་བཙུང་པར་བྱ་བ་ཡོད་དུ་ཟེན་ཀྱང་བྱ་བ་རྟོགས་པའི་

²⁹³ ཉི་མི་རྣམས་འབྲེལ་ཞེ་བསྟན། ཤེར་བྱིན། ལ་ཤོག་ 2-ན།

ལས་ལ་བྱད་པར་དུ་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པ་སྐྱབ་བྱེད་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ཡང་སྐྱབ་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་ལས་འདས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཚུལ་གྱིས་མདོ་སྡེ་གཞན་དང་མ་འབྲེལ་བ་འཇུག་པའི་ཡན་ལག་བྱད་པར་ཅན་གྱི་དགོས་པ་དང་བལ་ན། ཤེས་རབ་གྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་མདོ་སྡེ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་དད་པས་རྗེས་སུ་འབྲང་བདག་ཀྱང་མཉན་པ་ཙམ་དུ་ཡང་གུས་པ་མི་སྐྱེའོ། །དེ་བས་ན་མདོ་སྡེ་ལ་འཇུག་པར་འདོད་པ་ན་མས་འཇུག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། དང་པོར་བྱ་བའི་འབྲས་བུ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དེར་གཏོགས་པའི་དགོས་པ་ཉིད་བརྗོད་པར་བྱའི། གཞན་དུ་གཏོགས་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན་མ་འབྲེལ་བ་བརྗོད་པར་འགྱུར་རོ། །མདོ་སྡེའི་ཐོག་མར་དགོས་པ་བརྗོད་པ་ནི་མདོ་སྡེ་ལ་གཞན་འཇུག་པའི་དོན་དུ་ཡིན་གྱི་ཕོངས་པས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དགོས་པའི་ངག་བསྟན་པས་གཞན་དག་མདོ་སྡེ་ལ་འཇུག་པར་ཡང་རི་ལྟར་འགྱུར་ཞེ་ན། གལ་ཏེ་དེར་གཏོགས་པའི་དགོས་པ་ཉིད་བརྗོད་གྱི་གཞན་དུ་གཏོགས་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་གྱི་དགོས་པ་བརྗོད་པས་གཞན་དུ་འཇུག་པར་འགྱུར་པ་ནི་སྐྱེ་ཡང་མེད་དོ། །མདོ་སྡེ་ཡང་བྱད་པར་ཅན་གྱི་དོན་གཙོ་རྩུན་པའི་ཆོག་ལ་བརྗོད་གྱི། བརྗོད་པར་བྱ་བའམ་དོན་རྩུན་པའི་རྣམ་པས་རྟོང་པའི་སྐྱ་ཙམ་ལ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་བས་ན་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ལ་སོགས་པར་གཏོགས་པ་ནི་བརྗོད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནོ། །བྱ་བའི་རང་བཞིན་ཡང་དགོས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་རང་གི་དོན་དུ་གྱུར་པའི་བརྗོད་པར་བྱ་བ་རྩུན་པར་བྱེད་པའི་མཆན་ཉིད་གྱི་བྱ་བ་ནི་ངག་ཐམས་ཅད་ལ་ཐུན་མོང་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཤིན་དུ་གཤམ་པས་དགོས་པ་ཉིད་དུ་གཟུང་བར་འོས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་ནི་བསྟན་བཅས་འབྲུལ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །བརྗོད་པར་བྱ་བ་མེད་པ་ཉིད་དུ་དོགས་པ་བསལ་བའི་དོན་དུ་ཉེ་བར་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ་བརྗོད་པར་བྱ་བ་བསྟན་པ་ཉིད་ཀྱིས་དགོས་པ་དེ་བསལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །བརྗོད་པར་བྱ་བའི་བྱད་པར་བསྟན་པར་འདོད་པས་དེ་ཉེ་བར་བཟུང་བ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། བརྗོད་པར་བྱ་བའི་བྱད་པར་རྩུན་པ་ཉིད་ཀྱིས་དེ་བསྟན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །བྱ་བའི་འབྲས་བུ་དེའི་ཡང་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་དགོས་པ་ཉེ་བར་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་མེད་པར་བྱ་བའི་འབྲས་བུ་ཙམ་གྱིས་མདོ་སྡེ་ལ་འཇུག་པ་མི་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར། །འདི་ལྟར་མདོན་པར་འདོད་པའི་གཙོ་བོའི་འབྲས་བུ་དོན་དུ་གཉེར་པའི་རྟོགས་པ་དང་ལྡན་པ་ན་མས་ནི་དེའི་ཐབས་ལ་འཇུག་ཏེ། རྒྱ་མེད་པའི་འབྲས་བུ་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར། རྒྱ་མེད་པའི་སྐྱབ་བྱེད་མ་ཆར་བ་མེད་པ་རྗེས་སུ་བསྐྱབས་པས་ནད་མེད་པ་ཐོབ་པ་དང་འདྲ་བར། ཤེས་པར་གྱུར་པའི་ཐབས་གོམས་པར་བྱེད་པ་ན་རང་གི་ཐབས་ལས་

བྱང་བའི་འབྲས་བུ་སྟེར་བར་བྱེད་པ་དེས་ན་ཐབས་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་མདོ་སྡེ་ལ་
 འཇུག་གོ། །དེ་པས་ན་འཇུག་པའི་ཡན་ལག་གི་གཙོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པས་ན་དགོས་པའི་ཡང་
 དགོས་པ་ཁོ་ན་ངེས་པར་བཟུན་པར་བྱའོ། །དེ་ཡང་ཐབས་སུ་གྱུར་པ་འབྲེལ་བ་ལ་སོགས་པ་
 མེད་པར་བཟུན་པར་མི་རྒྱས་པས་མདོ་སྡེའི་དགོས་པའི་ཡང་དགོས་པའི་ཐབས་བཟུན་པར་
 བྱ་བའི་དོན་དུ་འབྲེལ་བ་ལ་སོགས་པ་བཟོད་དོ། །དགོས་པའི་ཡང་དགོས་པ་དེ་ཡང་། འབྲེལ་
 པ་དང་ནི་རྗེས་མཐུན་ཐབས། རྟེན་བྱའི་དོན་ནི་རྗེས་བྱེད་དག་ཡོངས་བརྟགས་དབང་དུ་
 བྱས་པ་སྟེ། དེ་ལས་གཞན་པའི་དབང་བྱས་མིན། ཞེས་བྱ་བའི་ཚུལ་གྱིས་འབྲེལ་བ་དང་རྗེས་
 སུ་མཐུན་པའི་ཐབས་དང་ལྡན་པར་བཟུན་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཐབས་རྗེས་སུ་བསྐྱབ་
 པར་མི་རྒྱས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན་རིམས་ནད་སེལ་བར་བྱེད་པའི་འཛིག་པའི་
 གཙུག་གི་མོར་བྱ་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱན་གྱི་དོན་དུ་ཉམས་སུ་ཡང་འཇུག་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཐུག་པ་
 མེད་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ཉམས་སྟེན་བྱའི་མདོན་པར་འདོད་པ་ཡོངས་སུ་རྟོགས་པར་
 འདོད་པ་རྒྱན་ཆད་པའི་ཕྱིར་དེ་ལས་གོང་དུ་དགོས་པ་གཞན་ཆོལ་བར་མི་བྱེད་དོ། །འདིའི་
 འབྲེལ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་ལ་བཟོད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཞིག་འབྲེལ་བ་ནི་དགོས་
 པ་ལ་སོགས་པ་ཤིག་དུ་བཟུན་པར་མི་བྱ་སྟེ། འབྲས་བུ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གང་ཞིག་གང་
 བཟོད་དུ་ཟིན་ཀྱང་རྟོགས་པར་མ་གྱུར་པ་དེ་ནི་ལོགས་ཤིག་དུ་བབྱང་པར་འོས་ཏེ། དཔེར་
 ན་བཟོད་པར་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་རུང་ཅིག་བཟོད་པས་ཅིག་ཤོས་རྟོགས་པར་མི་འགྱུར་
 པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ན། དགོས་པ་བཟོད་པས་འབྲེལ་བ་མ་བཟོད་པ་ནི་མི་སྲིད་དོ། །འདི་ཉམས་དེ་
 རབ་དུ་སྟོན་པས་ནི་བཟུན་བཅས་དང་དགོས་པ་དག་གི་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་དང་། སྐྱབ་པར་
 བྱེད་པའི་ངོ་བོའི་ཕྱིར་མཆན་ཉིད་བཟུན་པར་བྱའོ། །གཞན་སྒྲ་མ་བརྒྱད་པའི་བྱ་བ་ལ་
 སོགས་པའི་མཆན་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་དོན་དུ་གཉེར་བ་འཇུག་པའི་ཡན་ལག་མ་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །བསྐྱབ་བྱང་དང་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་དེ་ཡང་དགོས་པ་བཟོད་པ་ཉིད་ཀྱིས་
 བཟུན་ཏེ། འདི་ཉམས་འདི་ནི་འདིའི་དགོས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྟོན་པས་ནི། འདི་ནི་འདིའི་སྐྱབ་
 བྱེད་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཟུན་པ་ཡིན་ནོ། །གང་ཞིག་གང་སྐྱབ་པར་མི་བྱེད་པ་དེའི་དགོས་པ་ནི་
 དེ་མ་ཡིན་ཏེ། ཏ་ཅང་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བས་ན་དོན་གྱི་ཤུགས་ཀྱིས་གོ་བས་འདི་ནི་
 དགོས་པ་བཟོད་པ་ལ་སོགས་པ་ཤིག་དུ་བཟོད་པར་བྱའོ། །ཁ་ཅིག་ན་རེ་ཆོས་རྣམས་པར་
 འབྱེད་པའི་དོན་དུ་གཞི་ཐམས་ཅད་བསྐྱས་པ་བཟོད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་
 རོ། །གཞན་དག་ནི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་མ་ལུས་

བ་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། ལ་ལ་ནི་ཤེས་བྱ་མ་ལུས་པ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་
བའི་ཕྱིར་རྣམ་པ་མ་ལུས་པ་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། ཞེས་ཟེར་རོ། །²⁹⁴ ཞེས་སོ། །

གོང་དུ་བཀོད་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་ཡི་མཆོམས་འབྱེད་ཚུལ་དང་ཁ་ཅིག་གསུམ་དངོས་སུ་བཀོད་
པའི་ཚུལ་དེ་ལྟ་ན་འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་འདི་དང་རྒྱ་རྒྱུ་གཉིས་འགལ་བར་ཡང་མི་
བསམ་སྟེ། འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་འདིར་ཡང་བརྟག་པ་གསུམ་བྱས་པ་ལྟར་ཁས་སྤངས་ན་རྒྱ་
རྒྱུ་དུ་བཀོད་པ་ལྟར་གྱི་བསྟན་བཅས་ཀྱི་དགོས་པ་ལ་སྟོན་འཇུག་པར་འདོད་པས་འགྲེལ་
བ་དོན་གསལ་གྱིས་རྒྱ་རྒྱུ་དེ་མི་འགོག་པའི་ཕྱིར། འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་དུ་མཆོམས་
འབྱེད་ཚུལ་གྱི་དོན་གྲུབ་ཅིང་ཁ་ཅིག་དངོས་སུ་བཀོད་པ་དང་འདྲའོ། །

2.2.1.1.1.2.1.2 གང་ཟག་སྤྱི་འདོད་པ་ཡིན་པ།

གཉིས་པ་གང་ཟག་སྤྱི་འདོད་པ་ཡིན་པ་ནི། རྩ་རབས་པ་ཁ་ཅིག་²⁹⁵ ཐོགས་མེད་དང་། ཆོས་
སྦྱོང་དང་། ལྷ་སྦྱབ་ཀྱི་རྗེས་སུ་ནི་འབྲང་ལ་ཐོགས་མེད་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་གི་ལྷང་ལགས་
པར་མི་ཤེས་པའི་མཁས་པ་འགའ་ཞིག་ནི་ཚུད་པ་པོ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འདོད་ཀྱང་འགྲིག་སྟམ་
པའི་ཕྱི་རབས་ཀྱི་མཁས་པ་མི་སྤང་རོ། །མི་འགྲིག་པའི་རྒྱ་མཆོན་དངོས་སུ་མ་བཀོད་ཀྱང་།
མི་འགྲིག་སྟེ། ལྷངས་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་དགོས་པ་ཏ་ཅང་ཆུང་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་པ་ལྟར་
ཡིན་ནམ་སྟམ་སྟེ་དབྱད་པར་བྱའོ། བོད་ཀྱི་མཁས་པ་ཁ་ཅིག་²⁹⁶ གཞི་གཉེན་རྣམ་རེ་རེ་ནས་
ཁོ་ནར་བརྗོད་བྱས་བྱེད་པར་དངོས་སུ་འདོད་མཁན་བྱུང་བ་མིན་གྱི། བརྟག་པ་གསུམ་
དོགས་པ་ཁོང་སྦྱོང་ཡིན་ཞེས་འདོད་ཀྱང་རྒྱ་རྒྱུ་དང་བསྟན་ན་ཚུད་པ་པོ་དངོས་སུ་བྱུང་

²⁹⁴ རྒྱ་རྒྱུ་། ཟླ་བསྟན། ཤར་ཕྱིན། ཆ་ཤོག་ 2-ན།

²⁹⁵ ཁ་ཅིག་འདི་བཅས་ཀྱང་མ་རྟེན་དེ། རྟོག་གི་འགྲེལ་བ་ཕྱིན་ཆད་དུ་དེ་ལྟ་སྤྱི་འདོད་པ་མི་སྤང་བས། རྩ་དར་གྱི་མཁས་པ་ཡིན་ནམ་
སྟམ།

²⁹⁶ བཅས་ཀྱང་མ་རྟེན་དེ། འོན་ཀྱང་། ཤུལ་མཆོག་ལྟར་གྱི་ལྷང་རིགས་རྒྱ་མཆོ་ཤོག་ 139 ལས། “ལོ་ཙྰ་བ་ཆེན་པོ་དཔོན་སློབ་ལྟར་
ན། འདི་ལ་ཡང་ཚུད་པ་འདི་ལྟར་འབྱུང་སྟེ། བསྟན་འཛོམས་འདི་བསྟན་འཛོམས་རྩལ་ཐ་དད་པ་གསུམ་དུ་འགྱུར་ཏེ། འཕགས་པ་གསུམ་གྱི་
མདོན་པར་རྟོགས་པ་མཐའ་དག་བརྗོད་བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་ཚུད་པ་ཁོངས་ནས་སྤངས་ནས།” ཞེས་གསུངས་པས་རྟོག་གི་
འདོད་ཚུལ་ལ་ཚུད་པ་འདི་ཁོངས་སྤངས་ཡིན་ཞེས་སྟོན་དགོས་སམ་སྟམ།

བར་གསལ་སྟེ། རྩོད་པ་འགོད་པའི་སྐབས་སུ། “ཁ་ཅིག་” ཅེས་དང་ “གཞན་དག་” ཅེས་
 དང་ “ལ་ལ་” ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན་མདོ་དང་བསྟན་བཅས་གང་ལ་རྩོད་པ་
 ཡིན་ཞེ་ན་མདོ་ལ་རྩོད་པ་ཡིན་པར་མངོན་ནོ། །དེ་ལྟ་ན་བསྟན་བཅས་འདི་ལ་བཟོད་བྱ་གང་
 བྱས་ཞེས་པའི་ཚུལ་གྱིས་བསྟན་བཅས་ལ་དྲགས་ [74] པ་འདི་འགོད་པ་ཅི་འབྲེལ་ཞེ་
 བ། བསྟན་བཅས་ཀྱི་བཟོད་བྱ་ཉིད་མདོའི་བཟོད་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་འབྲེལ་ལོ། །ཁོ་ན་རེ། ཤེས་
 བྱ་ཆོས་ཅན། སྐབས་འདིར་མདོ་ལ་རྩོད་མི་རིགས་ཏེ། རྩོད་པ་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་ཉིད་ལ་
 བཀོད་པའི་ཕྱིར། རྟོགས་བྱུང་སྟེ། འབྲེལ་པ་དོན་གསལ་ལས། “དེ་ལྟར་བྱག་འཆལ་བ་དང་
 བཟོད་པ་སྟོན་དུ་འགོ་བའི་བསྟན་བཅས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱུ་” ཞེས་གསུངས་པའི་
 ཕྱིར། ཟེར་ན། རྩོན་མེད་དེ། འདིར་མདོ་དང་བསྟན་བཅས་བཟོད་བྱ་གཅིག་པའི་ཕྱིར།

2.2.1.1.2.1.3 གཞུང་གང་ལས་འབྲེལ་དབྱེད་པ།

གསུམ་པ་གཞུང་གང་ལས་འབྲེལ་དབྱེད་པ་ནི། ཉི་ལྟང་དང་རྣམ་འབྲེལ་ལྟར་ན། མཆོད་
 བཟོད་ལ་མཁྱེན་གསུམ་ལ་བྱག་འཆལ་སྒྲིམ་པས་བྱགས་ལ་མདོའི་བཟོད་བྱ་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་
 རྒྱུ་དུ་གྱུར་པའི་བསྟན་བཅས་ཤིག་རྩོམ་པར་དམ་བཅས་ཤིང་བསྟན་བཅས་འདི་རྩོམ་པ་དེ་
 ཡང་དགོས་པ་གང་གི་ཕྱིར་སྒྲུལ་པ་ལ་ “རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཉིས་ལམ་” ཞེས་
 སྒྲུལ་གྱི་དགོས་འབྲེལ་གྱིས་དགོས་པ་བསྟན་ཏོ། །དེ་ནས་རྩོད་པ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་བཀོད་དེ།
 ཅི་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱུ་འདི་གཞི་ཕྱང་ཁམས་སྟེ་མཆོད་བསྐྱུས་པས་སམ། འོན་ཏེ་
 གཉེན་པོ་ལམ་གསུམ་ལྟ་བུ་བསྐྱུས་པས་སམ། དེ་སྟེ་རྣམ་པ་མ་ལུས་པ་བསྐྱུས་པས་རྒྱུ་དུ་བྱེད་
 ཅེས་དྲིས་པའི་ཚུལ་གྱིས་གཞི་གཉེན་རྣམ་གསུམ་ལས་གང་བཟོད་བྱར་བསྐྱུས་ནས་རྒྱུ་དུ་
 བྱེད་ཅེས་འདྲི་བའི་ཕྱིར་བཅུམ་པར་དམ་བཅའི་གཞུང་ལ་རྩོད་དོ། ། “དེ་སྟེ་” ཞེས་པ་འདི་
 “འོན་ཏེ་” ཞེས་པ་དེའི་རྣམ་གངས་སོ། །འབྲེལ་ཆེན་རྒྱུ་སྒྲུང་ནི་བསྟན་བཅས་སྤྱིར་དགོས་
 སྒྲུལ་བཞི་བཀོད་ནས་མདོ་བརྒྱུད་སྟོང་པའི་དགོས་སྒྲུལ་བཞིའི་ནང་གསེས་བཟོད་བྱ་ལ་
 དྲགས་པ་གཙོད་པའི་ཕྱིར་དགོས་འབྲེལ་ལ་བཅུད་དོ། །ཉི་མའི་འབྲེལ་པ་གཉིས་དང་བརྒྱུད་
 སྟོང་པའི་འབྲེལ་པ་གཅིག་སྟེ་གཞུང་ཁག་དེ་གཉིས་ལྟར་ན་དགོས་འབྲེལ་གྱི་སྐབས་སུ་རྩོད་
 པ་འདི་བཀོད་ནས་བསྟན་བཅས་ཀྱི་དགོས་སྒྲུལ་བཞིའི་ནང་གསེས་ཀྱི་བཟོད་བྱ་ལ་དྲགས་

པ་གཅིད་པའི་ཕྱིར་རོ་དགོས་འབྲེལ་དེའི་གཞུང་དུ་སྤྱད་པར་རིགས་སོ། །འབྲེལ་པ་དོན་གསལ་འདི་ལྟར་ན་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་རྒྱལ་སྤྱོད་ལྷན་ཤེས་རབ་ཀྱིས་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་གཞུང་ལ་ཡར་སྐྱོར་ལ། འབྲེལ་ཕྱག་གསུམ་པ་དང་ཨར་བྱང་ཁྱབ་ཡེ་ཤེས་²⁹⁷ ཀྱིས་ཉི་མུང་རྒྱན་མུང་སྟེ་འབྲེལ་ཆེན་གཉིས་སུ་དགོས་འབྲེལ་ལ་སྐྱར་བ་དང་ཚུད་ལན་འདི་ཡིས་བརྗོད་བྱ་ངོས་འཛིན་པའི་ཕྱིར་དགོས་འབྲེལ་ལ་ཕྱི་མར་སྐྱོར་བར་རིགས་ཞེས་འཆད་ཀྱང་། འབྲེལ་པ་དོན་གསལ་འདིའི་ནང་ལ་མཆོད་བརྗོད་ཀྱིས་བཅུམ་པར་དམ་བཅས་པ་ལས་འཕྲོས་ཤིང་ “སྟེ་པོ་སྟོ་གྲོས་དམན་པ་དག” ཅེས་སོགས་ཀྱི་དགོས་འབྲེལ་གྱི་མཆོམས་སྤྱད་ཀྱི་སྟོན་དུ་བཀོད་པའི་ཕྱིར་སྐྱ་མ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་བཞེད་པ་ལྟར་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ཚུད་སྟངས་ལ་སྐྱོར་བ་རིགས་སོ། །

2.2.1.1.1.2.1.4 འཆད་ཚུལ་གཞན་དགག་པ།

བཞི་པ་འཆད་ཚུལ་གཞན་དགག་པ་ལ་གཉིས། 2.2.1.1.1.2.1.4.1 དགག་པ་དངོས་དང་། 2.2.1.1.1.2.1.4.2 རང་ལུགས་བསྟན་པའོ། །

2.2.1.1.1.2.1.4.1 དགག་པ་དངོས།

དང་པོ་དགག་པ་དངོས་ནི། ཨར་བྱང་ཁྱབ་ཡེ་ཤེས་²⁹⁸ ན་རེ། གལ་ཏེ་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཚུམ་ན།

²⁹⁷ དེ་ལྟར་ཡང་། ཨར་བྱང་ཁྱབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འབྲེལ་པ་རྣམས་འབྲེད་ཤོག་145 ལས། “དེ་ལྟར་བྱུག་འཚལ་བ་དང་ཞེས་པའི་གཞུང་འདི་རྣམས་མ་དུ་ལྟར་ན་ཡང་། མཁྱེན་པ་གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན་གྱིས་བསྟོད་པ་བྱས་པས་དེ་དང་མཐུན་པའི་བཤད་པར་དམ་བཅས་ཤུགས་ཀྱིས་བྱས་པ་ལ། མཁྱེན་པ་གསུམ་སྟོན་པའི་བསྟན་བཅོས་བྱེད་ན། དེ་དག་དམིགས་པ་གཞི་དང་ལམ་དང་རྣམ་པ་སྟོན་དགོས་ལ། དེ་ལ་ཡང་གཞུང་ནས་བསྟན་པའི་ཉེས་པ་ཡོད་དོ་ཞེས་བརྒལ་བ་བཀོད་ནས། དེའི་ལན་སྟོན་པ་ཡིན་པས་མཆོད་བརྗོད་དུ་འདུའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། དེ་དག་ནི་དགོས་འབྲེལ་གྱི་བརྗོད་བྱ་སྟོན་པའི་གཞུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་དག་ནི་དགོས་འབྲེལ་དུ་བྱེད་པ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་ཆོགས་སུ་བཅད་པའི་འབྲེལ་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་གཞུང་དུ་འོང་བར་རིགས་པའི་ཕྱིར་རོ་སྟུམ་ན། འབྲེལ་པ་ལྟར་ན་དགོས་འབྲེལ་སྟོན་པའི་གཞུང་ཡིན་ཏེ། ཉི་མུང་འབྲེལ་དང་འབྲེལ་ཆེན་གཉིས་ཀར་དེའི་གཞུང་དུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །” ཞེས་སོ། །

²⁹⁸ ཨར་བྱང་ཁྱབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འབྲེལ་པ་རྣམས་འབྲེད་ཤོག་146 ལས། “ཆོས་རྣམས་པར་འབྲེད་པའི་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་པའི་དོན་དུ་དེའི་དམིགས་པ་གཞི་ཙམ་བརྗོད་བྱར་བསྐྱས་པའམ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་མ་ལུས་པ་སྤང་བའི་དོན་དུ་གཉེན་པོ་ཙམ་མཁ། ཤེས་

1. གཞི་ཕུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་ཅམ་མཁ།
2. གཉེན་པོ་ལམ་ཅམ་མཁ།
3. རྣམ་པ་ཆོས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཅམ་ཞིག

བརྗོད་བྱ་ལྟར།

1. དང་པོ་གཞི་ཅམ་བརྗོད་བྱ་ལྟར་ཕ་ལྟར་ན་མངོན་པའི་ཕྱི་སྣོད་ནས་མ་བཤད་པ་
བཤད་རྒྱ་མེད་ཅིང་གཞིའི་བཤད་པ་སྟོན་ན་རྒྱན་དང་ཆོས་མངོན་པའི་གཞུང་དང་
སྒྲིལ་སོ། [75]
2. གཉེན་པོ་ལམ་ཅམ་བརྗོད་བྱ་ལྟར་ཕ་ལྟར་ན། གཉེན་པོ་འབའ་ཞིག་བསྟན་པ་དང་།
གཉེན་པོ་སྤང་བྱ་དང་བཅས་པ་གཉེན་ཁ་ཆོན་བྱས་ནས། གཉེན་པོ་འབའ་ཞིག་སྟོན་
ན་རྒྱན་ལ་བརྟེན་ནས་སྤང་བྱ་གང་གི་གཉེན་པོ་གང་ཡིན་མི་རྟོགས་ལ། དཔེར་ན་
བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དང་བདག་འཛིན་གཉེན་ལས། ཤེས་རབ་དེ་འབའ་
ཞིག་བསྟན་ན། གཅིག་ཅིག་ཤོས་ཀྱི་གཉེན་པོ་ཡིན་པར་མི་གོ་ཞིང་། བདག་མེད་
རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་སྤུན་སྲུང་ཆོག་པར་མ་བསྟན་པར་འགྱུར་བ་བཞིན་
ནོ། །གཉེན་པོ་སྤང་བྱ་དང་བཅས་པར་སྟོན་ན་ཉན་མངས་སྤེད་པ་ལྟ་བུ་གཅིག་ལ་
ཡང་། བདག་རྟེན་མིག་ནས་ཡིད་བར་གྱི་དབང་པོ་དྲུག་དམིགས་རྟེན་གཟུགས་ནས་
ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་བར་གྱི་ཡུལ་དྲུག་རྒྱུའི་རྟེན་ཀྱན་གཞི་རྣམ་ཤེས། གཙུ་བོ་རྣམ་
ཤེས་དྲུག་གྲོགས་སེམས་བྱུང་དང་བཅས་པ་སྟོན་དགོས་ལ། དེ་བསྟན་པ་ལ་ཡང་གཞི་
ཕུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་བསྟན་དགོས་པས་སྟོན་དང་པོ་གཞི་ཅམ་བརྗོད་བྱ་ལྟར་ཕ་
ལས་མི་འདའོ།
3. གསུམ་པ་རྣམ་པ་ཅམ་བརྗོད་བྱ་ལྟར་ཕ་ལྟར་ན། རྣམ་པ་ཆོས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་བསྟན་པ་
ལ་གཞི་ཕུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་བསྟན་པ་མེད་པ་དང་བསྟན་པ་ཡོད་པ་གཉེན་སྲུ་ཁ་
ཆོན་བྱེད་ནས། རྣམ་པ་གཞི་མེད་ཅམ་ཞིག་བརྗོད་བྱ་བསྟན་ན་སྐྱེས་སྤུ་ལ་མཁོ་བོའི་
དོན་མ་བཤད་པར་འགྱུར་ལ། རྣམ་པ་གཞི་བཅས་བསྟན་ན་གཞི་ཅམ་བསྟན་པ་ལ་

བྱ་མ་ལུས་པ་ཤེས་པའི་ཨོད་ན་དུ་རྣམ་པ་ཅམ་བསྟན་པས་རྒྱན་དུ་བྱེད།” ཞེས་སོགས་དང་། ཤོག་149 ལས། “དཔེར་ན་སྤང་བྱ་རམ་
དང་ན་ལེ་ཤམ་གསུམ་སོ་སོར་བྲོས་ན་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་མཛོན། ལུང་གི་སྟེ་མ་སྟོན་ཆ་ཤོག་ 69 ལ་ཡང་ཕྱོགས་འདི་དང་འདྲ་བ་ཞིག་
གསལ་ལོ།

བཀོད་པའི་སྒྲིན་དུ་འགྱུར་རོ། །གཞི་གཉེན་ལམ་གསུམ་ག་བསྐྱུས་ན་བསྐྱུས་བཅས་ལྷན་
 ལྷན་བཅས་པ་ཞིག་གི་དུང་པ་མ་ཡིན་པ་འཇམ། གཞི་ཅམ་བཟོད་བྱར་བསྐྱུས་པའི་སྒྲིན་མངོན་
 པ་དང་སྒྲོས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲིན་གསུམ་གར་ཐལ་ལ་ཞེས་པའི་ཚུང་པ་བཀོད་
 བས། ལན་དུ། 1 བྱ་རམ། 2 སྒྲན་སྒྲའམ་སྒྲ། 3 སོ་བ་རིས་སམ་ན་ལེ་ཤམ། གསུམ་སོ་
 སོར་སྒྲོས་ན་རིམ་པ་ལྟར་ 1 བད་ཀན། 2 མཁྲིས་པ། 3 རྒྱང་རྒྱམས་སྦྱིད་ཀྱང་དེ་གསུམ་
 ག་སྒྱུར་ནས་སྒྲོས་ན་ནད་གང་ཡང་མི་སྦྱི་བ་བཞིན་དུ་གསུམ་ག་བཟོད་བྱར་བསྐྱུས་
 པས་རེ་རེའི་སྒྲིན་གང་ཡང་མེད་དོ། །ཞེས་སྒྲོན་གྱི་མཁས་པ་འདི་དག་འཆད་དོ། །

ཨར་དང་བྱ་སྒྲོན་གྱི་འདོད་ཚུལ་འདི་ལ་རིགས་པ་འདི་སྒྲ་བར་བྱ་སྟེ། ཅི་ཕྱགས་སྒྲ་མར་
 བརྟག་པ་གཞི་ཅམ་བཟོད་བྱར་སྐྱུད་པ་སོགས་རིམ་ལྔར་བྱས་པ་དེ་ལྟར་ཁས་སྒྲངས་ན་སྒྲིན་དེ་
 དག་འོང་ངམ་མི་འོང་། ཅི་གཞི་ཅམ། གཉེན་པོ་ཅམ། རྒྱམ་པ་ཅམ་གསུམ་པོ་གང་རྒྱང་བཟོད་
 བྱར་སྐྱུད་ན་སྒྲར་བཀོད་པའི་སྒྲིན་མངོན་པ་དང་སྒྲོས་པ་སོགས་འོང་ངམ་མི་འོང་།

གཉེས་པ་སྒྲིན་དེ་དག་མི་འོང་བ་ལྟར་ན། 1 འགྲེལ་ཆེན་རྒྱན་གྱི་སྒྲུང་བར་ “ཕྱགས་དང་པོ་
 ལྟར་ན་” ཞེས་པ་མན་ཆད་རང་གཞུང་དུ་བྱས་པ་དང་འགལ་བ་དང་། 2 བྱ་རམ་སོགས་སྒྲན་
 གསུམ་སོ་སོར་རེ་རེ་ནས་སྒྲོས་ན་བད་ཀན་སོགས་གྱི་ནད་སྦྱིད་པ་ལྟར་མ་ཡིན་པར། གཞི་
 ཅམ་བཟོད་བྱར་སྐྱུད་པ་སོགས་བརྟག་པ་གསུམ་སོ་སོར་ཁས་སྒྲངས་ཀྱང་སྒྲིན་མེད་པའི་ཕྱིར་
 དཔེ་དོན་མི་འགྲིག་པ་དང་། 3 “ཕྱགས་དང་པོ་ལྟར་ན་” ཞེས་གཞི་ཅམ་བཟོད་བྱར་སྐྱུད་པ་
 སོགས་གསུམ་ལ་སྒྲིན་འཕེན་པ་ལྟར་མི་འོང་བ་རང་ཉིད་ཀྱང་མི་འདོད་པ་དང་འདོད་དུ་
 རྒྱག་ནའང་གསུམ་པོ་གང་རྒྱང་རེ་རེ་བསྒྲུམས་ནས་བསྐྱུས་པའི་སྒྲིན་མེད་དེ། ཞེས་པའི་ཆོག་
 འགྲེལ་བཞག་ཅིང་དོར་ནས་ “གང་རྒྱང་རེ་རེ་བསྐྱུས་སུ་རྒྱག་ན་སོ་སོ་ལ་ཡང་སྒྲིན་མེད་”
 ཅེས་བཤད་དགོས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་མི་འཐད་དོ། །གཞི་ཅམ་བཟོད་བྱར་སྐྱུད་པ་སོགས་
 བརྟག་པ་གསུམ་རེ་རེ་ལ་སྒྲིན་མི་འོང་ན།

1. འགྲེལ་ཆེན་རྒྱན་སྒྲུང་གི་ནད་གསེས་གྱི་ “ཕྱགས་དང་པོ་ལྟར་ན་” ཞེས་བརྟག་པ་
 གསུམ་རེ་རེ་ལ་སྒྲིན་བཟོད་པ་དེ་ཆོས་ཅན། རང་གཞུང་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བརྟག་པ་
 གསུམ་རེ་རེ་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་སྒྲིན་མི་འོང་བའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རུས་ཏེ། ཨར་གྱི་འགྲེལ་

པ་ལས། “དེ་ནི་འགྲེལ་ཆེན་ཉིད་ནས་བཤད་དོ་”²⁹⁹ ཞེས་རང་གཞུང་མཆོམས་
བཅོད་ཚུལ་དང་འགལ་ལོ།

2. དཔེ་དང་དོན་མི་འགྲིག་ཏུ། དཔེའི་སྐབས་སུ་སྒྲན་གསུམ་གང་རུང་གཅིག་ཁོ་ན་ཟོས་
ན་བད་ཀན་སོགས་ཀྱི་ནད་སྦྱེད་པའི་སྒོ་ནས་སྦྱོན་འོང་ཡང་། དོན་གྱི་སྐབས་སུ་གཞི་
ཙམ་བཅོད་བྱར་སྤྱད་པ་སོགས་ཀྱི་བརྟག་པ་གསུམ་པོ་གང་རུང་གཅིག་ཁོ་ན་ལྟར་
འདོད་ན་སྦྱོན་མི་འོང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དཔེའི་སྐབས་སུ་སོ་སོ་བ་ལ་སྦྱོན་ཡོད་ཅིང་།
དོན་གྱི་སྐབས་སུ་སོ་སོ་བ་ལ་སྦྱོན་མེད་པའི་ཕྱིར།
3. ཡར་གྱི་སྦྱོན་དེ་དག་མི་འོང་བ་མི་འདོད་དེ། སྦྱོན་དེ་དག་འོང་བར་འདོད་པའི་ཕྱིར།
སྦྱོན་མི་འོང་བར་འདོད་ཟེར་ན་ཡང་། འོ་ན། ཕྱོགས་གསུམ་ག་བསྐྱས་པའི་སྦྱོན་མེད་
ཅས་པ་མ་ཟད། ཕྱོགས་རེ་རེ་ལ་ཡང་འདོད་པ་ལ་སྦྱོན་མེད་ཅས་ཟེར་དགོས་པར་
ཐལ། སྦྱོན་དེ་དག་མི་འོང་བར་འདོད་པའི་ཕྱིར།³⁰⁰

དང་པོ་གཞི་ཙམ་སོགས་བཅོད་བྱར་སྤྱད་པ་ལ་སྦྱོན་མངོན་པ་དང་སྒྲོས་པ་སོགས་ཀྱི་སྦྱོན་དེ་
དག་འོང་བ་ལྟར་ན། སྒྲན་གསུམ་ག་མཉམ་དུ་སྤྱར་བའི་དཔེ་ལྟར། གཞི་གཉེན་རྣམ་གསུམ་
ག་བཅོད་བྱར་བསྐྱས་པར་རང་ཉིད་ཀྱང་འདོད་བཞིན་དུ་གཞི་མངོན་པ་ནས་བཤད་ [76]
མ་བཤད་བརྟག་པའི་སྒོ་ནས་སྦྱོན་བཅོད་པ་དང་། གཉེན་པོ་སྤང་བྱ་དང་བཅས་མ་བཅས་
བཅོད་བྱར་སྤྱད་པའི་སྒོ་ནས་སྦྱོན་བཅོད་པ་དང་། རྣམ་པ་གཞི་དང་འབྲེལ་མ་འབྲེལ་གཉིས་
ཀ་བཅོད་བྱར་བསྐྱས་པ་ལ་སྦྱོན་འགོད་པ་ནི་བཞད་གང་དོ། སྦྱོན་དེ་དག་འོང་ན། རང་ཉིད་
ཀྱི་འདོད་པ་ཞིག་ལ་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྦྱོན་འཕེན་པའི་བཞད་གང་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། མངོན་
རྟོགས་རྒྱ་ཆོས་ཅན། མངོན་པ་དང་སྒྲོས་པར་ཐལ། གཞི་བཅོད་བྱར་བསྐྱས་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
གཞི་ལམ་གཉེན་གསུམ་བཅོད་བྱར་བསྐྱས་པའི་ཕྱིར། བྱབ་སྟེ། གཞི་ཙམ་བཅོད་བྱར་བསྐྱས་
པ་ལ་སྦྱོན་འོང་བའི་རྒྱ་མཆོན། མངོན་པ་ལས་མ་བཤད་པའི་གཞི་མེད་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། གཞན་ལ་རིགས་འགྲེ།

²⁹⁹ མངོན་རྟོགས་རྒྱ་ཀྱི་འགྲེལ་པ་རྣམ་འབྱེད་ཤོག་ 149 ལ་གསལ།

³⁰⁰ འདི་ནི་འབྲས་སྤངས་སྒོ་མང་སྤྱུ་འབྲས་སྒོ་རྒྱུ་མཆོག་གི་ལྷགས་ཚིམ་གསེར་ཕྱེད་བཟོ་སྦྱང་ཐེང་དང་པོ་ཤོག་ 307 ལ་གསལ་བ་
ལྟར་བཞེད་དོ།

2.2.1.1.1.2.1.4.2 རང་ལུགས་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་བསྟན་པ་ནི། རྒྱུ་སྤང་དུ་ “ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཆོས་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་
 རྟོན་དུ་གཞི་ལུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་ཐམས་ཅད་བསྐྱུས་པ་བཟོད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་
 རོ། །གཞན་དག་ནི། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་སྲེད་པ་སོགས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་གཉེན་པོའི་
 ཕྱོགས་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་སོགས་མ་ལུས་པ་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་
 རོ། །མཁས་པ་ལ་ལ་ནི། ཤེས་བྱ་མ་ལུས་པ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རྣམ་པ་སྟེ་ཤེས་
 བྱའི་བྱེ་བྲག་མ་ལུས་པ་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །”³⁰¹ ཞེས་པ་ལྟར་ཤེས་དགོས་
 གོ། །

ཕྱོགས་གསུམ་པོ་དེ་དག་གི་རྟོན་ཡང་ཚུད་ལན་གྱི་སྐབས་གྱི་ཁ་ཅིག་ནི། ལུང་ཁམས་སྐྱེ་
 མཆེད་དམ་མངོན་ཆོས་གསུམ་གྱི་རབ་དབྱེ་རྟོགས་པ་ཙམ་གྱི་ཕྱིར་དུ་དེ་གསུམ་གྱི་གངས་ཀ་
 དང་། མཚན་ཉིད་དང་། རྩོམ་པོའི་རབ་དབྱེ་ཙམ་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤང་བ་ཙམ་གྱི་ཕྱིར་
 དུ་གཉེན་པོ་མ་ལུས་པ་དང་། ཤེས་བྱའི་རྣམ་གངས་མ་ལུས་པ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཙམ་གྱི་ཕྱིར་དུ་
 རྣམ་བཤགས་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་མ་ལུས་པ་བསྟན་པར་འདོད་དོ། །ཚུད་ལན་གྱི་ཕྱོགས་ལྔ་
 དེ་དག་གི་འབྲུལ་གཞི་ཡང་། མདོ་ལས། ལུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་དང་། ས་དང་པར་བྱིན་ལ་
 སོགས་པ་དང་། དགེ་མི་དགེ་ཟུག་པ་ཡོད་མེད། ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་དང་བཅས་མ་བཅས་ལ་སོགས་
 པའི་འགྲེས་དུ་མ་ཞིག་གསུངས་པ་རྣམས་སོ། །གཟུགས་ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་གྱི་ཤར་བྱིན་
 གྱི་མདོའི་འགྲེས་རྟུང་གི་ནང་གི་ལུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད། ལམ་གྱི་རྩོམ་གྱུར་པའི་ས་དང་
 པར་བྱིན་དང་། དགེ་མི་དགེ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་མང་པོ་ཞིག་མཐོང་ནས། ཤར་བྱིན་གྱི་མདོའི་
 བཟོད་བྱ་དེ་གསུམ་པོ་གང་རུང་གཅིག་ཁོ་ནའོ། །སྟམ་དུ་འབྲུལ་ལོ། །

³⁰¹ ལྷ་བསྟན། ཤར་བྱིན། ཆ་ཤོག་ 3-ན།

2.2.1.1.1.2.1 ཡན་ལག་གི་དོན།

གཉིས་པ་ཡན་ལག་གི་དོན་ལ་གཉིས། 2.2.1.1.1.2.1.1 ཚུད་པ་དང་ 2.2.1.1.1.2.1.2 ལན་ནོ། །

2.2.1.1.1.2.1.1 ཚུད་པ།

དང་པོ་ཚུད་པ་ལ་གཉིས། 2.2.1.1.1.2.1.1.1 ཇི་བ་དགོད་པ་དང་། 2.2.1.1.1.2.1.1.2 དེ་ལ་སྒྱུན་བཟོད་པ་འོ། །

2.2.1.1.1.2.1.1.1 ཇི་བ་དགོད་པ།

དེ་ལྟར་ཕྱག་འཆལ་བ་དང་བསྟོད་པ་སྟོན་དུ་འགྲོ་བའི་བསྟན་བཅས་མངོན་པར་རྟོགས་པ་འི་
རྒྱུ་གཞི་དང་གཉེན་པོ་དང་རྣམ་པ་རྣམས་ལས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་བསྟུས་པ་མཛད་
ནས།

དང་པོ་ཇི་བ་དགོད་པ་ནི། མཆོད་བཟོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་མཁུན་གསུམ་གྱི་སྒྲིལ་བཟོད་པས་
བཟོད་བྱ་དང་མཐུན་པའི་བཟོད་ཕྱག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཤུགས་ལ་དེ་གསུམ་བཟོད་བྱར་བྱས་
པའི་བསྟན་བཅས་ཚུམ་པར་ཁས་སྤངས་སོ། ། “ཉན་ཐོས་ཞི་བ་ཆོལ་རྣམས་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་
མཆོད་བཟོད་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་མཁུན་གསུམ་ལ་བཟོད་པའི་ཤུགས་ཀྱིས་སྐབས་བབ་ཀྱི་བཅུམ་
རྒྱུའི་བསྟན་བཅས་དེས་མཁུན་གསུམ་བཟོད་བྱར་སྟུང་པ་ཤུགས་ལ་བསྟན་པའི་ཚུལ་ཡོད་དེ།
མཆོད་བཟོད་དང་བསྟན་བཅས་ཀྱི་ལུས་བཟོད་བྱ་མཐུན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཡིན་པ་ལ།

ཁ་ཅིག་ན་རེ་སྤར་བཤད་པ་དེ་ལྟར་མས་རིམ་གྱིས་བསྟུས་ཏེ་ཕྱག་འཆལ་བ་དང་བསྟོད་པ་
བསྟན་བཅས་ཀྱི་ལུས་ཀྱི་སྟོན་དུ་འགྲོ་བ་མཛད་པའི་ཤུགས་ལ། ལུས་ཀྱི་མདྲིའི་བཟོད་བྱ་
གཏན་ལ་འབབས་པའི་བསྟན་བཅས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱུ་ཞེས་པ་ཞིག་མཛད་པར་

འགྱུར་བར་ཁས་ལེན་ན་ནི། མཁྱེན་གསུམ་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་མཆོན་མི་རྒྱས་པར་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ཡུལ་གསུམ་པོ་གཞི་གཉེན་རྣམས་གསུམ་པོ་འདི་ཚུལ་འདི་ལྟར་རྟོགས་པ་མཁྱེན་པ་འདིའི་ཞེས་མཁྱེན་པ་ཡུལ་དང་འབྲེལ་བར་བསྟན་དགོས་ལ། བསྟན་པ་དེ་ཡང་།

1. ཆོས་རབ་དུ་རྣམ་འབྱེད་གྱི་ཤེས་རབ་སྦྱང་པའི་ཕྱིར་དུ་ཡུམ་གྱི་མདོས་བརྗོད་བྱ་གཞི་ཕྱང་ཁམས་སྦྱེ་མཆེད་གྱི་གྲངས་མཆོན་ཉིད་ངོ་བོའི་རབ་དབྱེ་ཅམ་དང་།
2. མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤྱང་བ་ཅམ་གྱི་ཕྱིར་དུ། གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་མ་ལུས་པའམ། ཕྱང་ཁུབ་གསུམ་གྱི་ལམ་ཅམ་དང་།
3. ཤེས་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་མ་ལུས་པ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་རྣམ་བཤགས་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པའི་རབ་དབྱེ་ཅམ་ [78] ཞིག་བརྗོད་བྱར་བསྟུས་སོ། །

ཞེས་འདོད་ཚུལ་གསུམ་ཕྱང་བ་རྣམས་ལས་འདིར་བསྟན་བཅས་གྱིས་དེ་གསུམ་གང་ཡང་ཅུང་བ་ཞིག་སྟེ་གང་བརྗོད་བྱར་བསྟུས་པས་ཡུམ་གྱི་རྒྱན་དུ་མཛད། དེ་ལྟར་ཕྱག་འཆའ་བ་དང་བསྟོད་པ་སྟོན་དུ་འགྲོ་བའི་བསྟན་བཅས་མདོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན། ཞེས་བཤད་པ་ལ། འདིར་ “དེ་ལྟར་” ཞེས་སྟོས་པའི་དོན། སྤར་བཤད་པའི་ལྟར་ཞེས་པའི་དོན་དོ། །འོ་ན་སྤར་བསྟན་བཅས་ཀྱི་མཆོན་མདོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་བཤད་པའི་འོག་དུ། བསྟོད་པ་མཛད་ནས་ཕྱག་འཆའ་ཞིང་། འདིར་གོ་རིམ་བསྒྲགས་ཀྱི་ཕྱག་འཆའ་བ་དང་པོ་སྟོས་པ་འགལ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། མ་ཡིན་དེ། སྤར་ཡས་རིམ་གྱིས་བསྟན་པ་དེ། འདིར་མས་རིམ་གྱིས་བསྟན་པའི་ཕྱིར། ཚྱོད་ལན་གྱི་སྐབས་འདིར་ཆོས་ཅན། ཁ་ཅིག་གིས་དོགས་པ་སྦྱེ་སའི་གཞི་ཡོད་དེ། མཁྱེན་གསུམ་གྱིས་བརྗོད་བྱར་བྱེད་པའི་བསྟན་བཅས་མདོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་བཅམ་པར་འགྱུར་ཞེས་མཆོད་བརྗོད་གྱི་འགྲེལ་ལ་བསྟན་པའི་དམ་བཅའ་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཚྱོད་ལན་གྱི་སྐབས་ཀྱི་ཁ་ཅིག་འདིའི་བསམ་ཚུལ་ཡོད་དེ། མཁྱེན་གསུམ་བརྗོད་བྱར་བྱེད་པའི་བསྟན་བཅས་ཚུལ་ན་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ཡུལ་གཞི་གཉེན་ལམ་གསུམ་བསྟན་དགོས་ཤིང་། བསྟན་པའི་དགོས་པ་ཡང་མདོན་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་ན་མདོན་པ་དང་སྟོས་པའི་སྟོན་ཡོད་པ་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟོགས་དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། མཁྱེན་གསུམ་བསྟན་པ་ལ། རོ་བོ་གཅིག་ཕྱ་ཅམ་གྱིས་མི་ཆོག་ཡུལ་གཞི་ཕྱང་ཁམས་སྦྱེ་མཆེད། ཚུལ་བདག་མེད་དུ་ཉི་ཆོ་བར་རྟོགས་པ་འདི། གཞི་ཤེས་སོ། །ཞེས་ཡུལ་དང་འབྲེལ་ནས་བསྟན་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཚྱོད་ལན་གྱི་སྐབས་ཀྱི་ཁ་ཅིག་ན་རེ། མདོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་བཤད་བྱའི་ཡུམ་གྱི་

མདོའི་བརྗོད་བྱ་དང་བརྗོད་བྱ་དེ་བཟུན་པའི་དགོས་པ་གང་ཡིན། ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་
 གྱི་ཤེས་རབ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་དུ་གཞི་ཕུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་ཅུ་མ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤང་བ་ཅུ་མ་
 གྱི་ཕྱིར་དུ་ཉན་རང་བྱང་སེམས་གྱི་ལམ་མཐུ། ཤེས་བྱའི་ཆོས་གྱི་རྣམ་གྲངས་མ་ལུས་པ་ཤེས་
 པའི་ཕྱིར་དུ་རྣམ་བཤགས་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པའི་རབ་དབྱེ་ཅུ་མ། །ཞེས་དྲིས་སོ། །

2.2.1.1.1.2.1.2 དེ་ལ་སྐྱོན་བརྗོད་པ།

ཕྱོགས་དང་པོ་ལྟར་ན་ནི་འབད་པ་དོན་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། ཤེས་རབ་གྱི་ཡོན་ཏེ་ཕྱིན་
 པ་འདི་ལས་ནི་མཆན་ཉིད་གྱི་བཟུན་བཅས་དག་ལས་མི་སྒྲིམ་པའི་གཞི་གང་ཡིན་པ་
 དེ་འབྱུང་བ་ནི་མེད་དོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཡང་རྣམ་པར་བྱང་བའི་དངོས་པོ་བཟུས་
 པའི་ཕྱིར་ཀུན་ནས་ཉན་མོངས་པའི་དངོས་པོ་མ་བཟུས་པས་འདི་གང་གི་གཉེན་པོ་
 ཡིན་པ་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །གསུམ་པ་ལྟར་ན་ཡང་རྣམ་པ་གཞི་མེད་པ་
 ཅུ་མ་ཞིག་བཟུས་པའི་ཕྱིར་དོན་རྟོགས་པ་མེད་པས། ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་བཤད་པའི་
 ཕྱིར་དོན་མེད་པ་ཡིན་ནི་སྒྲུལ་དུ་གཞན་དག་སེམས་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན།

གཉིས་པ་དེ་ལ་སྐྱོན་བརྗོད་པ་ནི། མཐུན་གསུམ་གྱི་ཡུལ་དེ་གསུམ་གང་འཆད་ཀྱང་བཟུན་
 བཅས་འདི་ཡུམ་གྱི་རྒྱན་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། བརྟག་པའི་ཕྱོགས་དང་པོ་ཆོས་རྣམ་འབྱེད་གྱི་ཤེས་
 རབ་ཅུ་མ་གྱི་ཕྱིར་དུ་གཞི་ཅུ་མ་བརྗོད་བྱར་སྤྱད་པ་ལྟར་ན་ནི་ཆོས་མངོན་པ་ལས་རྒྱན་ལྷགས་
 ལུ་གསུངས་པའི་འབད་པ་དོན་མེད་པ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། རྣམ་པའི་སྐྱོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
 རྒྱན་འདི་མངོན་པ་ལྟར་ཆོས་གསུམ་གྱི་གྲངས་མཆན་ཉིད་ངོ་བོའི་རང་དབྱེ་ཅུ་མ་ཞིག་བཟུན་
 པས་སོ། །བྱུང་པ་ཡོད་དེ། གཞི་ཅུ་མ་བཟུན་པའི་ཚུལ་དེ་ལྟར་བྱུང་བའི་པ་གཞི་ཅུ་མ་བཟུན་པ་
 དེ་སྐར་ཡང་བཟུབས་པར་འགྱུར་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཤེས་ཕྱིན་གྱི་རྒྱན་འདི་ལས་ནི་རང་སྤྱིའི་
 མཆན་ཉིད་ཀྱི་དབྱེ་བ་སྐྱོན་པས་མཆན་ཉིད་ཀྱི་བཟུན་བཅས་ཏེ་མངོན་པའི་ཐེ་སྒྲོན་དག་ལས་
 མི་སྒྲིམ་བའི་གཞི་གང་ཡིན་པ་དེ་འབྱུང་བ་མེད་ཟེར་ཡང་། བརྗོད་བྱ་གཅིག་པ་ཅུ་མ་གྱིས་
 རྣམ་པའི་སྐྱོན་མི་འོང་བས། མངོན་པ་ནས་བརྗོད་བྱ་གཞི་དགོས་པ་དང་ཚུལ་རི་ལྟར་བཟུན་
 པ་དེ་ལྟར་བཤད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པོ། །དེའི་ཕྱིར་མངོན་པ་དང་རྣམ་པའི་སྐྱོན་ཡང་ཡོད་

དོ། །ཚུགས་དང་པོ་གཞི་ཅམ་བཟོད་བྱར་བྱེད་ན། ཆོས་མངོན་པ་ལས་རྒྱན་ལྷགས་སུ་
གསུངས་པའི་འབད་པ་དོན་མེད་པར་ཐལ། རྫོས་པའི་སྒྱུན་ཡོད་པའི་བྱིར། དེར་ཐལ། བཟོད་
བྱ་དང་དགོས་པ་དང་བཟླན་ཚུལ་གཅིག་པའི་བྱིར། **དེ་ལྟར་** “མ་སྒྲོས་པའི་གཞི་” ཞེས་པའི་
གཞི་ནི་ཁོ་བོ་ལྟར་འཆད་ཚུལ་ལ་སྒྱུར་ན་རྫོས་པ་ཡོད་ལ། བཤད་བྱའམ་བཟོད་བྱ་ལ་སྒྱུར་ན་
“ཁོ་ན་” ཞེས་སྒྲོས་ཀྱང་རྫོས་པར་སྒྱུབ་མི་རུས་ཏེ། མངོན་པར་བཤད་པའི་ཆོས་གསུམ་གྱིས་
ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་བསྐྱས་པས་སོ། ། “མ་སྒྲོས་པའི་གཞི་” ཞེས་པ་དེ་འཆད་ཚུལ་ལ་སྒྱུར་
དགོས་ཏེ། རྒྱན་འདི་ལ་ཆོས་མངོན་པ་ལས་མ་སྒྲོས་པའི་གཞིའི་འཆད་ཚུལ་མེད་ན། རྫོས་
པའི་སྒྱུན་དུ་འགྱུར་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པའི་བྱིར། མངོན་པ་ལས་མ་སྒྲོས་པའི་གཞི་རྒྱན་འདི་
ལ་མེད་ཅེས་བཤད་བྱ་ལ་སྒྱུར་ན། རྫོས་པའི་སྒྱུན་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། གཞན་དུ་ན། མངོན་པར་
རྟོགས་པའི་རྒྱན་ཆོས་ཅན། མངོན་པ་དང་རྫོས་པའི་སྒྱུན་ཡོད་པར་ཐལ། མངོན་པ་ལས་མ་
སྒྲོས་པའི་གཞི་རྩ་གྱུར་པ་ཁྱོད་ལ་མེད་པའི་བྱིར་ཏེ། མངོན་པ་ལས་བཤད་པའི་གཞི་སྤང་
ཁམས་སྤྱེ་མཆེད་ཀྱིས་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་བསྐྱས་པའི་བྱིར།

ཡང་ན་འདིར་ལྷག་རྟོག་ཡུམ་གྱི་མདོའི་འགྲེལ་རྒྱུ་ལ་སྤང་སོགས་ཡོད་པ་ལ་བྱུང་བ་དང་
གཞི་ཅམ་བཟོད་བྱར་སྤང་པ་སོགས་འདོད་ཚུལ་གསུམ་པོ་དེ་ཡུམ་གྱི་མདོའི་བཟོད་བྱ་མིན་
པར་བཟླན་པ་ཉིད་ཀྱིས་བཟླན་བཅོས་ཀྱི་བཟོད་བྱ་མིན་པ་ཡང་རྟོགས་པའི་བྱིར། “འབད་པ་
དོན་མེད་དེ་” ཞེས་པ་དེ། རང་ལྷགས་ལྟར་རྒྱན་སྒྱུར་བའི་འབད་པ་དོན་མེད་ཅེས་
དང་། རང་ལྷགས་ལྟར་མ་ཡིན་པར་ “ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་འདི་ལས་ནི་” ཞེས་
པའི་ཤེས་བྱ་དེ་རྒྱན་ཞེས་རིགས་བྱིན་གསེར་སྤྱིང་པས་འཆད་ཀྱང་། མདོ་ལ་བབྱང་ན་ཡང་
སྐབས་སུ་བབ་སྟེ་ཉི་མུང་དང་ནམ་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་ “མདོ་ལས་” ཞེས་པས་སོ། །ཁོང་དུ་རང་
ལྷགས་ཀྱིས་ “ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་འདི་ལས་ནི་” ཞེས་པའི་ཤེས་བྱ་ནི་ཡུམ་གྱི་
མདོ་ལ་བྱེད་མོད། ཡང་ན་རིགས་བྱིན་ལྟར་ “ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་འདི་ལས་ནི་”
ཞེས་པའི་ཤེས་བྱ་ནི་རྒྱན་ལ་བྱེད། དེ་ལྟར་ཡང་། གསེར་སྤྱིང་པའི་རྟོགས་དགའི་མུང་བ་
ལས། “ཚུགས་དང་པོ་ལྟར་ན་ནི་འབད་པ་དོན་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། མངོན་པར་རྟོགས་པའི་
རྒྱན་ནམ་པར་སྒྱུར་བའི་འབད་པ་ལ་དགོས་པ་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཅིའི་བྱིར་ཞེ་ན། ཤེས་
རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་འདི་ལས་ནི་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་

ཕྱིན་པ་འདི་ལས་ཞེས་བྱ་བ་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་གྱི་བསྟན་བཅས་ཞེས་བྱ་བ་
 ལས།”³⁰² ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་རིགས་ཕྱིན་གྱི་ལྷགས་ལ་ “འབད་པ་དོན་མེད་པ་
 ཡིན་ཏེ།” ཞེས་པ་དེ། “རྒྱན་སྐྱར་བའི་འབད་པ་དོན་མེད་དེ།” ཞེས་པའི་དོན་དུ་བཤད་པ་
 འབྲེལ་བ་མེད་པར་ཐལ་ལོ། །ཞེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ། གཞི་ཅན་མངོན་བཟོད་བྱ་མ་ཡིན་པ་བསྟན་
 པ་ཉིད་ཀྱིས་བསྟན་བཅས་ཀྱི་བཟོད་བྱ་མིན་པ་ཡང་རྟོགས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་བུའི་
 ཚུལ་ཡོད་ཀྱང་ “ཤེར་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་འདི་ལས་ནི།” ཞེས་པའི་ཤེར་ཕྱིན་ནི། མདོ་
 ལ་བབྱང་ན་སྐབས་སུ་བབ་སྟེ། འཕགས་པ་གྲོལ་སྡེའི་ཉི་མེ་སྤང་བ་དང་བཅུན་པ་གྲོལ་སྡེའི་
 ཉི་མེ་རྣམ་འགྲེལ་གཉིས་ཀ་ལ་མདོ་ལ་སྐྱར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཉི་མེ་སྤང་བ་ལས།
 “ཕྱོགས་དང་པོ་ལྟར་ན་ནི་འབད་པ་དོན་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། མདོ་སྡེ་འདི་ལས་མཆན་ཉིད་ཀྱི་
 བསྟན་བཅས་དག་ལས་མེ་སྤོས་པའི་གཞི་གང་ཡིན་པ་དེ་བཤད་པ་མེད་དོ།”³⁰³ ཞེས་དང་།
 ཉི་མེ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། “ཕྱོགས་དང་པོ་ལྟར་ཡིན་ན། འབད་པ་དོན་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། ཅིའི་
 ཕྱིར་ཞེ་ན། མདོ་འདི་ལས་མཆན་ཉིད་ཀྱི་བསྟན་བཅས་དག་ལས་མེ་སྤོས་པའི་གཞི་གང་ཡིན་
 པ་དེ་བཤད་པ་ནི་མེད་དོ།”³⁰⁴ ཞེས་གསུངས་སོ། །

བརྟག་པ་གཉིས་པ་གཉེན་པོ་ཅན་བཟོད་བྱར་སྐྱར་པ་ལྟར་ན་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་ཡིས་ “ལམ་
 འདི་བསྐྱོམ་པར་བྱ་” ཞེས་བསྟན་ཀྱང་ལམ་འདི་སྤང་བྱ་གང་གི་གཉེན་པོ་ཡིན་པ་ཁོང་དུ་
 རྒྱུད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ [79] པའི་དངོས་པོ་གཟུང་འཛིན་དུ་རྟོག་པ་
 སོགས་བཟོད་བྱར་མ་བསྐྱས་པས་ཏེ་གཉེན་པོ་རྣམ་པར་བྱང་པའི་དངོས་པོ་ལམ་གསུམ་ཅན་
 ཞིག་བསྐྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་ཆོས་ཅན། བྱོད་ཀྱིས་གཉེན་པོའི་རྣམ་གཞག་ཕྱན་
 སུམ་ཆོགས་པར་མ་བསྟན་པར་ཐལ། བྱོད་ལ་གཉེན་པོ་དེ་དང་དེ། སྤང་བྱ་དེ་དང་དེའི་མི་
 མཐུན་ཕྱོགས་གོ་བར་མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བྱོད་ཀྱིས་སྤང་བྱ་མ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་
 སྤང་གཉེན་གང་ཡིན་རྟོགས་པ་མེད་པའི་ཉེས་པར་འགྱུར་རོ། །གསེར་སྤྱོད་པས། “གཉིས་པ་
 ལྟར་ན་ཡང་” ཞེས་འགྲེལ་པའི་སྐབས་སུ། བརྟག་པ་གཉིས་པ་འདི་དང་འོག་མའི་བརྟག་པ་

³⁰² རྩ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ༩ ཤོག་ 145-བ།

³⁰³ རྩ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ༡༡ ཤོག་ 15-ན།

³⁰⁴ རྩ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། 10 ཤོག་ 2-ན།

གསུམ་པ་གཉིས་ཀྱི་ “ཡང་” གླུ་རྒྱན་གསུངས་པའི་འབད་པ་དོན་མེད་བསྟུ་བ་ཅུ་ཐུར་ཡང་
བརྟག་པ་སྔ་མ་སྔ་མ་ལ་སྟོན་ཡོད་པར་མ་ཟད་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་གསེར་གླིང་པའི་རྟོགས་
དཀའི་སྒྲུང་བ་ལས། “དེ་བཞིན་དུ་ཕྱོགས་གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཡང་འབད་པ་དོན་མེད་པ་ཡིན་
ཏེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྣམ་པར་བྱང་བའི་དངོས་པོར་བསྟུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ།”³⁰⁵ ཞེས་སོ། །

བརྟག་པ་གསུམ་པ་རྣམ་པ་ཅམ་བཞེད་བྱར་སྟུང་པ་ལྟར་ན་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་འདྲིར་
མེད་ཀྱང་འགྲེལ་ཆེན་རྒྱན་སྒྲུང་དུ་འབྱུང་བས་བརྟག་པ་གཉིས་བྱ་སྟེ། དུམ་གྱི་མདོས་¹ རྣམ་
པ་གཞི་དང་བཅས་པམ་² གཞི་མེད་པ་ཞིག་སྟོན། དང་པོ་གཞི་དང་བཅས་པ་སྟོན་པ་ལྟར་ན་
རྣམ་པ་སྟོན་པ་ན་གཞི་ཡང་བསྟན་དགོས་པས་མངོན་པ་དང་སྒྲོས་སོ། །དུམ་གྱི་མདོ་ཆོས་ཅན།
ཆོས་མངོན་པ་དང་སྒྲོས་པར་ཐལ། རྣམ་པ་རྫས་བརྟགས་སོགས་གཞི་ཕྱང་ཁམས་སྟེ་མཆེད་
དང་བཅས་པར་བཞེད་བྱར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་ཁ་ཅིག་གིས་འཕེན་ནོ། །འོ་ན་རང་ལྷགས་
ལ་ཡང་དུམ་གྱི་མདོས་རྣམ་པ་གཞི་བཅས་སུ་བསྟན་དགོས་པའི་ཕྱིར་སྒྲོས་པར་འགྱུར་ཞེ་
ན། རྣམ་པ་གཉིས་མིང་མཚུངས་ཀྱང་དོན་མི་འདྲ་སྟེ། ཁོའི་ལྷགས་ཀྱིས་ཕྱང་སོགས་ཀྱི་རྣམ་
པའི་རབ་དབྱེ་ལ་འདོད་པས་སྒྲོས་སྟོན་ཡོད་ལ། རང་ལྷགས་ནི་བདེན་བཞི་དང་མཐུན་གསུམ་
གྱི་ཆོས་ལ་འདོད་པས་སོ། །འོ་ན་རང་ལྷགས་ལ་ཁ་ཅིག་གིས་འཕེན་པ་ལྟར་གྱི་སྟོན་འཇུག་
པར་ཐལ། རང་ལྷགས་ལ་མདོས་རྣམ་པ་གཞི་བཅས་སུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། ཟེར་ན། མ་ཡིན་ཏེ།
ཁ་ཅིག་གིས་སྟོན་འཕེན་པའི་སྐབས་ཀྱི་རྣམ་པ་ནི་ཕྱང་པོ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པའི་རབ་དབྱེ་རྫས་
བརྟགས་སོགས་ཡིན་ལ། རང་ལྷགས་ལ་དུམ་གྱི་མདོས་བསྟན་པའི་རྣམ་པ་ནི། སྐབས་བཞི་
པར་བསྟན་པའི་བསྐྱེམ་བྱའི་རྣམ་པ་བདེན་པ་བཞི་དང་མཐུན་གསུམ་གྱི་ཆོས་གཞི་ཤེས་ཀྱི་
རྣམ་པ་ཉེར་བརྒྱད་སོགས་ལ་བྱེད་དགོས་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་རྣམ་པ་གཞི་མེད་དུ་སྟོན་པ་ལྟར་ན། གཞིའི་དོན་རྟོགས་པ་སྟེ་ཐོབ་པ་མེད་པར་
ཐལ། རྣམ་པ་གཞི་མེད་པ་རྟོག་པས་བརྟགས་པ་ཅམ་ཞིག་བསྟུས་པའི་ཕྱིར་རོ། གཞི་ཕྱང་
ཁམས་སྟེ་མཆེད་དང་འགྲེལ་བ་མིན་པའི་རྣམ་པ་བསྟན་ན། བྱང་གཞི་དང་ཐུར་རྒྱ་མེད་པའི་

³⁰⁵ ཟེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱོད། ༩ ཤོག་ 145-བ།

རྣམ་པའམ་ཡོན་ཏན་བསྟན་དགོས་ཏེ། གཞི་ཕུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་ནི་རྣམ་པའི་གདགས་
 གཞི་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་སེམས་ཅམ་པའི་ལྷགས་ལ་གཞན་དབང་ཀུན་བརྟགས་དང་
 ཡོངས་སྒྱུབ་གྱི་གདགས་གཞི་ཡིན་ཞིང་། དེ་མེད་ན་ཀུན་བརྟགས་དང་ཡོངས་སྒྱུབ་མེད་
 དགོས་པ་བཞིན་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ནམ་སྟུམ།³⁰⁶ བསྟན་པའི་རྣམ་པ་གདགས་གཞི་མེད་
 པར་འདོད་ན་སྐྱེས་བུ་ལ་མཁོ་བའི་དོན་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་བཤད་པར་ཐལ། འདོད་པ་དེ་བས་
 སོ། །སྐྱེས་བུ་ལ་མཁོ་བའི་དོན་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་བཤད་པ་དེ་ཡང་འདོད་ན་དེའི་ཕྱིར་ཡུམ་གྱི་
 མདོ་གསུངས་པ་ལ་དོན་ནམ་དགོས་པ་མེད་པ་ཡིན་ནོ་སྟུམ་དུ་བྱུར་ན་གནས་པའི་རྒྱལ་བ་
 དཔྱད་ཅན་གཞན་དག་ཡིད་ལ་སེམས་ཤིང་དོགས་པར་འགྱུར་བ་མིན་ནམ་སྟེ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན།
 ཞེས་པ་སྟེ། འདིས་ནི་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱི་ “སྟུམ་དུ་གཞན་དག་སེམས་པར་འགྱུར་བ་མ་
 ཡིན་ནམ་ཞེ་ན།” ཞེས་འགྲེལ་ཏེ། གཞན་དག་ནི་བྱུར་ན་གནས་པའི་རྒྱལ་བ་དཔྱད་ཅན་
 གཞན་དག་དང་། “དོགས་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ནམ་” ཞེས་པ་ནི། དོགས་པར་འགྱུར་བ་
 ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་དོན་ཏོ། །མདོར་ན་བརྟག་པ་གསུམ་པ་ལས་དང་པོ་སྟེ་གཞི་ཅམ་བཅོཅ་
 པར་སྤྱད་པ་ལྟར་ན་བཤད་མི་དགོས་པའི་གཞི་སྤྱར་ཡང་བཤད་པ་དང་ཕྱི་མ་གཉིས་ཏེ་
 གཉེན་པོ་ཅམ་དང་རྣམ་པ་ཅམ་བཅོཅ་བྱར་སྤྱད་པ་ལྟར་ན་བཤད་དགོས་པའི་སྤང་བྱ་དང་
 གཞི་མ་བཤད་པའི་ཉེས་པ་ཡོད་པར་སྟོན་པའོ། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཕྱོགས་དང་པོ་ཡུམ་གྱི་
 མདོས་གཞི་ཅམ་བཅོཅ་བྱར་སྤྱད་པ་ལ་བཤད་མི་དགོས་པའི་བཤད་པའི་སྟོན་ཡོད་པར་
 ཐལ། དེ་ལྟར་གཞི་ཕུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་མདོར་པ་ལས་བཤད་ཟིན་ཅིང་སྤྱར་ཡང་བཤད་པ་
 ལ་དགོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཕྱོགས་གཉིས་པ་ཡུམ་གྱི་མདོས་གཉེན་པོ་
 ཅམ་བཅོཅ་བྱར་སྤྱད་པ་ལ་བཤད་དགོས་པ་མ་བཤད་པའི་སྟོན་ཡོད་པར་ཐལ། དེ་ལྟར་སྤང་
 བྱ་བཤད་དགོས་ཤིང་མ་བཤད་པའི་ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཕྱོགས་གསུམ་པ་ཡུམ་གྱི་མདོས་
 རྣམ་པ་ཅམ་བཅོཅ་བྱར་སྤྱད་པ་ལ་བཤད་དགོས་ཤིག་མ་བཤད་པའི་སྟོན་ཡོད་པར་ཐལ། དེ་
 ལྟར་བཤད་དགོས་པའི་གཞི་ཕུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་མ་བཤད་པའི་ཕྱིར། མཐའ་མ་འདི་རྣམ་
 པ་གཞི་མེད་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པའོ། །

306 Golden Rosary 80 ལྟར་བཞོད།

“གཞན་དག་སེམས་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ནམ་” ཞེས་པའི་སྐབས་འདྲིར་ “གཞན་དག་”
 ཅེས་པ་དང་ རྒྱན་སྒྲུང་དུ་ “ཁ་ཅིག་” “གཞན་དག་” “ལ་ལ་” ཞེས་པའི་ཆོག་དང་སྐྱུར་
 བའི་གཞི་ཙམ་སོགས་ཕྱོགས་གསུམ་རེ་རེ་བསྟུན་པར་འདོད་པའི་སྐོལ་བ་གཉིས་མི་གཅིག་ཉེ་
 “གཞན་དག་” ཅེས་པའི་སྐབས་ཀྱི་སྐོལ་བ་སྟུང་ཕྱོགས་གསུམ་རེ་རེ་བསྟུན་པར་འདོད་པའི་
 སྐོལ་བས་ནི་འདོད་པ་དེ་དག་ལ་སྟོན་བརྗོད་པས་སོ། །མདོར་ན་ཡུམ་གྱི་མདོ་གཞི་ཙམ་
 བསྟན་པར་འདོད་པའི་སྐོལ་བ། གཉེན་པོ་ཙམ་བསྟན་པར་འདོད་པའི་སྐོལ་བ། རྣམ་པ་ཙམ་
 བསྟན་པར་འདོད་པའི་སྐོལ་བ་གསུམ་དང་། “གཞན་དག་” ཅེས་པའི་སྐབས་ཀྱི་སྐོལ་བ་ཉེ་
 སྐོལ་བའི་ཁག་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། “གཞན་དག་” ཅེས་པའི་སྐོལ་བ་དེས། གཞི་ཙམ་བསྟན་
 པར་འདོད་པའི་ཕྱོགས་ལ་འབད་པ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་བའི་སྟོན་སོགས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར།
 སྐོལ་བའི་ཁག་གཉིས་གང་ཟག་གཅིག་གཅིག་ཕུ་མ་ཡིན་ནོ། ། [80]

2.2.1.1.1.2.1.2 ལན།

གཉིས་པ་ལན་ལ་བཞི། 2.2.1.1.1.2.1.2.1 ལན་དངོས། 2.2.1.1.1.2.1.2.2 ཤེས་བྱེད་གྱི་
 བྱེད་པ་དགོད་པ། 2.2.1.1.1.2.1.2.3 སྤྱད་བྱེད་གསུམ་ངོས་གཟུང་བ། 2.2.1.1.1.2.1.2.4
 དེ་དག་གིས་གྲུབ་པའི་དོན་བསྟུ་བའོ། །

2.2.1.1.1.2.1.2.1 ལན་དངོས།

དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་
 དཔལ་དང་སྤྱན་མེད་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་གོ་རིམས་ཇི་ལྟ་བུ་བཞིན་ཐམས་
 ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་གྱིས་མངོན་པར་རྟོགས་པ་མཐའ་དག་བསྟུས་པ་ན་ཕྱོགས་
 གསུམ་ཅར་གྱིས་ཀྱང་བསྟུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དང་པོ་ལན་དངོས་ནི། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱིས་ནི་རང་སྤྱིའི་མཆན་ཉིད་ལ་མཐས་པ་ཙམ་ལ་
 སོགས་པ་དགོས་པའི་ཕྱིར་དུ་ཡུལ་གཞི་གཉེན་རྣམ་པ་ཕྱོགས་རེ་ཁོ་ན་བརྗོད་བྱུང་བསྟུས་ནས་

ཡུམ་ཕྱོགས་རེ་བའི་རྒྱ་དུ་བྱེད་པ་དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། རྒྱ་མཚན་གང་གི་ཕྱིར་ཞེན། གཞི་གཉེན་
 རྣམ་པའི་ཕྱོགས་གསུམ་ཆར་གྱི་དོན་རྣམས་བཟོད་བྱར་བསྐྱས་པའི་སྒོ་ནས་ཀྱང་མཐུན་པ་
 གསུམ་གའི་རྒྱ་དུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དོན་ནི་མཐུན་གསུམ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་གཞི་གཉེན་
 རྣམ་གསུམ་ཆར་བཟོད་བྱར་བསྐྱས་ཞེས་པའོ། །“ཕྱོགས་གསུམ་ཆར་གྱིས་ཀྱང་” ཞེས་པའི་
 ཀྱང་སྒྲ་ནི་ཡུལ་གཞི་བསྐྱས་པས་མཐུན་པ་གཞི་ཤེས་ཀྱི་རྒྱ་དུ་བྱེད་པའམ་དེ་གསལ་བར་
 བྱེད་པར་མ་ཟད་ཅེས་པའི་ཚུལ་གྱིས་པན་ཚུན་བསྐྱས་པའོ། །གཞི་བསྐྱས་པས་གཞི་ཤེས་གསལ་
 བར་བྱེད་པར་མ་ཟད། ལམ་ཤེས་དང་རྣམ་མཐུན་ལ་ཡང་ངོ་ཞེས་པའི་དོན་དོ། །ཁྱབ་པ་ཡོད་
 དེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེན། མཐུན་གསུམ་གྱིས་ཉན་རང་དང་བྱང་སེམས་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མངོན་
 རྟོགས་མཐའ་དག་བསྐྱས་པས་ན་མཐུན་གསུམ་གྱི་རྒྱ་དུ་གྲུབ་ན་ཡུམ་མཐའ་དག་གི་རྒྱ་དུ་
 གྲུབ་པོ། །“གོ་རིམ་ཇི་ལྟ་བུ་བཞིན་ནི་” ཞེས་པ་ནི་ཉན་རང་བྱང་སེམས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 མངོན་རྟོགས་བཞི་དང་མཐུན་གསུམ་སོ་སོ་སྦྱར་བའོ། །བྱ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ་དང་གཡག་
 རྟོན་སངས་རྒྱས་དཔལ་གྱི་འདོད་ཚུལ་དགག་པ་ལ། བྱ་སྟོན་ལྟར་ལན་དངོས་ཀྱི་སྐབས་
 འདིར་ “དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ་” ཞེས་པའི་དེ་ནི་ “རྒྱ་དེ་ནི་” ཞེས་སྦྱར་བ་དང་གཡག་ལྟར་
 “རྒྱ་གྱིས་ཕྱོགས་གསུམ་ཆར་བསྐྱས་ཤིང་། རྒྱ་དེས་མཐུན་གསུམ་དང་མཐུན་གསུམ་དེས་
 སྐྱས་བཞིའི་མངོན་རྟོགས་བསྐྱས་པའི་ཕྱིར་གང་རུང་རེ་རེ་བསྐྱས་པའི་སྟོན་མེད་” ཅེས་སྒྲ་
 བའི་ཐུ་མ་མི་འཐད་པ་རྟོགས་སྒྲ་ཞིང་ཕྱི་མ་ལྟར་ན་ཡང་རྟོགས་ཆོས་མ་འབྲེལ་ལོ། །བྱ་སྟོན་
 རིན་ཆེན་གྲུབ་ཀྱིས། “དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ་” ཞེས་པའི་དེ་ནི་རྒྱ་ལ་བྱེད་དེ། ལུང་གི་སྟེ་མ་ལས།
 “མངོན་རྟོགས་རྒྱ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། གཞི་གཉེན་རྣམ་པ་གང་རུང་རེ་རེ་བཟོད་བྱར་བསྐྱས་
 པའི་སྟོན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ན། གཞི་གཉེན་རྣམ་པའི་ཕྱོགས་གསུམ་ཆར་
 བཟོད་བྱར་བསྐྱས་པའི་ཕྱིར།”³⁰⁷ ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདི་མི་འཐད་པར་རྟོགས་སྒྲ་བ་
 ཡིན་ཏེ། འདིའི་ “དེ་” སྒྲ་ནི་ཐ་སྙད་འདས་མ་ཐག་པ་ལ་བྱེད་པ་སྐབས་སུ་བབ་པ་ཡིན་
 ཞིང་། རྒྱ་དེ་ཐ་སྙད་འདས་མ་ཐག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཡག་རྟེན་ལས། “མངོན་རྟོགས་
 རྒྱ་ཆོས་ཅན། གཞི་གཉེན་རྣམ་པ་གང་རུང་རེ་རེ་ཁོ་ནར་བཟོད་བྱར་བསྐྱས་པའི་སྟོན་དེ་
 ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མཐུན་པ་གསུམ་གྱི་བཟོད་བྱར་བསྐྱས་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་
 ན་ཉན་རང་གི་མངོན་རྟོགས་མཐའ་དག་གཞི་ཤེས་ཀྱིས་བསྐྱས། བྱང་སེམས་ཆེན་པོའི་

³⁰⁷ ལུང་གི་སྟེ་མ། རྟོན་ཆ། ཤོག་ 71 ལ་གསལ།

མངོན་རྟོགས་མཐའ་དག་ལམ་ཤེས་ཀྱིས་བསྐྱུས། རྟོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་
 མཐའ་དག་ནམ་མཁུན་གྱིས་བསྐྱུས་པས་ན། མཁུན་གསུམ་གྱི་ཡུལ་གསུམ་ཆར་བསྐྱུས་ལ།
 དེར་མ་ཟད་ཡུལ་ཕྱོགས་གསུམ་ཆར་གྱིས་ཀྱང་མཁུན་གསུམ་དང་འཕགས་བཞིའི་མངོན་
 རྟོགས་མཐའ་དག་བསྐྱུས་པའི་ཕྱིར་རོ།³⁰⁸ ཞེས་གསུངས་སོ། དེ་ལྟར་སྦྱར་བ་མི་འཐད་དེ།
 རྟོགས་ཆོས་མ་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། མཁུན་པ་གསུམ་ཀ་བརྗོད་བྱར་བསྐྱུས་ན། གཞི་གཉིན་
 རྣམ་པ་གསུམ་ཆར་བསྐྱུས་མི་བསྐྱུས་ལ་ཐེ་ཆོམ་བཟུང་བའི་ཕྱིར། གཞུང་འདི་འབྲེལ་པ་གོང་དུ་
 བཀོད་པ་སོགས་མཐའ་གཅིད་ལྷགས་སྦྱི་དོན་ལྟར་དང་། ཡན་ལག་གི་དོན་གྱི་སྐབས་སུ་འབྲུ་
 གཉིར་ཚུལ་ཆོག་དོན་གྱི་སྐབས་གསེར་ཕྱེད་འདི་ལྟར་འཆད་ཤེས་པ་ཡང་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་
 ལ་དཀོན་པར་སྤང་ངོ།།

2.2.1.1.1.2.1.2.2 ཤེས་བྱེད་ཀྱི་ཁུངས་དགོད་པ།

གཉིས་པ་ཤེས་བྱེད་ཀྱི་ཁུངས་དགོད་པ་ནི། གང་ཟག་བཞིའི་མངོན་རྟོགས་རྣམས་མཁུན་
 གསུམ་གྱིས་བསྐྱུས་པར་ཅིས་བྱུབ་ཅེ་ན།

འདི་ལ་གསུམ། 1 ཡུམ་བར་མ་དང་། 2 བསྐྱུས་ [81] པ་དང་། 3 རྒྱས་པ་ཁུངས་སུ་དགོད་
 པའོ།

1 ཡུམ་བར་མ།

དང་པོ་ཡུམ་བར་མ་ལ་གཉིས། 1.1 མདོར་བསྟན། 1.2 རྒྱས་པར་བཤད་པའོ།

³⁰⁸ གཡག་རྒྱུ་གླེག་ 51 ལ་གསལ།

1.1 མདོར་བསྟན་པ།

འདི་ལྟར་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་བར་མ་ལས་རབ་འབྱོར་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ནི་ཉན་
 ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ནོ། །ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
 དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ནོ། །རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉིད་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་
 པ་དག་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྟོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡིན་ནོ། །

དང་པོ་མདོར་བསྟན་པ་ནི། མཐུན་གསུམ་གྱིས་ཉན་རང་བྱང་སེམས་སངས་རྒྱས་མངོན་
 རྟོགས་མཐའ་དག་བསྐྱུས་ཚུལ་འདི་ལྟར་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་བར་མ་ཉི་ཟླ་ལྟོང་པ་ལས་ཉན་
 ཐོས་ཉན་མངས་པ་མེད་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་མངོན་ཤིང་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པས་རབ་སེམས་ཀྱི་
 ཡོ་བྱད་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་ཡོད་པས་འབྱོར་བ་སྟེ་དེ་ལ་བོས་ནས་གསུངས་སོ། །འདིར་ “འདི་
 ལྟར་” ཞེས་སྟོས་པ་ནི་མཐུན་གསུམ་གྱིས་མངོན་རྟོགས་མཐའ་དག་བསྐྱུས་ཚུལ་འདི་ལྟར་
 ཞེས་པའི་དོན་རྟོ། །རབ་འབྱོར་ཆོས་ཅན། བྱོད་ལ་རབ་ཅེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཉན་ཐོས་ཉན་
 མངས་མེད་པ་ནང་ནས་མངོན་ཤིང་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའི་བྱིར། བྱོད་ལ་འབྱོར་ཞེས་བརྗོད་པ་
 ཡིན་ཏེ། སེམས་ཀྱི་ཡོ་བྱད་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་ཡོད་པའི་བྱིར། ཇི་ལྟར་མཐུན་གསུམ་གྱིས་
 མངོན་རྟོགས་མཐའ་དག་བསྐྱུས་པར་གསུངས་ཤིང་། ཉན་རང་རྣམས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ནི་
 ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །ཞེས་རྣམ་པར་གྱུར་ཏེ་གཞན་བྱང་སེམས་དང་སངས་རྒྱས་
 གཉིས་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་ཏེ། བྱང་སེམས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ནི་ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་ཡིན་
 ནོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉིད་དོ། །

1.2 རྒྱས་པར་བཤད་པ།

གཉིས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་གསུམ། 1.2.1 གཞི་ཤེས། 1.2.2 ལམ་ཤེས། 1.2.3 རྣམ་
 མཐུན་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །

1.2.1 གཞི་ཤེས།

དང་པོ་གཞི་ཤེས་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ། 1.2.1.1 ཇི་བ་དང་ 1.2.1.2 ལན་གཉིས་ལས།

1.2.1.1 ཇི་བ།

བཙམ་ལྡན་འདས་ཅིའི་སྤྲད་དུ་ཐམས་ཅད་འཆལ་བ་ཉིད་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་
རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ལགས།

ཇི་བ་ནི། རབ་འབྱུང་གྱིས་ “བཙམ་ལྡན་འདས་” ཞེས་བོས་ནས་ཉན་རང་གི་མངོན་རྟོགས་
ནི་རྒྱ་མཚན་ཅིའི་སྤྲད་དུ་ཐམས་ཅད་འཆལ་བ་སྟེ་ཤེས་པ་ཉིད་ལགས་ཞེས་པ་སྟེ། འོག་མ་
གཉིས་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་རོ། ཅིའི་སྤྲད་ནི་རྒྱ་མཚན་འདྲི་བའི་ཆོག་ཡིན་ལ། འཆལ་བ་ནི་ཤེས་
པའི་དོན་རྟོ།

1.2.1.2 ལན།

རབ་འབྱུང་ཐམས་ཅད་ནི་ཕྱི་དང་ནང་གི་ཆོས་རྣམས་ཇི་སྟེད་པ་འདི་ཙམ་ཡིན་ལ།
དེ་དག་ཀྱང་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཤེས་ཀྱི། ལམ་ཐམས་ཅད་
ཀྱིས་ཀྱང་མ་ཡིན་ལ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མ་ཡིན་པས་དེའི་ཕྱིར་ཉན་ཐོས་དང་
རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ནི་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ཅེས་བུལ། །

ལན་ནི། མདོ་ལས་ “བྲམ་ཟེ་ཐམས་ཅད་ཐམས་ཅད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་སྟེ་མཆེད་བརྩ་གཉིས་པོ་
འདི་དག་གོ།”³⁰⁹ ཞེས་པ་ལྟར། ཡུལ་ཐམས་ཅད་ནི་མིག་སྟགས་ནང་གི་སྟེ་མཆེད་དུག་དང་།
གཟུགས་སྟགས་ཕྱིའི་སྟེ་མཆེད་དུག་གི་ཆོས་རྣམས་ཇི་སྟེད་པ་སྟེ་གངས་འདི་ཙམ་ཡིན་ལ།
ཡུལ་དེ་དག་ཀྱང་ཉན་རང་རྣམས་ཀྱིས་རིམ་པ་ལྟར་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དང་བདག་མེད་
སྟེད་དང་གཉིས་ཏེ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་གཅིག་གི་སྟེད་དུ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་སྟེད་

³⁰⁹ བྱང་མའི་སྟོན་འགྲེལ་ལ་དྲངས། ཟླ་བ་ལྷན། སེམས་ཙམ། འེ་ཤོག་ 116-ན།

ཀའམ་ཕྱི་རོལ་དོན་གྱིས་སྟོང་པ་ཅམ་དུ་ཤེས་ཀྱི། བྱང་ཚུབ་སེམས་པ་བཞིན་ལམ་གསུམ་པོ་
 ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟོགས་རིགས་རྒྱུད་ལ་སྦྱེད་པའི་སྒོ་ནས་ཀྱང་ཤེས་པ་མིན་ལ། སངས་རྒྱས་
 བཞིན་ཇི་སྟེ་ཇི་སྟེད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མངོན་སུམ་དུ་ཤེས་པ་ཡང་མ་ཡིན་པས་དེའི་ཕྱིར་
 ཉན་རང་རྣམས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ནི་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་སྟེ། མཐུན་པ་ཡིན་ལ་
 ལམ་ཤེས་དང་རྣམ་མཐུན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་མཆེད་བརྩ་གཉིས་ཀྱི་
 དབྱེ་གཞི་ཡོད་དེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མདོ་ལས། “བྲམ་བེ་ཐམས་ཅད་
 ཐམས་ཅད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་རྒྱུ་མཆེད་བརྩ་གཉིས་པོ་འདི་དག་གོ།” ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།
 རྒྱུ་མཆེད་བརྩ་གཉིས་ཡོད་དེ། མིག་ནས་ཡིད་བར་གྱི་ནང་རྒྱུ་མཆེད་རྒྱུ་དང་། གཟུགས་ནས་
 ཆོས་ཀྱི་རྒྱུ་མཆེད་བར་གྱི་ཕྱིའི་རྒྱུ་མཆེད་རྒྱུ་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཇི་སྟེད་པའི་དོན་ནི་
 གངས་འདི་ཅམ་གྱི་དོན་རྟོ། རྒྱུ་མཆེད་བརྩ་རྒྱུ་འདི་དག་ཆོས་ཅན། ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱིས་
 བྱོད་ཀྱི་སྟོང་དུ་གཏན་ལ་དབབ་བྱའི་རྣམ་པ་ཡོད་དེ། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དེ་དེ་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར། རྒྱུ་མཆེད་བརྩ་རྒྱུ་འདི་དག་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱིས་བྱོད་ཀྱི་སྟོང་དུ་
 གཏན་ལ་དབབ་བྱའི་རྣམ་པ་ཡོད་དེ། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དང་གཉིས་སྟོང་དེ་དེ་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དང་གཉིས་སྟོང་གཉིས་ཆོས་ཅན། བྱོད་ལ་བདག་མེད་
 བྱོད་དང་གཉིས་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ཏེ། བདག་མེད་གཅིག་དང་བྱོད་ཀའི་ཆོགས་པ་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར་ཏེ། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་གཅིག་གི་སྟོང་དུ། ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་བྱོད་ཀའི་
 ཆོགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཟུགས་དང་དེ་འཛིན་པའི་ཆད་མ་རྩལ་གཞན་གྱི་སྟོང་པ་ཆོས་
 ཅན། བྱོད་ལ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་བྱོད་ཀ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རགས་པ་ཅམ་དུ་
 ཟད་ཀྱི། ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་སྤྱོད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། “ཇི་སྟེད་པ་འདི་ཅམ་ཡིན་ལ།” ཞེས་
 བརྗོད་པའི་ཆོ། **ཅམ་གྱིས་ནི་ལམ་དང་རྣམ་པ་ཡུལ་** [82] **ཡིན་པའམ་གང་ཟག་གི་བདག་**
འགོག་ལ། ཀྱང་ཁྱ་མ་ནི་བསྐྱན་པ་དང་ཕྱི་མ་གཉིས་ནི་ཕན་ཚུན་བསྐྱ་བའོ། “ཇི་སྟེད་པ་འདི་
 ཅམ་ཡིན་ལ་” ཞེས་པའི་དོན་ནི། གང་ཟག་གི་བདག་ཏུ་མ་གྲུབ་པར་དེ་ཅམ་ཞེས་པའི་དོན་
 ཡིན། ཡང་ན། ལམ་དང་རྣམ་པ་མ་ཡིན་པ་རྒྱུ་མཆེད་བརྩ་རྒྱུ་ཅམ་ཞེས་པའི་དོན་རྟོ། “དེ་
 དག་ཀྱང་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཤེས་ཀྱི།” ཞེས་པའི་ཀྱང་སྐྱ་ཁྱ་མ་ནི་
 བསྐྱན་པའི་དོན་ཏེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་རྒྱུ་མཆེད་བརྩ་རྒྱུ་ཏུ་གངས་ངེས་པ་མ་ཟད། ཉན་
 ཐོས་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ་མཆེད་བརྩ་རྒྱུ་ཤེས་ཞེས་པའི་དོན་རྟོ། ། “ལམ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་མ་
 ཡིན་ལ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཡུང་མ་ཡིན་པས་” ཞེས་དཔེ་འགའ་ཞིག་ཏུ་གསལ་བ་འདི་

ལ། གྲང་གཉིས་པན་ཚུན་བསྐྱ་བ་ཡིན་ཏེ། ལམ་ཐམས་ཅད་མ་ཡིན་པར་མ་ཟད། རྣམ་པ་
ཐམས་ཅད་དུ་ཡང་མ་ཡིན་ཞིང་། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མ་ཟད། ལམ་ཐམས་ཅད་གྲང་མ་
ཡིན་ཞེས་པའི་དོན་རྟོ། །

1.2.2 ལམ་ཤེས།

གཉིས་པ་ལམ་ཤེས་ལ་ངེ་ལན་གཉིས་ལས།

1.2.2.1 ཇི་བ།

བཅོམ་ལྡན་འདས་ཅིའི་སྤྲད་དུ་ལམ་གྱི་རྣམ་པ་འཛལ་བ་ཉིད་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
རྣམས་ཀྱི་ལགས།

ངེ་བ་ནི་བཅོམ་ནས་ལགས་ཀྱི་བར་རོ། །དོན་ནི་སྤར་ལྟར་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་
ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ནི་རྒྱ་མཚན་ཅིའི་སྤྲད་དུ་ལམ་ཤེས་ཞེས་བྱའོ། །

1.2.2.2 ལན།

རབ་འབྱུང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་གང་ཡིན་པ་དང་
རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་གང་ཡིན་པ་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་གང་ཡིན་པའི་ལམ་
ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པར་བྱ་ཞིང་ལམ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་དག་གྲང་ཡོངས་
སུ་ཧྲོགས་པར་བྱ་ཞིང་དེ་དག་གིས་ལམ་གྱི་བྱ་བ་ཡང་བྱ་ལ། སྤྲོན་ལམ་ཡོངས་སུ་
ཧྲོགས་པར་མ་བྱས་པ་དང་སེམས་ཅན་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྤྲོན་པར་མ་བྱས་པ་དང་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཡོངས་སུ་མ་སྦྱངས་པར་དེ་དག་གིས་ཡང་དག་པའི་མཐའ་
མངོན་སུམ་དུ་ནི་མི་བྱའོ། །དེའི་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ནི་ལམ་གྱི་
རྣམ་པ་ཤེས་པ་ཉིད་ཅེས་བྱའོ། །

ལན་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་ལ་ལམ་ཞེས་བྱའོ། །ལམ་ནི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་དང་། དེའི་སྤྱིང་དུ་གཟུང་མེད་རྟོགས་པ་རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་དང་། གང་ཟག་དང་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་གཉིས་ཀ་རྟོགས་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་གང་ཡིན་པའི་ལམ་ཐམས་ཅད་དོ། །ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ལ་སོགས་པའི་ལམ་དེ་དག་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་ནི་དང་པོར་ལམ་གསུམ་གྱི་སྤངས་རྟོགས་ཀྱི་རིགས་རང་རྒྱུད་ལ་སྤར་མ་སྦྱོས་པ་ཐམས་ཅད་སྦྱེད་པར་བྱ་ཞིང་། བྱང་སེམས་དེས་འདུལ་བའི་གདུལ་བྱ་མ་རྟོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་དུ་ལམ་གསུམ་པོ་ཐམས་ཅད་གཞན་ལ་སྟོན་པའི་ཚུལ་རྣམས་ཤེས་པར་བྱའོ། །བསྦྱེད་པར་བྱ་བའི་ཚུལ་ནི། སྤངས་རྟོགས་ཀྱི་རིགས་རང་རྒྱུད་ལ་སྦྱེད་པའི་ཚུལ། ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཚུལ་ནི། གཞན་ལ་སྟོན་ནས་པའི་ཚུལ་དུ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཚུལ་ལོ། །ལམ་གསུམ་གྱི་རྟོགས་རིགས་དེ་དག་ཀྱང་སྦྱེད་པ་ཅམ་དུ་མ་ཡིན་པར་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་ཞིང་། ཤེས་པར་བྱས་ནས་ཀྱང་བྱང་སེམས་དེ་དག་གིས་ལམ་གྱི་བྱ་བ་ཡང་བྱ་ལ་སྟེ། གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་དེ་དག་གི་དམིགས་པ་དང་རྣམ་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་བསྟན་པར་བྱའོ། །ལམ་གྱི་བྱ་བ་བྱ་བའི་ཚུལ་ནི། གདུལ་བྱ་དེ་དག་གི་དམིགས་པ་དང་རྣམ་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་བསྟན་པའི་ཚུལ་ལོ། །ཤེས་པར་བྱས་ནས་གཞན་ལ་བསྟན་པའི་སྟོན་སྒྲུབ་བྱ་བ་ཡང་བྱ་བའི་ཚུལ་དེས་གཞན་དོན་བྱེད་པ་དེ་ཡང་སྤྱིང་རྩི་ཆེན་པོས་ཡོངས་སུ་བློན་པའི་མཐུས།

1. ཇི་སྤྱིང་སྟོན་ལམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་མ་བྱས་པ་དང་།
2. སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུད་ཡོངས་སུ་སྦྱོན་པར་མ་བྱས་པ་དང་།
3. བདག་ཉིད་མ་འོངས་པ་ན་འཛང་རྒྱ་བའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱིང་གྱི་ཞིང་ཡོངས་སུ་མ་སྤངས་པར།

བྱང་སེམས་དེ་དག་གིས་རང་དོན་དུ་ཡང་དག་པའི་མཐའ་མངོན་སུམ་དུ་མི་བྱའོ། །དེའི་ཕྱིར་བྱང་སེམས་རྣམས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ནི་ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་ཅེས་བྱའོ། །

དེ་ལ།

1. སྟོན་ལམ་རྫོགས་པ་ནི། གཞན་དོན་འབད་མེད་དུ་འགྲུབ་པར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་པ་གྲུབ་པའོ། །

2. སེམས་ཅན་སྒྲིན་པར་བྱས་པ་ནི། མདོ་ཟླ་རྒྱན་ལས། “ཇི་ལྟར་སྤྲུགས་པ་ལ་ཡོད་པའི་ཆ་
 དང་ཟས་ཤིང་ཏྲོག་ལ་དེ་དག་ [83] གི་གཟག་ཅིང་བརྟོལ་བ་དང་བའི་སྒྲིན་ས་
 སྤྱད་དུ་རུང་བ་སྒྲིན་འདོད་ལྟར། །དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་གྱི་རྟེན་འདིར་གཉེན་པོ་
 དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ལས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཞི་བ་དང་། །དེ་བཞིན་དུ་གཉེན་
 པོའི་ཕྱོགས་སྤྱད་བ་ཉིད་དུ་སྒྲིན་པར་བཟུན། །” ཞེས་ཆའི་སྒྲིན་པ་འབྲིགས་ཤིང་
 བརྟོལ་རན་པ་དང་། ཟས་ཀྱི་ཤུལ་སྤྲུགས་པའི་ཤིང་ཏྲོག་ལྟ་བུའི་སྒྲིན་པ་ཡོངས་སྤྱད་
 རུང་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་གྱི་རྟེན་ཆ་དང་ཁ་ཟས་ལྟ་བུ་འདིར་ཡང་རྟག་
 གཟག་པ་ལྟ་བུར་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཞི་བ་དང་། སྤྱད་རུང་ལྟ་བུར་གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་
 སྤྱད་པའི་རྟེན་དུ་རུང་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་ཟླ་རྒྱན་གྱི་དབྱིག་འགྲེལ་
 ལས། “འདིས་ནི་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པའི་རང་བཞིན་སྟོན་ཏེ། ཇི་ལྟར་ཆའི་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་
 པ་བརྟོལ་རན་པ་ཡིན་པ་དང་། ཁ་ཟས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པ་དབྱུད་དུ་རུང་བ་དེ་
 བཞིན་དུ། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་རྟེན་ཆ་དང་ཁ་ཟས་ལྟ་བུ་ལ་གཟགས་པ་ལྟ་བུ་མི་
 མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཞི་བ་དང་དབྱུད་པ་ལྟ་བུ་གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་དབྱུད་པ་དག་དུ་
 རུང་བ་ནི་རྟེན་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པ་སྟེ། ཕྱོགས་གཉིས་ནི་འདིར་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་
 དང་། གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ། །”³¹⁰ ཞེས་སོ། །སེམས་ཅན་ཆོས་
 ཅན། ཁྱོད་ལ་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པའི་རྟེན་ངོས་གཟུང་རྒྱ་ཡོད་དེ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཞི་
 རུང་བ་དང་། གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་སྤྱད་རུང་བའི་རྟེན་དེ་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར། དཔེར་ན་
 རིམ་པ་བཞིན་ཆ་བརྟོལ་རན་པ་ལ་ཆ་སྒྲིན་པ་དང་། ཤིང་ཏྲོག་ཟ་རུང་བ་ལ་ཤིང་
 ཏྲོག་སྒྲིན་པ་ཞེས་བརྗོད་པ་བཞིན་འོ། ། “སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པར་མ་བྱས་པ་
 དང་” ཞེས་པའི་དོན་རྣམས་པ་གཅིག་དུ་ན་གཞན་དོན་ཅི་ཅམ་ཞིག་ལ་འབད་པས་
 འཆང་རྒྱ་བའི་གཞན་དོན་དེ་དག་རྒྱུགས་པར་བྱས་པའོ། །
3. ཞིང་སྤྱོད་བ་ནི་རང་གི་སེམས་སྤྱོད་བ་ཡིན་ཏེ། སེམས་སྤྱོད་བ་དེ་ཡང་ཞིང་གི་རྒྱར་
 བསོད་ནམས་ཀྱི་ཆོགས་བསགས་ནས་སྒྲོན་ལམ་འདེབས་པའོ། །ཡོངས་སུ་སྤྱོད་པའི་
 ཞིང་འདི་སྤྱོད་ཀྱི་ཞིང་ལ་བྱ་སྟེ་བཅུད་ཀྱི་ནི་སེམས་ཅན་སྒྲིན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པས་
 སོ། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཡོངས་སུ་སྤྱོད་པའི་ཞིང་འདི་ནི་སྤྱོད་ཀྱི་ཞིང་བདེ་བ་ཅན་ལྟ་

³¹⁰ ཟླ་བཟུན། སེམས་ཅན་གྱི་ཤོག་ 150-ན།

བྱ་ལ་བྱ་སྟེ། གཞན་དུ་ན་ “སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྤྲིན་པར་མ་བྱས་པ་” ཞེས་པ་དེ་
དང་སྒྲོམ་པའི་སྒྲིན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་བཅུད་ཀྱི་ཞིང་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཡང་དག་མཐའི་རྣམ་གཞག

འདིར་ཅུང་ཟད་ཅིག་མཐའ་དབྱད་ན། 1 བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་པར་བྱ་བའི་
ཡུལ་སྟེ་ལམ་གསུམ་པོ་དེ་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་མིན་བརྟག་པ། 2 དེ་དག་གི་སྤངས་རྟོགས་གང་
དུ་རྫོགས་པ་བརྟག་པ། 3 དམིགས་བསལ་གྱི་དོན་བརྟག་པ། 4 ཡང་དག་མཐའ་ངོས་གཞུང་
བ་དང་བཞིས་རིག་པར་བྱའོ།

1 ཡུལ་ལམ་གསུམ་པོ་དེ་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་མིན་བརྟག་པ།

དེ་ལ་དང་པོ་ཡུལ་གསུམ་པོ་དེ་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་མིན་བརྟག་པ་ནི། **བསྐྱེད་བྱར་བཤད་**
པའི་ལམ་འོག་མ་གཉིས་བརྟགས་པ་བ་དང་། **ཤེས་བྱར་བཤད་པའི་ལམ་གསུམ་གའང་མཚན་**
ཉིད་པའོ། དོན་ནི། ཉན་ཐོས་རང་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱེད་པའི་མངོན་རྟོགས་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་
ཀྱི་ངོ་བོ། རང་རྒྱལ་ལ་རིགས་འབྲེ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་དང་། རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་དང་།
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་གསུམ་ག་བསྐྱེད་པར་བཤད་དེ། མདོ་ལས། “ལམ་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་
པར་བྱ་ཞིང་། ལམ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པར་བྱའོ།” ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ལམ་གསུམ་གྱི་
ནང་ནས། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་འོག་མ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་
གོང་མ་ཡིན་ཏེ། རང་རྒྱལ་ནི་ཉན་ཐོས་ལས་ཅུང་ཟད་བྱུང་པར་དུ་འཕགས་པ་དང་། སངས་
རྒྱས་ནི་དེ་ལས་ཀྱང་བྱུང་པར་དུ་འཕགས་པའི་ཕྱིར། “ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་བསྐྱེད་པར་བྱའོ།”
ཞེས་དང་། “རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་བསྐྱེད་པར་བྱའོ།” ཞེས་དང་། “སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་
བསྐྱེད་པར་བྱའོ།” ཞེས་པ་གསུམ་ལས། “ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་བསྐྱེད་པར་བྱའོ།” ཞེས་པའི་
ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ཚས་ཅན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་བརྟགས་པ་བ་ཡིན་ཏེ། ཉན་ཐོས་རང་རྒྱུད་
ཀྱིས་མ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཉན་ཐོས་རང་རྒྱུད་ཀྱིས་

བཟུས་པའི་ལམ་ནམ་ཡང་བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་རང་སངས་རྒྱས་ལ་ཡང་རིགས་འགྲོ། “སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་བསྐྱེད་པར་བྱའོ།” ཞེས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་མཆན་ཉིད་པ་ཡིན་ཏེ། སངས་རྒྱས་རང་རྒྱུད་ཀྱི་བཟུས་པའི་ལམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་རང་རྒྱུད་ལ་བསྐྱེད་དགོས་པའི་ཕྱིར། “ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ཤེས་པར་བྱའོ།” ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ། ཤེས་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་ནི། གཞན་ལ་སྟོན་པར་ཤེས་པའི་ཚུལ་ཞིག་སྟེ། གསེར་ཐོང་ལས། “གདུལ་བྱ་མ་རྟོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་དུ་ལམ་གསུམ་པོ་ཐམས་ཅད་གཞན་ལ་སྟོན་པའི་ཚུལ་རྣམས་ཤེས་པར་བྱའོ།”³¹¹ ཞེས་གོང་དུ་གྲུབ་ཅིན་པ་ལྟར་རོ། །དེས་ན་ཉན་ཐོས་རང་རྒྱུད་ཀྱིས་བཟུས་པའི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ལམ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་མཆན་ཉིད་པ་ཡིན་ཞིང་། བྱང་སེམས་ཀྱིས་ལམ་དེ་གཞན་ལ་སྟོན་པའི་ཚུལ་རྣམས་ཤེས་པ་རུས་པས། ཤེས་པར་བྱེད་པའི་ལམ་འདི་མཆན་ཉིད་པ་ཡིན་ཏེ། གཞན་ལ་རིགས་འགྲོའོ། །

2 དེ་དག་གི་སྤངས་རྟོགས་གང་དུ་རྫོགས་པ་བརྟག་པ།

གཉིས་པ་དེ་དག་གི་སྤངས་རྟོགས་གང་དུ་རྫོགས་པ་ནི། ལ་ཅིག་ལུ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ་³¹² ལྟར་ན་རེ། ཉི་སྤང་ལས། “ཤུ་རིའི་བྱ་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་པ་དང་སྤང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པའི་བཟོད་པ་ཞེས་ལུས་ཀྱི་མདོ་ལས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་དྲོད་སོགས་བཞིའི་ནང་གསེས་ཀྱི་བཟོད་པ་དང་མཐོང་ལམ་ཀྱི་བཟོད་པ་གཉིས་ལས་སྤྱག་བསྐྱེད་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་ཡིན་ནོ། །”³¹³ ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། ཉན་རང་གི་སྤངས་རྟོགས་ས་དང་པོར་རྫོགས་པར་འཕགས་པ་བཞེད་ཅེས་སྒྲ་བ་ནི་མི་འཐད་དེ། ལུང་དེའི་འཕྲོས་ཉིད་ནས་ “བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་མཐོང་བའི་ལམ་ཉིད་དུ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་རྟོགས་ [84] པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་

³¹¹ གསེར་ཐོང་། སྟོན་ཆ། 82 ལ་གསལ།

³¹² ལུང་གི་སྟེ་མ། སྟོན་ཆ། 73 ལས། “ཉན་རང་གི་སྤངས་རྟོགས་ས་དང་པོར་རྫོགས་ཏེ། འཕགས་པས། རྒྱན་དུ་ཞུགས་པ་ནས་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བར་ཀྱི་ཤེས་པ་དང་སྤངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བཟོད་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། བཟོད་པ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། དུལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པའོ། །” ཞེས་སོ། །

³¹³ རྩེ་བརྟན། ཤེས་ཕྱིན། ༡ ཤོག་ 38-ན།

རྫོགས་པ་ཡིན་ནོ” ཞེས་དང་། ཉི་ལྟ་³¹⁴ དུ་སྐྱབ་པ་ལ་གདམས་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་ “ཤ་
 རིའི་བྱ་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་པ་དང་སྤྱོད་བ་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་མདོ་
 དེ་ཤེས་བྱེད་དུ་བྱངས་ནས་ཉན་རང་རྣམས་ལས་རྫོགས་པ་ཁྱད་པར་ཁྱེད་པར་བསྟན་པ་
 དང་། གཞི་ཤེས་བཤད་པའི་མཁུག་དུ་ཡང་ “བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བཟོད་པའི་བྱེད་པར་
 གཞན་རྣམས་ཀྱི་རྫོགས་པའི་བྱེད་པ་མ་ལྟས་པ་འདུས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དེ་དག་གི་ཤེས་
 པ་དང་སྤྱངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེའི་བཟོད་པ་ཡིན་གྱི་རྫོགས་པའི་ཆ་འདི་ཙམ་མ་ཡིན་ནོ”³¹⁵
 ཞེས་གསུངས་པས་མཐོང་ལམ་དུ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་རྫོགས་པ་རྫོགས་པའི་ཤེས་བྱེད་དུ་འགྲིག་གི
 སྤྱོད་པའི་དོན་བཤད་པ་མི་སྤང་བས་དེ་གང་དུ་རྫོགས་ཉི་ལྟ་གི་ལྷང་དང་པོ་དེས་མི་ཤེས་
 སོ།

ཡང་ཁ་ཅིག་འོད་ཟེར་མགོན་པོ་³¹⁶ ལྟ་བུ་ཐེག་དམན་གྱི་རྫོགས་པ་ས་དང་པོར་རྫོགས་ལ་
 སྤངས་པ་ས་བརྒྱད་པར་རྫོགས་ཏེ། དུམ་གསུམ་གཞོད་འཛེམས་ལས། “ཐེག་དམན་གྱི་རིགས་
 ཅན་དད་པས་རྗེས་སུ་འབྱང་བ་དང་། ཆོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྱང་བ་དང་། དག་བཅོམ་པ་དང་
 རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཤེས་པ་དང་སྤྱོད་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་མི་སྐྱེ་བའི་
 ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པའི་བཟོད་པའོ་ཞེས་བྱ་བའི་མདོ་ཡི་དོན་ནི་ས་བརྒྱད་པ་ཡན་ཆད་ལ་
 གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཤེས་རབ་ནི་དད་པའི་རྗེས་འབྱང་སོགས་བཞི་ལས་ཆེ་
 བར་བསྟན་ཏེ། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དག་བཅོམ་པའི་ལམ་གྱི་
 འབྲས་བུའི་ཤེས་པ་སྟེ་རྫོགས་པ་རྣམས་དང་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་སྤངས་པ་རྣམས་ནི་ས་
 བརྒྱད་པ་ལ་ཁྱེད་པ་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཙམ་ཉིད་ཀྱིས་མཐར་གཏུགས་པར་འགྱུར་
 ཏེ། ཉན་རང་དེ་དག་གི་ཤེས་པ་དང་སྤྱོད་བ་ནི་ས་བརྒྱད་པའི་བཟོད་པ་དེ་ལས་ལྷག་པ་མེད་
 གོ། །ས་བརྒྱད་པ་དེ་ཡན་ཆད་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྣམས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཉོན་

³¹⁴ ཉི་ལྟ་། རྩེ་བསྟན། ཤེར་བྱིན། ཤོག་ 30-ན། “དེ་ཡང་དེ་རྣམས་ལས་རྫོགས་པ་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལྟར་ཡང་རྒྱན་
 དུ་ཁྱེད་པ་ནས་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བར་གྱི་ཤེས་པ་དང་སྤངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བཟོད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
 འཆད་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ།” ཞེས་པ་འདི་ཡིན་ནམ་སྟེ། འདི་ནི་དགོ་འདུན་ཉི་ཤུ་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་བྱུང་མོད།

³¹⁵ ཉི་ལྟ་། རྩེ་བསྟན། ཤེར་བྱིན། ༡༡ ཤོག་ 118-བ།

³¹⁶ ཉ་ལྟེ་ག་སྟོང་ཆ། ཤོག་ 54 ལས། “འོད་ཟེར་མགོན་པོ་ནི་རྫོགས་པ་ས་དང་པོར་རྫོགས། སྤངས་པ་ས་བརྒྱད་པར་རྫོགས་ཞེས་སོ། །རལ་
 གི་ནི། རྫོགས་པ་ས་དང་པོ་དང་སྤངས་པ་ས་བརྒྱད་པར་འདུས་ཟེར་རོ། །” ཞེས་པ་ལྟར་རོ།

མོངས་པ་མེད་པའོ”³¹⁷ ཞེས་ཤེས་བྱེད་དུ་འབྲེན་ནོ། །འདི་མི་འཐད་དེ། གཞོན་འཛོམས་ཀྱི་
 ལུང་དེས་སྤངས་པ་ས་བརྒྱད་པར་མཐར་ཐུག་པར་བཤད་པ་ལྟར་དུ་ཉན་རང་གི་རྟོགས་པ་
 ཡང་དེར་རྫོགས་པར་བཤད་པས་སོ། །ལུང་དེའི་དོན་ནི། ཉན་མོངས་སྤངས་པའི་སྤངས་པ་དེ།
 ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྤངས་པ་གཞིར་བཞག་ནས། དེ་དང་མཉམ་དུ་འཇུག་པའི་རྟོགས་པ་ལ་ཉན་
 ཐོས་ཀྱི་རྟོགས་པ་ཞེས་བཏགས་ནས། དེ་གཉིས་ཀ་ས་བརྒྱད་པ་ལ་རྫོགས་ཞེས་པའི་དོན་
 ཏོ། །དེས་ན་ཡུམ་གྱི་གཞོན་འཛོམས་ཀྱི་སྐབས་ཀྱི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་རྟོགས་པ་དང་ཡང་དག་
 མཐའི་སྐབས་འདིའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་རྟོགས་པ་གཉིས་མི་འདྲའོ། །དེས་ན་རང་གི་ལུགས་ནི་ཉན་
 སྒྲིབ་སྤངས་པ་དབང་ཐོབ་པའི་ས་བརྒྱད་པར་རྫོགས་ [85] ཏེ། ས་དེ་ན་ཉན་ཡིད་གཏན་མི་
 འབྱུང་བའི་ཚུལ་གྱིས་གནས་གྱུར་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཀུན་གཞི་རྩ་བ་ལས། “ཉན་
 མོངས་ཅན་ཡིད་མཚན་ཉིད་ནི། ཀུན་གཞི་རྩམ་སྒྲིབ་ཆ་ཉིད་ལ། །བདག་ལྟ་བུ་སྒྲིབས་ལ་ལུང་
 མ་བཞུན། །རེག་དང་ཆགས་སོགས་དགུ་ཁོ་ན། །འགོག་པ་མཉམ་གཞག་གནས་སྐབས་
 དུས། །དབང་ཐོབ་དག་བཅོམ་མཐར་ཐུག་གོ།”³¹⁸ ཞེས་སོ། །

གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པ་ས་དང་པོར་རྫོགས་ཏེ། དེར་བདག་མེད་མཐའ་དག་མངོན་
 ཐུག་དུ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །མཐོང་ལམ་དེ་ནས་ལྷག་མར་དེའི་གོམས་པ་ཁྱད་པར་དུ་འགྲོར་
 ཡོད་ཀྱང་སྤར་མ་རྟོགས་པ་རྟོགས་པར་བྱར་མེད་དེ། དཔེར་ན་ཤར་རིའི་རྩེར་ཉི་མ་ཤར་མ་
 ཐག་པའི་ཆེ་དཀྱིལ་འཁོར་ཡོངས་སུ་རྫོགས་ཀྱང་བགྲོད་པ་མ་རྫོགས་པ་བཞིན་ནོ། །དེས་ན་
 ཤར་རིའི་རྩེ་དང་ས་དང་པོའི་མཐོང་ལམ་སྐད་ཅིག་དང་པོ་མཚུངས་ཤིང་། དཀྱིལ་འཁོར་
 ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་དང་བདག་མེད་ཀྱི་རྟོགས་རིགས་རྫོགས་པ་ཡང་འདྲ་ལ། བགྲོད་མ་
 རྫོགས་པ་དང་ས་དང་པོ་མཐོང་ལམ་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ནས་བདག་མེད་སྒྲོམ་པ་མ་རྫོགས་པ་
 འདྲ་བའི་སྒྲོ་ནས་དཔེ་དོན་གཉིས་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་དོ། །ཐེག་ཆེན་གྱི་རི་ལྷ་བ་ནི་ས་དང་
 པོར་རྫོགས་ཏེ། དེར་ཆོས་དབྱིངས་ཀུན་དུ་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་མངོན་ཐུག་དུ་རྟོགས་པས་
 སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་དབུས་མཐའ་ལས། “ཀུན་དུ་འགྲོ་དོན་མཆོག་གི་དོན། །རྒྱ་མཐུན་དོན་གྱི་
 མཆོག་ཉིད་དང་། །” ཞེས་པ་ནས། “ས་བརྒྱའི་མི་མཐུན་ཕྱགས་ཉིད་ཀྱི། །གཉེན་པོ་དག་ནི་

³¹⁷ དུམ་གསུམ་གཞོན་འཛོམས། ཟླ་བཞུན། ཤར་ཕྱིན། བ་ཤོག་ 214-བ།

³¹⁸ ཀུན་གཞི་རྩ་བ་ཤོག་ 3 ལ་གསལ།

ས་ཡིན་ནོ། །”³¹⁹ ཞེས་དང་། དེའི་དབྱིག་འགྲེལ་ལས། “ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བའི་དོན་ལ་སོགས་པ་
 ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ནུམ་པ་བརྩུ་ལ་ཉོན་མོངས་ཅན་མིན་པའི་མི་ཤེས་པ་གང་ཡིན་པ་དེས་ནི་
 བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་བརྩུ་ལ་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་བསྐྱེབས་ཏེ། དེའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སུ་
 བྱུར་པའི་བྱིར་རོ། །འདི་ལྟར་སྟེ། ས་དང་པོ་ལ་ནི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བའི་དོན་དུ་
 ཉོགས་ཏེ། དེས་བདག་གཞན་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་འཐོབ་བོ། །”³²⁰ ཞེས་སོ། །ཤེས་བྱ་ཇི་ལྟར་བ་
 དང་ཇི་སྟེད་པ་གཉིས་ལས་ཇི་སྟེད་པ་རྟོགས་པ་དང་ཤེས་སྐྱིབ་སྤངས་པ་གཉིས་ནི་སངས་
 རྒྱས་པ་ན་རྟོགས་ཏེ། སངས་མ་རྒྱས་པའི་སྤྱོད་ལ་ཏུ་ཇི་སྟེད་རྟོགས་པ་དང་ཤེས་སྐྱིབ་སྤངས་
 པ་དེ་དག་རྟོགས་ན་ཉེས་པ་ཀུན་ཟད་ཅིང་ཡོན་ཏན་ཀུན་ལྡན་ཡང་ཡིན་པའི་སྒོལ་པ་ཡོད་
 པར་འགྱུར་རོ། །

3 དམིགས་བསལ་གྱི་དོན་བརྟག་པ།

གསུམ་པ་དམིགས་བསལ་གྱི་དོན་བརྟག་པ་ནི། གཉལ་ཞིག་འཇམ་དཔལ་རྩོུ་ཇི་དང་གཡག་
 ཉོན་སངས་རྒྱས་དཔལ་³²¹ ལྟར་ གཞུང་འདི་ལ་སྤྱི་དམིགས་བསལ་ནུམ་གཞག་བྱེད་པ་ནི་མི་
 འཐད་དེ། སྤྱིར་བཏང་དང་དམིགས་བསལ་གྱི་ནུམ་གཞག་ནི་དཔེར་ན་ཡུམ་གྱི་མདོའི་སྟེང་
 གཞི་ལས་འཁོར་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དགྲ་བཅོམ་པ་ཞེས་སྤྱིར་བཏང་ནས་ “གང་ཟག་གཅིག་མ་
 གཏོགས་པ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ།” ཞེས་ཀུན་དགའ་བོ་དགྲ་བཅོམ་པ་མ་ཡིན་པའི་དམིགས་ཀྱིས་
 བསལ་བ་ལྟར། ཡོད་པ་དང་ཡིན་པ་སྤྱིར་བཏང་ནས་མེད་པ་དང་མིན་པ་དམིགས་ཀྱིས་
 བཀར་ནས་སྟོན་པས་དེ་གཉིས་སྒྲས་ཟིན་ལ་བྱེད་ཅིང་འགལ་བ་ནི་གཞུང་ལྷགས་པ་སྤྱིའི་
 ལྷགས་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་སྤྱིར་དམིགས་བསལ་གྱི་ནུམ་གཞག་ཡོད་པ་ལ། ཡོད་པ་དང་ཡིན་པ་

³¹⁹ ཟླ་བཟླན། སེམས་ཅམ། བེ་ཤོག་ 42-ན།

³²⁰ ཟླ་བཟླན། སེམས་ཅམ། བེ་ཤོག་ 9-བ།

³²¹ གཉལ་རྟེན་ཤོག་ 126 ལ་ “དམིགས་བསལ་” ཞེས་པ་མ་གཏོགས་གཞན་མ་བྱུང་ཡང་། གཡག་རྟེན་ཤོག་ 14 ལས། “དེ་ལྟར་བྱེད་
 ཀྱང་བྱང་སེམས་ཆེན་པོ་དེ་དག་གིས་ཡང་དག་པའི་མཐའ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རང་བཞིན་གྱི་ཡུམ་དེ་མངོན་དུ་མི་བྱོལ་ཞེས་སྤྱིར་བཏང་ནས།
 དམིགས་ཀྱི་བསལ་བ་ནི། དུས་ནམ་གྱི་ཆོ་མངོན་དུ་མི་བྱོལ་ཞེ་ན། སྟོན་ལམ་ཡོངས་སུ་རྟོགས་པར་མ་བྱས་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྟོན་པར་
 མ་བྱས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཡོངས་སུ་མ་སྤྱངས་བར་དུའོ་ཞེས་པ་ནི་དངོས་བཟླན་དགག་པའི་དམིགས་བསལ་ལོ། །དུས་གཏན་དུ་མི་བྱུང་
 ཞེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ། བྱང་སེམས་དེ་དག་གིས་ཡང་དག་པའི་མཐའ་མངོན་དུ་བྱོལ་ཞེས་སྤྱིར་བཏང་ནས། དུས་ནམ་གྱི་ཆོ་ཞེ་ན། སྟོན་ལམ་
 ཡོངས་སུ་རྟོགས་པར་བྱས་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྟོན་པར་བྱས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཡོངས་སུ་སྤྱངས་པར་བྱས་པ་དེའི་ཆོ་བྱོལ་ཞེས་པ་ནི་
 ལྷགས་བཟླན་བསྐྱབ་པའི་དམིགས་བསལ་ལོ། །” ཞེས་སོ།

སྒྱིར་བཏང་ནས་མེད་པ་དང་མིན་པ་དམིགས་ཀྱིས་བཀར་ནས་སྟོན་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན་
མདོའི་སྒྲིང་གཞི་ལ། འཁོར་ཐམས་ཅད་དག་བཅོམ་པ་ཡིན་པར་སྒྱིར་བཏང་ནས། འཁོར་
གཅིག་དག་བཅོམ་མིན་པ་ཀུན་དགའ་པོ་རུ་དམིགས་ཀྱིས་བསལ་བ་ལྟར་རོ། །དཔེ་འདིར་
དག་བཅོམ་པ་ཡིན་པ་སྒྱི་དང་། དག་བཅོམ་མིན་པ་དམིགས་བསལ་ལོ། །སྒྱི་དམིགས་བསལ་
ཀྱི་རྣམ་གཞག་འོང་བ་ལ་ཡང་། སྐྱས་ཟེན་ལ་འགལ་བ་ལྟར་སྤང་དགོས་ཏེ། ཐམས་ཅད་དག་
བཅོམ་པ་དང་གཅིག་དག་བཅོམ་མིན་པ་སྐྱས་ཟེན་ལ་འགལ་བ་སྤང་བ་བཞིན་ནོ། །

གོང་ལྟར་སྒྱི་དམིགས་བསལ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དེ་ལྟར་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར་ཡང་དག་མཐའ་
སྐབས་འདིར་ནི་ཡང་དག་མཐའ་མངོན་དུ་མི་བྱེད་པ་སྒྱིར་བཏང་ཡིན་ན་ 1 སྟོན་ལམ་
ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱས་པ། 2 སེམས་ཅན་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྟོན་པར་བྱས་པ། 3 སངས་
རྒྱུ་ཀྱི་ཞིང་ཡོངས་སུ་སྦྱང་བ་ཉེ། **བསྐྱོག་པ་གསུམ་དམིགས་བསལ་ཡིན་དགོས་པས་འདིར་**
དམིགས་བསལ་བསྐྱོག་པ་གསུམ་སྐྱས་མ་ཟེན་ལ། 1 སྟོན་ལམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་མ་བྱས་
པ། 2 སེམས་ཅན་རྣམས་ཡོངས་སུ་མིན་པར་མ་བྱས་པ། སངས་རྒྱུ་ཀྱི་ཞིང་ཡོངས་སུ་མ་
སྦྱང་བ་ཉེ། **སྐྱས་ཟེན་ཆོད་གསུམ་དམིགས་བསལ་ཡིན་ན་**ཡང་དག་མཐའ་མངོན་དུ་བྱེད་པ་
སྒྱིར་བཏང་ཡིན་དགོས་པས་“ཡང་དག་མཐའ་མངོན་སུམ་དུ་ནི་མི་བྱེད་” ཞེས་དངོས་སུ་
གསུངས་པའི་ཕྱིར་སྒྱིར་བཏང་སྐྱས་མ་ཟེན་ཞིང་། 1 སྟོན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་མ་བྱས་པ་
སོགས་གསུམ་དང་2 མངོན་དུ་མི་བྱེད་པ་ཉེ། **དངོས་བསྟན་གཉིས་སྒྱིར་བཏང་དང་དམིགས་**
བསལ་ཡིན་ན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱོགས་དམིགས་བསལ་ཡིན་པའི་ཕྱོགས་སྒྱིར་བཏང་དུ་སང་པའི་
སྟོན་ཡོད་དོ། །མདོར་ན། ཁ་ཅིག་གི་ལྷགས་ལ། ཡང་དག་མཐའ་མངོན་དུ་མི་བྱེད་པ་སྒྱིར་
བཏང་བཞག་པ་ལས་འོས་མེད། སྟོན་ལམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱས་པ། སེམས་ཅན་རྣམས་
ཡོངས་སུ་སྟོན་པར་བྱས་པ། སངས་རྒྱུ་ཀྱི་ཞིང་ཡོངས་སུ་སྦྱང་བ་ཉེ་བསྐྱོག་པ་གསུམ་
དམིགས་བསལ་ཡིན་ནམ། འོན་ཏེ་སྟོན་ལམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་མ་བྱས་པ་དང་། སེམས་
ཅན་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྟོན་པར་མ་བྱས་པ་དང་། སངས་རྒྱུ་ཀྱི་ཞིང་ཡོངས་སུ་མ་སྦྱང་བ་ཉེ་
སྐྱས་ཟེན་གསུམ་དམིགས་བསལ་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན་མི་འཐད་དེ། སྒྱིར་བཏང་དང་
དམིགས་བསལ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སྐྱས་ཟེན་ལ་འགལ་བ་ཞིག་གི་ཉེང་དུ་འཛོག་པ་ནི། གཞུང་
ལྷགས་ཀྱི་འགོ་སྤངས་ཡིན་ཞིང་། བསྐྱོག་པ་གསུམ་པོ་འདི་སྐྱས་ཟེན་ལ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ།

སྤྲུལ་ཟེན་ལ་ “སྟོན་ལམ་ཡོངས་སུ་རྒྱུགས་པར་མ་བྱས་པ་དང་།” ཞེས་སོགས་དགག་སྤྲུལ་
 པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལྟར་ན། ཡང་དག་མཐའ་མངོན་དུ་བྱེད་པ་ཆོས་ཅན། སྤྲུལ་བྱང་ཡིན་
 པར་ཐལ། དེ་དང་དམིགས་བསལ་གཉིས་འགལ་བ་ལྟར་སྤྲུལ་དགོས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན།
 ཡང་དག་མཐའ་མངོན་དུ་བྱེད་པ་ཆོས་ཅན། གཞུང་འདིའི་སྤྲུལ་ཟེན་ཆོད་ལ་ཡོད་པར་ཐལ།
 འདོད་མི་རུས་ཏེ། “ཡང་དག་མཐའ་མངོན་སུམ་དུ་ནི་མི་བྱའོ།” ཞེས་དགག་སྤྲུལ་དང་སྤྲུལ་
 རས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། སྤྲུལ་ཟེན་ལ་ཡོད་པ་གཉིས་ཏེ། ཡང་དག་མཐའ་མངོན་དུ་མི་བྱེད་
 པ་དང་། སྟོན་ལམ་ཡོངས་སུ་རྒྱུགས་པར་མ་བྱས་པ་གཉིས་རིམ་པ་བཞིན་སྤྲུལ་བྱང་དང་
 དམིགས་བསལ་ཡིན་ན། དམིགས་བསལ་སྤྲུལ་བྱང་དུ་སོང་བར་ཐལ། དེ་གཉིས་ཀ་ཡོད་
 པའམ་ཡིན་པའི་ཕྱོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དེ་ལྟར་ན་ཟས་མ་ཁུའི་བར་དུ་སྤྲུལ་མི་བྱ་ཞེས་བརྗོད་པ་ན་ཤུགས་ཀྱིས་ན་སྤྲུལ་ [86] ཟ་བའི་
 དུས་ཟས་ཁུ་བའི་ཆོའམ་གནས་སྐབས་སུ་གོ་བ་ལྟར། རྒྱུགས་སྤོན་མ་སྤྲུངས་བར་དུ་ཡང་དག་
 མཐའ་མངོན་དུ་མི་བྱེད་ཅེས་བསྟན་པ་ན་ཤུགས་ཀྱིས་ན་མངོན་དུ་བྱ་བའི་དུས་རྒྱུགས་སྤོན་
 སྤྲུངས་པར་གོ་བས་དག་གཅིག་གི་དངོས་ཤུགས་ལ་སྤྲུལ་བྱང་དང་དམིགས་བསལ་སྤྲུལ་བ་
 བྱ་སྟོན་བྱེད་ནི་གསུང་རབ་ཀྱི་བརྗོད་ལ་འདྲིས་པ་ཞིག་སྟེ་བརྗོད་ལ་ཆོངས་པ་ཞིག་གོ། །གཡག་
 སོགས་དེ་ལྟ་བུའི་རྣམ་གཞག་མཛད་པའི་མཁས་པ་ཆོས་ཅན། གསུང་རབ་ཀྱི་བརྗོད་ལ་ཆོངས་
 པའི་མཁས་པ་ཡིན་པར་ཐལ། སྤྲུལ་བྱང་དང་དམིགས་བསལ་གྱི་རྣམ་གཞག་གཞུང་གཅིག་
 གི་དངོས་ཤུགས་ཀྱི་སྟེང་དུ་འཛོག་པའི་ཕྱིར། ལྷབ་སྟེ། སྤྲུལ་དམིགས་བསལ་སྤྲུལ་ཟེན་ཆོད་ཀྱི་
 སྟེང་དུ་བྱུང་དགོས་པའི་ཕྱིར།

4 ཡང་དག་མཐའ་ངོས་གཟུང་བ།

བཞི་པ་ཡང་དག་མཐའ་ངོས་གཟུང་བ་ནི། ཡང་དག་མཐའ་འདི་ལ་ཁ་ཅིག་གཉལ་ཞིག་ཕྱ་
མིག་བྱ་སྟོན་ལྟ་བུ་³²² རྩོམ་ཉིད་སྐྱེ་དང་། གཞན་དག་³²³ བྱེ་སྐྱེས་འདོད་པ་ལྟར་གྱི་བཅ་རིག་
གི་རྒྱན་ཆད་པའི་ཐུང་འདས་ཡིན་ཞེས་འདོད་དོ། །དེ་ལ་དང་པོ་རྩོམ་ཉིད་སྐྱེ་མི་འཐད་
དེ། ཡང་དག་མཐའ་འདིའི་འགྲེལ་བའི་འབྲུམ་གྱི་གཞོན་འཛམས་ལས། “སེམས་ཅན་སྒྲིན་
པར་བྱ་བ་དང་། སངས་རྒྱལ་གྱི་ཞིང་དག་པར་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོང་
པ་མཐའ་དག་རྫོགས་པར་བྱས་ནས་ཡང་དག་མཐའ་མངོན་དུ་བྱས་པ་ལ་ཉེས་པ་མེད་ཀྱི། དེ་
ལྟར་མ་ཡིན་པར་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱལ་སྤྱུ་ལྟར་བ་ལས་རྫོགས་སྒྲིན་སྦྱངས་གསུམ་
མ་རྫོགས་པའི་བར་རམ་བར་མ་དོར་ཡང་དག་པའི་མཐའ་མངོན་དུ་མི་བྱའོ་”³²⁴ ཞེས་བར་
མ་དོར་མངོན་དུ་བྱས་ན་ཉན་རང་དུ་ལྟར་བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །མདོར་ན་གཞོན་
འཛམས་ཀྱི་ལྷང་འདིས་རྫོགས་སྒྲིན་སྦྱངས་གསུམ་མ་བྱས་པར་ཡང་དག་མཐའ་མངོན་དུ་
བྱེད་ན་ལམ་དམན་པར་ལྟར་བ་བཤད་དོ། །དེས་ན་འདིར་བཟུན་ཡང་དག་མཐའ་ཆོས་ཅན།
རྩོམ་ཉིད་སྐྱེ་ལ་བྱེད་མི་རིགས་པར་ཐལ། རྫོགས་སྒྲིན་སྦྱངས་གསུམ་མ་བྱས་པར་སྦྱོང་མངོན་
དུ་བྱེད་ན། ཐེག་དམན་ལམ་དུ་ལྟར་བ་ཞིག་ཡིན་དགོས་ཤིང་། རྩོམ་ཉིད་སྐྱེ་ལ་དེ་ལྟར་མ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར།

རྫོགས་གཉིས་པ་ཆད་པའི་ཐུང་འདས་ཡང་མི་འཐད་དེ། རྣམ་མཁྱེན་ངོས་བཟུང་བར་ཡང་
དག་མཐའ་མངོན་དུ་བྱས་པར་འཆད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་ལས། “རྣམ་པ་
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་རྟེན་ཅན། འབྲས་བུ་ནམ་
མཁའི་ཁམས་ཀྱི་མཐར་གཏུགས་པར་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་རྒྱན་མི་འཆད་པ་དང་། ཡང་དག་
པ་ཉིད་ཀྱི་མཐའ་རྫོགས་པ་དང་། བག་ཆགས་ཀྱིས་མཆོམས་སྦྱོར་བ་ཉིད་སྤངས་པ་ཅན་ཡིན་
ནོ། །” ཞེས་གསུངས་པས་སོ། །དེས་ན་བཅ་རིག་གི་རྒྱན་ཆད་པའི་ཐུང་འདས་ཆོས་ཅན། རྣམ་

³²² ཉ་རྟེན་སྟོན་ཆ། ཤོག་ 56 “དེས་ན་རྩོམ་ཉིད་སྐྱེ་ཡིན་ནོ། །གཉལ་ཕྱ་བྱ་སྟོན།” ཞེས་པ་ལྟར་དང་གཉལ་རྟེན་ཤོག་126 ལས། “ཡང་
དག་པའི་མཐའ་ཡང་གཉིས་ལས་དང་པོ་ཆོས་ཉིད་དྲི་མ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་འགོག་པའི་བདེན་པ་རྩོམ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེའོ། །” ཞེས་སོ། །

³²³ ཁ་ཅིག་འདི་མ་རྟེན་དེ། ཡང་དག་མཐའ་ཆོས་སྐྱེས་འདོད་པ་པོའི་རྩོགས་ལྷན་མ་ཞིག་ཡིན་ནམ་སྟེ།

³²⁴ རྩོམ་ཉིད་ཤེར་བྱིན། བ་ཤོག་ 250-བ།

མཁྱེན་ཁྱོད་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཡིན་པར་ཐལ། འདིར་བསྟན་ཡང་དག་མཐའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
 འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་རྣམས་མཁྱེན་གྱི་འབྲས་བུ་ངོས་བབྱང་བའི་སྐབས་སུ་དེ་ལྟར་གསུངས་
 པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རྣམས་སོ། །མདོ་ལས་ཀྱང་། “བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་
 ཡུམ་ལ་སྦྱོད་པ་ཐབས་མཁས་པས་ཡོངས་སུ་བབྱང་བ་སྟེ་ཟིན་པ་ཡང་རི་སྟོན་དུ་ལྷུར་
 བསགས་པའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་དེ་དག་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དུ་
 ཡོངས་སུ་སྦྱིན་པར་མ་གྱུར་པ་དེ་སྟོན་དུ་ཡང་དག་པའི་མཐའ་དམ་པ་མངོན་དུ་མི་བྱེད་
 རོ། །ནམ་དགེ་བའི་རྩ་བ་དེ་དག་སྒྲ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་ཡོངས་སུ་སྦྱིན་པར་གྱུར་པ་དེ་ན་ཡང་
 དག་པའི་མཐའ་དམ་པ་མངོན་དུ་བྱེད་དོ།”³²⁵ ཞེས་གསུངས་པས་སོ། །དེས་ན་ཆད་པའི་སྤང་
 འདས་ཆོས་ཅན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཡོངས་སུ་སྦྱིན་པར་
 གྱུར་ནས་མངོན་དུ་བྱེད་པ་ཡིན་པར་ཐལ། འདིར་བསྟན་ཡང་དག་མཐའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
 བྱང་སྟེ། གོང་གི་མདོའི་དོན་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རྣམས་སོ། །འོ་ན་འདིར་བསྟན་ཡང་དག་
 མཐའ་ཅི་ཞེ་ན། དབྱུས་མཐའ་ལས། “སྟོང་པ་ཉིད་དེ་མདོར་བསྟུན། 1 །དེ་བཞིན་ཉིད་དང་2
 ཡང་དག་མཐའ། 3 །མཆན་མ་མེད་དང་4 །དོན་དམ་དང་5 །ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་རྣམ་
 གྲངས་སོ། །”³²⁶ ཞེས་དང་། ཀུན་བདུས་ [87] དང་ཡུམ་གྱི་མདོར་ཡང་། ཡང་དག་མཐའ་དེ་
 བཞིན་ཉིད་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་སུ་དེ་ལྟར་གསུངས་སོ། །དེ་སྐད་དུ། ཀུན་བདུས་ལས།
 “རང་བཞིན་གྱིས་རྣམ་པར་བྱང་བ་ནི་སོ་སོའི་སྟེ་བོ་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡང་དག་པ་གང་
 ཡིན་པའོ། །དེ་བཞིན་ཉིད་ནི་གཞན་དུ་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྦྱོའི་མཆན་
 ཉིད་ཡིན་ཏེ། དེ་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྟོང་
 བོའོ་ཞེས་གསུངས་རབ་ལས་འབྱུང་ངོ་། །སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་ཀུན་བརྟགས་པ་མེད་
 པའོ། །ཡང་དག་པའི་མཐའ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བདེན་པའི་སྤྱར་སྤྱུག་པའོ། །”³²⁷ ཞེས་རྣམ་བྱང་
 བཞི་ལས་རང་བཞིན་གྱིས་རྣམ་པར་བྱང་བའི་སྐབས་སུ་གསུངས་སོ། །ཉི་མེ་ལེའུ་བརྒྱད་མ་
 ལས་ཀྱང་། “ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་དང་། ཡང་དག་པའི་མཐའ་དང་། དེ་བཞིན་ཉིད་དང་མ་ཁོར་
 བ་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་། གཞན་མ་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་། ཆོས་ཉིད་དང་།”³²⁸ ཞེས་

³²⁵ ཉི་མེ་ལེའུ་བརྒྱད་མ། རྩེ་བརྟན། ཤེར་ཕྱོད། ཅ ཤོག་ 26-བ།

³²⁶ དབྱུས་མཐའ་། རྩེ་བརྟན། སེམས་ཅོམ། བེ ཤོག་ 4-བ།

³²⁷ རྩེ་བརྟན། སེམས་ཅོམ། ར ཤོག་ 230-བ།

³²⁸ རྩེ་བརྟན། ཤེར་ཕྱོད། ང ཤོག་ 68-བ།

སོགས་སྐབས་མང་པོ་ཞིག་ལས་རྣམ་གྲངས་ལྟ་བུར་འདྲེན་ནོ། །དེ་དང་། རྒྱུན་སྒྲུབ་ལས་ཀྱང་
 “ཡང་དག་པའི་མཐའ་ནི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཡིན་ལ། དེ་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཤེས་རབ་ཀྱི་
 པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་ལ་དེ་སྐད་ཅིས་བྱའོ་”³²⁹ ཞེས་དང་། རྒྱུན་སྒྲུབ་ལས་ཀྱང་། “ཡང་དག་མཐའ་
 ནི་འདུས་བྱས་ཀྱིས། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དབེན་པ་སྟེ།”³³⁰ ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་
 སྒྲོས་པ་དང་མཆན་མ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྟོང་པའི་ཞི་བའི་དབྱིངས་བྱང་འདས་ཅམ་ལ་བྱའོ། །

དེ་མངོན་ཏུ་བྱས་པའི་དོན་ཡང་སྐབས་བཞི་པའི་ནང་གསེས་ཀྱི། “1 རྒྱེ་བ་དང་ནི་2 འགག་
 པ་དང་། 3 །དེ་བཞིན་ཉིད་དང་4 ཤེས་བྱ་དང་། །” ཞེས་པའི་ཟབ་མོ་བརྒྱད་ཀྱི་གསུམ་པར་
 བཤད་པ་ལྟར་ཞི་བ་སྟོགས་གཅིག་པ་དེ་ཉིད་ལ་ཆོས་ཆེར་བྱས་ནས་རྟག་ཏུ་དེ་ལ་མཉམ་པར་
 བཞག་ནས་གནས་པ་ཡིན་ཀྱི། དེ་མངོན་སུམ་ཏུ་རྟོགས་པ་ཅམ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །སྒྲོབ་ལམ་ཏུ་དེ་
 ལྟར་ཞི་བ་ལ་སྟོགས་གཅིག་ཏུ་ཞུགས་ན་ཆད་པའི་མཐར་ལྷུང་སྟེ། བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་
 ཀྱི་ཆོགས་ཡོངས་སུ་མ་རྫོགས་པར་རང་ཉིད་ཞི་བའི་དབྱིངས་སུ་རྟག་ཏུ་གནས་པ་ན་རྗེས་
 ཐོབ་ལ་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་སྒྲུབ་ནས་དོན་མཛད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྫོགས་སྟོན་སྐྱུངས་ན་ནི་ཞི་
 བའི་དབྱིངས་ལ་རྟག་ཏུ་གནས་ཀྱང་སྟོན་གྲུབ་ཏུ་གཟུགས་སྐྱེ་གཉིས་ཀྱིས་གཞན་དོན་མཛད་
 པའི་ཕྱིར་ཞི་བར་མི་ལྷུང་ངོ། །དེའི་ཕྱིར་ས་བརྒྱད་པ་ལ་དེ་བཞིན་གསེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མ་
 བསྐྱལ་ན་ཐུང་ན་ལས་འདའ་བར་གསུངས་པ་ཡང་དེ་ལ་དགོངས་སོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་
 དཔའ་སྒྲོབ་ལམ་པ་ཆོས་ཅན། བྱོད་ཀྱིས་རྫོགས་སྟོན་སྐྱུངས་གསུམ་མ་བྱས་པར་ཞི་བ་ལ་རྟག་
 ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་ན། ཆད་པའི་མཐར་ལྷུང་སྟེ། དེ་ལྟར་བྱས་ན་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་
 པ་རྒྱུན་ཆད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འབད་ཚྭ་ཆད་ཅིང་། བྱོད་ཀྱིས་འབད་ཚྭ་ལ་མ་བཟོས་པར་
 སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལྟོན་གྲུབ་ཀྱི་གཟུགས་སྐྱེ་སྒྲུབ་ནས་དོན་བྱེད་
 པ་མེད་པའི་ཕྱིར། རྫོགས་སྟོན་སྐྱུང་གསུམ་མཛད་ཟེན་པའི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ཅན། བྱོད་ཀྱིས་
 ཞི་བ་ལ་རྟག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་ན། ཆད་པའི་མཐར་མི་ལྷུང་སྟེ། འབད་ཚྭ་ཀུན་ཆད་
 ཀྱང་གཟུགས་སྐྱེ་སྐྱུན་གྲུབ་ཏུ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར།

³²⁹ རྒྱེ་བ་ལྟན། ཤེར་ཕྱིན། ཆ་ཤོག་ 186-ན།

³³⁰ རྒྱེ་བ་ལྟན། སེམས་ཅན། ཕེ་ཤོག་ 115-ན།

དེས་ན་མཚན་མ་མེད་པའི་དབྱིངས་དེ་ཉིད་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་དུས་ཀྱིས་མི་གནས་པ་དང་
 ཆད་པའི་མྱང་འདས་གཉིས་སུ་འགྱུར་བའི་ཚུལ་འདི་ནི་ཁོ་བོས་ལེགས་པར་བརྟགས་
 པའོ། །ཐོག་པ་གཅིག་ཀྱི་ཚོལ་གྱི་སྒྲིམ་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་དབྱིངས་ཆོས་ཅན།
 བྱིད་ལ་དུས་དང་དུས་མ་ཡིན་པ་གཉིས་ཀྱི་མངོན་དུ་བྱེད་ཚུལ་རེ་རེ་ནས་ཡོད་དེ། ཉན་རང་
 གི་ལམ་དུ་ཆད་པའི་མྱང་འདས་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་ཚུལ་དང་། སངས་རྒྱས་ནས་བྱིད་
 མངོན་དུ་བྱེད་པ་ཚུལ་གཉིས་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མངོན་དུ་བྱེད་པའི་དོན་ཡོད་དེ། ཉག་ཏུ་
 མཉམ་པར་བཞག་པའི་དོན་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་འདྲ་བའི་རྣམ་གཞག་ཆོས་ཅན།
 ལེགས་པ་བརྟགས་པ་ཡིན་ཏེ། རོ་བོ་ཉིད་སྐྱེ་ཡང་དག་མཐའ་རྩ་འདོད་པ་ལ་བབ་པའི་སྐྱོན་
 སོགས་དང་བྲལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཡུམ་གསུམ་གྱི་གནོད་འཛུལ་ལས། “ལམ་གྱི་རྣམ་པ་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱི་བསྐྱེད་པའི་སྒྱུད་ཡུལ་
 བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སས་བསྐྱུས་པ་ནི་དེ་བཞིན་ཉིད་ཅེས་བྱའོ། །ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་
 ཀྱི་སྒྱུད་ཡུལ་ཉན་ [88] ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ནི་ཡང་དག་
 པའི་མཐའ་ཞེས་བྱའོ། །རྣམ་མཁྱེན་ཉིད་ཀྱི་སྒྱུད་ཡུལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་གཏོགས་པ་ཆོས་ཀྱི་
 སྐྱེ་བའི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་པ་ནི་དེ་གསུམ་ལ་ཞེན་པ་མེད་དོ་”³³¹ ཞེས་མདོར་
 འབྱུང་བ་དེ་བཞིན་ཉིད་ཡང་དག་མཐའ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་གསུམ་ནི་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ཡུལ་
 དང་གྲངས་སྒྲིག་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་དེ་དག་ལ་ངེས་ནས་བཞེད་པ་མ་ཡིན་པར་འགྲེལ་བ་དེ་ཉིད་
 ལས་གསལ་ལོ། །ཡུམ་གསུམ་གནོད་འཛུལ་གྱིས།

1. དེ་བཞིན་ཉིད་ནི་ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་དང་།
2. ཡང་དག་མཐའ་ནི་གཞི་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་དང་།
3. ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ནི་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་ཡུལ་དུ་བཤད་ཀྱང་།

གྲངས་མཚུངས་པའི་སྒྲིག་ནས། མདོ་ལས་དངོས་སུ་གསུངས་པའི་སྒྱུད་ཡུལ་གསུམ་འདི།
 མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ཡུལ་དང་སྐྱར་བ་ཡིན་པ་ལས། ཡང་དག་མཐའི་རོ་བོ་ངོས་བབྱུང་བ་མ་

³³¹ ཟླ་བཟླ་ཤར་ཕྱིན། བ་ཤོག་ 87-ན།

ཡིན་ཏེ། རྫོགས་སྒྲིན་སྤངས་གསུམ་མ་བྱས་པར་ཡང་དག་པའི་མཐའ་མངོན་དུ་མི་བྱའོ་ཞེས་
གོང་གི་འབྲམ་གྱི་གཞི་དང་འཛོམས་ཀྱི་ལུང་ལྟར་གསུངས་པའི་བྱིར།

1.2.3 རྣམ་མཁྱེན་རྒྱས་པར་བཤད་པ།

གསུམ་པ་རྣམ་མཁྱེན་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་ལ་དྲི་ལན་གཉིས་ལས།

བཙམ་ལྡན་འདས་ཅིའི་སྤྲད་དུ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ནི་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པ་དགྲ་བཙམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལགས། རབ་
འབྱུར་རྣམ་པ་གང་དག་དང་རྟགས་གང་དག་དང་མཚན་མ་གང་དག་གིས་ཆོས་
རྣམས་རབ་དུ་བརྗོད་པའི་རྣམ་པ་དེ་དག་དང་རྟགས་དེ་དག་དང་མཚན་མ་དེ་དག་དེ་
བཞིན་གཤེགས་པས་བྱགས་སུ་རྒྱུད་པ་དེ་དེའི་ཕྱིར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་
བཙམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་
ཉིད་ཅེས་བྱའོ། །

དྲི་བ་ནི་ “བཙམ་ལྡན་འདས་” རས་ “ལགས་” ཀྱི་བར་རོ། ལན་ནི།

1. མེ་ལྷེ་རྒྱུ་པོ་དང་ཁ་དོག་སྤྲུག་པ་ལྟ་བུའི་ངོ་བོ་ནི་རྣམ་པ་དང་།
2. འབྲས་བུ་དུ་བ་ལྟ་བུ་རྟགས་དང་།
3. རྒྱ་བུད་ཤིང་ལྟ་བུའི་མཚན་མ།

གང་དག་གིས་ཆོས་རྣམས་རབ་དུ་བརྗོད་པ་ལྟེ་མཚན་རས་སྟོན་པའི་རྣམ་པ་ངོ་བོ་རྟགས་
འབྲས་བུ་མཚན་མ་རྒྱ་དེ་དག་མ་ལྟས་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་བྱགས་སུ་རྒྱུད་དེ་དེའི་ཕྱིར་
སྟོན་གྱི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཇི་ལྟར་གཤེགས་པ་དེ་བཞིན་དུ་བྱིན་པ་དང་། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་དེ་
བཞིན་ཉིད་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་མཁྱེན་པས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉོན་མོངས་པའི་དགྲ་བཙམ་
པས་དགྲ་བཙམ་པ་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་མ་ཉོར་བར་བྱགས་སུ་རྒྱུད་ཅིང་མངོན་པར་

བྱང་ཆུབ་པས་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ནི་རྣམ་མཁྱེན་
ཞེས་བྱའོ། །རྣམ་པ་རྟགས་དང་མཚན་མ་གསུམ་མེ་ལྗེའི་སྟངས་ཏུ་མཚོན་ན།

- རྫོམ་པོ་དང་ཁ་དོག་སྒྲུག་པོ་ལྟ་བུའི་ངོ་བོ་ནི་རྣམ་པ།
- འབྲས་བུ་དུ་བ་ལྟ་བུ་རྟགས།
- རྒྱ་བུད་ཤིང་ལྟ་བུ་མཚན་མ་ཡིན་ནོ། །

རྣམ་པ་དང་རྟགས་དང་མཚན་མ་འདི་དག་གིས་ཆོས་རྣམས་མཚོན་ནོ། །བཙེན་ལྡན་འདས་
ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་དེ་བཞིན་གསེགས་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། རྫོན་གྱི་སངས་
རྒྱས་རྣམས་ཇི་ལྟར་གསེགས་པ་དེ་བཞིན་དུ་བྱིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པ་ཡིན་
པའི་བྱིར། ཡང་ན། ཁྱོད་ལ་དེ་བཞིན་གསེགས་པ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་དེ་
བཞིན་ཉིད་ཇི་ལྟ་བུ་བཞིན་དུ་མཁྱེན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་བྱིར། བཙེན་
ལྡན་འདས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་དག་བཙེན་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཉན་མོངས་པའི་དག་བཙེན་པའི་
རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་བྱིར། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་རྣམ་
པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་སྟེ། རྣམ་པ་དང་རྟགས་དང་མཚན་མ་དེ་དག་གིས་
ཆོས་ཐམས་ཅད་མཚོན་ཞིང་། རྣམ་པ་དང་རྟགས་དང་མཚན་མ་དེ་དག་རྫོགས་པར་སྒྲུགས་
སུ་ཆུད་པའི་བྱིར།

2 བསྐྱུས་པ་ཁུངས་སུ་དགོད་པ།

དེ་བཞིན་དུ་མདོར་བསྐྱུས་པ་ལས་ཀྱང་ཉན་མོས་ཀྱི་ས་ལ་སྒྲོབ་པར་འདོད་པས་ཀྱང་
ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་ལ། །

གཉིས་པ་བསྐྱུས་པ་ཁུངས་སུ་དགོད་པ་ནི། མཁྱེན་གསུམ་གྱིས་འཕགས་བཞིའི་མངོན་རྟོགས་
མཐའ་དག་བསྐྱུས་པར་ཡུམ་བར་མ་ཉི་ཁྱིལ་ས་གསུངས་པ་དེ་བཞིན་དུ་མདོར་བསྐྱུས་པ་
བརྒྱད་སྟོང་པ་ལས་ཀྱང་གསུངས་སོ། །ཇི་ལྟར་གསུངས་ཤིན་ “ཉན་མོས་ཀྱི་ས་ལ་སྒྲོབ་པར་

འདོད་པས་ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱ་”³³² ཞེས་བྱ་བ་དང་སྒྲགས་སྒྲུབ་བསྐྱབ་པས་ “དེ་
བཞིན་དུ་རང་རྒྱལ་བྱང་སེམས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་བསྐྱབ་པར་འདོད་པས་ཀྱང་ཤེས་རབ་
ཕྱིན་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ”³³³ ཞེས་སོ། ། “ཤེར་ཕྱིན་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ།” ཞེས་གསུངས་པ་
ལས། མཐུན་གསུམ་གྱིས་མངོན་རྟོགས་མཐའ་དག་བསྐྱབ་པ་མ་གསུངས་སམ་ཞེ་ན། ལྷང་དེ་
ཤེས་བྱེད་དུ་འགྲོ་བའི་ཚུལ་ནི་ཉེར་ཞི་ལ་སྒྲགས་པ་རང་རང་གི་བཞེད་ [89] པ་རྣམས་ནི་
“ཉན་ཐོས་རང་རྒྱལ་གྱི་ས་” ཞེས་པའི་སྐབས་འདི་ཡི་ “ས་” ཡིན་ལ་ཤེར་ཕྱིན་ནི་མཐུན་
གསུམ་སོ། ། “ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་ལ་སྐྱབ་པར་འདོད་པས་ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ།”
ཞེས་པའི་བརྒྱུད་སྟོང་པའི་ཆོག་འདིས་ཆོས་ཅན། གཞི་ཤེས་ཉན་རང་གི་མངོན་རྟོགས་
བསྐྱབ་པ་བསྟན་ཏེ། དེས་དངོས་སུ་བསྟན་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་ནི་ཉེར་ཞི་དེ་ཡིན་ཞིང་། དེས་
དངོས་སུ་བསྟན་པའི་ཤེར་ཕྱིན་ནི་གཞི་ཤེས་ཡིན་པའི་བྱིར། དེས་ན་ཉན་ཐོས་ལ་སྒྲགས་
པའི་གང་ཟག་དེ་དག་གི་མངོན་རྟོགས་མཐུན་གསུམ་དུ་བྱུང་བཤེ། གང་ཟག་དེ་དག་གི་བཞེད་
པ་སྐྱབ་པའི་ཡུམ་ཡིན་པས་སོ། །ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་ཉེར་ཞི་ལ་སྐྱབ་པར་འདོད་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་
མངོན་རྟོགས་ཆོས་ཅན། གཞི་ཤེས་ཡིན་ཏེ། དེ་བཞེད་དོན་གྲུབ་པའི་མངོན་རྟོགས་ཡིན་པའི་
བྱིར། ཞེས་པ་འདི་གོང་གི་བརྒྱུད་སྟོང་པའི་མདོའི་ཆོག་གི་དོན་རྟོ། །གཞན་ལམ་ཤེས་དང་
རྣམ་མཐུན་ལ་རིགས་འགྲོ།

3 རྒྱས་པ་ཁུངས་སུ་དགོད་པ།

རྒྱས་པ་ལས་ཀྱང་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་སོ། །

གསུམ་པ་རྒྱས་པ་ཁུངས་སུ་དགོད་པ་ནི། རྒྱས་པ་མདོ་སྟོང་ཕྱག་བརྒྱ་པ་ལས་ཀྱང་མཐུན་
གསུམ་གྱིས་འཕགས་བཞི་མངོན་རྟོགས་བསྐྱབ་པར་གསུངས་སོ། །ཇི་ལྟར་གསུངས་ཤེ་ན་
“རྒྱན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བུ་ཐོབ་པར་འདོད་པས་ཀྱང་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་
འདི་ནི་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ།” ཞེས་སྒྲགས་ཀྱིས་མཆོན་པའི་རྒྱན་ཞུགས་ལ་སྒྲགས་པ་བཞི་

³³² ལྷ་ས་བཀའ་འགྲུས། བརྒྱུད་སྟོང་། ༡༡ ཤོག 5-ན།

³³³ ལྷ་ས་བཀའ་འགྲུས། བརྒྱུད་སྟོང་། ༡༡ ཤོག 5-བ།

དང་། ས་བཅུ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཐོབ་པར་འདོད་པས་ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་ལ་
བསྐབ་པར་བྱའོ་ཞེས་ཕྱེ་ནས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་ཏེ་འདྲིར་ཡང་ཟུར་ལྟར་སྒྱུར་རོ། །ཟུར་ལྟར་
སྒྱུར་ཚུལ་ནི། རྒྱན་ལྷགས་ཀྱི་ས་ཐོབ་པར་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ཆོས་ཅན། གཞི་
ཤེས་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱི་བཞེད་དོན་སྒྱུབ་པར་བྱེད་པའི་མངོན་རྟོགས་ཡིན་
པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སོགས་ཏེ། འཕགས་བཞིའི་མངོན་རྟོགས་ཀྱིས་མཁྱེན་གསུམ་བསྐྱས་པའི་
ཚུལ་ནི་ཟུར་བརྒྱད་སྟོང་པའི་ “ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་ལ་སྟོབ་པར་འདོད་པས་ཀྱང་” ཞེས་པའི་
ཆོག་གི་སྟེང་དུ་བཤད་པ་དང་འདྲའོ། །ཉི་མའི་སྤང་བ་དང་ཉི་མའི་རྣམ་འགྲེལ་གཉིས་ཏེ་ཉི་
མའི་བཤད་པ་གཉིས་སུ་མདོ་བསྐྱས་པ་བརྒྱད་སྟོང་པ་དང་རྒྱས་པ་འབྲུམ་ཤེས་བྱེད་དུ་མེད་
ཀྱང་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་འདྲིར་སྟོབ་དཔོན་སེང་གེ་བཟང་པོས་བསྟན་ཏེ་དྲངས་པ་ནི་
བསྟན་བཅོས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་ནི་ཡུམ་གསུམ་གའི་རྒྱན་དུ་འཆད་འདོད་ནས་
ཡིན་ནོ། །

འོ་ན་ཡུམ་བསྐྱས་འབྲིང་རྒྱས་པའི་ཁྱད་པར་ཇི་འདྲ་བ་ཞེ་ན། བརྗོད་བྱ་ཕྱང་པོ་ཟུར་བསྐྱས་
ཤིང་རྗོད་བྱེད་ཆོག་ཀྱང་བསྐྱས་པ་དང་པོ་བརྒྱད་སྟོང་པ་དང་། དོན་རྒྱས་ལ་ཆོག་ཅུང་ཞིག་
བསྐྱས་པ་བར་མ་ཉི་མེད་དང་། གཉིས་ཀ་རྒྱས་པ་ཐ་མ་འབྲུམ་པ་སྟེ་དེ་ཡང་འགྲེལ་རྟེན་བརྒྱ་ཙུ་
བརྒྱད་དུ་ཕྱེ་ནས་སྟོན་པའོ། །

དེ་ལ་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ལྷ་བཅུ་ཙུ་གསུམ་ནི།

- གཞུགས་ལ་སོགས་པའི་ཕྱང་པོ་ལ།
- མིག་ནས་ཡིད་ཀྱི་བར་གྱི་དབང་པོ་རྒྱག
- གཞུགས་ནས་ཆོས་བར་གྱི་ཡུལ་རྒྱག
- མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནས་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་གྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་
རྒྱག

- མིག་གི་འདུས་ཏེ་རིག་པ་སོགས་རིག་པ་བྱུག
- མིག་གི་འདུས་ཏེ་རིག་པའི་རྒྱུན་གྱིས་ཚར་བ་སོགས་ཚར་བ་བྱུག
- ས་ཁུ་མེ་རླང་ནམ་མཁའ་ནམ་ཤེས་ཀྱི་ཁམས་ཏེ་ཁམས་བྱུག
- མ་རིག་པ་ནས་གླ་ཤེ་བར་གྱི་རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་སོ། །

རྣམ་བྱང་གི་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྔ་བཅུ་ཙ་ལྔ་ནི།

- སྦྱོང་པའི་ལམ་པར་ཕྱིན་བྱུག་སྟེ་ཕྱིན་པ་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་བར་གྱི་པར་ཕྱིན།
- ལྟ་བའི་ལམ་སྦྱོང་ཉིད་བཅོ་བརྒྱད་དེ་ནང་གི་སྦྱོང་པ་ཉིད་ལ་སོགས་པའོ། །
- རྣལ་འབྱོར་གྱི་ལམ་བྱང་ཕྱོགས་ཚས་སྤྲུལ་ཙ་ཙ་བདུན་ཏེ་དྲན་པ་ཉེར་གཞག་ནས་འཕགས་ལམ་བརྒྱད་ཀྱི་བར།
- ཞི་གནས་ཀྱི་ལམ་ལ་སྤྱུག་བཟུལ་ལ་སོགས་པའི་འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི།
- བསམ་གཏན་དང་པོ་ནས་བཞི་པའི་བར་གྱི་བསམ་གཏན་བཞི།
- བྱམས་པ་ཚད་མེད་སོགས་ཚད་མེད་པ་བཞི།
- རྣམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སོགས་གཞུགས་མེད་པའི་སྟོམས་པར་འབྱུག་པ་བཞི།
- གཞུགས་ཅན་གཞུགས་ལ་བཟླ་བའི་རྣམ་ཐར་ནས་འགོག་པའི་རྣམ་ཐར་བར་གྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་བརྒྱད།
- བསམ་གཏན་དང་པོ་ནས་འགོག་པའི་སྟོམས་འབྱུག་བར་གྱི་མཐར་གྱིས་གནས་པའི་སྟོམས་པར་འབྱུག་པར་དགུའོ། །
- ལྟ་མཐོང་གི་ལམ་ལ་སྟོན་ཉིད་མཆན་མེད་སྟོན་མེད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་སྟོན་གསུམ་མོ། །

- ཡོན་ཏན་བྱད་པར་ཅན་གྱི་ལམ་ལ་མངོན་པར་ཤེས་པ་ཉིང་ངེ་འཛིན། [90] གཟུངས་
གྱི་སྒྲོ་རྣམས་སོ། །
- འབྲས་བུའི་ལམ་ལ་གནས་དང་གནས་མེན་མཁྱེན་པ་སོགས་ཀྱི་སྟོབས་བརྟུ་རྟོགས་པ་
ལུན་ཆོགས་ལ་མི་འཛིགས་པ་བཞི། ཆོས་དོན་ངེས་ཆོག་སྟོབས་པ་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་
རིག་པ་བཞི། བྱམས་པ་ཆེན་པོ། རྟེན་རྗེ་ཆེན་པོ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མ་འདྲེས་པ་བཙེ་
བརྟུང་དོ། །
- གང་ཟག་གི་ལམ་ལ་རྒྱན་ཞུགས། ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་། ཕྱིར་མི་འོང་། དག་བཙམ་
པ། རང་སངས་རྒྱས།
- ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད། ལམ་གྱི་རྣམ་པ་ཤེས་པ་ཉིད། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་
ཉིད་དོ། །

དེ་ལྟར་ཡང་གསེར་ཕྱོད་ཆོག་སྟོམ་ལས། “ལུང་ལྔ་དྲུག་ཆད་དྲུག་དང་བརྟུ་གཉིས་ནི། །ཀུན་
ཉོན་འགོས་རྟེན་ལྔ་བརྟུ་ཅ་གསུམ་སོ། །སྟོད་པའི་ལམ་ལ་ཕྱིན་དྲུག་ལྔ་བའི་ལམ། །སྟོང་ཉིད་
བཙེ་བརྟུང་རེ་རེར་བགང་དགོས་སོ། །རྣལ་འབྱོར་ལམ་གྱི་སྟུམ་བརྟུ་ཅ་བདུན་བདུན། །ཞི་
གནས་ལམ་ལ་འཕགས་པའི་བདེན་བཞི་སོགས། །བཞི་ཆོན་བཞི་དང་བརྟུང་ཆད་དགུ་ཆོན་
རེར། །བགངས་པས་དྲུག་ཡིན་ལྷག་མཐོང་ལམ་ལ་གཅིག་ །ཡོན་ཏན་བྱད་པར་ཅན་གྱི་ལམ་
ལ་གསུམ། །འབྲས་བུའི་ལམ་ལ་སྟོབས་བརྟུ་ལ་སོགས་དྲུག་ །གང་ཟག་ལམ་ལ་འབྲས་བཞི་
རང་སངས་རྒྱས། །མཁྱེན་པ་གསུམ་དང་བརྟུང་ནི་སོ་སོར་བགང་། །དེ་རྣམས་རྣམ་བྱང་ལྔ་
བརྟུ་ཅ་ལྔོ།”³³⁴ ཞེས་པའམ་ཡང་ན། “ཀུན་ཉོན་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྔ་བརྟུ་ང་གསུམ་སྟེ། །ལུང་ལྔ་
དབང་དྲུག་ཡུལ་དྲུག་རྣམ་ཤེས་དྲུག་ །རིག་ཆོར་ཁམས་དྲུག་རྟོན་འབྲེལ་བརྟུ་གཉིས་སོ། །རྣམ་
བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྔ་བརྟུ་ཅ་ལྔོ་སྟེ། །ཕྱིན་དྲུག་སྟོང་ཉིད་བཙེ་བརྟུང་ཆོས་སོ་བདུན། །བདེན་བཞི་
བསམ་གཏན་ཆད་མེད་གཟུགས་མེད་བཞི། །རྣམ་ཐར་བརྟུང་དང་མཐར་གནས་སྟོམས་
འབྲུག་དགུ་ །རྣམ་ཐར་གསུམ་དང་མངོན་ཤེས་ཉིང་ངེ་འཛིན། །གཟུགས་ཀྱི་སྒྲོ་དང་སྟོབས་
བརྟུ་མི་འཛིགས་བཞི། །སོ་སོ་རིག་བཞི་བྱམས་དང་རྟེན་རྗེ་ཆེ། །མ་འདྲེས་བཙེ་བརྟུང་རྒྱན་

³³⁴ གསེར་ཕྱོད་ཆོག་སྟོམ་ཤོག་ 27 ལ་གསལ།

ཞུགས་ཕྱིར་འོང་དང་། ཕྱིར་མི་འོང་དང་དགྲ་བཅོམ་རང་སངས་རྒྱས། །ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་
ལམ་ཤེས་རྣམ་མཁྱེན་ནོ། །དེ་ཡང་ཕྱིན་དུག་སྟོང་ཉིད་བྱམས་སྟོང་རྗེ། །འབྲས་གནས་བཞི་
དང་རང་རྒྱལ་མཁྱེན་གསུམ་རྣམས། །སོ་སོར་བགྲངས་ལ་གཞན་རྣམས་སྡེ་ཆོན་གྲངས། །”³³⁵
ཞེས་གསེར་ཐོང་མིག་འབྱེད་ལས་གསུངས་སོ། །

2.2.1.1.1.2.1.2.3 སྤྱད་བྱེད་གསུམ་ངོས་གཟུང་བ།

གསུམ་པ་སྤྱད་བྱེད་གསུམ་ངོས་གཟུང་བ་ལ་གསུམ། 2.2.1.1.1.2.1.2.3.1 གཞི་
ཤེས། 2.2.1.1.1.2.1.2.3.2 ལམ་ཤེས། 2.2.1.1.1.2.1.2.3.3 རྣམ་མཁྱེན་ངོས་བཟུང་
བཤོ།

2.2.1.1.1.2.1.2.3.1 གཞི་ཤེས།

དེ་ལ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ནི་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ལ་མི་རྟག་པ་ལ་
སོགས་པའི་རྟེན་ཅན་འབྲས་བུ་བདག་ཏུ་སྤངས་པ་སྤངས་པ་ཅན་ཡིན་ནོ། །

དང་པོ་གཞི་ཤེས་ངོས་གཟུང་བ་ནི། མདོ་ནས་མཁྱེན་གསུམ་གསུངས་པ་དེ་ལ་ཐམས་ཅད་
ཤེས་པ་ཉིད་ནི།

- དམིགས་པ་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ལྷུང་པོ་ལྷའམ་བདེན་པ་བཞི་ལ་དམིགས་
ནས།
- རྣམ་པ་མི་རྟག་པ་རྟག་བཟུལ་བ་ལ་སོགས་པ་བདེན་བཞིའི་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་གི་རྟེན་
ཅན་ཏེ་ཡུལ་ཅན།

³³⁵ གསེར་ཐོང་མིག་འབྱེད་རྒྱན། ཤོག་ 341 ལ་གསལ།

- གཞི་ཤེས་དེས་ཡུལ་དེ་རྟོགས་པའི་འབྲས་བུ་གང་ཟག་གི་བདག་ཏུ་ཚྲངས་པ་མི་སྒྲོབ་ལམ་དུ་སྤངས་པའམ་སྒྲོབ་ལམ་དུ་སྤྱོད་བར་བྱེད་པ་ཅན་ནོ། །

“དེ་ལ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་” ཅེས་པའི་དེ་ལ་ནི་ “མདོ་ནས་མཁྱེན་གསུམ་གསུངས་པ་དེ་ལ་” ཞེས་པའི་དོན་རྟོ། ། “རྟོན་ཅན་” ཞེས་པའི་དོན། “ཡུལ་ཅན་” ཞེས་པའི་དོན་རྟོ། །

2.2.1.1.1.2.1.2.3.2 ལམ་ཤེས།

ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་ནི་ཐེག་པ་ཐམས་ཅད་གྱིས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་དང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མདོན་སུམ་དུ་མི་བྱེད་པའི་རྟོན་ཅན་འབྲས་བུ་སེམས་ཅན་མ་བསྐྱས་པ་སྤྱད་པ་ལ་སོགས་པར་བྱེད་པ་ཅན་ཡིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ལམ་ཤེས་ནི། ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་ནི།

- དམིགས་པ་ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པའི་ལམ་གསུམ་ལ་དམིགས་ནས།
- རྣམ་པ་ཐེག་པ་སྟེ་ལམ་གསུམ་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟོགས་རིགས་སྐྱེད་ཅིང་ཤེས་པར་བྱས་པའི་སྒྲོ་ནས་གསུལ་བྱའི་སྐལ་བ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ཚོགས་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་གཞན་དོན་དུ་ངེས་པར་འབྱུང་ཞིང་ཇི་སྲིད་གཞན་དོན་མཐར་མ་ཕྱིན་པ་དེ་སྲིད་དུ་རང་དོན་དུ་ཡང་དག་པའི་མཐའ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མདོན་དུ་མི་བྱེད་པའི་རྟོན་ཅན་ཏེ་ཡུལ་ཅན།
- རྣམ་པ་དེས་དམིགས་པ་དེ་རྟོགས་པའི་འབྲས་བུ་སེམས་ཅན་འཁོར་དུ་མ་བསྐྱས་པ་སྤྱད་པ་དང་སོགས་པས་བསྐྱས་པ་སྒྲིན་པ་དང་སྒྲིན་པ་གྲོལ་བ་དང་གྲོལ་བ་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱེད་པ་ཅན་ནོ། །

དེ་ལྟར་ན་ཚོགས་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་ངེས་པར་འབྱུང་བ་དེ་ཡན་གྱིས་ལམ་ཐམས་ཅད་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་བསྟན་ཏེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཤེས་རབ་སོ། །དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མདོན་དུ་མི་ [91] བྱེད་པས་ནི་ཡང་དག་མཐའ་མདོན་དུ་མི་བྱེད་པའི་དོན་བསྟན་ཏེ་བྱང་ཆུབ་

སེམས་དཔའི་སྒྲིང་རྒྱུ་ཞེས། ཞེས་འབྲོམ་སྟོན་པ་རྒྱལ་བའི་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་འཆད་དོ། དེ་ལྟར་
ན་ཐེག་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་དང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་མི་བྱེད་
པའི་རྟེན་ཅན་གྱི་དོན་ནི། གཞན་དོན་དུ་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ནས་ལམ་རྫོགས་ཀྱི་བར་དུ་
ཡང་དག་མཐའ་མངོན་དུ་མི་བྱེད་པའི་དོན་དོ། ཆོས་བཤེས་ཀྱི་ཆོག་གསལ་དུ་ཡང་ “ཐེག་
པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཞེས་པ་ནི་གདུལ་བྱའི་དབང་གིས་ཐེག་པ་གསུམ་ཆར་
ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བྱ་བ་ལས་འདའ་བའི་ཚུལ་སྟོན་པ་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། མདོ་ལས། དགེ་སྦྱོང་དག་
ང་ལན་སྦྱོང་དུ་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་བྱ་བ་ལས་འདའ་བས་བྱ་བ་ལན་འདས་པའི་ཚུལ་བཟླན་
ཚུང་། ལན་སྦྱོང་དུ་ནི་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱ་བ་ལས་འདའ་བས་ཡོངས་སུ་བྱ་བ་ལས་
འདས་པའི་ཚུལ་བཟླན་ཚུང་ཞེས་པ་དང་། གདུལ་བྱ་སེམས་ཅན་འགའ་ཞིག་ཐེག་པ་རྫུན་
པ་ཆེས་ཐེག་ཆེན་ནི་སྐྱག་འགྱུར་ཞིང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འདི་ནི་སེམས་ཅན་དམན་པ་
ལ་མོས་པ་ཡོད་པ་ཅན་རིག་ཅིང་མཐོང་ནས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འདི་དག་ཉན་ཐོས་
ཚུལ་ཅན་འགྱུར། རང་རྒྱལ་བྱང་ཆུབ་པའི་ཚུལ་ཡང་རབ་དུ་སྟོན། ཞེས་པ་སྟེ། རྒྱ་མཚན་དེ་
དག་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡེ་སྦྱོང་ལས། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་ལམ་བཟླན་པ་མཛད་དེ། ལམ་དེ་ལ་འདྲིས་པ་ཙམ་དུ་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ།”³³⁶ ཞེས་སོ། ཡང་
ཆོག་གསལ་དེ་ལས། “དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་མི་བྱེད་པའི་རྟེན་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་ལ། དེ་
ཁོ་ན་ཉིད་ནི་གང་ཟག་ལ་བདག་མེད་པའི་མཐའ་དང་འབྲེལ་བའི་སྐྱེ་བ་པ་ཞི་བ་ཉིད་དེ། དེ་
མངོན་དུ་མི་བྱེད་པ་ནི་བསྟོམ་པས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་མི་སྦྱང་བའི་ཕྱིར་
ཏེ། དེ་མ་སྤངས་ན་བྱ་བ་ལས་མི་འདའ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་སྦྱོབ་དཔོན་གྱི་ཞལ་ལྷན་ནས་ཀྱང་
འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་གྱི་སྐབས་གསུམ་པའི་ནང་གསེས་ཀྱི། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ནི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་གྱི། མངོན་དུ་བྱ་བ་ནི་མ་ཡིན་པས་བསྟོམ་པའི་
ལམ་ནི་མ་བཟླན་ནོའི་”³³⁷ ཞེས་ཆོག་གསལ་ལས་དྲངས་སོ། ཆོས་བཤེས་ཀྱི་ལྟར་ན། དེ་ཁོ་ན་
ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་མི་བྱེད་པའི་དོན་ནི། སྟོམ་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་ཉོན་མོངས་སྤང་བའི་གཙོ་
བོར་མ་བྱས་པའི་དོན་ཡིན་ནམ་སྟེ།

³³⁶ རྩ་བཟླན། ཤེར་ཕྱོད། 9 ཤོག་ 21-བ།

³³⁷ རྩ་བཟླན། ཤེར་ཕྱོད། 9 ཤོག་ 21-བ།

དེ་མི་འཐད་པར་མ་ཟད་གསེར་སྒྲིང་པས་³³⁸ གྲང་ཉན་རང་གི་སྒྲང་འདས་ལ་ “དེ་ཁོ་ན་
 ཉིད་མངོན་དུ་མི་བྱེད་པའི་རྟེན་” ཞེས་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་བཤད་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། དེ་ཁོ་
 ན་ཉིད་འདི་དང་སྤར་བཤད་པའི་ཡང་དག་པའི་མཐའ་གཉིས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
 རོ། །འདིས་བསྟན་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཆོས་ཅན། ཉན་རང་གི་སྒྲང་འདས་ལ་བྱེད་རིགས་པར་ཐལ།
 འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སངས་རྒྱས་འཕགས་པས་ཉན་རང་གི་སྒྲང་འདས་མངོན་དུ་
 བྱེད་པར་ཐལ། དུས་མ་ཡིན་པ་དང་དུས་རན་པ་གཉིས་ལས་དུས་རན་པར་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་
 མངོན་དུ་བྱེད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ལྷག་པོ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་མི་བྱེད་པའི་རྟེན་
 ཅན་ཞེས་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དང་། སྤར་ཡང་དག་མཐའ་མངོན་སུམ་དུ་མི་བྱེད་པའི་
 ཡང་དག་མཐའ་གཉིས་གཅིག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དུས་མིན་པར་མངོན་དུ་མི་བྱེད་བཤད་པའི་
 ཚུལ་ཤིན་དུ་འདྲ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རུས་སོ། །

2.2.1.1.1.2.1.2.3.3 རྣམ་མཁྱེན་ངོས་གཟུང་བ།

རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་རྟེན་
 ཅན། འབྲས་བུ་རྣམ་མཁའི་ཁམས་ཀྱི་མཐས་གདུགས་པར་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་རྒྱན་
 མི་འཆད་པ་དང་། ཡང་དག་པ་ཉིད་ཀྱི་མཐའ་རྟོགས་པ་དང་། བག་ཆགས་ཀྱིས་
 མཚམས་སྦྱར་བ་ཉིད་སྤངས་པ་ཅན་ཡིན་ནོ། །

གསུམ་པ་རྣམ་མཁྱེན་ངོས་གཟུང་བ་ནི། རྣམ་མཁྱེན་ནི།

- དམིགས་པ་རི་ལྟ་རི་སྟེད་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་དམིགས་ནས་
- རྣམ་པ་གདོད་མ་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་བདེན་པར་སྐྱེ་བ་མེད་པར་རྟོགས་པའི་རྟེན་
 ཅན་ཏེ་ཡུལ་ཅན་
- དེའི་འབྲས་བུ།

³³⁸ རྟོགས་དཀའི་སྒྲུང་བ། ཟླ་བསྟན། ཤར་ཕྱིན། ༩ ཤོག་ 146-བ།

- རྣམ་ [92] མཁའ་ཁམས་ཀྱི་མཐས་གཏུགས་པར་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་མཛད་པ་
རྒྱུན་མི་འཆད་པར་འབྱུང་བའི་གཞན་དོན་དང་།
- ཡང་དག་པ་ཉིད་ཀྱི་མཐའ་རྟོགས་པ་སྟེ་མངོན་དུ་བྱས་པ་དང་།
- བག་ཆགས་ཟད་པ་དག་བཅོམ་པ་རྣམས་སྟོང་པའི་འཁོར་བར་ཉིང་མཆོམས་སྦྱར་
བ་མེད་པའི་ཕྱིར་བག་ཆགས་ཉིད་མཆོམས་སྦྱར་བའམ། ཡང་ན་མ་དཔེ་འགའ་
ཞིག་ཏུ་གསལ་བ་ལྟར་བག་ཆགས་ཀྱིས་མཆོམས་སྦྱར་བ་ཞེས་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་
བྱེད་སྒྲིའི་བསྟུ་བ་སྟེ་དེ་ལྟ་བུའི་བག་ཆགས་ཀྱི་མཆོམས་སྦྱར་བ་ཟད་པར་སྤངས་པ་
ཅན་ནི་རང་དོན་ནོ། །

གསེར་སྤྱོད་པས་³³⁹ ། རྣམ་རྟོག་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱད་པ་ནི་མཆོམས་སྦྱར་བའི་དོན་
དང་། བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་བྱས་པ་ནི་ཡང་དག་མཐའ་མངོན་དུ་བྱས་པའི་དོན་དུ་
འཆད་དོ། །

མཁྱེན་གསུམ་གྱི་དམིགས་རྣམ་འབྲས་བུའི་ཚུལ་དེ་ལྟར་ན་དམིགས་རྣམ་གཉིས་ནི་སྤར་གྱི་
མདོ་ “ཐམས་ཅད་ནི་བྱེད་དང་ནང་གི་ཆོས་རྣམས་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་ཡིན་ལ། འབྲས་བུ་
“ཉིང་ཞིར་བྲིད་མཛད་གང་ཡིན་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་མཆོད་བརྗོད་དུ་བཤད་པའི་སྤར་རྣམས་
ཀྱི་བཞེད་པའོ། །དཔེར་ན་སྤར་གྱི་ “ཐམས་ཅད་ནི་བྱེད་དང་ནང་གི་ཆོས་རྣམས་” ཞེས་པའི་
སྤབས་སུ། བྱེད་དང་གི་ཆོས་དམིགས་པར་བཤད་ནས། ཉན་རང་རྣམས་ཀྱིས་དེ་བདག་མེད་ཏུ་
ཤེས་པར་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

གལ་ཏེ་རང་དང་གཞན་གྱི་དོན་གཉིས་གྲུབ་པ་དེ་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན་པས་འབྲས་བུ་ཇི་
ལྟར་འཐད་ཅེན། རྒྱུན་ཆགས་པར་འབྱུག་པས་སྤར་མ་སྤར་མ་བྱེད་པ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱར་འཐད་དོ། །ཁོ་
ན་རེ། གཞན་དོན་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་རྒྱུན་མི་ཆད་པར་མཛད་པ་དང་། རང་དོན་བག་

³³⁹ “དེ་དག་གི་བག་ཆགས་ཀྱིས་མཆོམས་སྦྱར་བ་ནི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱད་པའོ། །དེ་སྤངས་པ་ཅན་ཡིན་པ་ནི་
དོར་བའོ། །དེ་ཉིད་ནི་འབྲས་བུ་ཡིན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་དེ་སྤང་ཅས་བྱའོ། །” རྟོགས་དཀའ་སྤང་བ། རྩེ་བརྟན། ཤེར་བྱིན། 146-བ།

ཆགས་ཀྱིས་མཆོམས་སྒྱུར་བ་སྤངས་པ་གཉིས་ཆོས་ཅན། རྣམ་མཁྱེན་གྱི་འབྲས་བྱ་ཡིན་པར་
 ཐལ། “འབྲས་བྱ་རྣམ་མཁའི་མཐས་གཏུགས་པ་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་འཐད་པའི་ཕྱིར།
 འདོད་མི་རྣམས་ཏེ། རྣམ་མཁྱེན་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཟེར་ན། རྣམ་མཁྱེན་སྐད་ཅིག་དང་
 སོ་ལྟ་བུ་རྒྱུར་བཞག་ནས། དེའི་འབྲས་བྱ་རྣམ་མཁྱེན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལ་རང་དོན་གཞན་
 དོན་གཉིས་ཀ་འོང་ཞེས་པའི་དོན་ཏེ། རྣམ་མཁྱེན་རྒྱུན་ཆགས་པར་སྤྱི་ཕྱི་མཆོམས་སྒྱུར་བའི་
 ཕྱིར་རོ།

2.2.1.1.1.2.1.2.4 དེ་དག་གིས་བྱུང་པའི་དོན་བསྐྱུ་བ།

དེ་ལྟ་བུས་ན་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་ནི་གཞི་དང་གཉེན་པོ་དང་རྣམ་པ་ཐམས་
 ཅད་བསྐྱུས་པས་མངོན་པར་རྟོགས་པ་རིལ་རྫོགས་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བྱ་
 བ་འདི་འཐད་པ་ཡིན་ནོ། །

བཞི་པ་དེ་དག་གིས་བྱུང་པའི་དོན་བསྐྱུ་བ་ནི། མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་གྱིས་ནི་མཁྱེན་
 གསུམ་བཞུན་ན་ཐེག་གསུམ་གྱི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་རིལ་རྫོགས་པར་བཞུན་པ་ཡིན་གྱི།
 རྟོགས་རེ་ལས་མི་སྟོན་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་འཐད་པ་སྟེ་བྱུང་པ་ཡིན་ཏེ། མཁྱེན་
 གསུམ་དུ་མངོན་རྟོགས་ཐམས་ཅད་འདུས་པ་དེ་ལྟ་བུས་ནའོ། །མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ཆོས་ཅན།
 ཁྱོད་ཀྱིས་བསྐྱུས་བྱ་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རིལ་རྫོགས་པར་བཞུན་ཏེ།
 སྤྱད་བྱེད་མཁྱེན་གསུམ་བཞུན་པའི་ཕྱིར། བྱུང་སྟེ། བྱུང་གསུམ་གྱིས་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་མངོན་
 རྟོགས་བསྐྱུས་པའི་ཕྱིར། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱིས་ནི་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ཡུལ་གཞི་གཉེན་རྣམ་པ་
 མཐའ་དག་བརྗོད་བྱུར་བསྐྱུས་པས་ཡུམ་གྱི་རྒྱན་དུ་བྱེད་གྱི། རྟོགས་རེ་ཙམ་བསྐྱུས་པ་མིན་
 ཞེས་བྱ་བ་འདི་བྱུང་སྟེ། རེ་རེ་བ་མདོ་ཡི་བརྗོད་བྱ་ཡིན་ན་ཅོད་ལན་གྱི་སྐབས་སུ་བཞུན་པའི་
 མངོན་པ་དང་རྫོས་པ་དང་། སྤང་བྱ་མ་བཞུན་པ་དང་། གཞི་མེད་ཀྱི་རྣམ་པའམ་མངོན་པ་
 དང་ཡང་རྫོས་པའི་སྒྱུར་གསུམ་ཡོད་པར་བཞུན་པ་དེ་ལྟ་བུས་ནའོ། །འདི་སྤར་གྱི་ལན་གཉིས་
 ཏེ་ལན་དངོས་དང་ཤེས་བྱེད་འགོད་པ་གཉིས་ཀའི་དོན་བསྐྱུ་ཡིན་ཏེ། རིལ་དང་རྫོགས་པ་
 གཉིས་སྒྲིམ་པ་ནི་བཞུན་པའི་ཆེད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་ [93] སྤར་བཤད་པ་ལྟར་སྒྲིབ་དཔོན་གྱིས་

མཆོད་བཟོད་ཀྱི་ཚིགས་བཅད་འདི་བཤད་ཐབས་ལྡན་བཀའ་བ་ནི་གཞན་ཡང་དེ་ལྟར་
 འཆད་པའི་དཔེ། ། “དེ་ལྟར་བས་ན་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་” ཞེས་པ་འདི་མཆོད་
 བཟོད་ཀྱི་དོན་བསྡུ་བ་ཡིན་པས། བཤད་ཐབས་ལྡན་ཆོད་ལྟེ། “འཕགས་པ་བྱམས་པ་” ཞེས་
 སོགས་མཆོམས་སྦྱར་དང་། “ཚིགས་སུ་བཅད་པ་འདི་ནི་” ཞེས་སོགས་དགོས་དོན་དང་།
 “ཉན་ཐོས་དང་དེའི་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱོན་པ་” ཞེས་སོགས་ཚིག་དོན་དང་། “དེ་ལྟར་བྱུག་འཆོལ་
 བ་དང་བསྟོད་པ་” ཞེས་སོགས་བཞུག་ལན་དང་། “དེ་ལྟར་བས་ན་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་
 རྒྱན་” ཞེས་སོགས་བསྡུས་དོན་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །

2.2.1.1.2 རྟོག་ལྡན་བསྐྱོན་བཅོས་ལ་འཇུག་པའི་ཡན་ལག་དགོས་

འབྲེལ།

གཉིས་པ་རྟོད་ལྡན་བསྐྱོན་བཅོས་ལ་འཇུག་པའི་ཡན་ལག་དགོས་འབྲེལ་ལ་
 གསུམ། 2.2.1.1.2.1 དགོས་པ་དང་། 2.2.1.1.2.2 བསྐྱོན་པ་དང་། 2.2.1.1.2.3 ཚིག་གི་
 དོན་ནོ། །

2.2.1.1.2.1 དགོས་པ།

དང་པོ་དགོས་པ་ལ་གཉིས། 2.2.1.1.2.1.1 སྦྱིར་བསྐྱོན་པ་དང་། 2.2.1.1.2.1.2 བྱེ་བྲག་
 ཏུ་བཤད་པའོ། །

2.2.1.1.2.1.1 སྦྱིར་བསྐྱོན་པ།

དང་པོ་སྦྱིར་བསྐྱོན་པ་ནི།

1. དབྱུང་པ་བའི་སྒོ་བ་དཔོན་གཞིན་ཅུ་མ་ལེན་ནམ་གྱི་མ་རི་ལ་ན་རེ། དགོས་འབྲེལ་
ངག་ལ་བཏུན་ནས་དགོས་སྒྲིག་སྒྲིག་བཞི་ཡོད་པ་ལ་ཚད་མའི་ངེས་པ་སྒྲིག་ནས་བཏུན་
བཅོས་ལ་འབྱུག་པ་དགོས་པའོ་ཞེས་ཟེར་རོ།
2. གཞན་དག་བདེན་གཉིས་དཀའ་འབྲེལ་མཁན་པོ་³⁴⁰ ལྟ་བུ་ནི། བཏུན་བཅོས་འདི་ནི་
ཚྭ་མི་དགོས་པ་འཕྲུལ་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། དགོས་པ་སྒྲིག་སྒྲིག་དང་མི་ལྡན་པའི་
ཕྱིར་བྱ་རྒྱ་སྒོ་རྟོག་བཏུན་བཅོས་བཞིན་ཞེས་ཚྭ་པའི་སྐབས་འགོག་པ་ལ། བཏུན་
བཅོས་གང་དགོས་སྒྲིག་སྒྲིག་བཞི་དང་ལྡན་པ་ནི་བཏུན་བཅོས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ་དཔེར་ན་
གསོ་དབྱུང་གི་སྒྲིག་བཏུན་བཅོས་བཞིན། བཏུན་བཅོས་འདི་ཡང་དགོས་སྒྲིག་སྒྲིག་
དང་ལྡན་ནམ་ཞེས་དོགས་པ་འགོག་པས་ཚྭ་པའི་སྐབས་འགོག་པ་བསྒྲིག་པ་ནི་
དགོས་པའོ། ཞེས་ཟེར་རོ། དྲུ་རྒྱ་སྒོ་རྟོག་གི་བཏུན་བཅོས་ནི་བརྗོད་བྱ་མེད་པའི་
བཏུན་བཅོས་ཡིན་ཏེ། ཕྱིར་བྱ་ལ་སོ་མེད་པའི་ཕྱིར། འདི་ནི་ཁ་ཅིག་དངོས་སམ།
དོགས་པ་ཁོང་སྒོང་གིས། སྐབས་བབ་ཀྱི་བཏུན་བཅོས་འདི་ནི་ཚྭ་མི་དགོས་ཏེ།
དགོས་སྒྲིག་སྒྲིག་བཞི་དང་མི་ལྡན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་དྲུ་རྒྱ་སྒོ་རྟོག་གི་བཏུན་བཅོས་
ཚྭ་མི་དགོས་པ་བཞིན་ནོ། དེ་འདྲ་བའི་ཚྭ་པ་འགོག་བྱེད་ཀྱི་ཚྭ་པ་བསྒྲིག་པའི་
དོན་དུ། དགོས་འབྲེལ་གསུངས་ཏེ། དགོས་འབྲེལ་གྱི་ངག་གིས་བཏུན་བཅོས་འདི་
དགོས་སྒྲིག་སྒྲིག་དང་མི་ལྡན་ནམ་སྒྲིག་པའི་ཐེ་ཆོམ་འགོག་པའི་ཕྱིར།

340 “རབ་ཏུ་བྱེད་པ་འདི་ནི་དགོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་བཏུན་བཅོས་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། དྲུ་རྒྱ་སྒོ་རྟོག་གིས་བཏུན་བཅོས་པར་བྱ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་བྱེད་པ་འདི་ཕྱིར་ཞེས་བྱ་བ་སྒྲིག་
ཏེ། ཇི་ལྟར་བཏུན་བཅོས་བྱ་བའི་ཆོག་ནི། གཞན་དག་གིས་ཀྱང་བདེན་པ་གཉིས་ནམ་པར་དབྱེ་བ་བཏུན་མོད་ཀྱི། དེ་ནི་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་
ནོ་ཞེས་བཏུན་བཅོས་པའི་ཕྱིར་རོ། འབྲེལ་བ་ནི་དགོས་པའི་ནང་དུ་འདྲུས་པའི་ཕྱིར་ལོགས་ཤིག་ཏུ་མ་སྒྲིག་ཏེ། འདི་ལྟར་བཏུན་བཅོས་ཐམས་
ཅད་དམ། ལས་ལ་ནི་དགོས་པ་ཉིད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་བརྗོད་པར་བྱའོ། བྱེད་པའི་མཐུག་ཐོགས་ལ་སྒྲིག་པའི་མཆན་ཉིད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་གཞན་
ནི་བརྗོད་པར་མི་བྱ་སྟེ། བཏུན་བཅོས་ལ་བྱ་བའི་ཡན་ལག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། དཔེར་ན་གསོ་བའི་བཏུན་བཅོས་ཇི་ལྟར་བཏུན་
དུ། དགོས་པ་དང་ལྡན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་བཏུན་བཅོས་པར་བྱ་སྟེ། རབ་ཏུ་བྱེད་པ་འདི་ཡང་དགོས་པ་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ནོ། དཔེར་ན་གསོ་བའི་
བཏུན་བཅོས་ལ་ཇི་ལྟར་བཏུན་བཅོས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་དེ་རྟོག་པ་སྒྲིག་དུ་གཏོང་བ་ནམས་ཀྱིས་གཟུང་བར་བྱ་སྟེ། རབ་
ཏུ་བྱེད་པ་འདི་ཡང་འབྲེལ་བ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། རྟོག་པ་སྒྲིག་དུ་གཏོང་པའི་སྒྲིག་པོ་བདེན་པ་གཉིས་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ་
ཞེས་བྱ་བ་ལྟག་མཐོ། །” སྒོ་བ་དཔོན་ཞི་བ་འཚོས་མཛད་པར་གྲགས་པའི་བདེན་གཉིས་དཀའ་འབྲེལ། གླེ་བཏུན། དབྱུང་མ། ས་ཤོག་ 16-ན།
ཡང་ན་བློགས་ཐུག་འདི་སྒོ་བ་དཔོན་དུ་ལ་བ་ལྟ་ཡིན་ཏེ། ལུང་གི་སྟེ་མ་སྟོང་ཆ་ཤོག་ 79 ལ་གསལ་ལོ།

3. ཚད་མ་ནུམ་འབྲེལ་གྱི་འབྲེལ་བཤད་ཚུམ་པ་པོ་བྱམ་ཟེ་ཆེན་པོ་བདེ་བྱེད་དགའ་བ་³⁴¹
 དང་། རིན་ཆེན་སྦྱོན་མའི་ཕྱོད་བ་ཚུམ་པ་པོ་བྱད་རྟེ་གླི་³⁴² བློ་དགོས་འབྲེལ་བཞོད་
 པས་གཞུང་གི་ཡི་གེ་མངོས་པར་བྱས་པ་དགོས་པའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །དེས་ན་མཁས་པ་
 དེ་གཉིས་ཀྱི་ལྷགས་ལ་དགོས་འབྲེལ་གྱི་དག་རྒྱན་ཅམ་དུ་ཟད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན།
4. འཐད་ལྡན་གྱི་ཚུམ་པ་པོ་སྦྱོབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་³⁴³ བློ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་བསྟན་
 བཅོས་འདི་དགོས་པ་དང་མི་ལྡན་ནུམ་སྟམ་པ་སོགས་ཀྱི་དོན་མི་འགྱུར་གྱི་དོགས་པ་
 བཞི་བསལ་ནས་དགོས་པ་དང་པལ་ཆེར་ལྡན་སྟམ་པའི་དོན་འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཆོས་བཞི་
 བསྐྱེད་པ་དགོས་པར་བཞེད་དོ། །

གཉིས་པ་འཐད་མི་འཐད་བརྟག་པ་ནི། དེ་ལ།

1. དང་པོ་ཀྱུ་མ་རི་ལའི་ཕྱོགས་དགོས་འབྲེལ་ལས་དགོས་སོགས་བཞི་ངས་ནས་བསྟན་
 བཅོས་ལ་འཇུག་པར་བཤད་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། སྦྱོས་བྱ་ཅམ་ཞིག་གིས་བརྟེན་པའི་
 དགོས་འབྲེལ་དག་གི་ཆོག་ལ་འབྲུལ་པ་སྟེ། སྦྱོས་བྱ་བྱད་ཅན་གྱིས་བརྟེན་པའི་
 ཆོག་ལས་དགོས་སོགས་བཞི་ཚད་མས་རྟོགས་མི་རུས། སྦྱོས་བྱས་མ་བྱས་པའི་ཆོག་ལ་
 ཚད་མས་གཞོད་པ་དང་། བྱད་པར་དུ་ཆོག་དང་དོན་གཉིས་ལ་བདག་གཅིག་འབྲེལ་
 དེ་བྱུང་འབྲེལ་སྟེ་འབྲེལ་པ་གཉིས་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་དག་ཅམ་ལས་བརྗོད་
 བྱ་ལ་ཚད་མའི་ངས་པ་སྦྱོབ་པའི་འཐད་དོ། །

³⁴¹ “ཚུམ་པའི་བྱད་པར་གྱིས་གཙོ་བོའི་དགོས་པ་རྟོགས་ཀྱང་གཞན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ཉེ་བར་བསྟན་པ་མ་ཡིན་པར་བརྟགས་ཏེ་
 གོམས་པ་ཅམ་གྱིས་རབ་དུ་བརྟག་པ་ཉིད་ཚུམ་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པར་བཤད་པ་ནི། སྦྱོབ་པོ་པལ་པོ་ཆེར་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ནོ།”
 ཟེ་བསྟན། ཚད་མ། བེ་ཤོག་ 3-བ།

³⁴² “རབ་དུ་བྱེད་པའི་ལྷག་ཡང་དག་པར་མངོས་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཡང་འཇུག་པའི་ཡན་ལག་རང་གི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྗོད་པར་བྱ་བ་
 དང་། དགོས་པ་དང་། དགོས་པའི་དགོས་པ་དང་། འབྲེལ་བ་དོན་གྱིས་ཐོབ་པ་རྣམས་གསུངས་ཏེ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་
 ལམ།” ཟེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ༡ ཤོག་ 4-ན།

³⁴³ “འདིར་དགོས་པ་སྦྱོན་པའི་དག་གིས་ཅི་ཞིག་བྱ་ཞེ་ན། བདེན་ཏེ་དེ་ལྟར་ན་ཡང་ཆོགས་ལས་རྟོག་པ་དང་ལྡན་པ་རྣམས་ཐེ་ཆོས་སྦྱོ་
 ཞིང་། དེས་ན་དོན་དུ་གཉེར་ལ། དེ་ལས་ཀྱང་འཇུག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ” ཟེ་བསྟན། ཚད་མ། རོ་ཤོག་ 4-ན།

2. གཉིས་པ་བདེན་གཉིས་མཐུན་པོ་ལྟ་བུ་ཚུམ་པ་འགོག་བྱེད་གྱི་ཚྣ་དུ་པ་འགོག་པའི་
 ཆེད་དུ་དགོས་འབྲེལ་ངག་སྒྲིམ་པ་དང་དང་གསུམ་པ་བཅས་ཟེ་ཆེན་པོ་དང་བྱད་ལྟ་སྒྲིམ་
 ཡིས་བཞེད་པ་ལྟར་མཛེས་པར་བྱེད་པའི་ཡན་ལག་དུ་དགོས་འབྲེལ་ངག་སྒྲིམ་པ་
 ཡང་བོད་གྱི་མཐུན་པ་སྒྲིམ་ཨར་བྱང་ཆུབ་ཡེ་ཤེས་ལྟ་བུས་དག་འགོག་མོད། དེ་ལྟར་
 ཡང་ཨར་བྱང་ཆུབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འབྲེལ་པ་རྣམས་འབྱེད་ལས། “ཁ་
 ཅིག་ནི་དགོས་འབྲེལ་གྱི་ཆོག་ལ་བརྟེན་ནས་དེའི་དོན་ལ་ངེས་པ་སྐྱེད་ནས་འབྲུག་
 པའི་ཡན་ལག་དུ་བྱེད་པ་ནི།” ཞེས་དང་ “ཁ་ཅིག་ནི་ཁྱོད་གྱི་བསྟན་བཅས་འདི་
 བརྩམ་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། དགོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་” ཞེས་སྐྱེད་དང་། “ཁ་ཅིག་
 ནི་བསྟན་བཅས་ཀྱི་གཞུང་གི་ཆོག་གམ་ཡི་གེ་མཛེས་པ་སྐྱེད་པའི་ཆེད་དུ་བརྩམ་པ་
 ཡིན་ཟེར་བ་ཡོད་མོད་ཀྱི། སྒྲིབ་དཔོན་འདིས་ནི་སྒྲིབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གི་རྗེས་སུ་
 འབྲངས་ནས། དགོས་འབྲེལ་གྱི་ཆོག་ལ་བརྟེན་ནས་རྣམས་གཅད་ལ་དོན་དུ་མི་འགྱུར་
 བའི་ཐེ་ཆོམ་བཞི་པོ་སྒྲིག་པའི་ཡན་ལག་དུ་གྱུར་པ་བསལ་ནས། ཡོངས་གཙོ་ལ་
 དོན་དུ་འགྱུར་བའི་ཐེ་ཆོམ་བཞི་པོ་འབྲུག་པའི་ཡན་ལག་དུ་གྱུར་པ་བསྐྱེད་ནས་ཉན་
 པ་པོ་བསྟན་བཅས་ལ་འབྲུག་པའི་ཡན་ལག་དུ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འདོད་དོ་”³⁴⁴ ཞེས་
 གསུངས་སོ། །འོན་ཀྱང་དགོས་སྐྱེད་བཞི་དང་ [94] ལྟར་པར་བསྟན་པ་ན་ཚུམ་པ་
 ལ་དོན་མེད་དམ་སྟུང་པའི་དོགས་པ་བསྒྲིག་ནས་དགོས་སྐྱེད་བཞི་པའི་ཆེར་ཡོད་དོ་
 སྟུང་པའི་དོན་འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཆོམ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་ཕྱགས་གཉིས་པ་བདེན་གཉིས་དཀའ་
 འབྲེལ་གྱི་མཐུན་པོའི་ཕྱགས་དགག་མི་རིགས་སོ། །

3. གསུམ་པ་ལ་རྟོག་སྒྲིམ་ལྟར་ཤེས་རབ་³⁴⁵ ལྟར་མཛེས་པ་ཁོ་ན་དགོས་པར་འདོད་ན་
 དགག་རིགས་ཏེ། དེ་གཙོ་བོའི་དགོས་པ་མིན་པས་སོ། །མཛེས་པ་ཕལ་པའི་དགོས་པར་
 འདོད་ན་མི་རུང་བ་མེད་དེ། དགོས་འབྲེལ་བཀོད་པས་ཀྱང་རབ་དུ་བྱེད་པའི་ཕྱས་

³⁴⁴ མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འབྲེལ་པ་རྣམས་འབྱེད། ཤོག་ 166 ལ་གསལ།

³⁴⁵ Golden Rosary 96 ལ་བྱ་སྒྲིམ་དང་ལོ་ལྟ་བུ་གཉིས་ཀས་འདོད་ཞེས་བཤད་ཀྱང་། ལྷང་གི་སྒྲིམ་ལ་ལོ་ལྟ་བུའི་འདོད་པ་བཀག་
 གྱི་སྒྲིམ་ཆ་ཤོག་79 ལས། “ལོ་ལྟ་བུ་ནི་གཞུང་མཛེས་པ་བསྐྱེད་པ་ཁོ་ནའོ། །ཞིན་། དེ་བསྟན་བཅས་ལ་དགོས་མེད་ལོག་རྟོག་བཀག་པ་མ་
 ཡིན་པར་ཐལ། གཞུང་མཛེས་པ་བསྐྱེད་པ་ཁོ་ན་དེའི་དགོས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དོན་ཅི་ཞིག་ཡོད་སྟུང་དུ་དོགས་པ་བསལ་བའི་
 ཕྱིར་ཞེས་པ་དང་འགལ་ལོ།” ཞེས་སོ། །

མངོས་པར་བྱེད་ཀྱས་པས་སོ། །མངོས་པ་བྱེད་པ་དེ། གཙུག་པོའི་དགོས་པ་རྩ་མི་འཐད།
 སལ་པའི་དགོས་པ་རྩ་འཐད་དེ། དགོས་འབྲེལ་སྒྲིལ་པས་ལུས་རྒྱུ་གཞན་མངོས་
 པར་བྱེད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་མངོས་པ་དགོས་པར་འཆད་པ་མངོན་རྟོགས་
 རྒྱུ་གྱི་དགོས་འབྲེལ་གྱི་སྐབས་སུ་མ་བབ་པོ། །དེས་ན་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་དགོས་
 འབྲེལ་ངག་འདི་ཡི་དགོས་པ་ནི་སྒྲོབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་དང་སྒྲོབ་དཔོན་སེང་གེ་
 བཟང་པོ་འདིའི་བཞེད་པ་ལྟར་ལེགས་ཏེ། བསྟན་བཅས་འདི་ལ་བརྗོད་བྱ། དགོས་
 པ། ཉིང་དགོས། འབྲེལ་པ་བཞི་པལ་ཆེར་མེད་དམ་སྟུང་པའི་དོན་མི་འགྱུར་གྱི་དོགས་
 པ་བཞི་བསལ་ནས། དེ་བཞི་པལ་ཆེར་ཡོད་ལས་ཆེ་སྟུང་པའི་དོན་འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཆོས་
 བཞི་སྦྱེད་དེ་རྟོག་ལྟར་བསྟན་བཅས་ལ་འབྱུག་པ་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། ཆོས་མཆོག་གིས་
 མཇུག་པའི་ཆད་མ་བརྟག་པ་ཆུང་བ་ལས། “གཞན་ལས་ཆད་མ་ཡིན་ན་ཡང་། །པན་
 རྒྱུ་བསྟན་པ་ཡོད་མིན་ཏེ། །གང་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་དོན་གཉེར་ནི། །ཐེ་ཆོས་ལས་ཀྱང་
 འབྱུག་ཕྱིར་རོ། །”³⁴⁶ ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །

ཆད་མ་བརྟག་པའི་ལུང་འདི་བཤད་པ་ལ། དོན་ལ་ཁོར་བའི་འོད་ཡིན་ཞིང་། ཁོར་བའི་འོད་
 ཡིན་མིན་ཐེ་ཆོས་ཟ་དུས་ཀྱི་འོད་སྤང་ངེ་བ་འཇིག་པའི་མངོན་སུམ་དེ། གཞན་ལས་ངེས་
 པའི་ཆད་མར་འཇོག་པ་ལ། ཁ་ཅིག་དེ་མི་འཐད་པར་ཐལ། དེ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་ཡུལ་ཁོར་
 བུ་དེ་ཡི་གཞལ་བའི་བདག་ཉིད་མཐར་ཐུག་པ་རྟོགས་པ་ལ་ཁོར་བུ་ལ་ཉེ་ནས་འཆོལ་བའི་
 བྱ་བ་ལ་འབྱུག་དགོས་ཤིང་། དེ་ལྟ་བུའི་བྱ་བ་ནམ་ཡང་མི་སྦྱེས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བྱ་བ་ལ་འབྱུག་
 པ་ཆད་མ་ལས་སྦྱེས་པའི་ཕྱིར། མདོར་ན་པན་རྒྱུ་བསྟན་པའི་སྦྱོར་ཡོད་དེ། ཆད་མ་སྒྲོན་དུ་
 མ་སོང་བར་ཁོར་བུ་འཆོལ་བའི་བྱ་བ་མ་སྦྱེས། ཁོར་བུ་འཆོལ་བའི་བྱ་བ་སྒྲོན་དུ་མ་སོང་ན་
 ཆད་མ་མ་སྦྱེས་པའི་ཕྱིར། ཟེར་ན། རང་ལུགས་ལ་དེ་འདྲ་བའི་སྦྱོར་མེད་དེ། ཆད་མ་སྒྲོན་དུ་
 མ་སོང་བར་དོན་དུ་གཉེར་བའི་ཡུལ་ལ་བསྟོན་ཏེ་བྱ་བ་ལ་འབྱུག་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
 འཇིག་རྟེན་པལ་པ་ལ་ཐེ་ཆོས་ལས་ཀྱང་དོན་དུ་གཉེར་བུ་ཡུལ་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་བ་ལ་
 འབྱུག་པར་མཐོང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དཔེར་ན་ཞིང་པ་དབྱེད་ཀའི་ས་བོན་ལས་པལ་ཆེར་ལོ་རྟོག་

³⁴⁶ ཕྱི་བསྟན། ཆད་མ་ཞེ་ཤོག་ 221-བ།

སྐྱེ་བར་འགྱུར་སྐྱུ་པའི་ཆོ་ཆོམ་ལས་ལོ་རྟོག་དོན་དུ་གཉེར་བའི་ཞིང་པའི་བྱ་བ་ལ་འཇུག་
 པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ནམ་སྐྱུ་སྟེ། ཚད་མ་བརྟག་པ་ལས། “གང་གི་ཆོ་ཆོད་མ་
 ལ་ཐེ་ཆོམ་ཟ་བའི་དེའི་ཆོ་འཇུག་པ་དང་ཕན་ཚུན་བསྟེན་པའི་ཉེས་པར་མི་འགྱུར་རམ་
 བྱགས་པ་ལས་དོན་བྱ་བ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་ཚད་མར་ངེས་པ་ལས་འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཕན་ཚུན་
 བསྟེན་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། གང་གི་ཕྱིར་ཚད་མ་ལ་ཐེ་ཆོམ་ཡོད་ཀྱང་དོན་དུ་གཉེར་བ་
 ལྷང་བའི་རང་བཞིན་ལ་སྤང་བ་དང་ལྷན་པའི་ཚད་མ་ལས་རབ་དུ་འཇུག་པ་དེའི་ཕྱིར་ཕན་
 ཚུན་བསྟེན་པའི་ཉེས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །”³⁴⁷ ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

དེ་ཡང་དགོས་འབྲེལ་ངག་ལ་བརྟེན་ནས་དབང་བརྒྱལ་ལ་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་ངེས་པ་དང་། དབང་
 རྣམས་ལ་དོན་གཉེར་ཐེ་ཆོམ་དུ་སྐྱེ་ཞིང་དགོས་སྟོབས་དང་མི་ལྷན་པའི་ལོག་རྟོག་རྣམས་བཅད་
 ཀྱང་དེ་དང་འདྲ་སྟེ། དབང་བརྒྱལ་ལ་དགོས་སྟོབས་མི་ལྷན་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡིད་ཆེས་སྐྱེས་
 ཤིང་། དབང་རྣམས་ལ་ཕལ་ཆར་ལྷན་སྐྱུ་པའི་ཐེ་ཆོམ་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དོན་འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཆོམ་ལས་བསྟན་བཅས་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་ཡང་ཇི་ལྟར་ཞེ་ན།

- བསྟན་བཅས་ལས་ཀྱི་ཚོན་དུ་བསྟན་བཅས་ལ་དགོས་སྟོབས་བཞི་ཡོད་པར་དགོས་
 འབྲེལ་གྱི་ངག་གིས་དམ་བཅས་པ་ན་རྟོག་ལྷན་དག་ཐེ་ཆོམ་སྐྱེ་ལ།
- དེ་སྐྱེས་པ་ན་འདི་སྐྱུ་དུ་ངག་འདིས་ཇི་ལྟར་དམ་བཅས་པ་ལྟར་བསྟན་བཅས་ཀྱི་
 མགོ་ལ་བྱགས་ཏེ་ཡོད་མེད་བརྟགས་ལ། ཡོད་ན་ནི་བསྟན་བཅས་དེ་ལ་ཐོས་བསམ་
 ཀྱིས་འཇུག་ཅིང་མེད་ན་ནི་ཚོགས་པར་བྱའོ་སྐྱུ་དུ་བསམས་ནས་འཇུག་པར་འགྱུར་
 བར།

ལས་ཀྱི་ཚོན་དུ་དགོས་འབྲེལ་གྱི་ངག་དགོད་ཀྱི། ལས་ཀྱི་བར་ཏེ་ནང་གསེས་དང་མཐར་ཏེ་
 རྟོགས་པའི་རྗེས་སུ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །

³⁴⁷ ཐེ་བསྟན། ཚད་མ། ཞེ་ཤོག་ 235-བ།

དེ་ལྟར་ན་མཆོད་བཅོམ་གྱི་སྒྲིལ་ [95] དུ་ཡང་ཅིའི་ཕྱིར་དགོས་འབྲེལ་ངག་མ་དགོད་ཅི་
ན། མཆོད་བཅོམ་གྱི་སྒྲིལ་དུ་འགོད་པ་དེ་ནི་མི་རིགས་ཏེ་སྐྱ་བློགས་ནས་ཆོས་གངས་རྟོག་པ་
ལྟར་ལས་འགོ་བརྩམས་ནས་ཕྱག་འཆོལ་བ་ནི་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་སྐྱ་
བློགས་པ་ལ་དུས་དང་དུས་མ་ཡིན་པའི་སྐབས་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། དང་པོར་ཆོས་གངས་པ་
ལ་བརྟེན་ནས་སྐབས་བཟང་པོ་ཞིག་བརྟེན་ནས། དུས་དེ་ལ་སྐྱ་བློགས་དགོས། །དེས་ན་སྐྱ་
བློགས་པའི་རྗེས་སུ། ཆོས་གངས་པ་ནི་གོ་རིམ་ལོག་པ་ཞིག་ཟེ། ཆོས་གངས་པའི་རྗེས་སུ་སྐྱ་
བློགས་དགོས་པའི་ཕྱིར། །དེས་ན་གོ་རིམ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་ལ་ཐོག་མ་ཉིད་དུ་ཕྱག་འཆོལ་ཏེ།
དེ་ནས་སྐབས་བབ་གྱི་ལས་འགོ་ཚུལ་དགོས་སོ། །

གཞན་ཡང་མཆོད་བཅོམ་གྱིས་བསྟན་བཅོས་གྱི་བཅོམ་བྱ་དང་བ་སྦྱེད་ལ། དང་བ་དེ་ལས་
ཀྱང་བསྟན་བཅོས་གྱི་བཅོམ་བྱ་སྟགས་ལ་ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་པ་འཇུག་པས་དགོས་འབྲེལ་གྱི་ངག་
ནི་མཆོད་བཅོམ་གྱི་འོག་ཏུ་བཀོད་དོ། །ཞེས་སྟབ་དཔོན་ཆོས་བཤེས་³⁴⁸ འཆད་དེ་ཤིན་ཏུ་
ལེགས་སོ། །མདོར་ན་མཆོད་བཅོམ་ཐོས་པ་ལས་བསྟན་བཅོས་འདིའི་བཅོམ་བྱ་སྟགས་ལ་
དམིགས་པའི་དང་བ་སྦྱེས་ནས། བཅོམ་བྱ་སྟགས་ལ་ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་པ་འཇུག་པའི་གོ་རིམ་
ཡོད་པས། དང་པོ་མཆོད་བཅོམ་བཀོད་ནས། རྗེས་སུ་དགོས་འབྲེལ་ངག་བཀོད་དོ། །

348 “དེ་ལྟར་ན་ཕྱག་འཆོལ་པའི་དང་པོར་ཡང་ཅིའི་ཕྱིར་མི་བསྟན་ཞེ་ན། ལས་བརྩམས་ནས་ཕྱག་འཆོལ་བ་ནི་འཇིག་རྟེན་ན་ཚུལ་མ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཇི་སྐད་བསྟན་པའི་ཚུལ་གྱིས་ན་དང་པོར་ཡུམ་གྱི་ཡོན་ཏན་བཅོམ་པས་ནི་རྟོག་པ་དང་ཐུན་པ་ན་མས་ཀྱང་དད་པར་
འགྱུར་ལ། དད་པར་གྱུར་ནས་དགོས་པ་ལ་སྟགས་པ་དེའི་ཡོན་ཏན་ལ་ཞིབ་ཏུ་ཡང་དཔྱད་པས་ན་ཕྱག་འཆོལ་བ་ཡང་དགོས་པ་ལ་སྟགས་
པ་ལྟར་འཇུག་པ་ཡན་ལག་གི་སྒྲིལ་དུ་བའི་ཡན་ལག་ཡིན་པས་ཉེས་པ་མེད་དོ། །” ཆོག་གསལ། ཟླ་བསྟན། ཤར་ཕྱིན། ༩ ཤོག་ 23-ན།

2.2.1.1.2.1.2 བྱེ་བྲག་རྩ་བ་ཤད་པ།

གཉིས་པ་བྱེ་བྲག་རྩ་བ་ཤད་པ་ལ་གསུམ། 2.2.1.1.2.1.2.1 དགོས་འབྲེལ་བཞི་ངོས་
བབྱང་། 2.2.1.1.2.1.2.2 དེ་དག་དག་གིས་བསྟན་པའི་ཚུལ། 2.2.1.1.2.1.2.3 བསྟན་བྱ་
བཞིར་གྲངས་ངེས་པའོ། །

2.2.1.1.2.1.2.1 དགོས་འབྲེལ་བཞི་ངོས་བབྱང་བ།

དང་པོ་ལ་གསུམ། 2.2.1.1.2.1.2.1.1 ངག་ཅམ་ལ་ཡོད་པ་དང་། 2.2.1.1.2.1.2.1.2
དགོས་འབྲེལ་ལ་ཡོད་པ་དང་། 2.2.1.1.2.1.2.1.3 བསྟན་བཅས་ལྷན་ལ་ཡོད་པའི་
དགོས་འབྲེལ་ལོ། །

2.2.1.1.2.1.2.1.1 ངག་ཅམ་ལ་ཡོད་པ།

དང་པོ་ལ་ལྷན་ཅམ་ལ་ཡོད་པ་ནི། བདེན་ཆོག་ཐམས་ཅད་ལ་དགོས་འབྲེལ་བཞི་ཅིར་རྩང་
སྟེ། འོན་པ་དེན་པ་སྟོན་པའི་ལག་གིས།

- བསྟན་བྱ་ནི་བཟོད་བྱ་ཡིན་ལ།
- ངག་དེ་ལས་འོན་དེ་རྟོགས་པ་དགོས་པ།
- འོན་རྟོགས་པ་དེ་ལས་སྐྱེས་བྱའི་འོན་གྱུ་བ་ཉིང་དགོས།
- བཟོད་བྱ་དང་། འོན་རྟོགས་པ་དང་། འོན་གྱུ་བ་པ་གསུམ་པོ་དེ་དག་ལྷ་བྱེ་འབྲེལ་བ་
ནི་འབྲེལ་བའོ། །

དེ་ལྟར་ཡང་སྐབས་དང་པོའི་སྟེ་འོན་ལས། “དཔེར་ན། ལུས་པར་ཁྱ་ལོངས་གིག་ཅེས་པའི་
ལག་ལྷ་བྱེ་ལ་མཆོན་ན། ལུས་པར་ཁྱ་ལེན་པ་ལག་དེའི་བཟོད་བྱ་དང་། ལག་དེ་ལ་བཟོན་

ནས་པ་རོལ་པོས་དོན་གོ་བ་ངག་དེའི་དགོས་པ། དེ་ལྟར་གོ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པུ་སྐྱོམ་
ནད་དང་བྲལ་བ་ངག་དེའི་ཉིང་དགོས། དེ་གསུམ་ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་ལྷ་མ་ལྷ་མ་ལ་འབྲེལ་བ་དེ་
ངག་དེའི་འབྲེལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།”³⁴⁹ ཞེས་སོ། །

2.2.1.1.2.1.2.1.2 དགོས་འབྲེལ་ངག་ལ་ཡོད་པ།

གཉིས་པ་དགོས་འབྲེལ་ངག་ལ་ཡོད་པ་ནི།

1. བཟོད་བྱ། དགོས་པ། ཉིང་དགོས། འབྲེལ་པ་བཞི་ནི་བཟོད་བྱ།
2. དགོས་འབྲེལ་ངག་ལས་རྟོག་ལྟན་ལ་དགོས་སོགས་བཞི་པལ་ཆེར་ཡོད་སྟུང་པའི་ཐེ་
ཆོམ་མམ་དགོས་སོགས་བཞི་ཡོད་པར་ངེས་པའི་ཡིད་ཆེས་སྐྱེས་པ་དགོས་པ། དབང་
ཚོན་ལ་ཐེ་ཆོམ་དང་དབང་རྒྱལ་ལ་ཡིད་ཆེད་ཀྱི་ངེས་པ་སྐྱེས།
3. ཐེ་ཆོམ་མམ་ངེས་པ་གཉིས་པོ་དེ་གང་རྒྱང་ལས་བསྟན་བཅོས་ལ་འབྲེལ་པ་ཉིང་
དགོས།
4. ལྷ་མ་གསུམ་དེ་དག་ལྷ་མ་མེད་ན་ཕྱི་མ་མི་འབྱུང་བའི་ཆ་ནི་འབྲེལ་བའོ། །

2.2.1.1.2.1.2.1.3 བསྟན་བཅོས་ལྷས་ལ་ཡོད་པའི་དགོས་ འབྲེལ་བཞི།

གསུམ་པ་ནི་གཞུང་ཆོག་དོན་གྱི་སྐབས་སུ་སྟོན་ནོ། །

2.2.1.1.2.1.2.2 དེ་དག་ངག་གིས་བསྟན་པའི་ཚུལ།

གཉིས་པ་དེ་དག་ངག་གིས་བསྟན་པའི་ཚུལ་ནི། གཙོ་བོ་དངོས་བསྟན་དང་ཕལ་པ་བྱུགས་
བསྟན་དུ་བྱེད་པ་ལྟར་ན་ཉིང་དགོས་དངོས་བསྟན་ཡིན་ཏེ། གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་

³⁴⁹ སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི་དོན། ཤོག་114 ལ་གསལ། །

གཞན་རྣམས་ཤུགས་ལ་བསྟན་ཏེ་པལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྤྱོད་ཅིན་དངོས་དང་སྤྱོད་མ་
 ཅིན་པ་ཤུགས་བསྟན་ལ་བྱེད་ན་འབྲེལ་བ་ཤུགས་ལ་བསྟན་པ་དང་གཞན་གསུམ་བཟོད་བྱ་
 ཉིང་དགོས་དགོས་པ་དངོས་སུ་བསྟན་ཏོ། །

2.2.1.1.2.1.2.3 བསྟན་བྱ་བཞིར་གྲངས་ངེས་པ།

གསུམ་པ་དགོས་འབྲེལ་གྱི་བསྟན་བྱ་ལ་བཞིར་གྲངས་ངེས་པ་ནི། རྟོག་ལྡན་བསྟན་བཅས་ལ་
 འབྲུག་པའི་གོགས་བཞི་སྟེ།

1. འདི་ལྟར་བསྟན་བཅས་འདི་ལ་དགོས་པ་མེད་པ་དང་།
2. དགོས་པ་ཡོད་ཀྱང་དགོས་པ་དེ་སྐྱབ་མི་རུས་པ་དང་།
3. དགོས་པ་དེ་སྐྱབ་རུས་ཀྱང་དེ་སྐྱེས་བྱ་དམ་པས་འདོད་བྱ་ [96] མིན་པའི་ཕྱིར་དང་།
4. དགོས་པ་དམ་པས་འདོད་བྱ་ཡིན་ཀྱང་དགོས་པ་དེ་སྐྱབ་པའི་ཐབས་སྤྱོད་པ་གཞན་
 ཡོད་སྟུང་པའམ་ཡང་ན་དགོས་པ་དེ་བསྟན་བཅས་འདི་ལ་མ་འབྲེལ་ལ་སྟུང་པའོ། །

དེ་ལ་རིམ་པ་ལྟར།

1. བྱ་རྟོག་སོ་རྟོག་ལྟ་བུ་མིན་པར་སྤྱིར་དགོས་པ་ཡོད་པ་དང་།
2. དགོས་པ་དེ་ཡང་སྤྱིར་རྒྱལ་པོ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་གསེས་འཛིག་པའི་གཙུག་རྒྱན་ལེན་
 པའི་བསྟན་བཅས་ལྟ་བུ་མིན་པར་སྐྱབ་རུས་པ་དང་།
3. སྐྱབ་རུས་ཀྱི་དགོས་པ་དེ་ཡང་ཨ་མ་བག་མར་ལེན་པ་ལྟ་བུ་མིན་པར་སྐྱེས་བྱའི་དོན་
 མཆོག་དང་།
4. དགོས་པ་མཆོག་དེ་སྐྱབ་པའི་ཐབས་ཀྱང་བསྟན་བཅས་ལ་མ་འབྲེལ་བ་མཐོ་རིམ་གྱི་
 དོན་དུ་དུང་འགྲོ་ཤུགས་ཀྱི་མཆོད་སྦྱོན་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་མིན་པར་བསྟན་བཅས་འདི་ལ་
 འབྲེལ་བར་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་འབྲུག་པས་བཞིར་གྲངས་ངེས་ཏེ།

ལྟར་གྱི་སྤྱིར་དགོས་པ་ཡོད་པ་སོགས་བཞི་དེ་ལས་མང་མི་དགོས་ལ་ཉུངས་ན་མི་འདུས་པས་
 སྟོ། །ཇི་ལྟར་མང་མི་དགོས་ཉུངས་ན་མི་འདུས་ཤེ་ན། སྤྱིར་འབྲས་བུ་རྒྱན་ཡུམ་གསུམ་གའི་

རྒྱལ་དུ་རྟོགས་པ་ལྟ་བུ་དེའི་ཆེད་དུ་འབྲུག་པ་ལ་འབྲས་བུ་འཕྲུལ་དོན་དེ་ཐོབ་ན་རང་གི་དགོས་
པ་མཐར་ཐུག་པ་ལྟ་བུ་སྐྱབ་ཀྱས་བྱུང་པར་ཅན་ཞིག་དུ་མཐོང་དགོས་ལ། དོན་དེ་སྐྱབ་པ་ལ་
མི་འབྲུག་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཡང་ན་སྦྱར་དོན་དེ་སྐྱབ་མི་ཀྱས་པ་འཛོག་པའི་གཙུག་རྒྱལ་ལེན་
པ་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་ན་སྐྱབ་ཀྱས་ཀྱང་བཟན་བཅོས་འདི་ལས་སྐྱབ་མི་ཀྱས་པར་མཐོ་རིས་ཀྱི་
དོན་དུ་ཐུགས་ཀྱི་མཆོད་སྦྱོན་བྱེད་པར་བཟན་པའི་བཟན་བཅོས་ལྟ་བུ་མཐོང་ནས་མི་འབྲུག་
གོ།

དེ་ལ་སྦྱར་1 དགོས་པ་ཡོད་པ་དང་། 2 བྱུང་པར་དུ་འདོད་བྱ་མཆོག་གི་ཉིང་དགོས་དང་ལྷན་
པར་བཟན་པས་དགོས་པ་དེའི་དོན་དུ་བཟན་བཅོས་ལ་འབྲུག་པའི་སྒོ་སྦྱེ་ལ། དེ་ཡང་བཟན་
བཅོས་ཀྱི་ 3 བཅོང་བྱ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་རྟོགས་པས་སྐྱབ་ཀྱས་སོ་ཞེས་དང་། ཐབས་དེ་ཡང་
བཟན་བཅོས་འདི་ལ་ཡོད་དོ་ཞེས་4 འབྲེལ་བ་བཟན་པ་ན་གོང་དུ་ “མི་འབྲུག་པ་ལ་གཉིས་
ཏེ།” ཞེས་པའི་སྐབས་ནས་བཟན་པའི་འགལ་རྒྱུན་གཉིས་པོ་དེ་ཚྭ་པས་དགོས་འབྲེལ་ངག་
གི་བཅོང་བྱ་ལ་དགོས་སྟངས་བཞིས་ཆོག་ལ། གང་རུང་གཅིག་མེད་ན་ཡང་རྟོག་ལྷན་གྱི་
འབྲུག་པ་ཚྭ་པས་ཉུངས་ན་མི་ཀྱས་སོ། །

དེ་ལྟར་འབྲས་བུ་དེ་ནི་འདོད་ལ་དེའི་ཐབས་ཀྱང་བཟན་བཅོས་སུ་ཡིད་ཆེས་ཀྱིས་མཐོང་ཡང་
ཐོས་བསམ་གྱིས་འབྲུག་པར་མི་བྱེད་ཅིང་ངེས་པར་དུ་དགོས་སྟངས་བཞི་ཆོད་མས་མ་རྟོགས་
པར་དུ་མ་འབྲུག་ན། གྲོལ་བ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་ཕྱིར་དུ་བཟན་བཅོས་ལ་འབྲུག་པ་ལ་དད་
པས་ [97] ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། དད་པ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། བཟན་བཅོས་ལ་འབྲུག་པ་ལ་
ཆོད་མའི་ངེས་པ་ཁོ་ན་རུང་བའི་ཕྱིར། ཀྱ་མ་རི་ལ་བྱེད་རང་ད་དུང་ཡི་གེའི་ཕྱི་མ་སྒྲོབ་སའི་
ཁང་བུར་གཞུག་པར་རིགས་ཏེ། དོན་དེ་ཆོད་མས་མ་རྟོགས་ཀྱང་དོན་དེ་ལ་དད་པར་ཡོད་
མེད་པའི་རྣམ་གཞག་མི་མཁྱེན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཡི་གེའི་ཕྱི་མ་ཐོག་མར་སྒྲོབ་པའི་དུས་སུ་ཡི་
གེ་དེ་དག་གི་དོན་ཆོད་མས་མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །བཟན་བཅོས་དེའི་བཅོང་བྱ་མ་རྟོགས་
པར། བཟན་བཅོས་དེ་ལ་འབྲུག་པ་མེད་པར་ཐལ། དེ་ལ་འབྲུག་པ་ལ་དད་པ་ཅོམ་གྱིས་མི་
ཆོག་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཡི་གེའི་ཕྱི་མ་ཐོག་མར་སྒྲོབ་པ་མི་མེད་པར་ཐལ། དེའི་བཅོང་བྱ་

མ་རྟོགས་པར། དེ་ལ་འཇུག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། བྱབ་སྟེ། ཡི་གེའི་ཕྱི་མ་ཐོག་མར་སྒྱུང་དུས་སུ་
 དེའི་བཙུང་བྱ་མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ད་དུང་ཕྱི་མའི་སྒྲིབ་པའི་ཁང་བུར་གཞུག་
 རིགས་པར་བལ་ལོ། །ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ནམ་སྟམ།

བྱད་ཆ་སྟེ་³⁵⁰ བོ།

1. བསྟན་བཅོས་འདིས་ནི་བཙུང་པར་བྱ་བ་མེད་པ་དང་།
2. དགོས་པ་སྐྱབ་པར་མི་ལུས་པ་དང་།
3. དགོས་པ་འདོད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་དང་།
4. འབྲེལ་བ་མེད་པ།

ཞེས་བྱ་བའི་མཐའ་བཞི་ནམ་པར་བསལ་བ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གོགས་དང་པོ་ལ་བཙུང་བྱ་
 མེད་དང་གོགས་གཉིས་པ་ལ་དགོས་པ་མེད་པ་སྟེ་མདོར་ན་བཞི་ལས་ཐོག་མ་གཉིས་སྐར་
 རང་ལུགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བཤད་པ་ལས་བསྒྲིག་ནས་འཆད་ཀྱང་འགྲིག་པར་མ་མཐོང་
 རོ། །རང་ལུགས་ཀྱི་གོགས་བཞིའི་གོ་རིམ་ལ། དགོས་པ་མེད་པའི་གོགས་དེ་ཐོག་མར་བསྟན།
 དེའི་འོག་ཏུ་བཙུང་བྱ་མེད་པའི་གོགས་བསྟན། བྱད་ཆ་སྟེ་དེ་ལས་བསྒྲིག་སྟེ་བཙུང་བྱ་མེད་
 པ་དེ་གོགས་དང་པོ་དང་དེའི་འོག་ཏུ་དགོས་པ་མེད་པ་བསྟན་པ་མི་འཐད་དེ། གདུལ་བྱ་
 བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པའི་སྐབས་སུ། དགོས་པ་མ་མཐོང་ན་བཙུང་བྱ་གང་ཡིན་ལ་དོན་
 གཉེར་མི་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་དགོས་པ་ཐོག་མར་བསྟན་རིགས་སོ། །

³⁵⁰ ཤེས་རབ་སྒྲོན་མའི་ཕྱོད་བ། ཟེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ༡ ཤོག་ 4-བ།

ཁ་ཅིག་³⁵¹ ན་རེ། བདེ་མཆོག་སྟོང་འགྲེལ་དུ་དགོས་སོགས་བཞིའི་སྟེང་དུ་རྫོང་བྱེད་ཕུན་སུམ་
 ཆོགས་པ་དང་ལྷ་གསུངས་པ་དང་། ཀ་མ་ལ་ཤྱེ་ལས་³⁵²། དགོས་སོགས་ལ་བཞི་ཡོད་པར་མ་
 བཟན་པར་བརྫོང་བྱེད་དགོས་པ་འབྲེལ་པ་གསུམ་དུ་བཟན་པས་དགོས་སོགས་བཞི་ལ་མང་ན་
 མི་དགོས་ཤིང་ཉུང་ན་མི་འདུས་ཁེགས་པའི་གྲངས་ངེས་མིན་ཞེས་འཆད་ཀྱང་། ཁ་ཅིག་གི་
 འདོད་པ་འདི་མི་འཐད་དེ། རྟོག་ལྡན་གྱི་འཇུག་པ་ལ་རྫོང་བྱེད་སྒྲིག་ལགས་པ་ཙམ་ཡིན་པས།
 རྫོང་བྱེད་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་དེ་གཙོ་བོ་མིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཀ་མ་ལ་ཤྱེ་ལས་དགོས་སོགས་
 ལ་གསུམ་དུ་བཟན་པ་ནི་དགོས་པ་ཙམ་དང་ཉིང་དགོས་ཏེ་དགོས་པ་གཉིས་གཅིག་དུ་
 བསྐྱས་ནས་བཟན་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། ཁ་ཅིག་ན་རེ། དགོས་སོགས་ལ་བཞི་གྲངས་ངེས་
 པ་མི་འཐད་དེ། བདེ་མཆོག་སྟོང་འགྲེལ་དུ་དགོས་སོགས་བཞིའི་སྟེང་དུ་རྫོང་བྱེད་ཕུན་སུམ་
 ཆོགས་པ་བཟན་པའི་ཕྱིར་དང་། སློབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་ཤྱེ་ལས་དགོས་སོགས་གསུམ་བཤད་
 པའི་ཕྱིར། ཟེར་ན། མི་འཐད་དེ། རྟོག་ལྡན་བཟན་བཙོས་ལ་འཇུག་པ་ཙམ་ལ་རྫོང་བྱེད་
 འགྲིག་པ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་ཅིང་། དགོས་སོགས་ལ་གསུམ་ཙམ་དུ་བཟན་པ་ནི་ཉིང་དགོས་དང་
 དགོས་པ་ཙམ་གཉིས་གཅིག་དུ་བསྐྱས་ནས་དགོངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།

2.2.1.1.2.3 ཆིག་གི་དོན།

གསུམ་པ་ལ་2.2.1.1.2.3.1 མཆོམས་སྒྱུར། 2.2.1.1.2.3.2 ཅུ་བ། 2.2.1.1.2.3.3 འགྲེལ་
 པ་གསུམ་ལས།

³⁵¹ བཙལ་ཀྱང་མ་རྟེན། སྟོང་འགྲེལ་གྱི་ལུང་ནི། སློབ་དཔོན་ཕུག་ན་རྫོང་ཆེས་མཛད་པའི་མདོན་པར་བརྫོང་པ་འབུམ་པ་ལས་ཕྱང་བ་ཉུང་
 ཅུའི་རྒྱུད་ཀྱི་བསྐྱས་པའི་དོན་རྣམས་པར་བཤད་པ། རྩེ་བཟན། རྒྱུད། བ་ཤོག་ 79-ན། ལས། “འདྲིར་ཤེས་རབ་དང་ཐབས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཅན་
 བཙོམ་ལྡན་འདས་དཔལ་ཉི་ཅུ་ཀ་ནི་བརྫོང་པར་བྱ་བའོ། འདྲིར་རྟོགས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ནི་རྫོང་པར་བྱེད་པའོ། རྫོང་པར་
 བྱེད་པ་དང་བརྫོང་པར་བྱ་བ་དེ་དག་གིས་སུན་ཚུན་བརྫོང་བྱེད་ཀྱི་མཆན་ཉིད་ནི་འབྲེལ་བའོ། འདྲེལ་འཁོར་དུ་འཇུག་པ་ལ་
 སོགས་པ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པ་དང་འཇིག་རྟེན་པའི་དངོས་གྲུབ་བསྐྱབ་པ་ནི་དགོས་པའོ། བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཆོགས་ཀྱིས་
 ཕུག་རྒྱ་ཆེན་པོའི་དངོས་གྲུབ་བསྐྱབ་པ་དང་སངས་རྒྱས་ཉིད་ནི་དགོས་པའི་དགོས་པའོ།”

³⁵² “དེ་ཡང་འབྲེལ་པ་ཅན་ཁོ་ནས་བཟན་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་བདག་ཉིད་ནི་བཟན་དུ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། དེའི་ཕྱིར་
 འབྲེལ་པ་ལོགས་ཤིག་དུ་བཟན་པར་མི་བྱའོ།” ཞེས་པ་ཙམ་ལས་མ་རྟེན་དེ། དེ་མ་ཡིན་པར་སྐྱམ་ཀྱང་བཞོད། དབུ་མ་རྒྱན་གྱི་དཀའ་
 འགྲེལ། རྩེ་བཟན། དབུ་མ། བ་ཤོག་ 86-ན།

2.2.1.1.2.3.1 མཆོམས་སྒྱུར།

སྒྱེ་བོ་སྒྲོ་གྲོས་དམན་པ་དག་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྒྱུ་པ་དང་འབྲིང་དང་མདོར་བསྐྱུས་
པ་ལ་དད་པའི་སེམས་ཅན་ལ་ཡན་འདོགས་པར་བཞེད་པ་བྱུགས་རྗེ་ཅན་ཉིད་ཀྱིས་
རྒྱལ་བའི་ཡུམ་དེ་དང་དེ་ལས་མངོན་པར་རྟོགས་པ་བརྒྱད་ཀྱི་རིམ་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་
ཡ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་དོན་མཐའ་དག་གསལ་བར་མཛད་པ་མ་ཡིན་ནམ། བཅོམ་ལྡན་
འདས་འཕགས་པ་མ་རྒྱལ་བ་ལས་རྒྱལ་བས་ཡང་དེ་བསྟན་པ་ལ་དོན་ཅི་ཞིག་ཡོད་
སྟམ་ཏུ་དོགས་པ་བསལ་བའི་ཕྱིར། དོན་ལ་ཐེ་ཆོམ་བསྐྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་འཇུག་པའི་
ཡན་ལག་རང་གི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྗོད་པར་བྱ་བ་དང་། དགོས་པ་དང་དགོས་
པའི་ཡང་དགོས་པ་དང་འབྲེལ་པ་ཁོང་ན་ཡོད་པ་རྣམས་གསུངས་ཏེ།

མཆོམས་སྒྱུར་བ་ནི། མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་འོག་ཏུ་དགོས་འབྲེལ་གྱི་ངག་དགོད་པ་ལ་འབྲེལ་ཅི་
ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། མཆོད་བརྗོད་དང་ལུས་རྣམ་གཞག་བརྗོད་བྱ་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཚུལ་གྱིས་
མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ཤུགས་ལ་མཐུན་གསུམ་སྟོན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚུལ་པར་དམ་བཅས་པ་
ན། མཐུན་གསུམ་གྱིས་དངོས་བརྒྱད་བསྐྱུས་པའི་ཕྱིར་དོན་གྱིས་ན་དངོས་བརྒྱད་སྟོན་པའི་
ཕྱིར་ཏུ་ཚུལ་པར་དམ་བཅས་སོ། །དེ་ལ་མོས་པ་དམན་པ་དང་ཤེས་རབ་དམན་པའི་གང་ཟག་
གཉིས་ལས། ཕྱི་མ་སྒྱེ་བོ་སྒྲོ་གྲོས་དམན་པ་དག་བཅོམ་ལྡན་འདས་འཕགས་པ་མ་རྒྱལ་བ་སྟེ་
རྒྱལ་དཀའ་བའི་སྤང་བྱ་ལས་རྒྱལ་བ་བྱམས་པས་ཡང་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་པོ་དེ་བསྟན་པ་ལ་
དོན་ནམ་དགོས་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ་མེད་དོ་སྟམ་ཏུ་དོགས་པ་སྒྱེ་བས་དེ་བསལ་བའི་ཕྱིར་
དང་། དགོས་འབྲེལ་ངག་གི་བརྗོད་བྱའི་དོན་དགོས་སྐྱེལ་བཞི་ལ་ཕལ་ཆེར་ཡོད་དམ་སྟམ་
པའི་དོན་འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཆོམ་བསྐྱེད་ [98] པ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ་ཆེད་ཏུ་མ་ཕམ་པ་བྱམས་པ་མགོན་
པོ་རང་གི་བསྟན་བཅོས་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི།

1. བརྗོད་པར་བྱ་བ་དངོས་བརྒྱད་དང་།
2. དགོས་པ་དངོས་པོ་བརྒྱད་དེ་བདེ་སྐྱེལ་ཏུ་རྟོགས་པ་དང་།
3. དགོས་པའི་ཡང་དགོས་པ་སྟེ་ཉིང་དགོས་ཆོས་སྐྱེ་བོ་བ་པ་དང་།

4. འབྲེལ་པ་དེ་སྐྱུ་མ་ཟིན་པས་དགོས་པ་ཡོད་པར་དོན་གྱི་ཁོང་ན་ཡོད་པ་རྣམས་ གསུངས་པ་ཡིན་ནོ།

དེས་ན་སྐྱེ་བོ་སྐྱོ་བྱས་དམན་པའི་དོན་ནི་ཤེས་རབ་དམན་པའི་དོན་དང་། མ་རྒྱལ་བ་ནི་
རྒྱལ་དཀའ་བའི་དོན་བཞག་ནས། དེ་ལས་རྒྱལ་བ་ནི་རྗེ་བཙུན་བྱམས་པ་མགོན་པོ་དང་།
དོན་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེས་པ་ནི་དགོས་པ་མེད་པའི་དོན་དང་། འབྲེལ་བ་ཁོང་ན་ཡོད་པའི་དོན་
ནི་འབྲེལ་བ་སྐྱུ་མ་ཟིན་པའི་དོན་རྟོ། ། “གསུངས་ཏེ” ཞེས་པའི་ “ཏེ” སྐྱ་ནི་ཙ་བ་འདྲན་
པ་སྟེ་གཞན་འོག་ཏུ་བྱུང་བ་ཡང་དེ་ལྟར་གོ་ཞིང་རིག་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་བསྟན་བཅས་འདི་
ཚྭ་པ་ལ་དགོས་པ་མེད་དམ་སྟུང་པའི་དོགས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྒྱས་
པ་དང་འབྲིང་དང་མདོར་བསྡུས་པ་ལ་དད་པའི་སེམས་ཅན་དབང་པོ་རྒྱལ་འབྲིང་ནི་གསུམ་
ལ་ཕན་འདོགས་པར་བཞེད་པའི་ཐུགས་རྗེ་ཅན་དེ་ཉིད་ཀྱིས་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་རྒྱས་འབྲིང་དེ་
དང་བསྡུས་པ་དེ་ལས་མདོར་དོགས་བརྒྱད་ཀྱི་རིམ་པ། ཤར་བྱིན་གྱི་དོན་མཐའ་དག་གསལ་
བར་མཛད་ཟིན་པ་མ་ཡིན་ནམ་སྟེ་ཡིན་པའི་བྱིར་ན། མདོར་ན་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་
གདུལ་བྱ་གསུམ་ལ་ཕན་པར་བཞེད་ནས། དབང་པོ་རྒྱལ་པོ་ལ་ཡུམ་རྒྱས་པ་འབྲུམ་པ་
གསུངས། འབྲིང་པོ་ལ་ཡུམ་འབྲིང་པོ་ཉི་ལྷེ་གསུངས། རྒྱལ་པོ་ལ་ཡུམ་བསྡུས་པ་བརྒྱད་སྟོང་
པ་གསུངས། གདུལ་བྱ་གསུམ་དང་མཐུན་པའི་ཡུམ་གསུམ་གྱི་ནང་ཏུ་ཡང་མདོར་དོགས་
བརྒྱད་ཀྱི་རིམ་པ་བསྟན་པ་ཡོད་ཅིང་། ཤར་བྱིན་གྱི་བཙོང་བྱ་རིམ་པ་འདི་བསྟན་ཟིན་པ་
ཡིན་པའི་བྱིར། སྤར་ཡང་བསྟན་པ་དགོས་པ་མེད་དམ་སྟུང་པའི་དོགས་པ་སྐྱེས། །གདུལ་བྱ་
གསུམ་པོ་གང་གི་དོན་ཏུ་ཡང་ཚྭ་མི་དགོས་ཏེ། གདུལ་བྱ་གསུམ་པོ་དེ་དག་གི་དོན་ཡུམ་གྱི་
མདོར་མཛད་ཟིན་པའི་བྱིར་རོ་སྟུང་ཏུ་བསམས་ནས་སོ། །བསྟན་བཅས་འདི་ཚྭ་པ་ལ་
དགོས་པ་མེད་དམ་སྟུང་པའི་ཐེ་ཚོམ་སྐྱེས་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཞེ་ན། རྟོག་ལྡན་བསྟན་བཅས་
ལ་འཇུག་པའི་ཡན་ལག་གས་རྒྱར་འགྱུར་རོ། །བསྟན་བཅས་ལ་འཇུག་པའི་ཡན་ལག་ཅེས་
བཙོང་པའི་ཚོ། ཡན་ལག་གི་དོན་ནི་རྒྱའི་དོན་རྟོ། །

བཀའ་བསྟན་བཅས་ཀྱི་རྣམ་གཞག།

འདིར་¹ དགོས་སྟོབས་བཞི་དང་ལྔ་པའི་བསྟན་བཅས་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་། ² བསྟན་བཅས་དེའི་སྒྲ་བཤད་པ་གཉིས་ཀྱི་ཚུལ་ཅུང་ཟད་ཅིག་དབྱེད་པར་བྱའོ།

1 དགོས་སྟོབས་བཞི་དང་ལྔ་པའི་བསྟན་བཅས་ཀྱི་རང་བཞིན།

དང་པོ་དགོས་སྟོབས་བཞི་དང་ལྔ་པའི་བསྟན་བཅས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་གཉིས། 1.1 ལྷགས་གཞན་བསྟན་པ་དང་། 2.2 འཐད་ཚུགས་ངོས་གཟུང་བའོ།

1.1 ལྷགས་གཞན་བསྟན་པ།

དང་པོ་ལྷགས་གཞན་བསྟན་པ་ནི། མཛོད་ལས། “ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་བརྒྱད་ཁྲི་དག་གི་རྣམས་སྐབས་པས་གསུངས་དེ་དག་མདོ་སྡེ་པས་ཆོག་གས་སྟེ་རྣམ་པའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་ཆོག་གི་རང་བཞིན་དང་བྱེ་བྲག་སྒྲ་བས་ཡིད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་རང་བཞིན་གྱི་མིང་ཡིན་པར་འདོད་ཅིང་གྲུབ་མཐའ་སྒྲ་བ་དེ་དག་ནི། རིམ་པ་ལྟར་གཟུགས་དང་ལྔ་པ་མེན་འདུ་བྱེད་དག་ཏུ་འདུས་པར་འདོད་དོ།”³⁵³ ཞེས་པའི་འགྲེལ་པ་སྟོབས་དཔོན་གང་སྟེལ་གྱིས་མཛོད་པའི་མཛོད་འགྲེལ་མཆན་ཉིད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་ཅུ། “མིང་ཆོག་གྲུང་མཆོན་པ་ཙམ་སྟེ། བྱེ་མདོ་གཉིས་ཀས་གྲུང་མིང་ཆོག་ཡི་གེའི་ཆོགས་གསུམ་ག་བཀའི་རང་བཞིན་དུ་འདོད་པ་དང་། མདོ་སྡེ་པ་དང་བྱེ་བྲག་སྒྲ་བ་དེ་གཉིས་གྲུང་རིམ་པ་ལྟར་ལྔ་པ་མེན་མེད་པ་སྒྲ་རང་མཆན་པ་དང་ལྔ་པ་མེན་ཏུ་ཡོད་པ་སྟེ་ལྔ་པ་མེན་ཡིན་པར་འདོད་པའི་ཡིན་ནོ”³⁵⁴ ཞེས་བཤད་དོ། མཛོད་འགྲེལ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་³⁵⁵ ལྟར་ན། “བརྒྱད་ཁྲི་དག” ཞེས་དང་“གང་རྣམས་” ཞེས་པའི་མང་ཆོག་གཉིས་ཀ་ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་བརྒྱད་ཁྲི་ལ་བཟུང་ཞིང་།

³⁵³ རྟེན་བསྟན། ཆོས་མཛོན་པ། ཀུ་ཤོག་3-ན།

³⁵⁴ “འདིར་མིང་ནི་དཔེ་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཟད་དེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་མིང་དང་། ཆོག་དང་། ཡི་གེའི་ཆོགས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་བྱུར་རོ།” རྟེན་བསྟན། ཆོས་མཛོན་པ། ཅུ་ཤོག་56-ན།

³⁵⁵ མཛོད་འགྲེལ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད། ཤོག་58 ལ་གསལ།

“གསུངས་དེ་དག” ཅེས་པའི་མང་ཆོག་ཀྱང་དེ་དང་མཐུན་ཏེ། ཐུབ་པའི་གསུངས་པའི་ཆོས་
 གྱི་ཡུང་པོ་མང་པོ་ཞིག་གོ། དེའི་དོན་ནི་ཆོགས་གསུམ་ [99] གའི་རང་བཞིན་དུ་འདོད་པ་བྱེ་
 མདོ་གཉིས་ཀ་མཐུན་ཀྱང་།

- གཅིག་ནི་མིང་ཆོག་ཡི་གའི་ཆོགས་གསུམ་སྒྲ་སྒྱུའི་ཕྱོད་བར་འདོད་པས་ལྷན་མིན་
 དང་།
- ཅིག་ཤོས་ནི་དེ་གསུམ་ངག་གི་རིག་བྱེད་གྱི་སྒྲ་རང་མཚན་ལ་འདོད་པས་གཞུགས་
 གྱིས་བསྐྱས་པའོ། །

དེས་ན་མིང་ཡིན་ན་འདུ་བྱེད་དང་། ཆོག་ཡིན་ན་གཞུགས་སུ་འདུས་ཞེས་ངེས་པར་མི་
 བྱའོ། །མཛོད་རྩ་བའི་ཆོག་གི་སྐབས་འདིར། མིང་ཞེས་པ་དེས་འདུ་བྱེད་མཚན་ཞིང་། ཆོག་
 ཞེས་པ་དེས་གཞུགས་མཚན་ཡང་། དེ་ཙམ་གྱིས་ནི་མིང་ཡིན་ན་འདུ་བྱེད་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་
 དང་། ཆོག་ཡིན་ན་གཞུགས་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་འཛིན་མི་དགོས་ཏེ། སྐབས་འདིར་ “མིང་”
 དང་ “ཆོག་” སྒྲ་པ་དེ་མཚན་པ་ཙམ་ཡིན་པའི་བྱུང་རོ། །

སྒྲ་བ་དཔོན་རྒྱལ་པོ་སྤྲུལ་གྲགས་པའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་མཛོད་པའི་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་
 དུ་ཡང་ལྷན་དངས་པའི་གང་སྤེལ་ཆོག་དང་མཐུན་པ་ལས་ཁྱད་པར་དུ་ “ཆོས་མངོན་པ་བ་
 བྱེ་མདོ་རྣམས་གྱིས་བཀའི་ངོ་བོ་གཞུགས་དང་འདུ་བྱེད་གཉིས་ཀར་འདོད་”³⁵⁶ ཅེས་འཆད་
 གོ། །བཀའི་རང་བཞིན་ལྷན་མིན་འདུ་བྱེད་དང་གཞུགས་ཀྱི་ངོ་བོར་འདོད་པ་པོ་དེ་གཉིས་
 ལས་སྤྲུལ་ལྷན་མིན་དུ་འདོད་པ་པོ་ནི་བྱེ་སྒྲ་དང་བྱེ་མ་གཞུགས་སུ་འདོད་པ་པོ་ནི་མདོ་སྤེ་
 པའི་འདོད་པ་དང་མཐུན་ཏེ།

- སྤེ་པ་གཉིས་ཀས་ཀྱང་། བཀའི་ངོ་བོ་མིང་ཆོག་ཡི་གའི་ཆོགས་གསུམ་དུ་འདོད་དགོས་
 ལ།

356 “ཆོས་མངོན་པ་བ་རྣམས་ཀྱི་ལྷན་ན་ནི་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་གསུང་གཉི་གའི་རང་བཞིན་ཡིན་པར་འདོད་དེ། འདི་ལྷན་ཡི་ཤེས་ལ་འཇུག་
 པ་ལ་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་གསུང་གང་ཞེ་ན། གང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བཀའ་དང་གསུང་དང་བཛོད་པ་དང་དབྱངས་དང་ངེས་པའི་གསུང་
 གི་ལམ་དང་གསུང་དབྱངས་དང་གསུང་གི་ཕྱིན་ལས་དང་གསུང་གི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་ཡིན་ནོ། །” སྤེ་བསྟན། ཆོས་མངོན། གུ་ཤོག་ 47-བ།

- ཚོགས་པ་དེ་གསུམ་ཡང་བྱེ་སྤྱོད་ལྟ་མེད་རྒྱུ་དང་། མདོ་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་རང་མཆན་པ་
ལ་འདོད་པར་བཤད་པས་སོ། །

མདོར་ན་བྱེ་མདོ་གཉིས་ཀྱིས། བཀའ་ནི་མིང་ཚིག་ཡི་གེའི་ཚོགས་པར་འདོད་པ་མཚུངས་
ཀྱང་། ཚོགས་པ་དེའི་རང་བཞིན་ལ་མི་མཐུན་ཏེ། བྱེ་སྤྱོད་ལྟ་མེད་འདུ་བྱེད་དུ་འདོད་
ཅིང་། མདོ་སྤྱོད་པས་སྤྱོད་རང་མཆན་པར་འདོད་དོ། །

ལྷགས་དེ་གཉིས་ཀྱིས་ནི་བསྟན་བཅས་བཅ་པོའི་ངོ་བོར་འདོད་ལ། དེགས་པའི་རྒྱུ་འབྲས་གི་
མདོ་སྤྱོད་པའམ་རྟོག་གི་བ་རྣམས་ནི་སྤྱི་དངོས་ཀྱི་རྫོད་བྱེད་སྤྱོད་དང་དངོས་ཀྱི་རྫོད་བྱེད་མ་
ཡིན་ཀྱང་དངོས་ཀྱི་རྫོད་བྱེད་དུ་ཞེན་པའི་རྫོད་བྱེད་ཀྱི་སྤྱོད་རང་མཆན་པར་འདོད་དེ། ཚད་
མ་རྣམས་འབྲེལ་བྱི་བཟུང་ཡུལ་རྣམས་གཞག་དུ་གསལ་བ་ལྟར་རོ། །དངོས་ཀྱི་རྫོད་བྱེད་ཀྱི་
དོན་ནི། སྤྱོད་དང་འབྲེལ་ཚུལ་མཚུངས་པའི་རྟོག་པ་ལ་གང་སྤྲང་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་དོན་གོ་
བར་བྱེད་པ་དང་། ཞེན་པའི་རྫོད་བྱེད་ནི་དངོས་ཀྱི་རྫོད་བྱེད་མ་ཡིན་ཀྱང་དེ་ལྟར་དུ་བྱི་
རོལ་བ་སོགས་ཀྱིས་སྤྱོད་འདོགས་པ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ནམ་སྟེ་³⁵⁷ །

2.2 འཐད་ཕྱོགས་ངོས་གཟུང་བ།

གཉིས་པ་འཐད་ཕྱོགས་ངོས་གཟུང་བ་ལ་གཉིས། 2.2.1 བཀའི་མཆན་གཞི་དང་ 2.2.2
བསྟན་བཅས་ཀྱི་མཆན་གཞི། །

³⁵⁷ Gold, Johnathan. *The Dharma's Gatekeepers: Sakya Pandita on Buddhist Scholarship in Tibet* ཞོག་

49 ལ་ཞེན་པའི་རྫོད་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ས་པའི་ཀྱི་མཁས་འབྲེལ་ལྟར་བཞག་དོ། །

2.2.1 བཀའ་མཆན་གཞི།

དང་པོ་བཀའ་མཆན་གཞི་ནི། ཆོས་སྟོན་པ་པོར་སྤང་བ་གཟུགས་སྐྱ་གཉིས་ཏེ་སྤྱལ་སྐྱ་དང་
ལོངས་སྐྱ་དང་། སྐྱ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་བསྟན་པར་སྤང་བ་གསུང་རབ་ཡན་ལག་བརྩུག་གཉིས་ལྟ་
ནི་གདུལ་བྱའི་གཞན་སྤང་འབའ་ཞིག་ལ་འཛིག་པས་བཀའ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་།

- སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་སྐྱ་མ་ལྟ་བུས་བདག་རྒྱན་དང་།
- གདུལ་བྱའི་རྒྱུད་དག་པས་རྒྱུད་རྒྱུན་བྱས་པ་ལ་བརྟེན་ནས།

གདུལ་བྱ་དེའི་ཤེས་པ་མིང་ཚིག་ཡི་གེའི་རྣམ་པ་དེ་དང་དེར་སྤང་བ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཉན་
པ་པོའི་རྒྱུད་དང་འབྲེལ་གྱི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱུད་དང་མ་འབྲེལ་ཏེ། གཞན་དུ་ན། སངས་རྒྱས་
ལ་ནང་གི་ཤེས་པ་སྤྱོད་ལ་གྱི་སྒྲར་ཞེན་པའི་མ་རིག་པ་ཡོད་པས་སྒྲིབ་པ་མ་ལུས་པ་སྤངས་པ་
མི་སྤྱོད་ [100] པས་སོ། །ཆོག་འདིའི་དོན་ཤིན་ཏུ་དཔོག་དཀའ་བའང་། འདི་ལྟ་བུ་ཡིན་
ནམ་སྟམ་སྟེ། རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པ་བའི་དབུ་མ་པའི་ལུགས་གཞིར་ཞོག་བཀའ་ནི་གདུལ་བྱའི་
རྒྱུད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་སྤང་བ་ཅམ་དུ་འདོད་དགོས་ཏེ། སངས་རྒྱས་ལ་སྤང་བ་ཞིག་བཀའ་རུ་
འཛིག་པ་ཡོད་དུ་ཆུག་ཀྱང་། དེ་གཙོ་བོ་མ་ཡིན་ཞིང་། གདུལ་བྱ་ལ་སྤང་བའི་སྤང་བ་གཙོ་བོ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། མདུན་གྱི་དམ་བཅའ་བའི་མིག་ཤེས་ལ་མདུན་གྱི་དམ་བཅའ་བའི་
གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོའི་ཁ་དོག་ལ་མདུན་གྱི་དམ་བཅའ་བའི་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོའི་ཁ་
དོག་གི་གཟུགས་བརྟན་སྤང་བ་ཡོད་ན་ཡང་། དངོས་སུ་ནི་མི་སྤང་ཏེ། མདུན་གྱི་དམ་བཅའ་
བ་ལ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྤང་ཆ་དེ་གཞན་ལ་སྤང་མི་རུས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་མདུན་གྱི་
དམ་བཅའ་བའི་གཟུགས་ཕུང་པོ་སངས་རྒྱས་ལ་དངོས་སུ་སྤང་ན། རྣམ་མཁྱེན་ལ་གཟུགས་
ཕུང་པོར་སྤང་བ་སྤང་བ་དེ། མདུན་གྱི་དམ་བཅའ་བའི་གཟུགས་ཕུང་དུ་འགྱུར་བ་ལས།
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་སྤྱུག་བདེན་གྱི་ཕུང་པོ་ཡོད་དགོས་པ་ལྟར། བཀའ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་
ལ་མེད། རིགས་པ་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་སྤྱོད་ལ་གྱི་སྒྲར་ཞེན་པའི་མ་རིག་པ་ཡོད་པར་
ཐལ། རྣམ་མཁྱེན་ལ་བཀའ་དངོས་སུ་སྤང་ཞིང་། བཀའ་དངོས་སུ་སྤང་ན་སྤྱོད་ལ་གྱི་སྒྲར་
སྤང་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བཀའ་གདུལ་བྱ་ཁོ་ན་ལ་དངོས་སུ་སྤང་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ།

གདུལ་བྱའི་ཤེས་པ་ལ་སྤང་བ་སྤང་བ་ཞིག་ལ་བཀའ་འཇོག་དགོས་པའི་ཕྱིར། གདུལ་བྱའི་གཟུགས་མུང་བཞིན་ནོ། །

ཉན་པོ་པོའི་རྣམ་རིག་དེ་ཡང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཐུ་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་དེས་བྱས་པར་བཞག་སྟེ། དཔེར་ན་ཆི་ལམ་ན་ལྷགས་ལ་སོགས་པ་ལྟའི་མཐུས་རྟེན་པའི་རྣམ་རིག་ཉིད་རང་གི་ཤེས་པ་ཡིན་ཀྱང་ལྷས་བྱས་ཞེས་བརྗོད་པ་བཞིན་ཏེ། སྟོབ་དཔོན་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པས་མཛད་པའི་ཐེག་བསྐྱུས་བཤད་སྒྱུར་ལས། “རྒྱུང་པ་སྟེ་ལྷག་པ་དང་ཐེབ་སྟོར་གྱི་ཆོགས་སུ་སྒྱུར་བའི་སྒྱུར་སྤང་བ་གདུལ་བྱའི་འདོད་པའི་དོན་གྱི་རྣམ་པའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་སྟེ་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་ཉན་པའི་རྣམ་པར་རིག་པའི་ཆོགས་སོ། །མདོར་ན་ཆོག་ལེའུར་མ་བྱས་པ་དང་ལེའུར་བྱས་པ་གཉིས་ནི་སྤང་བ་ཡིན་ཞིང་། སྤང་བ་དེ་གདུལ་བྱའི་འདོད་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་སྟེ། དཔེར་ན་རང་དོན་དུ་ཐར་པ་ཅམ་འདོད་པ་པོ་རྣམས་ལ་ཐེག་དམན་གྱི་ཆོས་སྤང་བ་བཞིན་ནོ། །གལ་ཏེ་དེ་ལྟ་ཡིན་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་རྗེ་ལྷ་ར་བཤད་དེ་ཉན་པའི་རྣམ་པར་རིག་པ་ནི་དེས་མ་བཤད་དོ་ཞེ་ན། འོ་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་མདོན་པར་རྗོགས་པར་སངས་རྒྱས་ནས་ཆོས་བཤད་པ་མེད་པར་ཐལ། བཀའ་ནི་གདུལ་བྱའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཟེར་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཐོབ་བྱ་སངས་རྒྱས་དེའི་དབང་གིས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བྱས་པ་ཞེས་པ་དཔེ་དེ་སྐད་ཅེས་བྱ་སྟེ་ལྷ་ལ་སོགས་པའི་དབང་གིས་ཆི་ལམ་ན་བསྟན་བཅོས་དང་ལྷགས་ལ་སོགས་པ་རྟེན་པ་ལ་ལྷས་བྱས་པ་ཞེས་བྱ་བ་བཞིན་ནོ། །”³⁵⁸ ཞེས་དང་། རྒྱན་སྤང་ལས་ཀྱང་། “མདོ་ལས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་བསྟན་པ་ནི་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གང་གི་ཕྱིར་རྣམ་པར་རྟོག་པ་སྟེ་ཀུན་རྟོག་གི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་སྟོབ་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་དབང་ཤེས་རང་གི་རྣམ་པ་ལ་བྱི་རོལ་གྱི་རང་བཞིན་དུ་སྟོ་བཏགས་ནས་སྤང་ཞིང་འཇུག་པའི་ཕྱིར། དེ་མ་ཡིན་ལ་དེར་སྤང་ཞིང་འཇོན་པས་རང་ཉིད་མ་རིག་པའི་བསྐྱང་པའི་སྟོ་ནས་དེའི་རང་བཞིན་ཡོད་ན་སྟེ་ཡོད་དུས། སྟོབ་པ་མ་ལྷས་པ་སྤང་པ་མི་སྟོད་པ་དེ་བས་ན་རྟག་དུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྷན་འདས་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཐུས་མོས་པ་རྗེ་ལྷ་བ་བཞིན་དུ་སྐལ་

³⁵⁸ རྟེན་བསྟན། སེམས་ཅམ། རེ་ཤོག་ 191-བ།

པ་དང་ལྷན་པ་རྣམས་ལ་མ་འཁོལ་བར་གདུལ་བྱ་རང་གི་ཤེས་པའི་སྤང་བ་སྟོན་པ་གཟུགས་
 གྱུ་གཉིས་དང་བསྟན་པར་སྤང་བ་ཉེ་བར་སྦྱེ་སྦྱེ། དེ་བས་ན་རང་ལྷགས་ལ་ཕྱི་རོལ་དུ་དོན་དུ་
 གྲུབ་པའི་རྣམ་པ་སྟེ་སྤང་བ་དེ་ཉུ་བྱའི་རྟོགས་པའམ་ཤེས་པའི་རྗེས་སུ་འབྱངས་པས་གདུལ་
 བྱ་དེ་རྣམས་ལ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་བསྟན་པར་རྣམ་པར་བཞག་གོ།”³⁵⁹ ཞེས་
 སོ། ། དོན་ནི། གདུལ་བྱའི་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། སྟོན་པ་པོ་གཟུགས་གྱུ་གཉིས་དང་
 བསྟན་པ་བཀའ་སྤང་སྟེ། བཀའ་དངོས་སུ་སྤང་དུས་ཀྱན་རྟོག་འབྲུལ་པའི་དབང་ཤེས་ལ་
 སྤང་དགོས་ཤིང་། འབྲུལ་པའི་དབང་ཤེས་ལ་ཡང་དོན་སྦྱ་ཉུ་བྱ་ཕྱི་རོལ་དུ་གྲུབ་པར་སྤང་ལ།
 སྤང་བ་དེ་མ་རིག་པས་བསྐྱད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་བཀའ་ནི་སངས་རྒྱས་ལ་དངོས་སུ་
 མི་སྤང་སྟེ། གཞན་དུ་ན་སྦྱིབ་པ་མ་ལྷས་པ་མི་སྦྱིད་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། བཀའ་དངོས་སུ་
 སྤང་བ་ལ་མ་རིག་པས་བསྐྱད་པའི་སྤང་བ་ཡོད་དགོས་ཤིང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་མ་རིག་པ་
 མེད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་རང་ལྷགས་ལ། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཆོས་བསྟན་ཞེས་པ་ཉུ་བྱའི་རྣམ་
 གཞག་དེ། གདུལ་བྱའི་འབྲུལ་པའི་སྤང་བ་ནི་བཀའ་ཡིན་པར་གོ་བའི་སྟོན་པ་རྣམས་གཞག་
 མཛད་པ་ཡིན་ནོ། །

དེ་དང་ཡང་³⁶⁰ “དེ་བས་ན་བཀའ་ནི་གདུལ་བྱའི་ཤེས་པ་སྤྱར་སྤང་བའི་རང་བཞིན་ཉིད་
 ཡིན་པས་བསྟན་པའི་བཀའ་གདུལ་བྱ་ཉན་པ་པོའི་སྦྱོ་བོ་དང་འབྲེལ་བ་ཡིན་ཀྱང་། ཤེས་རབ་
 ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བདག་པོའི་རྒྱུན་བྱས་པ་ལས་སྦྱིས་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་
 རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཐ་སྙད་བྱས་ནས་ཤེས་ཕྱིན་ལ་མཆོད་པར་བྱ་བ་དེ་
 བཞིན་ [101] དུ། ད་ལྟར་བའི་ཆོས་སྦྱ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་སྟོན་པ་ཡང་བཅོམ་ལྷན་འདས་
 ལས་བརྒྱུད་ནས་འོངས་པ་ན་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལས་ངེས་པར་སྦྱིས་པའི་ཕྱིར་
 མཆོད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་རྟོ། །” ཞེས་སོ། ། བཀའ་ནི་གདུལ་བྱའི་ཤེས་པ་ཉིད་
 སྤྱར་སྤང་བའི་སྤང་བ་དེ་ཡིན་ནོ། ། འདི་ནི་ཉན་པ་པོ་ཁོ་ན་དང་འབྲེལ་བ་ཡིན་ཀྱང་། སངས་
 རྒྱས་ལ་འབྲེལ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། གོང་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་པ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 རྒྱུད་ལ་མ་རིག་པ་ཡོད་པར་ཐལ་བའི་སྟོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་དེ་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཆོས་

³⁵⁹ ལྷ་བསྟན། ཤེས་ཕྱིན། ཆ་ཤོག་ 130-བ།

³⁶⁰ ལྷ་བསྟན། ཤེས་ཕྱིན། ཆ་ཤོག་ 131-ན།

བསྟན་ཞེས་བརྗོད་པ་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་ཡོད་པའི་ཤེར་ཕྱིན་བདག་པོའི་
 རྟེན་བྱས་ནས་ཆོས་བསྟན་པ་འོང་བས་ན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་བསྟན་ཞེས་བྱའོ། །དེ་བཞིན་
 ཏུ་ཏུལ་བའི་ལྷས་མཛད་པའི་ཉི་ཤུ་པའི་འབྲེལ་བཤད་³⁶¹ དང་ཏུལ་བའི་ལྷའི་རྒྱུད་གཞན་
 གྲུབ་པའི་འབྲེལ་བར་³⁶² ཡང་ཆོགས་བཅད་དང་རྒྱུད་པའམ་རྒྱུག་པའི་རྣམ་པའམ་མིང་ཆོག་
 ཡི་གའི་རྣམ་པར་སྤང་བའི་ཤེས་པ་ཉིད་ལུང་ཏུ་བཤད་དོ། །

2.2.2 བསྟན་བཅོས་ཀྱི་མཆན་གཞི།

གཉིས་པ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་མཆན་གཞི་ནི། དབུས་མཐའི་འབྲེལ་བཤད་ལས། “བསྟན་བཅོས་
 ཅམ་གྱི་དབང་ཏུ་བྱས་ན་མིང་དང་ཆོག་དང་ཡི་གའི་ཆོགས་སུ་སྤང་བའི་རྣམ་པར་རིག་པ་ཉི་
 སྤང་བ་རྣམས་ནི་བསྟན་བཅོས་སོ། །ཡང་ན་བསྟན་བཅོས་ཁྱད་པར་ཅན་རྣམ་བཞག་འི་དབང་
 ཏུ་བྱས་ན་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་སྤྱི་བྱེ་བྲག་གམ་ཁྱད་
 པར་ཏུ་སྤང་བའི་རྣམ་པར་རིག་པ་རྣམས་ནི་བསྟན་བཅོས་སོ། །”³⁶³ ཞེས་གཉིས་བྱུང་པའི་སྤྱི་
 མ་མིང་ཆོགས་ཀྱི་ཆོགས་སུ་སྤང་བར་བཤད་པ་ནི་བསྟན་བཅོས་ཅམ་ཞིག་དང་ཕྱི་མ་འཇིག་
 རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཐོབ་པར་བྱེད་པར་བཤད་པ་ནི་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ངོས་འཛིན་
 འོ། །བསྟན་བཅོས་ཅམ་དང་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་རྣམ་གཞག་དེ་ཡང་སོ་སྟེ་དང་ས་བརྩུ་པ་ལ་
 སྤྱག་གི་འཕགས་པ་ལ་ནི་རང་གི་གདུལ་བྱ་དང་འཆད་པ་པོ་རང་ཉིད་གཉིས་ཀའི་རྒྱུད་ཀྱི་
 སྤང་བ་ལ་བསྟན་བཅོས་བཞག་སྟེ། ས་བརྩུ་པའི་བར་ལ་སྦྱར་བྱེ་རྩལ་གྱི་དོན་ཏུ་གྲུབ་པ་སྤང་
 བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རྟེ། ས་བརྩུ་པ་ལ་ཡང་རང་གི་ཤེས་པ་ཉིད་ལོངས་སྤྱི་སྤང་བ་ལ་ཕྱི་རྩལ་གྱི་
 སངས་རྒྱས་སུ་ཞེན་པ་ཡོད་པ་དང་། མིང་ཆོག་སོགས་སུ་སྤང་བ་ལ་ཕྱི་རྩལ་གྱི་དེ་བཞིན་
 གཤེགས་པའི་གསུང་ཏུ་ཞེན་པ་ཡོད་པས། ཇི་སྟེད་ཏུ་ཕྱི་རྩལ་གྱི་དོན་ཏུ་ཞེན་པ་སྤྲོ་མོ་ཡོད་པ་
 དེ་སྟེད་ཏུ་ཉན་པ་པོ་ལ་མིང་ཆོག་ཇི་ལྟར་སྤང་བ་ལྟར་འཆད་པ་པོ་ལ་ཡང་དེ་དང་རྗེས་སུ་
 མཐུན་པར་འབྱུང་བས་སོ། །བསྟན་བཅོས་ཆོས་ཅན། སོ་སྟེ་དང་སྟོབ་པའི་འཕགས་པ་གཉིས་

³⁶¹ རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་པའི་འབྲེལ་བཤད། རྩེ་བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི་ཤོག་ 173-བ།

³⁶² རྩེ་བསྟན། ཆད་མ། ཞེ་ཤོག་ 44-ན། ཡན་ཆད་ལ་སྤྱ་ཉན་པ་པོའི་རྒྱུད་ལ་འབྲེལ་བ་ཚོད་ལན་དང་བཅས་པ་རྒྱ་ཆེར་གསུངས།

³⁶³ རྩེ་བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི་ཤོག་ 190-ན།

ཀའི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱུས་པ་ཡིན་ཏེ། བཟླན་བཅོས་དངོས་སུ་སྤང་བ་ལ་བཟླན་བཅོས་དེ་ཕྱི་རོལ་
 གྱི་དོན་དུ་སྤང་དགོས་ཤིང་། སློབ་པའི་འཕགས་པ་ཀུན་ལ་ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་གྲུབ་པར་སྤང་བ་
 ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་བཟླན་བཅོས་ཙམ་བྱུང་གྱིད་བྱུར་པར་ནི། སོ་སྤྱི་དང་འཕགས་པའི་
 རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱུས་མི་བསྐྱུས་ལ་རག་མ་ལས་ཤིང་། རང་གི་བཟླན་བྱར་གྱུར་པའི་འཕགས་ལམ་
 ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་ཡོད་མེད་ལ་རག་ལས་སོ། །

དེས་ན་སྐྱེ་བྱེད་དངོས་ཀྱི་རྫོད་བྱེད་སྐྱེ་བྱེད་ལ་བཟླན་བཅོས་
 འདོད་ན། བཟླན་བཅོས་དངོས་མེད་དུ་འགྱུར་བས་སྦྱོས་བྱས་མ་བྱས་པར་འགྱུར་བས་རིག་
 བྱེད་པའི་སྐྱེ་བ་ལས་སྤངས་དགོས་སོ། །རྣལ་འབྱོར་དཔྱོད་པའི་དབྱུ་མ་པའི་ལྷགས་འདི་ལ་
 ངག་གི་སྐྱེ་རང་མཆན་པ་ལ་འདོད་ན་ཡང་། ངག་དུ་མ་ཐོན་ན་བཟླན་བཅོས་མ་བརྩམས་པ་
 དང་བསེ་བྱ་ལྟ་བུས་ཀྱང་གདུལ་བྱ་ལ་ཆོས་མ་བཟླན་པར་འགྱུར་རོ། །བཟླན་བཅོས་ཆོས་ཅན།
 ངག་དུ་མ་ཐོན་ན་ཁྱོད་བརྩམས་པ་མེད་པར་ཐལ། ཁྱོད་སྐྱེ་རང་མཆན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
 བྱུ་མེ། ངག་དུ་མ་ཐོན་པར་བཟླན་བཅོས་ཚུལ་པའི་ཆོ། ཆོས་པ་པོའི་ཤེས་པ་ལ་སྤང་བའི་
 སྤང་བ་དེ་བཟླན་བཅོས་སུ་འཛོག་དགོས་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེའི་ཆོ་བཟླན་བཅོས་ཤིག་
 མེད་པར་ཐལ་ལོ། །གཞན་ཡང་། བསེ་བྱ་ལྟ་བུའི་རང་རྒྱལ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་ངག་དུ་མ་
 ཐོན་པར་གདུལ་བྱ་ལ་ཆོས་བཟླན་པ་མེད་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱིས་བཟླན་པའི་ཆོས་དེ་བཟླན་
 བཅོས་ཡིན་པ་གང་ཞིག་བཟླན་བཅོས་དེ་སྐྱེ་རང་མཆན་པ་ལ་འདོད་དགོས་པའི་ཕྱིར།
 གཉིས་པ་མ་གྲུབ་ན་འབྱུང་། ཅེས་པའི་དོན་ཡིན་ནམ་སྐྱེ་མོ། །

2 བཟླན་བཅོས་ཀྱི་སྐྱེ་བཤད།

གཉིས་པ་བཟླན་བཅོས་ཀྱི་སྐྱེ་བཤད་ནི། རྒྱ་མཆན་ཅིའི་ [102] ཕྱིར་བཟླན་བཅོས་ཞེས་བྱ་
 བློ་ན། “བཟླན་” ཞེས་པ་དང་ “བཅོས་” ཞེས་པའི་འབྱུ་གཉིས་སོ་སོའི་དོན་བཤད་པ་ལ། སློབ་
 མའི་རྒྱུད་འཆོས་ཤིང་བཟོ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ཡང་སློབ་མའི་རྒྱུད་ལ་བསྐྱུས་པ་གསུམ་བསྐྱེད་
 ནས་ལྷན་ངག་ཡིད་གསུམ་ཆོགས་པར་དབྱུང་དུ་མི་རུང་བ་ལས་བསྐྱོག་པ་དང་། དབྱུང་དུ་
 རུང་བའི་ལས་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་པའོ། །ཁངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་ལ་སོགས་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་

ལ་བཟུན་བཅས་ཞེས་བྱ་སྟེ། གདུལ་བྱའི་རྒྱུ་འཆས་ཤིང་བཟོ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེའི་རྒྱུ་ལ་
བསྐྱབ་པ་གསུམ་བསྐྱེད་ནས་སྒྲིག་པ་ལས་བསྒྲོག་པ་དང་། དགོ་བ་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་པའི་
ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་ངེས་ཆོག་གི་དོན་འདི་དག་ཆང་བ་དང་། སློབ་དཔོན་དུལ་བ་ལྟས་མཛད་
པའི་ལྷང་རྣམ་འབྱེད་ལས་ཀྱང་། “རྒྱལ་བ་སྟོན་པ་དེ་ཡི་བཟུན་བཅས་ཏེ་བཀའ་ནི། །མདོ་
དང་ཆོས་མདོན་པའི་སྡེ་སྡོད་ཡིན་གསུང་འདུལ་བ་ནི། །སྟོན་པ་སྟེ་སྒྲ་མ་དང་བཟུན་པ་ཉིད་
ཡིན། །”³⁶⁴ ཞེས་དང་། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་རྣམ་བཤད་རིག་པར་ཡང་། “དོན་དམ་
པར་རམ་ངེས་པའི་ཆོག་ཆང་བའི་སྟོན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་ཉིད་བཟུན་བཅས་ཀྱི་མཆོན་
ཉིད་དུ་འཐད་པའི་ཕྱིར་”³⁶⁵ ཞེས་འབྱུང་བས་རྒྱལ་བའི་བཀའ་ཡང་བཟུན་བཅས་སུ་འདོད་
པར་བྱའོ། །

2.2.1.1.2.3.2 ཚ་བ།

རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཉིད་ལམ། །སྟོན་པས་འདི་ལ་བཤད་པ་གང་། །གཞན་
གྱིས་སྤྱང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། །ཆོས་སྤྱད་བརྩ་ཡི་བདག་ཉིད་གྱི། །མདོ་དོན་བརྩ་པ་ལ་
བཞག་ནས། །སློང་དང་ལྡན་པས་མཐོང་འགྱུར་ཕྱིར། །བདེ་སྒྲག་ཏུ་ནི་རྟོགས་པ་
ཞེས། །བྱ་བ་རྩལ་པའི་དགོས་པ་ཡིན། །

ཚ་བ་བཟུན་པ་ནི། འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་འདི་དང་དེའི་འབྲེལ་བཤད་གཉིས་ཏེ་ཆོས་བཤེས་
ཀྱི་ཆོག་གསལ་³⁶⁶ དང་གསེར་སྤྱང་པའི་རྟོགས་དཀའི་སྤང་བ་³⁶⁷ དང་། བྱད་ན་སྤྱིའི་ཤེར་
སྟོན་³⁶⁸ ལས་ནི་གཞུང་འདི་དགོས་སྟོན་པའི་སྟོན་པ་སྟེ་སྟོན་བྱེད་ལ་སྦྱར་ལ། འཕགས་པ་

³⁶⁴ རྩེ་བཟུན། དུལ་བ། རྩེ་ཤོག་ 5-བ།

³⁶⁵ རྩེ་བཟུན། སེམས་ཅམ། ཤེ་ཤོག་ 43-བ།

³⁶⁶ རྩེ་བཟུན། ཤེར་ཕྱིན། 9 ཤོག་ 23-ན།

³⁶⁷ རྩེ་བཟུན། ཤེར་ཕྱིན། 147-ན།

³⁶⁸ “རབ་དུ་བྱེད་པའི་ལྷས་ཡང་དག་པར་མཛོས་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཡང་འཇུག་པའི་ཡན་ལག་རང་གི་བཟུན་བཅས་ཀྱི་བརྗོད་པར་བྱ་བ་
དང་། དགོས་པ་དང་། དགོས་པའི་དགོས་པ་དང་། འབྲེལ་བ་དོན་གྱིས་ཐོབ་པ་རྣམས་གསུངས་ཏེ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་
ལམ། །” རྩེ་བཟུན། ཤེར་ཕྱིན། 9 ཤོག་ 4-ན།

གྲོལ་སྡེ་³⁶⁹ དང་། ཐུནྟི་³⁷⁰ དང་རད་ཀེར་³⁷¹ དང་གཞོན་ཅུ་དཔལ་ལམ་གྱ་མ་ར་སྡེ་³⁷² རྣམས་
ལས། མཁས་པ་སྡེ་མ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་དག་ལྡན་སོགས་དང་གྲགས་ཆ་དང་མཁས་པ་བྱི་
མའི་འབྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱི་བསྟུན་དོན་དུ་དགོས་པ་ཙམ་སྟོན་པ་ལ་སྦྱར་རོ།

“རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཉིད་ལམ། །” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཤོ་ལོ་ཀ་གཉིས་པོ་དེ་ལ་བྱད་ན་སྡེ་
ནི།

- “རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཉིད་ལམ། །” ཞེས་པ་ནས། “གཞན་གྱིས་སྤྱོད་བ་མ་ཡིན་
ཏེ། །” ཞེས་པའི་བར་གྱི་རྒྱུ་པ་དང་པོ་གསུམ་གྱིས་བཙུང་བྱ་དང་།
- “ཆོས་སྤྱོད་” ནས་ “མཐོང་འགྱུར་” གྱི་བར་གྱིས་ཉིད་དགོས་དང་།
- “སྦྱར་” ཞེས་པ་ནས་ “དགོས་པ་ཡིན་” ཞེས་པའི་བར་གྱིས་དགོས་པ་བསྟན་ཞིང་།
- འབྲེལ་པ་ནི་བཙུང་བྱ་བསྟན་པ་བཙུང་བྱ་དེ་རྟོགས་པའི་དོན་དུ་ཡིན་ལ། བཙུང་བྱ་དེ་
རྟོགས་པས་ནི་སྤངས་རྟོགས་མཐར་ཐུག་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་དངོས་སུ་བསྟན་པའི་
ཤུགས་ལ་རྫོང་བྱེད་བཙུང་བྱ་རྟོགས་པ་སྤངས་རྟོགས་མཐར་ཐུག་པར་འགྱུར་བ་
གསུམ་ལ་སྡེ་མ་སྡེ་མ་རྣམས་བྱི་མ་བྱི་མ་རྣམས་ལ་ཐབས་དང་ཐབས་བྱུང་དུ་འབྲེལ་
པར་³⁷³ བཞེད་དོ། །ཐབས་ནི་རྒྱ་དང་ཐབས་བྱུང་ནི་དེའི་འབྲས་བུའོ།

³⁶⁹ “དེའི་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་གྱི་མན་ངག་བཤད་སྦྱར་དུ་བྱའོ་སྟམ་པས་རྣམ་པར་དགོལ་བར་བྱའོ། ཞེས་མངོན་པར་རྟོགས་
པའི་རྒྱན་གྱི་བཤད་པ་འདི་སྦྱར་བར་དམ་བཅའ་བ་ཡིན་ནོ། ཅིའི་དོན་དུ་ཞེ་ན། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཉིད་ལམ། །” གླེ་བསྟན། ཤེར་
བྱིན། ༡༡ ཤོག་ 14-བ།

³⁷⁰ དག་ལྡན། གླེ་བསྟན། ཤེར་བྱིན། ༡༡ ཤོག་ 77-ན།

³⁷¹ གྲགས་ཆ། གླེ་བསྟན། ཤེར་བྱིན། ༡༡ ཤོག་ 191-ན།

³⁷² བསྟུན་དོན། གླེ་བསྟན། ཤེར་བྱིན། ༡༡ ཤོག་ 110-ན།

³⁷³ གླེ་བསྟན། ཤེར་བྱིན། ༡༡ ཤོག་ 4-ན།

ཆོས་བཤེས་ཀྱི་ཚིག་གསལ་དུ་ཡང་ “བྱ་བ་ཚུམ་པའི་དགོས་པ་ཡིན། །” ཞེས་པའི་ཤོ་ལོ་ཀའི་
མཐའི་ “དགོས་” ཞེས་པའི་སྒྲིབ་དགོས་པ་དང་སྒྲིབ་དགོས་གཉིས་ཀ་བསྟན་པར་བྱས་ནས།
གཙོད་མཚམས་བྱད་ཟླ་གྱི་³⁷⁴ དེ་དང་འདྲ་བར་བཤད་ རོ། །

གསེར་སྒྲིབ་པའི་རྟོགས་དཀའི་སྒྲིབ་བར་³⁷⁵ དགོས་པ་དང་སྒྲིབ་དགོས་གཉིས་ཀ་དངོས་སུ་
[103] བསྟན་པའི་ཤུགས་ལ་འབྲེལ་བ་དང་བཅོམ་བྱ་བསྟན་པར་འཆད་པ་ནི་སྒྲིབ་དཔོན་
སེང་གེ་བཟང་པོའི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སེང་གེ་བཟང་པོས་བཅོམ་བྱ་དངོས་སུ་བསྟན་
པར་བཞེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ་འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་ལས། “བཅོམ་པར་བྱ་བ་ཉིད་དུ་བསྟན་པ་
གང་ཡིན་པ་” ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

སྒྲ་མ་འབྲེལ་བ་འདི་ཡི་ལུགས་ལ་ཡང་དོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ “གཞན་གྱི་ཚྱུང་བ་མ་ཡིན་ཏེ་”
ཞེས་པ་བཅོམ་བྱ་ལ་སྒྲིབ་རུང་ཡང་འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་ལ། “ཚོད་པར་བྱེད་པ་དང་བཅོམ་
པར་བྱ་བ་དག་ཐབས་དང་ཐབས་ཀྱིས་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་” ཞེས་རྟེན་པ་གཉིས་པ་དང་
གསུམ་པའི་བར་དུ་འབྲེལ་བ་སྒྲིབ་པ་ལྟར་ན་རྟེན་པའི་གཙོད་མཚམས་བྱད་ཟླ་གྱི་དང་ཆོས་
བཤེས་ལྟར་རུང་མིན་ནོ་³⁷⁶ ། །ཡང་ན་བྱད་ཟླ་གྱི་དང་ཆོས་བཤེས་ཆོས་ཅན། བྱེད་ཀྱིས་
“གཞན་གྱི་ཚྱུང་བ་མ་ཡིན་ཏེ་” ཞེས་པའི་ཤུགས་ལ་བསྟན་པའི་འབྲེལ་བ་དེ། དགོས་སྒྲིབ་
བཞི་ལས་བཅོམ་བྱའི་སྒྲིབ་རུང་བར་ཐལ། འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་ལས་དེ་ལྟར་མཛད་པའི་
ཕྱིར། རྟོགས་བྱུང་ཞེ། “ཚོད་པར་བྱེད་པ་དང་བཅོམ་པར་བྱ་བ་དག་ཐབས་དང་ཐབས་ཀྱིས་
བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་” ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཡིན་ན་ཡང་། བྱད་ཟླ་གྱི་དང་ཆོས་
བཤེས་ཆོས་ཅན། བྱེད་ཀྱི་ལུགས་དེ་ནམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་འཐད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མདོན་

374 “བདེ་སྐྱེ་ཏུ་ནི་རྟོགས་འགྱུར་བ། ཚུམ་པ་ཡིན་པའི་དགོས་པ་ཡིན། ཞེས་བྱ་བ་ནི་དགོས་པ་སྒྲིབ། དགོས་པའི་སྒྲིབ་ནི་འདིར་དགོས་པ་དང་
དེའི་ཡང་དགོས་པ་གཉིས་ཀ་ལ་བསྟན་པར་བྱའོ། །” ཟེ་བཟླ། ཤེར་ཕྱོད། 9 ཤོག་ 23-བ།

375 “ཡང་གཏུལ་བྱ་གྲུས་པར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་གཙོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པས་དགོས་པ་གཉིས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །འབྲེལ་བ་ལ་སྒྲིབ་པ་ནི་
དོན་གྱིས་ཤེས་པར་འགྱུར་བས་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལས་མ་སྒྲིབ་སོ། །” ཟེ་བཟླ། ཤེར་ཕྱོད། 148-ན

376 སྒྲིབ་མཆན་161 ལྟར་བཞོད་དེ་དབྱེད་པར་བྱའོ། །

རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་ཆོག་གཅོད་མཆམས་ཅུང་བར་འཛིག་པའི་ཕྱིར། རྟོགས་བྱུང་སྟེ། ཅུང་ཆ་
 གྲེས་ “ཆོས་སྤྱོད་” ཅེས་པ་ནས་ “སྟོང་དང་ལུན་པ་མཐོང་འགྱུར་” ཅེས་པ་ཙམ་དགོས་པ་ལ་
 འཛིག་ཅིང་། དེ་ལྟ་ན་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་ཆོག་རྒྱུ་དེའི་མཐར་ཡོད་པའི་ “ཕྱིར་” ཞེས་
 པའི་སྒྲུ། འོག་ཏུ་གཅད་དགོས་པའི་ཕྱིར་དང་། ཆོས་བཤེས་ཀྱིས་ “དགོས་པ་ཡིན་” ཞེས་པའི་
 སྐབས་སུ། “དགོས་” ཞེས་པའི་སྒྲུ་དེ། དགོས་ཉིན་དགོས་གཉིས་ཀ་ལ་སྦྱར་བ་གང་ཞིག་དེ་
 ལྟ་ན་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་ཆོག་ལ་ཡང་ “དགོས་” ཞེས་པའི་སྒྲུ་གཉིས་པ་ཞིག་འོང་དགོས་
 པས། མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་གཅོད་མཆམས་ཀྱང་ཅུང་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།

དེ་ལྟར་ན་“རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་ཉིད་ལས། རྟོན་པས་འདི་ལ་བཤད་པ་གང་། །” ཞེས་
 པའི་རྒྱུ་པ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་བཙུང་བ་དང་། “གཞན་གྱིས་སྤྱོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་སྤྱོད་
 བཅུ་ཡི་བདག་ཉིད་ཀྱི། མདོ་དོན་བྲན་པ་ལ་བཞག་ནས། རྟོང་དང་ལུན་པ་མཐོང་འགྱུར་
 ཕྱིར། །” ཞེས་པའི་བར་གྱི་ཉིན་དགོས་དང་། “བདེ་སྐྱབས་ཏུ་ནི་རྟོགས་པ་ཞེས། བྱ་བ་ཙམ་
 པའི་དགོས་པ་ཡིན། །” ཞེས་པས་དགོས་པ་བཟུན་ཅིང་། འབྲེལ་བ་ཤུགས་ལ་བཟུན་པའི་
 ཕྱིར། གཞན་རྣམས་ཅུང་ཆ་སྤྱི་དང་ཆོག་གསལ་གྱིས་བཤད་པ་ལྟར་འབྲེལ་བ་འདི་ཡང་བཞེད་
 གོ།

“རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་ཉིད་ལས། །” ཞེས་པའི་གཞུང་འདི་གཙོ་བོའི་དོན་གྱི་དབང་ཏུ་
 བྱས་ན་འཕགས་པ་གྲོལ་སྟེ་སོགས་ལྟར་དགོས་པ་ཙམ་འཆད་པ་ལ་འབྲེལ་གྱང་། ཤོ་ལོ་ཀ་
 འདི་གཉིས་ཀྱི་དག་གི་དོན་རྫོགས་པར་བཤད་ན་བཙུང་བ་དང་འབྲེལ་བ་བཟུན་པ་སྟེ་དགོས་
 སོགས་བཞི་ཆར་བཟུན་པར་ཡང་བཤད་ཏུས་པས་སྟོབ་དཔོན་སེང་གེ་བཟང་པོ་འདི་ཡི་
 དགོས་འབྲེལ་དག་གི་བཤད་པ་ནི་གཙོ་བོ་དབང་ཏུ་བྱས་པ་དང་རྫོགས་པ་དབང་ཏུ་བྱས་པ་
 གཉིས་ལས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་བཤད་པ་སྟེ། དགོས་སོགས་བཞི་ཆར་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ།

འདི་ལ་དགོས་བཞི་ལས།

“རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་ཉིད་ལས། རྟོན་པས་འདི་ལས་བཤད་པ་གང་། །” ཞེས་དགོལ་བ་ལ།

- **བརྗོད་བྱ་ནི།** རྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཡུམ་གྱི་མདོ་འདི་ལས་བཤད་པའི་རྣམ་མཐུན་སངས་རྒྱས་ཁོ་ནའི་ལམ་གང་ཡིན་པ་དང་རྣམ་མཐུན་དེས་མཆོན་པའི་ལམ་ཤེས་ལ་སོགས་པའི་སྟག་མ་བདུན་དང་བཅས་པའོ། །

“གཞན་གྱིས་སྤྱང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་སྤྱད་བཅུ་ཡི་བདག་ཉིད་ཀྱི། མདོ་དོན་དྲན་པ་ལ་བཞག་ནས། སློ་དང་ལྷན་པ་མཐོང་འགྱུར་། །” ཞེས་དགོལ་བ་ལ།

- **ཉིད་དགོས་ནི།** བྱང་སེམས་ལས་གཞན་ཉན་ཐོས་སོགས་གྱིས་སྤྱང་བ་མ་ཡིན་པའི་རྣམ་མཐུན་དེ། སློ་དང་ལྷན་པ་བྱང་སེམས་ཀྱིས་ཡུམ་གྱི་མདོ་ཡི་དོན་དངོས་པོ་བརྒྱད་ཇི་བཞིན་དུ་ངེས་པའི་བདག་ཉིད་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་ཆོས་ཏེ་སྐྱབ་པའི་སྤྱོད་པ་ཡར་ཕྱིན་བཅུ་ཤེས་བཞིན་དང་བཅས་པའི་དྲན་པ་ལ་བཞག་ནས་ས་བཅུ་བཤོད་དེ་མཐོང་བ་སྟེ་མདོན་དུ་བྱེད་པར་འགྱུར་བའོ། །དེས་ན་རྩ་བའི་ “གཞན་” བྱི་བྱང་སེམས་ལས་གཞན་དང་། “ཆོས་” བྱི་སྐྱབ་པའི་སྤྱོད་པ་དང་། དེ་ལྟར་ན་ “ཆོས་བཅུ་” བྱི་ཡར་ཕྱིན་བཅུ་དང་། “མདོ་དོན་” བྱི་དངོས་པོ་བརྒྱད་དང་། དེའི་བདག་ཉིད་བྱི་དེ་ཇི་ལྟར་བ་བཞིན་དུ་ངེས་པའི་བདག་ཉིད་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་། དྲན་པ་བཞག་པ་བྱི་ཤེས་བཞིན་དང་བཅས་པའི་དྲན་པ་ལ་བཞག་པ་དང་། “སློ་ལྷན་” བྱི་བྱང་སེམས་དང་། “མཐོང་བ་” བྱི་མདོན་དུ་བྱེད་པའི་དོན་ཏོ། །

“བདེ་སྐྱེ་ཏུ་བྱི་རྟོགས་པ་ཞེས། བྱ་བ་རྩོམ་པའི་དགོས་པ་ཡིན། །” ཞེས་དགོལ་བ་ལ།

- **དགོས་པ་བྱི་གོང་དུ་བཤད་པའི་ཉིད་དགོས་ཀྱི་ཕྱིར་དུ་མདོ་ཡི་བརྗོད་བྱ་དངོས་པོ་**བརྒྱད་དོན་བདུན་ཅུ་རྣམས་མདོན་རྟོགས་རྒྱན་ལ་བརྟེན་ནས་བདེ་སྐྱེ་ཏུ་སྟེ་ཆོགས་རྒྱང་དུས་རྟོགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་བྱི་རྒྱན་རྩོམ་པའི་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །བདེ་སྐྱེ་ཏུ་བྱི་རྟོགས་ཞེས་པའི་དོན་ཆོགས་རྒྱང་དུས་རྟོགས་ཞེས་པའི་དོན་ཏོ། །

ཤུགས་བསྟན་ལ།

- འབྲེལ་པ་ནི་ཤུགས་ཀྱིས་ཏེ་དེ་ཡང་ “ཚུམ་པའི་དགོས་པ་” ཞེས་པས་དགོས་པ་དང་
བསྟན་བཅོས་འབྲེལ་པར་ཤུགས་ལ་འཕངས་ཤིང་། “ཕྱིར་” ཞེས་པས་དགོས་པ་དང་
ཉིང་དགོས་གཉིས་འབྲེལ་པར་འཕངས་སོ། །

ཤུནྱི་པའི་དག་ལྟན་དུ་ནི་ “རྣམ་མཁུན་ནི་སངས་རྒྱས་ཏེ་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་སྟེ། མདོ་སྡེ་རྒྱན་
ལས། ཉོན་སྐྱབ་ལ་སོགས་པའི་སྐྱབ་པ་ཀུན་གྱི་དྲི་མེད་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱིས། ཁྱི་རྟག་སྟུག་
བསྐྲུལ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་ཉིང་ཐོབ། །དཔེར་ན་རིན་ཆེན་གྱི་སྟོང་སྐམ་
ལྟ་བུ་ནི་ཁ་བྱེ་བ་ན་དེའི་ནང་གི་རིན་པོ་ཆེའི་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་སྤང་བ་ལྟར། སྐྱབ་པ་
གཉིས་སྤངས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་དུས་ཉིད་དུ་སྟོབས་ལ་སོགས་པའི་རིན་པོ་ཆེ་དང་འདྲ་
བའི་ཡོན་ཏན་སྤང་བ་དཔེ་དོན་སྦྱར་ནས་ཡང་དག་བསྟན། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། རྣམ་པ་ཐམས་
ཅད་མཁུན་ཉིད་ལས་ཞེས་བརྗོད་དུས་རྣམ་མཁུན་ནི་འགྲོ་ས་མཐར་སྟུག་པ་ཡིན་པ་ལས་
བགྲོད་བྱེད་ཀྱི་ལས་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་ [104] ཡང་དོན་དུ་གཉེར་བ་པོས་བཅོལ་བར་
བྱ་བས་ལས་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན་གྱི་ཆོལ་ཞིང་བགྲོད་པར་བྱེད་པས་ནི་ལས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། ལྟོན་
པ་འདི་ལས་བཤད་པ་གང་། གཞན་གྱི་སྟོང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་དགོལ་བ་ལ་སྟོན་པས་མདོ་
འདི་ལས་བཤད་པ་གང་ཡིན་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་གཞན་གྱིས་སྟོང་བ་མ་ཡིན་པ་
དེ་ནི། སྟོན་ལྟན་ཀུན་ཏུ་མདོན་བྱ་བ། ཞེས་བཏོན་ནས་སྟོན་ལྟན་ཏེ་བྱང་སེམས་ཀྱིས་མདོན་དུ་བྱ་
བའི་དོན་ཏེ་བསྟན་བཅོས་འདི་ལས་གསལ་བ་ཉིད་དུ་ཤེས་ནས་ཞེས་བྱ་བར་དགོངས་པ་སྟེ་
དེ་ནི་ཚུམ་པའི་གཙོ་བོའི་དགོས་པ་འོ། །དེས་ན་སྟོན་ལྟན་ཀུན་ཏུ་མདོན་བྱ་བ་ཞེས་པ་ནི། སྟོ་
ལྟན་བྱང་སེམས་ཀྱིས་མདོན་རྟོགས་རྒྱན་འདི་ལས་གསལ་བ་ཉིད་དུ་ཤེས་པའི་དོན་ཏེ་འདི་
ནི་དགོས་པ་གཙོ་བོའོ། །ཤུནྱི་པས་མདོ་ཡི་དོན་བསྟན་བཅོས་འདི་ལས་ངས་པར་གྱུར་པ་སྟེ་
རྟོགས་ཆར་བ་དེ་དྲན་པ་ལ་བཞག་ནས། བདེ་སྐྱག་ཏུ་ནི་རབ་སྦྱབ་པ། །” ཞེས་བཏོན་ནས་
སྦྱབ་པ་སྟེ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ནི་ཚུམ་པའི་གཙོ་བོ་མིན་པའི་དགོས་པ་འོ། །དེས་ན་ཤུནྱི་པ་ལྟར་
ན། བདེ་སྐྱག་ཏུ་ནི་རབ་སྦྱབ་པ་ཞེས་པ་དེས་གཙོ་བོ་མིན་པའི་དགོས་པ་བསྟན་ཏེ། དེ་ཡང་

ཉམས་སྤྱོད་ལེན་པའི་དོན་དོ། །ཐབས་གང་གིས་སྒྲུབ་ཅིང་ཉམས་སྤྱོད་ལེན་ཞེན་རྗེ་བཙུན་
བྱམས་པ་མགོན་པོས་མཛད་པའི་དབུས་མཐའ་ལས།

1 ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཡི་གེ་འདྲི་ 2 དེ་ལ་མཆོད་པ་3 ཡི་གེ་འདྲི་བ་པོ་སོགས་ལ་
སྒྲེགས་བཅ་སོགས་སྒྲིན་པ་དང་། 4 །གཞན་སྒྲོག་པ་ལ་ཉན་དང་5 རང་ཉིད་སྒྲོག་
དང་6 བདོག་པར་བྱེད་པ་སྒྲོ་ནས་ལེན་པ་དང་། 7 །ཆོག་དོན་སྒྲོན་པའི་སྒྲོ་ནས་
འཆད་དང་8 ལྷངས་པའི་ཕྱིར་ཁ་ཏྲོན་བྱེད་པ་དང་། 9 །དེ་དབྱེད་པའི་སྒྲོ་ནས་སེམས་
པ་དང་10 མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་སྒྲོམ་པ་སྟེ། སྒྲོད་པ་འདི་བཙུན་
གནང་གསེས་ལས་གཅིག་གི་བདག་ཉིད་ལས་ནི། །བསོད་ནམས་ཕྱང་པོ་རང་གཞན་
གཉིས་ཀྱིས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་སྟེ། །

ཅེས་པ་ལྟར་ཆོས་ཏེ་མདོ་ཡི་སྒྲོད་པ་བཙུན་པའི་བདག་ཉིད་ཀྱིས་སོ་”³⁷⁷ ཞེས་འཆད་དོ། །འདི་ནི་
མཁས་པ་ཆེན་པོ་དག་གི་གསུང་ཡིན་ཡང་ཆོས་མི་འཐད་དེ། མདོན་རྟོགས་ཤེས་པའི་དགོས་
པ་དང་དེ་རྒྱུ་ལ་སྒྲེས་པའི་དགོས་པ་གཉིས་གོ་བསྒྲོག་པ་དང་གཙོ་བོ་དང་གཙོ་བོ་མ་ཡིན་
པའི་དགོས་པ་གཉིས་ཀྱང་འབྲུལ་ཞིང་འཆོལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

རི་ལྟར་ཤེས་པའི་དགོས་པ་དང་རྒྱུ་ལ་སྒྲེས་པའི་དགོས་པ་གོ་བསྒྲོག་ཅེན།

1. རང་ལྷགས་ལ་ཡུམ་གྱི་མདོ་ནས་མདོན་རྟོགས་ཀྱི་རིམ་པ་བསྟན་ཟིན་པས་མདོན་
རྟོགས་རྒྱུ་འདི་བཙུམས་པ་དོན་མེད་དོ་ཞེས་པའི་ཚུད་པ་ཁོང་ན་གནས་པའི་ལེན་
ཏུ་མདོ་ནས་བདེ་སྒྲག་ཏུ་རྟོགས་མི་རུས་ལ། བསྟན་བཅོས་ལས་དེ་ལྟར་བདེ་སྒྲག་ཏུ་
རྟོགས་རུས་པས་བསྟན་བཅོས་ཚུལ་པའི་དགོས་པ་ཡོད་ཅེས་པ་གཞུང་གི་དོན་ཏུ་སྒྲུང་
བ་ལ། སྤྱི་པས་དེ་མ་ཡིན་པར་བདེ་སྒྲག་ཏུ་རྟོགས་པ་ཉམས་ལེན་ལ་བཤད་ཅིང་།
2. རང་ལྷགས་ལ་སྒྲོ་དང་ཐུན་པས་མཐོང་བའི་དོན་མདོན་རྟོགས་རྒྱུ་ལ་སྒྲེས་པ་ཡིན་
པ་ལ་སྤྱི་པས་གོ་བ་ཅིམ་གྱི་དགོས་པར་བཤད་པས་སོ། །སྤྱི་པ་ཆོས་ཅན། སྒྲོད་ཀྱིས་
མདོན་རྟོགས་ཤེས་པའི་དགོས་པ་དང་མདོན་རྟོགས་རྒྱུ་ལ་སྒྲེས་པའི་དགོས་པ་
གཉིས་གོ་བསྒྲོག་པར་ཐལ། “སྒྲོ་ཐུན་ཀུན་ཏུ་མདོན་བྱ་བ་” ཞེས་པ་དེ་བཏོན་ནས་

³⁷⁷ རྗེ་བསྟན་ཤེར་ཕྱིན། ༡ ཤོག་ 77-ན།

མངོན་རྟོགས་ཤེས་པའི་དོན་དུ་བཤད་ཅིང་། “བདེ་སྒྲག་ཏུ་ནི་རབ་སྒྲུབ་པ་” ཞེས་པ་
དེ་བཏོན་ནས་མངོན་རྟོགས་རྒྱུད་ལ་སྦྱེས་པའི་དོན་དུ་བཤད་པའི་ཕྱིར། རྟོགས་གོང་
གི་ལུང་གིས་གྲུབ། བྱ་བའི་ “མངོན་དུ་བྱ་བ་” འཕ་ “མཐོང་འགྱུར་” གྱི་
དོན། མངོན་རྟོགས་རྒྱུད་ལ་སྦྱེད་པའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གཞན་ཡང་སྤྱི་པས་གཙོ་དང་གཙོ་མིན་གྱི་དགོས་པ་གཉིས་འབྱུལ་ཏེ། བཟུན་བཙས་
བརྩམས་པ་མངོན་རྟོགས་ [105] ཤེས་པར་བྱ་བ་ཙམ་གྱི་ཆེད་མིན་གྱི། ལམ་རྒྱུད་ལ་སྦྱེད་
པའི་ཆེད་ཡིན་པས་ལམ་རྒྱུད་ལ་སྦྱེད་པའི་ཆེད་དགོས་པ་གཙོ་བོ་ཡིན་པ་ལ། སྤྱི་པས་མངོན་
རྟོགས་ཤེས་པ་གཙོ་བོ་དང་། མདོ་དོན་ཉམས་སྲུ་ལེན་པ་གཙོ་བོ་མིན་པར་བཤད་པ་ནོར་
རོ། །དེ་ལྟར་ན་ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། མངོན་རྟོགས་ཤེས་པ་དང་མངོན་རྟོགས་རྒྱུད་ལ་སྦྱེད་པ་
གཉིས་ལས་མངོན་རྟོགས་རྒྱུད་ལ་སྦྱེས་པ་གཙོ་བོ་ཡིན་ཏེ། མངོན་རྟོགས་ཤེས་པ་ཙམ་གྱིས་
དགོས་པ་མ་རྒྱུགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདིར་མངོན་རྟོགས་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཙམ་མིན་པར་མངོན་
རྟོགས་རྒྱུད་ལ་སྦྱེས་པའི་དགོས་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་མཆོམས་སྦྱར་གྱི་དྲུགས་པ་བཟུན་
བཙས་བརྩམས་པ་དོན་མེད་དམ་སྟམ་པའི་ཐེ་ཆོམ་སེལ་བ་ནི་དགོས་འབྲེལ་ངག་འདིའི་
དགོས་པ་གཙོ་བོ་ཡིན་ཡང་། མངོན་རྟོགས་རྒྱུན་བརྩམས་པའི་དགོས་པའི་གཙོ་བོ་ནི་མངོན་
རྟོགས་རྒྱུད་ལ་སྦྱེས་པ་ཡིན་པས་དྲུགས་པ་སེལ་བ་ཙམ་མིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་
སང་གི་བཟང་པོའི་ཞབས་ཀྱི་བཞེད་པ་ནི་ཆོག་གསལ་དང་རྟོགས་དཀའི་སྤང་བ་སྟེ་འབྲེལ་
བཤད་གཉིས་དང་། ཤེར་འབྱུང་སློ་གྲོས་དང་གཞིན་ཅུ་དཔལ་གྱི་བསྐྱུས་དོན་གཉིས་དང་
ཤེས་རབ་སྒྲོན་མའི་ཕྱེད་བ་མཛད་པ་པོ་བུ་རྒྱ་མུག་བཤད་པ་ལྟར།

- “བདེ་སྒྲག་ཏུ་ནི་རྟོགས་པ་ཞེས། །བྱ་བའི་རྩོམ་པའི་དགོས་པ་ཡིན། །” ཞེས་པའི་རྟོགས་
པ་ཕྱི་མ་གཉིས་ཀྱིས་མདོ་དོན་ཤེས་པའི་དགོས་པ་བཟུན་ལ།
- “དེའི་གོང་དུ་སློ་དང་ཕྲན་པས་མཐོང་འགྱུར་ཕྱིར། །” ཞེས་པའི་སྐབས་ནས་བཟུན་
པའི་དགོས་པ་ནི། རྟོགས་པ་རྒྱུད་ལ་སྦྱེས་པའི་དགོས་པ་ཅུ་བཤད་ནས།

ཕྱི་མར་བཟུན་པ་བདེ་སྒྲག་ཏུ་ཤེས་པ་པལ་པ་དང་ཕྱི་མར་བཟུན་པ་སློ་དང་ཕྲན་པ་མཐོང་
བ་འགྱུར་བ་ནི་གཙོ་བོའི་དགོས་པར་བྱའོ། །དགོས་པ་དེ་གཉིས་ལ་དངོས་ཀྱི་དགོས་པའམ་

དགོས་པ་གཙོ་བོ་དང་བརྒྱད་པའི་དགོས་པ་འཕམ་དགོས་པ་པལ་བ་ཞེས་གཞིན་ཅུ་དཔལ་
མ་³⁷⁸།

2.2.1.1.2.3.3 འབྲེལ་བ།

ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ནི་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱི་ལམ་
སྟེ་མངོན་པར་རྟོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་མཆོན་པ་ལྟར་ལེན་པ་ཡིན་ནོ། །བཙམ་
ལྟན་འདས་ཆོ་འཕྲུལ་རྣམ་པ་གསུམ་གྱིས་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་ལ་རྗེས་སུ་སྟོན་པར་
མཛད་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་རྣམ་པ་གསུམ་ཅར་ལས་བཅོད་པར་བྱ་བ་ཉིད་
དུ་བསྟན་པ་གང་ཡིན་པ། རྗེས་པར་བྱེད་པ་དང་བཅོད་པར་བྱ་བ་དག་ཐབས་དང་
ཐབས་ཀྱིས་བསྐྱབ་པར་བྱ་བའི་རྒྱལ་བའི་འབྲེལ་པར་མཛད་པ་ཕྱི་རོལ་པ་དང་ཅིག་
ཤོས་ཀྱི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་ལ་སོགས་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པ་ལ་
གོམས་པར་མ་བྱས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བ་ལ་སོགས་པའི་ཤེས་པ་སྟེ་
བའི་རིམ་གྱིས་མ་མུངས་པ་སྟེ། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་རང་དང་གཞན་གྱི་དོན་དུ་
ལུན་སུམ་ཆོགས་པ་སྐྱབ་པ་ཅི་ལ་ཡང་མ་རག་པར་ཆས་པ་དག་ཁོ་ནས་ཉམས་སུ་
སྦྱང་བ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བས་བཞག་པའི་བག་ཆགས་ལས་བྱུང་བའི་བྱན་པའི་ཤེས་པ་
ལ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཨ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་མདོའི་དོན་མ་ལུས་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པ་
བརྒྱད་ཀྱི་བདག་ཉིད་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་དང་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་སྐྱབ་པའི་སྟོད་པ་
ལེགས་པར་བཞག་ནས། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱན་དུ་འགྲོ་བ་རྟོགས་པའི་མཆན་ཉིད་
ས་རབ་དུ་དགའ་བ་ལ་སོགས་པ་རྟོགས་པའི་རིམ་པས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མངོན་
སུམ་དུ་བྱེད་པར་འགྱུར་བ་ཞེས་བྱ་བ་དགོས་པའི་ཡང་དགོས་པའི་ཡང་ཆེད་དུ་

378 “དགོས་པ་ནི་གཉིས་ཏེ། བརྒྱད་པའི་སྟོན་ནས་དང་། དངོས་ཀྱི་དགོས་པ་འོ། །ཞོ་དང་ལུན་པ་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་རྣམ་
པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱི་ལམ་མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བརྒྱད་པའི་དགོས་པ་འོ།” བསྐྱེད་པོ་ཞེ་བཞུག་
ཤེས་ཕྱིན། 9 ཤོག་ 110-ན།

མངོན་པར་འདོད་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པའི་དོན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་
 སྦྱབ་པ་ལ་སོགས་པའི་མཆན་ཉིད་གཏུལ་བྱ་ནམས་ཀྱིས་བདེ་སྒྲག་ཏུ་རྟོགས་པར་
 འགྱུར་བ་ནི་བསྟན་བཅོས་རྩམ་པའི་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །

འབྲེལ་པས་བཤད་པ་ནི། “རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཉིད་ལམ། །” ཞེས་པའི་ཆོགས་བཅད་
 འདིའི་མཆམས་སྦྱར་ཏུ་ “ཁོང་ན་ཡོད་པ་རྣམས་གསུངས་” ཞེས་པའི་བསྟན་བྱ་དགོས་
 སོགས་བཞི་དང་། སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཆོག་ནི་འབྲེལ་པའི་ “ཞེས་བྱ་བ་” རྟེ་འདས་མ་ཐག་ཏུ་བཀོད་
 པ་འདི་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་ “སྟེ་བོ་སྟོ་གོས་དམན་པ་དག་” ཅེས་སོགས་ཀྱི་མཆམས་སྦྱར་ལ་
 དགོས་སོགས་བཞིའི་བཤད་པ་ “གསུངས་ཏེ་” ཞེས་པའི་ཆོག་གིས་བསྟན་ནས། རྩ་བའི་དྲངས་
 པའི་འོག་ཏུ་“ཞེས་བྱ་བ་” ཞེས་པ་ནི། དགོས་སོགས་བཞི་གསུངས་པ་དེ་འདས་མ་ཐག་ཏུ་
 བཀོད་པའི་དོན་རྟོ། །ལྷན་རྣམ་གཞག་ལ་ཡང་མཆམས་སྦྱར་གྱི་མཐར་ “གསུངས་” ཞེས་པ་
 དང་བྱི་འབྲེལ་གྱི་མགོ་ལ་ “ཅེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་” ཞེས་པ་ནི་དེ་ལྟར་ཏེ་བསྟན་བྱ་དང་སྟོན་
 བྱེད་ལ་སྦྱར་རོ། །

འབྲེལ་པ་འདི་ལ་བཞི། 1 བརྗོད་བྱ། 2 འབྲེལ་པ། 3 ཉིད་དགོས། 4 དགོས་པའོ། །

1 བརྗོད་བྱ།

དང་པོ་བརྗོད་བྱ་ནི། བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཉིད་ཏུ་བསྟན་པ་གང་ཡིན་པ་ནི་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་
 འདི་ཡི་བརྗོད་བྱའོ། །བརྗོད་བྱེད་གང་ལས་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཉིད་ཏུ་བསྟན་ཞེ་ན། རྒྱལ་བའི་
 ཡུལ་ཤེར་བྱིན་གྱི་མདོ་རྒྱས་པ་འབྲུམ་འབྲིང་བ་ཉི་ཁྱེ་བསྟུས་པ་བརྒྱད་སྟོང་པ་རྣམ་པ་གསུམ་
 ཆར་ལས་སོ། །སྟོན་པ་པོ་གང་གིས་བསྟན་ཞེ་ན། མདོ་ལས། བདུད་བཞི་བཅོམ་འཇིགས་པ་
 མེད་མེད་སྐལ་བ་བཟང་པོ་དང་། སྤྱིད་པར་འགྲོ་བའི་འཁོར་བ་ལས་འདས་པ་དང་ཤེས་རབ་

དང་། །འབྲུལ་དང་བྲལ་ཁིང་ཡོན་ཏན་དཔག་མེད་སྟོང་། །ཡོན་ཏན་འདི་དག་རབ་རྒྱས་བཅོམ་
ལྷན་འདས། །³⁷⁹ ཞེས་པ་ལྟར། བཅོམ་ལྷན་འདས།

1. དང་པོར་སྐྱུ་རྩུ་འཕུལ་གྱི་ཚེ་འཕུལ་ནམ་མཁའ་ལ་འགྲོ་བ་ལ་སོགས་པས་ཕ་རོལ་བྱིས་
གྱིས་གཞོན་ཁིང་།
2. དེ་ནས་སྤྱགས་ཀྱིན་བཅོམ་པའི་ཚེ་འཕུལ་གྱིས་གདུལ་བྱའི་ཁམས་སམ་རང་བཞིན་
དང་ [106] བསམ་པའམ་སེམས་དང་འདོད་ཆགས་ཤས་ཆེ་བ་ལ་སོགས་པའི་བག་
ལ་ཉལ་མཐུན་ནས་སེམས་ཀྱི་རྒྱ་བ་བཟླན་པས་དད་པར་བྱེད།
3. དེ་ནས་གསུང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་གདམས་ངག་སྦྱིན་པའི་རྗེས་སུ་བཟླན་པའི་ཚེ་
འཕུལ་རྒྱུ་ལ་གསུམ་གྱིས།

འགྲོ་བ་མཐའ་དག་ལ་ལམ་རྗེས་སུ་སྟོན་པར་མཛོན་པ་སྟེ་བཅོམ་ལྷན་འདས་བདག་ཅག་གི་
སྟོན་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །བཅོམ་བྱ་གང་བཟླན་ཞེ་ན། མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་ཀྱི་དང་པོ་རྒྱམ་པ་
ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉིད་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་སྤྱགས་སུ་རྒྱུད་པའི་ལམ་ནིའོ། །

“མངོན་པར་རྟོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་མཚོན་པ་ལྟར་ལེན་པ་ཡིན་ནོ། །” ཞེས་དགོལ་བ་
ལ། གལ་ཏེ་བཟླན་བཅོམ་གྱི་བཅོམ་བྱ་ལ་རྒྱམ་མཐུན་གཅིག་ཕྱར་མ་ཟད་དངོས་པོ་བརྒྱད་དུ་
ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཅིའི་ཕྱིར་རྒྱམ་མཐུན་ཉིད་བཤད་ཅེ་ན། ཉེས་པ་མེད་དེ། དང་པོ་རྒྱམ་
མཐུན་འདིས་མངོན་རྟོགས་ལྷག་མ་བདུན་པོ་ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་མཚོན་པ་ཡིན་ལ། མཚོན་
བྱེད་འདི་ཉིད་བཟླན་པ་ཡང་ལྟར་ལེན་པ་སྟེ་བཅོམ་བྱའི་གཙོ་བོ་ཡིན་པས་བཟླན་ནོ། །དེས་ན་
ལྟར་ལེན་པའི་དོན་བཅོམ་བྱའི་གཙོ་བོའི་དོན་རྟོ། །འགྲེལ་ཆེན་རྒྱན་ལྟར་ལས། “རྒྱམ་པ་
ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉིད་ལ་སོགས་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པ་བརྒྱད་ཀྱི་རིམ་པ་ཕྱིན་ཅི་མ་

379 “བཅོམ་ལྷན་འདས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གང་གི་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་གྱི་འཇིག་རྟེན་པའི་འཇིག་པ་དང་བྲལ་ཁིང་འདས་
པར་གྱུར་པ་དེའི་ཕྱིར་བཅོམ་ལྷན་འདས་སོ། །ཡང་ན་ཉན་མངས་པ་དང་། ལུང་པོ་དང་སྟེང་བྱ་དང་། འཆི་བདག་གི་བདུད་ཐམས་ཅད་
བཅོམ་པས་བཅོམ་ལྷན་འདས་སོ། །ཡང་ན་བདུད་བཞི་ལས་དེའི་འཇིགས་པ་བྲལ་ཁིང་མེ་འབྱུང་བས་བཅོམ་ལྷན་འདས་སོ། །ཡང་ན་དེའི་
བདུད་བཞི་ལས་བྱུང་བའི་འཇིགས་པ་དངོས་པོ་མེད་པ་དང་བརྩམས་པར་སྤྱགས་སུ་རྒྱུད་པས་བཅོམ་ལྷན་འདས་སོ། །ཡང་ན་བསོད་ནམས་
དང་མངའ་དབང་གི་སྐལ་བ་དང་ལྷན་པའི་ཕྱིར་བཅོམ་ལྷན་འདས་སོ། །ཡང་ན་འཕགས་པ་ཕྱིར་མོ་ཚོག་པའི་འཁོར་ལོའི་མདོ་ལས། རྒྱམ་
མཁའ་འདྲ་བའི་ཆོས་རྒྱམས་ནི། །ལུས་ཅན་དག་ལ་རབ་སྟོན་ཀྱང་། །དེ་ལ་བརྟེན་པ་མི་མངའ་བས། །དེའི་ཕྱིར་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཞེས་
བྱ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །” ལྷན་རས་གཟིགས་བརྒྱུ་ལྟགས། ཤེས་རབ་སྟོན་མའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ། ཟླ་བཟླན། དབུ་མ། བ་ཤོག་ 10-
ན།

ལྷག་པ་མངོན་པར་མཐོ་བ་དང་ངེས་པར་ལེགས་པའི་ཆོས་རྣམས་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ལམ་མ་
ལུས་པ་”³⁸⁰ ཞེས་དགོས་སོགས་བཞི་ལས་བཅོམ་བྱ་དངོས་པོ་བརྒྱད་ཀ་དང་ལམ་གཞི་མཐུན་
པར་གསུངས་པ་ནི་འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་འདི་ལ་རྣམ་མཁྱེན་གཅིག་ཤུ་བཞུན་ནས་གཞན་
ཉི་བར་མཆོན་པ་བཞུན་པ་དང་ཅུང་ཟད་མི་མཐུན་ལ། ལམ་དང་རྣམ་མཁྱེན་སོ་སོར་འཆད་
པ་འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་དང་འབྲེལ་ཆེན་རྒྱ་རྒྱུ་གཉིས་ཀའི་དགོངས་པ་མིན་ནོ། །དེ་ལྟར་
ན་སྒོ་རྟོག་པ་ལ་དངོས་བརྒྱད་ཀྱི་རྣམ་པ་རྣམས་བཞི་དངོས་ཀྱི་བཅོམ་བྱ་དང་། རྣལ་འབྱོར་པ་
སོ་སོའི་རྒྱུད་ལ་སྦྱེས་པའི་མངོན་རྟོགས་རྣམས་ནི་ཞེན་པའི་བཅོམ་བྱ་ལོ། །

2 འབྲེལ་བ།

གཉིས་པ་འབྲེལ་བ་ནི། དུམས་པས་འབྲེལ་པར་མཛད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་བཞུན་བཅོས་
འདི་ཡི་འབྲེལ་བ་ལོ། །འབྲེལ་བ་གང་འབྲེལ་པར་མཛད་ཅེ་ན། རྫོང་བྱེད་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་
དང་བཅོམ་བྱ་ལམ་དང་འབྲས་བུ་མ་ལུས་པ་གཉིས་སོ། །ཚུལ་ཇི་ལྟར་འབྲེལ་བར་མཛད་ཅེ་ན་
དངོས་པོ་བརྒྱད་ཤེས་བྱའི་ཐབས་དང་རྒྱུ་ཤེས་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ཀྱིས་ཉི་དེས་བསྐྱབ་པར་བྱ་
བའི་བྱ་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་གྱིས་སོ། །བསྐྱབ་བྱ་ནི་ཤེས་བྱ་སྟེ་དངོས་པོ་བརྒྱད་དོ། །སྐྱབ་བྱེད་ནི་ཤེས་
བྱེད་དེ་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ། ཇི་བཅུན་དུམས་པ་མགོན་པོས་ཤེས་བྱ་ཤེས་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་གྱིས་
འབྲེལ་བར་མཛད་པའི་དོན་རྟོ། །རྫོང་བྱེད་དང་བཅོམ་བྱ་ཀྱི་འབྲེལ་བ་འདི་ནི་མཆོན་པ་
ཅམ་སྟེ་ཉིད་དགོས་ [107] དགོས་པ་དང་། དགོས་པ་དེ་བཅོམ་བྱ་དང་བཅོམ་བྱ་རྫོང་བྱེད་
ལ་རག་ལས་པའི་ཆ་ཐམས་ཅད་འབྲེལ་བར་མཛད་དོ། །སྒྲིན་གྱི་མཁས་པ་འབྲེ་ཤེས་རབ་
འབར་ལྟར་མདོ་ཡི་བཅོམ་བྱ་དང་རྫོང་བྱེད་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་འབྲེལ་པར་མཛད་པ་གང་ཡིན་
པ་དེ་བཞུན་བཅོས་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་འདི་ཡི་བཅོམ་བྱ་ལོ་ཞེས་པའི་དོན་དུ་བསམས་ནས།
“ཐབས་དང་ཐབས་ཀྱིས་བསྐྱབ་པར་བྱ་བའི་ཚུལ་གྱིས་འབྲེལ་བར་མཛད་པ་” ཞེས་སོགས་
ཀྱི་གཞུང་འདི་དགོས་སོགས་བཞི་ལས་བཅོམ་བྱ་ལ་སྦྱོར་ཡང་། འབུམ་ཕྱག་གསུམ་
པས། “རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཉིད་ལམ་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཙ་བར་ཤུགས་བཞུན་གྱི་འབྲེལ་
པ་གང་ཡིན་པ་དེ་འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་གྱི་ཆོག་འདིས་བཤད་པར་འཆད་ཅིང་འདོད་པ་ནི་

³⁸⁰ རྒྱ་རྒྱུ་། ཟླ་བཞུན། ཤར་བྱིན། ཆ་ཤོག་ 4-ན།

ལེགས་ཏེ། གཞན་དུ་ན་འབྲེལ་པ་དོན་གསལ་འདིར་དགོས་སོགས་བཞི་བཤད་པའི་འོག་མ་
 ཐག་དུ་ “དེ་ལྟར་འབྲེལ་པ་ལ་སོགས་པ་བསྟན་ནས་” ཞེས་གསུངས་པ་དེ་མ་འབྲེལ་པར་
 འགྱུར་རོ། །འབྲེལ་ཆེན་པོའི་བཞེད་པ་འདིས་ཤེས་རབ་སྒྲོན་མའི་ཡང་འབྲེལ་པ་སྦྱེད་དོ། །འབྲེལ་
 ཆེན་པོ་ན་རེ། “ཐབས་དང་ཐབས་ཀྱིས་བསྐྱབ་བར་བྱ་བའི་ཚུལ་གྱི་འབྲེལ་བར་མཛད་པ་”
 ཞེས་པའི་ཆོག་འདི། དགོས་སོགས་བཞི་ལས་བཙོང་བྱ་བསྟན་ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་མི་འཐད་དེ།
 ཕྱི་འབྲེལ་འདི་འོག་མ་ཐག་ “དེ་ལྟར་འབྲེལ་པ་ལ་སོགས་པ་བསྟན་ནས་” ཞེས་ཕྱི་འབྲེལ་
 ཀྱིས་དགོས་སོགས་བཞི་བསྟན་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར། འབྲེལ་ཆེན་པོའི་འདོད་ཚུལ་འདིའི་
 དབང་གིས། ཟུང་ན་ཕྱིའི་ཤེས་རབ་སྒྲོན་མའི་སྤང་བའི་ལྷང་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དུ་དངས་པའི་
 འདོད་ཚུལ་ཞིག་བྱུང་ངོ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ནམ་སྟུང་སྟེ་དབྱུང་དོ། །

3 ཉིང་དགོས་པ།

གསུམ་པ་ཉིང་དགོས་པ་ནི། མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ། །ལམ་གང་མངོན་སུམ་དུ་
 བྱེད་པར་འགྱུར་ཞེ་ན། རང་པའི་ཆོས་འདི་ལས་ཕྱི་རོལ་དུ་གྱུར་པའི་སྤྲུལ་སྤྱེགས་བྱེད་དང་།
 དེའི་ཅིག་ཤོས་ནང་པའི་ལམ་གྱིས་ཁམས་གསུམ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་ཉན་རང་དགྲ་
 བཅོམ་པ་དང་། སོགས་པས་ཉན་རང་སྦྲོབ་པ་རྣམས་མཁྱེན་ཐོབ་པའི་མཐུན་སྦྱེན་ཆོས་ཐམས་
 ཅད་བདག་མེད་པ་སྟེ་ངོ་པོ་ཉིད་མེད་པར་རྟོགས་པ་ལ་གོམས་པར་མ་བྱས་ཤིང་འགལ་སྦྱེན་
 དངོས་པོ་ལ་བདེན་པའི་མཚན་མར་བབྱུང་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བ་ལ་སོགས་པའི་
 ཤེས་རབ་གསུམ་གྱིས་དང་པོ་དང་བར་པ་དང་ཐ་མར་རིམ་གྱིས་མ་བྱངས་པའི་རྣམས་མཁྱེན་
 དེའོ། །ཕྱི་རོལ་པ་ནི་སྤྲུལ་སྤྱེགས་བྱེད་དང་། དེའི་ཅིག་ཤོས་ནི་ཉན་རང་དགྲ་ཅུམ་པ་དང་།
 སོགས་སྒྲིའི་བསྐྱས་བྱ་ལ་ཉན་རང་སྦྲོབ་པ་དང་། ཤེས་རབ་གསུམ་ནི་ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་
 སོགས་གསུམ་དང་། གང་ཟག་དེ་དག་ཤེས་རབ་གསུམ་གྱིས་མ་བྱངས་པ་དེ། རྣམས་མཁྱེན་
 དེའོ། །འདི་ “མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་པར་འགྱུར་” ཞེས་རྣམས་མཁྱེན་མངོན་དུ་བྱ་བར་བསྟན་པ་
 ན། འོག་གི་ “ས་རབ་དུ་དགའ་བ་ལ་སོགས་པ་རྟོགས་པའི་རིམ་པས་” ཞེས་པའི་སྐབས་ཀྱི་
 “རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་” ཅེས་པ་དེ་མངོན་དུ་བྱ་བྱུར་མི་བཤད་དེ། སྒྲོས་པར་འགྱུར་བས་
 སོ། །དེས་ན་མངོན་དུ་བྱ་བྱུ་ནི་རྣམས་མཁྱེན་ཡིན་པ་ལས། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དེ་མ་ཡིན་ནོ། །

ཆོས་བཤེས་ཀྱི་ཆོག་གསལ་³⁸¹ དུ་ནི་ “ཕྱི་རོལ་པ་དང་ཅི་ཤོས་ཀྱི་འདོད་ཆགས་དང་བཤེས་བ་”
 ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོག་འདིས་དོན་གྱི་བཅོམ་བུ་ཆེ་བ་གཞན་གྱི་མ་ཐུངས་པའི་རྣམ་མཁྱེན་
 སོགས་བསྟན་པར་བྱས་ནས་བཅོམ་བུ་ལ་སྦྱར་རོ། །རྒྱ་སྒྲུང་ལས། “འདི་སྐད་བཤད་པར་
 བཅོམ་བུ་བ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ལ་སོགས་པའི་ལམ་སངས་གོ་བྱུང་འབྱུག་
 དང་འཕྲོག་བྱེད་དབང་ལྷན་³⁸² དང་དབྱིག་གི་སྦྱིང་པོ་ཆང་པ་ལ་སོགས་པ་འཁོར་བ་ཐོག་མ་
 མེད་པ་ནས་དངོས་པོ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་དུག་གིས་བསམ་པའི་རྒྱུད་མ་རུངས་པར་བྱས་
 པ་གང་ཡིན་པའི་ལྷ། དངོས་པོ་མ་ལུས་པ་བདག་མེད་པ་སྒྲོམ་པ་ལ་གོམས་པར་མ་བྱས་པ་
 རྣམས་ཀྱིས་རྟོགས་པར་མ་བྱུང་ [108] པ་གང་ཡིན་པ་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་
 ཐོས་པ་ལས། ཐོས་པའི་ཤེས་པས་བདེ་སྐྱེག་ཏུ་ངེས་པར་བབྱུང་སྟེ་ཐོས་བྱུང་གི་ཚུལ་དུ་ཤིན་ཏུ་
 གསལ་བར་ཉམས་སུ་སྦྱང་བས་བསྐྱེད་པའི་བག་ཆགས་ལས་བྱུང་བའི་དྲན་པའི་ཤེས་པ་ལ་
 བཞག་ནས་”³⁸³ ཞེས་མ་ཐུངས་པ་དེ་ཐོས་པས་ལུལ་དུ་བྱས་པ་གང་ཡིན་པ་དང་སྤྲེལ་ནས་
 འཆད་པ་ནི་འབྲེལ་པ་དོན་གསལ་འདི་དང་མི་མཐུན་ཏེ་འདིར་མ་ཐུངས་པ་ཕྱི་རོལ་པ་
 སོགས་ཤེས་རབ་གསུམ་གྱིས་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་གྱིས་མ་ཐུངས་པའི་རྣམ་མཁྱེན་ལ་
 བཤད་པས་སོ། །མ་ཐུངས་པ་ཐོས་པས་ལུལ་དུ་བྱས་པ་དང་སྤྲེལ་ནས་འཆད་པའི་ཚུལ་དེ་
 ལྟར་བསྟན་པ་ཡང་དྲན་པ་བཞག་ནས་ཞེས་པའི་ལུམ་དོན་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་ཀྱི་སྐྱེད་བྱེད་
 ནི་ལུམ་ཐོས་པའི་ཤེས་རབ་ཡིན་ལ། ཐོས་བྱུང་གིས་ཀྱང་ལུམ་འདི་ཡི་བཅོམ་བུ་ལུལ་དུ་བྱ་
 དགོས་པ་ལ་དགོངས་སོ། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རྒྱ་སྒྲུང་ལས་ “མ་ཐུངས་པ་” ཐོས་པས་ལུལ་
 དུ་བྱས་པ་དང་སྤྲེལ་ནས་འཆད་པའི་དགོངས་པ་ཡོད་དེ། ལུམ་དོན་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་
 སྐྱེད་དགོས་ཤིང་། དེའི་སྐྱེད་བྱེད་ལ་ཐོས་པའི་ཤེས་རབ་དེ་ཡིན་ལ། ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་
 ཀྱིས་ལུམ་གྱི་བཅོམ་བུ་ལུལ་དུ་བྱ་དགོས་པ་དེ་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར། དེས་ན་ཕྱི་རོལ་པ་དང་

381 “ཕྱི་རོལ་པ་དང་ཅིག་ཤོས་ཀྱི་འདོད་ཆགས་དང་བཤེས་བ་ལ་སོགས་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པར་གོམས་པར་མ་བྱས་པ་རྣམས་
 ཀྱིས་མ་ཐུངས་པ་དེ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དོན་གྱིས་བཅོམ་བུ་བ་དེའི་ཆེ་བ་བསྟན་པ་དེ། ལྟར་བྱུང་པ་དང་དབང་ལ་སོགས་པ་མ་ཐུང་ཞེས་བྱ་
 བ་ལ་སོགས་པའི་ལུང་གིས་བསྟན་པ་ཉིད་དེ་གོ་སྟོན། །” ཤེར་བྱིན། ཟླ་བསྟན། 9 ཤོག་ 24-ན།

382 ཉ་རྟེན་སྟོང་ཆ། ཤོག་ 66 །

383 ཟླ་བསྟན། ཤེར་བྱིན། 8 ཤོག་ 4-ན།

ཅིག་ཤོས་ཀྱི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་སོགས་ཀྱིས་ཡུམ་གྱི་བརྗོད་བྱ་རྣམ་མཁྱེན་སོགས་
 ཐོས་སོགས་ཀྱིས་མ་ཐུངས་པ་ཡིན་པས། ཐོས་པས་ཡུལ་དུ་བྱས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཐུངས་བ་
 མེད་པས་འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་དང་རྒྱ་རྒྱུ་མེད་ཅི་མཐར་ཐུག་ན་དོན་བབ་ས་གཅིག་
 པའོ། །དགོངས་ཚུལ་དེས་ན་རྒྱ་རྒྱུ་དགོས་སོགས་བཞི་ལས་བརྗོད་བྱའི་སྐབས་སུ་ཉན་
 རང་བྱང་སེམས་སངས་རྒྱས་ཏེ་གང་ཟག་བཞིའི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱས་པའི་དངོས་པོ་བརྒྱད་
 བཤད་པ་དེ་ཉིད་མ་ཐུངས་པར་བསྟན་པས་རྒྱ་རྒྱུ་གི་ཚུལ་དེའི་ལྷན་ན་ཉན་རང་མི་ཐུང་
 བའི་གང་ཟག་དུ་མི་འདོད་དོ།

གང་ཟག་གང་གིས་རྣམ་མཁྱེན་མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་པར་འགྱུར་ཞེ་ན། བདེན་པ་གཉིས་ལ་
 བརྟེན་ནས་སྦྱིན་སོགས་ཀྱི་དགོ་ཅ་རྒྱབ་པ་དང་ལྷན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རང་དང་
 གཞན་གྱི་དོན་གཉིས་ཐུན་སུམ་ཚོགས་པ་སངས་རྒྱས་རྒྱབ་པ་ཅི་ལ་ཡང་མ་རྟག་པ་སྟེ་གཞན་
 ཀྱི་དྲིང་སྟེ་སྟོབས་ལ་མི་སྟོས་པར་བྱང་ཆུབ་དུ་ཆས་ཤིང་འགྲོ་བ་དག་ཁོ་ནས་སོ། །ཆོས་བཤེས་
 ཀྱི་ཚིག་གསལ་ནི། “བྱང་སེམས་ཞེས་པ་སྦྱིར་བྱང་ཆུབ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཐམས་ཅད་ཡིན་ལ་
 བྱང་པར་དུ་རྟོགས་པ་ཡི་ནི་ཆོས་དུག་དང་ཞེས་པའི་སྐབས་ནས་བསྟན་པའི་རིགས་ལ་
 གནས་པའི་བརྟེན་གསུམ་པོ་ཡིན་དོ། །དེ་དག་ནི་བྱང་ཆུབ་དུ་ངས་པའི་ཕྱིར་རོ”³⁸⁴ ཞེས་འཆད་
 དོ།

ལམ་གང་ལ་བརྟེན་ནས་རྣམ་མཁྱེན་མངོན་དུ་བྱེད་ཅེ་ན། གཟུགས་སོགས་ཇི་སྟེད་པའི་ཆོས་
 རྣམས་ཀྱི་དབྱིངས་ཆོས་རྣམས་མཐའ་ཡས་པ་ལྷན་དེའི་དབྱིངས་སམ་རང་བཞིན་ཡང་བདེན་
 རྟོང་དེ་ལས་གཞན་དུ་མི་དམིགས་པས་ཀུན་དུ་འགྲོ་བའམ་བྱབ་པའི་རྟོང་ཉིད་དེ་སྤར་མ་
 མཐོང་བ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་མཚན་ཉིད་དམ་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་ས་དང་པོ་རབ་
 དུ་དགའ་བ་དང་སོགས་པས་ས་བརྟེན་པ་ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་གྱི་བར་བརྟེན་རྟོགས་པ་སྟེ་ཐོབ་པའི་རིམ་

384 “རང་དང་གཞན་གྱི་དོན་ཐུན་སུམ་ཚོགས་པར་བརྒྱབ་པ་ཅི་ལ་ཡང་མ་རྟག་པར་ཆས་པ་དག་ཁོ་ནས་ཞེས་པ་ནི། སྤར་བྱང་ཆུབ་
 སེམས་དཔའ་ཞེས་བ་སྟོས་པའི་དོན་ཉིད་བསྟན་པའོ། །” ཞེ་བཞུག། ཤར་ཕྱིན། ན་ཤོག་ 24-ན། འདི་ཡང་ཡིན་ཏེ། འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་
 37 “རྒྱབ་པའི་ཆོས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ཐ་དད་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་པ་བརྟེན་གསུམ་པོ། །” ཞེས་གནས་སྐབས་བརྟེན་
 གསུམ་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱབ་པའི་རྟེན་རང་བཞིན་གནས་རིགས་དང་དེ་ལ་གནས་པའི་སེམས་དཔའ་བཤད་པ་ལྷན་རོ།

པས་ཏེ་སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ས་དེ་དག་ཐོབ་པའི་རིམ་པ་དེ་ནི་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་ཉེ་རྒྱུ་ལྟར་དེས་ན་བདེན་པས་སྟོང་པའི་སྟོང་ཉིད་ཆོས་ཅན། བྱུང་ལ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་དུ་འགྲོ་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཆོས་མཐའ་ཡས་པ་ཡིན་ཀྱང་དེའི་དབྱིངས་སམ་རང་བཞིན་མཐའ་ཐུག་པ་བྱུང་ལས་གཞན་དུ་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཆོས་བཤེས་ཀྱི་ཆོག་གསལ་³⁸⁵ དུ་ནི། འགྲེལ་པའི་དོན་གསལ་དུ་ “རྟོགས་པའི་རིམ་པའི་” ཞེས་པའི་དོན་ [109] ནི་ས་རྣམས་རང་གི་རྟོགས་པ་ཙམ་གྱིས་བཞག་གི་ལྷ་གནས་ལྟར་གཡོ་བ་མེད་པའི་མཐོ་དམན་མེད་ཅེས་འདོད་དོ། ཚུལ་ཇི་ལྟར་རྣམ་མཁྱེན་མངོན་དུ་བྱེད་ན། ཉིང་དགོས་ཏེ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དེ་ཡོངས་སུ་རྟོགས་པར་རོ། ཆོས་བཤེས་ཀྱི་ཆོག་གསལ་དུ་ཡོངས་སུ་རྟོགས་བྱ་ “རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་” ཅེས་འཆད་དེ། རང་ལྷགས་ལ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཙམ་བཤད་པ་དང་ཅུང་ཟད་མི་འདྲའོ། རབ་དུ་དགའ་བ་ལ་སོགས་པའི་ས་དེ་དག་ཀྱང་ཐབས་གང་གིས་འཐོབ་ན། ཞི་བ་ལྷས་མཛད་པའི་སྟོང་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་སེམས་དང་ལྡན་པའི་གང་ཟག་གི་ཤོས་དང་བསམ་དང་སྒྲིམ་པ་ཤེས་རབ་ལྟར་ཡོད་ན་ཡང་། རྩོད་རྒྱུ་ལྟམ་པའི་ཆུ་ནང་དུ་མི་གནས་པར་ཟགས་འགྲོ་བ་བཞིན་དུ། ཤེས་བཞིན་ཉམས་པས་ཕྱིས་དྲན་པ་ལ་ནི་དེ་མི་གནས་ཏེ་ཤེས་རབ་ཉམས་པར་འགྱུར་བས་སོ་³⁸⁶ ། ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། བག་ཆགས་ལས་བྱུང་བའི་དྲན་པའི་ཤེས་པ་དེ་གྲོགས་ཤེས་བཞིན་དང་ལྡན་པ་ལ་ལེགས་པར་ཏེ་ཆོ་རབས་གཞན་དུ་ཡང་མི་བརྗེད་པར་བཞག་ནས་ས་དེ་དག་འཐོབ་སོ། བག་ཆགས་དེ་འཛོག་བྱེད་གང་གིས་བཞག་ཞེ་ན། བཟུན་བཅོས་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་འདི་མཉན་པ་ལས་དེའི་ཆོག་དོན་ཉམས་སུ་སྦྱང་བ་ཤིན་དུ་གསལ་བ་སྟེ་མ་རྟོགས་ལོག་རྟོག་ཐེ་ཆོམ་གསུམ་དང་བྲལ་པའི་སོགས་ནས་ཡུམ་གྱི་མིང་དོན་སེམས་ལ་གསལ་བར་བྱས་པའི་ཤེས་རབ་གསུམ་གྱིས་བཞག་གོ། དེས་ན་ཤེས་རབ་གསུམ་གྱིས་བཞག་ཅིང་། ཤེས་རབ་གསུམ་འདི་དག་རྒྱུ་གྱི་ཆོག་དོན་ཉམས་སུ་སྦྱང་བ་ཤིན་དུ་གསལ་བ་ཞིག་ལས་བྱུང་སྟེ། ཤིན་དུ་གསལ་བའི་དོན་ནི་མ་རྟོགས་ལོག་རྟོག་ཐེ་ཆོམ་གསུམ་དང་བྲལ་བའི་དོན་ཏོ། །

³⁸⁵ “དེ་དག་རྟོགས་པའི་རིམས་པས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ས་དེ་དག་གི་རིམ་པ་ནི་རང་གིས་རྟོགས་པ་ཙམ་གྱིས་གཞག་གི་རྣམ་པ་གཞན་དུ་སྟོང་རིམ་ལ་སོགས་པ་ལྷ་མཐོ་དམན་དག་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ།” ཆོག་གསལ། ཐེ་བཟུན། ཉེ་ཤག་ 26-ན།

³⁸⁶ སྟོང་འཇུག་དར་རྒྱུ་ཤོག་ 154 ལྟར་ཆོག་འགྲེལ་བཞོད།

ཤེས་རབ་གསུམ་གྱིས་གང་བཞག་ན་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མངོན་ཡི་དོན་མ་ལུས་པའོ། །དེ་ཡང་སྒྲུང་གཞི་ལ་སོགས་པའི་ཆོག་ཙམ་གཞུང་དང་སྒྲིང་པོའི་དོན་རྣམས་ལས་གང་གིས་མངོན་དོན་འཛིག་ཅེ་ན། དང་པོ་གཞུང་ནི་མེན་ཏེ། རྟོགས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ན་ལུང་ནི་པ་རོལ་ཏུ་འགྲོ་བའི་ཐབས་ཀྱང་པ་རོལ་སོང་ནས་སྤང་བར་བྱ་བའི་གཞིངས་དང་འདྲ་བ་དང་རྣམ་གཞིང་གི་བདག་ཉིད་ཡིན་པས་དམན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་སྒྲིང་པོའི་དོན་ནི། མངོན་རྟོགས་གྱི་ནང་དུ་འདུས་པས་དེས་ན་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་དང་དེ་ཡི་བདག་ཉིད་དེ། ལས་དང་པོ་པའི་ས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བར་གྱི་ཆོས་སམ་ཡོན་ཏན་རྣམས་དང་མི་འབྲལ་བར་འཇུག་ཅིང་ལྷ་ཕྱི་མཚམས་སྦྱར་བ་དེ། བསམ་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་བསམ་པ་དེས་ཟིན་པའི་སྦྱར་བ་བྱང་ཆུབ་སྦྱབ་པའི་སྦྱོད་པ་བཅུ་རྣམས་སོ། །ཆོས་སྦྱོད་བཅུ་གང་ཞེ་ན། སྦྱོན་པ་དང་སོགས་པས་པར་ཕྱིན་ལྷག་མ་དགའོ། །

དེ་ལྟར་ན་ཆོག་གསལ་དང་རྟོགས་དཀའི་སྤང་བ་སྟེ་འགྲེལ་བཤད་གཉིས་³⁸⁷ དང་བསྐྱུས་དོན་མངོན་པ་པོ་ཤེར་འབྱུང་³⁸⁸ གིས་ཆོས་སྦྱོད་བཅུ་པར་ཕྱིན་བཅུ་ལ་བཤད་པ་ནི་ཅ་འགྲེལ་འདི་གཉིས་ཀྱི་ [110] དགོངས་པ་སྦྱོན་མེད་པ་སྟེ། བྱང་སེམས་ཀྱི་སྦྱོད་པའི་མཆོག་ནི་པར་ཕྱིན་བཅུ་པོ་འདི་ཡིན་པས་སོ། །ཤུའི་པ་ལྟར་ཡི་གེ་འབྲི་བ་ལ་སོགས་པ་བཅུ་མི་འཐད་དོ། །སྦྱོན་གྱི་མཁས་པ་ཨར་བྱང་ཆུབ་ཡེ་ཤེས་³⁸⁹ ལྟ་བུ་རྒྱན་སྤང་ལས། “སྦྱོང་ཤྱག་བརྒྱ་པ་ལ་སོགས་པའི་མངོན་ཡི་དོན་རྣམ་མཁྱེན་མཆོན་བྱེད་གྱི་ཆོས་དང་པོ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་གཉིས་པ་གདམས་ངག་ལ་སོགས་པ་སྦྱབ་པའི་ཚུལ་རྣམ་མཁྱེན་ལ་སོགས་པ་གནས་སྐབས་བརྒྱད་ཀྱི་དབྱེ་བས་བྱེ་བ་”³⁹⁰ ཞེས་གསུངས་པས་ཆོས་སྦྱོད་བཅུ་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་ཆོས་བཅུ་ལ་བཤད་པར་འདོད་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། ལུང་དེས་དོན་བདུན་ཅུ་པོ་ཐམས་ཅད་འཛིན་ཏེ་གནས་སྐབས་བརྒྱད་ཀྱི་དབྱེ་བས་ཞེས་བས་སོ། །མདོར་ན་ལུང་དེ་ཙམ་གྱིས་ཆོས་བཅུ་ནི་རྣམ་

³⁸⁷ ཆོག་གསལ་སྟེ་བཞུན། ཤེར་ཕྱིན། 9 ཤོག་ 25-ན། རྟོགས་དཀའི་སྤང་བ། ཤེར་ཕྱིན། 3 ཤོག་ 147-ན།

³⁸⁸ རྟོགས་ལྟར། ཤེར་ཕྱིན། 3 ཤོག་ 255-བ།

³⁸⁹ མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་རྣམ་འབྱེད། ཤོག་ 178 ལས། “ཉམས་སུ་སྤང་བར་བྱ་བའི་དོན་གྱིས་སྦྱོད་པར་གྱུར་པ་ཞེས་འགྲེལ་ཆེན་ལས་བཤད་པས། སྦྱོད་པ་ནི་ཉམས་སུ་སྤང་བར་བྱ་བའོ། །བཅུ་ནི་སྐབས་དང་པོའི་ཆོས་བཅུའོ། །” ཞེས་རྒྱན་སྤང་ཁུངས་གཏུགས་ནས་སེམས་བསྐྱེད་གདམས་ངག་སོགས་ཆོས་བཅུ་ཏུ་བཤད་དོ། །

³⁹⁰ རྒྱན་སྤང་། རྟོགས་ལྟར། ཤེར་ཕྱིན། 3 ཤོག་ 4-ན།

མཁྱེན་མཚན་བྱེད་གྱི་ཚེས་བཅུ་ལ་བྱེད་རིགས་པར་སྐྱབ་རྩལ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཚེས་བཅུ་ཙམ་
མིན་པར་བདུན་ཅུ་པོ་ཐམས་ཅད་དབྱེ་གཞིར་འཛིན་པའི་སྐབས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གོང་གི་རང་ལུགས་ཀྱི་འགྲེལ་ཚུལ་དེ་ལྟར་ན་ “སྒོ་ལྷན་དྲན་པ་ལ་བཞག་ནས་” ཞེས་པའི་
དྲན་པ་ལ་བཞག་པའི་དོན་ནི་ཐོས་པའི་དོན་མི་བརྗེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པས་ཉམས་ལེན་གྱི་
དམིགས་ཀྱི་མི་བརྗེད་པར་འཛིན་པ་ཡིན་ནོ། དེ་ལྟར་མ་བརྗེད་པར་བཟུང་ནས་བསམ་བློང་
གིས་སེམས་པར་བྱེད་ཅིང་སྒོ་མ་བློང་གིས་གོམས་པར་བྱས་པ་ལས་ས་བཅུ་ཡི་རྟོགས་པ་འགྲུབ་
པ་སྟེ་དྲན་པ་ལ་བཞག་པ་འདི་ཀྱི་མཁྱེན་གྱི་རིང་རྒྱུ་ལོ།

4 དགོས་པ།

བཞི་པ་དགོས་པ་ནི། རྟོགས་པར་འགྱུར་བ་ནི་བཟླན་བཅས་འདི་རྩལ་པའི་དགོས་པ་ཡིན་
ནོ། །གང་རྟོགས་ཤེ་ན། ཤར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་ཡི་དོན་དྲན་པ་ལ་གཞག་བྱས་མངོན་པར་འདོད་
པའི་སྒོན་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ནི་¹ འཇུག་པའི་སྦྱོད་པའོ། །འཇུག་པའི་སེམས་པར་ཕྱིན་
བཅུ་ནི་ཇི་ལྟར་སྒོན་པ་བྱང་ཆུབ་སྐྱབ་པས་² སྐྱབ་པའི་སྦྱོད་པའོ། །སོགས་པས་ཚེས་སྟེ་ཕྱིན་
ལས་དང་བཅས་པ་ནི་³ སྐྱབ་པའི་སྦྱོད་པ་སྟེ་དེ་ལྟར་ཐེག་ཆེན་གྱི་སྦྱོད་པ་གསུམ་གྱི་མཚན་
ཉིད་དོ། །རྒྱ་མཚན་གང་གི་ཕྱིར་དྲན་པ་ལ་བཞག་པ་དེ་ལ་འདོད་པ་བསྐྱེད་ན། དགོས་པའི་
ཡང་དགོས་པའི་ཆེད་དུ་ཞེས་ཚེས་བཤེས་³⁹¹ གྱིས་འཆད་མོད། འོན་ཀྱང་བདེ་ལྷག་དུ་རྟོགས་
པ་དེ་དགོས་པ་གང་གི་ཕྱིར་ཡིན་ཞེ་ན། དགོས་པའི་ཡང་དགོས་པའི་ཆེད་དུ་ཞེས་བྱ་ཞེས་
པའི་ཚུལ་དུ་འགྲེལ་ན་ལེགས་ཏེ་དགོས་པ་ནི་ཉིད་དགོས་ཀྱི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གང་
ཟག་གང་གིས་རྟོགས་པར་འགྱུར་ཞེ་ན། རྒྱན་གྱི་གདུལ་བྱ་དབང་པོ་རྟོན་རྩལ་རྣམས་ཀྱིས་
སོ། །ཇི་ལྟར་རྟོགས་པར་འགྱུར་ཞེ་ན། བདེ་ལྷག་དུ་སྟེ་ཚོགས་རྒྱུ་རྒྱུ་རོ། །དགོས་སོགས་བཞི་
ལས་དགོས་པ་གོང་དུ་བཤད་པའི་ཚུལ་དེ་ལྟར་ན་བསྐྱེད་པའི་དོན་འདི་ཡིན་ཏེ། ཡུམ་
གསུམ་ལས་དངོས་བརྒྱད་གསལ་བར་མཛད་ཟིན་ཀྱང་ [111] རྒྱན་བཅམས་པ་དོན་མེད་དུ་
མི་འགྱུར་ཏེ། མདོ་ཙམ་ལས་ནི་དུས་རིང་མོ་ཞིག་གིས་གོ་བར་སྐྱེད་ལ། བཟླན་བཅས་མངོན་

³⁹¹ ཚོག་གསལ་ལ། རྩེ་བཟླན། ཤར་ཕྱིན། ཉ་ཤོག་ 26-བ། Golden Rosary ཤོག་ 111 ལྟར་བཞོད།

རྟོགས་རྒྱུ་འདི་ལས་ནི་དུས་མུང་ཅུ་དང་ཆོགས་རྒྱུ་དུས་དངོས་བརྒྱད་རྟོགས་པར་བྱེད་
པའི་ཕྱིར་རོ་སྟུང་དུ་དགོངས་སོ། །

2.2.2 བརྩམ་བྱ་གཞུང་གི་རང་བཞིན།

གཉིས་པ་བརྩམ་བྱ་གཞུང་གི་རང་བཞིན་ལ་གསུམ། 2.2.2.1 རྒྱས་པ་ལ་དད་པ་ལ་
བརྒྱད། 2.2.2.2 འཕྲིང་ལ་དད་པ་ལ་བྱུག 2.2.2.3 བསྐྱས་པ་ལ་དད་པ་ལ་གསུམ་དུ་དབྱེ་
བཤོ། །

2.2.2.1 རྒྱས་པ་ལ་དད་པ་ལ་བརྒྱད།

དང་པོ་རྒྱས་པ་ལ་དད་པ་ལ་གཉིས། 2.2.2.1.1 ལྷས་རྣམ་པར་བཞག་པ་དང་། 2.2.2.1.2
ཡན་ལག་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །

2.2.2.1.1 ལྷས་རྣམ་པར་བཞག་པ།

དང་པོ་ལྷས་རྣམ་པར་བཞག་པ་ལ་བཞི། 2.2.2.1.1.1 མཚམས་སྐྱར་ཏེ་ལྷས་
དགོད། 2.2.2.1.1.2 དགོད་པ་ཅན་གྱི་ལྷས་ཉིད་བཤད། 2.2.2.1.1.3 ལྷས་ཀྱིས་བསྐྱས་
པའི་དོན། 2.2.2.1.1.4 ཆོག་དོན་མི་འཆད་པའི་རྒྱ་མཚན་ནོ། །

2.2.2.1.1.1 མཚམས་སྐྱར་ཏེ་ལྷས་དགོད་པ།

དེ་ལྟར་འབྲེལ་པ་ལ་སོགས་པ་བསྟན་ནས། གདུལ་བྱ་རྣམས་ཀྱིས་བདེ་སླག་དུ་
རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དང་། བསྐྱར་བཅོས་ཀྱི་དོན་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་བྱས་པ་ཡང་
མ་འཛིངས་པ་ཉིད་ཀྱིས་བཤད་པ་བྱ་སྤྱོད་པར་གཟིགས་ནས་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་བཅོ་

ལུས་མདོ་དང་རྒྱས་པར་བསྟན་པས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡོལ་ཏུ་བྱིན་པའི་ལུས་རྣམ་པར་
བཞག་པ་གསུངས་ཏེ།

དང་པོ་མཆོམས་སྒྱུར་ཏེ་ལུས་དགོང་པ་ནི་སྤར་བཤད་པ་དེ་ལྟར་འབྲེལ་པ་ལ་སོགས་པ་བཞི་
བསྟན་ནས་དེའི་འོག་ཏུ་ཆོག་ལེན་པུས་པ་བཅོ་ལྔས་ཤེས་བྱིན་ལུས་རྣམ་པར་བཞག་
པ་གསུངས་སོ། ཇི་ལྟར་གསུངས་ཞེ་ན། “ཤེས་རབ་པ་ལོ་ལྟན་པ་ནི་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོགས་
བཅད་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་མདོའམ་བཟུས་པ་དང་ “སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་གདམས་ངག་
དང་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོགས་བཅད་ལྷག་མ་བཅུ་གསུམ་གྱིས་རྒྱས་པར་བསྟན་པའི་ཚུལ་གྱིས་
སོ། །མདོ་བཟུས་དང་རྒྱས་པར་གསུངས་པའི་དགོས་པ་ནི། འཆད་ཉན་སྤྲ་བའི་བྱིར་ཏེ། དེ་
ཡང་དགྲུ་ས་ཉེ་ཏྟ་རྒྱག་སའི་ལམ་བསྟན་པའི་ཏྟ་དོགས་པའི་ཆོམ་ཆོམ་མེད་པར་རྒྱག་བ་ལྟར་
ཉན་པའི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་དོན་ཆོན་རྣམས་མ་འཛིངས་ཤིང་མ་འབྲུགས་
པའི་སྒོ་ནས་བདེ་ལྷག་ཏུ་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་བྱིར་དང་། དགྲུ་ས་མཐོང་བའི་ཁ་ལོ་པས་ཏྟ་
ལེགས་པར་ཆར་གཅོད་བྱས་པ་ལྟར་རྒྱས་བཤད་ཏུ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་གདམས་
ངག་ལ་སོགས་པའི་དོན་རྣམ་པར་དབྱེ་བར་བྱས་པ་མ་འཛིངས་པའམ་མ་འབྲུགས་པ་ཉིད་
ཀྱིས་འཆད་པ་པོས་བཤད་པར་བྱ་སྤྲ་བར་བྱམས་པས་གཟིགས་ནས་སོ། ། “རྣམ་པར་དབྱེ་བ་
བྱས་པ་ཡང་” ཞེས་པའི་ཡང་ནི་དགོས་པ་སྤྲ་མ་ཉིང་དགོས་དེར་མ་ཟད་པའོ། །

འདིར་ལུས་རྣམ་གཞག་ལ་གསུམ། 1 ལུས་ཀྱི་མཆན་ཉིད། 2 དབྱེ་བ། 3 དེས་ཆོག་གོ།

1 ལུས་ཀྱི་མཆན་ཉིད།

དང་པོ་ལུས་ཀྱི་མཆན་ཉིད་ནི། ཡན་ལག་ཏུ་མ་ཆོགས་པ་སྟེ། ཇི་ [112] སྐད་དུ། སྤྲ་མགོ་
མཆོན་ཆ་ལས། “ཆོགས་དང་ལུས་དང་འདུས་པ་ནི། །རྣམ་གངས་དག་ཉེ་”³⁹² ཞེས་པ་ལྟར་
རོ། །

³⁹² ལྟེ་བསྟན། སྤྲ་མདོ། ཤེ་ཤོག་ 278-བ།

2 དབྱེ་བ།

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ནི། སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གིས་མཛད་པའི་རིགས་ཐིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བར། “རབ་དུ་བྱེད་པའམ་བསྟན་བཅས་ཀྱི་ལྷས་ནི་གཉིས་ཏེ་སྐྱ་དང་དོན་ཏོ”³⁹³ ཞེས་པ་ལྟར་ཆོག་པ་བཅད་བཅོ་ལྟ་ནི་རྫོད་བྱེད་ཀྱི་ལྷས་དང་། དངོས་བརྒྱད་དམ་དོན་བདུན་ཅུ་ནི་བརྫོད་བྱེད་ལྷས་སོ། །

3 དེས་ཆོག

གསུམ་པ་དེས་ཆོག་ནི། ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པ་ལ་ཆོས་ཀྱི་ལྷས་སམ་ཆོས་སྐྱ་དང་། ཆ་ཤས་དུ་མ་བསགས་པ་དང་། ཡན་ལག་ལ་ཁྲབ་པར་བྱེད་པ་དང་། ཡན་ལག་དེའི་རྟེན་བྱེད་པས་ལྷས་སོ་³⁹⁴ ། །

2.2.2.1.1.2 དགོད་པ་ཅན་གྱི་ལྷས་ཉིད་བཤད་པ།

གཉིས་པ་དགོད་པ་ཅན་གྱི་ལྷས་ཉིད་བཤད་པ་ལ་གཉིས། 2.2.2.1.1.2.1 ལྷས་མདོར་བསྟན་པ་དང་། 2.2.2.1.1.2.2 རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །

2.2.2.1.1.2.1 ལྷས་མདོར་བསྟན་པ།

དང་པོ་ལྷས་མདོར་བསྟན་པ་ལ་གཉིས། 2.2.2.1.1.2.1.1 གྲངས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་ལུས་ཀྱི་དབྱེ་བ། 2.2.2.1.1.2.1.2 དབྱེ་བ་མིང་གིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཚུལ་ལོ། །

³⁹³ ལྷ་བསྟན། ཚད་མ། བེ་ཤོག་ 36-བ།

³⁹⁴ ཉ་རིག་སྟོང་ཆ་ཤོག་ 88 ལས། དེར་མ་ཟད་ངོ་བོའམ་རང་བཞིན་ལ་འཇུག་སྟེ་ངོ་བོའི་ཕྱིར་ཆོས་སྐྱར་འདོད་ཅེས་བདེན་གཉིས་སུ་སྟེ་འོག་དུ་འཆད་དོ། །དེས་ན་ཆོག་གསལ་དོན་གྱི་ཡན་ལག་དུ་མ་སྟགས་པའམ་འདུས་པ། ཆ་ཤས་དུ་མ་བསགས་པ་ཡན་ལག་གི་རྟེན་བྱེད་ཡན་ལག་ལ་ཁྲབ་པར་བྱེད་པས་ལྷས་སོ། །

2.2.2.1.1.2.1.1 གངས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཡུམ་གྱི་དབྱེ་བ།

དང་པོ་གངས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཡུམ་གྱི་དབྱེ་བ་ལ་གསུམ། 2.2.2.1.1.2.1.1.1 ཆིག་གི་དོན་བཤད་པ། 2.2.2.1.1.2.1.1.2 བརྒྱད་ཚན་གསུམ་གྱི་བྱང་པར་དབྱད་པ། 2.2.2.1.1.2.1.1.3 ཤེར་ཕྱིན་གྱི་དངོས་བདག་ས་བཟན་པའོ། །

2.2.2.1.1.2.1.1.1 ཆིག་གི་དོན་བཤད་པ།

ཤེས་རབ་པ་པོ་ལ་ཕྱིན་པ་ནི། །དངོས་པོ་བརྒྱད་ཀྱིས་ཡང་དག་བཤད། །རྣམ་ཀུན་
མཁྱེན་ཉིད་ལམ་ཤེས་ཉིད། །དེ་ནས་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད། །རྣམ་ཀུན་མངོན་
རྒྱལ་སྤྱོད་པ་དང་། །ཅེ་མོར་ཕྱིན་དང་མཐར་གྱིས་པ། །སྤྲད་ཅིག་གཅིག་མངོན་
རྒྱལ་སྤྱོད་པ། །ཆོས་ཀྱི་སྤྲད་དང་དེ་རྣམ་བརྒྱད། །

དང་པོ་ཆིག་གི་དོན་བཤད་པ་ནི། “སངས་རྒྱས་ཀྱི་ནི་ཡུམ་དེ་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ་” ཞེས་པའི་
མཆོད་བཟླ་དུ་བཟླ་བུ་ལ་བསྟོན་ཕྱག་བྱས་པའི་ཤེར་ཕྱིན་དེ་དབྱེ་བ་ཇི་ལྟར་བྱས་པས་
རྒྱན་གྱི་ལུས་དུ་འཆད་ཅེ་ན། ཤེར་ཕྱིན་དེ་ནི་དངོས་པོ་བརྒྱད་དུ་བྱེ་བའི་ཚུལ་གྱིས་འཆད་
དོ། །བརྒྱད་དེར་བྱེ་ནས་འཆད་པ་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། ཡུམ་གྱི་མདོའི་དོན་རྒྱལ་སྤྱོད་པར་ནི་བཤད་
དགོས་ལ་བརྒྱད་དུ་བྱེ་བའི་ཚུལ་དེ་ལྟར་བཤད་ན་ཡང་དག་པ་སྟེ་མ་ལུས་པར་བཤད་པར་
འགྱུར་བས་སོ། །དེས་ན་ཡང་དག་པར་བཤད་པའི་དོན། མ་ལུས་པར་བཤད་པའི་དོན་ཏོ། །

ཡང་ན་འགྲེལ་ཚུལ་གཞན་ལ་ཡུམ་གྱི་མདོ་འདི་ལས་མ་ལུས་པ་ཇི་ལྟར་བ་ཞིག་སྟོན་ཞེ་
ན། ཞེས་ངོས་ནས། ལན་དུ་ལམ་ཤེར་ཕྱིན་དང་འབྲས་བུ་ཤེར་ཕྱིན་ནི་ཡང་དག་པ་སྟེ་མ་ལུས་
པར་བཤད་དེ་མདོར་ན་ལམ་དང་འབྲས་བུ་ཤེར་ཕྱིན་ཞིག་མ་ལུས་པར་བཤད་དོ། །མ་ལུས་
པ་དེ་གང་ཡིན་ཞེ་ན་དངོས་པོ་བརྒྱད་དོ་ཞེས་སྤྱི་པས་འཆད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཉེ་ཁྱེད་ག་
ལུས་ལས། “དེ་ནས་མདོ་མ་ལུས་པ་འདི་ལས་ཅི་ཞིག་སྟོན་ཅེ་ན། ཤེས་རབ་པ་པོ་ལ་ཕྱིན་པ་

ནི། །དངོས་པོ་བརྒྱད་ཀྱིས་ཡང་དག་བཤད། །” ཅེས་དང་ “དེ་ཡང་དག་བཤད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་
མ་ལུས་པར་བཟུང་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་དོ། །མ་ལུས་པ་ཉིད་གང་ཞེ་ན། དངོས་པོ་བརྒྱད་དེ་
བརྒྱད་པོ་དེ་ཡང་གང་ཞེ་ན། རྣམ་ཀུན་མཁྱེན་ཉིད་ལམ་ཤེས་ཉིད། །”³⁹⁵ ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཡང་ན་བརྗོད་བྱ་གང་འཆད་ཅེ་ན་གཞུང་ཤེར་ཕྱིན་ཡུམ་གྱི་མདོ་ལྟ་བུ་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་
ལམ་ཤེར་ཕྱིན་དང་འབྲས་བུའི་ཤེར་ཕྱིན་ནོ། །ཐབས་གང་གིས་འཆད་ཅེ་ན། དངོས་པོ་བརྒྱད་
ཀྱིས་སོ། །ཇི་ལྟར་འཆད་ཅེ་ན། ཇི་ལྟ་ཇི་སྟེད་ཀྱི་དོན་རྣམས་ཡང་དག་པར་བཤད་ཅེས་བྱ་བ་
སྤྱིས་སོ། །དེ་སྐད་དུ་ཡང་། ཤེས་རབ་སྒྲོན་མའི་སྤེང་བ་ལས། “རེ་ཞིག་སྤྱིར་བཏགས་པའི་ཚུལ་
ཀྱིས་གང་གིས་གང་ཞིག་ཇི་ལྟར་བཤད་པ། ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་ནི། །དངོས་པོ་བརྒྱད་ཀྱི་
ཡང་དག་བཤད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །གཞུང་གཙོ་བོར་བཟུང་བས་ལམ་དང་དོན་གྱི་བདག་
ཉིད་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ནི་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་དང་། མདོན་པར་
རྟོགས་པ་བཞི་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཛད་པ་དང་བཅས་པ་བརྒྱད་ཀྱིས་ཇི་ལྟ་བ་དང་། ཇི་སྟེད་
པའི་དོན་ཡང་དག་པར་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །”³⁹⁶ ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེ་ལྟར་ཕྱོགས་དང་པོ་དང་ཤུའི་པ་དང་བུད་ན་སྤྱི་གསུམ་ལས་ཕྱོགས་དང་པོའི་མཆོམས་
སྒྱུར་ཚུལ་མཆོད་བརྗོད་ལས་བཟུང་པའི་ཤེར་ཕྱིན་ཇི་ལྟར་བྱས་པས་འཆད་ཅེས་དྲིས་པའི་
ལན་དུ་སྒྱུར་བ་ནི་ཉི་མའི་འགྲེལ་པ་ཉི་མའི་སྤེང་དང་ཉི་མའི་རྣམ་འགྲེལ་གཉིས་ཀྱི་དགོངས་[113]
པའོ། །དེ་ཡང་ཡིན་ཏེ། ཉི་མའི་ལས། “ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དེ་གང་ཡིན་ཞེས་བྱ་བ་
འདི་ནི་བརྗོད་པར་བྱའོ་ཞེ་ན། བཤད་པ། ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་ནི། །དངོས་པོ་བརྒྱད་
ཀྱིས་ཡང་དག་བཤད། །”³⁹⁷ ཞེས་དང་། ཉི་མའི་རྣམ་འགྲེལ་ལས། “གང་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་
ཕྱིན་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས། སངས་རྒྱུ་ཉན་ཐོས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཆོགས་དང་
ཐུན་ཡུམ་དེ་ལ་ཕྱག་འཆལ་ལོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལ། དེ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་

³⁹⁵ ཉི་མའི་དག་ཐུན་ཐེ་བཟུང་། ཤེར་ཕྱིན། ༥ ཤོག་ 77-བ།

³⁹⁶ ཤེས་རབ་སྒྲོན་མའི་སྤེང་བ། ཐེ་བཟུང་། ཤེར་ཕྱིན། ༥ 5 བ།

³⁹⁷ ཉི་མའི་སྤེང་བ། ཐེ་བཟུང་། ༡ ཤོག་ 15-བ།

དུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་ཞེས་འདྲི་བ་ལ། མངོན་རྟོགས་བདག་ཉིད་བདུན་ཡིན་པར། །ཤེས་རབ་པ་
རོལ་ཕྱིན་ཞེས་བྱ། །”³⁹⁸ ཞེས་གསུངས་སོ། །

གཉིས་པ་ཤུའི་པའི་འདོད་ཚུལ་ལ་ཡང་བསྟན་བཅས་རྒྱན་འདིས་ཡུམ་གྱི་མདོའི་དོན་མ་ལུས་
པར་སྟོན་ན། ཡུམ་གྱི་མདོ་ལས་བཤད་པའི་མ་ལུས་པ་ཅི་སྟོན་ཞེས་དྲིས་ནས། ལན་དུ་བསྟན་
བཅས་ཀྱིས་འདི་སྟོན་ཞེས་སྒྱུར་ན་འབྲེལ་བ་ཡོད་མོད་ཀྱི། གཞན་དུ་ན་མདོས་འདི་ལྟར་
བཤད་ཅིས་པ་སྐབས་དང་འབྲེལ་དཀའོ། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཤུའི་པའི་ཆོག་འབྲེལ་ལ་འབྲེལ་
དཀའ་བའི་སྟོན་ཡོད་པར་ཐལ། དྲི་བ་དང་ལན་གཉིས་སྒྲེལ་དཀའ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དྲི་བ་ནི་
མདོའི་བསྟན་བྱ་ལ་ཡིན་ཞིང་། ལན་ནི་བསྟན་བཅས་ཀྱི་ལན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དྲི་
བའི་སྐབས་སུ་ “མདོ་འདི་ལས་མ་ལུས་པ་ཇི་ཞིག་སྟོན་” ཞེས་བཀོད་ཅིང་། ལན་གྱི་སྐབས་
སུ་དངོས་པོ་བརྒྱད་བསྟན་པ་བཤད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་བསྟན་བཅས་ཀྱིས་ཡུམ་གྱི་མདོ་མ་
ལུས་པར་སྟོན་ན། ཡུམ་གྱི་མདོ་ལས་བཤད་པའི་མ་ལུས་པ་ཅི་སྟོན་ཞེས་མཆོམས་སྒྱུར་ན་
འབྲེལ་བ་ཡོད་དེ། ཤུའི་པའི་གསུང་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པ་ལྟར་ལེགས་པ་མིན་ནོ། །

2.2.2.1.1.2.1.2 བརྒྱད་ཆོན་གསུམ་གྱི་བྱད་པར་དབྱད་པ།

གཉིས་པ་བརྒྱད་ཆོན་གསུམ་གྱི་བྱད་པར་དབྱད་པ་ནི། འོ་ན་དངོས་པོ་མངོན་རྟོགས་སྐབས་
གསུམ་ལ་བྱད་ཡོད་དམ་མེད་ཅེ་ན། འདི་ལ་ཁ་ཅིག་བྱ་སྟོན་³⁹⁹ ལྟ་བུ་ “དངོས་པོ་བརྒྱད་ཀྱིས་
བཤད་” ཅིས་པས་འབྲེལ་གཞི་བྱས་ནས་འཆད་བྱེད་ཀྱི་གཞུང་དང་དོན་གཉིས་ཀ་དངོས་
བརྒྱད་དུ་འདོད་པ་དང་། ཇི་པོས་མཛད་པར་གྲགས་པའི་དོན་བསྐྱུས་སྟོན་མེད། “མངོན་
རྟོགས་རྣམ་པ་བཞི་ཡིན་ཏེ། །མཁུན་པ་གསུམ་དང་ཆོས་སྐུ་ལ། །སྐྱེ་བཤད་ནི་མངོན་སུམ་
རྟོགས་པས་མངོན་རྟོགས་ཏེ། །སྒྱུར་བ་བཞི་ནི་མངོན་རྟོགས་དངོས་མ་ཡིན་ཀྱང་མངོན་
རྟོགས་དང་སྒྲུགས་གཅིག་པ་ཡིན། །འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་དེ་ལྟར་བཞེད། །རྣམ་པར་གྲོལ་

³⁹⁸ ཉི་ཁྱི་རྣམ་འབྲེལ། ཟླ་བ་ལྷན་ཤེར་ཕྱིན། ལ་ཤོག་ 3-བ།

³⁹⁹ Golden Rosary ཤོག་ 115 ལ་བྱ་སྟོན་དུ་དོས་བརྒྱད་ཞིང་། བྱད་གི་སྟེ་མ་སྟོན་ཆ། ཤོག་ 106 ལས། “དེས་ན་དངོས་པོ་བརྒྱད་
ནི། ཆོག་གི་དོན་མངོན་རྟོགས་བརྒྱད་ཡིན་ལ། སྐབས་བརྒྱད་ནི། ལུ་བརྒྱད་དེ། དེའི་བཛོད་བྱེད་ཡིན་ནོ། །”

ཟེའི་གཞུང་གིས་ནི། མངོན་རྟོགས་རྣམ་པ་བཞི་ཡིན་ཏེ། སྦྱོར་བ་བཞི་པོ་ཁོ་ན་སྟེ། མཁུན་པ་
གསུམ་དང་ཆོས་སྐྱ་ནི། དུལ་དང་འབྲས་བུ་དག་ཏུ་འདོད། གསེར་སྒྲིང་ཤུའི་རྣམ་གཉིས་
ཀྱིས། མངོན་རྟོགས་བདག་ཉིད་བདུན་ཡང་སྟེ། ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པའི་བདག་ཉིད་ཏུ་
འདོད། །དེའི་བདག་ཉིད་མ་ཡིན་ཀྱང་དེའི་འབྲས་བུ་ནི་ཆོས་སྐྱ་ལ་མཛད་པ་ཡིན། །བརྒྱད་ཀ་
མངོན་རྟོགས་སང་བཟང་དང་། །བྱད་རྩ་སྟེ་ནི་རྣམ་པ་འདྲ་བའོ། །⁴⁰⁰ ཅེས་འཆད་པ་རྣམས་
ཇི་ལྟ་བུ་བཞིན་མིན་ཏེ། སྐད་ཅིག་སྦྱོར་འཕགས་པ་ཁོ་ནའི་རྟོགས་པར་ “ཆོས་རྣམས་གཉིས་
སྟུ་མེད་པ་ཡི། །དེ་ཉིད་སྐད་ཅིག་གཅིག་གིས་མཛོང་། །” ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་རྩ་བ་ལས་
ཆོས་གསལ་ཞིང་གཞན་གསུམ་སྟེ་རྣམ་རྟོགས་སྦྱོར་བ་ཅེ་མོ་སྦྱོར་བ་མཐར་གྱིས་སྦྱོར་བ་
གསུམ་ལ་སྐད་ཅིག་མའི་སྦྱོར་བའི་སྟོན་ཏུ་ཐོབ་པའི་རིམ་པ་ཡོད་པས་འཕགས་པའི་མངོན་
རྟོགས་ཡོད་པར་ཡང་བཞེད་དགོས་པས་སྦྱོར་བ་བཞི་ལ་མངོན་རྟོགས་ཡོད་པའི་གནད་དེ་ལ་
འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་འབྲུལ་པ་ག་ལ་སྟེ། མདོར་ན་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་སྦྱོར་བ་
བཞི་ལ་མངོན་སུམ་ཏུ་རྟོགས་པའི་མངོན་རྟོགས་ཡོད་པ་ཁས་ལེན་དགོས་པས། བཟུས་དོན་
སྟོན་མེར་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་སྦྱོར་བ་བཞི་མངོན་རྟོགས་མ་ཡིན་པར་འདོད་པ་
བཤད་པ་མི་འཐད་དོ། །

བཟུས་དོན་སྟོན་མེར་བཀོད་པའི་མཁས་པས་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ།

	རྣམ་ མཁུན།	ལམ་ ཤེས།	གཞི་ ཤེས།	རྣམ་རྟོགས་ སྦྱོར་བ།	ཅེ་ སྦྱོར།	མཐར་ གྱིས།	སྐད་ ཅིག་མ།	ཆོས་སྐྱ།		
ཐོགས་མེད།	མངོན་རྟོགས།			མངོན་སྟོགས།				མངོན་རྟོགས།		
གྲོལ་སྟེ།	མངོན་རྟོགས་ཀྱི་ཡུལ།			མངོན་རྟོགས།				མངོན་རྟོགས་ཀྱི་ འབྲས་བུ།		
གསེར་སྒྲིང་ ཤུའི་པ།							མངོན་རྟོགས་ཀྱི་ འབྲས་བུ།			
སང་བཟང་།										

⁴⁰⁰ ཟེ་བཟུན། ཤེར་ཕྱིན། ཐ ཤོག་ 230-བ།

འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་དགོངས་པ་དེ་ལྟར་མིན་པར་མ་ཟད། བཟུས་དོན་ལས་གྲོལ་སྡེ་
 སྒྱུར་བ་བཞི་ཁོ་ན་མངོན་རྟོགས་འདོད་པར་གསུངས་པ་འདི་གྲོལ་སྡེའི་དགོངས་པའང་མིན་
 ཏེ། ཉེ་སྤང་ལས། “ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་སངས་
 རྒྱལ་ལྷན་གྱི་རིམ་པ་ཇི་ལྟར་བཞིན་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་དང་། ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་དང་
 རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉིད་ཀྱིས་མངོན་ [114] པར་རྟོགས་པ་མཐའ་དག་བཟུས་པའི་
 ཕྱིར།”⁴⁰¹ ཞེས་དང་། ཉེ་སྤང་གི་གཞུང་ལ་ “མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ་” ཞེས་འབྱུང་བའི་རྒྱ་མཆན་
 གྱིས་དོན་སྟེ་ཅམ་རྟོགས་པ་ལ་ཡང་མི་འདོད་དེ། སྐད་ཅིག་མ་ལ་ཡང་ཐལ་ཆེས་བས་སོ། ཉེ་
 སྤང་དུ་ “མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ་” ཞེས་བྱུང་ན། དོན་སྟེ་ཅམ་རྟོགས་པ་ལ་བྱེད་རིགས་པས་ཁྱབ་
 པར་ཐལ། དམ་བཅའ་དེ་འཐད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སྐད་ཅི་མའི་སྒྱུར་བ་ཆོས་ཅན། དོན་སྟེ་
 ཅམ་གྱི་རྟོགས་པ་ཡིན་པར་ཐལ། ཉེ་སྤང་དུ་ཁྱོད་ལ་ “མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ་” ཞེས་པའི་སྒྱུ་
 སྒྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ཉེ་སྤང་ལས། “མངོན་པར་རྟོགས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཅི་ཞིག་ཡིན་ཞེ་
 བ། མངོན་བ་ནི་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པའོ། །སམ་གྱི་སྒྱུ་ནི་ངེས་པར་མངོན་པར་བརྗོད་པའོ། །ཨ་
 ཡ་ནི་རྟོགས་པ་ལའོ། །ངེས་ན་འདི་སྐད་དུ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པར་ཡང་དག་པར་ཇི་ལྟར་བ་
 བཞིན་དུ་ངེས་པར་རྟོགས་པ་སྟེ། ཤེས་པའམ་ཁོང་དུ་ཆུད་པ་ནི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་ཡིན་
 འོ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་འོ། །ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་མན་ངག་གི་བཟུན་བཅོས་
 མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱ་ཅེས་བྱ་བ་ལས། སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ལ་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་
 སྐབས་བསྐབ་པ་ཡོངས་སུ་རྟོགས་པའི་ལེའུ་སྟེ་བདུན་པའོ། །”⁴⁰² ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

ངེས་ན་བཟུས་དོན་མཐའ་པོ་འདི་ཡི་འབྲུལ་གཞི་ནི། འཕགས་པ་གྲོལ་སྡེས་དངོས་བརྒྱད་
 བགྲངས་པ་ན་རྣམ་མཐུན་ནས་གཞི་ཤེས་བར་གྱི་དང་པོ་གསུམ་དང་ཐ་མ་ཆོས་སྐུ་ལ་མངོན་
 རྟོགས་ཀྱི་སྒྱུ་མ་སྒྱུར་ཞིང་། རྣམ་རྟོགས་ནས་སྐད་ཅིག་མའི་བར་ཏེ་བར་པ་བཞི་ལ་སྒྱུར་བ་
 ཅམ་གྱིས་བྱས་སོ། །དཔེར་ན། ཉེ་སྤང་དུ། “རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉིད་བཤད་ཟེན་
 ཏེ། །”⁴⁰³ ཞེས་དང་། “ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་མན་ངག་གི་བཟུན་བཅོས་མངོན་

⁴⁰¹ ཟེ་བཟུན། ཤེར་ཕྱོད། ༡ ཤོག་ 15-ན།

⁴⁰² ཉེ་སྤང་། ཟེ་བཟུན། ཤེར་ཕྱོད། ༡ ཤོག་ 191-བ།

⁴⁰³ ཉེ་སྤང་། ཟེ་བཟུན། ཤེར་ཕྱོད། ༡ ཤོག་ 92-བ།

པར་རྟོགས་པའི་རྒྱལ་ལས། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེའི་སྐབས་བསྐབ་པའི་འབྲས་བུའི་ལེའུ་སྟེ་བརྒྱད་
པའོ། །”⁴⁰⁴ ཞེས་པ་ཙམ་ལས། “ཆོས་ཀྱི་སྐྱེའི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་” ཞེས་སོགས་མ་བྱུང་བ་
བཞིན་ནོ། །

དག་ལྟན་དུ། “དང་པོ་བདུན་མངོན་རྟོགས་སུ་བཤད་ནས་བརྒྱད་པ་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་འབྲས་
བུ་ཡིན་པས་དེ་ཞེས་བྱའོ། །”⁴⁰⁵ ཞེས་བཞེད་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟ་ན་ནམ་མཁུན་ལ་ཡང་
མཚུངས་པ་དང་སངས་རྒྱས་ལ་མངོན་རྟོགས་མེད་པར་ཐལ་ལོ། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རྣམ་
མཁུན་དེ་མངོན་རྟོགས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཆོས་སྐུ་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཙམ་ལས་
མངོན་རྟོགས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སངས་རྒྱས་འཕགས་པའི་རྒྱུད་ལ་མངོན་རྟོགས་
མེད་པར་ཐལ་ལོ། །མངོན་རྟོགས་དང་མངོན་ཕྱོགས་སོགས་ཀྱི་བྱུང་པར་གོང་ལྟར་མི་འཐད་
པ་དེའི་ཕྱིར་དོན་བསྐྱུས་སྟོན་མེད། “མངོན་རྟོགས་ཤེས་པའི་རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་པའི་རིམ་པ་
སྟེ། དངོས་པོ་བརྒྱད་ནི་སྐབས་དེ་དང་དེའི་བརྗོད་བྱ་དེ་དང་དེ་ཡིན་ལ། སྐབས་ནི་རྗོད་བྱེད་
ཤུཌི་གསུང་། །” ཞེས་པ་ནི་ཤུཌི་པའི་གཞུང་ལ་གསལ་ཁ་མི་སྤང་ཡང་ཁོ་བོ་ཅག་གི་རང་
ལྷགས་ལ་དེ་བཞིན་དུ་འདོད་པར་བྱའོ། །དེས་ན་མངོན་རྟོགས་ནི་ལམ་དང་། སྐབས་བརྒྱད་
ནི་རྗོད་བྱེད་དང་། དངོས་པོ་བརྒྱད་ནི་སྐབས་བརྒྱད་ཀྱི་བརྗོད་བྱའོ། །

2.2.2.1.1.2.1.1.3 ཤེར་ཕྱིན་གྱི་དངོས་བཀྲགས་བསྟན་པ།

གསུམ་པ་ཤེར་ཕྱིན་ལ་དངོས་བཀྲགས་བསྟན་པ་ལ་གཉིས། 2.2.2.1.1.2.1.1.3.1 འདོད་
པ་དགོད་པ་དང་། 2.2.2.1.1.2.1.1.3.2 དེའི་འཐད་ཕྱོགས་བསྟན་པའོ། །

⁴⁰⁴ ཉི་ལྟང་། ཟླ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ༡ ཤོག་ 209-བ།

⁴⁰⁵ དག་ལྟན་ལས། “ཆོས་ཀྱི་སྐུ་དང་ཞེས་བྱ་བ་ལ། ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ཇི་ལྟར་མངོན་པར་རྟོགས་པ་ཡིན་ཞེ་ན། མངོན་པར་རྟོགས་པའི་འབྲས་བུ་
ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །” ཞེས་སོ། །ཟླ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ༡ ཤོག་ 78-ན།

2.2.2.1.1.2.1.1.3.1 འདོད་པ་དགོད་པ།

དང་པོ་འདོད་པ་དགོད་པ་ལ་གསུམ།

2.2.2.1.1.2.1.1.3.1.1 གཞོད་འཛོམས་དང་། 2.2.2.1.1.2.1.1.3.1.1.2 ཕྱགས་གྲང་
རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་དང་། 2.2.2.1.1.2.1.1.3.1.1.3 དེ་ལས་གཞན་པའི་ཕྱགས་སོ།

2.2.2.1.1.2.1.1.3.1.1 གཞོད་འཛོམས་ཀྱི་ཕྱགས།

དང་པོ་གཞོད་འཛོམས་ཀྱི་ཕྱགས་ནི། དུམ་གསུམ་གཞོད་འཛོམས་ལས། “སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་
གཞན་དོན་ཕྱིར། ཁྱེས་པའི་བཤད་པའི་རྩ་བའི་མདོར། སྤྱི་རིའི་བྱ་འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མདོན་པར་རྫོགས་པར་
བྱང་ཆུབ་པར་འདོད་པས་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ་བརྩོན་པར་བྱའོ། ཁྱེས་པའི་
ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ་ཁྱེས་བྱ་བ་ནི་དེ་ལ་དོན་དམ་པར་ན་ 1 སྟོན་ལམ་དང་། 2
བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་པ་དང་། 3 ཉན་མོངས་པ་དང་། 4 ལས་དང་། 5 སྤྱུག་བསྐྱེད་དང་། 6
འཁོར་བ་དང་། 7 རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། 8 ཡོན་ཏན་དང་། 9 ཤེས་པར་བྱ་བ་དང་། རྣམ་པ་
འདི་དགའི་པ་རོལ་དུ་སོན་པའི་ཕྱིར། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་བདེན་པའི་རྣམ་
པར་མི་རྟོག་པ་རྗེ་རྩ་བའི་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་མཉམ་བཞག་ཡེ་ཤེས་སུ་གྱུར་
པའི་རྣམ་མཁྱེན་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཁྱེས་བྱའོ། དེས་ན་དེའི་
རྗེས་ལ་ཐོབ་པ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་བཅས་པ་དང་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ [115] ཤེས་
མཉམ་བཞག་ལས་ལངས་ནས་སྤར་ཡར་མཉམ་པར་བཞག་པ་ལྟ་བུ་མེ་ལོང་ལྟ་བུ་
དང་། མཉམ་པ་ཉིད་དང་། སོ་སོར་རྟོག་པ་དང་། བྱ་བ་སྦྱབ་པའི་ཡེ་ཤེས་རྣམས་ཀྱང་རྣམ་
མཁྱེན་སྐད་ཅིག་དང་པོ་དེའི་རྒྱུ་བྱས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར། འབྲས་བུ་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་རྗེས་
ཐོབ་ལ་རྒྱ་ཤེར་ཕྱིན་དུ་བཏགས་ཏེ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཁྱེས་བྱ་བར་བརྟན་
རྟོ། །”⁴⁰⁶ ཁྱེས་འབྲུང་ཁོང་གཞན་ཡང་ཉན་རང་དགྲ་བཅོམ་པའི་ཡེ་ཤེས་རྣམས་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་
འབྲས་བུ་དང་། གཞུང་དུ་ཕྱིན་པ་མདོ་རྩ་བུ་རྣམས་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་རྒྱ་ཡིན་པས་ཉན་རང་དགྲ་

⁴⁰⁶ དུམ་གསུམ་གཞོད་འཛོམས། ཟླ་བརྟན། ཤེར་ཕྱིན། པ་ཤོག་ 40-བ།

བཙུག་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་རྒྱ་དང་གཞུང་ལ་འབྲས་བུའི་མིང་གིས་བཏགས་པ་དང་། མོས་སྦྱོར་
ནས་ས་བརྩུ་བ་ཆོས་ཀྱི་སྤྲིན་གྱི་བར་གྱི་བྱང་སེམས་ཀྱི་རྟོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་
མིང་ཙམ་འབྲུག་པའི་བཏགས་པ་བར་བཤད་ཅིང་། འབྲུག་གྱི་གཞོན་འཛུམས་⁴⁰⁷ ལས་ཀྱང་
དེ་རྗེ་ལྟ་བུར་བཤད་ལ། མན་ངག་རྗེས་འབྲང་⁴⁰⁸ ཏུ་ཡང་གཞོན་འཛུམས་གཉིས་དང་མཐུན་
པར་བཤད་དོ། །མདོར་ན། རྣམ་མཁྱེན་རྒྱུད་ཅིག་དང་པོ་ནི་ཤེར་ཕྱིན་དངོས་དང་། དེའི་
འབྲས་བུ་ཡེ་ཤེས་ལྟ་བུ་དང་དག་བཙུག་པའི་ཡེ་ཤེས་ལྟ་བུ་ནི་ཤེར་ཕྱིན་བཏགས་པ་བ་དང་།
དེའི་རྒྱ་ཡུམ་གྱི་མདོ་དང་སློབ་ལམ་ལྟ་བུ་ནི་ཤེར་ཕྱིན་བཏགས་པ་བའོ། །

འདིར་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་སྤྲུལ་རྣམས་⁴⁰⁹ ཀྱིས་གཞོན་འཛུམས་ལས་གསུངས་པའི་རྗེ་རྗེ་ལྟ་
བུའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ཞེས་པ་དེ་ལ་འབྲུལ་ནས་ཤེར་ཕྱིན་དངོས་རྒྱུན་མཐའི་ཡེ་ཤེས་ལ་བཞེད་
པར་འཆད་པ་ནི་དགོངས་པ་མིན་ཏེ། ཤེར་ཕྱིན་དངོས་བཏགས་རྣམས་བཤད་པའི་འཕྲོས་

⁴⁰⁷ འབྲུག་གྱི་གཞོན་འཛུམས་ལས། “ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དངོས་སུ་ན་འཛིག་རྟོག་ལས་འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་
རྣམ་པར་མེ་རྟོག་པ་རྗེ་རྗེ་ལྟ་བུའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ཏུ་གཏོགས་པ་དེ་སྟོན་ལམ་དང་། བཙུན་འབྲུས་བཙུགས་པ་དང་། ཉན་མོངས་པ་
དང་། ལས་དང་། སྤྱུག་བསྐལ་དང་། འཁོར་བ་དང་། རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། ཡོན་ཏན་དང་། ཤེས་པར་བྱ་བ་དང་། རྣམ་པ་འདི་དགའི་
མཐར་ཕྱིན་པའི་ཕྱིར་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱའོ། །གཞན་ཡང་དེའི་རྗེས་ལས་ཐོབ་པ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་བཙུགས་པ་
དང་། རྣམ་པར་མེ་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་མེ་ལོང་ལྟ་བུ་དང་། མཉམ་པ་ཉིད་དང་། སོ་སོར་རྟོག་པ་དང་། བྱ་བ་བྱུ་བ་པའི་ཡེ་ཤེས་རྣམས་ཀྱང་
དེའི་རྒྱ་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་འབྲས་བུ་ལ་རྒྱ་བཏགས་ཏེ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་བར་བྱང་ངོ་། །ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་
རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་མཐར་ཕྱིན་པའི་སར་གཏོགས་པ་དག་བཙུག་པའི་ལམ་གྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱང་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་རྒྱ་མཐུན་པ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་བར་འབྱུར་རོ། །བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་མོས་པས་སྦྱོར་བའི་ས་ནས་བཟུང་
སྟེ། ས་ཆོས་ཀྱི་སྤྲིན་གྱི་བར་དུ་མཉན་པ་དང་། བསམ་པ་དང་། བསྟོམ་པ་ལ་སོགས་པའི་རིམ་པས་མདོན་པར་འཕེལ་བ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་
དྲི་མ་མེད་པར་བྱེད་པ་ཐབས་ཀྱིས་ཟེན་པ། དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་ཀུན་དུ་འགོ་བའི་དོན་དང་། མཚོག་གི་དོན་ལ་སོགས་པར་རྟོགས་པའི་ཁྱད་
པར་མདོན་སུམ་དུ་བྱེད་པས། ས་དང་ས་དག་ལ་གནས་རྣམ་པར་དག་པའི་ཤས་ཇེ་ཆེ་ཆེར་ལྷུང་པས་སྤྱུག་པར་རྟོགས་པའི་ཁྱད་པར་
ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ཡེ་ཤེས་དག་ཀྱང་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་མིང་དུ་འབྱུར་རོ། །མིང་གི་ཆོགས་དང་། ཆོག་གི་ཆོགས་
དང་། ཡི་གའི་ཆོགས་ཡོངས་སུ་འབྱུར་བའི་ཆོས་བསྟན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ཀྱང་ཤེས་རབ་དེ་དག་སྤྱུབ་པ་དང་། རྟོགས་པ་དང་། མཐར་
ཕྱིན་པའི་སའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་གནས་པའི་དངོས་པོ་མ་ལུས་པའི་ཁྱད་པར་རྟོགས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་
ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་མིང་དུ་བཟོད་དོ། །” ཞེས་སོ། རྗེ་བསྟན་ཤེར་ཕྱིན། བ་ཤོག་ 25-བ།

⁴⁰⁸ མན་ངག་རྗེས་འབྲང་། རྗེ་བསྟན་ཤེར་ཕྱིན། བ་ཤོག་ 17-བ།

⁴⁰⁹ བཙུག་ཀྱང་མ་རྟེན།

ཉིད་ནས་གཞོད་འཛམས་གཉིས་དང་མན་ངག་རྗེས་འབྲང་དུ། “དེ་ལྟར་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་
 ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་བར་བཞུགས་པ་འདི་རྣམས་ལས་འདྲིར་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་གཏོགས་པའི་
 ཤེས་རབ་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་རྣམས་པར་མི་རྟོག་པ་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་
 ཞེས་བྱའོ”⁴¹⁰ ཞེས་འབྱུང་ཞིང་། བྱུང་པར་དུ་ཕྱི་མ་མན་ངག་རྗེས་འབྲང་ལས། “འཛིག་རྟེན་
 ལས་འདས་པ་རྣམས་པར་མི་རྟོག་པ་རྗེས་ཀྱི་ཡང་དག་པར་བསྐྱས་
 པའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བཞུགས་དོ་
 ”⁴¹¹ ཞེས་འབྱུང་བ་དང་། གཞོད་འཛམས་ཀྱི་སྐབས་གཞན་⁴¹² དུ་ཡང་རྟོག་ཏེ་རྣམས་མཐུན་
 ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ལ་བཤད་པ་དང་། ས་བཅུ་པ་མན་ཆད་ཀྱི་རྟོགས་ [116] པ་བཏགས་པ་བར་
 བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ།

ཤེས་ཕྱིན་དངོས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྟོག་ཏེ་ལ་བྱེད་པའི་ཚུལ་དེས་ན་གཞོད་འཛམས་འདི་ཡི་
 དགོངས་པ་ནི། རྟོག་ཉིད་ཀྱི་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྟོག་ཏེ་ཡུལ་གང་ལ་ཡང་
 མི་དམིགས་པར་བཤད་པར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་མཉམ་གཞག་རྟོག་ཏེ་སྤང་མེད་
 དང་། རྗེས་ཐོབ་སྤང་བཅས་གཉིས་ལས་ཕྱི་མ་རྗེས་ཐོབ་པའི་རྟོག་བཅས་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་མེ་
 ལོང་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་བཞི་རྣམས་ནི་ཤེས་ཕྱིན་བཏགས་པ་བ་ཡིན་ལ་སྤྲུལ་མཉམ་
 བཞག་སྤང་མེད་མཆན་ཉིད་པར་བཞེད་དོ། །འཕགས་པའི་མཉམ་བཞག་ཡུལ་མེད་དུ་
 གསུངས་པ་ཡང་། དྲང་ངེས་རྣམས་འབྱེད་དུ་དྲངས་པ་ལས། “དེ་ལ་བཞུགས་པར་བྱ་བ་དང་
 བཞུགས་པའི་རྣམས་པར་བཟུང་བའི་མིག་ཅེས་བྱ་བའི་དངོས་སོ་ནི་ཀུན་བཏགས་པའི་མིག་
 ཡིན་ཅོ། །དེ་ཉིད་གཟུང་བ་དང་འཛིན་པའི་བདག་ཉིད་དུ་གནས་པ་མིག་གི་རྣམས་པར་སོ་

⁴¹⁰ འབྲུམ་ཀྱི་གཞོད་འཛམས། རྟོག་ཆ། ཟླ་བཟླ། ཤེས་ཕྱིན། བ་ཤོག་ 26-ན།

⁴¹¹ མན་ངག་རྗེས་འབྲང་། ཟླ་བཟླ། ཤེས་ཕྱིན། བ་ཤོག་ 17-བ།

⁴¹² དཔེར་ན་ཡུམ་གསུམ་གཞོད་འཛམས་ལས། “དེ་ལ་སངས་རྒྱས་བཙུགས་པའི་སྤྲུལ་པས་རྗེས་ཀྱི་གནས་ཤིང་ཏུ་ཐུར་པས་རྗེས་ཀྱི་སྤྲུལ་པ་ལྟར་
 ཉིད་ངེ་འཛིན་གྱིས་བསྐྱས་པ་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་རྣམས་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་རྣམས་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉིད་ཅེས་བྱའོ། །”
 ཞེས་སོ། །ཟླ་བཟླ། ཤེས་ཕྱིན། བ་ཤོག་ 50-ན། ཞེས་དང་། “བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་བསྐྱབ་པའི་སར་གཏོགས་པ་ས་བཅུའི་རིམ་
 པས་ངེས་པར་བྱུང་བ། པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ལམ་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ལ་ལམ་ཀྱི་རྣམས་པ་
 ཤེས་པ་ཉིད་ཅེས་བྱའོ། །” ཞེས་སོ། །ཟླ་བཟླ། ཤེས་ཕྱིན། བ་ཤོག་ 50-ན།

སོར་སྤང་བ་ནི་རྣམ་པར་བཏགས་པའི་མིག་གོ། དེ་ཉིད་བརྗོད་པར་བྱ་བ་དང་བརྗོད་པའི་
 རྣམ་པ་དང་བྲལ་ཞིང་བརྗོད་དུ་མེད་པ་སྤང་བ་དང་བཅས་པར་གྱུར་པ་དང་བྲལ་ཏེ་སོ་སོ་
 རང་གིས་རིག་པ་ཡོངས་སུ་གྱུབ་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ནི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་མིག་ཅེས་བྱའོ། །” ཞེས་
 དང་། “འདི་ལྟར་བྱུང་དོན་དམ་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་བ་སྒྲིམ་པའི་ཆོ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་མཆན་མའི་
 དངོས་པོ་མི་སྤང་བས་དོན་དམ་པར་ནི་དེ་མེད་ཀྱི་ཀུན་རྫོབ་དུ་ཡོད་པར་ཤེས་པར་གྱིས་
 ཤིག།”⁴¹³ ཅེས་པ་ལྟར་རོ། །

2.2.2.1.1.2.1.1.3.1.1.2 ཕྱོགས་སྒྲུང་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་ པའི་ལུགས།

གཉིས་པ་ཕྱོགས་སྒྲུང་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པའི་ལུགས་ནི། རྒྱན་སྤང་ལས། “སངས་རྒྱས་
 བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་གཉིས་སུ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མ་ལྷ་བྱ་ནི་དངོས་ཡིན་ལ། སངས་རྒྱས་
 ཀྱི་ཡེ་ཤེས་དེ་ཐོབ་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ན་ཆོག་དང་དག་གི་ཆོགས་ཀྱི་གཞུང་
 ཤེར་བྱིན་དང་མཐོང་བ་ལ་སོགས་པའི་མཆན་ཉིད་ཅན་གྱི་སྒྲོབ་ལམ་ལ་ཡང་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་
 རོལ་དུ་བྱིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བཏགས་པའོ། །དེ་ཡང་སྒྲོབ་དཔོན་ཕྱོགས་ཀྱི་སྤང་པའི་ཞལ་ལྷ་
 རས་ཀྱིས། ཤེས་རབ་པ་རོལ་བྱིན་གཉིས་མེད། ཡེ་ཤེས་དེ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས། །བསྐྱབ་བྱའི་
 དོན་དེ་དང་ལྷན་པས། །གཞུང་ལམ་དག་ལ་དེ་སྒྲུབ་ཡིན་ཞེས་བཤད་པ་ཡིན་ནོ”⁴¹⁴ ཞེས་སོ། །

ཆོས་བཤེས་ཀྱི་ཆོག་གསལ་⁴¹⁵ དུ་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་ཤེར་བྱིན་དང་། ངོ་བོ་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་
 ཤེར་བྱིན་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་སྟོང་གཞི་ཆོས་ཅན་ལས་དོན་དམ་

⁴¹³ དང་ངེས་རྣམ་འབྱེད་ཤིག་ 75 ལ་གསལ།

⁴¹⁴ འགྲེལ་ཆེན་རྒྱན་སྤང་། ཤེ་བཞུན། ཤེར་བྱིན། ཆ་ཤིག་ 18-བ།

⁴¹⁵ ཆོག་གསལ་ལས། “ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་ལ་གུས་པར་བྱས་འཆལ་ཞེས་བྱ་བ་སྒྲོས་ཏེ། འདིར་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་
 ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། ངོ་བོ་ཉིད་དང་། དེར་བཞེན་པའོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་འདི་ཆོས་རྣམས་ལ་དེ་
 ཉིད་དང་གཞན་ཉིད་དུ་བརྗོད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་སྟེ། དེའི་བྱིར་མཐས་པས་འཇིག་

འགྱུར། དེའི་ཕྱིར་སེམས་བྱུང་དགེ་བ་ཁྱུང་པར་ཅན་གྱི་འདུས་བྱས་ཤེས་རབ་ལ་ཤེར་ཕྱིན་དུ་
 བཞག་པ་ཡང་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་ཤེར་ཕྱིན་དེ་རྟོགས་པའི་མཐུས་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ངོ་བོ་ཉིད་དེ་
 ལ་བརྟེན་པའི་ཤེར་ཕྱིན་ནི། གང་ཟག་ལ་མཚན་ན་སེམས་ཀྱི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་སྒྲིང་མེད་ན་
 བརྟེན་པ་སེམས་མི་གནས་ལ། སེམས་དེ་མེད་ན་མིག་གི་དབང་པོ་དང་བཅས་པའི་ལྷན་མི་
 གནས་པས་སྒྲིང་དེ་རབ་དུ་གཅེས་པ་ལྟར། དེ་བཞིན་ཉིད་མེད་ན་ཡང་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་
 ཡེ་ཤེས་དམིགས་ [117] པ་གང་ལ་བརྟེན་ནས་ཀྱང་མི་སྐྱེ་ལ། དེ་མེད་ན་དེ་ཐོབ་པའི་ཆེད་དུ་
 སྦྱར་བའི་ལམ་སྟེ་ལམ་ཤེར་ཕྱིན་དང་གཞུང་ཤེར་ཕྱིན་དག་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་
 འབྲས་བུ་ལམ་གཞུང་གི་ཤེར་ཕྱིན་དེ་གསུམ་ཡང་རང་བཞིན་ཤེར་ཕྱིན་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་
 ནོ། །གསུམ་པོ་དེ་དག་ལས་ཀྱང་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ཏེ་འབྲས་བུ་ཤེར་ཕྱིན་ནི་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་གཙོ་བོ་
 གྱི་རང་བཞིན་དང་ཐ་མི་དད་པ་ཞིག་དུ་སྒྲུང་སྟེ་གཉིས་སུ་མེད་པ་དང་ལམ་ཤེར་ཕྱིན་དང་
 གཞུང་ཤེར་ཕྱིན་ཡང་འབྲས་བུ་ཤེར་ཕྱིན་དེའི་ཆེད་དུ་སྦྱར་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བཤད་ནས་སྤར་
 གྱི་ཕྱོགས་སྒྲིང་གི་ལུང་དྲངས་སོ། །འདིས་ཀྱང་ལུང་དེའི་དོན་བརྟེན་པའི་ཤེར་ཕྱིན་ལ་གཙོ་
 བལ་གྱི་ཁྱུང་པར་གྱི་དོན་ལ་འདོད་དེ། བསྐྱབ་བྱའི་དོན་དེ་དང་ལྡན་པས། གཞུང་ལམ་དག་
 ལ་དེ་སྐྱ་ཡིན། ཞེས་པ་དེས་དངོས་བཏགས་ཀྱི་ཁྱུང་པར་མ་བསྟན་ཀྱང་། གཙོ་བལ་གྱི་ཁྱུང་
 པར་བསྟན་ཏེ། བརྟེན་པའི་ཤེར་ཕྱིན་གསུམ་ལས་འབྲས་བུ་ཤེར་ཕྱིན་གཙོ་བོ་ཡིན་ཞིང་།
 གཞུང་དང་ལམ་ཤེར་ཕྱིན་གཉིས་པལ་པའི་དོན་རྟོ། །

2.2.2.1.1.2.1.1.3 དེ་ལས་གཞན་པའི་ལྷན་སོ། །

གསུམ་པ་དེ་ལས་གཞན་པའི་ལྷན་སོ་གྲུ་ཤིང་པའི་དག་ལྡན་ལས། “ཤེས་པའི་རབ་ཡིན་པས་
 རྟོག་ཤེས་རབ་སྟེ་ལྷན་རབ་སྒྲིང་པ་ཉིད་ལ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཤེར་ཕྱིན་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱང་
 དེ་ཡིན་ལ་པ་རོལ་ཡང་ཡིན་པས་ན་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ལོ། །ཕྱིན་པ་ནི་འགོ་བརྟེན་པ་རོལ་དུ་
 སོན་པའོ། །གང་གི་པ་རོལ་ཞེ་ན། འཕགས་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ནི་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་
 པ་རོལ་རྟོ། །དེ་བཞིན་གསེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ནི་དག་པའི་ཡང་པ་རོལ་རྟོ། །སྦྱར་བའི་ལམ་ལ་
 ཅིའི་ཕྱིར་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། དེའི་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཆོས་ཀྱི་སྐྱ་
 མཛད་པ་དང་བཅས་པ་ལ་ཅིའི་ཕྱིར་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། དེའི་

འབྲས་བུ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།”⁴¹⁶ ཞེས་དང་། “འདིར་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ནི་
 རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཏེ། རྣམ་པར་གཡེང་བའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་བརྩའི་གཉེན་པོའི་
 ”⁴¹⁷ ཞེས་སོ། །འདིས་ནི་ས་བརྩའི་མཉམ་གཞག་རྣམས་ཤེར་ཕྱིན་མཆན་ཉིད་པ་དང་སོ་སྟེ་
 དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་བཏགས་པ་བར་བཞེད་དོ། །དེ་ལྟར་བཞེད་པའི་རྒྱ་མཆན་ཡང་སེམས་
 བསྐྱེད་པའི་ལེབ་ལྷོ་སྟེ་བཤད་བྱའི་ཆ་བའི་མདོར། ཆོས་ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཏུ་
 མངོན་པར་རྟོགས་པར་འཆང་རྒྱ་བ་ལ་སོགས་པ་འདི་དང་འདི་འདོད་པས་ཤེར་ཕྱིན་ལ་
 བསྐྱེད་པར་བྱ་ཞེས་ཏུ་མ་ཞིག་གསུངས་པའོ། །དེ་ནས་ “ཤུ་རིའི་བྱས། ཤེར་ཕྱིན་ལ་ཇི་ལྟར་
 སྤྱད་པར་བགྱི” ཞེས་ཞུས་པའི་ལན་ཏུ་སྐྱབ་དང་ལྷན་པ་རྣམས་དང་ནི། ཞེས་པའི་ཐད་ཀྱི་
 སྐྱབ་པ་ལ་གདམས་པའི་ [118] མདོ་བཀའ་རྩལ་ནས་རྣམ་གཡེང་གི་རྣམ་རྟོག་བརྩའི་
 གཉེན་པོ་བྱེད་པ་ཞིག་ཤེར་ཕྱིན་ལ་བརྩོན་པར་གསུངས་སོ། །དེས་ན་ཤེར་ཕྱིན་ནི་མདོ་ལས་
 རྟོག་པ་བརྩའི་གཉེན་པོ་མཆན་ཉིད་པར་བཤད་ལ། མོས་སྤྱོད་ཆོགས་སྤྱོད་ཀྱིས་རྟོག་པ་དེ་
 དག་གི་གཉེན་པོ་བྱེད་མི་རུས་ཤིང་སངས་རྒྱས་ལ་ཡང་གཉེན་པོའི་བྱ་བ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་
 ཤེར་ཕྱིན་བཏགས་པ་བའོ་སྟེ་ཏུ་བསམས་སོ། །ཤུ་རྟེ་པའི་འདོད་ཚུལ་འདི་ཡང་ཐེག་བསྐྱུས་
 ལས། “རྣམ་པར་གཡེང་བ་བརྩའི་པོ་འདི་དག་གི་གཉེན་པོར་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་
 ཐམས་ཅད་ཏུ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་བསྟན་ཏེ། དེ་ལྟར་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་
 པའི་དོན་མཐའ་དག་ནི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་དང་གཉེན་པོ་དང་བཅས་པར་རིག་པར་
 བྱའོ།”⁴¹⁸ ཞེས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་བར་མངོན་ནོ། །རྣམ་གཡེང་གི་རྟོགས་པ་བརྩའི་
 “དངོས་པོ་མེད་དང་དངོས་པོ་དང་། སྒྲོ་འདོགས་པ་དང་སྐྱར་འདེབས་དང་། གཅིག་པ་
 ཉིད་དང་ཐ་དད་དང་། འདོད་པོ་ཉིད་དང་བྱུང་པར་དང་། མིང་ནི་ཇི་བཞིན་དོན་དང་
 ནི། དོན་ནི་ཇི་བཞིན་མིང་ལ་ཞེན། རྣམ་པར་གཡེང་བའི་རྣམ་རྟོག་གང་། དེ་ནི་རྣམ་པ་
 བརྩུར་བཤད་དོ།”⁴¹⁹ ཞེས་བཤད་པ་བཞིན་གཟུང་བར་བྱའོ། །

⁴¹⁶ དག་ལྟན། རྩེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ༡ ཤོག་ 77-བ།

⁴¹⁷ དག་ལྟན། རྩེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ༡ ཤོག་ 84-བ།

⁴¹⁸ ཐེག་བསྐྱུས། རྩེ་བསྟན། སེམས་ཙམ། ལེ 18-ན།

⁴¹⁹ དག་ལྟན། རྩེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ༡ ཤོག་ 84-བ།

སངས་རྒྱལ་ཡེ་ཤེས་ཞབས་ཀྱིས་ “ཤེས་རབ་ནི་སྤྱིར་ན་ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ཡིན་
ན། དེའི་པ་རོལ་ནི་ཆོས་པ་སྤྱོད་པའི་གནས་སྐབས་ན་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པར་
ཡིད་ཆེས་པ་ཡིན་ནོ། །ས་དང་པོ་རབ་ཏུ་དགའ་བ་ལ་སོགས་པའི་གནས་སྐབས་ན་ནི་རྟོག་པ་
ཐམས་ཅད་ཀྱིས་དབེན་པ་ཡིན་ནོ། དེ་ལྟར་གསུངས་པ་གང་དག་དེ་ལྟར་སྤྱོད་པས་དབེན་པའི་
པ་རོལ་དེའི་བདག་ཉིད་ཏུ་གྱུར་པ་དེ་དག་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡིན་ནོ།”⁴²⁰
ཞེས་གསུངས་སོ། །

བེ་མ་ལ་མེ་ཏུས་ནི། “དོན་དམ་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་
རྣམ་པར་དག་པའི་མཆན་ཉིད་ཆོས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཡིན་ནོ། དེ་ལས་གཞན་པ་ནི། སེམས་བསྐྱེད་པ་
དང་། གོ་ཆ་དང་། འབྲུག་པ་དང་། ཆོགས་དང་། དེས་པར་འབྱུང་བའི་སྤྱོད་པའི་མཆན་ཉིད་
སྤྱོད་པ་དག་ཉིད་དོ།” ཞེས་དང་། དེ་ལ་གང་གི་ཆོ་སྤྱོད་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་བྱ་
ན་ནི་ཡུལ་གྱི་བདུན་པ་ཡིན་ནོ། གང་གི་ཆོ་འབྲས་བྱུང་བ་ནི་སྤྱོད་པའི་མཆན་གྱི་བདུན་པ་ཡིན་
ནོ།”⁴²¹ ཞེས་སོ། དེས་ན་དོན་དམ་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་ནི་འབྲས་ [119] བྱ་དང་གཞན་སེམས་
བསྐྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་སྤྱོད་པའི་ཤེས་རབ་ཏུ་མཛད་ནས་སྤྱོད་པ་ལ་བྱེད་ན། ཤེས་
རབ་སྤྱོད་པའི་ནང་གསེས་ཀྱི་ “སྤྱོད་པས་གཟིགས་དབང་ལྷན་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་
པ་ཟབ་མོའི་སྤྱོད་པ་ཉིད་ལ་རྣམ་པར་བཟུང་བོད་” ཞེས་པའི་ལ་དོན་ནི། བྱ་བ་དེའི་སྤྱོད་པའི་མཆན་
ནས་དགོས་པ་ཡི་བདུན་པ་ཞེས་པ་ནི་ཤིང་གི་ཆེད་ཏུ་ཆུ་འབྲེན་པ་ལ་ཤིང་དེ་ལ་ཆུ་འབྲེན་
ཞེས་པ་ལྟར་དགོས་ཆེད་ཡིན་ལ། ཕྱི་མ་སྤྱོད་པའི་ཤེས་རབ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་བྱེད་ན། ཡུལ་གྱི་བདུན་པ་ཞེས་པ་ནི་
ཤིང་ལ་སེམས་ཅན་བྱ་གནས་ཞེས་པ་ལྟར་གནས་གཞིའམ་རྟོན་གནས་ཡིན་ནོ། །མདོར་ན་
ཤེས་སྤྱོད་ཏུ་ཆོས་གསུང་བ་པོ་འཕགས་པ་སྤྱོད་པས་གཟིགས་བྱང་སེམས་ཀྱི་དབང་ཏུ་མཛད་
ན། ད་དུང་འབྲས་བྱ་ཤེས་རབ་ཀྱི་མ་ཐོབ་ཅིང་། འབྲས་བྱ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཟབ་མོའི་སྤྱོད་པ་ཉིད་ལ་
བཟུང་ཞེས་པའི་ལ་དོན་ནི་དགོས་ཆེད་ཀྱི་བཞི་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་བྱེད་རིགས་ལ། སྤྱོད་པའི་ཤེས་
ཐོབ་ཟེན་པ་ཡིན་པས་སྤྱོད་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཟབ་མོའི་སྤྱོད་པ་ཉིད་ལ་བཟུང་ཞེས་པའི་ལ་དོན་ནི་
རྟོན་གནས་ཀྱི་བདུན་པ་ལ་བྱེད་རིགས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་ཤེས་སྤྱོད་གི་ཆོག་ཏུ་གྱུར་པའི་

⁴²⁰ སྤྱོད་པ་ཆོགས་སུ་བཅད་པའི་དགའ་འགྲེལ། ཟེ་བཟུན། ཤེས་ཕྱིན། 9 ཤོག་ 117-ན།

⁴²¹ འཕགས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་ཆེད་བཤད་པ། ཟེ་བཟུན། ཤེས་ཕྱིན། 8 ཤོག་ 270-ན།

“ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཟབ་མོ་སྦྱང་པ་ཉིད་ལ་” ཞེས་པའི་དོན་འབྲེལ་བའི་ཚུལ་
ཡིན་ནོ། དེ་ལྟར་ན་བི་མ་ལ་མི་ཏུ་འདི་དང་ལྷ་མ་གྱི་པ་དང་ཡེ་ཤེས་ཞབས་གཉིས་ཀྱི་ཡང་
སྦྱོར་ལམ་ན་ཤེས་ཕྱིན་མཆན་ཉིད་པ་བཞེད་པ་ཡིན་ནོ།⁴²² །

2.2.2.1.1.2.1.1.3.2 དེའི་འཐད་ཕྱོགས་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་དེའི་འཐད་ཕྱོགས་བསྟན་པ་ནི། དེ་ལྟར་འདོད་པ་ཐ་དད་པ་དེ་དག་ལས་འདིར་
ལྷགས་གང་ཞིག་རང་ལྷགས་སུ་གཞུང་ཞེ་ན། དེ་ལ་ཕྱོགས་སྒྲུང་དང་སྦྱོར་དཔོན་གྱི་བཞེད་པ་
སྦྱོར་དང་ཕྱིས་ཀྱི་དྲིལ་བྱེད་ལ་ཅིག་སྦྱོར་གྱི་ཨར་བྱང་ཚུབ་ཡེ་ཤེས་⁴²³ དང་ཕྱིས་ཀྱི་མཁས་པ་
བྱ་ལྟོན་⁴²⁴ ལྟ་བུ་གཞུང་ལམ་བཏགས་པ་བ་དང་འབྲས་བུ་ཤེས་ཕྱིན་མཆན་ཉིད་པ་ཡིན་པས་
སྦྱོར་ལམ་ན་ཤེས་ཕྱིན་ཡོད་པར་བཤད་པ་བཏགས་པ་བ་ལ་དགོངས་ཤིང་མཆན་ཉིད་པ་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ན་ཡོད་པར་བཞེད་དོ། ། “ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་གཉིས་མེད། །” ཅེས་
སོགས་ཀྱི་ཆོགས་བཅད་ཀྱི་དགོངས་པ་བཅའ་ན་ནི་མཆན་བཏགས་ཀྱི་དོན་དུ་མི་སྤང་གི་
གཙུག་པ་ལ་བཞེད་པར་སྤང་སྟེ། བརྒྱད་སྟོང་དོན་བསྟུན་གྱི་འབྲེལ་པ་སྦྱོར་དཔོན་དགོན་
མཆོག་གསུམ་གྱི་འབངས་ཀྱི་མཇེད་པ་ལས། “འདིས་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་
སྤྱི་དོན་ནམ་པ་གཉིས་སུ་བསྟན་ཏེ། གཙུག་པོ་དང་པལ་བའོ། དེ་ལ་གཙུག་པོ་ནི་གཉིས་སུ་མེད་
པའི་ཡེ་ཤེས་སོ། པལ་པ་ནི་གཞུང་དང་ལམ་གྱི་རང་བཞིན་ནོ། །”⁴²⁵ ཞེས་དང་རྒྱན་སྤང་ལས་
ཀྱང་། “ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་གཉིས་མེད། །ཡེ་ཤེས་དེ་ནི་དེ་བཞིན་གསེགས། །ཞེས་བྱ་བའི་
ཚུལ་གྱིས་གཙུག་པོ་བར་ཆོས་ཀྱི་སྤྱི་དེ་བཞིན་གསེགས་པ་ཉིད་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་
ཡིན་ནོ།”⁴²⁶ ཞེས་པས་སོ། །གཙུག་པལ་གྱི་ཚུལ་དེ་ལྟ་ཡིན་ན་ཡང་ཤེས་ཕྱིན་པལ་པ་ཡིན་ན་
ཤེས་ཕྱིན་མཆན་ཉིད་པ་ཡིན་པས་མ་བྱུང་སྟེ། གཞུང་སྟོང་ཕྱག་བརྒྱ་པ་ལྟ་བུ་ནི་ལྷ་པོ་བཀའ་

⁴²² Golden Rosary ཤོག་ 121 །

⁴²³ མཛོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འབྲེལ་པ་ནམ་འབྱེད། ཤོག་ 187 ལས། “གསུམ་པ་དངོས་དང་བཏགས་པའི་བྱེ་བཞུག་ནི་འབྲས་བུའི་བདག་
ཉིད་ཁོ་ན་དངོས་ཡིན་ཏེ།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

⁴²⁴ སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་དངོས་ཡིན་ལ། ལམ་དང་གཞུང་ནི་བཏགས་པ་བ་ཡིན་ནོ། །ལྷ་གི་སྟེ་མ། རྟོད་མ། ཤོག་ 17 །

⁴²⁵ བརྒྱད་སྟོང་དོན་བསྟུན་གྱི་ནམ་འབྱེད། རྩེ་བརྟན། ཤེས་ཕྱིན། བ་ཤོག་ 304-བ།

⁴²⁶ འབྲེལ་ཆེན་རྒྱན་སྤང་། རྩེ་བརྟན། ཤེས་ཕྱིན། ཆ་ཤོག་ 113-ན།

བསྟན་བཅོས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལས་བཤད་པ་ལྟར་གསུལ་བྱའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྣམ་རིག་མིང་ཚིག་ཏུ་
སྤང་བ་ཙམ་ཡིན་པས་ཤེར་ཕྱིན་མཚན་ཉིད་པ་མིན་ནོ། །གཞུང་ཤེར་ཕྱིན་མཚན་ཉིད་པ་མིན་
ཞིང་བརྒྱད་སྟོང་དོན་བསྟུས་ཀྱི་ཚིགས་བཅད་ཀྱིས་གཙུག་པོ་པལ་གྱི་བྱད་པར་ཙམ་བསྟན་པ་
དེས་ན་ལས་ཤེར་ཕྱིན་ནི་པལ་བ་ཡིན་ཀྱང་མཚན་ཉིད་པར་མི་འགལ་ [120] ཏེ་མི་པལ་བ་
མི་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་པ་བཞིན་ནོ། །

འོ་ན་ལས་ཤེར་ཕྱིན་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་འདོད་ཅེ་ན། འདི་ལ་གསུམ། 1 ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མཚན་
ཉིད། 2 ས་མཚན་མས། 3 དེས་ཚིག་གོ།

1 ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མཚན་ཉིད།

དང་པོ་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མཚན་ཉིད་ལ་གཉིས། 1.1 གནས་གང་ལ་བརྟེན་པའི་མཚན་གཞི། 1.2
མཚན་གཞི་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་མཚན་ཉིད་དོ།

1.1 གང་ལ་བརྟེན་པའི་མཚན་གཞི།

དང་པོ་གང་ལ་བརྟེན་པའི་མཚན་གཞི་ནི། ལ་ཅིག་⁴²⁷ ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ལས་ལྷ་ཀ་ཤེར་ཕྱིན་
མཚན་ཉིད་པར་སྤྲོ་བ་ནི། མགོན་པོ་སྤྲུལ་བྱུང་གྱི་མཛད་པར་གྲགས་པའི་ཤེར་ཕྱིན་ལ་བརྟེན་པ་
ལས། “སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་རང་སངས་རྒྱས། །ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱིས་དེས་བརྟེན་པའི། །ཐར་
ལས་ཁྱོད་ཉིད་གཅིག་བྱ་སྟེ། །གཞན་ཞེས་བཟྱི་བ་མ་མཆིས་དེས། །”⁴²⁸ ཞེས་ཉན་རང་གིས་
ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོག་པར་འདོད་པ་ལྟར་ན་ཉན་རང་དེ་ལ་ཤེར་ཕྱིན་ཡོད་པ་མི་འགལ་

⁴²⁷ གཉལ་ཞིག་འཇམ་དཔལ་རྩྱེད་ཀྱི་གསུང་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་འདོད་ཚུལ་ཡོད་པར་མཛན་ཏེ། གཉལ་རྒྱུ་ཤོག་155 ལས། “གཞན་ཡང་
སྟོབ་པའི་ལས་ན་སྤྱིར་ཐར་པ་མུ་དན་ལས་འདས་པའི་ལས་གཏན་མེད་ཏུ་འགྱུར་ཏེ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་
རོ། །བྱབ་པ་མ་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་ཏེ་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་འདི་ཆོས་ཅན་སྤང་བུ་ཡིན་ཏེ་འདི་ནི་ཐར་པ་ལགས་ཞེས་ཐར་པ་མུ་དན་ལས་
འདས་པའི་ལས་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པས་བྱབ་པར་གསུངས་ཤིང་།” ཞེས་སོ།

⁴²⁸ ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་མའི་བརྟེན་པ། ཐེ་བཟྱན། བརྟེན་ཚིགས། ༡ ཤོག་76-བ།

ཡང་བྱམས་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་སྤྲུལ་ཟེན་ཆོད་དེ་ནི་མཆན་མར་དམིགས་སྒོ་ནས་ཞེས་སོགས་
 དང་། འཕགས་པ་གྲོལ་ཞེ་དང་སྒྲོབ་དཔོན་སེང་གོ་བཟང་པོ་⁴²⁹ གཉིས་ཀྱིས་ཉན་རང་གིས་
 ཆོས་ཐམས་ཅད་སྒྲོས་བྲལ་དུ་རྟོགས་པར་མ་བཤད་ཅིང་སྒྲོས་བྲལ་དུ་རྟོགས་པར་མི་བཞེད་
 པས་རང་ལྷགས་འདྲིར་ཐེག་གསུམ་གྱི་ལམ་ལྷ་ཀ་ཤེར་བྱིན་ཁས་མི་སྤང་ངོ་། །དེས་ན་ཐེག་
 ཆེན་གྱི་འཕགས་ལམ་གསུམ་གྱིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་ཆ་
 རྣམས་ཤེར་བྱིན་གྱི་མཆན་གཞིར་གཟུང་ངོ་། །

1.2 མཆན་གཞི་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་མཆན་ཉིད།

གཉིས་པ་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་མཆན་ཉིད་ནི། ཆོས་ཐམས་ཅད་སྒྲོས་བྲལ་དུ་མངོན་སུམ་དུ་
 རྟོགས་པའི་མཐུན་པ་གང་མི་གནས་པའི་ཐུང་འདས་སུ་བྱིན་པའམ་བྱིན་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་
 ཡང་ཡུམ་མདོ་སྤྱད་པ་ལས། “ཆོས་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་ཐུང་པ། །འདྲི་
 རི་ཤེས་རབ་པ་པོལ་བྱིན་མཆོག་སྤྱད་པ་ཡིན། །” ཞེས་དང་། “གང་ཆོ་འདུས་བྱས་འདུས་མ་
 བྱས་དང་དཀར་ནག་ཆོས། །ཤེས་རབ་རྣམ་པར་བཤེག་ཅིང་བརྟགས་ནས་རྩལ་ཅམ་མི་
 དམིགས་ཆོ། །འཇིག་རྟེན་དག་ན་ཤེས་རབ་པ་པོལ་བྱིན་གངས་འགོ། །”⁴³⁰ ཞེས་སོ། ། [121]

2 ས་མཆོམས།

གཉིས་པ་ས་མཆོམས་ལ་གཉིས། 2.1 བརྟགས་པའི་མཐའ་དགག་པ་ 2.2 གནས་པའི་དོན་
 དགོད་པའོ། །

⁴²⁹ དཔེར་ན་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ལས། “ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པ་དུས་གསུམ་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་ཤེས་པ་མེད་པའི་བྱིན། ཡང་དག་པའི་
 ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་པོལ་བྱིན་པ་དང་རིང་བར་གྱུར་པས་” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

⁴³⁰ ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་པོལ་བྱིན་པ་སྤྲུལ་པ་ཆོགས་སུ་བཅད་པ། ལྷ་ས་བཀའ་འབྲུག་ཤེས་རབ་སྤྲུལ་ཆོགས། ༡ ཤོག་ 191-བ། དང་ 192-བ།

2.1 བཏགས་པའི་མཐའ་དགག་པ།

དང་པོ་བཏགས་པའི་མཐའ་དགག་པ་ནི། ཁ་ཅིག་འབྲེ་ཤེས་རབ་འབར་⁴³¹ ལྷ་བྱ་ན་རེ་སྒྲོབ་
ལམ་རྣམས་གོང་ནས་གོང་དུ་བྱུང་པར་དུ་འགྲོར་ཡོད་པས་ཤེར་ཕྱིན་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ཁོ་
ན་ན་ཡོད་དེ། དེའི་དོན་ནི་ཤེས་པ་རབ་ཀྱི་མཐར་ཕྱིན་ཡིན་པས་སོ། །ཞེས་ཟེར་རོ། །འདི་མི་
འཐད་དེ། དེ་ལྷ་ན་པར་ཕྱིན་གཅིག་ཀྱང་སྒྲོབ་ལམ་ན་མེད་དགོས་པས། ཤེར་ཕྱིན་གཅིག་ཕུའི་
ས་མཆོམས་སུ་མ་བྱུང་པར་ཕྱིན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ས་མཆོམས་ཀྱང་དེ་ལྷར་འདོད་པར་གྱིས་
ཤིག་སྒྲོབ་ལམ་ལ་ཤེར་ཕྱིན་མེད་པར་ཐལ། ཤེར་ཕྱིན་ཡིན་ན་བྱུང་པར་དུ་འགྲོར་མེད་པས་
བྱུང་པའི་ཕྱིར། ཏགས་ཁས། འདོད་ན། སྒྲོབ་ལམ་ལ་སྐྱེན་པ་ལ་སོགས་པའི་པར་ཕྱིན་མེད་
པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་འདོད་སྒྲུལ་ན། བྱང་འཕགས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་གཉིས་
བསྐྱབ་པ་གསུམ་ཆོགས་གཉིས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཕྱིན་དུག་ལ་འཛོག་པས་ཐབས་ཤེས་དེ་དག་
ཐམས་ཅད་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ཁོ་ནར་ཁས་ལོངས་ཤིག །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྒྲོབ་ལམ་ན་
བྱང་སེམས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་གཉིས་སོགས་མེད་པར་ཐལ། བྱང་སེམས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་གཉིས་
ལ་པར་ཕྱིན་དུག་ལ་འཛོག་པའི་ཕྱིར། ཤེར་ཕྱིན་མེད་པའི་ཕྱིར་པར་ཕྱིན་དང་པོ་ལྷ་ཡང་མེད་
དགོས་ཏེ། དང་པོ་ལྷར་པར་ཕྱིན་གྱི་མིང་འཛོལ་པ་ཆོས་རང་བཞིན་མེད་ཏྟགས་ཀྱི་ཤེར་ཕྱིན་
ཀྱིས་ཟིན་པའི་མཐུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྷར་ཡང་ཡུམ་འབར་མ་ལས། “འཁོར་ལོས་བསྐྱར་
བའི་རྒྱལ་པོ་རིན་པོ་ཆེ་ལྷ་བདུན་དང་བྲལ་ན་འཁོར་བསྐྱར་གྱི་མིང་མི་འཛོལ་པོ། །དེ་བཞིན་
དུ་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལྷ་ཡང་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དང་བྲལ་ན་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་
མིང་མི་འཛོལ་པོ། །”⁴³² ཞེས་སོ། །ཡང་སྒྲོབ་ལམ་ན་སྤྱོད་བྱང་རྒྱལ་དུ་བཤོད་པ་དང་ཕྱིན་
སོགས་ལྷ་རྣམས་མཐུན་དུ་མ་ཞོར་བར་འབྲིད་བྱེད་ཀྱི་འཕགས་ལམ་མེད་པ་དང་། པར་ཕྱིན་
དུག་ཚོགས་པས་ས་བཅུ་ཚོགས་པ་མི་འཐད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཤེར་ཕྱིན་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །བྱུང་
པ་ཡོད་དེ། སྤུང་པ་ལས། “རྒྱལ་བ་འདས་དང་མ་བྱོན་ཕྱོགས་བཅུར་གར་བཞུགས་པ། །ཀྱུན་

⁴³¹ Golden Rosary ཤོག་ 123 །

⁴³² ཏྟག་པ་དམན་པ་ཉིད་དང་ནི། ཞེས་པའི་ཐད་ཀྱི་ཉི་མེ་ལེུ་བརྒྱད་མ་སྤྲད་ཆ་ལས། “རབ་འབྱོར་འདི་ལྷ་སྟེ་དཔེར་ན། འཁོར་ལོས་
སྐྱར་བའི་རྒྱལ་པོ་རིན་པོ་ཆེ་ལྷ་བདུན་དང་བྲལ་ན་འཁོར་ལོས་སྐྱར་བའི་མིང་མི་འཛོལ་པོ། །རབ་འབྱོར་དེ་བཞིན་དུ་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལྷ་
ཡང་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དང་བྲལ་ན་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་མིང་མི་འཛོལ་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཏྟག་པ་དམན་པའི་རྣམ་པར་ཏྟག་པ་
ཡིན་ནོ། །” ཟེ་བཞུན། ཤེར་ཕྱིན། ཅ ཤོག་ 75-ན།

ལམ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་འདི་ཡིན་གཞན་མ་ཡིན། །”⁴³³ ཞེས་དང་། “དཔུས་ལོང་དམིགས་བྱ་
[122] མེད་པ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་རྣམས། །ལམ་ཡང་མི་ཤེས་གྲོང་ཁྱིམ་འཇུག་པར་ག་ལ་
འགྱུར། །ཤེས་རབ་མེད་ན་མིག་མེད་པ་རོལ་ཕྱིན་ལྟ་ཡིས། །དམིགས་བྱ་མེད་པས་བྱང་ཆུབ་
རིག་པར་རྒྱས་མ་ཡིན། །”⁴³⁴ ཞེས་འབྱུང་ལ་ཕྱི་མ་པར་ཕྱིན་བཅུ་རྩ་ལྔ་པའི་ས་བཅུ་རྩ་ལྔ་པ་
ནི་གཞུང་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ཉིད་ལས་གསལ་ཏེ། ཕྱིན་པ་ཤེས་རབ་བར་དག་དང་། །ཞེས་
པའི་ཐད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ལས། “ཕྱིན་པའི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་འཁོར་
གསུམ་རྣམ་པར་དག་པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བ་དུག་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཡོངས་སུ་རྩོགས་པས་ས་
བཅུ་ཡང་དག་པར་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་དང་།” ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

གལ་ཏེ་མདོ་སྐད་པ་དང་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱི་ཡུང་དེ་དག་སྟོབ་ལམ་གྱི་པར་ཕྱིན་
བཏགས་པ་བ་ལ་དགོངས་སོ་ཞེ་ན། མི་འཐད་དེ། དངོས་ལ་གཞོན་བྱེད་མེད་པའི་ཕྱིར་
ཏེ། ཡུང་གིས་དངོས་བཏགས་སུ་གསུངས་པའི་དོན་ནི་གཙོ་པོ་ལ་དུ་བཤད་ཟིན་ལ། སྟོབ་ལམ་
རྣམས་ལ་གོང་དུ་འགྲོར་ཡོད་པས་ཤེར་ཕྱིན་མིན་པའི་རིགས་པས་གཞོན་པ་ཡང་མིན་ཏེ། དེ་
ལྟར་པར་ཕྱིན་དང་པོ་ལྟ་ལ་ཡང་གསུངས་པར་འགྱུར་རོ། །སྟོབ་ལམ་ན་ཤེར་ཕྱིན་མེད་པར་
ཐལ། སྟོབ་ལམ་ན་ཡོན་ཏན་གོང་དུ་འགྲོ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཟེར་ན་མ་ཁྲབ་བོ། །རྩ་བར་འདོད་
ན། སྟོབ་ལམ་ན་ཕྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་པར་ཕྱིན་དང་པོ་ལྟ་མེད་པར་ཐལ་ལོ། །སྟོབ་ལམ་ན་
དེ་ལྟ་མེད་པར་འདོད་པར་ཡང་མི་རུས་ཏེ། གཞན་དུ་ན་སྟོབ་ལམ་ན་སྐད་པར་བྱ་བའི་པར་
ཕྱིན་མེད་པས་སྐྱོད་པ་པོ་བྱང་འཕགས་མེད་པར་ཏ་ཅང་ཐལ་ལོ། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྐྱོད་པ་
པོ་བྱང་སེམས་མེད་པར་ཐལ། དེའི་སྐད་བྱ་པར་ཕྱིན་མེད་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རུས་
སོ། །དངོས་ལ་གཞོན་བྱེད་མེད་པ་དེ་ལྟར་སྟོབ་ལམ་ན་ཤེར་ཕྱིན་ཡོད་པར་ཐེག་བསྐྱུས་ལས་
ཀྱང་། “ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི་ཁྱད་པར་མེད་
དེ་ཇི་སྐད་དུ། ཡུང་ལས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་གནས་ནས་
མི་གནས་པའི་རྩིས་ཀྱིས་དེ་ལས་གཞན་པའི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཕྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་

⁴³³ ཤེར་ཕྱིན་སྐད་པ་ཆོགས་སུ་བཅད་པ། ལྷ་བཀའ། ཤེས་རབ་ལྷ་ཆོགས། ༡ ཤོག་ 206-ན།

⁴³⁴ ཤེར་ཕྱིན་སྐད་པ་ཆོགས་སུ་བཅད་པ། ལྷ་བཀའ། ཤེས་རབ་ལྷ་ཆོགས། ༡ ཤོག་ 195-བ།

སྒྲིམ་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།⁴³⁵ ཞེས་སོ། ཁོང་དུ་བཀོད་པའི་ལུང་དང་རིགས་པ་རྒྱབ་པའི་ཚུལ་དེ་ལྟར་ན་སྒྲིམ་ལམ་དང་ཤེར་ཕྱིན་འགལ་བར་འདོད་པ་དག་གིས་བདེ་བར་གསེགས་པ་ཀུན་གྱི་གསེགས་ཤུལ། རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཟག་མེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་སྦྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཡུམ། བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཐར་ལམ་ཆོལ་བའི་མིག་གཅིག་ཕུ་དེ་ཉིད་སྤངས་པས། བྱིས་པ་དང་འདྲ་བའི་སྒྲིམ་པའི་གནས་སྐབས་སུ་དེ་བཞིན་གསེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡུམ་ཤེར་ཕྱིན་གྱིས་སྦྱོང་ཞིང་འཆོ་བ་དང་ཕྲལ་ཞིང་རྒྱལ་སྤྲས་རྣམས་ཀྱི་མིག་ཉམས་པར་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །

2.2 གནས་པའི་དོན་དགོད་པ།

གཉིས་པ་གནད་པའི་དོན་དགོད་པ་ནི། སྦྱིར་བསྟན་བཅས་རྣམས་ལ་འདོད་པ་དུ་མ་ཡོད་པས་དེ་དག་ཕྱོགས་གཅིག་དུ་སྦྱིག་མི་ [123] རུས་པས་རང་གང་འཆད་པའི་གཞུང་དེ་ཉིད་ཆད་མར་བྱེད་དགོས་སོ། །དེ་ལ་རྒྱན་འདིར་སྦྱིན་དང་ཚུལ་སྤྲོས་བཟོད་བཅོན་འབྲུག། ཞེས་པ་ལྟར་ས་དུག་པར་ཕྱིན་དུག་རྫོགས་པས་སྤང་བྱ་དུག་སྤངས་པ་དང་། སྐབས་གསུམ་པར་ཚུ་རོལ་པ་རོལ་མཐའ་ལ་མིན། ཞེས་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཤེར་ཕྱིན་མཐའ་གཉིས་ལ་མི་གནས་པ་གསུངས་པ་སོགས་འབྱུང་བས་སྒྲིམ་ལམ་ན་ཤེར་ཕྱིན་མཆན་ཉིད་པ་ཡོད་ལ། དེས་འབྱུང་རྒྱབ་པའི་ཐད་ཀྱི་ཡུམ་བར་མ་⁴³⁶ ལས་འཇིག་རྟེན་པ་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཕར་ཕྱིན་གཉིས་གསུངས་པ་ལྟར། དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་⁴³⁷ ལས་ཀྱང་བཤད་པའི་ཕྱིར། ལམ་དང་པོ་གཉིས་ཏེ་ཆོགས་སྦྱོར་གཉིས་ལ་ཕར་ཕྱིན་གྱི་སྐྱེ་འཇུག་ཀྱང་མཆན་ཉིད་པ་མིན་ཏེ་འཇིག་རྟེན་པ་ཅམ་དུ་བད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་རྗེ་བཙུན་གྱི་གཞུང་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་དང་དེ་འགྲེལ་པ་ལ་ཆད་མར་གྱུར་པའི་ཐོགས་མེད་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་གཞུང་ཚོད་མེད་ཐེག་བསྐྱས་སོགས་རྣམས་སུ་སྒྲིམ་ལམ་དུ་ཤེར་ཕྱིན་ཡོད་པར་བཤད་པ་མ་གཏོགས་མེད་པར་

⁴³⁵ ཐེག་བསྐྱས། ཐེ་བཙུན། སེམས་ཅན། རི་ཤོག་ 35-བ།

⁴³⁶ ཉི་ཁྱེ་ལུ་བརྒྱད་མ་བར་ཆ་ལས། “ཆོ་དང་ལྷན་པ་ཤྱ་རིའི་བྱ་སྦྱིན་པའི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ནི་འཇིག་རྟེན་པ་ཡང་ཡོད། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་ཡང་ཡོད་དོ། ཐེ་བཙུན། ཤེར་ཕྱིན། ༤ ཤོག་ 3-བ།

⁴³⁷ དཔེར་ན། དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་སེམས་བསྐྱེད་དང་པོ་ལས། “ཕྱིན་པ་ཕྱིན་བྱ་ལེན་པོ་གཏོང་པོས་སྦྱོང་། །འཇིག་རྟེན་འདས་པའི་པ་རོལ་ཕྱིན་ཞེས་བྱ། གསུམ་པོ་དག་ལ་ཆགས་སྦྱོར་གྱུར་པས་དེ། འཇིག་རྟེན་པ་ཡི་པ་རོལ་ཕྱིན་ཅེས་བཙུན། །” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ཐེ་བཙུན། དབུ་མ། ༢ ཤོག་ 202-ན།

བཤད་པ་མེད་ལ། འདིའི་རྩ་བའི་མདོ་རྣམས་སུ་ཡང་འདི་དང་འདི་ནི་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཤེར་
 ཕྱིན་ནོ།⁴³⁸ ཞེས་པ་ལྟར་གྱི་ཤེར་ཕྱིན་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཡིན་པའམ་དེའི་བྱང་ཆོས་སུ་དུ་མ་ཞིག་
 གསུངས་པས་དེའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་བཤད་དོ། །

3 དེས་ཆོག

གསུམ་པ་དེས་ཆོག་ནི། མདོ་ཟླ་རྒྱན་རྒྱན་སོགས་དུག་རེ་རེའི་དེས་ཆོག་བཤད་པའི་སྐབས་
 ལས། “དོན་དམ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་ཤེས་རབ་བཤད་དོ།”⁴³⁹ ཞེས་དང་། ཤུཌྷི་པས་ཀྱང་། “དངོས་
 བོ་དམ་པ་ཤེས་པས་ན་ཤེས་རབ་སྟེ་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ།”⁴⁴⁰ ཞེས་དང་། བེ་
 མ་ལ་མི་ཏའི་ཤེར་སྟོང་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ་ལས་ཀྱང་། “ཀུན་དགའ་བོ་ཤེས་རབ་གང་གིས་དག་
 བའི་རྩ་བ་རྣམས་བསྟོར་བ་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་
 བསྟོར་ན་དེ་དམ་པ་ཡིན་ནམ། ཀུན་དགའ་བོས་གསོལ་བ། བཅོམ་ལྷན་འདས་དམ་པ་ལགས་
 སོ། །བདེ་བར་གཤེགས་པ་དམ་པ་ལགས་སོ། །བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་བ། དེ་བས་
 ན་དམ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་མིང་འཛོལ་པར་
 འགྱུར་རོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལས་གཞན་ལ་ནི་དེས་པའི་ཆོག་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཞིང་སྒྲ་
 སྒྱར་བ་ཡང་དགའ་ལ་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་དེས་པའི་ཆོག་དང་ཡང་འགལ་བར་འགྱུར་
 རོ།”⁴⁴¹ ཞེས་སོ། །དེས་ན་ཤེར་ཕྱིན་ནི་ཆོས་ [124] རབ་ཏུ་རྣམ་དབྱེད་ལ་བཤད་ཀྱང་ཤེར་
 ཕྱིན་ལ་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་སེམས་བྱང་དེ་གཙོ་བོ་ཡིན་པས་རྣམ་འབྱེད་ཅེས་བརྗོད་ཀྱི་སེམས་
 བྱང་ཤེས་རབ་ཁོ་ནར་འདོད་པར་མི་བྱའོ། །

⁴³⁸ དཔེར་ན་ལྷ་རྣམས་ཟུང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་བཤད་བྱ་ཉི་མེ་ལེའུ་བརྒྱད་མ་ལས། “བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་
 ཆེན་པོའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ནི་གང་ཡིན།” ཞེས་པའི་ལན་དུ་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཉི་མེ་ལེའུ་བརྒྱད་མ་བར་ཆ། ཟླ་བ་ལྷན།
 ཤེར་ཕྱིན། ༨ ཤོག་ 9-ན།

⁴³⁹ ཟླ་བ་ལྷན། སེམས་ཙམ། བེ་ཤོག་ 21-བ།

⁴⁴⁰ དག་ལྷན། ཟླ་བ་ལྷན། ཤེར་ཕྱིན། ༥ ཤོག་ 77-བ།

⁴⁴¹ ཤེས་རབ་སྟོང་བོ་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ། ཟླ་བ་ལྷན། ཤེར་ཕྱིན། ༨ ཤོག་ 270-ན།

2.2.2.1.1.2.2 རྒྱལ་པར་བཤད་པ།

གཉིས་པ་པར་བཤད་པ་ལ་ལྟ། 2.2.2.1.1.2.2.1 དངོས་བརྒྱད་ཀྱི་མཚན་
 ཉིད། 2.2.2.1.1.2.2.2 བྲངས་ངེས་པ། 2.2.2.1.1.2.2.3 གོ་རིམ་ངེས་
 པ། 2.2.2.1.1.2.2.4 ས་མཚམས། 2.2.2.1.1.2.2.5 སྒྲིམ་པ་སྤང་བའོ།

2.2.2.1.1.2.2.1 དངོས་བརྒྱད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།

རྣམ་ཀུན་མཁྱེན་ཉིད་ལམ་ཤེས་ཉིད། །དེ་ནས་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད། །རྣམ་ཀུན་
 མངོན་ཚྭ་གས་རྟོགས་པ་དང་། །ཅེ་མེད་མྱིན་དང་མཐར་གྱིས་པ། །སྤྲད་ཅིག་གཅིག་
 མངོན་ཚྭ་གས་བྱང་ཆུབ། །ཆོས་ཀྱི་སྤྲད་དེ་རྣམ་བརྒྱད། །

དང་པོ་དངོས་བརྒྱད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ལ་བརྒྱད་ཀྱི་དང་པོ་རྣམ་མཁྱེན་ནི། ཇི་ལྟ་ཇི་སྟེད་ཀྱི་
 རྣམ་པ་མ་ལུས་པ་སྤྲད་ཅིག་མ་གཅིག་དུ་མངོན་སུམ་དུ་མཁྱེན་པ་འོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་
 ལས། “རྣམ་པ་གང་དག་རྟོགས་གང་དང་མཚན་མ་གང་དག་”⁴⁴² ཅེས་སྟགས་དང་ “རྣམ་པ་
 རི་ཞི་བའོ་”⁴⁴³ ཞེས་གསུངས་པས་རིམ་པ་ལྟར་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའི་རྣམ་པ་མཁྱེན་
 པར་བསྟན་རྟོ། །དབྱེ་ན་ཇི་ལྟ་ཇི་སྟེད་ཀྱི་རྣམ་མཁྱེན་གཉིས་སོ། །

⁴⁴² འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་དུ་བྲངས་པ་དང་། ཉི་ཁྱིལ་འཁྱེད་མ་ལས། “རབ་འབྱོར་འདི་ལྟར་རྣམ་པ་གང་དག་དང་། རྟོགས་གང་དག་
 དང་། མཚན་མ་གང་དག་གིས་ཆོས་རྣམས་བརྫོད་པར་བྱ་བའི་རྣམ་པ་དེ་དག་དང་། རྟོགས་དེ་དག་དང་། མཚན་མ་དེ་དག་དེ་བཞིན་
 གཤེགས་པས་ཐུགས་སྤྲུལ་ཆུད་པས། དེའི་ཕྱིར་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དག་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་
 རྟོགས་པའི་སངས་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱའོ། །” ཉི་ཁྱིལ་འཁྱེད་མ། སྤང་ཆ། ཟླ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ཅེས་གྲགས་ 114-བ།

⁴⁴³ ཉི་ཁྱིལ་འཁྱེད་མ་ལས། “རབ་འབྱོར་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱི་དམིགས་པ་ནི་དངོས་པོ་མེད་པ། བདག་པོ་ནི་བྲན་
 པ། རྣམ་པ་ནི་ཞི་བ། མཚན་ཉིད་ནི་མཚན་ཉིད་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། རབ་འབྱོར་འདི་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱི་དམིགས་
 པ་འོ། །” ཉི་ཁྱིལ་འཁྱེད་མ། སྤང་ཆ། ཟླ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ཅེས་གྲགས་ 155-ན།

གཉིས་པ་ལམ་ཤེས་ཉིད་ནི། ལམ་གསུམ་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་ཤིང་ཡང་དག་མཐའི་
སྐབས་སུ་བཤད་པ་བཞིན་གྱི་རྫོགས་སྒྲིབ་སྤངས་ནས་ཡང་དག་མཐའ་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་
སྒྲོབ་ལམ་མོ། །དབྱེན་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་སོགས་ཤེས་པའི་ལམ་ཤེས་གསུམ་མོ། །

གསུམ་པ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ནི། གཞི་ཐམས་ཅད་གང་ཟག་གི་བདག་གིས་སྟོང་པར་
རྟོགས་པའི་སྟོང་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་བལ་བའི་ཉི་ཆོ་བའི་མཐུན་པའོ། །དབྱེན་ཉན་རང་གི་གཞི་
ཤེས་གཉིས་སོ། །དེ་ནས་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ནི་ཞེས་པའི་སྐབས་སུ་“དེ་ནས་” ཞེས་པ་བརྒྱད་
པོ་འདིའི་གོ་རིམ་སྟོན་པའི་ཆོག་གོ། །

བཞི་པ་རྣམ་ཀུན་མངོན་རྫོགས་རྟོགས་པ་ནི། མཐུན་གསུམ་གྱི་རྟོགས་པ་ལ་སྒྲོམ་བྱུང་གི་རང་
དབང་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ་གཞི་ལམ་རྣམ་པ་བདེན་པའི་སྐྱེ་བ་མེད་པ་སྟེ་སྐྱེ་མེད་གསུམ་
བསྐྱས་ཏེ་སྒྲོམ་པའི་སེམས་དཔའི་རྣལ་འབྱུང་རོ། །བསྐྱས་ཏེ་སྒྲོམ་པའི་དོན་ནི། སྐབས་བཞི་
པའི་མཆོམས་སྐུར་ཐད་ཀྱི་གསེར་ཕྱེད་ལས། “དེས་ན་ཐོས་བསམ་གྱིས་གཏན་ལ་འབབས་པ་
ན་དེ་གསུམ་སོ་སོའི་མཆོན་ཉིད་རེ་རེ་ནས་མ་འདྲེས་པར་དཔྱད་པ་དེ་ལྟ་བུ་མིན་པར་སྒྲོམ་
པའི་ཆོ། གཞི་ལམ་རྣམ་པ་སྐྱེ་བ་མེད་པར་རྟོགས་པའི་རྟོགས་པ་གསུམ་པོ་དེ་དུས་གཅིག་དུ་
རྒྱུད་ལ་བསྐྱེད་པའོ། །”⁴⁴⁴ ཞེས་པ་ལྟ་རོ། །དབྱེན་ “གཟུགས་ལ་སོགས་ལ་མི་གནས་ཕྱིར། །”
ཞེས་པའི་སྐབས་ནས་བརྟན་པའི་སྦྱར་བ་ཉི་ཤེས། །

ལྔ་པ་ཆེ་མོར་ཕྱིན་པ་ནི། རྣམ་རྫོགས་སྦྱར་བ་ལ་བརྟེན་ནས་གཞི་ལམ་རྣམ་པ་བདེན་པའི་སྐྱེ་
མེད་གསུམ་བསྐྱས་ཏེ་སྒྲོམ་པ་ལ་སྒྲོམ་བྱུང་གི་དབང་དུ་སྐུར་པའི་སེམས་དཔའི་རྣལ་འབྱུང་
རོ། །དབྱེན་དོད་ཆེ་སྦྱར་ལ་སོགས་པའི་ཆེ་མོ་བདུན་ནོ། །

⁴⁴⁴ གསེར་ཕྱེད་། སྤྲང་ཆ། ཤོག་ 178 །

དུག་པ་མཐར་གྱིས་པ་ནི། མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ཤེས་ནམ་ཅིག་ཅར་དུ་སྐྱེ་བའི་རྟོག་པ་བརྟན་པོར་
 [125] བྱ་བའི་ཕྱིར་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ནམ་པ་ནམས་རིམ་གྱིས་སྒྲིམ་པའི་སེམས་དཔའི་ནལ་
 འཕྱོར་རོ། །དབྱེན་མཐར་གྱིས་པ་བརྟན་གསུམ་སྟེ་སྐྱེན་པ་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་པར་ཕྱིན་བར་གྱི་
 མཐར་གྱིས་སྐྱོར་བ་དུག་དང་། སངས་རྒྱས་ཆོས་དག་འདུན་ཚུལ་བྱིམས་གཏོང་བ་ལྟ་རྒྱུ་
 དན་པའི་མཐར་གྱིས་སྐྱོར་བ་དུག་དང་། དངོས་མེད་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་མཐར་གྱིས་སྐྱོར་བ་དེ་
 དག་གོ།

བདུན་པ། སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་གིས་མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཚུབ་པའི་སྐྱོར་བ་ནི། མཁྱེན་
 གསུམ་རིམ་གྱིས་སྒྲིམ་པ་མཐར་ཐུག་པའི་སེམས་དཔའི་ནལ་འཕྱོར་རོ། །དོན་གཅིག་ཡིན་ཀྱང་
 རྟོག་པས་དབྱེན་ནམ་པར་སྐྱེན་པ་མ་ཡིན་པའི་སྐད་གཅིག་མའི་སྐྱོར་བ་སོགས་བཞིའོ།

བརྒྱད་པ་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ནི། སྐྱོར་བ་བསྒྲུམས་པའི་འབྲས་ལྷ་མཐར་ཐུག་ཟག་མེད་ཀྱི་ཡན་ལག་དུ་
 མ་དང་ཐུན་པ་སྟེ། སྐྱོབ་དཔོན་ཡེ་ཤེས་སྟོང་པོས་མཛད་པའི་དབུ་མ་བདེན་གཉིས་
 ལས། “ཅིའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་ལ་ཆོས་སྐུ་ཞེས་བྱ་བེར་ན། ཡོན་ཏན་ནམ་ཆོས་ནམས་
 ཀྱན་གྱི་ལུས་ཏེ་ཆོགས་པ་ཡིན་ཕྱིར། ཆོས་ཀྱི་ལུས་ཡིན་ཏེ་ཡོན་ཏན་བསམ་ལས་ཀྱན་གྱི་རྟེན་
 བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཞེས་བརྗོད་པ་ནི་རིགས་པའི་རྗེས་འབྲང་དང་སྐུ་ཞེས་བརྗོད་པ་ནི་ངོ་
 བོ་ཉིད་དུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། སྐྱོབ་པ་སངས་རྒྱས་ནམས་ཀྱི་ཆོས་སྐུ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན། །”⁴⁴⁵
 ཞེས་སོ། །དེའི་དོན་ནི། དེའི་དཀའ་འབྲེལ་དུ་ “ལུས་ནི་ཆོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ནི་
 ཆོས་སམ་ཡོན་ཏན་ནམས་ཀྱི་ཆོགས་སམ་སྐུ་ཞེས་བྱ་སྟེ་རྒྱ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ལ་འབྲས་ལྷ་
 ཡོན་ཏན་ནམ་ཆོས་ཀྱི་ཆོགས་ཏེ་བར་བཏགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་རྒྱ་ཉིད་ཡིན་སྟེ་པ་
 ལ་བཤད་པ། འཛིག་རྟེན་པ་དང་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་
 ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ”⁴⁴⁶ ཞེས་དང་། “དེ་ལྟ་བུས་ན་ཆོས་སྐུ་ཞེས་པ་འདིས་ནི་ཆོས་ཞེས་བྱ་བའི་

⁴⁴⁵ བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་ནམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པ། ཟླ་བཟླ་ན། དབུ་མ། ས་ཤོག་ 3-ན།

⁴⁴⁶ ཞིབ་འཆོས་མཛད་པར་གྲགས་པའི་བདེན་གཉིས་ནམ་པར་འབྱེད་པའི་དཀའ་འབྲེལ་ ཟླ་བཟླ་ན། དབུ་མ། ས་ཤོག་ 50-ན།

སྐྱེ་འབྲས་བྱེ་ཤེས་བྱེད་རིགས་པར་བརྗོད་པ་ཡིན། སྐྱེ་ཞེས་བྱ་བའི་སྐྱེ་ནི་ཚགས་པའི་ངོ་བོ་
ཉིད་དུ་བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ” ཞེས་སོ། །དབྱེ་ན་ངོ་བོ་ཉིད་སྐྱེ་སྐྱེ་གས་སྐྱེ་བཞིའོ། །

ཚེས་ཀྱི་སྐྱེ་དང་དེ་ནམས་བརྒྱད། །ཅེས་པའི་སྐབས་སུ་ “དེ་ནམ་བརྒྱད་” ནི་ཚེས་ངེས་གཟུང་
གི་སྒྲིང་པོ་ཅན་ནོ་ཞེས་པའི་ཚུལ་གྱིས་མངོན་རྟོགས་ནི་བརྒྱད་པོ་འདིར་ངེས་ཀྱི། མ་ཆང་བ་
དང་སྟག་པ་ནི་མིན་ནོ”⁴⁴⁷ ཞེས་པའོ། །

2.2.2.1.1.2.2.2 གྲངས་ངེས་པ།

གཉིས་པ་གྲངས་ངེས་པ་ནི། ཅིའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་བརྒྱད་དུ་གྲངས་ངེས་ཤིན། གང་ཟག་གཅིག་
འཆང་རྒྱ་བ་ལ།

1. ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་དང་།
2. ཉམས་སུ་ལེན་པའི་ལམ་དང་།
3. འབྲས་བྱ་གསུམ་དུ་གྲངས་ངེས་ལ།

དེ་ཡང་།

1. དང་པོ་ལ་མཁྱེན་གསུམ་དང་།
2. གཉིས་པ་ལ་སྦྱར་བཞི་དང་།
3. གསུམ་པ་ལ་ཚེས་སྐྱར་ངེས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། [126]

⁴⁴⁷ དེ་ལྟར་ཡང་གསེར་སྒྲིང་པའི་རྟོགས་དཀའ་ལྡང་བ་ལས། “དེ་ནམ་བརྒྱད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་ནི་བརྒྱད་པོ་དེ་དག་
གིས་ཡོངས་སུ་རྟོགས་པ་ཡིན་ཏེ་སྟག་མ་མེད་པ་དང་མ་ཆང་བ་མེད་པ་འདི་དག་ཁོ་ནས་འཆང་རྒྱ་བ་ཉིད་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །” ཞེས་
སོ། །རྟོགས་དཀའ་ལྡང་བ། ཐེ་བཟམ། ཤེར་ཕྱིན། ༩ ཤོག་ 149-ན།

ཨ་ཏི་ཤའི་མཛད་པར་གྲགས་པའི་དོན་བསྟུས་སྒྲོན་མེར། “ཐོས་བསམ་ཡུལ་དུ་མཐུན་པ་
གསུམ། སྒྲོམ་པའི་དུས་སུ་སྒྱུར་བ་བཞི། །འབྲས་བུའི་མཐར་ཐུག་ཆོས་ཀྱི་སྒྱུ།”⁴⁴⁸ ཞེས་པ་ཉར་
རོ།

འོ་ན་ཤེས་བྱ་ལ་མཐུན་གསུམ་དུ་ངེས་པ་ཅི་ཞེ་ན། དཔེར་ན་ཆོང་པ་ཆོང་གི་ཁེ་ཡོད་པར་ཐོས་
ན་དེ་ཐོབ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལ་འབྲུག་པ་ཉར། དང་པོར་འབྲས་བུ་ལ་བྱོད་པའམ་དགའ་བ་སྦྱིད་
པའི་དོན་དུ།

1. རང་གཞན་གྱི་དོན་གཉིས་དང་ཐུན་པའི་རྣམ་མཐུན་བསྟན་དོ།
2. དེ་ཐོས་ན་དེའི་ཐབས་ལ་འབྲུག་པས་དེའི་ཐབས་ལ་ལམ་ཤེས་དང་།
3. དེའི་གོལ་ས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཤེས་པ་ཡང་གཞི་ཤེས།

ལ་རག་ལས་པས་དེ་ནས་གཞི་ཤེས་བསྟན་ཏེ་དོན་བསྟུས་སྒྲོན་མེ་དེ་ཉིད་ལས། “ཐོས་བསམ་
དུས་སུ་འབྲས་བུ་དང་། རྒྱ་དང་གོལ་ས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་དག་དུ། །གཏན་ལ་ཕབ་པ་རྫོགས་པ་
ཡིན།”⁴⁴⁹ ཞེས་སོ།

འོ་ན་ཉམས་ལེན་ལ་སྒྱུར་བཞིར་ངེས་པ་ཅི་ཞེ་ན། མཐུན་གསུམ་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ཙམ་གྱིས་མི་
ཆོག་པས་དེ་ཉམས་སུ་ལེན་དགོས་ལ། དེ་ལ་ཡང་ལམ་གྱི་རྟོགས་པ་རང་རྒྱུད་ལ་མ་སྦྱིས་པ་
སྦྱིད་པར་བྱེད་པ་དང་སྦྱིས་ཟིན་ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་པས་བཞིར་ངེས་ཏེ།

1. རྣམ་ཀུན་ནི་མ་ཐོབ་པ་ཐོབ་བྱེད་ཡིན་ལ།
2. ཕྱི་མ་ནི་ཐོབ་པའི་སྐབས་དང་།
3. མཐར་གྱིས་པ་ནི་ཐོབ་ཟིན་ཁྱད་པར་ཙན་དུ་སྦྱིད་བྱེད་དང་།
4. སྐད་ཅིག་མ་ནི་དེ་གྲུབ་པའི་སྐབས་ཙམ་ཡིན་པས་སོ།

⁴⁴⁸ དོན་བསྟུས་སྒྲོན་མེ། ཐེ་བཟན། ཤར་བྱིན། བཤུག་ 231-ན།

⁴⁴⁹ དོན་བསྟུས་སྒྲོན་མེ། ཐེ་བཟན། ཤར་བྱིན། བཤུག་ 231-ན།

འོ་ན་རྒྱ་འབྲས་སྐྱོར་གཅིག་ནམ་ཀུན་དང་ཅེ་ཙམ་ལྟ་བུ་ཞིག་གིས་ཆོག་མཛད་གཉིས་ཀྱིས་དོན་ཅི་
 ཞིག་བྱ་ཞེ་ན། དབང་དུ་བྱེད་པ་རྒྱ་འབྲས་མེད་ན་འབད་མེད་ལྷན་གྲུབ་ཀྱི་ཆོས་སྐྱེ་མི་འཕྲོ་
 ལ། བརྟན་པ་རྒྱ་འབྲས་མེད་ན་ཆོས་གཅིག་མཛོན་དུ་བྱས་པ་ན་ཐམས་ཅད་མཛོན་དུ་བྱེད་
 པའི་ནམ་མཁུན་མི་འཕྲོ་པས་གཉིས་ཀ་དགོས་སོ་ཞེས་སྒྲིན་གྱི་མཁས་པ་ཨར་བྱང་ལྟ་བུ་
 ཤེས་⁴⁵⁰ ལྟ་བུས་འཆད་དོ། །དེས་ན་དབང་དུ་བྱ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་འབྲས་ནམ་ཀུན་དང་ཅེ་ཙམ་
 གཉིས་ཀྱི་ལག་རྒྱུ་མི་འབད་མེད་ལྷན་གྲུབ་ཀྱི་ཆོས་སྐྱེ་དང་། བརྟན་པའི་རྒྱ་འབྲས་མཐར་
 གྱིས་དང་སྐད་ཅིག་མ་གཉིས་ཀྱི་ལག་རྒྱུ་མི་ཆོས་གཅིག་མཛོན་དུ་བྱེད་ན་ཆོས་ཀུན་མཛོན་
 དུ་བྱེད་ཅུས་པའི་ནམ་མཁུན་ཏོ། །འདི་ལྟར་ཡང་བཤད་ཅུས་ཏེ།

1. རྟོགས་པ་རྒྱུད་ལ་མ་སྐྱེས་ན་ཤེས་པ་ཅམ་གྱིས་སྤང་བུ་འཛོམས་མི་ཅུས་པས་དེ་སྐྱེད་
 པའི་ཐབས་ནམ་ཀུན་དང་།
2. རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་ནས་དབང་དུ་གྱུར་པ་ཉིད་ཅེ་ཙམ་ [127] ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །

རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་པ་དེ་ཡང་ཡིད་ལ་དམིགས་ནམ་ཆོས་གཅིག་མཛོན་དུ་བྱེད་པ་ལས་ཆོས་ཀུན་
 མཛོན་དུ་བྱེད་ཅུས་པའི་བར་ཡང་ནས་ཡང་དུ་གསལ་བར་གསེས་མ་བཟུང་ན་སྐྱེད་པ་ཅམ་
 གྱིས་ལམ་མཐར་བྱིན་པར་མི་ཅུས་པས་དེ་ལ་ནི།

3. མཐར་གྱིས་སྦྱོར་བ་དང་།
4. སྐད་ཅིག་མའི་སྦྱོར་བ་གཉིས་དགོས་ཏེ་རྒྱ་འབྲས་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །

མ་སྐྱེས་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་དང་སྐྱེས་ཟིན་བྱུང་པར་དུ་བྱེད་པ་གཉིས་ལ་རྒྱ་འབྲས་སྐྱོར་
 གཉིས་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཆན་དེས་ན་བཞིར་དེས་སོ་ཞེས་ཀྱང་བྱའོ། །དོན་བལྟས་སྒྲིན་མེ་དེ་ཉིད་
 ལས། “སྐྱོམ་པའི་དུས་སུ་སྦྱོར་བ་དང་། །གནས་སྐབས་འབྲས་བུ་བརྟེན་བྱེད་དང་། །རྒྱ་ཡི་
 མཐར་བྱུག་དག་གིས་རྫོགས། །”⁴⁵¹ ཞེས་སོ། །

⁴⁵⁰ མཛོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་ནམ་འབྲེད། ཤོག་ 204 ལ་རིགས་པ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་གསལ། །

⁴⁵¹ དོན་བལྟས་སྒྲིན་མེ་མེ་བཟུང་། ཤེར་བྱིན། ཐ་ཤོག་ 231-ན།

མཐར་གྱིས་པ་དང་སྐད་ཅིག་མའི་སྒྱུར་བའི་བྱད་པར་བཤད་པ་ལ། མཐར་གྱིས་པ་ཞེས་པ་
ནི་རིམ་གྱིས་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པས་མཐུན་གསུམ་རིམ་གྱིས་སྒོམ་པའི་དོན་ནི། སྒྱིན་པ་ལྟ་བུ
གཅིག་ཀྱང་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་སོགས་པའི་དཀར་ཆོས་གཞན་དང་རིམ་པ་ལྟར་སྒྲེལ་ནས་ཉམས་
སུ་ལེན་པའོ། །སྐད་ཅིག་མ་ནི། དེ་ལྟར་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་རིང་དུ་འདྲིས་པས་ཟག་མེད་གཅིག་
མངོན་དུ་བྱས་པ་ན་ཐམས་ཅད་མངོན་དུ་བྱེད་ཀྱས་པ་སྟེ་མཐར་ཐུག་པའི་སྐབས་སོ། །

ནམ་ཀུན་དང་མཐར་གྱིས་པའི་བྱད་པར་བཤད་པ་ལ། ནམ་ཀུན་ནི། གཙོ་བོར་མཉམ་བཞག་
ན་སྒྲིང་བའི་དོན་ལ་གོམས་པར་བྱས་ནས་མངོན་རྟོགས་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་ལ། མཐར་གྱིས་པ་
ནི། གཙོ་བོར་རྗེས་སྐྱོབ་ན་སྐྱེས་པ་དང་མ་སྐྱེས་པའི་མངོན་རྟོགས་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་སྒོམ་ཡིན་
ནོ། །དེ་ལྟར་མཐུན་གསུམ་བཤད་པའི་སྐབས་ལས་བྱུང་བ་ལྟར་ཐོས་བསམ་གྱིས་གཏན་ལ་
ཕབ་ནས་སྐབས་བཞི་པ་ནས་བདུན་པ་དག་ལས་བཤད་པར་ལྟར་སྒྱུར་བས་ཉམས་སུ་སྒྲངས་
པའི་འབྲས་བུ་ནི་ཆོས་སྐུ་གཅིག་ལུང་ཟད་པས་དངོས་པོ་བརྒྱད་དུ་གྲངས་ངེས་སོ། །

2.2.2.1.1.2.2.3 གོ་རིམ་ངེས་པ།

གསུམ་པ་གོ་རིམ་ངེས་པ་ནི། དོན་བསྟུས་སྒྲོན་མེད། “གོ་རིམ་སྐྱེ་བའི་རིམ་པ་སྟེ། མཐུན་
གསུམ་སྒྱུར་བཞི་འབྲས་བུ་ཆོས་སྐུ་གསུམ་ལས་དང་པོ་མཐུན་གསུམ་ཐོས་བསམ་བྱེད་པས་
ན། དེ་ཡི་ཡུལ་ནི་སྒྲོན་དུ་བཤད། དེ་ཡང་དང་པོ་འབྲས་བུ་ནམ་མཐུན་ཤེས་བྱེད། དེ་ནས་རྒྱ་
ལམ་ཤེས་དང་སྤང་བྱ་གཞི་ཤེས་དག་རིམ་པ་བཞིན་དུ་གཏན་ལ་འབབས། སྒྱུར་བ་བཞི་ཡི་
རིམ་པ་ཡང་། །ནམ་ཀུན་མངོན་རྟོགས་ཆོག་ལམ་ནས། ཡིད་པས་དང་པོར་ནམ་ཀུན་བསྟན་
པ་ཡིན། དེ་ནས་ཅེ་སྒྱུར་མཐར་གྱིས་སྐད་ཅིག་གསུམ་པོ་རིམ་བཞིན་སྐྱེ། ཚུལ་དེ་ལྟར་དེ་ནི་
དངོས་པོ་བརྒྱད་ཀྱི་གོ་རིམ་སོ། །”⁴⁵² ཞེས་འབྲུང་ཡང་སྒྲོན་གྱི་མཐས་ [128] པ་ཨར་བྱང་

⁴⁵² དོན་བསྟུས་སྒྲོན་མེ། ཟེ་བསྟན། ཤར་ཕྱིན། ཐ་ཤོག་ 231-ན།

ཐུབ་ཡེ་ཤེས་ལྷ་བྱས་⁴⁵³ མཁྱེན་གསུམ་བཤད་པ་དང་སྒྱུར་བཞི་དང་ཆོས་སྐྱོད་ནི་རིམ་པའོ་
 ཞེས་གསུང་བ་ཉིད་འཐད་དེ། འོན་པ་ལྷུས་སྒྲོན་མེ་ལྷར་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བའི་རིམ་པ་བྱེད་པ་མ་
 ཡིན་ནོ། །འཐད་མི་འཐད་ཀྱི་བྱུང་པར་དེ་ལ་བཤད་པའི་རིམ་པ་ནི་རིམ་པ་དེ་ལྷར་བཤད་ན་
 ཉན་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རྟོགས་སྒྲུབ་བ་གཅིག་ཡིན་ལ། འོན་ཀྱི་རིམ་པ་ནི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་རིམ་པ་
 ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་རྣམ་ཀུན་དང་ཅེ་མོ་ནི་རྒྱ་འབྲས་ཡིན་ལ། ཅེ་མོ་དང་མཐར་གྱིས་པ་ཅེ་མོ་ཐོབ་
 པས་མཐར་གྱིས་པ་སྒྲོམ་པར་སྒྲོབ་དཔོན་⁴⁵⁴ ཀྱིས་བཤད་ཀྱང་ཅེ་མོ་བསམ་པས་མཐར་གྱིས་པ་
 འཕངས་པའི་འབྲས་བུ་མེན་པས་དེ་གཉིས་ལ་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་བྱུང་པར་མི་འཇོག་གོ།

2.2.2.1.1.2.2.4 ས་མཆོམས།

བཞི་བ་ས་མཆོམས་ལ་གསུམ། 2.2.2.1.1.2.2.4.1 མཁྱེན་གསུམ། 2.2.2.1.1.2.2.4.2
 སྒྱུར་བཞི། 2.2.2.1.1.2.2.4.3 ཆོས་སྐྱོད་ས་མཆོམས་སོ། །

2.2.2.1.1.2.2.4.1 མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ས་མཆོམས།

དང་པོ་མཁྱེན་གསུམ་ནི། བྱང་སེམས་ལ་གཞི་ཤེས་དང་ལམ་ཤེས་དང་སངས་རྒྱས་ལ་མཁྱེན་
 པ་གསུམ་ག་མཆོན་ཉིད་པ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། མཆོད་བཟླ་དུ་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་
 རྟེན་དང་བྱེད་ལས་མི་འདྲ་བར་གསུངས་ཤིང་། ལུས་རྣམ་གཞག་དུ་ཡང་ “སྤྱབ་པའི་རྣམ་
 ཀུན་མཁྱེན་པ་ཉིད་” ཅེས་དང་། “བྱང་ཐུབ་སེམས་དཔའ་མཐས་རྣམས་ཀྱི། །ལམ་ཤེས་ཉིད་
 བེ་དེ་འདྲར་བཤད། །” ཅེས་དང་། “ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་མཐོང་བའི་ལམ། །དེ་འདྲ་ཀུན་ཤེས་
 ཉིད་དུ་འདོད། །” ཅེས་རྟེན་ངེས་པ་ཅན་དུ་མཛད་པ་དང་། མདོ་ལས་ཀྱང་། རྟེན་སོ་སོའི་
 རྒྱུད་དང་འབྲེལ་བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །མཆོད་བཟླ་དུ་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་རྟེན་དང་

⁴⁵³ མདོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་རྣམ་འབྲེད། ཤོག་ 208 ལས། “གོ་རིམ་ངེས་པ་ནི་རྒྱལ་ལ་གཉིས་ལས། མཁྱེན་པ་གསུམ་ནི་བཤད་
 པའི་རིམ་པ་ཡིན་ལ་སྒྱུར་བ་བཞི་དང་ཆོས་སྐྱོད་ནི་དོན་གྱི་རིམ་པ་ཡིན་ནོ། །” ཞེས་སོ། །

⁴⁵⁴ འགྲེལ་པ་དོན་གསལ། ཤོག་ 174 ལས། “ཅེ་མོའི་མདོན་པར་རྟོགས་པ་ཐོབ་པ་སོ་སོ་བ་དང་བལྟས་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པའི་དོན་
 རྣམས་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་སྒྲགས་ནས་བརྟན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་སྒྲོམ་པར་བྱེད་པས་མཐར་གྱིས་པའི་མདོན་པར་རྟོགས་པ།” ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

བྱེད་ལས་མི་འདྲ་བར་གསུངས་ཏེ། “ཉན་ཐོས་ཞི་བ་ཆོལ་རྣམས་” ཞེས་པས་རྟེན་ཉན་རང་
 དང་། “ཉེར་ཞི་བྲིད་མཛད་གང་ཡིན་དང་” ཞེས་པས་བྱེད་ལས་དང་། “འགྲོ་ལ་ཕན་པར་
 བྱེད་རྣམས་” ཞེས་པས་རྟེན་བྱང་སེམས་དང་། “འཇིག་རྟེན་དོན་སྦྱབ་མཛད་པ་དང་”
 ཞེས་པས་བྱེད་ལས་དང་ “ཐབ་རྣམས་” ཞེས་པས་རྟེན་སངས་རྒྱས་དང་། “སྣ་ཆོག་ལས་འདི་
 གསུངས་པ་” ཞེས་པས་བྱེད་ལས་གསུངས་ཏེ། འདིར་ནི་རགས་པ་ཙམ་ཞིག་ལས་མ་
 གསུངས་ཀྱང་རྒྱས་པར་ཤེས་འདོད་ན་མཆོད་བཙོན་གྱི་འབྲེལ་བཤད་ལ་སྟོན་ཤིག །མདོ་
 ལས་རྟེན་སོ་སོའི་རྒྱུད་དང་འབྲེལ་བ་གསུངས་ཏེ། ཉི་མེ་ལེའུ་བརྒྱུད་མ་ལས། “རབ་འབྱོར་
 གྱིས་གསོལ་པ། བཙམ་ལྷན་འདས་ཅིའི་སྦྱང་དུ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉིད་ཉན་ཐོས་དང་
 རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ལགས། བཙམ་ལྷན་འདས་གྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། རབ་འབྱོར་ཐམས་
 ཅད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་ནང་དང་ཕྱིའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་ཆོས་འདི་དག་ཡིན་ལ། དེ་དག་ཐམས་
 ཅད་ནི་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཤེས་གྱི། ལམ་ཐམས་ཅད་གྱིས་ཀྱང་མ་
 ཡིན། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་གྱིས་ཀྱང་མ་ཡིན་ནོ། །”⁴⁵⁵ ཞེས་སོགས་འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་དུ་
 གྲངས་པ་ལྟར་རོ། །དེས་ན་བྱང་སེམས་དང་སངས་རྒྱས་ལ་གཞི་ཤེས་ཡོད་པར་གསུངས་པ་ནི་
 གཉེན་པོ་གཞི་ཤེས་ལ་དགོངས་ཤིང་དེ་ནི་སྤང་བྱའི་སྒོ་ནས་མིང་བཏགས་པའོ། །བྱང་
 འཕགས་ཀྱི་རྒྱུད་ཀྱི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་རྟོགས་རིགས་སུ་གནས་པའི་མཐུན་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་
 གཞི་ཤེས་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཁྱོད་སྤང་བྱ་གཞི་ཤེས་དེའི་འགལ་ལྷན་གཉེན་པོ་ཡིན་པའི་བྱེད་པ། སྐབས་
 བཞི་པར་ “དམིགས་པ་ཞེས་བྱ་གང་ཡིན་དང་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་བྱང་སེམས་ལ་རྣམ་མཐུན་
 གྱི་སྦྱོར་བ་བཤད་པ་ནི་རྣམ་མཐུན་དེའི་རྒྱ་ལ་དགོངས་ཤིང་། “ཀུན་མཐུན་ཉིད་གསུམ་ཆོས་
 རྣམས་ཀྱི་” ཞེས་པ་ལྟར་གྱི་མཐུན་གསུམ་གྱི་མཆོད་ཉིད་སོགས་བཤད་པ་ནི་སྦྱོ་མེད་གསུམ་
 སྒོམ་པའི་རྣལ་འབྱོར་ཡོད་པ་ལ་དགོངས་ལ། སྐབས་བརྒྱུད་པར་ “རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་
 ཉིད་དང་” ཞེས་སངས་རྒྱས་ལ་མཐུན་གསུམ་གྱི་མཆོད་ཉིད་སོགས་བཤད་པ་ནི་མཐུན་
 གསུམ་ཡུལ་གསུམ་གཞི་གཉེན་རྣམ་པ་གསུམ་ཇི་ལྟ་བུ་བཞིན་རྟོགས་པ་ཙམ་ལ་དགོངས་གྱི།
 མཆོད་ཉིད་པ་མེན་ཏེ། དཔེར་ན་འབྲུལ་པའི་གནས་ལུགས་ཏེ་ཀུན་རྫོབ་པའི་གནས་ལུགས་
 ཇི་ལྟ་བུ་བཞིན་རྟོགས་ [129] པ་ཡིན་ཀྱང་འབྲུལ་ཤེས་སམ་སྟོ་ཀུན་རྫོབ་དུ་མི་འགྲོ་བ་
 བཞིན་ནོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་མཐུན་གསུམ་གྱི་ཡུམ་གཞི་གཉེན་རྣམ་གསུམ་རྟོགས་པ་ཡོད་

⁴⁵⁵ ཉི་མེ་ལེའུ་བརྒྱུད་མ། ཟླ་བཟླ་ན། ཤེར་བྱིན། ཅ ཤོག 145-ན།

ཀྱང་། དེ་ཙམ་གྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་མཐུན་གསུམ་ཡོད་པ་འཛིག་མི་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན།
 སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་འབྲུལ་པའི་གནས་ལྷགས་རྟོགས་པ་ཡོད་ཀྱང་དེ་ལ་འབྲུལ་ཤེས་ཡོད་མི་
 དགོས་པ་བཞིན་ནོ། །ལྷང་གི་དགོངས་གཞི་འཛིག་ཚུལ་དེའི་ཕྱིར་མཐུན་གསུམ་གྱི་རྟོན་ངེས་
 ལ་དེ་ཡང་རྟོན་ལ་སའི་བྱང་པར་འཛིག་དགོས་ན་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ཚྲིགས་ལམ་ནས་བརྒྱུ་
 རྟེན་མི་སྒྲིབ་ལམ་གྱི་བར་དུ་གཞི་ཤེས་དང་ལམ་ཤེས་གཉིས་སུ་བཞག་གོ། །མཁས་པ་གང་དག་
 གཞི་ཤེས་དང་ལམ་ཤེས་ལ་འཕགས་པའི་རྟོགས་པས་བྱུང་པར་སྒྲིབ་པའི་ཤེས་བྱེད་དངས་པ་
 ཉི་ལྟང་གི་ “འཕགས་པའི་གང་ཟག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབང་དུ་མཛད་ནས་”⁴⁵⁶ ཞེས་སོགས་
 མི་འགོ་བའི་ཚུལ་དང་། དེ་ལ་གཞི་བྱེད་བཟུན་པ་ནི། དུམ་ངོས་བརྒྱུ་བའི་སྐབས་སུ་རྒྱས་
 པར་བཛྲོད་ཟིན་ལ་⁴⁵⁷ ། མཐུན་པ་དང་པོ་གཉིས་འཕགས་པའི་རྟོགས་པ་མིན་ན་རྣམ་མཐུན་
 ཀྱང་འཕགས་པའི་མངོན་རྟོགས་དེ་མིན་པ་མཚུངས་པར་སྒྲིབ་པས་ནི་གཞི་ཤེས་ལམ་ཤེས་དེ་
 གཉིས་ཀུན་མཐུན་གྱི་རྟོགས་པར་ཡང་འདྲོད་དགོས་ཏེ། རྣམ་མཐུན་དེ་ཡིན་པས་སོ། །ཁ་ཅིག་
 ན་རེ། གཞི་ཤེས་དང་ལམ་ཤེས་གཉིས་འཕགས་པའི་མངོན་རྟོགས་ཡིན་པར་ཐལ། རྣམ་
 མཐུན་འཕགས་པའི་མངོན་རྟོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཟེར་ན། འོ་ན། གཞི་ཤེས་དང་ལམ་ཤེས་
 གཉིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ཡིན་པར་ཐལ། རྣམ་མཐུན་དེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མངོན་
 རྟོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱུང་པ་ལས། དུམ་གསུམ་གཞི་འཛིམས་ལས་ཀྱང་ལམ་ཤེས་ཚྲིགས་
 སྒྲིབ་ན་ཡོད་པར་བཟུན་ཏེ། “ལམ་གྱི་རྣམ་པ་ཤེས་པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་
 སེམས་དཔའ་དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནས་མས་པས་སྒྱུད་པའི་ས་ནས་བརྒྱུ་རྟེན་ས་ཚོས་ཀྱི་
 སྒྲིབ་ལ་ཐུག་གི་བར་དུ་ཀུན་ཏུ་འགོ་བའི་དོན་དང་མཆོག་གི་དོན་”⁴⁵⁸ ལ་སོགས་པ་རབ་དུ་
 རྟོགས་པས་དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་སྟོང་ཉིད་རྣམ་པར་སྒྱུར་བ་ལ་ཞུགས་པ། སྒྲིབ་པ་དང་བཅས་
 པའི་སེམས་ལྷ་མ་ལས་མི་འདྲ་བའི་གནས་གྱུར་བའི་རྒྱུར་གྱུར་པ་དང་སེམས་ཅན་ཐམས་

⁴⁵⁶ ཉི་ལྟང་། ཟླ་བཟུན། ཤེར་ཕྱིན། ༡ ཤོག་ 124-ན།

⁴⁵⁷ གསེར་ཐོང་སྟོད་ཆ། ཤོག་ 42 ལ་གསལ།

⁴⁵⁸ ཐེག་བསྐྱེད་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་གྱི་ཡུལ་བཙུ་ཡིན་ནམ་སྒྲིབ་ཐེ། ཐེག་བསྐྱེད་ལས། “ཀུན་ཏུ་འགོ་དོན་མཆོག་གི་དོན། །རྒྱ་མཐུན་
 དོན་གྱི་མཆོག་ཉིད་དང་། །ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དོན་མེད་དང་། །རྒྱུད་རྣམས་ཐ་དད་མེད་པ་དང་། །ཉོན་མོངས་རྣམ་དག་མེད་དོན་
 དང་། །ཐ་དད་མེད་པའི་དོན་ཉིད་དང་། །བྲི་མེད་འཕེལ་བ་མེད་དོན་དང་། །དབང་ནི་རྣམ་པ་བཞི་ཡི་གནས། །ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་མ་
 རིག་པ། །ཉོན་མོངས་ཅན་མིན་སྒྲིབ་པ་བསུ། །ས་བཙུའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་རྣམས་ཀྱི། །གཉེན་པོ་དག་ནི་ས་ཡིན་ནོ། །” ཐེག་བསྐྱེད་ཟླ་བཟུན།
 སེམས་ཅན་ལྟེན་ཤོག་ 30-ན།

ཅད་ལ་ཕན་པ་དང་བདེ་བའི་ཕྱིར་ཁྱེད་ཀྱི་ལྷན་པའི་ཤེས་པ་རྣམས་ཅད་མཆོད་པ་ཉིད་ཀྱི་
 གོང་ཁྱེད་ཆེན་པོར་ཕྱིན་པར་བྱེད་པ་སྟེ། ལམ་གྱི་རྣམས་པས་ས་དང་པོ་སོགས་ལ་འཇུག་པའི་
 ཕྱིར་ལམ་གྱི་རྣམས་པ་ཤེས་པ་ཉིད་ཅེས་བྱའོ།”⁴⁵⁹ ཞེས་སོ། །གཞི་ཤེས་མཆོད་ཉིད་པ་མི་མཐུན་
 ལྷན་པའི་གཞི་ཤེས་ཡིན་པར་ཡང་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་ཞབས་ཀྱིས། “སྐབས་གསུམ་པའི་མགོ་
 འདི་མན་ཆད་ནི་བྱང་ཆུབ་གཞན་ཤེས་པར་བྱས་ནས་སྤང་བར་བྱ་དགོས་པས་ཐམས་ཅད་
 ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱི་མཆོད་ཉིད་དེ་”⁴⁶⁰ ཞེས་སོ། །ལམ་ཤེས་ཆོགས་ལམ་ནས་ཡོད་ཅིང་། གཞི་ཤེས་
 བྱང་སེམས་ལ་མེད་པའི་ཚུལ་དེས་ན་འཕགས་པ་གྲོལ་ཞེ་དང་སྒྲོབ་དཔོན་སེང་བཟང་གིས་
 མཆོད་གསུམ་དུ་མངོན་རྟོགས་ [130] མཐའ་དག་འདུས་པའི་ཤེས་བྱེད་དུ་ཡུམ་བར་མ་
 “ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ནི་ཉན་ཐོས་དང་རངས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡིན་ནོ། །” ཞེས་སོགས་
 དངས་པའི་དགོངས་པ་ཡང་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ལམ་ཐམས་ཅད་མཆོད་གསུམ་དུ་ཡིན་པའི་
 ཚུལ་གྱིས་བསྟུ་བར་བཞེད་ནས་ཡིན་ནོ། །

ལམ་ཤེས་ལ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་སྒྱུར་བ་ཐོན་དུ་འགོ་དགོས་པས་དེའི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་སྤངས་
 ཟེན་ནས་ལམ་ཤེས་འདོད་པར་བྱའོ། །དེ་དགོས་ཏེ། ལམ་ཤེས་ལ་། སེམས་བསྐྱེད་ཀྱིས་ཟེན་
 པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་དོན་སྒྲུབ་པ་ཡོད་དགོས་པའི་ཕྱིར། “འཇིག་རྟེན་དོན་སྒྲུབ་མཛད་པ་”
 ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། མདོར་ན་གཞི་ཤེས་དང་ལམ་ཤེས་ལ་འཕགས་པའི་རྟོགས་པས་ཁྱབ་
 པར་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་གང་ནས་ཀྱང་མ་བཤད་དོ། །

འོ་ན་གཞོན་འཛོམས་དེ་ཉིད་ལས། “བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲུབ་པའི་སར་གཏོགས་
 པ་ས་བརྩའི་རིམ་པས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་སྒྱུར་པ་ལ་སོགས་པ་བྱང་ཆུབ་
 སེམས་དཔའི་ལམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ལ་ལམ་གྱི་རྣམས་པ་ཤེས་པ་ཉིད་ཅེས་བྱའོ།” ཞེས་
 དང་ “ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་ནི་མི་རྟག་
 པའོ། །ཟག་པ་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་ནི་སྒྲུག་བསྐྱེད་པའོ། །ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་བདག་མེད་

459 ཡུམ་གསུམ་གཞོན་འཛོམས། ཟེ་བཞུན། ཤར་ཕྱིན། བ་ཤོག་ 255-ན།

460 སྒྱུར་པ་ཆོགས་སུ་བཅད་པའི་དཀའ་འགྲེལ། ཟེ་བཞུན། ཤར་ཕྱིན། 9 ཤོག་ 144-བ།

པའོ། །ཞེས་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་བ་ལ་སོགས་པའི་བསྐྱེད་བྱའི་རྣམ་པར་འཇུག་པ་
 བསྐྱེད་པའི་རྒྱལ་ས་བྱུང་བ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་གྱི་ཡེ་ཤེས་ལ་ཐམས་ཅད་ཤེས་
 པ་ཉིད་ཅེས་བྱའོ། །⁴⁶¹ ཞེས་གཞི་ཤེས་དང་ལམ་ཤེས་འཕགས་པའི་རྒྱུད་ལ་ཡོད་པ་ལྟར་
 བཤད་པ་ཅི་ཞེ་ན། ལྷང་དང་པོས་ནི་འཕགས་པ་ལ་ལམ་ཤེས་ཡོད་པ་ཅམ་བཤད་ཀྱང་
 འཕགས་པ་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་སྐྱས་མ་བྱིན་ལ། གཉིས་པའི་དོན་ནི་གཞི་ཤེས་ཀྱི་གཙོ་བོ་ལ་
 དགོངས་པ་ཡིན་ཏེ། ཡུམ་བར་མའི་ཆོག་ “ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ནི་ཉན་རང་རྣམས་ཀྱིའོ”
 ཞེས་པའི་འགྲེལ་པར་ “ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་མི་རྟག་སྟུག་བསྐྱེད་བདག་མེད་དེ་རྣམ་པ་
 གསུམ་གྱིས་ཞུགས་ནས་མཐོང་ལམ་གྱི་སྐབས་ཀྱི་ཆོས་དང་རྗེས་སུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་པའི་
 དབང་གིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐར་གཏུགས་པའི་ཤེས་པ་ནི་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་
 གྱེ། ཤེས་པ་དེ་ཡང་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཤེས་པ་མ་ཡིན་གྱི། མི་རྟག་སྟུག་
 བསྐྱེད་བདག་མེད་ཀྱི་མཆན་ཉིད་གསུམ་དང་བདེན་པ་བཞིའི་སློན་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་
 མོངས་པ་མེད་པའི་བྱིར། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ [131] ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་ཐམས་
 ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ཅེས་བྱའོ”⁴⁶² ཞེས་བཤད་པ་བཞིན་ཏེ། གཞོད་འཛོམས་ཀྱི་ལྷང་དེར་ཡང་
 དང་པོར་མཐར་སྟུག་པའི་ཤེས་པ་ལ་གཞི་ཤེས་སུ་བཤད་ནས་བྱིས་མཐར་མ་བྱིན་ཞིང་བྱན་
 མོང་དུ་གཞི་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་བཤད་པ་ལྟར་ཏེ། དང་པོར་ “མཐར་སྟུག་པའི་ཤེས་པ་” ཞེས་
 བཤད་ནས། “བདེན་བཞིའི་སློན་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་མོངས་པ་མེད་པའི་བྱིར་” ཞེས་བྱན་
 མོངས་ཀྱི་མཆན་ཉིད་བཤད་པ་ལྟར་རོ། །

2.2.2.1.1.2.2.4.2 སྦྱོར་བཞིའི་ས་མཆོམས།

གཉིས་པ་སྦྱོར་བ་བཞིའི་ས་མཆོམས་ལ་བཞི། 1 རྣམ་ཀུན། 2 ཅེ་མོ། 3 མཐར་གྱིས་པ། 4 སྐད་
 ཅིག་མའི་ས་མཆོམས་སོ། །

⁴⁶¹ ཡུམ་གསུམ་གཞོད་འཛོམས། ཟླ་བཟླ་ན། ཤེར་བྱིན། བ་ཤོག་ 50-ན།

⁴⁶² ཡུམ་གསུམ་གཞོད་འཛོམས། ཟླ་བཟླ་ན། ཤེར་བྱིན། བ་ཤོག་ 255-ན།

དང་པོ་རྣམ་རྒྱུ་གསུམ་སྒྱུར་བའི་ས་མཆོམས་ནི། སྒྲིན་གྱི་མཁས་པ་ཨར་བྱང་ཚུབ་ཡེ་ཤེས་ལྷ་བྱ་
⁴⁶³ སྒྲིབ་དཔོན་སེང་གོ་བཟང་པོའི་དགོངས་པ་ལ་སྒྱུར་བ་དང་པོ་གསུམ་བྱུང་ཅན་ཡིན་མིན་
 གཉིས་གཉིས་སུ་བྱས་ནས།

1. རྣམ་ཀུན་བྱུང་པར་ཅན་མིན་པ་ཆོག་ལམ་ནས་ས་བདུན་པའི་བར་དང་།
2. རྣམ་ཀུན་བྱུང་པར་ཅན་ས་བརྒྱད་པ་ནས་དང་།
3. ཅེ་མོ་ལ་ཡང་དང་པོ་བྱུང་པར་ཅན་མིན་པ་དྲོད་ནས་ས་བརྒྱད་པའི་བར་དང་།
4. གཉིས་པ་ཅེ་མོ་བྱུང་པར་ཅན་ཡིན་པ་ས་དགུ་པ་ནས་བརྒྱ་པའི་དགྲིལ་སྟོད་དང་།
5. མཐར་གྱིས་པ་དང་པོ་བྱུང་ཅན་མིན་པ་ཡང་དྲོད་ནས་ས་བརྒྱ་པའི་དགྲིལ་སྟོད་དང་།
6. གཉིས་པ་མཐར་གྱིས་བྱུང་པར་ཅན་བརྒྱ་པའི་སྒྲིབ་ནས་ཡོད་དོ།

དེ་དག་གི་ཤེས་བྱེད་ཀྱང་རིམ་པ་ལྟར། སྒྱུར་བསྒྲིམ་པར་བྱ་བའི་རྣམ་པ་ “མེད་པའི་རྣམ་པ་
 རྣམ་བཟུང་སྟེ་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བཟུན་པ་རྣམས་ནི་ལས་དང་པོ་བ་ནས་ས་བརྒྱ་པའི་བར་
 རྣ་ཡོད་པ་⁴⁶⁴ དང་། “གཟུགས་ལ་སོགས་ལ་མི་གནས་ཕྱིར་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བཟུན་པའི་
 སྒྱུར་བ་ཉི་ཤུའི་ཐ་མ་ལ་ “མཆོག་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པ་ཐར་ཐུག་པ་”⁴⁶⁵ ཞེས་འབྱུང་བས་ས་
 བརྒྱ་པ་རྣ་ཡོད་བར་གསལ་ལོ། དང་པོ་ཆོག་མཆོམས་ཆེན་ཡུན་རིང་གི་སྒྱུར་བ་ལ་ “ལས་དང་པོ་བ་
 ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་སྒྱུར་བ་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་”⁴⁶⁶ ཞེས་ཆོག་ལམ་རྣ་ཡོད་པར་བཤད་
 བས་མ་མཐའི་མཆོམས་བཟུང་བའི་ཕྱིར་མ་མཐའ་ཆོག་ལམ་དང་ཡ་མཐའ་ས་བརྒྱ་པའི་
 བར་སྐབས་རྣམས་ན་སྒྱུར་བ་གཞན་ཡོད་པར་གསལ་ལ། །ཁ་ཅིག་འདིའི་བསམ་ཚུལ་ལ་
 སྐབས་བཞི་པའི་སྒྲིབ་སྟངས་ “ཟག་པ་མེད་པ་ཚུང་བྱ་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོ་རིམ་གྱིས་སྒྱེས་

⁴⁶³ མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་རྣམ་འབྱེད། ཤོག་216 ལས། “རྣམ་ཀུན་མངོན་རྟོགས་ནི་སེང་གོ་བཟང་པོ་ལྷ་ན་གཉིས་ལས་བྱུང་
 པར་ཅན་ནི་ས་བརྒྱད་པ་རྣ་ཡོད་དོ། །བྱུང་པར་ཅན་མ་ཡིན་པ་ནི་ཆོག་ལམ་ནས་སོ། །” ཞེས་སོགས་སོ། །

⁴⁶⁴ མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་རྣམ་འབྱེད། ཤོག་217 ལས། “དེ་ལྷ་ཡིན་པ་ཡང་ཅིས་ཤེས་སྟམ་ན། སྒྲིམ་པར་བྱ་བའི་རྣམ་པ་
 རྣམས་ལས་དང་པོ་བ་ནས་ས་བརྒྱ་པའི་བར་ན་རིམ་པ་བཞི་ཡོད་པ་དང་” ཞེས་སོགས་སོ། །

⁴⁶⁵ རྒྱན་སྒྲུང་ལས། “འབྲས་བུ་རིན་པོ་ཆེ་སྒྱུན་པས་མཆོག་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པའི་མཐར་ཐུག་པ་ཐོབ་པར་འབྱུང་བ་ནི། ཐུ་མ་ཁོ་ནར་ལོ་
 སྒྲིབ་ཀྱི་སྒྱུར་བས་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་ཡོངས་སུ་སྒྱུངས་པ་ཡིན་པས་སྒྱུར་

བའི་གོ་རིམས་ནི་མངོན་པར་རྟོགས་པས་རབ་བྱ་བྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །” ཞེས་པ་འདི་ཡིན་ནམ་སྟམ། འགྲེལ་ཆེན་རྒྱན་སྒྲུང་། ཐེ་བཟམ། ཤར་ཕྱིན།
 ཆ་ཤོག་189-ན།

⁴⁶⁶ “དེ་ནས་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་སྒྱུར་བ་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ན་ལས་དང་པོ་བས་ནི་ཆོག་ལམ་ཆེན་པོས་འཛོལ་བོ། །” ཞེས་པ་འདི་ཡིན་
 ནམ་སྟམ། འགྲེལ་ཆེན་རྒྱན་སྒྲུང་། ཐེ་བཟམ། ཤར་ཕྱིན། ཆ་ཤོག་189-ན།

པ་ཡིན་པས་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་དག་པ་ས་གསུམ་གྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱང་འབྲིང་ཆེ་གསུམ་ལ་སྒྱུར་བ་
 དང་པོ་གསུམ་སྟེ་རྣམ་ཀུན་ཅེ་མོ་མཐར་གྱི་གསུམ་གྱི་ལམ་གསུམ་གྱི་ཐ་སྟངས་ཀྱང་མཛད་པའི་
 ཕྱིར་རོ། དེ་ལྟར་རྣམ་ཀུན་ལ་ཁྱད་ཅན་ཡིན་མིན་གཉིས་གྲུབ་པས་དེའི་འབྲས་བུ་ཅེ་མོ་ལ་
 ཡང་གཉིས་འགྲུབ་སྟེ། ཁ་ཅིག་གི་རིགས་པ་ནི། རྣམ་རྫོགས་སྒྱུར་བ་ཆོས་ཅན། ཆོགས་ལམ་
 རས་ས་བརྩ་པའི་བར་དུ་ཡོད་དེ། ཁྱོད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཀྱི་སྒྱུར་བ་དང་པོ་ཆོགས་ལམ་ན་ཡོད་
 ཅིང་། སྒྱུར་བ་ཐ་མ་དེ་ས་བརྩ་པ་ལ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གོང་གི་འགྲེལ་ཆེན་གྱི་ལུང་གཉིས་
 ཀྱིས་དེ་ལྟར་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། རྣམ་རྫོགས་སྒྱུར་བ་ཁྱད་པར་ཅན་ཆོས་ཅན། ས་བརྩུང་བ་ནས་
 འཛོག་རིགས་ཏེ། དག་པ་ས་གསུམ་གྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱང་འབྲིང་ཆེན་པོ་གསུམ་ལ་ཁྱོད་དང་ཁྱོད་
 ཀྱི་ཟླ་གྲོགས་ཅེ་མཐར་གསུམ་གྱི་ཐ་སྟངས་ཀྱང་མཛད་པའི་ཕྱིར། ཏྲགས་གྲུབ་སྟེ། སྐབས་བཞི་པའི་
 རྫོས་སྤྱང་ལས། “ཟག་པ་མེད་པ་ཀྱང་དུ་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོ་རིམ་གྱིས་སྒྲིམ་པ་ཡིན་པས་
 ” ཞེས་པའི་དོན་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། འདིར་དངོས་སུ་མ་བཟུང་གྱང་། ཅེ་སྒྱུར་ཆོས་ཅན། སྒྱུར་
 ལམ་ནས་འཛོག་རིགས་ཏེ། “མི་ལམ་ན་ཡང་ཆོས་རྣམས་ཀུན་” ཞེས་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཅེ་སྒྱུར་
 དང་པོ་ནི་སྒྱུར་ལམ་དོད་ནས་འཛོག་རིགས་པའི་ཕྱིར། མཐར་གྱིས་ནི་ཅེ་མོ་ཐོབ་ནས་ཅེ་མོ་
 དེ་བརྟན་པའི་དོན་དུ་སྒྲིམ་པ་དང་། མཐར་གྱིས་བྱ་བ་དང་བསྐྱབ་པ་དང་མཐར་གྱིས་འཇུག་
 པ་རིམ་པ་ [132] ལྟར་ངེས་འབྱེད་དང་། མཐོང་ལམ་སྒྲིམ་ལམ་གསུམ་ལ་སྒྲོབ་དཔོན་སེང་
 གོ་བཟང་པོས་⁴⁶⁷ བཤད་པས་སོ་ཞེས་འཆད་དོ། །

དེ་ལ་ཕྱི་མ་མཐར་གྱིས་སྒྱུར་བ་བྱ་བ་བསྐྱབ་པ་འཇུག་གསུམ་འདི་སྒྲོབ་དཔོན་གྱིས་ངེས་
 འབྱེད་མཐོང་སྒྲིམ་གསུམ་ལ་སྒྱུར་ནས་གསུངས་པ་མེད་ལ། སྒྱུར་སྐབས་དང་པོར་སྒྱུར་མཐོང་
 སྒྲིམ་གསུམ་བཟུན་ཟིན་པས་སྐབས་གཉིས་པ་ཡན་ཆད་དུ་ལམ་གསུམ་བཏགས་པ་བར་
 འདོད་པའི་ལུགས་ལ་ཡང་རྣམ་ཀུན་ཅེ་མཐར་གྱི་སྒྱུར་བ་དང་པོ་གསུམ་ལ་རྣམ་དབྱེ་ཁྱད་
 པར་ཅན་དག་པ་ས་གསུམ་ལ་འཛོག་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་དགོས་པར་སྤངས་སྟེ། འདི་ནི་སྐབས་
 བཞི་པའི་རྫོས་སྤྱང་དུ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། ཁྱད་ཅན་གྱི་དོན་ཡང་ཁ་ཅིག་འདིའི་ཏེན་གྱི་
 ཁྱད་པར་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་རྫོགས་བྱང་ལས་ཕྱིར་མི་སྒྲོག་པ་དང་། སྒྱུར་པའི་ཁྱད་པར་

467 ཁ་ཅིག་གིས་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་སྐབས་དུག་པར། “གོ་རིམ་བཞིན་དུ་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་དང་མཐོང་བ་དང་
 སྒྲིམ་པའི་ལམ་རྫོད་པར་བྱེད་པ་དང་།” ཞེས་པའི་དོན་དུ་སེམས་སམ་སྟུང་མོ། །

སྒྲིལ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་དང་། དུལ་གྱི་ཁྱད་པར་སྒྲིབས་བཅུ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་པ་མ་ལུས་
 པ་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཨ་རྒྱའི་ཐུབ་དགོངས་⁴⁶⁸ རས། ཆོས་སྐུ་ནི་རྣམ་ཀུན་མངོན་
 རྒྱུ་ལ་ཉི་རྣམ་རྒྱུ་སྒྲིལ་བ་མཆན་ཉིད་པ་དང་། སྒྲིལ་བ་རྣམ་ཀུན་བཏགས་པ་བར་འཆད་
 གྲང་། ཐུབ་པའི་དགོངས་རྒྱུ་འདིར་ནི་རྩ་བའི་ “མཆན་ཉིད་དེ་ཡི་སྒྲིལ་བ་དང་” ཞེས་པའི་
 ཨི་ལུན་ནི་མཁྱེན་པ་དང་སྒྲིལ་བའི་གཞི་མཐུན་པའི་བསྐྱེད་བྱས་ལ་རང་ལྷགས་ལ་ཆོགས་
 ལས་རྒྱུ་དུ་ནས་ས་བཅུ་རྒྱུ་མཐའི་བར་ན་ཡོད་དེ། ཐུང་ན་གྱིས། “ལས་དང་པོ་པ་
 དང་། སྒྲིལ་བ་དང་། མཐོང་བ་དང་། སྒྲིལ་བའི་གནས་སྐབས་ཅན་རྣམས་པ་ཀུན་མངོན་པར་
 རྒྱུ་ལ་ཉི་རྣམས་པ་ཉིད་དང་།”⁴⁶⁹ ཞེས་དང་། སྒྲིལ་བ་ནི་ཤུའི་ས་མཆོམས་སུ་ཆོགས་ཆེན་
 དུ་རིང་ཐོབ་པའི་སྒྲིལ་བ་ལས་དང་པོ་བའི་སྒྲིལ་བ་སོགས་ཀྱིས་ཤེས་སོ། །

གལ་ཉི་རྒྱུ་སྒྲིལ་ཐམས་ཅད་ལས། “སྒྲིལ་གྱི་འཕེན་པའི་དབང་དང་ནི། རྣམ་རྟོག་ཐམས་ཅད་བྲལ་
 བའི་ཕྱིར། །དེ་ནི་ལྷས་ཅན་སྒྲིལ་བ་ཡི། །དོན་དུ་འབད་པ་བྱེད་མ་ཡིན། །”⁴⁷⁰ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་
 ས་བརྒྱུད་པ་ཡན་ཆད་འབད་ཚུལ་ཉི་བར་ཞི་བའི་སར་བཤད་པ་དང་། རྒྱུ་མཐའི་རྒྱུ་སྐྱེད་
 དབང་དུ་བྱ་བའི་འབྲས་བུ་ཅེ་སྒྲིལ་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། དག་པ་ས་གསུམ་སྒྲིལ་དང་ཁྱད་པར་
 དུ་རྒྱུ་མཐའ་དེ་དག་ལ་འབད་ཚུལ་གྱིས་སྒྲིལ་བའི་རྣམ་ཀུན་མེད་དོ་ཞེ་ན། ཁ་ཅིག་ན་རེ།
 ས་བརྒྱུད་པ་ཡན་ཆད་ན་འབད་པ་ཡོད་པར་ཐལ། དབང་དུ་བྱ་བའི་ཕྱིར་བསྒྲིལ་བ་ཡོད་
 པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། རྣམ་སྒྲིལ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རྒྱ་སྒྲིལ་ལྷ་དེ་དང་འགལ་
 ལོ། །ཡང་རྒྱུ་མཐའ་རྣམ་ཀུན་མེད་པར་ཐལ། རྣམ་ཀུན་དེ་དབང་དུ་བྱེད་པའི་རྒྱ་ཡིན་
 ཞིང་། རྒྱུ་མཐའ་ལ་ཡོད་པའི་རྣམ་ཀུན་རྒྱུ་བྱས་ནས་དབང་དུ་བྱ་བའི་འབྲས་བུ་མེད་
 ཞིག་གཞན་རྒྱུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ན་ཅེ་མོ་ཡོད་པར་ཐལ་

⁴⁶⁸ “རྣམ་ཀུན་མངོན་རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་ཉི་རྣམས་པ་སྒྲིལ་།” ཞེས་པའི་ཐད་ཀྱི་ཐུབ་པའི་དགོངས་རྒྱུ་ “དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རྣམ་པ་ཀུན་མངོན་པར་རྒྱུ་
 པར་རྒྱུ་ལ་ཉི་རྣམས་པ་པ་ནི་སྒྲིལ་བ་སྒྲིལ་། དངོས་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ནི་ནང་དུ་འདུས་པ་སྤྱིད་པ་དང་ཞི་བ་
 མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་བདག་ཉིད་འབྲས་བུ་ཁོ་ནའོ་ཞེས་མཆན་ཉིད་དེའི་སྒྲིལ་བ་དང་། ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་ཆོག་ལཱུར་བྱས་པ་གཉིས་སུ་
 རྒྱུ་ལ་ཉི་རྣམས་པ་བྱའོ།” ཞེས་སོ། །ཐུབ་པའི་དགོངས་རྒྱུ་ རྒྱུ་བསྐྱེད་། དབྱ་མ། ༡༧ ཤོག་ 177-ན།

⁴⁶⁹ རིན་ཆེན་སྒྲིལ་མེད་ཐོང་བ། རྒྱུ་བསྐྱེད་། ཤེས་ཕྱིན། ༡ ཤོག་ 5-ན།

⁴⁷⁰ རྒྱུ་སྐྱེད་མ། རྒྱུ་བསྐྱེད་། སེམས་ཅན་ཕེ་ཤོག་ 57-བ། གཞན་ཀུན་ཉི་རྒྱུ་སྒྲིལ་ཆ་128 བཞིན་བཞོད་དོ། །

ལོ། །ཟེར་ན།⁴⁷¹ རིགས་པ་དང་པོ་ལ་འབད་ཚུལ་མེད་པའི་རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། མདོ་སྡེ་ས་བཅུ་
 པའི་ས་བརྒྱད་པར། “དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྟོབས་བཅུ་དང་། མི་འཇིགས་པ་བཞི་། ལ་
 སྟགས་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་སྤྱན་སྤྲུམ་ཆོགས་པ་དེ་དག་ས་བརྒྱད་པ་བ་བྱེད་ལ་མེད་ཀྱིས་
 སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་སྤྱན་སྤྲུམ་ཆོགས་པ་དེ་ཡོངས་སུ་བཅའ་བའི་ཕྱིར་ཏེ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་བཙོན་
 འགྲུས་ཚུམས་ཤིག །”⁴⁷² ཅེས་པ་དང་། མི་ལམ་བསྟན་པ་ལས། “ས་བརྒྱད་པ་ལ་མདོན་པར་
 ཤེས་པ་དང་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་ལ་ཚུལ་བ་དང་བཅས་སོ། །དགྲུ་པར་སྦྱོད་པ་ལ་ཚུལ་
 [133] བ་དང་བཅས་སོ། །བཅུ་པར་ཆད་མེད་པ་ལ་ཚུལ་བ་དང་བཅས་སོ། །”⁴⁷³ ཞེས་
 སོ། །དེས་ན་ས་བརྒྱད་པ་ཡན་ཆད་ཚུལ་བྲལ་གྱི་སར་བཤད་པའི་དགོངས་པ་ནི། བདག་གིས་
 སེམས་ཅན་འདི་ཡི་དོན་འདི་ལྟ་བུར་བྱའོ་སྟེ་ལྟ་བུ་གང་ཟག་ཏུ་རྟོག་པའི་ཚུལ་བ་ཞི་བ་ཙམ་
 ཡིན་ཏེ། བདག་འཇོན་གྱི་ངོ་བོ་གྱུར་པའི་ཉོན་ཡིད་གནས་གྱུར་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཀུན་གཞི་
 དཀའ་འགྲེལ་ལས། “དབང་ཐོབ་དགྲ་བཅོམ་མཐར་ཐུག་གོ །”⁴⁷⁴ ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་
 རོ། །རྒྱ་ནམ་ཀུན་ལྟ་བུ་ཡོད་པ་ལ་འབྲས་བུ་ཅེ་སྦྱར་ལྟ་བུ་ཡོད་པར་མ་ངེས་པས་རྒྱན་མཐའི་
 རིས་སུ་ཅེ་སྦྱར་མི་འབྱུང་ཡང་། རྒྱན་མཐའ་ནམ་ཀུན་ཡོད་པ་མི་འགལ་ཏེ། དཔེར་ན་མེ་དུ་
 བའི་རྒྱ་ཡིན་ན་ཡང་མེ་ཡོད་ན་དུ་བ་ཡོད་མི་དགོས་པ་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ཅེ་སྦྱར་ནི། རྟོད་ནས་རྒྱན་མཐའི་བར་ན་ཡོད་དོ། །ཁ་ཅིག་འཇམ་གསར་⁴⁷⁵ ན་རེ་
 ཆོགས་ལམ་ནས་ཡོད་ཟེར་རོ། །དེ་མི་འཐད་དེ། ཅེ་མའི་དོན་ནི་ནམ་ཀུན་གྱི་རྟོགས་པ་ལ་སྒྲིམ་
 བྱུང་དབང་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་ལ་དེ་ཡང་ཆོགས་ལམ་ན་ཐོས་བསམ་ཤས་ཆེ་བས་མ་ཐོབ་ཅིང་
 སྦྱར་ལམ་ནས་སྒྲིམ་བྱུང་ཤས་ཆེ་བས་དེ་ནས་ཐོབ་པ་འཐད་པས་སོ། །གཞན་ཡང་དེ་ཡི་རྟགས་
 དང་ནམ་འཕེལ་དང་། །ཞེས་སྟགས་རྩ་བ་ལས་ཀྱང་ཅེ་མོ་བདུན་བཤད་པའི་ཐ་མ་རྟོད་ཡིན་

⁴⁷¹ ཉ་རྟེན་སྟོད་ཆ་128 བཞིན།

⁴⁷² ལྟ་ས་བཀའ་འགྲུར། ཕལ་ཆེན། ག་ཤོག་ 173-ན།

⁴⁷³ ལྟ་ས་བཀའ་འགྲུར། དཀོན་བཞེགས། ག་ཤོག་ 359-ན།

⁴⁷⁴ ཀུན་གཞི་དཀའ་འགྲེལ། ཤོག་ 3 ལ་གསལ།

⁴⁷⁵ ཉ་རྟེན་སྟོད་ཆ་ཤོག་ 104 ལ་གསལ། འདི་ནི་འཇམ་གསར་བ་ཤེས་རབ་འོད་ཟེར་ཏེ། འཐད་པའི་འོད་འབར་ཞེས་བའི་མདོན་
 རྟོགས་རྒྱ་གྱི་འགྲེལ་པའི་ཚུམ་པ་ལོ། །བཀའ་གདམས་གསུང་འབུམ་རྩོགས་བསྐྱེགས་ཐེངས་དང་པོར་འགྲེལ་པ་འདི་དང་སྒྲ་མ་འདི་
 ནམ་ཐར་བཀོད་དོ། །

པ་དང་། ཉི་ལྔ་རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་ལྟེ་འགྲེལ་ཆེན་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་ཅེ་སྒྱུར་བདུན་པ་ལས་ལྷག་པའི་
 ཆོག་ལས་ལམ་ཅེ་སྒྱུར་⁴⁷⁶ མ་བཀྲལ་བའི་ཕྱིར་རོ། ཁ་ཅིག་⁴⁷⁷ ཅེ་སྒྱུར་ཐོབ་པ་ལ་དབང་རྣམ་གྱིས་
 བྱུང་པར་སྒྲིབ་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་དབང་བརྒྱལ་གྱིས་རྣམ་ཀུན་བསྒྲུབ་ནས་རྟོགས་
 པ་ལ་དབང་དུ་སྒྱུར་བ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། ཁ་ཅིག་ཅེ་སྒྱུར་ཐོབ་ན་དབང་རྣམ་ཡིན་པས་
 བྱུང་སྟེ། དེ་ཡིན་ན་སྒྱུར་ལམ་ཕྱིར་མི་ཐོག་པ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཟེར་ན་མི་འཐད་དེ།
 སྒྱུར་ལམ་དུ་ཅེ་སྒྱུར་མ་ཐོབ་པའི་དབང་རྒྱལ་ཆོས་ཅན། བྱོད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱེད་པའི་རྒྱ་རྣམ་
 ཀུན་སྒྲུབ་པ་ལས་དབང་དུ་བྱ་བའི་འབྲས་བྱ་རྣམ་ཡང་ཐོབ་པ་མེད་པར་ཐལ། འདོད་པའི་
 ཕྱིར། དེའི་ཕྱིར་ཅེ་མོ་དང་པོ་ཐོབ་པའི་རྟགས་དེ་ཕྱིར་མི་ཐོག་གི་རྟགས་སུ་མདོ་ལས་⁴⁷⁸
 བཤད་ཀྱང་ཅེ་མོ་ཐོབ་པ་ལ་རྟགས་དེ་དག་ཐོབ་པས་བྱུང་བ་མེད་དོ།

གསུམ་པ་མཐར་གྱིས་པ་ནི། སྒྲིབ་དཔོན་སང་བཟང་ལྟར་ན་ཅེ་མོ་ཐོབ་ནས་སྒྲུབ་པར་མངོན་
 ཏེ། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱི་སྐབས་དུག་པའི་མཚམས་སྒྱུར་ “ཅེ་མོའི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་
 ཐོབ་པ་སོ་སོ་བ་དང་བསྐྱུས་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པའི་དོན་རྣམས་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་སྐྱགས་ནས་
 བརྟན་པོར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པས་མཐར་གྱིས་པའི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་
 ” ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ། དེ་ལྟར་ཡིན་ན་ཡང་དེ་རྣམ་ཀུན་ལ་སོགས་པའི་སྒྱུར་བ་རྣམས་ཀྱི་གོ་
 རིམ་འཆད་པའི་ཡན་ལག་ཅན་དུ་དགོངས་པ་བརྟག་རུས་⁴⁷⁹ ཤིང་། “བཅོམ་ལྷན་འདས་
 གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་རྟོགས་པའི་ཆོས་དངོས་པོ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ལགས་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་
 དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱེན་པ་ལ་སྦྱོད་པ་ནི་1 མཐར་གྱིས་བགྱི་

⁴⁷⁶ ཉི་ལྔ་རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་ལྟེ་འགྲེལ་ 104 ལ་གསལ།

⁴⁷⁷ བཅོམ་ཀྱང་མ་རྟེན།

⁴⁷⁸ “དེ་ནས་ཡང་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་ཆོ་དང་ལྷན་པ་རབ་འབྱོར་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྒྲུབ་ཏོ། །རབ་འབྱོར་གལ་ཏེ་བྱང་ཆུབ་
 སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས་ཆེ་ལམ་ན་ཡང་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཆེ་ལམ་དང་འདྲ་བ་ཉིད་དུ་གླ། ཆོས་ཐམས་ཅད་སྒྲིབ་བརྟན་དང་
 འདྲ་བ་དང་། མིག་ཡོར་དང་འདྲ་བ་དང་། སྒྱལ་པ་དང་འདྲ་བ་དང་། གྲི་ཟའི་གོང་ཁྱེད་དང་འདྲ་བར་ལྟ་བུ་མངོན་དུ་བྱེད་ན། རབ་
 འབྱོར་འདི་ནི་ཕྱིར་མི་ཐོག་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོའི་ཕྱིར་མི་ཐོག་པའི་མཚན་ཉིད་དུ་རིག་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་
 ནི་རྟགས་དང་པོ་ཡིན་ལོ། །” ཉི་ལྔ་ལེའུ་བརྒྱད་མ། སྐད་ཆ། ཟེ་བརྟན། ཤེར་བྱེན། ཅ ཤོག་ 1-བ།

⁴⁷⁹ གསེར་ཕྱོད་ལས་གསུངས་པ་འདི། ཉི་ལྔ་རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་ལྟེ་འགྲེལ་ 104 ལས། སྒྲིབ་དཔོན་ལྟར་ན་ཅེ་སྒྱུར་ཐོབ་ནས་ཞེས་བསྐྱར་ཏེ་འདི་མི་
 ལགས་སོ། ཞེས་པའི་ལན་འདེབས་པར་སྒྲུབ་དོ།

བ་དང་2 མཐར་གྱིས་བསྐྱབ་པ་དང་། 3 མཐར་གྱིས་སྐྱབ་པར་རི་ལྟར་གདགས་ར་འབྱུར་”
 ཞེས་པའི་མདོ་ཆོག་དགོལ་བ་ལ། འཕགས་པ་གོལ་ལྡེས་ “1 བགྱི་བ་སྦྱོས་པ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་
 པ་བབྱང་བའི་དོན་དུ་འོ། 2 །བསྐྱབ་པ་སྦྱོས་པ་ནི་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་ཤེས་
 པའི་དོན་དུ་འོ། 3 །སྐྱབ་པ་སྦྱོས་པ་ནི་མཐོང་བ་དང་སྒྲིམ་པའི་ལམ་ཤེས་པའི་དོན་དུ་འོ། །
 [134] གསུམ་ག་སྦྱོས་པ་ནི་མདོན་པར་རྟོགས་པའི་མཐར་གྱིས་པ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་དོན་དུ་
 ཡིན་ནོ་”⁴⁸⁰ ཞེས་འབྱུང་བས་ཆོགས་ལམ་ནས་རྒྱན་མཐའི་བར་ན་ཡོད་དོ། །དེ་ལྟར་ཐོས་
 བསམ་གྱིས་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་མདོན་རྟོགས་རིམ་གྱིས་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་མཐར་གྱིས་པ་ནི་
 ཆོགས་ལམ་ནས་གཙུག་ཆེ་བར་ཡོད་ལ། སྒྲིམ་བྱུང་གིས་ཉམས་སྲུ་སྦྱང་བའི་མདོན་རྟོགས་ཡིད་
 ལ་བྱེད་པའི་མཐར་གྱིས་པ་ནི་དྲོད་ནས་ཡིན་ནོ། །

བཞི་པ་སྐད་ཅིག་མ་ནི། བདག་ཉིད་ཆེ་བ་རྟོག་སྒྲོ་ལྟར་ཤེས་རབ་⁴⁸¹ ལ་སོགས་པའི་མཁས་པ་
 གང་དག་རྣམ་པ་སྤྲིན་པ་སོགས་སྐད་ཅིག་མ་འདི་བཞི་ས་བདུན་པ་ནས་བརྒྱ་པའི་བར་ལ་
 རིམ་པ་བཞིན་བཞག་གོ་གསུང་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། འཕགས་པ་གོལ་ལྡེས་ “སྐད་ཅིག་མ་
 གཅིག་ལ་མདོན་པར་རྟོགས་པར་བྱང་རྒྱལ་པ་ནི་མཐར་ཐུག་པ་ཡིན་ནོ། །”⁴⁸² ཞེས་
 དང་། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ལས་ཀྱང་ “དེ་ནས་ཁྱད་པར་དུ་འགྲོར་མེད་པས་” ཞེས་
 དང་། ཅུ་བ་ལས་ཀྱང་ “དེ་རབ་དེ་ཡི་གོ་རིམ་དང་། །དེ་མཐའ་དེ་ཡི་རྣམ་སྤྲིན་ནི། །” ཞེས་
 པའི་སྐབས་སུ། “དེ་མཐའ་” ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ས་བརྒྱའི་ཐ་མ་ལ་གཞག་
 གོ་སྐད་ཅིག་མའི་ཆད་འདི་རིམ་ཞེ་ན། ཆོས་བཤེས་ཀྱི་ཆོག་གསལ་⁴⁸³ དུ།

480 ཉི་ལྟང་། རྩེ་བཟུན། ཤེར་ཕྱིན། ཀ ཤོག་ 187-བ།

481 ཉི་ལྟང་། རྩེ་བཟུན་ཆ་ཤོག་ 105 ལས། “ལོ་རྒྱུ་བ་ནི། བཞི་བོ་རིམ་བཞིན། ས་བདུན། བརྒྱ། བརྒྱ་ལ་ཐོབ་པོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །”

482 ཉི་ལྟང་། རྩེ་བཟུན། ཤེར་ཕྱིན། ཀ ཤོག་ 210-ན།

483 ཆོག་གསལ་ལས། འདིར་སྐད་ཅིག་མ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་འདི་རིམ་བཟུང་བར་བྱ། ལ་ཅིག་ཏུ་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་སྤྱུར་དུ་
 འགྲོ་བའི་སྐད་ཅིག་མ་སེ་གོལ་གཏོགས་པ་གཅིག་ལ་ཡང་དེ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཞིག་འགག་ཅེས་བྱུང་བའི་མཐའ་ལས་བཟུན་ཏེ། དེའི་ཡུན་
 ལ་ཡང་འཕགས་པ་ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱིས་ནི་དེ་སྤྲིམ་བརྒྱ་དང་དུག་རྩ་ཅ་བརྒྱད་འགྲོ་བར་འདོད་དེ། སྐད་ཅིག་མ་འདིའོ་ངོ་བོར་བྱ་
 བའམ། ཡང་ན་གདགས་པའི་བཟུན་བཅོས་ལ་སོགས་པ་ལས་དུས་རྣམས་ཀྱི་མཐར་རྣམ་པར་གཞག་པའི་སྐད་ཅིག་མ་རིམ་སྐད་བཟུན་པའི་
 དབང་དུ་འདི་བྱའམ། གལ་ཏེ་ཞིག་ན་སྤྲིམ་བྱའི་མདོན་པར་འདོད་པའི་དོན་གྱུ་བའི་དུས་སྐད་ཅིག་མ་དེ་ལ་བདག་གི་བྱ་བ་རྟོགས་སོ་

1. དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་རྒྱལ་ཕྱན་གཅིག་གོ་ས་འཕྲོས་པའི་ཚད་དང་།
2. ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་ལ་གྲགས་པའི་སྐད་ཅིག་སེ་གོ་ལ་གཅིག་གཏོགས་པའི་
ཡུན་ལ་སྐྱུལ་བསྐྱུ་བྱུག་ཅུ་ཙ་བསྐྱུད་དུ་བཞགས་པའི་ཆ་དང་།
3. བྱ་ཚྭ་གས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་དུས་དེ་ལ་བདག་གི་བྱ་བ་ཚྭ་གས་སོ། །

ཞེས་པ་གསུམ་གང་ལ་བྱེད། དང་པོ་གཉིས་ལྟར་ན། ཡུན་ཐུངས་པས་སྒྲོམ་པ་ཚྭ་གས་མི་རུས་
ལ། བྱི་མ་གསུམ་པ་ལྟར་ན། དུས་ངེས་པ་མེད་དེ། བྱ་བ་ཚྭ་གས་པའི་དུས་མི་ཤེས་པས་སོ་ཞེས་
པའི་ཚྭ་བ་བཀོད་ནས་ལན་དུ་དང་པོ་གཉིས་ལྟར་ན་ཡང་ཉེས་པ་མེད་དེ། སྐད་ཅིག་མའི་
ཡུན་ཚད་ནི་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མི་བདེན་པ་དང་། བསམ་པའི་དབང་ལ་རག་ལས་པ་
དང་། དབང་ཐོབ་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྐད་ཅིག་ཀྱང་བསྐྱུལ་པར་བྱིན་གྱིས་སྒྲོམ་པའི་བྱིར་
རོ། །འོན་ཀྱང་འདྲིར་ཕྱོགས་ [135] གསུམ་པ་སྟེ་བྱ་ཚྭ་གས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་ལ་བརྟེན་པར་
བྱའོ། །འདྲི་ཡི་དུས་ལ་ཡང་གདུལ་བྱའི་དབང་གིས་ཇི་ཅམ་སྒྲོམ་གྱི་ངེས་པ་མེད་དེ། བདག་
ཅག་གི་སྟོན་པ་སྟོང་པོ་བྱང་ཆུབ་སྟེ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཤིང་ལ་བཞུགས་པའི་ཐོ་རངས་སངས་རྒྱས་
ལ། མདོ་བད་དཀར་ལས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མངོན་པར་ཤེས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཆེན་པོས་⁴⁸⁴
བརྩན་མའི་འཁོར་ནས་བྱང་ཞིང་སྐས་བསྐྱུ་བྱུག་སྤངས་ཏེ་བདུད་བཙེམ་ནས་བར་བསྐྱུལ་ལྟ་
བརྩར་སྒྱུལ་ཀྱང་མ་བཤེག་པར་བཞུགས་ནས་གདོད་སངས་རྒྱས་སོ། །དེ་ཡང་གདུལ་བྱའི་སྤང་
བ་ཙམ་གྱི་ངེས་དོན་ནི། བྱུང་བྱང་ཆུབ་པ་དང་དུས་གཅིག་ཁོ་ནར་བདུད་ཐམས་ཅད་ངེས་
པར་བཙེམ་ལགས་སམ་ཞེས་པ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་པ་དང་ཅིག་ཅར་དུ་བདུད་བཙེམ་མོ། ⁴⁸⁵ ཞེས་

ཞེས་བཅོད་པའི་སྐད་ཅིག་མ་འདི་བཟུང་ངོ་། །དེ་ལ་དང་པོ་དང་བར་མའི་དབང་དུ་བྱས་སོ་ཞེ་ན། བྱི་ཏ་ཅང་ཡང་དུས་ཡུན་ཐུང་བས་ཇི་
ལྟར་དེ་ཚྭ་གས་པར་རུས། ཐ་མ་ལྟར་བྱས་ན་ནི་ཏིང་ངེ་འཛིན་འདྲིའི་དུས་ངེས་པ་མེད་དེ་སྟོང་པོ་བྱང་ཆུབ་དེར་ཡང་ཡུན་ཇི་སྟོན་ཅིག་
བཞུགས་པར་འགྱུར་ཞེ་ན་” ཞེས་སོ། །ཞེ་བཞུན། ཤེར་བྱིན། ཉ་ཤོག་ 89-ན།

⁴⁸⁴ དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མངོན་པར་ཤེས་པ་ཡེ་ཤེས་ནི་སངས་རྒྱས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ཏུ་སྤང་ངོ་། ། Golden Rosary ཤོག་ 135 ལ་
གསལ།

⁴⁸⁵ “འདྲིར་སྤང་ཉིད་བདག་གིས་དུས་རྣམས་ནི་རིང་ཐུང་དུ་གྱུར་པ་བསམ་པའི་དབང་ལས་རང་གྲུབ་པ་མེད་ཅེས་བསྟན་ཟིན་པས་
འདི་ལྟ་བུའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་བསྐྱུད་པའི་མི་ཆདོ། །འོན་ཀྱང་ཕྱོགས་གསུམ་པ་ལ་བརྟེན་པར་བྱ་སྟེ། བར་ཆད་མེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དེ་
ནི་ངེས་པར་སྟོང་པོ་བྱང་ཆུབ་དེར་སྟོང་པར་བྱེད་གྱི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་འགའ་ཞིག་སྟོང་པོ་བྱང་ཆུབ་དེར་ཞུགས་པ་ལས་ཏིང་ངེ་
འཛིན་དེ་མ་བསྐྱུད་པར་སྤང་བ་ནི་མི་སྟོན་ཅེས་གསུངས་ལ། སྟོང་པོ་བྱང་ཆུབ་དེར་ཡང་དུས་ཇི་སྟོན་ཅིག་གིས་ཏིང་ངེ་འཛིན་དེ་
བསྐྱུད་པ་ནི་རང་བཞིན་བརྩན་པར་བྱས་པའི་ཆོ་ནི་བཞེད་པ་ལ་རག་ལས་པའི་བྱིར་དང་། དུས་ལ་མངའ་བརྟེན་པས་སྐད་ཅིག་མ་ཕྱོགས་

བཤད་ནས་དེ་ལྟར་ཡུན་དེ་ཅམ་དུ་སྐད་ཅིག་མའི་སྒྱུར་བ་སྒྲིམ་ཡང་མཐར་གྱིས་བ་སྟེ་སྒྲིམ་བ་
རྫོགས་པར་མི་འགྱུར་བའི་རྒྱ་མཚན་དུ་མ་དང་བཅས་པ་སྤྱོད་བར་བྱེད་དོ།

ལྷགས་དེ་ལ་ཕྱིས་ཀྱི་རྒྱུ་དག་⁴⁸⁶ ལེགས་ཆར་བྱེད་ཀྱང་ཁོ་པོ་ནི་འཐད་པར་མི་སེམས་ཏེ།
“ཆོས་ཀྱི་དབྱེད་ལས་མི་གཡོ་བར་”⁴⁸⁷ ཞེས་སྒྲིམ་རྒྱུ་སྤྱོད་མ་ལས་བཤད་བ་ལྟར་གྱི་ཐུན་
མོང་མིན་པའི་ལྷགས་ཀྱིས་འོག་མིན་དུ་སངས་རྒྱས་ནས་འཛམ་བྱ་སྤྱིར་འདྲིར་བཅུན་མའི་
འཁོར་ནས་འབྱུང་བ་ལ་སྒྲིམ་པ་བཟུན་ནས་སངས་རྒྱས་པའི་ཚུལ་ཅམ་སྟོན་པར་འདྲོད་
པས། བད་དཀར་གྱི་ལྷང་དེ་སྐད་ཅིག་སྒྱུར་ཐོབ་པའི་བྱང་སེམས་ཇི་ཅམ་ན་སངས་རྒྱས་པའི་
ཤེས་བྱེད་དུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །བད་དཀར་གྱི་ལྷང་དེ་ཆོས་ཅན། སྐད་ཅིག་མའི་སྒྱུར་བའི་
སྒྲིམ་ཆད་ཀྱི་ཤེས་བྱེད་དུ་མི་འགྲོ་སྟེ། ཐུན་མཐའ་བ་དེ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཤིང་དུ་སྐད་ཅིག་མའི་
སྒྱུར་བ་སྒྲིམ་བ་གསུངས་པ་དེ། གདུལ་བྱའི་སྤང་བ་ལ་བསྟོན་ཏེ་འཛིག་ལ། དངོས་པོའི་
གནས་ཆོད་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འོག་མིན་དུ་འཆང་རྒྱ་དགོས་པའི་ཕྱིར། གཞན་

དང་པོའི་ཡུན་གྱིས་ཀྱང་དེ་བརྟེན་པ་ལ་གནོད་པ་མེད་མོད་ཀྱི། གདུལ་བར་བྱ་བའི་དབང་གིས་གཅིག་ཁོ་ནར་ངེས་པ་མེད་པ་སྟེ། དེའི་
ཕྱིར་འཕགས་པ་དམ་པའི་ཆོས་པསྒྲུ་དཀར་པོ་ཞེས་བྱ་བའི་མདོ་ལས། བཅོམ་ལྷན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མདོན་པར་ཤེས་པའི་ཡེ་
ཤེས་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་བཅུན་མའི་འཁོར་ནས་མདོན་པར་བྱུང་སྟེ། གས་བཅུ་དྲུག་སྤངས་ནས་སྤྱིར་བོ་བྱང་ཆུབ་ལ་བཞུགས་ཏེ། བདུད་
བཅོམ་ནས་དེའི་འོག་ཏུ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་མདོན་དུ་བྱ་བའི་ཕྱིར། བར་གྱི་བསྐལ་པ་ལྟ་བུར་སྒྱུ་མོ་ཀྱང་མ་བཤེག་
པར་བཞུགས་པ་ལས། དེ་ནས་གདོད་མདོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་སོ་ཞེས་གསུངས་ལ། བདག་ཅག་གི་རྗེ་བཅུན་ལྷན་ཐུབ་པའི་ཞལ་
ལྟ་བུར་མི་སྤྱིར་བོ་བྱང་ཆུབ་ལ་བཞུགས་པའི་ཞལ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཐོ་རངས་བར་ཆད་མེད་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་བརྟེན་པས་མདོན་པར་རྫོགས་
པར་སངས་རྒྱས་པར་བཟུན་ཏོ། །དེ་བཞིན་དུ། རྟོན་གྱི་དང་པོར་སྤྱིར་བྱ་ཡི། བདུད་ཀྱི་མེ་རྟོག་རྒྱལ་མཚན་བསྟན་ལ། དེ་ནས་ཉོན་མོངས་
བདུད་ཀྱི་ནི། རྒྱལ་རྒྱལ་མཚན་མཐོན་པོ་གཏོག་ལ། རྟོན་གྱིས་བྱང་ཆུབ་མ་བརྟེན་པར། འདྲོད་ཁམས་དབང་ལྷག་ལས་རྒྱལ་ཏེ། བྱང་
ཆུབ་བར་ཆད་མེད་ལམ་ལ། ཁམས་གསུམ་དབང་ལྷག་ལས་རྒྱལ་ལོ། ཞེས་བྱ་བ་ལ་སྒྲིམ་པའི་ཚུལ་ཡང་གདུལ་བར་བྱ་བའི་སྤང་བ་དང་
འཚམ་པར་བརྟེན་གྱི། རང་གི་རང་བཞིན་ནི་ཅི་ལྟོད་བྱང་ཆུབ་པ་དང་དུས་གཅིག་ཁོ་ནར་བདུད་ཐམས་ཅད་ངེས་པར་བཅོམ་པ་ལགས་
སམ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སྒྲིམ་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བར་བྱཏོ། །” ཆོག་གསལ། ཟླ་བཟླ། ཤེར་ཕྱིན། 9 ཤོག་ 89-ན།

⁴⁸⁶ 9 དཔོན་དང་བྱ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ་གཉིས་ཀས་ཆོས་བཤེས་ཀྱི་རིགས་པ་འདི་འཐད་ཕྱོགས་སུ་བཞག་པ་ལྟར་སྤང་སྟེ། 9 རྒྱུ་ཤོག་
106 ལས། “འདྲིར་ཕྱོགས་གསུམ་པ་གཟུང་སྟེ་བྱང་ཆུབ་སྤྱིར་བོར་བཞུགས་ནས་བར་ཆད་མེད་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་མ་བསྐྱེད་པར་ལྷང་མི་
སྤྱིར་ཅེས་གསུངས་པས།” ཞེས་དང་ལྷང་གི་སྟེ་མ་ཤོག་ 133 ལས། “འདྲིར་ཕྱོགས་གསུམ་པ་གཟུང་སྟེ། བདུད་བདུལ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
བར་གྱི་བར་ཆད་མེད་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་དེ་སྐད་ཅིག་སྒྱུར་ཡིན་ལ། དེའི་དུས་ལ་གདུལ་བྱའི་དབང་གིས་ངེས་པ་མེད་དོ། །” ཞེས་གསུངས་
པའི་ཕྱིར།

⁴⁸⁷ ཟླ་བཟླ། སེམས་ཅན། བེ་ཤོག་ 64-བ།

ཡང་། ཆོས་མངོན་པ་བ་རྣམས་སེ་གོལ་གཅིག་གཏོགས་པའི་ཡུན་ལ་སྐད་ཅིག་དྲུག་ཅུ་རེ་ལྟ་
 འདའ་བར་འདོད་པར་མཛོད་འགྲེལ་⁴⁸⁸ ལས་བཤད་ ཅིང་དེའི་ཆ་དང་། གདགས་པའི་
 བསྟན་བཅོས་སུ་བཤད་པའི་རྩལ་གོ་ས་འཕོ་བ་གཉིས་ཀ་ཡང་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་གི་ངོས་
 འཛིན་ཡིན་པས་ཆོས་བཤེས་ཀྱིས་གོང་དུ་བརྟག་པ་གསུམ་འགོད་པའི་སྐབས་སུ་དེ་གཉིས་
 དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་ཡིན་མིན་སོ་སོར་བྲང་བ་དང་། སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་རེ་ལྟ་མིན་པར་སུམ་
 བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་ཙ་བརྒྱད་འདའ་ཞེས་བཀོད་པ་ནོར་རོ། ཆོས་བཤེས་ཀྱིས་རྩལ་གོ་ས་འཕོ་བའི་
 ཡུན་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མའི་ཚད་མིན་པ་དང་། སེ་གོལ་གཅིག་གཏོགས་པའི་ཆ་དེ་དུས་
 མཐའི་སྐད་ཅིག་མའི་ཚད་ཡིན་པ་སྟེ། དེ་གཉིས་སོ་སོར་བྲང་བ་མི་འཐད་དེ། གཉིས་ཀ་དུས་
 མཐའི་སྐད་ཅིག་མའི་ཚད་དུ་བཞེད་པའི་ཚུལ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དང་པོ་དེ་ཆོས་མངོན་པ་
 བས་འདོད་པ་ཡིན་ཞིང་། གཉིས་པ་གདགས་པའི་བསྟན་བཅོས་ལས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་
 རོ། །གཞན་ཡང་ཆ་ཤས་ཀྱི་གངས་ཀ་ལ་ནོར་ཏེ། ཆོས་བཤེས་ཀྱིས་དྲུག་ཅུ་ཙ་བརྒྱད་འདའ་
 ཞེས་བཤད་ཅིང་། མཛོད་རང་འགྲེལ་དུ་དྲུག་ཅུ་རེ་ལྟ་བུར་བས་སོ། །བྲང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
 དང་སངས་རྒྱས་ལ་སོགས་པའི་དབང་ཐོབ་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྐད་ཅིག་བསྐལ་པར་བྱེན་གྱིས་
 རྫོབ་རུས་པས་སྐད་ཅིག་མའི་སྒྱུར་བ་སྐད་ཅིག་གཅིག་དུ་བཤད་པ་དང་ཡུན་རིང་དུ་གནས་
 པར་སྤང་བ་འགལ་བ་མེད་པར་ཡང་སྟེ། [135] མི་རུས་ཏེ། དབང་ཐོབ་པའི་རྣམ་གཞག་
 བྱེད་ན་རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་འཇིག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཐུས་མ་
 དག་པའི་འཇིག་རྟེན་དག་པའི་འཇིག་རྟེན་དུ་བསྒྱུར་བ་བཞིན་ནོ། །དེས་ན་སྐད་ཅིག་སྒྱུར་བྱ་
 རྒྱུ་གས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་ཡིན་པས་རྒྱན་དང་ལྷན་ཡང་སྐད་ཅིག་མའི་སྒྱུར་བ་བཞི་ཕྱེད་པ་ཐ་དང་
 ཅམ་དུ་བྲང་པས་བཞི་པོ་དེའི་ནང་གསེས་ཀྱི་སྟེ་མ་ལས་བྱི་མ་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པར་མི་
 བྱོལ། །

གསུམ་པ་ཆོས་སྐྱའི་ས་མཚམས་ནི། ཆོས་དབྱིངས་བསྟོད་པར། “ཇི་ལྟར་སྟོབ་པའི་དཀར་ཆ་མར་
 འགྲིབ་བཞིན་པའི་མར་ངོའི་ཆོས་པ་བརྒྱ་བཞི་ན། ཟླ་བ་རུང་བྲང་གསལ་བ་ལྟར། །དེ་བཞིན་

488 “ཆོས་མངོན་པ་རྣམས་ན་རེ་སྟེས་བྱ་སྟོབས་དང་ལྷན་པའི་སེ་གོལ་གཏོགས་པ་ཅམ་གྱིས་སྐད་ཅིག་མ་དྲུག་ཅུ་ཙ་ལྟ་འདའོ་ཞེས་བེར་
 རོ། །” མཛོད་རང་འགྲེལ། ཟླ་བ་སྟན། མངོན་པ། ཀུ 155 ན

ཐེག་མཆོག་མོས་སྤྱོད་ཀྱི་ས་རྒྱམས་ལ། ཆོས་ཀྱི་སྐྱུ་ཡང་ཅུང་ཟད་སྤང་། ། ཇི་ལྟར་འཆར་ཞིང་
 ཆོས་པའི་ཁྱོད་པ་ལ། སྐད་ཅིག་སྐད་ཅིག་འཕེལ་བར་མཐོང་། ། དེ་བཞིན་ས་དང་པོ་རབ་ཏུ་
 དགའ་བ་ནས་བཅུ་པ་ཆོས་ཀྱི་སྤྱིན་གྱི་བར་ལ་བཞུགས་པ་པོ་རྒྱམས་ཀྱིས། ། རིམ་གྱིས་རིམ་
 ཀྱིས་འཕེལ་བར་མཐོང་། ། ཇི་ལྟར་ཁྱོད་པའི་དཀར་ཆ་ཡར་འཕེལ་བའི་ཡར་ངོའི་ཆོས་པ་བཙུ་
 ར་ནི། ཁྱོད་པའི་དགྱིལ་འཁོར་རྫོགས་པར་གསལ། ། དེ་བཞིན་ས་ཡི་མཐར་ཐུག་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 ས་ན། ཆོས་ཀྱི་སྐྱུ་ཡང་རྫོགས་པར་གསལ། །” ཞེས་མོས་སྤྱོད་ལ་སོགས་པའི་ལམ་རྒྱམས་སུ་
 སྤྱིབ་པ་སྤོང་ཞིང་དག་པའི་རིམ་པས་ཆོས་སྐྱུ་ཡང་ཁྱོད་པའི་འཕེལ་ཚུལ་གྱིས་མཆོན་པར་བྱས་
 བས་སྤོབ་ལམ་དུ་ཡང་ཆོས་སྐྱུ་ཡོད་པ་ལྟར་བཤད་ཀྱང་། ཆོས་དབྱིངས་བསྟོད་པའི་སྐབས་ཀྱི་
 ཆོས་སྐྱུ་དེ་དང་མཛོན་རྟོགས་རྒྱུ་འདིར་བཤད་ཆོས་སྐྱུ་དོན་མི་གཅིག་པས་མཛོན་རྟོགས་
 རྒྱུ་ལས་བཤད་པའི་ཆོས་སྐྱུ་འདི་ཡི་ས་མཆོམས་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ཁོ་ནར་ལས་སྤངས་
 ཏེ། སྤྱིར་བཞི་བསྐྱོམས་པའི་འབྲས་ཐུ་མཐར་ཐུག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

2.2.2.1.1.2.2.5 རྫོས་པ་སྤང་བ།

ཨ་པ་རྫོས་པ་སྤང་བ་ལ་བཞི། 2.2.2.1.1.2.2.5.1 མཐུན་གསུམ་དང་རྒྱུ་ཀྱན་
 དང་། 2.2.2.1.1.2.2.5.2 རྒྱུ་མཐུན་དང་ལམ་ཤེས་དང་། 2.2.2.1.1.2.2.5.3 ལམ་
 ཤེས་དང་གཞི་ཤེས་དང་། 2.2.2.1.1.2.2.5.4 རྒྱུ་མཐུན་དང་ཆོས་སྐྱུ་ལ་རྫོས་པ་སྤང་
 བའོ། །

2.2.2.1.1.2.2.5.1 མཐུན་གསུམ་དང་རྒྱུ་ཀྱན།

དང་པོ་མཐུན་གསུམ་དང་རྒྱུ་ཀྱན་ལ་རྫོས་སྤང་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། མཐུན་གསུམ་དང་རྒྱུ་
 ཀྱན་ཏེ་རྒྱུ་རྫོགས་སྤྱིར་བ་སྟོན་པའི་གཞུང་རྒྱམས་ལ་བཟོད་བྱ་དང་དགོས་པ་སོ་སོར་མེད་
 པར་རྫོས་པར་འགྱུར་ཏེ། རྒྱུ་ཀྱན་ཏུ་ཡང་¹ མེད་པ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱུ་པ་² “ཉོན་མོངས་
 རྟོགས་དང་མཆོན་མ་དང་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བསྟན་པའི་སྤྱིར་བ་³ དེ་བཞིན་གསེགས་པ་
 འབྱུང་བ་ལ་སོགས་པའི་མཆོན་ཉིད་ལ་མཐུན་པ་གསུམ་གསུམ་བཤད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན།

ནམ་པ། སྒྱུར་པ། མཚན་ཉིད་གསུམ་ལ་མཁྱེན་གསུམ་རེ་རེ་ནས་ཡོད་པའི་ཚུལ།

	གཞི་ཤེས།	ལམ་ཤེས།	ནམ་མཁྱེན།
ནམ་པ།	མེད་པའི་ནམ་པ་ནས་ བཟུང་སྟེ། །ཞེས་ སོགས་ཀྱིས་བསྟན་ པའི་གཞི་ཤེས་ཀྱི་ནམ་ པ་༥༧	འདྲོད་ཆགས་ བྲལ་བ་ནས་ བཟུང་སྟེ། །ཞེས་ པ་དེ་དོན་ཐོབ་ ནས་ལམ་ཤེས་ ཀྱི་ནམ་པ་༥༩	དན་པ་ཉེར་གཞག་ ནས་བཟུང་སྟེ། །ཞེས་ སོགས་ཀྱིས་བསྟན་ པའི་ནམ་མཁྱེན་གྱི་ ནམ་པ་༡༡༠
སྒྱུར་པ།	ཉོན་མོངས་རྟགས་ དང་མཚན་མ་ དང་། །ཞེས་པ་ནས། དབེན་ཞེས་པའི་བར་ ཀྱི་བཞི།	དཀའ་དང་ངེས་ པ་དང་། །ཞེས་པ་ ནས། མཛོན་པར་ ཞེན་པ་བཀག་ པ་དང་། །ཞེས་ པའི་བར་ཀྱི་ལྔ།	དམིགས་པ་ཞེས་བྱ་ གང་ཡིན་དང་། །ཞེས་ པ་ནས། དེ་བཞིན་ཉིད་ ནི་མི་དམིགས་ དང་། །ཞེས་པའི་བར་ ཀྱི་བདུན།
མཚན་ ཉིད།	དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ འབྱུང་བ་དང་ཞེས་ སོགས་ཀྱིས་བསྟན་པ།	སྟོང་ཉིད་མཚན་ མ་མེད་བཅས་ དང་། །ཞེས་ སོགས་ཀྱིས་ བསྟན་པ།	དེ་ནི་ཉིད་ཀྱི་ཚེས་ བརྟེན་ནས། །ཞེས་ སོགས་ཀྱིས་བསྟན་པ།

མི་སྒྲིམ་ཏེ། མཁྱེན་གསུམ་ནི་ནམ་པ་སོ་སོར་ངེས་པ་དང་། ནམ་ཀུན་ནི་ནམ་པ་མ་ལུས་པའི་
ལུལ་ཅན་ཡིན་པས་སོ། །དེའི་དོན་ནི་སྐབས་དང་པོ་གསུམ་དུ་བསྟན་པའི་མཁྱེན་ [137]
གསུམ་ནི་གཞི་དང་ལམ་དང་ནམ་པ་སྟེ་མེད་དེ་སྟེ་མེད་དེ་གསུམ་སོ་སོ་བ་དང་། ནམ་ཀུན་ཏུ་
བསྟན་པ་ནི་སྟེ་མེད་ཀྱི་ནམ་པ་གསུམ་པོ་དུས་གཅིག་ཏུ་རྒྱུད་ལ་བསྟེན་⁴⁸⁹ དེ་བསྟུས་ནས་
བསྒྲོམས་པས་མ་ལུས་པའི་ལུལ་ཅན་ཡིན་ནོ། །

⁴⁸⁹ གསེར་ཕྱོད་སྤྲེལ་ཆ་ཤོག་ 178 ལས། “དེས་ན་ཐོས་བསམ་གྱིས་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ན་དེ་གསུམ་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་རེ་རེ་ནས་མ་
འདྲེས་པར་དཔྱད་པ་དེ་ལྟ་བུ་མེན་པར་སྒྲོམ་པའི་ཚུལ་གཞི་ལམ་ནམ་པ་གསུམ་སྟེ་བ་མེད་པར་རྟོགས་པའི་རྟོགས་པ་གསུམ་པོ་དེ་དུས་
གཅིག་ཏུ་བསྟེན་པའོ།” ཞེས་པ་ལྟར་རོ།

ཡང་ན་སྟེ་རྣམ་གྲངས་གཅིག་ཏུ་ན་མཁྱེན་གསུམ་དུ་བསྟན་པ་ནི་མཆོན་བྱེད་སེམས་བསྐྱེད་སོགས་དང་མཆོན་བྱེད་རྣམ་མཁྱེན་སོགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་ཐོས་བསམ་གྱི་ཤེས་བྱར་བསྟན་པས་མཆོན་ཉིད་པ་ཡིན་ལ། རྣམ་ཀུན་ཏུ་བསྟན་པ་ནི། ཉམས་ལེན་གྱི་སྒྲོ་ནས་བསྟན་པས་སྦྱར་བཤོ།

རྣམ་གྲངས་གཅིག་ཏུ་ན་མཁྱེན་གསུམ་དུ་བསྟན་པ་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་སྤང་བྱ་ཉེ་བར་ཞི་བ་སྟེ་མེད་གསུམ་གྱི་རྣམ་པ་ཙམ་རྟོགས་པའི་ཡུལ་དུ་བསྟན་པ་ཡིན་ལ། རྣམ་ཀུན་ཏུ་བསྟན་པ་ནི་དྲི་མ་སྤང་བའི་གཉེན་པོའི་ཕྱིར་སྐྱེད་པ་ཡིན་པས་མི་སྒྲོས་སོ་ཞེས་འཕགས་པ་གྲུ་ལྡེས་⁴⁹⁰ གསུངས་པ་ལྟར་སྒྲོ་བ་དཔོན་སེང་གེ་བཟང་པོས་⁴⁹¹ རྒྱན་ལྷང་དུ་བཀོད་དོ།

2.2.2.1.1.2.2.5.2 རྣམ་མཁྱེན་དང་ལམ་ཤེས་ལ་སྒྲོས་སྤང་།

གཉིས་པ་རྣམ་མཁྱེན་དང་ལམ་ཤེས་སྒྲོས་སྤང་ནི། རྣམ་མཁྱེན་དང་ལམ་ཤེས་སྒྲོས་པར་འགྱུར་ཏེ། ཆོགས་སྒྱུབ་བཅུ་བདུན་གྱི་ནང་གསེས་ཀྱི་སའི་ཆོགས་ལ་སོགས་པར་མཐོང་སྒྲོམ་གཉིས་

⁴⁹⁰ ཉེ་ལྷང་། “ཡང་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་དང་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མངོན་པར་རྟོགས་པར་རྟོགས་པ་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེན། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་ནི་རྣམ་པ་སོ་སོར་ངེས་པའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་ཏེ། རྣམ་པ་སོ་སོར་ངེས་པར་ཇི་སྐད་བཤད་པས་སོ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མངོན་པར་རྟོགས་པར་རྟོགས་པ་ནི་རྣམ་པ་མ་ལུས་པའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་ནོ། ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་ཁྱད་པར་རྟོ། ཡང་ན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་དུ་རྣམ་པར་གཞག་པ་ནི་མཆོན་ཉིད་པ་ཡིན་ལ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མངོན་པར་རྟོགས་པར་རྟོགས་པ་ནི་སྦྱར་བ་ཡིན་ནོ། ཡང་ན་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མངོན་པར་རྟོགས་པར་རྟོགས་པ་ནི་མི་མཐུན་པ་དང་གཉེན་པོས་རྣམ་པར་གནས་པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བ་ཡིན་ལ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ནི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ཏེ། རང་བཞིན་གྱིས་ཞི་བའི་རྣམ་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་ཁྱད་པར་གཞན་ཡིན་ནོ།” ཉེ་ལྷང་། ཟླ་བཟན། ཤེར་ཕྱིན། ཆ་ཤོག་ 162-བ།

⁴⁹¹ འགྲེལ་ཆེན་རྒྱན་ལྷང་། ཟླ་བཟན། ཤེར་ཕྱིན། ཆ་ཤོག་ 276-ན། “ཡང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་དང་། རྣམ་པ་ཀུན་མངོན་པར་རྟོགས་པ་རྟོགས་པའི་ཁྱད་པར་གང་ཞིག་ཡིན་ཞེ་ན། ལ་ཅིག་ན་རེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་ནི་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་རྣམ་པས་རྣམ་པའི་ཡུལ་སོ་སོར་ངེས་པ་ཡིན་ལ། རྣམ་པ་ཀུན་མངོན་པར་རྟོགས་པར་རྟོགས་པ་ནི་རྣམ་པ་མ་ལུས་པའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་ནོ་ཞེས་འདོད་དོ། གཞན་དག་ནི་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་ནི་མཆོན་ཉིད་པ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་བཞག་ལ། རྣམ་པ་ཀུན་མངོན་པར་རྟོགས་པར་རྟོགས་པ་ནི་སྦྱར་བ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། ལ་ལ་ནི་རྣམ་པ་ཀུན་མངོན་པར་རྟོགས་པར་རྟོགས་པ་ནི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་དང་གཉེན་པོར་བཞག་པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བ་ཡིན་ལ། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་གསུམ་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་ཞི་བའི་རྣམ་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འཆད་དོ།”

བཤད་པ་དེ་ཉིད་ལམ་ཤེས་སུ་ཡང་བཤད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དགོས་པ་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་མི་སྒྲིལ་
 ཏེ། རྣམ་མཁྱེན་དུ་བཤད་པ་ནི། རྒྱ་དང་འབྲས་བུའི་ཆོས་མ་ལུས་པ་མཁྱེན་པ་གཅིག་རྣམ་
 མཁྱེན་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཡུལ་རྒྱ་འབྲས་ཆོས་གྲིས་ཡུལ་ཅན་རྣམ་མཁྱེན་དེ་མཆོན་པའི་དོན་དུ་
 ཡིན་ལ། ལམ་ཤེས་སུ་བཤད་པ་ནི། རྒྱལ་སྤྱི་རྣམས་ཀྱི་ལམ་ཤེས་ནི་རྣམ་མཁྱེན་ཐོབ་པའི་
 དོན་དུ་གསུངས་པ་མ་ཡིན་ནོ་སྤྱི་ལོ་དོགས་པ་བསལ་བའི་ཕྱིར་དང་། ལམ་གསུམ་ཤེས་
 པའི་ལམ་ཤེས་ཡུལ་ཉན་རང་བྱང་སེམས་ཀྱི་ལམ་གསུམ་གྲིས་མཆོན་ནས་རྣམ་མཁྱེན་ལ་
 བརྟེན་ཏེ་ལྷགས་སུ་བཟུང་བའི་ཕྱིར། རྣམ་མཁྱེན་གྱི་མཆོན་བྱེད་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་རྒྱ་ཅམ་
 ཞིག་ལམ་ཤེས་ལྟ་བུ་ལྷགས་སུ་དངས་ཏེ་སྐབས་གཉིས་པར་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །

2.2.2.1.1.2.2.5.3 ལམ་ཤེས་དང་གཞི་ཤེས་ལ་སྒྲིལ་སྟོང་།

གསུམ་པ་ལམ་ཤེས་དང་གཞི་ཤེས་ལ་སྒྲིལ་སྟོང་ནི། ལམ་ཤེས་དང་གཞི་ཤེས་སྒྲིལ་ཏེ། སྐབས་
 གསུམ་པར་མ་ཟད་སྐབས་གཉིས་པར་ཉན་རང་གི་ལམ་ཡང་བཟུང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྐབས་
 གཉིས་པར་བཤད་པའི་ཉན་རང་གྱི་ལམ་ནི། དེ་དག་རྟོགས་པའི་ཡུལ་ཅན་ལམ་ཤེས་མཆོན་
 པའི་དོན་དུ་ཡིན་ལ། སྐབས་གསུམ་པར་བཤད་པ་ནི། “གཟུགས་རྟག་མ་ཡིན་མི་རྟག་མིན་”
 ཞེས་སོགས་ལྟར་རྟག་པ་ལ་སོགས་པའི་སྟོ་འདྲིམས་དང་བྲལ་བ་གཉིན་པོ་གཞི་ཤེས་སུ་བཟུང་
 [138] པ་ན་དེས་འཕངས་པའི་སྒྲིག་ཕྱོགས་ཀྱི་ལམ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་གཞི་ཤེས་རྣམས་
 ཉན་རང་གི་ལམ་ཡིན་པར་བཟུང་བ་དང་། ཉན་རང་དེའི་ལམ་སྐབས་གཉིས་པར་ཡན་ལག་
 ཅམ་དུ་བཤད་པ་ལྟར་མ་ཡིན་པར་ལྷགས་སུ་རང་དབང་དུ་བཟུང་བའི་ཕྱིར་ཡིན་པས་མི་
 སྒྲིལ་སོ། །

2.2.2.1.1.2.2.5.4 རྣམ་མཁྱེན་དང་ཆོས་སྐྱེ་ལ་སྒྲིལ་པ་སྤང་བ།

བཞི་པ་རྣམ་མཁྱེན་དང་ཆོས་སྐྱེ་ལ་སྒྲིལ་པ་སྤང་བ་ནི་རྣམ་མཁྱེན་དང་ཆོས་སྐྱེ་སྒྲིལ་
 ཏེ། སྐབས་དང་པོ་དང་བརྒྱད་པ་གཉིས་ཀར་རྣམ་མཁྱེན་ཆོས་སྐྱེ་གཉིས་ཀ་བཟུང་བའི་ཕྱིར་
 ཞེ་ན། མི་སྒྲིལ་ཏེ་སྐབས་དང་པོར་ནི་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་ཡུལ་དང་སྐབས་བརྒྱད་པར་ནི་སྐྱེ་བའི་

འབྲས་བུའི་སྒོ་ནས་གཉིས་ཀ་བཤད་པའི་ཕྱིར། ཡང་ན་འམ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་སྐབས་དང་པོར་
མཆོན་བྱེད་ཡུལ་དང་སྐབས་བརྒྱད་པར་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་གཉིས་ཀ་བཟླ་ན་པ་ཡིན་པས་མི་སྒྲོས་
སོ།

2.2.2.1.1.2.1.2 དབྱེ་བ་མིང་གིས་བྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཚུལ།

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་མིང་གིས་བྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཚུལ་ལ་གཉིས། 2.2.2.1.1.2.1.2.1 རོན་
དངོས་དང་། 2.2.2.1.1.2.1.2.2 སྒྲོས་པ་སྤང་བའོ།

2.2.2.1.1.2.1.2.1 རོན་དངོས།

དང་པོ་རོན་དངོས་ལ་གསུམ། 2.2.2.1.1.2.1.2.1.1 མཁྱེན་གསུམ། 2.2.2.1.1.2.1.2.1.2
སྦྱར་བཞི། 2.2.2.1.1.2.1.2.1.3 ཆོས་སྐྱའི་ལུས་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.1 མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ལུས་རྒྱས་པར་བཤད་པ།

དང་པོ་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ལུས་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་གསུམ།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.1 རྒྱུ་མ་མཁྱེན། 2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.2 ལམ་
ཤེས། 2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.3 གཞི་ཤེས་ཀྱི་ལུས་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.1 རྒྱུ་མཁྱེན།

སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་གདམས་ངག་དང་། །དེས་འབྱེད་ཡན་ལག་རྒྱུ་མ་བཞི་དང་། །སྒྲུབ་པ་ཡི་ནི་རྟེན་
གྲུར་པ། །ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་། །དམིགས་པ་དག་དང་ཆེད་དང་ནི། །གོ་ཆ་འཇུག་པའི་
བྱ་བ་དང་། །ཆོགས་ནི་དེས་པར་འབྱུང་བཅས་རྒྱུ་མ། །སྒྲུབ་པའི་རྒྱུ་མ་ཀུན་མཁྱེན་པ་ཉིད། །

དང་པོ་རྣམ་མཁུན་ལ་གསུམ། 2.2.2.1.1.2.1.1.1.1.1 རྣམ་མཁུན་རི་ལྟར་བཤད་པའི་
ཚུལ་དང་། 2.2.2.1.1.2.1.1.1.1.2 དེའི་འཆད་བྱེད་གཏན་ལ་དབབ་
པ། 2.2.2.1.1.2.1.1.1.1.3 ཉེན་གྱི་གང་ཟག་གོ།

2.2.2.1.1.2.1.1.1.1.1 རྣམ་མཁུན་རི་ལྟར་བཤད་པའི་ཚུལ།

དང་པོ་རྣམ་མཁུན་རི་ལྟར་བཤད་པའི་ཚུལ་ནི། གལ་ཏེ་ལུས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་བཤད་
འདིར་རྣམ་མཁུན་སྟོན་ན་རྣམ་མཁུན་དེ་དངོས་སུ་མི་སྟོན་པར་ཅིའི་ཕྱིར་སེམས་བསྐྱེད་ལ་
སོགས་སྟོན་ཞེ་ན། སེམས་བསྐྱེད་གདམས་ངག་སོགས་དོན་བརྒྱུ་པོ་འདིས་རྟོགས་པར་བྱེད་
ཅིང་མཚོན་ནས་རྣམ་མཁུན་སྟོན་པས་སྟོན་མེད་དོ། །སེམས་བསྐྱེད་སོགས་བརྒྱུ་པོ་འདིས་
རྣམ་མཁུན་རི་ལྟར་མཚོན་ཞེ་ན། འདི་ལ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་རྟོག་རྗེས་འབྲང་བཅས་དག་⁴⁹²
ན་རེ། སེམས་བསྐྱེད་སོགས་བརྒྱུ་པོ་འདི་རྣམ་མཁུན་གྱི་རྗེས་སུ་སྐྱབ་པའི་རྒྱ་ཡིན་པས་རྒྱ་
སེམས་བསྐྱེད་སོགས་ཀྱིས་ས་མཚོན་ནས་འབྲས་བུ་རྣམ་མཁུན་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །རྒྱ་རི་ལྟར་
ཡིན་ན་རྒྱ་ནི་སྐྱབ་པ་ཡིན་ལ་སྐྱབ་པ་དེ་ཡང་།

1. ཉེན་གྱི་གང་ཟག་དང་།
2. དམིགས་པ།
3. ཆེད་དུ་བྱ་བ།
4. རང་གི་ངོ་བོ་སྟེ་བཞི་ཡིན་ནོ། །

ཉེན་ཡང་ཚས་བཞི་དང་ལྔ་ན་པ་སྟེ།

- 1.1. བསམ་པའི་བྱེད་པར་སེམས་བསྐྱེད་པ།
- 1.2. གདམས་ངག་དང་རྗེས་བསྟན་ཐོབ་པ།
- 1.3. སྦྱོར་བའི་བྱེད་པར་ངེས་འབྱེད་ལ་གནས་པ།

⁴⁹² Golden Rosary ཤོག་ 139 དང་རྟོག་གི་བསྐྱུས་དོན་ཤོག་ 19 ལས། “དེ་ལྟར་དང་པོ་རྣམ་པ་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་ཐ་མ་མཐར་
ཐུག་པ་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སྐྱབ་པའི་བར་གྱིས་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་ཉེ་བར་བཞུགས་པ་ཡིན་ལ། རྒྱ་དེ་
ལས་ཐོབ་པར་བྱ་བ་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་རྒྱས་འབྲས་བུ་འཕངས་པ་ཡིན་ནོ། །” ཞེས་གསུངས།

1.4. རིགས་ཀྱི་བྱང་པར་ཆོས་དབྱིངས་དང་ལྡན་པའོ།

རྟེན་སེམས་བསྐྱེད་སོགས་དེས་ “དེ་ཡང་དགེ་ལ་སོགས་པ་ཡིན།” ཞེས་སོགས་ཀྱི་དམིགས་པ་བརྩ་གཅིག་ལ་དམིགས་ནས་ “སེམས་ཅན་ཀུན་མཆོག་ཉིད་སེམས་དང་།” ཞེས་སོགས་ལས་གསུངས་པའི་ཆེད་དུ་བྱ་བ་གསུམ་གྱི་ཕྱིར་སྐྱབ་པ་བཞི་སྟེ་ཆོགས་བྱས་པས་དེ་འཕྲོ་བོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རྟོག་སྟོང་ལྡན་ཤེས་རབ་ཀྱིས་མཛད་པའི་རྒྱན་འགྲེལ་རིན་ཆེན་སྟོན་མེད། “རྒྱ་བརྩ་རྣམས་པས་འབྲས་བུ་ཀུན་མཁྱེན་ཉིད།”⁴⁹³ [139] ཅེས་སོགས་བཞི་འཆད་དོ། །དེ་ལ་སྟོན་གྱི་མཐས་པ་འབྲེ་ཤེས་རབ་འབར་དང་ཨར་བྱང་ཆུབ་ཡེ་ཤེས་⁴⁹⁴ དག་ན་རེ། འདི་ནི་རྒྱས་འབྲས་བུ་མཆོན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། ཆེད་དུ་བྱ་བ་གསུམ་གང་དུ་ངེས་པར་འབྱུང་ས་བདུན་ཏེ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ལ་སོགས་པ་གསུམ་གྱི་སྟེང་དུ་དག་པ་ས་གསུམ་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ཡིས་འབྲས་བུ་དང་། ལྷག་མ་སེམས་བསྐྱེད་སོགས་ཀྱིས་རྒྱ་བརྩ་ལ། གཞན་ཡང་ཐེག་ཆེན་སྐྱབ་པའི་དམིགས་པར་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་འདུས་པས་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་བཤད་ནས་ཡུལ་དེ་མངོན་སུམ་དུ་མཁྱེན་པ་གཅིག་ཡུལ་ཅན་རྣམ་མཁྱེན་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཡུལ་གྱིས་ཡུལ་ཅན་མཆོན་ནས་བཤད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་ལྟར་རྒྱན་སྒྲིང་⁴⁹⁵ དང་ཡེ་ཤེས་ཞབས་⁴⁹⁶ ཀྱིས་བཤད་ཀྱང་རྒྱས་འབྲས་བུ་མཆོན་པ་དང་ཡུལ་གྱིས་ཡུལ་ཅན་

493 དེ་བཞིན་དུ་རྟོག་སྟོང་བསྐྱེད་དོན་23 ལས། “རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་རྟེན་སེམས་སྐྱབ་པའི་རྒྱ་རྣམ་པ་བརྩ། ཉེ་བར་བཀོད་པས་སྟོན་ནོ། །རྟེན་སྐྱབ་པའི་རྒྱ་རྣམ་པ་བརྩ་ནི་དང་པོ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་རྟེན་སེམས་སྐྱབ་པར་ཚུམ་པ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནས་རྟེན་སྐྱབ་པའི་མཐར་ཐུག་པ་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སྐྱབ་པའི་བར་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རྣམ་པ་བཞིར་གནས་ཏེ། སྐྱབ་པ་པོའི་གང་ཟག་དང་། སྐྱབ་པའི་དམིགས་པ་དང་། སྐྱབ་པའི་ཆེད་དུ་བྱ་བ་དང་། སྐྱབ་པའི་རང་བཞིན་ནོ། །གང་ཟག་ནི་ཆོས་བཞིས་བྱང་པར་དུ་བྱས་པ་སྟེ། བསམ་པ་དང་། གདམས་ངག་དང་། སྦྱོར་བ་དང་། རིགས་ཀྱི་བྱང་པར་བཞིས་བྱང་པར་དུ་བྱས་སོ། །” ཞེས་གསུངས་ཏེ་གསེར་མཆན་དུ་རྟོག་མ་ཆུང་བའི་འདོད་ཆུལ་བཤད་པའི་ཁྱད་སྔངས་སུ་སྒྲིང་དོ། །

494 དེ་ལྟར་ཡང་། ཨར་གྱི་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་རྣམ་འབྱེད་ཤོག་229 ལས། “རྒྱའི་སྟོན་མཆོན་པར་བྱེད་པ་ལ་ནི་ལམ་ཤེས་པ་དང་རྣོས་པའི་དོགས་པ་ཡོད་དོ། །གལ་ཏེ་དེའི་རྒྱ་མ་རྣམས་པས་དེ་དགོས་སོ་ཟེར་ན། དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། བརྩ་པོར་གཞན་མ་ལུས་པ་འདུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །བྱིད་ཀྱི་ཕྱོགས་ལ་ཡང་སེམས་བསྐྱེད་སོགས་རྒྱ་ལ་ཆེད་དུ་བྱ་བ་འབྲས་བུར་སྟོན་པ་ན་ཆེད་དང་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ལ་བྱང་པར་མེད་པས་དེ་འབྲས་བུ་གཞན་རྒྱར་བྱུབ་པས་ལམ་ཤེས་པ་དོན་མེད་དོ་ཟེར་ན། བརྩ་པོ་ནི་དེའི་ཡུལ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཐོག་པ་དེ་ཅམ་ནས་བཤད་ཀྱི། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་སྐྱབ་པར་བྱ་བའི་འབྲས་བུར་བྱས་ནས་དེ་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་འདི་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་ཐོག་པ་ནས་ནི་མ་བཤད་དོ། །” ཞེས་སོ། །

495 “རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་མ་ལུས་པར་ཐུགས་སྐྱེད་པ་ལ་རྟོག་ཏེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཅེས་བཛྲོད་པ་ཡིན་པས།” རྒྱན་སྒྲིང་། ཟླ་བཟླ་། ཤེར་ཕྱིན། ཆ་ཤོག་107-བ།

496 “དེ་ལ་ཤེས་རབ་བསྐྱབ་པའི་དགོས་པ་མཐར་ཐུག་པ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་རྒྱ་དང་འབྲས་བུའི་རྣམ་པ་མཐའ་དག་ཡོངས་སུ་གཙུག་པའི་ངོ་བོ་ཡིན་པས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །” རྒྱན་པའི་དཀའ་འགྲེལ་རྟོགས་སྟེ། ཟླ་བཟླ་། ཤེར་ཕྱིན། ཉ་ཤོག་119-ན།

མཆོན་པའི་ཚུལ་གཉིས་ཀ་ལྟར་ཡང་མི་འགལ་ལོ། །འདི་ལྟར་ཡང་བཤད་ནུས་ཏེ། སྤྱིར་ན་མ་
མཐུན་ནི་སའི་རྩལ་ལ་སོགས་པའི་རི་སྟེང་པའི་ནམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་ནམ་མི་མཐུན་ཡང་
སྤེལ་སྟེ་མཐུན་ནམ་མི་མཐུན་ཡང་རུང་། འོན་ཀྱང་གོལ་བ་དོན་གཉིས་ཀྱི་གོལ་བ་ཐོབ་པའི་
ཐབས་ཆ་ཆང་ཞིག་མཐུན་ན་ཐབས་མཐུན་པ་དེ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་ནམ་མཐུན་རྫོགས་པ་ཡིན་
ནོ། །གོལ་བ་ཐོབ་པའི་ཐབས་དེ་ཡང་འདྲིར་སེམས་བསྐྱེད་ལ་སོགས་པས་ཆང་བར་བསྟན་
པའི་ཕྱིར། རྒྱན་འདྲིར་བཤད་པའི་ནམ་མཐུན་ནི་གོལ་བ་དོན་གཉིས་ཀྱི་འདོད་པའི་ནམ་པ་
ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་གཅིག་ཡིན་ཏེ། །ནམ་འགྲེལ་ལས། “སྤྱབ་པ་བཙམ་ལྷན་འདས་འདྲི་
ཡིས་སྤོལ་བྱའི་གངས་མཐུན་པར་བྱ་བ་ནི། །དེད་རང་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ་ལ་འགར་ཡང་ཉེ་
བར་མཁོ་བ་སྟེ་དགོས་པ་མེད། །སྤང་དང་དོར་བྱའི་དེ་ཉིད་དམ་ངོ་བོ་ནི། །འཁོར་བ་འཇུག་
ཚྭ་ཐབས་དང་བཅས་པ་རིག་མཛད་ཅིང་གོ་བར་བྱེད་པ་སོ། །གང་ཆེ་སྟེ་གང་གི་ཕྱིར་ཆང་
མའི་སྐྱེས་བྱ་ཉིད་འདོད་ཀྱི། །ཐམས་ཅད་རིག་མཛད་མ་ཡིན་ནོ། །ཐག་རིང་པོ་མཐོང་ངམ་
མིན་ཡང་རུང་། །འདོད་པའི་དེ་ཉིད་བདེན་བཞི་མཐོང་བ་ཡིན། །”⁴⁹⁷ ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །

2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.2 དེའི་འཆད་བྱེད་གཏན་ལ་དབབ་པ།

གཉིས་པ་དེའི་འཆད་བྱེད་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལ་བཞི། 1 ལམ་གྱི་རང་བཞིན་སེམས་བསྐྱེད་
པ། 2 སེམས་བསྐྱེད་དག་བྱེད་གདམས་ངག་ནོད་པ། 3 གདམས་པའི་འབྲས་བྱ་ངེས་འབྱེད་
ཡན་ལས། 4 གདམས་པའི་དོན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྦྱབ་པའོ་⁴⁹⁸ །།

⁴⁹⁷ ཆང་མ་ནམ་འགྲེལ། ཟེ་བསྟན། ཆང་མ། ཅེ་ཤོག་ 108-བ། ཆོག་འགྲེལ་ནི་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ཤོག་ 374 ལས། “སྤྱབ་པ་བཙམ་
ལྷན་འདས་ཆོས་ཅན། གྲལ་བ་དོན་གཉིས་ཀྱི་ཆང་མ་ཉིད་འདོད་རིགས་ཏེ། སྤང་བྱ་དང་དོར་བྱའི་དེ་ཉིད་འཁོར་བ་འཇུག་ཚྭ་ཐབས་
དང་བཅས་པ་མཛོན་སྤྱོད་རིག་པ་མཐར་ཕྱིན་པར་མཛད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྤོལ་བྱའི་གངས་ཐམས་ཅད་རིག་པར་མཛད་པ་ཙམ་གྱིས་
གོལ་བ་དོན་གཉིས་ཀྱི་འདོད་པ་རྫོགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཙམ་ལ་ཉེར་མཁོ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་དེ་ཆོས་ཅན། ཐག་རིང་པོ་མཐོང་
ངམ། མིན་ཡང་རུང་གོལ་བ་དོན་གཉིས་ཀྱི་སྟོན་པར་རིགས་ཏེ། འདོད་པའི་དེ་ཉིད་བདེན་བཞིའི་གནས་ལྷགས་མཐོང་བ་མཐར་ཕྱིན་པ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར།”

⁴⁹⁸ ལུས་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་སྐབས་འདྲིར་ས་བཅད་དང་འབྲེལ་བའི་ཨང་གི་མི་བློ། མངས་སྤྱི་འགྱུར་བར་དོགས་པས་སོ། །

དང་པོ་ལམ་གྱི་རང་བཞིན་སེམས་བསྐྱེད་པའི་མཆན་ཉིད་ས་མཆམས་དང་བཅས་ [140]
 བ་ཡན་ལག་རྒྱས་བཤད་དུ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ།

གཉིས་པ་སེམས་བསྐྱེད་དག་ཕྱེད་གདམས་ངག་འོད་པ་ལ་གཉིས། 1 སྒྱུར་གདམས་ངག་ཅམ་
 དང་། 2 བྱད་པར་དུ་ཐེག་ཆེན་གདམས་ངག་གོ།

དང་པོ་སྒྱུར་གདམས་ངག་ཅམ་ནི། ཐར་ལམ་མ་ཞོར་བར་སྟོན་པའི་རྫོང་ཕྱེད་དོ། །གཉིས་པ་
 བྱད་པར་དུ་ཐེག་ཆེན་གདམས་ངག་ནི། ཐེག་ཆེན་གདམས་ངག་ནི། ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་
 གྱི་དོན་དུ་གཉེར་བྱ་རྣམ་མཁྱེན་སོགས་ཐོབ་པའི་ཐབས་མ་ཞོར་བར་འདོམས་པའི་རྫོང་ཕྱེད་
 དོ། །འདི་ཡི་ས་མཆམས་དང་སྟོན་པ་པོ་ལ་སངས་རྒྱས་དགོས་མི་དགོས་རྣམས་ཡན་ལག་རྒྱས་
 བཤད་དུ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ།

གསུམ་པ་གདམས་པའི་འབྲས་བུ་ངེས་འབྱེད་ཡན་ལག་ནི། བདེན་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་པ་མི་རྟོག་
 ཅིང་བདེན་མེད་རྟོགས་པས་རྒྱུད་མཐོང་སྤངས་ལས་ངེས་པར་འབྱེད་ཅིང་སྤང་བའི་མཐོང་
 ལམ་གྱི་རྒྱ་ཡིན་པས་ངེས་འབྱེད་ཡན་ལག་གི་སྒྲ་བཤད་ནས་མཆན་ཉིད་ནི། ཐར་པ་ཆ་མཐུན་
 ཆོགས་ལམ་གྱི་རྗེས་སུ་སྒྲེས་པའི་མངོན་རྟོགས་གང་ཞིག་མས་སྦྱོད་ཀྱི་སས་བསྐྱུས་པའོ། །ཕྱེ་
 བྲག་དུ་ཐེག་ཆེན་སྒྱུར་ལམ་ནི། ཐེག་ཆེན་ཆོགས་ལམ་གྱི་རྗེས་སུ་སྒྲེས་པའི་ཡེ་ཤེས་གང་ཞིག་
 མས་སྦྱོད་ཀྱི་སས་བསྐྱུས་པའོ། །དེ་ཕྱེ་ན་ “དམིགས་པ་དང་ནི་རྣམ་པ་དང་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་
 སྐབས་ནས་བསྟན་པའི་བྱད་པར་ལྡན་གྱི་དྲོད་ཅི་བཅོད་མཆོག་རྣམ་པ་བཞིའོ།

བཞི་པ་གདམས་པའི་དོན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྐྱབ་པ་ལ་བཞི། 1 སྐྱབ་པའི་རྟེན། 2 སྐྱབ་
 པའི་དམིགས་པ། 3 སྐྱབ་པའི་ཆེད་དུ་བྱ་བ། 4 སྐྱབ་པ་རང་གི་ངོ་བོའོ།

དང་པོ་སྐྱབ་པའི་རྟེན་ལ་གཉིས།

1.1 སྐྱུར་རིགས་ཅམ་ཞིག་དང་།

1.2 བྱད་པར་དུ་ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་སོ། །

དང་པོ་སྐྱུར་རིགས་ཅམ་ཞིག་ནི། དབྱིངས་ཏེ་ཡོན་ཏན་གྱི་འབྱུང་གནས་གང་གི་སྐྱུངས་ན་
ཐེག་པ་གསུམ་པོ་གང་རུང་གི་བྱང་ཆུབ་དུ་འགྱུར་རུང་ངོ་། །

གཉིས་པ་བྱད་པར་དུ་ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་ལ་གཉིས།

1.2.1 ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་སྐྱུ་ཅམ་པ་དང་།

1.2.2 བྱེ་བྲག་འདིར་སྒོས་གྱི་གནས་རིགས་སོ། །

དང་པོ་ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་སྐྱུ་ཅམ་པ་ནི། དབྱིངས་གང་སྤྱི་མཐོང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རྒྱུ་རྐྱུར་པའོ། །

གཉིས་པ་རྟེན་ཏེ་ཆོས་སྐྱབ་པ་ཡི་ནི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་རང་བཞིན་
ནི། དབྱིངས་གང་འདིར་སྒོས་སྐྱབ་པའི་རྟེན་གཞི་བྱེད་པའོ། །རྟེན་ཆོས་ཀྱིས་དབྱེ་ན་རྟོགས་
པའི་ཆོས་རྒྱུག་ལ་སོགས་པའི་བརྒྱ་གསུམ་སོ། །

ས་མཆོམས་ནི། ཆོགས་ལམ་ནས་རྒྱན་མཐའི་བར་ན་ཡོད་པ་ཉི་ལྔ་དང་རྒྱན་ལྔ་⁴⁹⁹ གི་
དགོངས་པ་ཡིན་ཏེ། དབྱེ་བ་བརྒྱ་གསུམ་ལས་མཐའ་མ་དེ་རྒྱན་མཐའ་ལ་ཡོད་པར་བཤད་

⁴⁹⁹ གསེར་ཕྱོད་། ལྟོད་ཆ། 400 ལས་གསལ་ལོ། །

ཅིང་། ཉི་ལྱང་ལས་ཀྱང་། “གང་གི་ཕྱིར་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནས་བརྩམས་ཏེ། དེས་པར་འབྱེད་
པའི་ཆ་དང་མཐུན་པར་རྣམས་དང་། མཐོང་བའི་ལམ་དང་བསྒྲུབ་པའི་ལམ་དེ་དང་དེར་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་བརྗོད་པ། བཅོམ་ལྷན་འདས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་བྱ་
བའི་ཆོག་གི་དོན་ཅི་ལགས།”⁵⁰⁰ ཞེས་གསུངས་སོ། །**དངོས་** [141] **བསྟན་ནི་**རིགས་ཀྱི་ཉེས་
དམིགས་དང་བྲལ་བའི་**དྲོད་ནས་རྒྱན་མཐའི་བར་ལོ།** །

གཉིས་པ་སྐྱབ་པའི་དམིགས་པ་དག་ནི། སྐྱབ་པ་པོ་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཤེས་བྱར་གྱུར་པའོ། །དབྱེ་
ན་ “དེ་ཡང་དགོ་ལ་སོགས་པ་ཡིན། །” ཞེས་པ་ལྟར་གྱི་བཅུ་གཅིག་གོ། །**འདི་དང་རྣམ་པ་ལ་**
ས་མཆོམས་མེད་དེ། ཤེས་བྱ་ཀུན་ལ་ཁྱབ་པས་སོ། །

གསུམ་པ་ཆེད་དུ་བྱ་བ་ནི། གང་གི་དབང་དུ་བྱས་ཤིང་དགོས་པ་བཟུང་ནས་བྱང་སེམས་སྐྱབ་
པ་ལ་འཇུག་པར་འགྱུར་བའི་འབྲས་བུ་མཐར་ཐུག་གོ། །དབྱེ་ན་སེམས་པ་ཆེན་པོ་ལ་སོགས་པ་
ཆེན་པོ་གསུམ་མོ། །ས་མཆོམས་སངས་རྒྱས་རྒྱས་ཀྱི་སའོ། །

བཞི་པ་སྐྱབ་པ་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་གཉིས། 1 མཆོན་ཉིད་དང་2 དབྱེ་བའོ། །

དང་པོ་མཆོན་ཉིད་ནི། ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲ་མེད་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཆེད་དུ་
དོན་གཉིས་བསྐྱབ་པའི་བྱ་བ་ལྟེ་མདོ་ལྟེ་རྒྱན་ལས། “1 སེམས་བསྐྱེད་ལ་གནས་པའི་གནས་
ཆེན་པོ་དང་2 རང་དང་གཞན་གྱི་དོན་རྩོམ་པའི་རྩོམ་པ་ཆེན་པོ་དང་3 བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་
འཕྲོ་བའི་འབྲས་བུ་འབྱུང་བ་ཆེ་བདག་ཉིད། རྒྱལ་ལྷན་རྣམས་ཀྱི་སྐྱབ་པ་ཡིན་པར་འདོད་
དོ་དེ་གསུམ་གྱིས་ནི་རིམ་པ་ལྟར། 1 །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་ལེན་པའི་རྟག་དུ་ལེན་
པ་ཆེ་བ་དང་2 རྒྱག་བསྐྱེད་ཐམས་ཅད་དང་དུ་ལེན་པའི་བཟོད་པ་ཆེ། 3 །དོན་ཆེན་ཡང་

⁵⁰⁰ ཉི་ལྱང་། རྩེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱོད། ༡ ཞོག་ 57-ན།

དག་བསྐྱབ་པའི་བྱ་བ་བྱེད་དེ་སེམས་ཅན་མང་པོའི་དོན་ཡང་དག་པར་སྐྱབ་པའི་བྱིར། །⁵⁰¹
ཅེས་སོ། །ཆོགས་བཅད་དེ་ལ།

1. གནས།
2. རྩོམ་པ།
3. འབྲས་བུ་ཆེ་བ།

གསུམ་ནི་རིམ་པ་ལྟར།

1. བཅའ་འཁུར།
2. རྟོག་གཉིས་སྒྲུབ་པ།
3. བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་རྒྱལ་པོ།

དེ་གསུམ་གྱིས་ཀྱང་རིམ་པ་ལྟར།

1. སེམས་ཅན་རྣམས་ཉེ་བར་ལེན་པ་དང་།
2. ལྷག་བསྐལ་དང་དུ་ལེན་པའི་བཟོད་པ་དང་།
3. སེམས་ཅན་མང་པོའི་དོན་སྒྲུབ་པའོ། །

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ནི། གོ་རྒྱུ་བ་འབྲུག་རྒྱུ་བ་ཚོགས་རྒྱུ་བ་ངེས་འབྱུང་རྒྱུ་བ་སྟེ་བཞིའོ། །དེ་ཡང་
མཁས་པ་རྣམ་དག་ ཡར་བྱང་རྒྱུ་བ་ཡི་ཤེས་⁵⁰² རྩ་བུ་བཙོན་འབྲུག་གི་དབྱེ་བ་བཙོན་པའི་

501 “སྐྱབ་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ། གནས་ཚུལ་འབྲས་ལུ་འབྱུང་བ་ཆེ་བ་དག་ཉིད། ཁྱུ་ལ་སྐྱུ་ལ་ལྷན་པར་
འདོད། །ཉལ་ཏུ་ལེན་པ་ཆེ་དང་བཟོད་པ་ཆེ། །དོན་ཆེན་ཡང་དག་སྐྱབ་པའི་བྱ་བ་བྱེད། །དེ་ལ་གནས་ཆེན་པོ་ནི་སེམས་པ་སྦྱེད་པ་ལ་
གནས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཚུལ་པ་ཆེན་པོ་ནི་རང་དང་གཞན་གྱི་དོན་ཚུལ་པའི་ཕྱིར་རོ། །འབྲས་ལུ་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་ནི་འབྲས་ལུ་བྱང་ལྷབ་ཆེན་
པོ་འཛོལ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་གོ་རིམས་བཞིན་དུ་ལེན་པ་ཆེ་བ་སྟེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕྱིར་
རོ། །བཟོད་པ་ཆེ་བ་སྟེ། སྐྱུ་ལ་སྐྱུ་ལ་ལྷན་པར་ཅད་དང་དུ་ལེན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དོན་ཆེན་ཡང་དག་སྐྱབ་པའི་བྱ་བ་བྱེད་པ་སྟེ། སེམས་ཅན་མང་
པོའི་དོན་ཡང་དག་པར་སྐྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །” དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛད་པའི་མདོ་སྟོན་གྱི་བཤད་པ། རྩེ་བཞུན། སེམས་ཅན། བེ 143 ར།

502 ཡར་གྱི་མངོན་རྟགས་རྒྱལ་གྱི་འགེལ་པ་རྣམ་འབྱེད་ཤོག་ 238 ལས། “དེའི་ངོ་བོ་ནི་བྱ་བ་ཡིན་ལ་དེ་ཡང་བཙོན་འགྲུས་རྣམ་པ་ལྟ་
ཡིན་ཏེ། གོ་ཆའི་བཙོན་འགྲུས་ནི་དེའི་རྒྱབ་པ་ཡིན་ལ། རྒྱུར་པའི་བཙོན་འགྲུས་ནི་འཇུག་པའི་རྒྱབ་པའི་ངོ་བོ་ཡིན་ནོ། གླིག་པ་ཆེན་པོའི་
ཆོས་ལ་མི་ཞུས་པ་དང་། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཀྱིས་མི་འཇུགས་པའི་བཙོན་འགྲུས་ནི་ཆོགས་ཀྱི་རྒྱབ་པའི་ངོ་བོ་ཡིན་ནོ། ཆོག་པར་མི་
འཛིན་པ་ནི་ངས་པར་འབྱུང་བའི་རྒྱབ་པའི་ངོ་བོ་ཡིན་ནོ།” ཞེས་སོ། །

སྐབས་ཀྱི་མདོ་ཟླ་རྒྱ་ལས། “1 རོག་མར་སྦྱར་བའི་ཕྱིར་དུ་གོ་བཤོས་པའི་གོ་ཆའི་བཙོན་
འགྲུས་2 དེ་ནས་ནི། རྩལ་བཞིན་རབ་དུ་ཞུགས་པའི་སྦྱར་བའི་བཙོན་འགྲུས་དང་། 3 རྟོགས་
པར་བྱ་བ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ལ་མ་ཞུས་པའི་བཙོན་འགྲུས་དང་4 གྲང་བ་ལ་སོགས་པའི་སྤྱག་བསྐྱལ་
གྱིས་མི་འཁྲུགས་པའི་བཙོན་འགྲུས་དང་5 རྟོགས་པ་ཅུང་ཟད་ཅམ་གྱིས་ཆོག་མི་འཛིན་པའི་
ཆོག་མི་ཤེས་བཙོན་འགྲུས། །”⁵⁰³ ཞེས་བཤད་པའི།

1. དང་པོ་གོ་སྐབས།
2. གཉིས་པ་འཇུག་སྐབས།
3. གསུམ་པ་དང་བཞི་པ་ཆོགས་སྐབས།
4. རྩ་བ་ངས་འབྱུང་སྐབས་པ་ཡིན་ཞེས་འཆད་དོ།

དེ་ལ་གོ་ཆའི་བྱ་བ་ནི། སར་ཕྱིན་རེ་རེ་ཕྱིན་པ་ལྟ་བུའི་ནང་དུ་ཕྱིན་པ་ནས་ཤེས་རབ་བར་གྱི་
སར་ཕྱིན་དུག་དུག་ཆང་བར་བསྐྱས་ནས་ཉམས་སུ་ལེན་པའོ། །སྤར་གྱི་སྦྱིའི་མཆན་ཉིད་དེ།
ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲ་མེད་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཆེད་དུ་དོན་གཉིས་བསྐྱབ་པའི་
བྱ་བ་ཞེས་པ་དེ། གོ་སྐབས་འདི་དང་འོག་མ་འཇུག་ཆོགས་ངས་འབྱུང་གསུམ་ག་ལ་སྦྱར་
རོ། །སྦྱིར་གོ་ཆ་ལ་ཡུམ་གསུམ་གཞོད་འཛམས་ལས། [142] “གོ་ཆ་བཤོས་པ་ཡང་རྣམ་པ་
གཉིས་སུ་བསྟན་ཏེ་1 སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་ལ་བཙོན་པའི་ཕྱིར་བསམ་པ་རྒྱ་ཆེ་བ་
དང་། 2 སྐྱབ་པ་གཅིག་གིས་སྐྱབ་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་པས་སྐྱབ་པ་རྒྱ་ཆེ་
བའོ་”⁵⁰⁴ ཞེས་སེམས་ཅན་མ་ཡུས་པའི་དོན་དུ་བཙོན་པའི་བསམ་པ་སྐྱེས་པ་བསམ་པའི་གོ་ཆ་
དང་། དེ་ལྟར་བསམས་པ་ལྟར་དུ་སར་ཕྱིན་རེ་རེར་དུག་དུག་སྦྱང་བ་སྐྱབ་པའི་གོ་ཆར་བཤད་
པ་གཉིས་ལས་མདོན་རྟོགས་རྒྱ་གྱི་གཞུང་འདིར་ནི་ཕྱི་མའོ། །ཅིའི་ཕྱིར་གོ་ཆ་ཞེས་བྱ་ཞེ་

⁵⁰³ “གོ་ཆའི་བཙོན་འགྲུས་ནི་སྦྱར་བའི་ཕྱིར་གོ་བཤོས་པ་ཡིན་ནོ། །སྦྱར་བའི་བཙོན་འགྲུས་ནི། དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་བའི་ཕྱིར་རོ། །མ་ཞུས་
པའི་བཙོན་འགྲུས་ནི། རྟོགས་པར་བྱ་བ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ལ་ཡང་ཞུས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །མི་འཁྲུགས་པའི་བཙོན་འགྲུས་ནི། གྲང་བ་དང་ཆ་
བ་ལ་སོགས་པའི་སྤྱག་བསྐྱལ་གྱིས་མི་འཁྲུགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཆོག་མི་ཤེས་པའི་བཙོན་འགྲུས་ནི། རྟོགས་པ་ཅུང་ཟད་ཅམ་གྱིས་ཆོག་པར་མི་
འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །” དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛད་པའི་མདོ་ཟླ་རྒྱ་ལས་བཤད་པ། ཟླ་བཟླ་མེད་ཀྱི་ཤོག་ 208-བ།

⁵⁰⁴ ཡུམ་གསུམ་གཞོད་འཛམས། ཟླ་བཟླ་མེད་ཀྱི་ཤོག་ 116-བ།

ན། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་མཆོན་གྱིས་མི་ཕྱིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དབྱེན་ཕྱིན་དུག་གི་གོ་ཆ་
 དུག་གོ། །ཐོག་མའི་ས་མཆོམས་ནི་སློབ་དཔོན་སང་གོ་བཟང་པོའི་སྤྱད་འགྲེལ་རྟོགས་སྤྲུལ་
 ལས། “དེ་ལ་གོ་ཆའི་སྐྱབ་པ་ནི་ཆོགས་ཀྱི་ས་ཡིན་པར་གཟུང་བར་བྱའོ”⁵⁰⁵ ཞེས་པ་ལྟར་ཡིན་
 ལ་ཐ་མའི་ས་མཆོམས་རྒྱན་མཐའོ། །འོ་ན་གོ་སྐྱབ་འདི་དང་འཇུག་སྐྱབ་གཉིས་ལ་ཁྱད་མེད་
 པར་འགྱུར་ཏེ། གཉིས་ཀ་ཡང་ཕྱིན་དུག་ལ་དངོས་སུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འཇུག་སྐྱབ་ཏུ་མ་
 ཟུང་འཇུག་ཆོགས་ངེས་འབྱུང་སྐྱབ་པ་ཕྱི་མ་གསུམ་ག་ཡང་གོ་སྐྱབ་ཡིན་ཏེ། བྱང་སེམས་ཀྱི་
 ལམ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཕྱིན་དུག་ལ་སློབ་པར་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཁྱད་མེད་
 པར་མི་འགྱུར་ཏེ། འཇུག་སྐྱབ་ནི་སློམ་བྱུང་གཙུག་པོར་གྱུར་པའི་སློན་ནས་ཕྱིན་དུག་ལ་འཇུག་
 ལ། གོ་སྐྱབ་ལ་ཐོས་བསམ་གཙུག་པོར་གྱུར་པས་ཀྱང་སྤྱོད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག་གསེར་
 སྤྱོད་པ་ཡིན་ཟེར་⁵⁰⁶ གོ་སྐྱབ་བསམ་པས་གོ་གྲོན་པ་རྒྱང་པར་འདོད་པ་ནི་སྤྱད་ཀྱི་ཡུམ་གསུམ་
 གཞོད་འཛོམས་ཀྱི་ལུང་དང་ “དེ་དག་སོ་སོར་སྐྱེན་ལ་སོགས་” ཞེས་པའི་རྩ་བར་བཀག་
 རྟེན་ཕྱིན་དུག་སྐྱབ་པ་ཡང་བཤད་པས་སོ། །དེས་ན་གོ་སྐྱབ་དེ་འཇུག་སྐྱབ་ཀྱི་ཉེར་སྟོགས་སྟོན་
 འགྲོ་ཡིན་པ་ནི་འཇུག་པ་མ་ཐོབ་པའི་སྟོན་དུ་ཡིན་ལ། ཐོབ་ནས་ནི་གོ་འཇུག་གཉིས་ཀ་ཡིན་
 ཞིང་ཆོགས་ལམ་དུ་ཕྱིན་དུག་ལ་སློབ་པ་ཡིན་ཀྱང་འཇུག་སྐྱབ་ཏུ་མ་བཞག་པ་ནི་ཆོགས་ལམ་
 དེར་སློམ་བྱུང་ཤེས་མི་ཆེ་བས་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཆོགས་སྐྱབ་དེ་ངེས་སྐྱབ་ཀྱི་ཉེར་སྟོགས་
 སུ་འགྱུར་ཚུལ་ [143] ཡང་ཤེས་པར་བྱ་ནེ་ངེས་འབྱུང་སྐྱབ་པ་ཐོབ་ནས་ཆོགས་ངེས་འབྱུང་
 སྐྱབ་པ་གཉིས་ཀ་ཡིན་ནོ། །

གཉིས་པ་འཇུག་པའི་བྱ་བ་ནི། སློམ་བྱུང་གཙུག་པོར་གྱུར་པའི་སློན་ནས་ཐེག་ཆེན་ལ་འཇུག་པའི་
 བྱ་བའོ། །དབྱེན་ “བསམ་གཏུན་གཟུགས་མེད་སྐྱེན་སོགས་དང་” ཞེས་པའི་སྐབས་ནས་
 བཟུན་པའི་འཇུག་སྐྱབ་དགའོ། །ས་མཆོམས་ཀྱི་ལ་མཐའ་སྤྱད་གོ་སྐྱབ་ཀྱི་ལ་མཐའ་རྒྱན་
 མཐའ་འཛོག་པ་དང་འདྲ་ལ་མ་མཐའ་ནི་རྟོགས་སྤྲུལ་ལས། “འཇུག་པའི་སྐྱབ་པ་ནི་མས་པས་
 སྤྱོད་པའི་ས་ཡིན་པར་རྟོགས་པར་བྱའོ”⁵⁰⁷ ཞེས་དང་། ཡུམ་གསུམ་གཞོད་འཛོམས་ལས་

⁵⁰⁵ སྤྱད་འགྲེལ་རྟོགས་སྤྲུལ་ ཟེ་བཟུན། ཤེར་ཕྱོད། ༤ ཤོག་ 16-བ།

⁵⁰⁶ Golden Rosary ཤོག་ 143 ལས་གསལ། འོན་ཀྱང་རྟོགས་དཀའི་སྤྱད་བ་ལ་བཅུལ་ཀྱང་མ་རྟེན།

⁵⁰⁷ སྤྱད་འགྲེལ་རྟོགས་སྤྲུལ་ ཟེ་བཟུན། ཤེར་ཕྱོད། ༤ ཤོག་ 16-བ།

ཀྱང་། “ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མོས་པ་སྦྱོང་བའི་ས་ནས་
བཟུང་ཉེ་ས་བདུན་པའི་བར་དུ་ཚུལ་བ་དང་བཅས་ནས་པར་རྟོག་པ་དང་བཅས་པའི་སྦྱོང་
པའི་གནས་སྐབས་ཡིན་པར་བཟུན་རྟོ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཡང་དག་པར་གནས་པ་ཞེས་བྱ་བ་
ནི་བརྒྱད་པ་ཡན་ཆད་དོན་དམ་པའི་སྦྱོང་བ་ཡིན་པར་བཟུན་རྟོ། །” ཞེས་སོགས་གསུངས་
ཤིང་འཆད་པར་འགྱུར་བའི་འཇུག་པ་དང་འཛེག་པའི་བྱད་པར་ལྟར་⁵⁰⁸ ཞུགས་གནས་གྱི་
ས་མཆམས་མི་གཅིག་པར་བཤད་དོ། །ཨ་ལྷཱའི་བྱབ་དགོངས་སུ། “འགྲོ་བར་ཚུལ་པ་མོས་སྦྱོང་།
ཞུགས་པ་ས་དང་པོ་བདུན། གནས་ནས་འགྲོ་བ་ས་ཕྱི་མ་གསུམ་ལ་བྱེད་པ་སྟོབ་དཔོན་དཔྱིག་
གཉེན་གྱི་དགོངས་པ་ཡིན་ནོ། །”⁵⁰⁹ ཞེས་འཆད་པ་ནི་ཡུམ་གསུམ་གཞོད་འཛམས་འདི་དང་
མི་མཐུན་ཏེ་གཞོད་འཛམས་སུ་ཞུགས་པ་མོས་སྦྱོང་ནས་འཛེག་པས་སོ། །

གསུམ་པ་ཆོགས་གྱི་སྟབ་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོར་དངོས་སུ་འབྱེན་པའོ། །དཔྱེན་ “བཅེ་དང་
སྦྱིན་ལ་སོགས་པ་དུག་” ཅེས་སོགས་གྱི་བཤད་པ་ལྟར་གྱི་ཆོགས་སྟབ་བཅུ་བདུན་ནོ། །ས་
མཆམས་ནི། སྦྱིར་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་གྱི་ཆོགས་ཅན་ཞིག་ལས་དང་པོའི་ས་ནས་ཡོད་
ཀྱང་། སྟབ་པ་བཞི་བཤད་པའི་སྐབས་འདིར་ནི་སྟོམ་བྱང་གཙོ་བོར་གྱུར་པས་སྟོང་ཉིད་
རྟོགས་པ་དང་རང་འབྱས་གནས་སྐབས་མཐར་ཐུག་གང་རུང་གི་བྱང་ཆུབ་གྱི་དངོས་གྱི་རྒྱ་
ཞིག་ལ་ཆོགས་སུ་འདོད་པས་ཆོས་མཆོག་ཆེན་པོར་ཆོགས་སྟབ་དང་པོ་སྟོང་རྗེ་ཆེན་པོ་ནས་
གཟུངས་གྱི་ཆོགས་སྟབ་བར་གྱི་བཙུ་ལ། དེ་ནས་གཉིས་སའི་དང་གཉེན་པོའི་ཆོགས་གཉིས་
ས་བཅུ་ན་ཡོད་དེ། རྟོགས་སྟོམ་ལས། “ཆོགས་གྱི་སྟབ་པ་ནི་བཅེ་བ་དང་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་
དུག་དང་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་དང་བྱང་དུ་འཇུག་པའི་ལམ་དང་ཐབས་ལ་མཐས་པ་
དང་ཡེ་ཤེས་དང་བསོད་ནམས་དང་ [144] ལམ་དང་གཟུངས་གྱི་ཆོགས་ཏེ་དང་པོ་བཙུ་ལ་
ནམས་ནི་ཆོས་གྱི་མཆོག་གིས་བསྟུས་པ་ཡིན་ནོ། །ས་དང་པོ་རབ་དུ་དགའ་བའི་རང་བཞིན་
ཆོགས་གྱི་སྟབ་པ་ནི་མཐོང་བའི་ལམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཅན་ཡིན་ནོ། །ས་གཉིས་པ་ལ་སོགས་པ་
སྟོམ་པའི་ལམ་གྱི་རང་བཞིན་ཡང་ཆོགས་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན་ནོ། །གཉེན་པོའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་

⁵⁰⁸ གསེར་ཐོང་སྟོང་ཆ། ཤོག་429 ལས། “འོ་ན་འཇུག་འཛེག་གི་དོན་གང་ཞེ་ན། དེ་གཉིས་ནས་གྲངས་པར་ཉི་ལྔ་ལས་བཤད་ལ། རྒྱ་
སྟོང་ལས་ཞུགས་པ་དང་གནས་པ་གཉིས་དང་པོར་ཐོབ་པ་དང་ཕྱིས་བྱད་པར་དུ་འགྲོ་བ་ལ་བཤད་དོ། །”

⁵⁰⁹ དབུ་མ། ཨ་ ཤོག་ 191-ན།

ཚོགས་ཀྱི་སྐྱབ་པ་ནི་མཐོང་སྒྲོམ་ལམ་གཉིས་ཀའི་སྦྱོང་ཡུལ་ཅན་ཡིན་ནོ། །”⁵¹⁰ ཞེས་བཤད་
ཅིང་ཐོགས་མེད་ཀྱང་དེ་ཉམས་བཞེད་⁵¹¹ ནོ། །

བཞི་པ་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སྐྱབ་པ་ནི། འབྱུང་ས་མཐར་ཐུག་བྱང་རྒྱུ་ཏུ་གཏོན་མི་བ་བར་
འབྱེན་བྱེད་དེ་ཐོབ་བྱེད་ས་བརྩ་པའི་ཁྱད་པར་ལམ་གྱིས་བསྐྱས་པའོ། །དབྱེན་ “ཆེད་ཏུ་བྱ་
དང་མཉམ་ཉིད་དང་། །” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བསྟན་པའི་འབྱུང་སའི་སྒྲོ་ནས་འབྱེན་བྱེད་ཀྱི་
སྐྱབ་པ་བརྒྱད་དོ། །

ས་མཆོམས་ལ་ཁ་ཅིག་⁵¹² ན་རེ་ཆེ་གཅིག་གིས་ཐོགས་པ་ལ་ཡང་ཡོད་དེ། རྒྱན་སྒྲུང་ལས། “དེ་
ཉམས་ཚོགས་བསགས་པ་རྣམས་ནི་གཅིག་གིས་ཐོགས་པའི་བྱང་སེམས་འཕགས་པ་བྱམས་པས་
བརྟེས་ཤིང་ཐོབ་པ་ཉམས་ཏུ་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་པས་འཇུག་པ་བཞི་པ་ངེས་པར་འབྱུང་
བའི་སྐྱབ་པ་བརྗོད་པར་བྱའོ། །”⁵¹³ ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ངེས་བྱང་སྐྱབ་པ་མིན་
པ་ཐ་མ་པ་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་མ་ངེས་སོ་ཞེས་འཆད་པའི་ལུང་ནི་འགྱུར་མ་དག་པ་འདྲ་
སྟེ། འཕགས་པ་གོལ་ཕྱེས་སྐྱབ་པ་བཤད་པའི་མཇུག་ཏུ་སྐྱབ་པའི་གོ་རིམ་གྱི་འབྲེལ་བ་བཤད་
པའི་སྐབས་ལ་ “གོ་བགོས་པ་ནི་འཇུག་སྟེ་གོ་བགོས་ནས་འཇུག་གོ། བྱུགས་པའམ་བྱུགས་
ནས་ནི་དམག་དཔུང་གི་ཚོགས་གསོག་གོ། དཔུང་གི་ཚོགས་བསགས་པའམ་བསགས་ནས་ནི་
མ་རྒྱལ་བ་ལས་རྒྱལ་བ་ཐོབ་པས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །”⁵¹⁴ ཞེས་པ་ཉམས་རྒྱན་

⁵¹⁰ སྦྱང་འགྲེལ་རྟོགས་སྒྲུ་ཕྱེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། 16 བ།

⁵¹¹ འདི་ཐོགས་མེད་ཀྱི་གཞུང་ལ་བཅའ་ཀྱང་མ་རྟེན་ཀྱང་། རྒྱན་སྒྲུང་ཏུ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་བཞེད་པར་བཤད་དེ། ཕྱེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ཆ
ཤོག་ 183-ན། ལ་གསལ་ལོ། །

⁵¹² ཇམ་བྱང་རྒྱལ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྣམ་འབྲེད་ལ་ལུང་དེ་དངོས་སུ་མ་དངས་ཀྱང་། ཤོག་241 ལས། “སྦྱིར་སེང་གེ་བཟང་པོས་ཚོགས་ལམ་ཏུ་
བསོད་ནམས་ངེས་འབྲེད་ཏུ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་གསོག་པར་བཤད་ཀྱང་” ཞེས་པ་ནས་ “ཁྱད་པར་གྱི་ལམ་གྱིས་བསྐྱས་པ་ཡིན་ཞེས་བཤད་
པས་” “བརྩ་པའི་སྦྱང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་ཉེ་བ་ན་ཡིན་ནོ། །” ཞེས་བྱང་ཁོང་ལུང་གི་སྟེ་མ་ལས། “ངེས་འབྱུང་སྐྱབ་པ་ཆོས་ཅན། བྱམས་པ་
ལ་མེད་པར་ཐལ། རྒྱན་མཐའ་ཁོ་ན་ན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདྲོད་ན། འཕགས་པ་བྱམས་པས་བརྟེས་པ་ཉམས་ཏུ་ངེས་པར་འབྱུང་བ་བྱ་བ་ཡིན།
ཞེས་འགྲེལ་ཆེན་ལས་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ། །” ཞེས་ཀྱང་བྱུང་དོ། །

⁵¹³ “དེ་ཉམས་ཚོགས་བསགས་པ་རྣམས་ནི་ཇི་ཉམས་འཕགས་པ་བྱམས་པས་བརྟེས་པ་ཉམས་ཏུ་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་པས་བཞི་པ་ངེས་པར་
འབྱུང་བའི་སྐྱབ་པ་བརྗོད་པར་བྱའོ། །” འགྲེལ་ཆེན་རྒྱན་སྒྲུང་། ཕྱེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ཆ ཤོག་ 63-བ།

⁵¹⁴ ཉེ་སྒྲུང་། ཕྱེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། 7 ཤོག་ 92-བ།

སྒྲིབ་ཏུ་ཡང་སྐྱབ་པའི་འབྲེལ་བཀོད་ལ། འབྲེལ་ཆེན་འབྱུར་རྫིང་ལས་ནི། “ཚྭ་གས་བསགས་པ་
 རྣམས་ནི་འདི་ལྟར་མ་རྒྱལ་བ་ལས་རྒྱལ་བས་བརྟེས་པ་ལྟར་” ཞེས་འབྱུང་ངོ་། །དེས་ན་དེའི་
 རོན་ནི་དཔེར་ན་དཔུང་གི་ཚྭ་གས་བསགས་ནས་གཡུལ་ལས་རྒྱལ་བའི་གོ་འཕང་ཐོབ་པ་ལྟར་
 ཚྭ་གས་སྐྱབ་ཀྱིས་དཔུང་བསགས་ནས་ངེས་སྐྱབ་ཀྱིས་ [145] སྒྲིབ་ཏུ་གཡུལ་ལས་རྒྱལ་ཏེ་
 ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པ་ལ། འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་གྱི་དགོས་འབྲེལ་ཟུ་འབྲེལ་སོགས་སྐབས་
 གཞན་དུ་ཇི་བཅུན་བྱམས་པའི་མཆན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ལ་མ་རྒྱལ་བ་ལས་རྒྱལ་བ་ཞེས་ཀྱང་
 འབྱུང་བ་དང་འཕྱགས་ཤིང་འབྲེལ་བ་འདྲའོ། །མདོར་ན། འབྲེལ་ཆེན་དུ་ “དེ་ལྟར་ཚྭ་གས་
 བསགས་པ་རྣམས་ནི་འཕགས་པ་བྱམས་པས་བརྟེས་པ་ལྟར་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་པས་
 བཞི་བ་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སྐྱབ་པ་བཟོད་པར་བྱའོ་” ཞེས་གསུངས་པ་དེ་འབྱུར་མ་དག་
 པ་ཡིན་ཏེ། “ཚྭ་གས་བསགས་པ་རྣམས་ནི་འདི་ལྟར་མ་རྒྱལ་བ་ལས་རྒྱལ་བས་བརྟེས་པ་ལྟར་
 ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་པས་བཞི་བ་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སྐྱབ་པ་བཟོད་པར་བྱའོ་” ཞེས་
 འདོན་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དཔུང་གི་ཚྭ་གས་བསགས་ནས་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ལས་རྒྱལ་
 བའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྐྱབ་པ་བཞི་ལ་གོ་བཀོས་པ། གཡུལ་ལ་ཞུགས་པ། དཔུང་གི་
 ཚྭ་གས་བསགས་པ། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ལ་རྒྱལ་བའི་དཔེ་དག་གིས་མཆན་པའི་ཕྱིར། དེས་
 ན་འབྲེལ་ཆེན་གྱི་འབྱུར་གསར་ལ་ “འཕགས་པ་བྱམས་པ་” དང་ “མ་རྒྱལ་བ་ལས་རྒྱལ་བ་
 ” གཅིག་དུ་འབྲེལ་ཏེ། འབྲེལ་གཞི་ནི་དགོས་འབྲེལ་དག་གི་མཆམས་སྒྱུར་དུ་ “མ་རྒྱལ་བ་
 ལས་རྒྱལ་བ་” ཇི་བཅུན་བྱམས་པའི་མཆན་དུ་བྱ་བ་དེ་དེ་ཡིན་འོ། །

ཨ་ལྷོ་འུ་ཐུབ་དགོངས་སུ། “འདིར་མཐོང་བ་དང་སྒྲོམ་པའི་ལམ་གཉིས་ནས་བབྱང་ནས་སེམས་
 བསྐྱེད་ཉི་ཤུ་ཉེ་སྟེ་བརྟན་ལྟ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད་གྱི་བར་ནི་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སྐྱབ་
 པའོ། །དེས་པར་འབྱུང་བ་འདི་ནི་མ་རྒྱལ་བ་རྒྱལ་དཀའ་བའི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ལས་རྒྱལ་
 བ་ཐོབ་ནས་འབྲས་བུ་མཐར་ཐུག་པ་གཞོན་པ་སྟེ།” ཞེས་བཤད་པའི་ཕྱིར་ཡང་མ་རྒྱལ་བ་
 ལས་རྒྱལ་བ་བྱམས་པར་བསྐྱར་བ་འབྱུར་འཕྱགས་སོ། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། འབྲེལ་ཆེན་གྱི་
 ལེགས་སྐྱར་སྐད་གྱི་སྒྲེགས་བཅ་དུ་ “མ་རྒྱལ་བ་ལས་རྒྱལ་བ་” ཞེས་བྱུང་བ་དེ། ལོ་ལྷ་བས་
 “འཕགས་པ་བྱམས་པ་” བསྐྱར་བ་དེ་འབྲེལ་བ་ཡིན་ཏེ། དཔུང་ཚྭ་གས་བསགས་ནས་མི་
 མཐུན་ཕྱོགས་ལས་རྒྱལ་བའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གོང་ལྟར་ངོ་། །འོན་ཀྱང་ཐུབ་དགོངས་

ཀྱན་གྱི་ལུང་འདིས་མཐོང་ལམ་ནས་ངེས་འབྱུང་སྐྱབ་པ་ཡོད་པར་འདོད་པ་མི་འཐད་
དེ། ཀྱན་སྣང་དུ་ཐོགས་མེད་གྱི་ལུང་དངས་པར་ “ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སྐྱབ་པ་ནི་སྒྲིམ་པའི་
ལམ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་ནོ།”⁵¹⁵ ཞེས་པ་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

དེ་ལྟ་ན་ཡང་ས་བརྩ་པ་ཁོ་ན་ན་ཡོད་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། ཀྱན་སྣང་ལུང་དེ་དང་སྒྲོབ་
དཔོན་གྱིས་མཛོད་པའི་སྤྱད་པའི་དགའ་འགྲེལ་པ་རྟོགས་སྒྲ་གཉིས་ཀར་སྒྲིམ་ལམ་སྤྱི་ལ་
བརྟེན་ཞེས་པ་ལས་ས་བརྩ་པ་ཁོ་ནར་ཡོད་པའི་བཤད་པ་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཉེས་པ་
མེད་དེ། སྒྲོབ་དཔོན་གྱིས་ཐོགས་མེད་གྱི་ལུང་དེའི་དོན་སྒྲིམ་ལམ་བྱུང་པར་ལམ་ལ་བཤད་པ་
⁵¹⁶ དང་། ཀླུ་མ་ལ་སྤྱིའི་ལས་ཀྱང་། “འདི་ཡང་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་གྱིས་གསུངས་ཏེ་འདི་
ལྟ་སྟེ་གོ་ཆ་ནི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དུག་གི་མཚན་ཉིད་དེ་ཆོགས་གྱི་ལམ་མོ། །འཇུག་པའི་བྱ་བ་
ནི་དོད་དང་ཆེ་མོ་དང་བསྐྱོད་པ་སྟེ་སྦྱར་བའི་ལམ་གྱི་རང་བཞིན་ནོ། །ཆོགས་བརྩ་བདུན་ལས་
བཙུ་ལ་ནི་འཇིག་རྟེན་པའི་ཆོས་གྱི་མཚན་གིས་བསྐྱུས་ཏེ། སྦྱར་བའི་ལམ་གྱིས་བབྱང་བ་ཡིན་
ལ། སའི་ཆོགས་དང་། གཉེན་པོའི་ཆོགས་ནི་མཐོང་བའི་ལམ་དང་སྒྲིམ་པའི་ལམ་མོ། །ངེས་
པར་འབྱུང་བ་བརྒྱད་ནི་དོ་རྩེ་ལྟ་བུའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ཏེ་”⁵¹⁷ ཞེས་འབྱུང་བས་ངེས་འབྱུང་
སྐྱབ་པ་ནི་ས་བརྩ་པའི་བྱུང་པར་ལམ་སྟེ་དོ་རྩེ་ལྟ་བུའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་ཡིན་ནོ། །

⁵¹⁵ “དེ་ལ་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་གྱིས་གོ་ཆ་དང་འཇུག་པའི་སྐྱབ་པ་དག་ནི་གོ་རིམས་བཞིན་དུ་བརྒྱད་པ་དང་དངོས་སྤྱོད་པའི་
རང་བཞིན་ཆོགས་དང་མོས་པས་སྦྱོད་པའི་སས་བསྐྱུས་པ་ཡིན་ནོ། །ཆོགས་གྱི་སྐྱབ་པ་ནི་བཙུ་བ་ནས་བཙུམས་ཏེ་གཟུངས་གྱི་བར་ནི་
མངོན་སུམ་དུ་སྦྱོར་བའི་ལམ་གྱི་རང་བཞིན་ཆོས་གྱི་མཚན་ཆེན་པོས་བསྐྱུས་པ་ཡིན་ནོ། །ས་དང་པོ་རབ་དུ་དགའ་བའི་རང་བཞིན་དུ་གྱུར་
པའི་ཆོགས་གྱི་སྐྱབ་པ་ནི་བསྒྲིམ་པའི་ལམ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་ནོ། །” འགྲེལ་ཆེན་ཀྱན་སྣང་། ཟླ་བ་ལྷན་། ཤེར་ཕྱོད། ཆ་ཤོག་
51-ན།

⁵¹⁶ གོང་གི་ཐོགས་མེད་གྱི་ལུང་དངས་པ་མ་ཐག་དུ། “དེ་ལྟར་སྦྱོར་བ་དང་མཐོང་བ་དང་བསྒྲིམ་པ་དང་བྱུང་པར་གྱི་ལམ་གྱི་རང་
བཞིན་སྐྱབ་པའི་མཚན་ཉིད་གོ་ཆ་དང་འཇུག་པ་དང་ཆོགས་དང་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ནུམས་གྱི་ནང་ནས།” ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །འགྲེལ་ཆེན་
ཀྱན་སྣང་། ཟླ་བ་ལྷན་། ཤེར་ཕྱོད། ཆ་ཤོག་ 51-ན།

⁵¹⁷ ཤེས་རབ་གྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་སྤྱིང་པོ་ཞེས་བྱ་བའི་འགྲེལ་པ། ཟླ་བ་ལྷན་ལ་མེད་པས། དཔེ་བསྐྱར་མ་བཞུག་འགྱུར། བོད་ 56 ཤོག་
1604 ལ་གསལ།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.1.3 ཉེན་གྱི་གང་ཟག

གསུམ་པ་ཉེན་གྱི་གང་ཟག་ནི། དེ་ལྟར་དང་པོར་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནས་ངེས་འབྱུང་སྐྱབ་པ་
དང་བཅས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཡུལ་ལམ་རྒྱུ་ལྷོ་ནས་ཡུལ་ཅན་ནས་འབྲས་བུ་མཆོན་པའི་
[146] རྣམ་མཁྱེན་ནི་བྱབ་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.2 ལམ་ཤེས་ཀྱི་ལྷན་རྒྱས་པར་བཤད་པ།

མོག་མོག་པོར་བྱེད་ལ་སོགས་དང་། སློབ་མ་བསེ་རུའི་ལམ་གང་དང་། །འདི་དང་གཞན་པའི་ཡོན་ཏན་
གྱིས། །ཕན་ཡོན་ཆེ་བ་མཐོང་བའི་ལམ། །བྱེད་པ་དང་ནི་མོས་པ་དང་། །བསྟོད་དང་བཀུར་དང་
བསྐྱེད་པ་དང་། །བསྟོད་དང་རྗེས་སུ་ཡིད་རང་བ། །ཡིད་ལ་བྱེད་པ་སྒྲུ་མེད་དག །སྐྱབ་དང་གིན་ཏུ་དག་
པ་ཞེས། །བྱ་བ་འདི་ནི་བསྒྲུམ་པའི་ལམ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཁས་རྣམས་ཀྱི། །ལམ་ཤེས་ཉིད་ནི་
དེ་འདྲར་བཤད། །

གཉིས་པ་ལམ་ཤེས་ཀྱི་ལྷན་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་གསུམ།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.2.1 ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཆོས་དངོས།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.2.2 དེ་ཇི་ལྟར་མཆོན་ཚུལ།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.2.3 ཉེན་གྱི་གང་ཟག་གོ།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.2.1 ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཆོས་དངོས།

དང་པོ་ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཆོས་དངོས་ལ་གཉིས།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.2.1.1 ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཡན་ལག 2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.2 ཡན་
ལག་ཅན་གྱི་ལམ་མོ།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.2.1.1 ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཡན་ལག

དང་པོ་ལམ་ཤེས་ཀྱི་ཡན་ལག་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་འོད་གིས་འདོད་གཟུགས་ཀྱི་ལྟ་
རྒྱུས་ཀྱི་འོད་མོག་མོག་པོར་ཏེ་གཟི་མེད་པར་བྱེད་པ་ནི་ང་རྒྱལ་བཙེམ་ནས་ལམ་ཤེས་སྐྱེ་
ཅུང་གི་རྟེན་དུ་བྱས་པ་ལོ། “མོག་མོག་པོར་བྱེད་ལ་སོགས་དང་” ཞེས་པའི་སོགས་སྐྱ་ཡིས་
བསྐྱས་པ་ལམ་ཤེས་སྐྱེ་བའི་ཡུལ་ལ་གཉིས།

1. གནས་སྐབས་ངེས་པ་སེམས་བསྐྱེད་དང་ལྡན་པ།
2. མཐར་ཐུག་མ་ངེས་པ་ཀུན་ཀྱང་ལམ་ཤེས་སྒྲོམ་པས་བྱུང་བ་ལྟེ་དེ་གཉིས་སོ། །

དེ་ནས།

3. འཁོར་བ་མི་འདོར་བའི་རང་བཞིན།
4. གཞན་འཁོར་དུ་སྐྱེད་སོགས་ཀྱི་བྱེད་ལས་རྒྱུས་སོ། །

མདོར་ན་ཡན་ལག་ལྔ་ལྟེ་སྐྱར་གྱི་ “མོག་མོག་པོར་མཛད་” ཅེས་པའི་སྐབས་ནས་བསྐྱར་
པའི་མཛོན་པའི་ང་རྒྱལ་དང་བྲལ་བའི་སྐྱེད་དུ་འདི་བཞིའོ། །མཁས་པ་འགའ་ཞིག་ཉ་དཔོན་
ལྟ་བུ་འདྲིར་མཐར་ཐུག་མ་ངེས་པ་བཤད་པ་མིན་པར། “རྒྱུ་རྒྱུན་རིགས་ཀྱིས་བྱུང་བ་”⁵¹⁸
ཞེས་གསུང་བ་ནི་སྒྲོམ་དཔོན་འདི་ཡི་དགོངས་པར་མ་སོན་ཏེ་འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་ལས།
“ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་རྒྱུ་པར་གཞག་པ་ནི་” ཞེས་སོགས་ལ་མི་བྱུང་ཞིང་། རྒྱུ་སྐྱེད་⁵¹⁹ དུ་
ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.2.1.2 ཡན་ལག་ཅན་གྱི་ལམ་ཤེས།

གཉིས་པ་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་ལམ་ཤེས་ལ་ཉན་ཐོས་རང་རྒྱལ་བྱང་སེམས་གསུམ་ལས།

⁵¹⁸ “རྒྱུ་རྒྱུན་རིགས་ཀྱིས་བྱུང་བ།” ཉ་རྟེན་སྟོན་ཆ། ཤོག་ 117 ལ་གསལ།

⁵¹⁹ “ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་རྒྱུ་པར་གཞག་པ་ནི་དགོངས་པ་ཅན་ཡིན་གྱི་” ཞེས་སོགས། འགྲེལ་ཆེན་རྒྱུ་སྐྱེད་། ཐེ་བཟླ་། ཤེར་ཕྱིན། ཆ་
ཤོག་ 74-ན།

དང་པོར་རྩ་བར་ “སྒྲོབ་མ་” ཞེས་པའི་སྒྲུབ་ཉན་ཐོས་བསྟན་པས་དེའི་སྒྲུབ་ཤད་པ་ལ། མིང་
 པ་ཐ་མ་པའི་ཆོ་ཡང་རང་གི་བྱང་རྒྱལ་དག་བཅོམ་པའི་གོ་འཕང་འཐོབ་པ་སྒྲོབ་དཔོན་
 སངས་རྒྱལ་ལྟ་བུ་ལ་སྒྲོས་པས་སྒྲོབ་མ་འམ་སྤྱབ་པའི་གསུང་ལས་སྒྲུབ་པས་སྒྲོབ་མ་སྟེ་ཉན་
 ཐོས་ཀྱི་ལམ་ནི། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཙམ་རྟོགས་པའི་ཉི་ཆོ་བའི་མཐུན་པའོ། །དབྱེ་ན་
 “ལམ་ཤེས་ཉིད་ཀྱི་ཚུལ་ལ་ནི་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འཕགས་ལམ་དང་ “འཕགས་པའི་ཉན་
 ཐོས་རྣམས་ལ་ནི་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྦྱར་ལམ་གཉིས་ལས་རྒྱས་བཤད་དུ་མ་བྱུང་ཡང་དོན་
 གྱིས་ན་ཆོགས་ལམ་ཡང་ཡོད་དེ། དེ་ཡང་བྱང་སེམས་ཀྱིས་ཤེས་པར་བྱ་དགོས་པས་སོ། །ཤུགས་
 བསྟན་གྱི་ཆོགས་ལམ་ཡོད་པའི་ཚུལ་འདི་ནི་རང་རྒྱལ་ལ་ཡང་སྦྱར་རོ། །སྐབས་གཉིས་པ་
 འདིར་སྦྱར་ཐར་ཆ་སྟེ་ཆོགས་ལམ་མ་བཤད་པ་ནི་རྣམ་ཀུན་ཏེ་སྐབས་བཞི་པར་སྟོན་པ་ལ་
 དགོངས་སོ། །

གཉིས་པ་རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་ནི་གཅིག་ཕྱར་གནས་པས་བསེ་རུ་ལྟ་བུའི་ལམ་སྟེ་དེས་མཆོན་
 པའི་རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་ནི། བདག་མེད་བྱེད་དང་གཉིས་རྟོགས་པའི་ཉི་ཆོ་བའི་མཐུན་
 པའོ། །རིགས་ངེས་རང་རྒྱལ་ཆོས་ཅན། བྱོད་ཀྱིས་བདག་མེད་བྱེད་དང་གཉིས་ཏེ་གཅིག་དང་
 བྱེད་ཀ་རྟོགས་ཏེ། བྱོད་ཀྱིས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་སྟངས་དུ། ཆོས་ཀྱི་བདག་
 མེད་གཉིས་ལས་བྱེད་ཀ་རྟོགས་པའི་བྱིར་ཏེ། བདག་མེད་རྟོགས་པའི་སྟངས་དུ་བྱི་རོལ་
 གཟུགས་ཀྱིས་སྟོང་པ་རྟོགས་པའི་བྱིར། དབྱེ་བ་སྤར་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ཤེས་པའི་ལམ་ཤེས་
 སྐབས་བསྟན་པའི་ཆོགས་སྦྱར་དང་འཕགས་ལམ་ཡོད་པ་དང་འདྲའོ། །

གསུམ་པ་བྱང་སེམས་ཀྱི་ལམ་ལ་མཐོང་སྒྲོམ་གཉིས་ལས། དང་པོ་མཐོང་ལམ་ནི་ཆོ་འདིའི་
 ཡོན་ཏན་ནད་མེད་པ་སོགས་⁵²⁰ དང་། ཆོ་གཞན་པའི་ཡོན་ཏན་སངས་རྒྱས་དང་མི་འབྲལ་བ་
 ལ་སོགས་པའི་ཕན་ཡོན་ [147] ཆོ་བ་དང་ཐུན་པའི་མཐོང་ལམ་ནི་ཟག་མེད་སྒྲོམ་ལམ་མ་

⁵²⁰ ཡོན་ཏན་འདི་དག་མདོ་ལས་གསུངས་པར་བཤད་དེ། ཉི་མི་ལེའུ་བརྒྱད་མ། བར་མ། ཟླ་བསྟན། ཤར་ཕྱིན། ང་ཤོག་ 31-བ།

སྒྲིམ་གོང་གི་བདག་མེད་གཉིས་རྟོགས་པའི་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་སོ། །དབྱེན་
ཤེས་བཟོད་བཅུ་དྲུག་གོ།

གཉིས་པ་སྒྲིམ་ལམ་ལ་སྒྲིམ་ལམ་གྱི་བྱེད་པ་དང་བྱེད་པ་ཅན་གྱི་སྒྲིམ་ལམ་གཉིས་ལས།
སྒྲིམ་ལམ་བྱེད་པ་ནི། སྒྲིམ་ལམ་གྱི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་ཕན་ཡོན་ཏེ། དབྱེན་ “ཀླན་ནས་ཞི་
དང་ཐམས་ཅད་ལ་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ནས་བཟུན་པའི་ཕན་ཡོན་དྲུག་གོ། ས་མཚམས་
ས་གཉིས་པའི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ནས་སངས་རྒྱས་སའི་བར་རོ། །འདི་ནི་ས་དང་པོའི་ངོ་བོར་
གྱུར་པའི་མཐོང་ལམ་མེད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ། འོག་⁵²¹ ཏུ་ཟག་བཅས་སྒྲིམ་ལམ་གསུམ་
གྱི་ས་མཚམས་ས་གཉིས་པ་ལས་འཇོག་པ་ལྟ་བུའོ། །

གཉིས་པ་བྱེད་པ་ཅན་གྱི་སྒྲིམ་ལམ་ལ་ཟག་བཅས་ཟག་མེད་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཟག་བཅས་
སྒྲིམ་ལམ་ལ་མོས་བསྐྱོ་བ་རྗེས་སུ་ཡིད་རང་གསུམ་ལས། དང་པོ་མོས་པ་སྒྲིམ་ལམ་ལ་དངོས་
དང་། ཕན་ཡོན་གཉིས་ལས།

དང་པོ་དངོས་ལ་མོས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་སྒྲིམ་ལམ་གང་ཞིག་
ཡུམ་ཤེར་བྱིན་ཡོན་ཏན་ཅན་ཡིན་པ་ལ་དེ་ལྟར་ངས་པའི་ཚུལ་གྱིས་འཛིན་པའོ། །དབྱེན་ཅ་
བའི་སྒྲི་ནས་རང་དོན་གཞན་དོན་གཉིས་དོན་གསུམ། ཡན་ལག་གི་སྒྲི་ནས་རང་དོན་རྒྱང་
ཏུ་སོགས་དགུ། ཉིང་ལག་གི་སྒྲི་ནས་རང་དོན་རྒྱང་ཏུ་རྒྱང་ཏུ་སོགས་ཉེར་བདུན་ནོ། །

གཉིས་པ་ཕན་ཡོན་ལ་¹ བསྟོད་² བཀུར་³ བསྐྱུགས་པ་གསུམ་ནི། རིམ་པ་ལྟར།

1. རང་དོན་གཉིས་དོན་གཞན་དོན་མོས་པ་གསུམ།

⁵²¹ གཞི་རྒྱུ་སྒྲུབ་ཆ་ཤོག་ 92 ལས། “བསྐྱོ་བ་དང་ཡི་རང་ས་གཉིས་པ་ནས་ཡོད་པ་དང་མོས་པ་ས་ལྟ་བུ་ལ་ཡོད་པ་ལ་གནོད་
བྱེད་མེད་པས་སོ། །”

2. སྒྲོམ་པའི་བྱང་སེམས་ལ་སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་གོང་མ་རྣམས་སྤྱགས་དགེས་པའི་ཆ་
དང་།

3. དེའི་དོན་གནས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པའི་ཆ་གང་ཅུང་ངོ་། །

དེ་དག་ལ་ཡང་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་སོགས་པའི་དགྲ་དགྲ་སྟེ་ཉེར་བདུན་ནོ། །

གཉིས་པ་བསྟོན་བསྟོན་ལམ་ནི་བསྟོན་བཡིད་ལ་བྱེད་པ་སྒྲ་ན་མེད་པ་ནི། ཟག་བཅས་སྒྲོམ་ལམ་
གང་གཞན་དོན་དུ་དགོ་བ་རྫོགས་པའི་བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་ཡོན་ལག་སྟེ་རྒྱུ་བྱེད་པའོ། །དབྱེ་ན་
“ཡོངས་སུ་བསྟོན་བསྟོན་པར་ཅན་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ནས་བཟུན་པའི་བཅུ་གཉིས་སོ། །

གསུམ་པ་རྫོགས་སུ་ཡི་རང་བཡིད་ལ་བྱེད་པ་སྒྲ་ན་མེད་པ་ནི། ཟག་བཅས་སྒྲོམ་ལམ་གང་ཞིག་
རང་གཞན་གྱི་དགོ་བ་ལ་མངོན་པར་དགའ་བ་སྟེ། དབྱེ་ན་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་ཡུལ་ཅན་
ཀྱི་ཡི་རང་གཉིས་སོ། །མོས་པ་ནས་འདི་ཡི་བར་གྱི་ས་མཆོམས་ནི་ས་གཉིས་པ་ནས་བཅུ་པའི་
བར་ཏེ་ལྔ་ལྔ་ས་དང་པོའི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་སྒྲོམ་ལམ་མེད་པའི་དབང་དུ་བྱས་སོ། །

གཉིས་པ་ཟག་མེད་སྒྲོམ་ལམ་ལ་རྒྱུ་བ་པ་དང་རྣམ་དག་གཉིས་ལས།

ཡོན་ཏན་མངོན་པར་རྒྱུ་བ་པའི་སྒྲོམ་ལམ་ནི། ཐེག་ཆེན་གྱི་ཟག་མེད་སྒྲོམ་ལམ་གང་ཞིག་
རྫོགས་པ་མཐར་སྤྱག་གི་རྒྱུར་གྱུར་པ་སྟེ། དབྱེ་ན་ “དེ་ཡི་ངོ་བོ་ཉིད་མཆོག་ཉིད་” ཅེས་
སོགས་ཀྱི་སྐབས་ནས་བཟུན་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ [148] ལ་སོགས་པ་ལྟའོ། །

གཉིས་པ་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པ་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲོམ་ལམ་ནི། ཐེག་ཆེན་ཟག་མེད་སྒྲོམ་ལམ་
གང་ཞིག་སྤངས་པ་མཐར་སྤྱག་གི་རྒྱུར་གྱུར་པ་སྟེ། དབྱེ་ན་སྒྲོམ་སྤངས་དགྲའི་གཉེན་པོ་དགྲ་
སྟེ་ “ས་དགྲུ་ལ་ནི་ཆེན་པོ་ཡི་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྐབས་ནས་བཟུན་པ་ལྟར་རོ། །ཉ་དཔོན་⁵²²

⁵²² “འདི་གཉིས་ཀྱི་ཐུ་མ་རྫོགས་པ་ལམ་བདེན། ཕྱི་མ་སྤངས་པ་འགོག་བདེན་” ཞེས་གསུངས། ཉ་རྒྱུ་སྟོང་ཆ། ཤོག་ 119 ལའོ། །

གྱིས་སྐྱབ་པ་དང་རྣམ་དག་སྒྲིམ་ལམ་འདི་གཉིས་རིམ་པ་ལྟར་རྟོགས་པ་དང་སྤངས་པ་ཕྱན་
 ཆོགས་ལ་བྱས་ནས་ཕྱི་མ་སྒྲིམ་ལམ་མཆན་ཉིད་པར་བཞེད་པ་ནི་ནང་འགལ་ཏེ། སྤངས་
 རྟོགས་གཉིས་ཀྱི་སྤངས་པ་ནི་འདུས་མ་བྱས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག་དེ་ལྟར་འདོད་པ་ལ།
 འོ་ན། རྣམ་དག་སྒྲིམ་ལམ་ཆོས་ཅན། སྒྲིམ་ལམ་མཆན་ཉིད་པ་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་ན།
 འདུས་བྱས་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་མི་རུས་ཏེ། འདུས་མ་བྱས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྤངས་
 རྟོགས་གཉིས་སུ་བྱེ་བའི་སྤངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས། “སྐྱབ་དང་ཤིན་ཏུ་དག་པ་
 ཞེས། །བྱ་བ་འདི་ནི་སྒྲིམ་པའི་ལམ། །” ཞེས་དགོལ་བ་ལ། མོས་པ་ནས་དག་པ་ཞེས་བྱ་བའི་
 བར་ཁྲ་པོ་འདི་ནི་སྒྲིམ་པའི་ལམ་ལྟེ་རྩ་བའི་། “ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྒྲིམ་པའི་ལམ་” ཞེས་པ་ནི་
 མཐའ་མའི་གསལ་བྱེད་དེ། མོས་བྱ་བའི་སྒྲིམ་ལམ་ཞེས་སོགས་སྤྱར་དགོས་སོ། །

2.2.2.1.1.2.1.2.1.2.2 དེ་རི་ལྟར་མཆོན་ཚུལ།

གཉིས་པ་དེ་མཆོན་ཚུལ་ནི། ལམ་གསུམ་ཤེས་པའི་ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་ནི་ཡུལ་ལམ་གསུམ་གྱིས་
 མཆོན་པ་དེ་འདྲར་བཤད་དོ། །

2.2.2.1.1.2.1.2.1.2.3 རྟོན་གྱི་གང་ཟག་གོ།

གསུམ་པ་རྟོན་ནི་ལམ་ཤེས་དེ་གང་ཟག་གང་གི་ཡིན་ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བདེན་
 གཉིས་ལ་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.3 གཞི་ཤེས་ཀྱི་ལུས་རྒྱས་པར་བཤད་པ།

ཤེས་པས་སྤྱད་ལ་མི་གནས་ཤིང་། སྤྱིང་རྗེས་ནི་ལ་མི་གནས་དང་། །ཐབས་མ་ཡིན་པས་རིང་བ་
 དང་། །ཐབས་ཀྱིས་རིང་བ་མ་ཡིན་ཉིད། །མི་མཐུན་གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་དག་དང་། །སྤྱོད་དང་དེ་ཡི་
 མཉམ་ཉིད་དང་། །ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་མཐོང་བའི་ལམ། །དེ་འདྲ་ཀུན་ཤེས་ཉིད་ཏུ་འདོད། །

གསུམ་པ་གཞི་ཤེས་ཀྱི་ལུས་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་གསུམ། 2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.3.1 གཞི་
ཤེས་ཀྱི་ཆོས་དངོས། 2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.3.2 དེ་ཇི་ལྟར་བཤད་
ཚུལ། 2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.3.3 ཉེན་གྱི་གང་ཟག་གོ།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.3.1 གཞི་ཤེས་ཀྱི་ཆོས་དངོས།

དང་པོ་ལ་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་ཆོས་དགྲུ་ལས།

1 ཤེས་པས་སྤྱོད་ལ་མི་གནས་པའི་གཞི་ཤེས།

དང་པོ་དུས་གསུམ་མཉམ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་པས་སྤྱོད་པ་ལ་མི་གནས་པ་ནི། རང་
བཞིན་མེད་རྟོགས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་སྤྱོད་པའི་རྒྱད་པ་ལས་ཉོན་གྱིས་ཉིང་མཚམས་སྒྱུར་བ་
ལྟ་བུ་རྫོགས་པའི་མཐུན་པའོ།

2 སྤྱོད་རྒྱུ་ཞིབ་ལ་མི་གནས་པའི་གཞི་ཤེས།

གཉིས་པ་སྤྱོད་རྒྱུ་ཞིབ་ལ་མཉམ་པ་ལ་མི་གནས་པ་ནི། སེམས་བསྐྱེད་བྱུང་ཅན་གྱི་སྟོབས་
ཀྱིས་ཞིབ་པའི་རྒྱད་པ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་མི་མཛོད་པ་རྫོགས་པའི་མཐུན་པའོ།

3 འབྲས་ལུས་ལ་རིང་བའི་གཞི་ཤེས།

གསུམ་པ་འབྲས་ལུས་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་མིན་པས་འབྲས་ལུས་དེ་ལ་རིང་བ་ནི། “གཟུགས་
སྐྱེས་ཕྱང་པོ་སྟོང་ཉིད་དང་” ཞེས་དང་། “རྒྱལ་ལ་སྐྱེས་ལ་ཆགས་པ་ཕྱ་” ཞེས་སྐྱེས་
ཀྱིས་བསྟན་པའི་ཤེས་བྱ་ལས་འབྲས་གསུམ་ལ་བདེན་གྲུབ་ཀྱི་མཚན་མར་འཛིན་པས་
བཅིངས་ཤིང་དེའི་གཉེན་པོ་བྱེད་མི་རུས་པའི་གཞི་ཤེས་སོ།

4 འབྲས་ཡུམ་ལ་ཉེ་བའི་གཞི་ཤེས།

བཞི་པ་འབྲས་ཡུམ་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་ལ་མཁས་པས་འབྲས་ཡུམ་དེ་ལ་རིང་བ་མེན་པ་
ནི། ཐབས་སྒྲིང་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་སྒྲོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་བྱུང་ཅན་དང་ལྷན་པའི་
མཁྱེན་པ་ལོ། །

5 མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་གཞི་ཤེས།

ཨ་པ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་གཞི་ཤེས་ནི་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ཡུང་པོ་སོགས་གཞིའི་གནས་
ལྷགས་ལ་བྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཞུགས་པའི་འཛིན་པས་བཅིངས་པས་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྤང་ [149]
བྱར་གནས་པའི་གཞི་ཤེས་སོ། །

6 གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་ཀྱི་གཞི་ཤེས།

དུག་པ་གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་ཀྱི་གཞི་ཤེས་ནི། གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ཡུང་པོ་གཞི་རང་བཞིན་
མེད་པར་རྟོགས་པས་གཞི་དེ་ལ་མཆོན་མར་འཛིན་པའི་གཉེན་པོ་བྱེད་ཀྱས་པས་མཁྱེན་
པ་ལོ། །

7 གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྦྱར་བ།

བདུན་པ་གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྦྱར་བ་ནི། གཞི་གཟུགས་སོགས་ལ་ཞེན་པ་བཀག་ནས་སྒྲོམ་པའི་ལམ་
གང་ཞིག་ཉན་རང་གི་སྦྱར་བ་ལྷགས་ལ་འཕེན་བྱེད་དེ། དབྱེན་ “གཟུགས་སོགས་དེ་མི་རྟག་
སོགས་དང་” ཞེས་པའི་སྐབས་ནས་བསྟན་པའི་བརྒྱལ་ལོ། །འདི་ཁ་ཅིག་ཉ་དཔོན་ལྟ་བུ་⁵²³ སྦྱར་
ལམ་དུ་འདོད་ ཀྱང་ཆོགས་ལམ་ནས་རྒྱན་མཐའི་བར་ན་ཡོད་དོ། །

⁵²³ ཉ་རྟེན་སྤང་ཆ་ཤོག 60 ལས། “ས་མཆོམས་ནི། གཞོན་ལུ་དཔལ་ནི། སྦྱར་བ་བརྒྱུད་ཅེ། མཉམ་ཉིད་བཟོད་མཆོག་ནལོ། ཞེས་པ་ནི།
མཉམ་ཉིད་ཀྱི་ཨ་འགྲེལ་དང་། ཤེར་འབྱུང་གིས། སྦྱར་བ་རྣམ་པ་བརྒྱ་ནི་ར་རེ་ལ་ཡང་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་མངོན་ཞེན་མེད་པ་ལ་
སོགས་པ་སྒྲོམ་པ་མེད་པ་རྣམ་པ་བཞིས་རྟོགས་པར་བྱལོ། ཞེས་པ་དང་འགྲེལ་ལོ། །བོད་……བོ་དོང་བ་སོགས་ཕལ་ཆེན། སྦྱོབ་ལམ་བཞིར་
ཡོད་ཅེས་དང་། འབུམ་ཕྱག་གསུམ་པ། ས་བདུན་མན་ན་ཡོད་ཟེར་བའང་སྦྱོབ་དཔོན་སོགས་ལྟར་ན་མི་འཐད་དེ། སྦྱར་བའི་མཉམ་པ་ཉིད་

8 ལྷོར་བའི་མཉམ་ཉིད།

བརྒྱད་པ་སྦྱར་བ་དེའི་མཉམ་ཉིད་ནི། གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྦྱར་བ་སྣོན་པའི་རྣམ་པ་སྟེ་ཤེས་རྣམ་གང་
ཞིག་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་དུ་སྣོན་པ་འགོག་བྱེད་དེ། དབྱེ་ན་སྦྱར་བ་བརྒྱ་པོ་རེ་རེ་ལ་སྣོན་མེད་
བཞི་བཞི་སྟེ་བཞི་བརྒྱའོ། །སྣོན་མེད་བཞི་ནི་རྩ་བའི་ “གཟུགས་ལ་སོགས་ལ་སྣོན་མེད་པ་”
ཞེས་པའི་ཐད་ཀྱི་གསེར་བྱེད་ལས།

1. རོ་བོ་གཟུགས་སུ་དང་།
2. མཚན་མ་གཟུགས་ཀྱིས་དང་།
3. དབྱེ་བ་གཟུགས་བདག་གི་ཞེས་དང་།
4. གཟུགས་རྟོགས་པ་པོ་ལ་སྒྲོམ་པ་སྟེ་ཞེན་པ་མེད་པ་དེ་ལྟ་བུ་རྣམ་པ་བཞིའོ⁵²⁴ ། །ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །

9 དངོས་བསྟན་གྱི་མཐོང་ལམ།

དགུ་པ་གཞི་ཤེས་ཀྱི་དངོས་བརྟན་མཐོང་ལམ་ནི། “གཟུགས་རྟག་མ་ཡིན་མི་རྟག་མིན་” ཞེས་པའི་སྐབས་ནས་བརྟན་པའི་རྟག་མི་རྟག་སོགས་སྟོ་འདྲགས་སོ་གཉིས་དང་བྲལ་བའི་བདེན་པ་གསར་མཐོང་གང་ཞིག་ཐེག་དམན་གྱི་མཐོང་ལམ་ཤུགས་ལ་འཕེན་བྱེད་དོ།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.3.2 དེ་རི་ལྟར་བཤད་ཚུལ།

གཉིས་པ་གཞི་ཤེས་ཇི་ལྟར་བཤད་ཚུལ་ནི། གཞི་ཀུན་ཤེས་པ་ཉིད་ནི་མི་མཐུན་པ་དང་གཉིས་
པའི་ཚུགས་གཉིས་ཀྱིས་བཤད་པ་དེ་འདྲར་འདོད་དོ།

སོ་སོར་རྟོགས་ནས་མཐོང་བའི་ལམ་སྒྲིམ་དགོས་པས། ཞེས་དང་། སྤར་སྦྱར་ལམ་ཞེས་སྒྲིམ་ནས་འདིར་མཐོང་ལམ་འཆད་ཅེས་དང་། ཤེར་འབྲུང་གིས་རྒྱས་པའི་རྒྱ་སྦྱར་བ་རྣམ་པ་བརྒྱ་ཡོད་ན་འབྲས་བུ་མཐོང་བའི་ལམ་འབྲུང་། ཞེས་སོ། །དེས་ན་སྦྱར་ལམ་ན་ཡོད་དོ། །འོན་ཀྱང་དཔྱད་དོ།” ཞེས་སོ། །

524 གསེར་ཕྱེད་། སྒྲུང་ཆ། རྟོག་ 160 ལ་གསལ།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.1.3.3 ཉེན་གྱི་གང་ཟག

གསུམ་པ་ཉེན་གྱི་གང་ཟག་ནི། གཞི་ཤེས་དེ་གང་ཟག་སྤྱི་ཡིན་ཞེ་ན། ཉེན་ཐོས་དང་སོགས་
 པས་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་འོ། །དེས་ན་སྤྱོད་ཞོས་⁵²⁵ བཟླས་པའི་རྒྱ་དབེལ། “ཉེན་ཐོས་ལ་སོགས་
 མཐོང་བའི་ལམ་” ཞེས་པ་མེན་པར་ “མཐོང་ལམ་ཉེན་ཐོས་ལ་སོགས་ཀྱི་” ཞེས་ཡོད་པར་
 གྲགས་པས་དེ་ཉེར་བཟླས་ནས་དེའི་རྩིས་སྟ། “དེ་འདྲ་ཀུན་ཤེས་ཉིད་དུ་འདོད་” ཞེས་པ་
 མེན་པར། “ཀུན་ཤེས་ཉིད་ནི་དེ་འདྲར་འདོད།” ཅེས་འདོན་པར་བྱ་སྟེ། རྒྱ་རྣལ་
 ལས། བརྒྱད་སྟོང་པའི་ལེའུ་བརྒྱད་པའི་རབ་འབྱོར་གྱིས་གསོལ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནས་ལེའུ་དགུ་
 པའི་ཆོས་གང་ཡང་བསྐྱར་བའམ་ཚྭ་ག་པ་མེད་དོ། །རབ་འབྱོར་འདི་ཡང་བྱང་སེམས་ཆེན་
 པོའི་ཡུམ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་ཉེན་ཐོས་དང་རང་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱི་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་
 ཉིད་གསུངས་སོ་”⁵²⁶ ཞེས་ “ཤེས་པས་སྤྱིད་ལ་མི་གནས་ཤིང་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞི་ཤེས་ཀྱི་
 ལུས་རྣམ་གཞག་གི་འབྲེལ་པར་གསུངས་སོ། །དེས་ན་ཆོག་འདི་གཞི་ཤེས་ཉེན་གྱི་གང་ཟག་གི་
 སྐབས་འདི་ལ་རྣམ་མཁྱེན་ལ་ “སྤྱབ་པའི་” ཞེས་དང་། ལམ་ཤེས་ལ་ “བྱང་ཆུབ་སེམས་
 [150] དཔའ་མཁས་རྣམས་ཀྱི་” ཞེས་འབྱུང་བའི་དོད་དམ་ཆབ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་རྩོམ་
 མདའ་བྱང་སེམས་⁵²⁷ ཀྱིས་ “ཉེན་ཐོས་ལ་སོགས་མཐོང་བའི་ལམ་” ཞེས་པའི་སོགས་ཀྱི་སྒྲ་

⁵²⁵ Golden Rosary 158 སྤྱོད་ཞོ་ནི་སྤྱབ་པའི་དགོངས་རྒྱུན་གྱི་སྒྲར་བ་པོ་ཡིན་ཏེ། སྤྱབ་པའི་དགོངས་རྒྱུན་གྱི་སྒྲར་བྱང་ལས།
 “མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་གཏུག་གི་ནོར་བུ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བཀའ་རབ་འབྱམས་ལ་ཤེས་པའི་སྤྱོད་བཟླས་པའི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་དེ་
 ཉིད་ལས་མཉན་ནས། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ལྷན་ཤུ་ཀྱའི་དགེ་སྤྱོད་དཔང་ལོགས་ལ་བ་གྲགས་ཞེས་བྱ་བས། ཡུལ་དབུས་ཀྱི་གོང་ཁྱེར་ཆེན་པོ་
 མཁས་པའི་འབྱུང་གནས་དཔལ་རྣམ་ལྷན་བཟླས་ཅིང་ཁུས་ཏེ་གཏན་ལ་པལ་བའོ། །” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ན། སྤྱབ་པའི་དགོངས་རྒྱུན་གྱི་
 རྩོམ་པ་ཤེས་ཀྱི་དབུ་མ། 293-ན།

⁵²⁶ “ལེའུ་བརྒྱད་པ་ལས། ཆོ་དང་ཐུན་པ་རབ་འབྱོར་གྱིས་གསོལ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནས་བཙམས་ཏེ། ལེའུ་དགུ་པ་ནས། རབ་འབྱོར་ཆོས་
 གང་ཡང་བསྐྱར་བའམ་ཚྭ་ག་པ་མེད་དོ། །རབ་འབྱོར་འདི་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་
 རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པའི་མཐར་ཐུག་པའི་བར་གྱིས་ཉེན་ཐོས་དང་། རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་
 བེ་སྒྲག་པའི་སྤྱོད་ནས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་སྤྱོད་དུ་ཡང་། ཤེས་པས་སྤྱིད་ལ་མི་གནས་ཤིང་། སྤྱིང་རྩིས་ཞེ་ལ་མི་གནས་དང་། ཐམས་ཅད་
 ཡིན་པས་རིང་བ་དང་། ཐམས་ཀྱིས་རིང་བ་མ་ཡིན་ཉིད། མི་མ་ཐུན་གཉེན་པོའི་ཕྱགས་དག་དང་། སྦྱོར་དང་དེ་ཡིས་མཉན་ཉིད་
 དང་། ཉེན་ཐོས་ལ་སོགས་མཐོང་བའི་ལམ། དེ་འདྲ་ཀུན་ཤེས་ཉིད་དུ་འདོད། ཅེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །” འབྲེལ་ཆེན་རྒྱུ་རྣལ་། རྩོམ་
 པ་ལྟར། ཤར་ཕྱིན། 15-ན།

⁵²⁷ དེ་བཟེངས་ཐོན་པོ་ལས་བཤད་པའི་མདའ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན་ནམ་སྒྲུ་སྟེ། འོན་ཀྱང་ཉ་རྒྱུ་སྟོང་ཆ་ཤོག། 120 ལས། “རྩོ་
 པོའི་དཔོན་པོ་བརྩེ་ཏ་ད་ན་བྱི་མི་ཏ་ན་རེ། ཨ་ཏིའི་སྤྱ་འདིར་སོགས་མེན་གྱི་མཆོག་ལ་འཇུག་ཅེས། །” ཞེས་གསུངས།

ནམ་དཔེ་དང་པོའི་བྱེད་ཆོག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ལེགས་སྒྱུར་སྐད་ཀྱི་ཨ་ཏི་དོན་ཡིན་ལ་དེ་
ཡང་མཆོག་གི་དོན་ཡིན་ནོ། །མདོར་ན་ “ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་མཐོང་བའི་ལམ་” ཞེས་པའི་
སོགས་སྒྲ་ནི། ལེགས་སྒྱུར་སྐད་ཀྱི་ “ཨ་ཏི་” ཞེས་པ་དེས་བསྒྱུར། མཁས་པ་འདིའི་ལྟར་ན་
མཆོག་གི་དོན་ཡིན་པས་ “ཉན་ཐོས་མཆོག་གི་མཐོང་བའི་ལམ་” ཞེས་འདོན་དགོས་སོ། །

འདི་ཉན་རང་བྱང་སེམས་མཐོང་ལམ་གསུམ་གྱི་སྤངས་རྟོགས་དམའ་ཤོས་ཡིན་ཀྱང་ཉན་
རང་གི་རྟོགས་པའི་ཆོས་རྒྱལ་གི་མཆོག་ཡིན་པས་ཁྱོད་ལ་མཆོག་སྒྲ་འབྲུག་པ་ཉེས་པ་མེད་དོ་
ཞེས་སྒྲ་བ་མི་འཐད་ལ། གཞན་ཡང་རྟོག་སྒྲ་ལྟར་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྟེན་སའི་སྒྲ་མ་ཨ་མ་ར་ཅན་
ང་ཉི་འཆི་མེད་ལྟ་བུས་རྒྱ་གར་གྱི་གྲུ་པ་རྒྱུང་ངམ་བན་རྒྱུང་རྣམས་ལ་ “སོགས་སྒྲས་གང་སྤྱད་
” གྲིས་པས་ “རང་རྒྱལ་སྤྱད་” ཟེར་བ་ན་ “འོ་ན་རྒྱས་བཤད་དུ་རང་རྒྱལ་མཐོང་ལམ་མེད་
པ་” ཞེས་བྱས་ཤིང་སྒྲས་པ་ན་ བན་རྒྱུང་རྣམས་ཀྱིས་ “ཉན་ཐོས་མཐོང་ལམ་བཤད་པའི་
ཤུགས་ལ་བཤད་པས་རང་རྒྱལ་གྱི་མཐོང་ལམ་དེ་ཡང་བཤད་” ཟེར་རོ། །དེ་ལ་ཨ་མ་ར་ཅན་
ང་ན་རེ། “འོ་ན་ཉན་རང་དེ་གཉིས་ལམ་ལ་ཁྱད་མེད་པས་འབྲས་བུ་ཡང་ཁྱད་མེད་པར་
འགྱུར་ན་དེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། ཁྱད་པར་བཤད་པས་སོ་” ཞེས་བྱས་པ་ན། བན་རྒྱུང་དག་
ཡིད་ཀྱིས་ཞིང་རྒྱགས་སོ་ཞེས་ཁ་ཅིག་སྒྲ་བ་ནི་ཨ་མ་ར་དཔོན་སྒྲ་བ་གཉིས་ཀའི་རང་མཆན་
ནམ་གཤིས་ཀ་གསལ་ཞིང་བསྒྲགས་པར་སྤང་དོ། །ལོ་རྒྱས་འདི་གོ་དཀའ་ནའང་ཨ་མ་ར་
ཅན་ང་གྲུ་པ་རྒྱུང་རྣམས་ལ་ “ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་མཐོང་བའི་ལམ་” ཞེས་པའི་སོགས་
སྒྲའི་བསྒྲས་བྱ་གང་ཞེས་གྲིས་ནས། དེའི་ལན་དུ་བན་རྒྱུང་རྣམས་ “རང་རྒྱལ་སྤྱད་” ཞེས་
ལན་འདེབས་སོ། །དེ་ལ་ཨ་མ་ར་ཅན་ངས་ “དེ་མི་འཐད་དེ། རྒྱས་བཤད་དུ་རང་རྒྱལ་
མཐོང་ལམ་བཤད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་” ཞེས་ཚིད་པ་ལ། བན་རྒྱུང་རྣམས་ཀྱིས་ “ཉན་ཐོས་ཀྱི་
མཐོང་ལམ་བཤད་པའི་ཤུགས་ལ་བཤད་དེ། ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་མཐོང་བའི་ལམ་ཞེས་པའི་
སྐབས་འདིར་སོགས་ཀྱི་སྒྲས་རང་རྒྱལ་བསྒྲས་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལ་ཨ་མ་ར་ན་རེ། འོ་ན། ཉན་
ཐོས་དང་རང་རྒྱལ་གཉིས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པར་ཐལ། དེ་གཉིས་ཀྱི་ལམ་ལ་
ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་གཉིས་བཤད་པའི་སྐབས་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་
སྒྲས་ནས་བན་རྒྱུང་རྣམས་ཡིད་ཀྱིས་སོང་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ནམ་སྟེ་དབྱེད་དོ། །

དེ་ལྟར་མཐུན་གསུམ་ལ་རྟེན་གང་ཟག་སྤྱབ་པ་བྱང་སེམས་སོགས་གསུངས་ནས་རྣམ་ཀུན་
སོགས་མངོན་རྟོགས་ལྷག་མ་ལྡེལ་རྟེན་མ་གསུངས་པ་ནི་མཐུན་གསུམ་དུ་རྣམ་ཀུན་སོགས་
ལྡེལ་འདུས་པ་ལ་དགོངས་ནས་སོ།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.2 སྦྱོར་བཞིའི་ལུས་རྒྱས་བཤད།

གཉིས་པ་སྦྱོར་བཞིའི་ལུས་རྒྱས་བཤད་ལ་བཞི། 2.2.2.1.1.2.1.2.1 རྣམ་
ཀུན། 2.2.2.1.1.2.1.2.2 ཅེ་ཙ། 2.2.2.1.1.2.1.2.3 མཐར་གྱིས་
པ། 2.2.2.1.1.2.1.2.4 སྐད་ཅིག་མའི་ལུས་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.2.1 རྣམ་ཀུན་གྱི་ལུས་རྒྱས་བཤད།

རྣམ་པ་སྦྱོར་བར་བཅས་རྣམས་དང་། །ཡོན་ཏན་སྦྱོན་ནི་མཚན་ཉིད་བཅས། །ཐར་དང་ངེས་འབྱེད་ཆ་
མཐུན་དང་། །སློབ་པ་ཕྱིར་མི་ལྷོག་པའི་ཚལས། །སྤྱད་དང་ཞི་བ་མཉམ་ཉིད་དང་། །ཞིང་དག་སྤྲན་མེད་
པ་ནི། །རྣམ་ཀུན་མངོན་ཉོགས་རྟོགས་པ་སྟེ། །འདི་ནི་ཐབས་མཁས་བཅས་པ་ཡིན། །

དང་པོ་རྣམ་ཀུན་གྱི་ལུས་རྒྱས་བཤད་ལ་གཉིས། 2.2.2.1.1.2.1.2.1.1 རྣམ་ཀུན་གྱི་
ཆོས་དངོས་དང་། 2.2.2.1.1.2.1.2.1.2 དེ་ངེ་ལྟར་བཤད་པའི་ཚུལ་ལོ།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.2.1.1 རྣམ་ཀུན་གྱི་ཆོས་དངོས།

དང་པོ་ལ་རྣམ་ཀུན་མཚན་བྱེད་གྱི་ཆོས་བརྒྱ་གཅིག་ལས།

དང་པོ་རྣམ་པ་ནི། དུལ་ལམ་མཐུན་པའི་བྱུང་པར་གང་ཞིག་སྦྱར་བའི་བསྐྱོན་བྱུང་གྱི་
བའོ། དཔེ་ན་མེད་པའི་རྣམ་པ་ནས་བབྱུང་སྟེ། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བསྟན་པའི་མཐུན་གསུམ་
ཀྱི་རྣམ་པ་བརྒྱ་དང་དོན་གསུམ་མོ། །

2 སྦྱར་བ།

གཉིས་པ་སྦྱར་བ་ནི། སྐྱོན་བྱུང་གི་དབང་དུ་བྱ་བའི་ཕྱིར་མཐུན་གསུམ་བསྐྱུས་ཏེ་སྐྱོན་པའི་
རྣལ་འབྱོར་ཏེ། དཔེ་ན་ “གཟུགས་ལ་སོགས་ལ་མི་གནས་ཕྱིར་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བསྟན་པའི་
ཆོགས་ཆེན་ཡུན་རིང་རྟོགས་པ་ནས་རྣམ་དག་སྦྱར་བའི་བར་ཉི་ཤུའོ། །བསྐྱུས་ཏེ་སྐྱོན་པའི་
དོན་ནི་སྐབས་བཞི་པའི་མགོ་ལས་⁵²⁸ གསུངས་པ་ལྟར། གཞི་ལམ་རྣམ་གསུམ་གྱི་སྦྱེ་མེད་
གསུམ་ཅིག་ཅར་དུ་སྦྱེ་བའི་དོན་ཏོ། །

3 ཡོན་ཏན།

གསུམ་པ་སྦྱར་བའི་ཡོན་ཏན་ནི། སྦྱར་བ་བསྐྱོན་པས་གནས་སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་དུ་ཐོབ་
བྱ་སྟེ། དཔེ་ན་བདུད་ཀྱི་མཐུ་བཙུང་པ་ལ་སོགས་པ་བརྒྱ་བཞིའོ། །ས་མཚམས་ [151] ཆོགས་
ལམ་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བར་ལ་བཞག་སྟེ་གཞུང་འབྲེལ་པ་དོན་གསལ་
ཀྱི་ཡོན་ཏན་གྱི་མཚམས་སྦྱར་ “ཡོན་ཏན་མཐོང་བ་སྟོན་དུ་བཏང་ན་སྦྱར་བ་རྣམས་ལ་ཤིན་
དུ་གོམས་པར་བྱེད་པས་སྦྱར་བའི་འོག་དུ་དེ་དག་གི་ཡོན་ཏན་” ཞེས་པ་ནས་ཤེས་སོ། །ཡོན་
ཏན་འདི་བསྟན་པའི་ཡན་ལག་རྒྱས་བཤད་ནི། “བདུད་ཀྱི་མཐུ་བཙུང་པ་ལ་སོགས་པ། ཡོན་
ཏན་རྣམ་པ་བརྒྱ་བཞིའོ། །” ཞེས་པ་དེའོ། །

4 སྦྱར་བའི་སྦྱོན།

⁵²⁸ གསེར་ཕྱོད་། སྐད་ཆ། ཤོག་ 178 །

བཞི་པ་སྒྲིན་ནི། སྒྲུང་བ་སྒྲེས་པ་དང་བྱུང་པར་དུ་འགྲོ་བ་ལ་བར་དུ་གཙོད་པའི་བདུད་ལས་
 ཏེ། དཔྱེན་ཆོགས་ཆེན་པོས་འཕྲོ་བ་པ་སོགས་ཞེ་དྲག་སྟེ་དེ་ལྟར་ཡང་ “སྒྲིན་ནི་བཅུ་ཆོན་
 བཞིར་བཅས་པ། འཇུག་དུ་ངེས་པར་རྟོགས་པར་བྱ།” ཞེས་སོ། །

5 མཆན་ཉིད།

ཨ་པ་སྒྲུང་བའི་མཆན་ཉིད་ནི། སྒྲུང་བའི་ངོ་བོ་འཇུག་པ་མཆན་བྱེད་གྱི་མཁུན་པ་སྟེ། དཔྱེ་
 ན་ཤེས་མཆན་བྱུང་མཆན་བྱེད་མཆན་ངོ་བོ་ཉིད་མཆན་གྱིས་བསྐྱས་པའི་དགྲ་བཅུ་གོ་
 གཅིག་གོ།

6 ཐར་པ་ཆ་མཐུན།

དྲུག་པ་ཉོན་མོངས་གྱི་ས་བོན་དང་བྲལ་བས་ཐར་པ་དེའི་ཆའམ་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་ཕན་པས་
 མཐུན་པ་སྟེ་ཐར་པ་ཆ་མཐུན་ནི། བྲལ་བའི་བྱུང་པར་ལ་ཕན་འདོགས་བྱེད་གང་ཞིང་མི་
 མཐུན་ཕྱོགས་གྱིས་རྩི་མི་རྣམས་པའི་རྣམ་བྱང་དབང་པོའི་ངོ་བོར་མ་གྱུར་པའི་གནས་སྐབས་གྱི་
 ལམ་མོ། །ཆོགས་ལམ་ཆོས་ཅན། བྱོད་ལ་ཐར་པ་ཆ་མཐུན་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཉོན་མོངས་
 གྱི་ས་བོན་དང་བྲལ་བ་ལ་ཐར་པ་ཞེས་བརྗོད་ཅིང་། རང་གི་ངོ་སྤལ་གྱི་ཉོན་མོངས་གྱི་ས་
 བོན་དང་བྲལ་བ་ལ་ཐར་པའི་ཕྱོགས་གཅིག་ཡིན་ལ། བྱོད་གྱིས་དེ་ལྟ་བུའི་ཕྱོགས་སམ་ཆ་ལ་
 ཕན་པའི་སྒྲིན་ནི་དེ་དང་མཐུན་པའི་བྱེད་བྱེད་ཐུག་དུ་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཐར་ཆའི་ངོ་བོ་ནི་སྒྲིན་མེད་
 བྱང་ཆུབ་དུ་བཤོད་པའི་གོ་སྐབས་བྱེད་པའི་ཤུལ་ལམ་གང་ཞིག་རྣམ་བྱང་དབང་པོའི་ངོ་བོར་
 མ་གྱུར་པའི་གནས་སྐབས་གྱི་ལམ་ཞེས་སྒྱུར་རོ། །

7 ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན།

བདུན་པ་ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་ནི། སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་མཉམ་པ་དང་བྱམས་པ་
 སོགས་གྱི་རྣམ་པ་བྱུང་པར་བ་དང་ཐུན་ཞིང་སྒྲིན་བྱང་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་མས་སྒྲུང་གྱི་ཡེ་
 ཤེས་སོ། །འདི་དང་ཅེ་སྒྲུང་དང་མཐར་གྱིས་སྐབས་གྱི་སྒྲུང་བ་འོག་མ་གཉིས་སུ་ཡང་སྒྲུང་།

མཐོང་སྒྲོམ་ལམ་གསུམ་མཆན་ཉིད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་མཆན་ཉིད་དང་ས་མཆམས་གཞག་པར་བྱ་སྟེ། ཤེར་འབྱུང་ལྟ་བུར་ཟག་པ་མེད་པའི་སྒྱུར་ལམ་བཏགས་པ་བ་དང་། གསེར་སྤྱིང་པས་བྱུང་པར་གྱི་ཡེ་ཤེས་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་ནོ།⁵²⁹ ། །འདི་ཡང་ཁ་ཅིག་གིས་སྐབས་བཞི་པའི་ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་དེ་མཆན་ཉིད་པ་ཡིན་ན་སྐབས་དང་པོ་གསུམ་དང་སྒྲོས་པས། ངེས་འབྱེད་འདི་བཏགས་པ་བ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་ཏེ། སྐབས་བཞི་པའི་སྒྲོས་སྤྱིང་གི་སྐབས་སུ་བཤད་⁵³⁰ རོ། །འོན་ཀྱང་རང་ལུགས་ལ་དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ཏེ། སྐབས་བཞི་པའི་སྒྱུར་མཐོང་སྒྲོམ་གསུམ་གྱི་ལམ་གསུམ་ག་མཆན་ཉིད་པ་ཡིན་ནོ། །

8 སྒྲོབ་པ་བྱིར་མི་ཚྭ་པའི་ཆོགས།

བརྒྱད་པ་བསྐབ་པར་བྱ་བ་ཡོད་པས་སྒྲོབ་པ་བྱིར་མི་ཚྭ་པའི་ཆོགས་ནི། མིང་ཞིག་དུ་ཡང་དུ་མི་ལྟུང་བར་ངེས་པའི་རྟགས་དང་ལྡན་པའི་སེམས་དཔའ་སྟེ། དབྱེན་ “ངེས་འབྱེད་ཡན་ལག་ནས་བབྱང་སྟེ།” ཞེས་སོགས་ལྟར་སྒྱུར་མཐོང་སྒྲོམ་གསུམ་ལ་གནས་པ་བྱིར་མི་ཚྭ་པའི་བྱང་སེམས་གསུམ་མོ། །

9 མིང་ཞི་མཉམ་ཉིད་ཀྱི་སྒྱུར་བ།

དགུ་པ་མིང་དང་ཞི་བ་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་སྒྱུར་བ་ནི། འཁོར་འདས་གཉིས་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟགས་ནས་སྒྲོམ་པའི་སྒྱུར་བའོ། །

10 ཞིང་དག་སྒྱུར་བ།

བརྒྱུ་པ་ཞིང་དག་པ་སྐྱ་ན་མེད་པ་སྟེ་མཆོག་གི་སྒྱུར་བ་ནི། རང་གི་སྒྲོད་འཇིག་རྟེན་དང་བརྒྱད་སེམས་ཅན་གྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གཉིས་རྩོད་དང་བགྲེས་པ་སོགས་ཀྱི་ཉེས་པ་དང་

⁵²⁹ ཉ་རྟེན་སྒྲོད་ཆ 120 “ཤེར་འབྱུང་ནི་ཟག་པ་མེད་པའི་སྒྱུར་ལམ་ཞེས་དང་།” “གསེར་བྱུང་པར་ལམ་གྱི་ཡེ་ཤེས་ཞེས་ཏེ། སྒྲོབ་དཔོན་གྱི་དགོངས་པའོ།” ཞེས་པ་ནི་འདིའི་ཚུགས་ལྡེ་མའོ། །

⁵³⁰ གསེར་ཕྱོད་སྤྱད་ཆ་ཤོག་ 349 ལ་གསལ།

བཅུ་གཅིག་པ་ཐུང་པའི་སྒྲུབ་བ་ཞི། དབྱེན་སྒྲོན་ཕྱི་འཇིག་རྟེན་དང་བཅུད་སེམས་ཅན་གྱི་ཞིང་
དག་སྒྲུབ་གཉིས་སོ། །

11 ཐབས་མཁས་སྒྲུབ་བ།

བཅུ་གཅིག་པ་ཐབས་ལ་མཁས་པའི་སྒྲུབ་བ་ནི། ཐབས་མཁས་ཀྱི་ཡུལ་བདུད་བཞི་ལས་རྒྱལ་
བ་སོགས་བཅུ་མངོན་དུ་བྱ་བ་ལ་དུས་དང་དུས་མིན་ཤེས་པའི་སྒྲུབ་བ་ཞི། ཐབས་མཁས་སྒྲུབ་
བ་འདི་དང་ཐུ་མ་གཉིས་ཏེ་མཉམ་ཉིད་དང་ཞིང་དག་སྒྲུབ་བའི་ས་མཆོམས་ནི་རྒྱས་བཤད་
ཀྱི་སྐབས་སུ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །ཆོས་བཤེས་ཀྱི་ཆོག་གསལ་ [152] དུ། “བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་དབང་བསྐྱར་བའི་ས་ཞིང་ས་བཅུ་པ་ལ་གནས་པ་དང་སྐྱེ་བ་གཅིག་གིས་ཐོགས་པའི་
རྣམ་པར་འཕྱལ་བ་སངས་རྒྱས་སུ་སྤང་བའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཐབས་མཁས་
སྒྲུབ་བ་མཛད་པ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ”⁵³¹ ཞེས་འཆད་པ་ནི་དོན་མིན་ཏེ། འགྲེལ་བ་དོན་
གསལ་ཀྱི་ཐབས་མཁས་སྒྲུབ་བའི་མཆོམས་སྒྲུབ་དུ་ “སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཛད་པ་བྱ་དགོས་པས་
” ཞེས་ཞིང་དག་དང་གོ་རིམ་སྟོན་པ་ཅམ་ཡིན་གྱི་དོན་གྱི་གོ་རིམ་བསྟན་པ་མིན་པས་སོ། །དེ་
ལྟ་མིན་ན་ འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་ཀྱི་ཞིང་དག་སྒྲུབ་བའི་མཆོམས་སྒྲུབ་ལ། “སངས་རྒྱས་ཀྱི་
ཞིང་དུ་སངས་རྒྱས་སུ་འགྱུར་པས་” ཞེས་འབྱུང་བས་ཞིང་དག་སྒྲུབ་བ་ཡང་ལ་ས་བཅུ་པ་ཁོ་
ན་ལ་ཡོད་པ་ཡང་ཐལ་ལོ། །

2.2.2.1.1.2.1.2.1.2.1.2 དེ་ཇི་ལྟར་བཤད་པའི་ཚུལ།

གཉིས་པ་རྣམ་ཀུན་དེ་ཇི་ལྟར་བཤད་པའི་ཚུལ་ནི། མཆོན་བྱེད་ཀྱི་ཆོས་རྣམ་པ་ནས་ཐབས་
མཁས་དང་བཅས་པ་བཅུ་གཅིག་པ་འདི་ནི་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་རྣམ་པ་ཀུན་མངོན་པར་ཏེ་
མངོན་དུ་སྒྱུགས་པ་རྫོགས་པར་ཏེ་ཡང་དག་པར་རྟོགས་པ་ཡིན་ནོ། །ཁང་ཡིན་ན་གཉིས་པ་
སྒྲུབ་བ་དང་མཉམ་ཉིད་ཞིང་དག་ཐབས་མཁས་སྒྲུབ་བ་ཞི་ཐུ་མ་གསུམ་ནི་རྣམ་ཀུན་གྱི་ངོ་
བོ་ཡིན་ལ། གཞན་རྣམས་ནི་རྣམ་པ་ནི་ཡུལ་དང་ཡོན་ཏན་ནི་བརྟེན་པ་དང་སྒྱུན་ནི་སྤང་བྱ་

⁵³¹ ཆོག་གསལ་སྤེལ་བསྟན། ཤར་ཕྱིན། 9 ཤོག་ 75-ན།

དང་མཆན་ཉིད་ལ་ཤེས་བྱ་པན་ཡོན་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ནོ། །གཞན་ཡང་བཤད་ཚུལ་གཞན་
པ་ལྟར་ན་རྣམ་པ་ནས་ཐར་པ་ཆ་མཐུན་གྱི་བར་དུག་ནི་སྒྱུར་བ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་མ་སྒྲིས་
སྒྲིས་ཕྱིར་སྒྲོམ་པ་དང་ངེས་འབྱེད་ནས་ཐབས་མཐས་གྱི་བར་ལྷན་ནི་སྒྱུར་བ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་
པར་སྒྲིས་པའི་རིམ་པའོ་ཞེས་ཀྱང་འཆད་དོ། །

2.2.2.1.1.2.1.2.1.2.2 ཅེ་མོ།

དེ་ཡི་རྟགས་དང་རྣམ་འཕེལ་དང་། །བརྟན་དང་སེམས་ཀྱན་གནས་པ་དང་། །མཐོང་ཞེས་བྱ་དང་
བསྐྱེམ་པ་ཞེས། །བྱ་བའི་ལམ་ནི་སོ་སོ་ལ། །རྣམ་པར་རྟོག་པ་རྣམ་བཞི་ཡི། །གཉེན་པོ་རྣམ་པ་བཞི་དང་
ནི། །བར་ཆད་མེད་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན། །ཁོག་པར་བསྐྱབ་དང་བཅས་པ་ནི། །ཅེ་མོའི་མངོན་རྟོགས་
གཉིས་པ་ཅེ་མོའི་ལྷས་རྒྱས་བཤད་ལ་གཉིས།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.2.2.1 ཅེ་མོའི་ཆོས་དངོས། 2.2.2.1.1.2.1.2.1.2.2.2 དེ་ངེ་ལྟར་
མཆོན་པའི་ཚུལ་ལོ། །

2.2.2.1.1.2.1.2.1.2.2.1 ཅེ་མོའི་ཆོས་དངོས།

དང་པོ་ཅེ་མོའི་ཆོས་དངོས་ལ་བརྒྱད་ལས།

1 རྟགས།

དང་པོ་སྒྲར་བཤད་པའི་ཅེ་མོའི་མངོན་རྟོགས་དེའི་རྟགས་ནི། མཁྱེན་གསུམ་བསྐྱེམ་སྒྲོམ་སྒྲོམ་
བྱུང་གི་རབ་ཏུ་བྱུར་པར་མཆོན་བྱེད་གང་ཞིག་རྟོད་ཀྱིས་བསྐྱེམ་པ་སྟེ། དཔེ་ན་ཆི་ལམ་ན་
ཡང་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཆི་ལམ་དང་འདྲ་བར་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པ་བརྒྱ་གཉིས་སོ། །

2 རྣམ་འཕེལ།

གཉིས་པ་རྣམ་འཕེལ་ནི། བསྐྱུས་སྒྲིམ་སྒྲིམ་བྱུང་རབ་ཏུ་བྱུང་པ་འཕེལ་བའི་ཆ་གང་ཞིག་སྦྱར་
ལམ་ཅེ་མོས་བསྐྱུས་པ་སྟེ། དབྱེན་འཛམ་བུ་སྒྲིང་གི་སྟེ་བོ་རྟེན་ཅེས་སོགས་ཀྱིས་བསྟན་པའི་
རྣམ་འཕེལ་བཅུ་དྲུག་གོ།

3 བརྟན་པའི་ཅེ་སྦྱར།

གསུམ་པ་ངེས་པར་བརྟན་པ་ནི། མཁྱེན་གསུམ་གྱི་རྟོགས་པ་ཅི་རིགས་པ་དང་སེམས་ཅན་གྱི་
དོན་མི་གཏོང་བ་ལ་བརྟན་པ་ཐོབ་པའི་ཅེ་མོ་གང་ཞིག་བཟོད་པས་བསྐྱུས་པ་སྟེ། མཁྱེན་
གསུམ་གྱི་རྟོགས་པ་ཅི་རིགས་པ་ལ་བརྟན་པ་ཐོབ་པ་ནི་རྟོགས་རིགས་རྫོགས་པའི་དོན་
ཏོ། །དབྱེན་རང་དོན་གཞན་དོན་བརྟན་པ་གཉིས་སོ། །

4 སེམས་ཀྱན་ཏུ་གནས་པའི་ཅེ་སྦྱར།

བཞི་པ་སེམས་ཀྱན་ཏུ་གནས་པ་ནི། བཤད་བྱའི་མདོ་ལས་བསྟན་པའི་བྱང་སེམས་བཞི་ 1
སེམས་དང་པོར་བསྐྱེད་པ། 2 སྦྱོང་པ་ལ་ཞུགས་པ། 3 ཕྱིར་མི་ཐོག་པ། 4 སྟེ་བ་གཅིག་གིས་
ཐོགས་པ་དེ་དག་གི་སེམས་བསྐྱེད་ལ་ཡི་རང་བའི་དོན་ [153] ལ་སེམས་ཅེ་གཅིག་ཏུ་གནས་
པའི་ཅེ་མོ་གང་ཞིག་ཆོས་མཆོག་གིས་བསྐྱུས་པའོ། །

5 མཐོང་ལམ་ཅེ་སྦྱར།

ལྔ་པ་མཐོང་ཞེས་བྱ་བའི་ལམ་གྱི་ཅེ་མོ་ནི། བསྐྱུས་སྒྲིམ་རབ་ཏུ་ཏེ་སྒྲིམ་བྱུང་ཐོབ་པ་གང་ཞིག་
འབྱུག་པ་དང་ནི་ཐོག་པ་ལ་ཞུགས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ནས་བསྟན་པའི་མཐོང་སྤང་རྟོག་པའི་
ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གཉེན་པོ་བྱེད་པའོ། །

6 སྒྲིམ་ལམ་ཅེ་སྦྱར།

བྱུག་པ་སྒྲིམ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ལམ་གྱི་ཅེ་མོ་ནི། བསྐྱུས་སྒྲིམ་རབ་གྱུར་གང་ཞིག་མདོར་བསྐྱུས་
 རྒྱས་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ནས་བཟུན་པའི་སྒྲིམ་སྤང་རྟོག་པའི་བྱུན་
 མང་མ་ཡིན་པའི་གཉེན་པོ་བྱེད་པའོ། །ལམ་གཉིས་པོ་སོ་སོར་ཏེ་རེ་རེ་ལ་འབྲུག་པ་དང་ཚྭ་
 པ་གཟུང་རྟོག་ཇུས་འཛིན་དང་བཏགས་འཛིན་གྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་སྟེ་སྤང་བྱ་བའི་བའི་ཡོད་
 པས་དེའི་གཉེན་པོ་ལ་སྦྱོར་བ་ཐོབ་ལ་མ་ཚོགས་དང་འབྲུག་པ་སྟེ་ཐོབ་ལ་ཚོགས་པའི་ལམ་
 གཉིས་གཉིས་ཏེ་རྣམ་པ་བའི་འོ། །སྦྱོར་བ་དང་འབྲུག་པའི་བྱེད་པར་འདི་སྐབས་ལྷ་པར་⁵³²
 འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །

7 བར་ཆད་མེད་པའི་ཅེ་སྦྱོར།

བདུན་པ་བར་ཆད་མེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ནི། བསྐྱུས་སྒྲིམ་རབ་གྱུར་གང་རྣམ་
 མཁྱེན་གྱི་དངོས་རྒྱུར་གྱུར་པ་སྟེ་སྤང་གསུམ་སྟེ་བོ་ཉན་ཐོས་དང་ཞེས་པའི་སྐབས་
 རས་བཟུན་རྟོ། །

8 གསལ་བྱ་ལོག་སྐྱབ།

བརྒྱད་པ་གསལ་བྱ་ལོག་པར་སྐྱབ་པ་ནི། བདེན་གཉིས་འགལ་བར་འཛིན་པའི་མི་ཤེས་པ་
 སྟེ། དབྱེན་དམིགས་པ་འཐད་དང་དེ་ཡི་ནི་ཞེས་སོགས་ནས་བཟུན་པའི་བཅུ་དྲུག་གོ།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.2.2.2 དེ་ཇི་ལྟར་མཆོན་པའི་ཚུལ་ལོ།

གཉིས་པ་ཇི་ལྟར་མཆོན་པའི་ཚུལ་ནི། ཏྲགས་ནས་ལས་ལོག་སྐྱབ་དང་བཅས་པའི་དངོས་པོ་
 བརྒྱད་ནི་ཅེ་མོའི་མངོན་རྟོགས་སོ། །དེ་ཡང་དང་པོ་ཏྲགས་ནས་བར་ཆད་མེད་པའི་བར་
 བདུན་ནི་ཅེ་མོའི་ངོ་བོ་ཡིན་ལ་བརྒྱད་པ་བསལ་བྱ་ལོག་སྐྱབ་ནི་སྤང་བྱའོ། །

⁵³² གསེར་ཕྱོད་། སྤང་ཆ། 475 །

2.2.2.1.1.2.1.2.1.2.3 མཐར་གྱིས་པའི་ལུས་རྒྱས་བཤད།

མཐར་གྱིས་པ། །རྣམ་གསུམ་རྣམ་བཅུ་

གསུམ་པ་མཐར་གྱིས་ཀྱི་ལུས་རྒྱས་བཤད་ལ་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱ་གསུམ་ལས།

1 – 6 པར་བྱེན་དྲུག་གྱི་མཐར་གྱིས་པ།

དང་པོ་སྦྱོན་པའི་མཐར་གྱིས་པ་ནི། ཅུ་བའི་ “མཐར་གྱིས་པ་” ཞེས་པ་དེ་མཆོན་བྱེད་ཆོས་
ཀུན་ལ་བྱབ་པའི་སྦྱོའི་མཆོན་ཉིད་སྦྱར་ནས་སྦྱོན་པ་རིམ་ལྔ་རྒྱུ་ལྟོས་པ་སྟེ། དེ་བཞིན་དུ་
ཚུལ་བྱིམས་ཀྱི་པར་བྱེན་སོགས་གཞན་ལྟ་ལ་ཡང་སྦྱར་རོ།

7 – 12 རྗེས་སུ་དྲན་པའི་མཐར་གྱིས་སྦྱོར་བ།

སངས་རྒྱས་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་མཐར་གྱིས་པ་ནི། དེ་བཞིན་གསེགས་པའི་ཡོན་ཏན་དོན་དམ་
པར་མི་དམིགས་ཤིང་ཀུན་རྫོབ་དུ་བྱེན་ཅི་མ་ལོག་པར་རིམ་ལྔ་རྒྱུ་དྲན་པ་འོ།

དེ་བཞིན་དུ་དེ་བཞིན་གསེགས་པའི་ཡོན་ཏན་ཞེས་པའི་གནས་སུ།

8 ཆོས་རྗེས་སུ་དྲན་པ་ནི་དགོ་མི་དགོ་ལྟངས་བརྟན་གྱི་ཆོས་དང་།

9 དགོ་འདུན་རྗེས་སུ་དྲན་པ་ནི་སྦྲོབ་པ་བྱིར་མི་ལྟོག་པའི་ཆོགས་སམ་དགོ་འདུན་དང་།

10 ཚུལ་བྱིམས་རྗེས་སུ་དྲན་པ་ནི་སྦྲོམ་པ་གསུམ་དང་།

11 གཏོང་བ་རྗེས་སུ་དྲན་པ་ནི་ཆོས་དང་ཟང་ཟིང་གི་སྦྱོན་པ་དང་།

12 ལྟ་རྗེས་སུ་དྲན་པ་ནི་ལྟར་སྦྱོས་པའི་འཕགས་པ།

ཞེས་ [154] བ་དག་དང་། “རིམ་ལྔ་དྲུག་པ་” སྒྱུར་བས། ཆོས་དང་། དགོ་འདུན་དང་།
ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། གཏོང་བ་དང་། ལྷ་རྩེས་སྤྲན་པའི་མཐར་གྱིས་པའོ།

13 དངོས་མེད་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་མཐར་གྱིས་སྒྱུར་བ།

དངོས་མེད་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་ཤེས་པའི་མཐར་གྱིས་པ་ནི། ཆོས་ཐམས་ཅད་དོན་དམ་པར་ངོ་བོ་
ཉིད་མེད་པར་རྟོགས་ནས་རིམ་གྱིས་སྒྲིམ་པའོ།

ཙ་བའི་ “རྣམ་གསུམ་རྣམ་བཙུ” ཞེས་བཤད་པ་ལ། དེ་ལྟར་དགོན་མཆོག་གསུམ་རྩེས་སྤྲན་པ་སངས་རྒྱས་ཆོས་དགོ་འདུན་རྣམ་པ་གསུམ་དང་ལྷག་མ་རྣམ་པ་བཙུ་ནི་མཐར་གྱིས་
པའོ། །ཡུལ་སོ་སོར་ལ་རིམ་ལྔ་དྲུག་སྒྲིམ་པའི་ཚུལ་འདི་ཡང་མཐར་གྱིས་པས་ཉམས་སྤྲན་ལེན་
པ་པོ་བཙུ་གསུམ་ཐམས་ཅད་ལ་ཆང་བར་ཉམས་སྤྲན་ལེན་གྱི་རེ་རེ་ཞིང་ཕྱལ་ནས་མ་ཡིན་
ཏེ། སྤྱིན་པ་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་བར་གྱི་དང་པོ་དྲུག་མཐར་གྱིས་པའི་ཉམས་ལེན་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན་
ལ། སངས་རྒྱས་སོགས་དྲན་པ་དྲུག་མཐར་གྱིས་པ་དེའི་གནས་སྐབས་ཡིན་ཞིང་ཐ་མ་དངོས་
མེད་ངོ་བོ་ཉིད་ནི་འཛིན་པ་དག་བྱེད་ཡིན་པས་བཙུ་གསུམ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བྱ་བ་བྱེད་
དོ། །དེ་ཡང་ཉམས་སྤྲན་ལེན་པ་ན་དགོན་མཆོག་རྟེན་དུ་དྲན་པ་དང་ལྷ་ནི་དཔང་པོར་དང་
སྤྱིན་པ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་དྲན་པ་སྟེ། མདོར་ན་ལམ་གྱི་རྟེན་སྐབས་གསུམ་དང་
དཔང་པོ་ལྷ་དང་ལམ་གྱི་ཕན་ཡོན་སྤྱིན་སོགས་དྲན་པར་བྱེད་ལ། ཉམས་ལེན་དང་དྲན་པ་
ཀུན་གྲུང་ཐ་མ་དངོས་མེད་ངོ་བོ་ཉིད་མཐར་གྱིས་པས་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཨ་
ཟླའི་ཐུབ་དགོངས་སྤྱུ་ “གང་ཡང་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་དང་། སངས་རྒྱས་དང་། དགོ་བ་
དང་མི་དགོ་བ་དང་ལུང་དུ་མ་བཞུན་པའི་ཆོས་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཕྱིར་མི་ལྷོག་
པའི་དགོ་འདུན་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། གཏོང་བ་དང་། ལྷ་རྩེས་སྤྲན་པ་དང་། ཆོས་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་དངོས་པོ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་རྟོགས་པ་སྟེ་རྣམ་པ་བཙུ་གསུམ་དུ་གསུངས་པ་
དེ་རྣམས་ནི་རིམ་གྱིས་རྟོགས་པའི་རྣམ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་རྟོགས་པའི་རྣམ་པ་རེ་རེ་ལ་
ཡང་བཙུ་གསུམ་དུ་འབྱུང་བས་སོ”⁵³³ ཞེས་གསུངས་ཤིང་ལྷ་ནི་དགོ་འདུན་ཉི་ཤུའི་ནང་

⁵³³ ཐུབ་པའི་དགོངས་སྤྱུ་ཕྱེ་བཞུན། དབུ་མ། 211-ན།

གསེས་ཀྱི་འདོད་སྤྱོད་སྤྱོད་པའི་རྒྱན་ལྷགས་དང་ཁམས་གོང་མ་གཉིས་སུ་སྤྱོད་པའི་ཕྱིར་མི་
འོང་ལ་བཤད་དོ།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.2.4 སྐད་ཅིག་མའི་ལྷན་རྒྱས་པར་བཤད་

པ།

སྐད་ཅིག་མ། །གཅིག་གིས་མངོན་ཚྭ་གས་བྱང་ཆུབ་པ། །མཆན་ཉིད་ཀྱིས་ནི་རྣམ་པ་
བཞི། །

བཞི་པ་སྐད་ཅིག་མའི་ལྷན་རྒྱས་བཤད་ནི། སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་གིས་མངོན་པར་ཏེ་མངོན་དུ་
ཚྭ་གས་པར་ཏེ་མ་ལྷན་པ་བྱང་ཆུབ་པ་སྟེ་རྟོགས་ [155] པའི་སྐད་ཅིག་སྦྱར་བ། མངོན་པར་
ཞེས་པའི་དོན། མངོན་དུ་ཚྭ་གས་པར་རམ་མ་ལྷན་པའི་དོན་ཡིན་ཞིང་། བྱང་ཆུབ་པ་ཞེས་
པའི་དོན་ནི་རྟོགས་པའི་དོན་རྟོ། །

དེ་ལ་མཆན་ཉིད་དམ་ཚུགས་ཕྱེ་ན།

1. རྣམ་པར་སྟོན་པ་མེན་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་དང་།
2. རྣམ་སྟོན་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་དང་།
3. ཆོས་ཐམས་ཅད་མཆན་ཉིད་མེད་པ་དང་།
4. ཆོས་ཐམས་ཅད་གཉིས་སུ་མེད་པར་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ལ་རྟོགས་པ་བཞིའོ། །

ངོ་བོ་ཐ་དད་མིན་པར་ཐོག་པ་ཐ་དད་པ་ཡང་རྒྱན་སྒྲུང་⁵³⁴ དང་ཚིག་གསལ་⁵³⁵ ཐུབ་
དགོངས་⁵³⁶ ཤེར་འབྱུང་⁵³⁷ དང་སྒྲགས་སྒྲས་བསྐྱུས་པས་རྟོགས་དགའ་⁵³⁸ ལྟ་བུ་ལས་བཤད་
དོ།

2.2.2.1.1.2.1.2.1.3 ཚོས་སྐྱེའི་ལུས་རྒྱས་པར་བཤད་པ།

ངོ་བོ་ཉིད་ལོངས་ཐོགས་བཅས་དང་། །དེ་བཞིན་གཞན་པ་སྤྱལ་པ་ནི། །ཚོས་སྐྱེ་
མཛད་པ་དང་བཅས་པ། །རྣམ་པ་བཞིར་ནི་ཡང་དག་བཅོད། །

གསུམ་པ་ཚོས་སྐྱེའི་ལུས་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ནི། དབྱེ་གཞི་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱེ་ཙམ་མོ། །དབྱེ་
བའི་ངོ་བོ་ནི་རྣམ་པ་བཞིར་ནི་ཡང་དག་པར་བཅོད་དོ། །དེ་ལ་བཞི་ལས་།

1 ངོ་བོ་ཉིད་སྐྱེ།

534 “གཞན་དག་ནི་གཤམ་ཏེ་གདུལ་བྱའི་སྐྱེ་བོ་ཉི་བའི་ངོར་ཐོག་པའི་དབྱེ་བས་རྣམ་པ་བཞིར་ཇི་ཞིག་ལྟར་བསྐྱུས་པར་མཛད་པ་དེ་ལྟར་
ན་ཡང་རྣལ་འབྱོར་པ་འགའ་ཞིག་གིས་གང་ཡང་རུང་བའི་རྣམ་པ་གཅིག་མངོན་སུམ་དུ་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་དེ་སྐྱུམ་དུ་སེམས་སོ། །”
འགྲེལ་ཆེན་རྒྱན་སྒྲུང་། ཟླ་བཟླ། ཤེར་ཕྱིན། ཆ ཤོག་ 315-བ།

535 “རྟོགས་པ་ཞེས་བཞི་ཚར་གྱི་མཐར་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཅེས་བྱ་བ་བསྐྱུས་པ་ནི་རྟོགས་པ་དེ་དག་རེ་རེ་ཡང་ཀྱན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་
དང་། རྣམ་པར་བྱང་བའི་དངོས་པོ་མ་ལུས་པར་བསྐྱུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྐྱད་ཅིག་མ་གཅིག་པའི་མཆན་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་སྒྲོས་པ་
ཡང་རྟོགས་པ་དེ་དག་བཞི་ཚར་ཡང་བྱུང་པར་ཅན་གྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྐྱད་ཅིག་མ་གཅིག་ལ་མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་པར་སྟོན་པའོ། །” ཞེས་པ་དེ་
ཡིན་ནམ་སྐྱུམ་ཆོག་གསལ། ཟླ་བཟླ། ཤེར་ཕྱིན་ 91-བ།

536 “ཐོག་པ་བཞིའི་བདག་ཉིད་དོ། །” ཐུབ་པའི་དགོངས་རྒྱུ། ཟླ་བཟླ། དབུ་མ། 5 ཤོག་ 211-བ།

537 “སྐྱད་ཅིག་གཅིག་པ་ཟག་པ་མེད་པ་དེ་ལ་ཡང་དངོས་པོར་ན་དབྱེ་བ་འགའ་ཡང་མེད་པ་དེས་ན། རྣམ་པར་སྒྲིན་པ་ཡིན་པ་དང་
རྣམ་པར་སྒྲིན་པ་མ་ཡིན་པའི་དབྱེ་བ་མཆན་ཉིད་མེད་པ་དང་། གཉིས་སུ་མེད་པའི་མཆན་ཉིད་ཀྱི་དབྱེ་བས་ཐོག་པའི་ཐ་དད་པ་ལ་
བརྟེན་ནས་རང་གི་ངོ་བོ་དང་། དབྱེ་བ་བཅོད་པ་ནི། མཐར་གྱིས་པའི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་སྒྲོམ་པ་ནི་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་གོ་སྟོལ། །” ཤེར་
འབྱུང་གི་བསྐྱུས་དོན། ཟླ་བཟླ། ཤེར་ཕྱིན། 3 ཤོག་ 274-བ།

538 “མངོན་པར་རྟོགས་པ་རྣམ་པ་བཞི་ནི་གདུལ་བྱའི་སྐྱེ་བོའི་བྱང་ན་གནས་པ་ལས་སྐྱེས་ནས་ཐོག་པའི་དབྱེ་བས་གསུངས་པ་ཡིན་
ནོ། །” རྟོགས་དགའ་རྒྱང་བ། ཟླ་བཟླ། ཤེར་ཕྱིན། 3 ཤོག་ 245-བ།

དང་པོ་ངོ་པོ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེ་ནི། དབྱིངས་རང་བཞིན་གྱིས་དག་པ་ལ་སྒོ་བྱར་གྱི་དྲི་མ་མ་ལུས་པས་
ཀྱང་དག་པའི་སྐྱེའོ།

2 ལོངས་སྒྱ།

གཉིས་པ་ལོངས་སྒྱོད་རྫོགས་པའི་སྐྱེ་ནི། གདུལ་བྱའི་ནང་ནས་བྱང་སེམས་འབའ་ཞིག་ལ་སྤང་
བའི་གཟུགས་སྐྱ་གང་ཞིག་འོག་མིན་ལ་གནས་ནས་འདོད་པའི་ཁམས་སོགས་སུ་སྤུལ་སྐྱའི་
བདག་རྒྱུན་འོ།

3 སྤུལ་སྒྱ།

གསུམ་པ་སྤུལ་སྐྱ་ནི། ཅུ་བའི་ “དེ་བཞིན་གཞན་པ་” བཤད་པ་ལ། ངོ་པོ་ཉིད་སྐྱ་དང་ལོངས་
སྐྱ་གཉིས་སྐྱ་གཉིས་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་དེ་ལས་གཞན་པ་སྤུལ་སྐྱ་ཡང་སྐྱ་གཅིག་ཡིན་ལ། དེ་
ལ་སྤུལ་པའི་སྐྱ་ནི་ལོངས་སྐྱའི་བདག་རྒྱུན་ལས་བྱང་བའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱ་གང་ཞིག་ལོངས་
སྐྱས་བྱང་སེམས་འཕགས་པ་འབའ་ཞིག་འདུལ་བྱེད་མིན་པར། དག་པ་དང་མ་དག་པའི་
འགྲོ་བ་དུ་མའི་འདུལ་བྱེད་དོ།

4 ཡེ་ཤེས་ཆོས་སྒྱ།

བཞི་པ་ཡེ་ཤེས་ཆོས་སྐྱ་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གནས་ཡོངས་སུ་གྱུར་པ་མཐར་ཐུག་པའི་ཡེ་ཤེས་
སོ།

ཕྱེ་བའི་ཐ་དད་ནི་དང་པོ་ངོ་པོ་ཉིད་སྐྱ་དང་ལོངས་སྤུལ་ཡེ་ཤེས་ཆོས་སྐྱ་ལྟེ་ཕྱི་མ་གསུམ་ནི་
དོན་དམ་པར་དེ་ཉིད་ཀྱི་གཅིག་དང་གཞན་དུ་བརྗོད་དུ་མེད་ཅིང་ཐ་སྙད་དུ་ཐ་དད་ལ་ཕྱི་
མ་གསུམ་ལ་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་བྱུང་པར་ཡོད་པས་རྩམ་ཐ་དད་དོ། །སྐྱ་འདི་དག་གི་བྱངས་གསུམ་
མམ་བཞི་རུ་ངེས་པ་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བྱུང་པར་རྣམས་འོག་སྐབས་བརྒྱད་པར་སྟོན་པར་འགྱུར་

2.2.2.1.1.2.1.2.2 རྫོས་པ་སྤང་བའོ། །

གཉིས་པ་རྫོས་པ་སྤང་བ་ལ་དྲུག་ 2.2.2.1.1.2.1.2.2.1 རླུབ་པ་དང་སྦྱོར་བ་
དང་། 2.2.2.1.1.2.1.2.2.2 གང་ཟག་དང་། 2.2.2.1.1.2.1.2.2.3 རྟོག་པ་
དང་། 2.2.2.1.1.2.1.2.2.4 རྫོས་ལམ་དང་། 2.2.2.1.1.2.1.2.2.5 མཐོང་ལམ་
དང་། 2.2.2.1.1.2.1.2.2.6 སྦྱོར་ལམ་ལ་རྫོས་པ་སྤང་བའོ། །

2.2.2.1.1.2.1.2.2.1 རླུབ་པ་དང་སྦྱོར་བ།

དང་པོ་རླུབ་པ་དང་སྦྱོར་བ་ལ་རྫོས་པ་སྤང་བ་ནི། གདམས་ངག་ཏུ་ “རླུབ་དང་བདེན་པ་
ནམས་དང་ནི་” ཞེས་པ་དང་། གོ་འཇུག་ཆོགས་ངེས་འབྱུང་རླུབ་པ་བཞི་ནམས་སྟོན་པ་ཉི་
སྟོན་བྱེད་ཀྱི་གཞུང་གཉིས་རྫོས་པར་ཐལ་ཏེ། རླུབ་པ་བྱུང་མེད་ཡང་ནས་ཡང་དུ་བསྟན་པས་
ཤེན། སྟོན་མེད་དེ། དང་པོ་ “རླུབ་དང་” ཞེས་པ་ནི་གདམས་ངག་གི་བརྗོད་བྱའི་ཆ་ནས་
དང་། གཉིས་པ་རླུབ་པ་བཞི་ལྟེ་རླུབ་པ་ནི་རླུབ་པ་རང་གི་ངོ་བོ་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་རླུབ་པ་
དང་། དཔྱེ་བ་གོ་རླུབ་སོགས་ཡིན་པས་སོ། །དེ་ལྟར་ནའང་ “གཟུགས་སོགས་དེ་མི་རྟག་སོགས་
དང་” ཞེས་པའི་སྐབས་ནས་བསྟན་པའི་གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་དང་། “གཟུགས་ལ་སོགས་ལ་
མི་གནས་ཕྱིར་” ཞེས་པའི་སྐབས་ནས་བསྟན་པའི་ནམ་གུན་གྱི་སྦྱོར་བ་རྫོས་ཤེན། མི་རྫོས་
ཏེ། དང་པོ་གཞི་ཤེས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ནི་གཞི་ཕུང་པོ་སྦྱེ་མེད་དུ་རྟོགས་ནས་སྟོན་པ་ཉན་རང་གི་
སྦྱོར་བ་རྫོགས་ནས་ཉན་རང་གི་རྟོགས་རིགས་ཀྱི་སྦྱོར་བའི་འཕེན་བྱེད་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་ནམ་
གུན་གྱི་སྦྱོར་བ་ནི་གཞི་ལམ་ནམ་པ་སྦྱེ་མེད་དེ་སྦྱེ་མེད་གསུམ་དུས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་ནས་
སྟོན་པ་ཡིན་པས་སོ། །

འདས་ནམས་ཀྱི་སྦྱོར་མཛོན་པར་བྱང་རྒྱུ་བ་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་སྐད་དུ་ཡང་། །ངོ་བོ་ཉིད་ལོངས་རྫོགས་བཅས་དང་། །དེ་བཞིན་
གཞན་ལ་སྦྱུལ་བ་ནི། །ཆོས་སྦྱོར་མཛོད་པ་དང་བཅས་པ། །ནམ་པ་བཞིར་ནི་ཡང་དག་བརྗོད། །ཅིས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །” ཞེས་སྦྱུལ་སྦྱོར་
མཐའ་མ་དང་། མཛོད་པ་ཕྱིན་ལས་ལུས་རྒྱས་བཤད་སུ་མི་བཤད་པ་འདྲའོ། །འགྲེལ་ཆེན་རྒྱན་དང་། ཕྱེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ཆ་ཤོག་ 14-བ།

2.2.2.1.1.2.1.2.2.2 གང་ཟག

གཉིས་པ་གང་ཟག་ལ་སྒྲོས་སྤང་ནི།

1. རྣམ་མཁུན་དུ་ “དབང་པོ་རྩལ་དང་ཚོན་པོ་དང་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་གང་ཟག་ཉི་ཤུ་
བཤད་པ་དང་།
2. ལམ་ཤེས་སུ་ “མོག་མོག་པོར་བྱེད།” ཅས་དང་།
3. “རྟེན་གྱིས་བསེ་རུ་ལྷ་བྱའི་ལམ་” ཞེས་དང་།
4. རྣམ་ཀུན་དུ་ “སངས་རྒྱས་ [157] རྣམས་ལ་ལྷག་པར་བྱས་” ཞེས་སྦྱར་བ་སྒྲོམ་པ་
པོའི་གང་ཟག་དང་།
5. “སྒྲོབ་པ་ཕྱིར་མི་ཐོག་པའི་ཆོགས་” ཞེས་ཕྱིར་མི་ཐོག་པའི་དགོ་འདུན་བཤད་པ་པ་
རྣམས་སྒྲོས་ཤིང་།

མི་སྒྲོས་ཏེ།

1. དང་པོ་རྣམ་མཁུན་དུ་དགོ་འདུན་ཉི་ཤུ་བཤད་པ་ནི་དཀོན་མཆོག་གསུམ་བཤད་
པའི་སྐབས་ཀྱི་དགོ་འདུན་ཡིན་ལ།
2. གཉིས་པ་མོག་མོག་པོར་བྱེད་ཅེས་པས་བསྟན་པ་ནི་ལམ་ཤེས་སྒྱེ་བའི་རྟེན་གོ་གང་
ཟག་དང་།
3. གསུམ་པ་ “རྟེན་གྱིས་བསེ་རུ་ལྷ་བྱའི་ལམ་” ཞེས་པས་བསྟན་པ་ནི་རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་
གྱི་རྟེན་དང་།
4. བཞི་པ་ “སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་ལྷག་པར་བྱས་” ཞེས་པས་བསྟན་པ་ནི་ཡུམ་གྱི་མདོ་
ཉན་པ་སོགས་ཀྱི་སྒྲོད་དང་།
5. ལྷ་པ་ནི་ཕྱིར་མི་ཐོག་པའི་རྟེན་ངོས་གཟུང་བའི་ཆེད་ཡིན་པས་སོ། །

འདིར་བུ་རྟོན་ལྷ་བུ་⁵⁴² “སྒྲོབ་པ་ཡི་ནི་རྟེན་གྱུར་པ་” ཞེས་པ་དྲངས་ནས་གང་ཟག་གི་སྒྲོས་
སྤང་བྱེད་པ་མི་འཐད་དེ། དེའི་རྟེན་གང་ཟག་མིན་གྱི། རང་བཞིན་གནས་རིགས་ཡིན་པས་

⁵⁴² Golden Rosary ཤོག་ 157 དང་ལུང་གི་སྒྲེ་མ་ཤོག་ 179 ལས། “གསུམ་པ་ནི། རྣམ་མཁུན་དུ། སྒྲོབ་པ་ཡི་ནི་རྟེན་གྱུར་པ། ཞེས་
པ་དང་། ལམ་ཤེས་སུ། མོག་མོག་པོར་བྱེད་ཅེས་པ་དང་། རྣམ་ཀུན་དུ་སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་ལྷག་པར་བྱས། ཞེས་པ་དང་། སྒྲོབ་པ་ཕྱིར་མི་

སྟོ། །གལ་ཏེ་རིགས་ཅན་དང་འབྲེལ་བས་གང་ཟག་གི་སྒྲིལ་སྒྲིབ་བྱེད་པ་ལ་སྒྱུན་མེད་ཅེ་ན། དེ་
 ལྟ་ན་མངོན་རྟོགས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་གང་ཟག་དང་འབྲེལ་བས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་གང་ཟག་
 གི་སྒྲིལ་སྒྲིབ་དུ་སྦྱར་དགོས་པར་ཉ་ཅང་ཐལ་ལོ། །ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། “སྦྱབ་པ་ཡི་ནི་རྟོན་གྱི་ར་
 པ་” ཞེས་པ་དེ་སྒྲིལ་སྒྲིབ་གི་སྐབས་འདི་དང་ས་ནས་གང་ཟག་གི་སྒྲིལ་སྒྲིབ་བྱེད་པ་མི་འཐད་
 པར་ཐལ། དེ་གང་ཟག་གཙོ་བོར་བསྟན་པའི་གཞུང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྟོན་རང་བཞིན་
 གནས་རིགས་གཙོ་བོར་བསྟན་པའི་གཞུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁོ་ན་རེ། རྟོན་རང་བཞིན་གནས་
 རིགས་དང་གང་ཟག་གཉིས་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར་ཟེར་ན། འདིར་མངོན་རྟོགས་གཙོ་བོར་བསྟན་
 པའི་གཞུང་གྱི་འདྲེན་རིགས་པར་ཐལ། དེ་གྱི་རང་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་གང་ཟག་དང་འབྲེལ་
 བའི་ཕྱིར།

2.2.2.1.1.2.1.2.2.3 རྟོག་པ།

གསུམ་པ་རྟོག་པ་ནི། “གཞི་དང་དེ་ཡི་གཉེན་པོ་ཡི་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བསྟན་པའི་རྣམ་
 མཁྱེན་གྱི་སྦྱར་ལམ་གྱི་རྟོག་པ་དང་། “འབྲུག་པ་དང་ནི་ཐོག་པ་ལ་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བསྟན་
 པའི་ཅེ་སྦྱར་གྱི་མཐོང་སྒྲིལ་གྱི་སྤང་བྱའི་རྟོག་པ་བཞི་ཆན་རེ་རེ་བཤད་པ་རྣམས་སྒྲིལ་གྱི་
 བ། མི་སྒྲིལ་ཏེ་དང་པོ་སྐབས་དང་པོར་བསྟན་པ་ནི་ཐེག་ཆེན་སྦྱར་ལམ་གྱིས་སྤང་བྱའི་ཁྱད་
 ཆོས་སུ་བསྟན་ལ། ཅེ་སྦྱར་མཐོང་སྤང་སྟེ་གཉིས་པ་དང་ཅེ་སྦྱར་སྒྲིལ་སྤང་སྟེ་གསུམ་པ་རྣམས་
 རིམ་པ་ལྟར་མཐོང་ལམ་དང་སྒྲིལ་ལམ་གྱི་སྤང་བྱར་བསྟན་པས་སོ། །སྐབས་དང་པོའི་
 “མཐོང་དང་གོམས་པའི་ལམ་དག་ལ་” ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཉེན་ཆོགས་ཀྱི་རྟོག་པ་བརྒྱུད་
 བསྟན་པ་དང་མ་འདྲ་བ་ཀྱང་མི་སྒྲིལ་ཏེ། དེ་ནི་གཉེན་ཆོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་དུ་
 བསྟན་པས་སོ། །

ཐོག་པའི་ཆོགས། ཞེས་པ་རྣམས་སྒྲིལ་ཏེ། ལམ་སྒྲིལ་པའི་གང་ཟག་དུ་ཁྱད་མེད་པས་སོ། །ཞེ་ན། སྒྱུན་མེད་དེ། དང་པོ་རང་བཞིན་དུ་གནས་
 པའི་རིགས་མཆོན་བྱེད། གཉིས་པ་གོགས་ང་རྒྱལ་དང་བྲལ་བའི་ཆ། གསུམ་པ་སྒྲིལ་དུ་བསྐྱེད་ནམས་ཀྱི་ཆོགས་བསགས་པ། བཞི་པ་ཉན་
 རང་དུ་མི་ལྟར་ངེས་པའི་རྟོགས་ཐོབ་པའི་ཆ་ཡིན་པས་སོ། །”

2.2.2.1.1.2.1.2.2.4 སྒྲོམ་ལམ།

བཞི་པ་སྒྲོམ་ནི། སྐབས་རྣམས་སུ་སྒྲོམ་ལམ་ཡང་ཡང་བསྟན་པ་རྣམས་སྒྲོམ་གེ་ན།

1. ལམ་གཤེས་སུ་ཟག་བཅས་མོས་པ་སྒྲོམ་ལམ་སོགས་དང་ཟག་མེད་སྐྱབ་པ་སྒྲོམ་ལམ་སོགས་བཤད་པ་ནི་ལྷན་ཡང་དག་མཐའི་སྐབས་སུ་ཡུམ་བར་མའི་མདོ་དྲངས་པ་ལྷན་ལམ་ཐམས་ཅད་སྐྱེད་པར་བྱ་ཞིང་ཡང་དག་པའི་མཐའ་མདོན་དུ་མི་བྱ་ཞེས་འབྱུང་བས་ལམ་ཐམས་ཅད་མ་སྐྱེད་པ་དང་ལམ་དེ་དག་གི་ཡང་དག་གི་མཐའ་མདོན་དུ་བྱེད་པ་དག་གིས་མཚོན་པའི་སྤྱི་ཞིའི་མཐའ་གཉིས་ལ་མི་གནས་པ་དང་།
2. རྣམ་ཀུན་དུ་ “སྒྲོམ་པའི་ལམ་ནི་ཟབ་” ཅེས་པ་ནི་ཕྱིར་མི་སྒྲོག་གི་རྟགས་དང་།
3. “འགོག་དང་བཅས་པའི་སྒྲོམས་འབྱུག་དགུར་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཅེ་སྒྱུར་དུ་བཤད་པ་ནི་སྒྲོམ་སྤང་གི་གཉེན་པོའི་ཆ་ནས་བསྟན་པས་མི་སྒྲོམ་སོ། ། [158]

དེ་བཞིན་དུ་མིང་ཅམ་ཡོད་པ།

4. གདམས་ངག་བཅུའི་ཐ་མ་ “སྒྲོམ་ཞེས་བྱ་ལ་གདམས་ངག་ནི་” ཞེས་པས་བསྟན་པ་དང་།
5. “མཐོང་དང་གོམས་པའི་ལམ་དག་ལ་” ཞེས་པས་གཉེན་ཚོགས་སུ་བསྟན་པ་རྣམས་ཀྱང་དགོས་པ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ།

རིམ་པ་བཞིན།

4. གདམས་ངག་དུ་བསྟན་པ་ནི་གདམས་ངག་གི་ཡུལ་དང་།
5. གཉེན་ཚོགས་སུ་བསྟན་པ་ནི་གཉེན་ཚོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བསྟན་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།

མིང་མ་བཏགས་པ།

6. སེམས་བསྐྱེད་ཉེར་གཉིས་ལས་ལྷ་པ་གཏིར་ལྟ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད་ནས་བཟུང་སྒྲོམ་ལམ་ནས་འཛོག་པ་དང་།
7. “རྟོགས་པ་ཡི་ནི་ཚོས་དུག་དང་” ཞེས་སོགས་རིགས་ཀྱི་སྐབས་དང་།
8. སའི་ཚོགས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་སུ་ཡང་རིག་པར་བྱ་སྟེ།

རིམ་པ་བཞིན།

6. སེམས་བསྐྱེད་དུ་བཟུན་པ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཤེས་པའི་ཆེད་དང་།
7. རིགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བཟུན་པ་ནི་རྟེན་ཆོས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཡང་ཤེས་པའི་ཆེད་དང་།
8. སའི་ཆོགས་ཀྱི་སྐབས་ནས་བཟུན་པ་ནི་སའི་ཆོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཡང་ཤེས་པའི་ཆེད་
ཡིན་པའི་བྱུང་རྒྱ།

ཚུལ་དེ་ནི་ལམ་འོག་མ་གཉིས་ཏེ་མཐོང་ལམ་སྒྱུར་ལམ་དག་གི་སྐབས་སུ་ཡང་སྒྱུར་ཏེ།

- གདམས་ངག་གིས་མཐོང་ལམ་དང་ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་ནས་སྒྱུར་ལམ་བཟུན་པ་
ནམས་མི་སྒྲོས་ཏེ། དེ་གདམས་ངག་གི་ཡུལ་དུ་བཟུན་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་བྱུང་དང་།
- སེམས་བསྐྱེད་ཉེར་གཉིས་ནས་སྒྱུར་ལམ་དང་མཐོང་ལམ་དུ་ཡོད་པར་འཇོག་པ་
ནམས་མི་སྒྲོས་ཏེ། དེ་ལྟར་བཟུན་པ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཤེས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་
བྱུང་དང་།
- རྟོགས་པ་ཆོས་དུག་ཀྱི་མཐོང་ལམ་སྒྱུར་ལམ་བཟུན་པ་ཡང་མི་སྒྲོས་ཏེ། དེ་རྟེན་ཆོས་
ཀྱི་དབྱེ་བ་ཤེས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་བྱུང་དང་།
- སའི་ཆོགས་སུ་མཐོང་ལམ་དོན་ཐོབ་པ་ཡང་མི་སྒྲོས་ཏེ། སའི་ཆོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཤེས་
པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་བྱུང་རྒྱ།

2.2.2.1.1.2.1.2.2.5 མཐོང་ལམ་ལ་སྒྲོས་སྤང་།

ཁྱ་པ་མཐོང་ལམ་ལ་སྒྲོས་སྤང་ནི། སྐབས་ནམས་སུ་མཐོང་ལམ་ཡང་ཡང་གསུངས་པ་ནམས་
སྒྲོས་སོ་ཤིན།

1. “བདེན་དང་བདེན་ལ་བཟོས་པ་དང་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྐབས་གཉིས་པར་ནི་སྤར་
ལྟར་གྱི་མཐའ་གཉིས་ལ་མི་གནས་པའི་མཐོང་ལམ་དང་།

2. གསུམ་པར་ “ཕྱག་བསྐྱེད་ལ་སོགས་བདེན་པ་ལ་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ནི་ཐེག་དམན་གྱི་ས་ལས་འདྲའ་བ་དང་།
3. བཞི་བར་ “མཐོང་བའི་ལམ་ལ་བཟོད་” ཅེས་པ་ནི་ཕྱིར་མི་ཚྭ་པའི་རྟགས་ཀྱི་སྒྲ་ནས་དང་།
4. མཚན་ཉིད་དུ་ “བསམ་མི་བྱུང་སོགས་བྱུང་པར་གྱིས་” ཞེས་སོགས་སུ་བཤད་པ་ནི་ཉན་རང་ལས་བྱུང་པར་དུ་འཕགས་པ་དང་།
5. རྩ་བར་ “སྦྱོན་པ་ལ་སོགས་རེ་རེར་ནི་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་རྟོག་པའི་གཉེན་པོའི་ཆ་ནས་བསྟན་པས་མི་སྒྲིམ་སོ། །

2.2.2.1.1.2.1.2.2.6 སྦྱོར་ལམ་ལ་སྒྲིམ་སྤང་།

རྟག་པ་སྦྱོར་ལམ་ལ་སྒྲིམ་སྤང་ནི་སྐབས་རྣམས་སུ་སྦྱོར་ལམ་ཡང་ཡང་བསྟན་པ་རྣམས་ཀྱང་སྒྲིམ་སོ་ཤེ་ན།

1. རྣམ་མཁྱེན་དུ་སྦྱོར་ལམ་བསྟན་པ་ནི་ “དམིགས་པ་དང་ནི་རྣམ་པ་དང་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་1 དམིགས་2 རྣམ་3 རྟག་གསུམ་ལྡན་ཆོས་4 རྟོག་པ་5 ཡོངས་འཛིན་6 ཆེ་འབྲིང་རྒྱང་གསུམ་གྱི་དབྱེ་བའི་བྱུང་པར་རྟག་དང་ལྡན་པར་བསྟན་ལ།
2. སྐབས་གཉིས་པར་ “འཕགས་པའི་ཉན་ཐོས་ལམ་ལ་ནི་” ཞེས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་ནི་དམིགས་པ་གཞུགས་སོགས་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་སྟོང་ཉིད་དུ་དབྱེར་མེད་པ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་དང་།
3. “བརྟགས་པའི་ཆོས་ཉིད་མི་འགལ་བར་” ཞེས་རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་ནི་དམིགས་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་བརྟགས་པ་ཅམ་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་བརྟགས་པ་དང་མི་འགལ་བར་ཆོས་ཉིད་སྟོན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ལ་སོགས་པར་བསྟན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

རྣམ་མཁྱེན་དང་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ཤེས་པའི་ལམ་ཤེས་དང་རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་ཤེས་པའི་ལམ་ཤེས་གསུམ་གྱི་སྐབས་ནས་བསྟན་པའི་སྦྱོར་ལམ་དེ་གསུམ་སྤྲོ་མ་སྤྲོ་མ་ལས་ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་དམིགས་རྣམ་མི་འདྲ་བའི་ཕྱིར་མི་སྒྲིམ་ལ། རྣམ་ཀུན་དུ་ “དོ་བ་རྣམས་ཀྱི་” ཞེས་སོགས་སུ་

བསྟན་པ་ནི་དམིགས་པ་སེམས་ཅན་དང་རྣམ་པ་སེམས་མཉམ་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲོ་ནས་
 དམིགས་པས་མི་སྒྲོས་ཞེས་སྟེ་མཐོང་ལམ་གྱི་སྒྲོས་སྟོང་⁵⁴³ དང་སྐབས་དང་པོ་དང་
 གཉིས་པ་འདི་གཉིས་ཀྱི་སྟེར་ལམ་བསྟན་པ་གྱི་སྒྲོས་སྟོང་འཕགས་པ་གྲོལ་ལྡེས་⁵⁴⁴ མཛད་

543 “འོན་ཏེ་དེ་དང་དེར་མཐོང་བའི་ལམ་མང་པོ་རྣམ་པ་མང་པོས་བསྟན་པ་གང་ཡིན་པ་དེའི་སོ་སོའི་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡིན་ཞེ་ན། རེ་
 ཞིག་ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱི་མཐོང་བའི་ལམ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། འཁོར་བ་དང་མུ་དན་ལས་འདས་པ་གང་ཡང་རུང་བར་མི་རྩལ་བའི་ཕྱིར་
 མི་གནས་པའི་ལམ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལྟར་དེ་ཉིད་ལས། རབ་འབྱོར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་ལམ་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པར་བྱ་སྟེ། འདིས་ཡང་
 དག་པའི་མཐའ་ནི་མངོན་དུ་མི་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱི་མཐོང་བའི་ལམ་གང་ཡིན་
 པ་དེ་ནི་ཐོག་པ་དམན་པ་ལས་ཡང་དག་པར་འདའ་བའི་ལམ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལྟར་དེ་ཉིད་ལས་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཕུན་
 གླུ་ཚྭ་སྟེ་སྟེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཤེས་པ་དང་མཐོང་བས་བསྟན་ནས་འདའ་བར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། ཡང་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པ་
 རྣམ་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བར་གྱི་ཤེས་པ་དང་སྤངས་པ་གང་ཡིན་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བཟོད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཀྱང་གསུངས་པ་
 ཡིན་ནོ། །རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མངོན་པར་རྟོགས་པར་རྟོགས་པར་ཁྱད་པར་གྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་དབང་དུ་མཛད་ནས། མཐོང་བའི་ལམ་
 གསུངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཁྱད་པར་གྱི་ལམ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས་ཇི་སྐད་དུ། བསམ་མི་ཁྱབ་སོགས་ཁྱད་པར་གྱི། ཁྱད་ཞུགས་བདེན་
 པའི་སྟོང་ཡུལ་ཅན། སྐད་ཅིག་མ་ནི་བཅུ་དྲུག་གིས། ཁྱད་པར་མཚན་ཉིད་བཤད་པ་ཡིན། ཞེས་བྱ་བ་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཕྱིར་མི་རྟོག་
 པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགོ་འདུན་གྱི་དབང་དུ་མཛད་ནས་དེ་ཉིད་དུ་གསུངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་སྟོབ་པའི་ལམ་ཡིན་ཏེ། སྟོབ་
 པའི་གནས་སྐབས་ན་ཡོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཉིད་ལས་ཇི་སྐད་དུ། མཐོང་བའི་ལམ་ལ་བཟོད་པ་དང་། ཤེས་པའི་སྐད་ཅིག་བཅུ་
 དྲུག་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་མི་རྟོག་པའི། མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱ། ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཐམས་ཅད་དུ་སྐད་ཅིག་ནི་
 ཇི་སྟངས་ཀྱིས་ཞེས་བྱ་བ་ལ། ཤེས་པ་སྟེ་བ་འབྲས་བུ་ཡོངས་སུ་རྟོགས་པའི་མཚན་ཉིད་དུ་རྟོག་པར་བྱའོ། །རྩ་མའི་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་
 མཐོང་བའི་ལམ་གསུངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་གཉེན་པོའི་ལམ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས་ཇི་སྐད་དུ། མཐོང་ཞེས་བྱ་དང་
 སྒྲོམ་པ་ཞེས། བྱ་བའི་ལམ་ནི་སོ་སོ་ལ། རྣམ་པར་རྟོག་པ་རྣམ་པ་བཞི་ཡི། གཉེན་པོ་རྣམ་པ་བཞི་དང་ནི། ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་
 འདི་རྣམས་ནི་མཐོང་བའི་ལམ་རྣམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གྱི་མཚན་ཉིད་དུ་རྟོག་པར་བྱའོ། །” ཉི་ལྔ་དུ། སྟེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ཀ་ཤོག་ 211-ན།

544 “འོན་ཏེ་དེ་དང་དེར་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་གསུངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་རྣམས་ཀྱི་སོ་སོའི་ཁྱད་པར་གང་ཡིན་ཞེ་
 ན། རེ་ཞིག་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྣམས་ཀྱི་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་
 མཐུན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པའི་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་རྣམས་ལས་ཁྱད་པར་རྣམ་པ་དྲུག་གིས་
 ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ཡིན་ཏེ། དམིགས་པའི་ཁྱད་པར་གྱིས་ནི་འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་པོ་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ལ་སོགས་
 པ་ལ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྣམ་པའི་ཁྱད་པར་གྱིས་ནི། མངོན་པར་ཞེན་པ་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱུད་ཁྱད་པར་
 གྱིས་ནི་ཐོག་པ་གསུམ་གྱི་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་དག་པར་འཛིན་པའི་ཁྱད་པར་གྱིས་ནི་ཐབས་མཁས་པ་དང་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་
 གྱིས་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །མཚུངས་པར་ཐུན་པའི་ཁྱད་པར་གྱིས་ནི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་རྣམ་པ་བཞི་དང་མཚུངས་པར་
 ཐུན་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྣམ་པའི་ཁྱད་པར་ཅན་གྱིས་ནི་རྣམ་པ་རྒྱུ་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་ཅིག་ཤོས་ཀྱི་ངེས་པར་
 འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་རྣམས་ལས་རང་བཞིན་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ་དེ་ཉིད་ལས། དམིགས་པ་དང་ནི་རྣམ་པ་
 དང་། རྒྱ་དང་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ཡིས། ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །ལམ་ཤེས་པ་ཉིད་ཀྱི་སྐབས་སུ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་གྱི་
 ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་གསུངས་པ་གང་ཡིན་པ་དང་དེ་དག་གྱང་མ་རྣམས་ལས་དམིགས་པ་དང་རྣམ་པ་དག་གི་ཁྱད་
 པར་ཅན་ཡིན་ཏེ། དམིགས་པའི་ཁྱད་པར་གྱིས་ནི། གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ཕུང་པོ་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྣམ་པའི་ཁྱད་
 པར་གྱིས་ནི་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་རྣམས་གཉིས་སུ་མེད་ཅིང་གཉིས་སུ་བྱར་མེད་པ་རྣམ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ་དེ་
 ཉིད་ལས། གཟུགས་སོགས་ཕུང་པོའི་སྟོང་ཉིད་ཕྱིར། སྟོང་པ་ཉིད་རྣམས་དབྱེར་མེད་པས། ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པ་ཡིན་
 ནོ། །རང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལམ་དུ་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་གསུངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་གྱང་མ་དག་ལས་དམིགས་པ་

ནས་ “ཚུལ་དེས་སྒྲིམ་ལམ་ [159] དང་ནམ་རྟོག་ནམས་ཀྱི་མི་སྒྲིམ་པའི་ཁྱད་པར་ཡང་ཤེས་
 པར་བྱ་”⁵⁴⁵ ཞེས་གསུངས་སོ། །འཕགས་པས་གསུངས་པའི་སྒྱུར་ལམ་གྱི་སྒྲིམ་སྤང་དེ་ལ་
 བསྐྱར་བྱ་སྐབས་ལྔ་པར་ “མི་ལམ་ན་ཡང་ཆོས་ནམས་ཀྱུན་” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྒྱུར་ལམ་
 བཤད་པ་ནི་ཅེ་སྒྱུར་གྱིས་དབང་ཐོབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཡིན་པས་མི་སྒྲིམ་སོ། །སྒྱུར་ལམ་གྱི་སྒྲིམ་
 སྤང་འདྲིར་འཕགས་པས་⁵⁴⁶ ཐེག་ཆེན་གྱི་སྒྱུར་ལམ་ཁྱད་པར་དུ་ག་གིས་འཕགས་པར་
 གསུངས་པས་འབྲུལ་གཞི་བྱས་ནས་འཕགས་པའི་ལྷགས་ཀྱིས་ཆུང་འབྲིང་ཆེན་པོས་ཁྱད་པར་
 དུ་འཕགས་པ་ཡིན་ལ། དབྱེ་བའི་ཁྱད་པར་དེ་ཡང་ཐེག་དམན་གྱི་ཆོས་མཆོག་ལ་སྐད་ཅིག་
 གཅིག་ལས་མེད་པས་ཞེས་འཆད་པ་ནི་དོན་མིན་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་ཉན་རང་གི་ཆོས་མཆོག་གཅིག་
 ལུ་ལས་དུག་གིས་འཕགས་པར་འགྱུར་བ་དང་། འཕགས་པས་སྐབས་གཉིས་པར་བཤད་པའི་
 སྒྱུར་ལམ་གཉིས་ཀྱང་ལྔ་མ་ལྔ་མ་ལས་དམིགས་ནམ་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་གྱུར་པར་བཤད་པས་
 དེ་དག་ཀྱང་དེ་ལྟར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཆུང་འབྲིང་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་དབྱེ་བ་ཡོད་པ་ཆོས་
 ཅན། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྒྱུར་ལམ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྒྱུར་ལམ་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་འཕགས་
 ཆོས་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རྟོད་སོགས་སྒྱུར་ལམ་དང་པོ་གསུམ་གྱི་
 ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་ཆོས་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རུས་ཏེ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་
 སྒྱུར་ལམ་རྟོད་ལ་ཆུང་འབྲིང་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་དབྱེ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གོང་དུ་རྟགས་མ་

དང་། ནམ་པའི་ཁྱད་པར་དག་གིས་ཁྱད་པར་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་ཏེ། དམིགས་པའི་ཁྱད་པར་གྱིས་ནི། ཆོས་ཐམས་ཅད་བཏགས་པ་ཙམ་ལ་མི་
 དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ནམ་པའི་ཁྱད་པར་གྱིས་ནི། བཏགས་པ་དང་མི་འགལ་བར་ཆོས་ཉིད་སྟོན་པ་ནམ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ཉིད་
 ལས་ཇི་སྐད་དུ། བཏགས་པའི་ཆོས་ཉིད་མི་འགལ་བར། སྟོན་པའི་ནམ་པ་རྟོར་གྱུར་ལ། ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པ་ཡིན་ལོ། །ནམ་
 པ་ཐམས་ཅད་མངོན་པར་རྟོགས་པར་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་གསུངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི། སེམས་ཅན་
 ཐམས་ཅད་ལ་བརྟན་པའི་སྒྱུར་པའི་འམ་གྱིས་ཡིན་པས། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་དམིགས་པའི་ཁྱད་པར་དང་། དེ་དག་སེམས་མཉམ་
 པ་ཉིད་ལ་སོགས་པའི་ནམ་པའི་ཁྱད་པར་གྱིས་བདག་ཉིད་ཇི་ལྟར་བ་བཞིན་དུ་ཁྱད་པར་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས་ཇི་སྐད་དུ། རྟོ་བ་
 ནམས་ཀྱི་དམིགས་པ་འདྲིར། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡིན་པར་བརྟེན། །དེ་དག་ཉིད་ལ་སེམས་མཉམ་སོགས། ནམ་པ་དག་ནི་བསྐྱར་
 བཤད་དོ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པ་ཡིན་ལོ། །འདི་ནི་རེ་ཞིག་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་ནམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གྱི་
 མཆོན་ཉིད་ཡིན་ལོ། །” ཉི་ལྔ་དུ། ཟླ་བ་ལྟན། ཤར་ཕྱིན། ༡ ཤོག་ 210-ན།

⁵⁴⁵ “འདི་ནི་ཕྱོགས་ཙམ་ཡིན་ཏེ། ཕྱོགས་འདིས་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉིད་དང་། ནམ་པ་ཐམས་ཅད་མངོན་པར་བར་རྟོགས་པར་རྟོགས་
 པར་སྒྲིམ་པའི་ལམ་གྱི་སྒྱུར་བ་དང་། ནམ་པར་རྟོག་པ་དེ་དང་དེ་དག་གི་རབ་དུ་དབྱེ་བའི་ཁྱད་པར་གྱི་མཆོན་ཉིད་བསྐྱར་པ་གང་ཡིན་པ་
 བཏགས་ཤིང་བཤད་པར་བྱའོ། །” ཉི་ལྔ་དུ། ཟླ་བ་ལྟན། ཤར་ཕྱིན། ༡ ཤོག་ 211-བ།

⁵⁴⁶ འདི་བྱ་སྟོན་དང་ཉ་དག་གི་རྟེན་ལ་མེད་པས་ཁྱད་པར་དུ་ག་ལྟར་གྱི་སྒྱུར་ལམ་འདོད་པ་པོ་ནི་རེད་མདའ་བ་ཡིན་ནམ་སྟམ།

གྲུབ་ན། ཆོས་མཆོག་གཅིག་པུ་འབྲུག་པར་དུ་འཕགས་ཆོས་ཡིན་པར་ཐལ། འདྲོད་ན་ཆོས་
 མཆོག་གཅིག་པུ་འབྲུག་པར་དུ་གིས་འབྲུག་པར་དུ་འཕགས་པར་ཐལ་ལོ། །དེ་འབྲུག་པར་དུ་
 འཕགས་ཆོས་ཡིན་པར་ཐལ། ཉི་ལྟང་ལས། “རྣམ་པའི་འབྲུག་པར་ཅན་གྱིས་ནི་རྣམ་པ་རྒྱུད་
 དང་འབྲེང་དང་ཆེན་པོ་ཡིན་ཏེ་” ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཟེར་ན། འོ་ན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྒྱུར་
 ལམ་ལས་ཐེག་ཆེན་གྱི་སྒྱུར་ལམ་འབྲུག་པར་དུ་འཕགས་པ་ལྟར། རང་རྒྱལ་གྱི་སྒྱུར་ལམ་འབྲུག་
 པར་དུ་འཕགས་པར་ཐལ། ཉི་ལྟང་ལས། “རང་བྱུང་རྒྱུ་གྱི་ལམ་དུ་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་
 དང་མཐུན་པ་གསུངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ཀྱང་ཕྱ་མ་དག་ལས་དམིགས་པ་དང་། རྣམ་
 པའི་འབྲུག་པར་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་ཏེ་”⁵⁴⁷ ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ ཉི་ལྟང་དུ་ “འབྲུག་པར་
 འཕགས་” ཞེས་པ་ནི་མི་འདྲ་བའི་འབྲུག་པར་ལ་བཤད་དེ། རྫོས་སྤྲོད་གི་བཙུན་བྱ་དང་
 དགོས་པའི་འབྲུག་པར་སྐབས་སུ་བབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྫོས་སྤྲོད་འདི་དག་འཕགས་པའི་རྗེས་སུ་
 འབྲངས་ནས་གསེར་ཐོང་འདིར་བཤད་ལ། རྫོས་དཔོན་སང་བཟང་འདིའི་བཞེད་པ་དང་དེ་
 དག་གི་དོན་གང་འཐད་པ་ལ་སོགས་ནི་རྣམ་ཀུན་⁵⁴⁸ ཏེ་སྐབས་བཞི་པའི་རྫོས་སྤྲོད་ལས་
 འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །

2.2.2.1.1.3 ལྷུས་ཀྱིས་བསྐྱས་པའི་དོན།

དེ་ལ་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་ནི་དངོས་པོ་བརྒྱད་བསྐྱས་པའི་ཕྱིར་
 མདོར་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་བཅུ་གསུམ་གྱིས་ནི་དེ་དག་ཉིད་ཀྱི་
 དོན་བསྐྱས་ནས་རྒྱས་པར་བཤད་དེ། །དེ་ལྟར་ན་བསྐྱས་པ་དང་རྒྱས་པར་བཤད་
 པའི་ཕྱིར་ལེགས་པར་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །

གསུམ་པ་ལྷུས་ཀྱིས་བསྐྱས་པའི་དོན་ནི། ཆོགས་བཅད་ལ་བཅོ་ལྔ་ཡོད་པ་དེ་ལ་སྟེ་དེའི་ནང་
 རྣམ་ “ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་ནི་” ཞེས་པ་རྣམ་ “ཆོས་ཀྱི་སྒྱུ་དང་དེ་རྣམ་བརྒྱུད་” ཅེས་
 པའི་བར་གྱི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་ནི་ལྷུས་ཀྱི་ལྷུས་མདོར་བསྟན་ཏེ། དེ་

⁵⁴⁷ ཉི་ལྟང་། རྩེ་བཞུན། ཤེར་ཕྱིན། ཀུན་ཤོག་ 210-ན།

⁵⁴⁸ གསེར་ཐོང་སྤྲད་ཆ་ཤོག་ 349 ལ་གསལ།

དངོས་པོ་བརྒྱད་ཙམ་དུ་བསྟུས་ནས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། ། “སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་གདམས་
 ངག་དང་” ཞེས་པ་ནས་ “རྣམ་པ་བཞིར་ནི་ཡང་དག་བཟོད་” ཅེས་པའི་བར་གྱི་ཆོག་
 ལེའུར་བྱས་པ་ལྷག་མ་བཅུ་གསུམ་གྱིས་ནི་དངོས་བརྒྱད་དེ་དག་ཉིད་ཀྱི་དོན་བསྟུས་ནས་སྤར་
 བསྟན་པ་དེ་དོན་བདུན་ཅུའི་སྒོ་ནས་རྒྱས་པར་བཤད་དེ། བརྒྱད་དང་བདུན་ཅུར་བྱེ་བ་དེ་
 ལྟར་ན་ཡུམ་གྱི་ལུས་ལེགས་པར་རམ་ཚུལ་བཞིན་དུ་བཤད་པ་ཡིན་ཏེ། དོན་དེ་ལྟར་གནས་པ་
 ལ་ཆོག་གིས་ཀྱང་དེ་ལྟར་མདོར་བསྟུས་པ་དང་རྒྱས་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

2.2.2.1.1.4 ཆོག་དོན་མི་འཆད་པའི་རྒྱ་མཚན།

སྤྱི་པའི་དོན་གྱི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་རྣམས་ནི། བསྟན་བཅོས་མཛད་པ་ཉིད་
 གྱིས། སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་གཞན་དོན་ཕྱིར། ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་འཆད་པར་
 འགྱུར་བའི་བསྟན་བཅོས་མཐའ་དག་གིས་འཆད་པས། དེ་དག་རྣམ་པར་བཤད་
 པས་བཤད་པར་བསམས་ཏེ། རྒྱས་པའི་ཉེས་པར་འགྱུར་དུ་དོགས་ནས་རྣམ་པར་མ་
 བཏོལ་ལོ། །

བཞི་པ་ཆོག་དོན་མི་འཆད་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། འོ་ན་ལུས་རྣམ་གཞག་ལ་དམིགས་པ་འབྱེད་
 ཅིང་དངོས་བརྒྱད་དོན་བདུན་ཅུའི་མིང་ཙམ་སྟོས་པའི་བསྟུས་ [160] དོན་ཙམ་ཞིག་བྱས་
 རས་ཆོག་དོན་གྱི་འབྲེལ་པ་མི་བྱེད་པ་ཅི་ཞེ་ན། བསྟུས་པའི་དོན་གྱི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་ལུས་
 རྣམ་གཞག་རྣམས་ནི་ཆོག་རེ་རེ་ནས་རྣམ་པར་མ་བཏོལ་ལོ། རྒྱ་མཚན་ནི་སྟོས་པའི་ཉེས་པར་
 འགྱུར་དུ་དོགས་ནས་སོ། དོགས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་ཡན་ལག་རྒྱས་བཤད་ཆོག་དེ་དག་ནི་
 འཆད་ལ་ཆོག་དེ་དག་རྣམ་པར་བཤད་པས་ཡན་ལག་རྒྱས་བཤད་ཀྱིས་ལུས་རྣམ་གཞག་ཀྱང་
 བཤད་པར་བསམས་ཏེ་ལོ། ཡན་ལག་རྒྱས་བཤད་ཀྱིས་ལུས་རྣམ་གཞག་བཤད་པའི་ཚུལ་དེ་
 ལྟར་འགྱུར་བ་ཡང་ཏེ་རྒྱས་བཤད་ཀྱིས་ལུས་རྣམ་གཞག་བཤད་དེ། བསྟན་བཅོས་བརྒྱན་
 མཛད་པ་པོ་རྗེ་བཙུན་ཉིད་ཀྱིས་བཀོད་པ་ “སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་གཞན་དོན་ཕྱིར་” ཞེས་བྱ་བ་
 དང་། སོགས་པས་སྐབས་བརྒྱད་པའི་ཆོས་སྐུའི་ཕྱིན་ལས་ཀྱི་བར་འཆད་པར་འགྱུར་བའི་ཡན་
 ལག་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་གཞུང་མཐའ་དག་གིས་ལུས་རྣམ་གཞག་དེ་འཆད་པའི་

ཕྱིར་རོ། །ཡན་ལག་རྒྱས་བཤད་ཀྱིས་ལྷན་རྒྱལ་གཞན་བཤད་པས་འདྲིར་ལྷན་རྒྱལ་གཞན་མ་
 བཤད་པ་དེ་ཡང་འབྲེལ་པ་དོན་གསལ་འདྲིར་ཆོག་ཆོགས་སྦྱང་བའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ཡིན་
 གྱི། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་རྒྱན་གྱི་སྦྱང་བ་དང་དྲི་ཀ་བྱེད་ཀྱན་ཀྱང་སྦྱོས་པའི་ཉེས་པས་གོས་པར་
 འགྱུར་རོ། །ཆོག་ཆོགས་སྦྱང་བའི་དབང་དུ་བྱས་པ་མ་ཡིན་ན། རྒྱན་གྱི་སྦྱང་བ་དང་དྲི་ཀ་བྱེད་
 གཞན་རྒྱལ་སྦྱོས་ཆོས་ཅན། བྱོད་ལ་སྦྱོས་པའི་སྦྱོན་ཡོད་པར་ཐལ། བྱོད་ཀྱིས་ལྷན་རྒྱལ་གཞན་གི་
 ཆོག་དོན་བཤད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཆོག་ཆོགས་སྦྱང་བའི་དབང་དུ་བྱས་ན་སྦྱོས་པའི་སྦྱོན་
 འགྱུར་གྱི། དེ་དབང་དུ་མ་བྱས་ན་དགོས་པ་དང་བཅུད་བྱ་ཐ་དད་མེད་པའི་སྦྱོས་སྦྱོན་སྦྱབ་
 མི་རྒྱས་སོ། །གཞུང་འདི་ལ་ 1 “དེ་དག་རྒྱལ་པར་བཤད་པས་བཤད་པར་བསམས་ཏེ་ཞེས་
 བགྲོལ་མི་དགོས་ཤིང་ 2 “སྦྱོས་པའི་ཉེས་པར་འགྱུར་དུ་དོགས་ནས་” ཞེས་བགྲོལ་ན་ཉེས་
 པར་འགྱུར་བ་གཉིས་མི་བགྲོལ་བའི་རྒྱ་མཆན་དུ་བྱས་ནས། གཞུང་བྱི་མ་འདི་རྒྱལ་སྤོ་སྤོར་
 སྦྱོར་བ་⁵⁴⁹ ཡང་ཡོད་མོད་འོན་ཀྱང་གོང་དུ་རང་ལུགས་ཀྱི་ཆོག་འབྲེལ་མ་བགྲོལ་བའི་རྒྱ་
 མཆན་དུ་སྦྱོས་པར་འདོགས་པ་དང་དེའི་རྒྱ་མཆན་ལ་བཤད་པར་བསམས་པའི་ཚུལ་སྤྲུལ་
 ཉིད་སྦྱོང་དང་དོན་གཉིས་ཀ་ལ་ཞུགས་པར་ངེས་སོ། །

2.2.2.1.2 ཡན་ལག་རྒྱས་པར་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ཡན་ལག་རྒྱས་བཤད་ལ་གཉིས། 2.2.2.1.2.1 ཆོག་ལེན་བྱས་པ་དང་འབྲེལ་
 བའི་དོན་གཞན་བཤད་པ། 2.2.2.1.2.1.2 ཆོག་ལེན་བྱས་པ་ཉིད་ཀྱི་དོན་བཤད་པའོ། །

2.2.2.1.2.1 ཆོག་ལེན་བྱས་པ་དང་འབྲེལ་བའི་དོན་གཞན་བཤད་པ།

⁵⁴⁹ བྱ་སྦྱོན་ལུང་གི་སྟེ་མ་སྦྱོང་ཆ་ཤོག་182 ལས། “བཞི་པ་ནི། རྒྱལ་པར་བ་བགྲོལ་ཞེས་དང་དོ། །གང་ན། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བསྟུས་པའི་
 དོན་གྱི་ཆོག་ལེན་བྱས་པ་ལྷན་རྒྱལ་གཞན་རྒྱལ་མི་ལོ། །གང་གིས་ན། མེད་བཟང་བདག་གིས་སོ། །དེའི་རྒྱ་མཆན་ནི། བགྲོལ་མི་དགོས་
 ཤིང་། བགྲོལ་ན་ཉེས་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དང་པོ་ནི། བསྟན་བཅོས་མཛད་པ་པོ་རྗེ་བཙུན་ཉིད་ཀྱིས། མཐས་བསྐྱེད་པ་ནི་གཞན་དོན་
 ཕྱིར། ཞེས་བྱ་བ་དང་། སྟགས་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་བར་འོག་ནས་འཆད་པར་འགྱུར་བའི་བསྟན་བཅོས་མཐའ་དག་གིས་ལྷན་རྒྱལ་གཞན་འདི་
 འཆད་པས། ཡན་ལག་རྒྱས་བཤད་དེ་དག་རྒྱལ་པར་བཤད་པས་ལྷན་རྒྱལ་གཞན་བཤད་པར་བསམས་སྟེ། གཉིས་པ་གོང་འོག་གཉིས་ཀར་
 བགྲོལ་ན། སྦྱོས་པའི་ཉེས་པར་འགྱུར་དུ་དོགས་ནས་སོ། །” ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །

དང་པོ་ཆོག་ལེ་ཁུར་བྱས་པ་དང་འབྲེལ་བའི་དོན་གཞན་བཤད་པ་ལ་
གཉིས། 2.2.2.1.2.1.1 མདོ་དང་ཇི་ཉར་སྒྱུར་བ་དང་། 2.2.2.1.2.1.2 སྒྱུར་ཚུལ་ལ་ཚིད་
པ་སྤང་བའོ།

2.2.2.1.2.1.2 སྒྱུར་ཚུལ་ལ་ཚིད་པ་སྤང་བ།

དང་པོ་སྒྱུར་ཚུལ་ལ་ཚིད་པ་སྤང་བ་ནི། གལ་ཏེ་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་འདིས་མདོ་དོན་ཀུན་སྤང་
ན་ཅིའི་ཕྱིར་རྒྱན་འདིར།

1. སྤང་གཞི་དང་།
2. རྩེ་བཅུན་ཉིད་ཀྱིས་ཁུས་པ་སྟེ་མདོའི་བྱམས་ཁུས་ཀྱི་ལེའུ་དང་།
3. ཏྲག་ཏུ་བྱ་དང་།
4. ཆོས་འཕགས་ཀྱི་ལེའུ་དང་།
5. ཀུན་དགའོ་ལ་ཤེར་ཕྱིན་གཞུང་གི་གཞུང་ཡོངས་སུ་གཏད་པའི་ལེའུ་རྣམས་མ་བསྐྱས་
ཤེན།

རིམ་པ་བཞིན།

1. དང་པོ་ [161] སྤང་གཞི་ནི་ཡུམ་འདི་གསུང་བའི་ཆོ་འཁོར་བྱང་སེམས་སོགས་
འདུས་ཚུལ་ལ་སོགས་པ་སྟོན་པས་གོ་སླ་ལ། དེ་ཉར་རྒྱན་གྱི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ཀྱིས་རང་
གིས་རྟོགས་ཁུས་བཞིན་དུ་ཡང་སྟོན་པ་ནི་དགོས་པ་མེད་པས་སོ།
2. གཉིས་པ་བྱམས་ཁུས་ཀྱི་ལེའུ་ནི་ཐེག་པ་གཅིག་དང་རིགས་གཅིག་ཏུ་སྟོན་པ་ཡིན་ལ་
དེ་ཡང་འཇམ་དཔལ་གྱི་མན་ངག་⁵⁵⁰ དང་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་རྣམ་པར་དག་པའི་མདོ་⁵⁵¹
ལ་སོགས་པའི་མདོ་སྟེ་མ་དང་། དབྱ་མའི་རྩ་བ་སྟེ་རྩ་བའི་ཤེས་རབ་ལ་སོགས་པར་
གསལ་བར་མཛད་པས་འདིར་བསྟན་མི་དགོས་སོ།
3. གསུམ་པ་ཏྲག་ཏུ་བྱ་དང་དང་།

⁵⁵⁰ འདི་དགར་ཆག་ཁག་ཏུ་མ་རྟེན་པས་བོད་སྐད་ཏུ་མ་བསྐྱར་ཏམ་སྟུང་།

⁵⁵¹ འདིའི་ཐད་ཀྱི་ཆོག་གསལ་དུ་ཁ་འཕང་། རྩེ་བཅུན། ཤེར་ཕྱིན། ཉ་ཤོག་ 107-བ།

4. བཞི་པ་ཆོས་འཕགས་ཀྱི་ལེའུ་ནི་སྒྲོ་བ་མ་དང་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་རྣམ་ཐར་
བཟླ་བ་སྟེ། དེ་ཡང་མ་འོངས་པ་རྣམས་ལ་དེ་ལྟར་བསྐྱབ་པའི་ཆེད་དུ་སྒྲོ་བ་ལྟ་
བའམ་ལོ་རྒྱས་བཟླ་བ་སྟེ། གོ་སྟོན་། །
5. རྩ་བ་ཡོངས་གཏང་གྱི་ལེའུ་ནི་གཞུང་གཅེས་སྤྱུས་སུ་འཛིན་པར་ཚུགས་པས་ཡོངས་སུ་
གཏང་བ་ཙམ་ཡིན་པས་མ་བསྐྱུས་སོ། །

གཞན་ཡང་བར་བར་དུ་གང་ཟག་མ་འོངས་པར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འདི་དང་འདི་ཞེས་
བྱ་བ་འགྱུར་ཏེ་ཞེས་པ་ལྟར་དུ་ལུང་བཟླ་བ་དང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐྱེ་བ་ལྷ་མ་
སོགས་སྒྲོ་བ་རབས་ལ་སོགས་པ་འགའ་ཞིག་མ་བསྐྱུས་སོ། །དེས་ན་ “སེམས་བསྐྱེད་པའི་ལེའུ་
ནས་ཆོས་ཉིད་མི་འགྱུར་བར་བཟླ་བའི་ལེའུ་འི་བར་གྱི་མདོའི་དོན་རྟོགས་པར་དཀའ་བ་
རྣམས་རྒྱན་དང་སྒྱུར་རོ། །”⁵⁵² ཞེས་ཆོག་གསལ་ལས་འཆད་དོ། །དེ་ལ་ལེའུ་ཕྱི་མ་གསུམ་ཏེ་
རྟག་དུ་དུ་ཆོས་འཕགས་བྱམས་ཁུས་གསུམ་ནི་རྒྱན་སྒྲུང་⁵⁵³ གནད་གྱི་ཆ་འོད་⁵⁵⁴ གཉིས་ཀར་
གོ་སྟོན་བས་རྒྱན་གྱིས་མ་བསྐྱུས་ཞེས་གསལ་བར་གསུངས་ལ། དབུ་མ་པའི་འདོད་པ་ལྟར་གྱི་
མཆན་ཉིད་གསུམ་གྱི་ཁྱད་པར་བཟླ་བའི་བྱམས་པས་ཁུས་པ་བསྐྱབ་པ་རབ་དུ་དབྱེ་བའི་
ལེའུས་ནི། ལེའུ་བརྒྱད་མ་⁵⁵⁵ དང་དག་ལྷན་⁵⁵⁶ སྒྲིང་པོ་མཆོག་⁵⁵⁷ གནད་གྱི་ཆ་འོད་⁵⁵⁸ དང་
བཅས་པར་ཕྱིན་ཅི་ལྷག་སྒྲིང་བ་ལ་འགོད་པའི་འཕྲིན་ལས་ཏེ་འཕྲིན་ལས་ཉེར་གཉིས་པའམ་
གསུམ་པ་དང་སྒྱུར་ལ། ཉི་སྒྲུང་⁵⁵⁹ དུ་ཆོག་གསལ་བར་མི་སྒྲུང་ཡང་ཆོག་ཅུང་ཟད་ཙམ་གྱིས་

⁵⁵² འདི་རྣམས་ལེའུ་མིང་མ་ཡིན་ཀྱང་། “ཆོས་ཐམས་ཅད་དུ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མདོན་པར་རྟོགས་པར་འཆད་རྒྱ་བར་འདོད་པས་
ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །” ཞེས་པའི་སྐབས་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་འཛིན་དགོས་སམ་སྒྲུམ་སྟེ་དབྱེད་པར་བྱའོ། །

⁵⁵³ “ལེའུ་གསུམ་བཟླ་བ་ཏེ། དེ་ཡང་གོ་སྟོན་བའི་ཕྱིར་མདོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་གྱི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པར་མ་བསྐྱུས་སོ། །” འགྲེལ་ཆེན་
རྒྱན་སྒྲུང་། ཟླ་བཟླ་ན། ཤེར་ཕྱིན། ཆ་ཤོག་ 17-ན།

⁵⁵⁴ “འདི་ལས་གཞན་པའི་རྟག་པར་རབ་དུ་དུ་བ་ལ་སོགས་པའི་ལེའུ་གསུམ་ནི། གོ་སྟོན་བའི་ཕྱིར་མདོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་གྱི་ཆོག་
ལེའུ་བྱས་པས་མ་བཤད་དོ། །” གནད་གྱི་ཆ་འོད། ཟླ་བཟླ་ན། ཤེར་ཕྱིན། ཆ་ཤོག་ 213-ན།

⁵⁵⁵ ཉི་ཁྱེ་ལེའུ་བརྒྱད་མ། སྒྲུང་ཆ། ཤེར་ཕྱིན། ཆ་ཤོག་ 325-ན།

⁵⁵⁶ ཉི་ཁྱེ་དག་ལྷན། ཟླ་བཟླ་ན། ཤེར་ཕྱིན། ཏ་ཤོག་ 199-བ།

⁵⁵⁷ སྒྲིང་པོ་མཆོག་ཟླ་བཟླ་ན། ཤེར་ཕྱིན། ཐ་ཤོག་ 218-བ།

⁵⁵⁸ གནད་གྱི་ཆ་འོད། ཟླ་བཟླ་ན། ཤེར་ཕྱིན། ཏ་ཤོག་ 211-བ།

⁵⁵⁹ ཉི་སྒྲུང་། ཟླ་བཟླ་ན། ཤེར་ཕྱིན། ཀ་ཤོག་ 208-བ།

མཆོམས་ཕྱེ་བ་དང་ལེའུ་བརྒྱད་མ་ལ་བསྒྲིགས་ན་ལྷ་མ་བཞི་སྟེ་ལེའུ་བརྒྱད་མ་དག་ལྷན་སྟོང་
 མཆོག་ལྷ་འོད་བཞི་དང་འདྲ་བར་མངོན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་རྒྱན་སྤང་དང་ཆོག་གསལ་གྱིས་
 བྱམས་ཞུས་རྒྱན་གྱིས་མ་བསྐྱུས་པར་འཆད་པ་ཅུང་ཟད་ཅིངས་ཤིང་རགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཕྱིན་
 ཅི་ལོག་ལ་འགོད་པའི་ཕྱིན་ལས་སྐབས་ཀྱིས་བསྐྱུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྤྱིང་གཞི་ནི་འགྲེལ་པ་
 ལྷངས་མ་གང་གིས་ཀྱང་རྒྱན་དང་མ་སྦྱར་ཏེ་དེའི་ཕྱིར་བོད་ལྷ་མ་དག་མཆོད་བརྗོད་ཀྱིས་
 བསྐྱུས་པ་བཤད་པ་ནོར་རོ། །འོ་ན་འཕགས་པ་གྲོལ་ལྷེས་ “འདི་སྐད་བདག་གིས་ཐོས་པ་དུས་
 གཅིག་ན་ཅེས་ [162] བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྐབས་འབྱེད་པ་ནས་བརྩམས་ཏེ་མདོ་ཡོངས་སུ་
 རྫོགས་པའི་བར་གྱི་དངོས་པོ་བརྗོད་བྱ་རྣམས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་ན་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་
 པ་ཉིད་ལ་སོགས་པ་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཛད་པ་དང་བཅས་པའི་མཐར་ཐུག་པ་དངོས་པོ་བརྒྱད་དུ་
 འགྱུར་རོ་”⁵⁶⁰ ཞེས་པ་དང་འགལ་ཞེ་ན། ལྷང་དེ་ནི་རྟོགས་དཀའ་བའི་དབྱ་སེམས་བསྐྱེད་
 དང་ཞབས་ཕྱིན་ལས་ཀྱི་དོན་ཅམ་བསྐྱུས་པ་ལ་དགོངས་ཏེ། འཕགས་པ་གྲོལ་ལྷེས། “སྤྱིང་
 གཞིར་ཕྱོགས་བརྩམ་ཏེ་བཞིན་གཤེགས་པས་པརྒྱའི་སྐྱེས་བསྐྱར་བ་དང་། བྱང་སེམས་གཞལ་
 དུ་མེད་པ་འདུས་པར་གསུངས་པ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་ལ་སོགས་པའི་ཤེར་ཕྱིན་བཤད་པ་རྫོགས་
 ཀྱི་བར་གྱིས་འཛིན་ཏེན་ཐམས་ཅད་ཕྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པ་དང་། སེམས་ཅན་དུ་མ་ལ་
 དམིགས་ནས་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། སངས་རྒྱས་མང་པོར་བསྟན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆེད་དུ་
 ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་”⁵⁶¹ ཞེས་མཁས་པ་ཉ་དཔོན་ལྷ་བྱ་⁵⁶² དག་གསུང་བ་ནི་
 ལེགས་པར་གསུངས་པའོ། །རྫོག་གི་མཛད་པར་གྲགས་པའི་རིན་ཆེན་སྦྱོན་མེ་དང་ཁ་ཆེ་རྣམས་
 སྤྱིའི་མཛད་པར་གྲགས་པའི་རྒྱན་དང་སྦྱར་བའི་འབྲུམ་འགྲེལ་⁵⁶³ དུ་མཆོད་བརྗོད་སྤྱིང་
 གཞིའི་འགྲེལ་པར་སྦྱར་ནས་འཆད་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་བོད་ལྷ་མ་གཉལ་ཞིག་⁵⁶⁴ ལྷ་

⁵⁶⁰ ཉེ་སྤང་། ལྷེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ཀུ་ཤོག་ 209-བ།

⁵⁶¹ ཉེ་ཁྱི་སྤང་བ། ལྷེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ཀུ་ཤོག་ 209-ན།

⁵⁶² ཉ་ལྷེ་ག་སྟོང་ཆ། ཤོག་ 69 ལས། “བསྟན་བཅོས་འདིས་ཡུམ་གྱི་མདོའི་དོན་ཐམས་ཅད་བསྐྱུས་སམ་མ་བསྐྱུས་ཞེ་ན། མ་བསྐྱུས་ཏེ། སྤྱིང་
 གཞི་ནི་སངས་རྒྱས་མང་པོ་ཡུམ་འདི་ལས་ཇི་ལྟར་འབྱུང་བར་འགྱུར་བའི་འཁོར་འདུས་པ་སོགས་བསྟན་པ་ཡིན་པས་རྟོགས་སྤྱི་བས་
 སོ། །དེའི་འོག་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ལེའུ་ནས་ཆོས་ཉིད་མི་འགྱུར་བའི་བར་ནི་རྟོགས་དཀའ་བས་བསྟན་བཅོས་ཀྱིས་བསྟན་ཏོ། །” ཞེས་པ་
 ལྷེ་ཡིན་ནམ་དོགས་ཏེ་དབྱེད་དོ། །

⁵⁶³ སྤྱིང་ཕྱག་བརྒྱ་པའི་རྣམ་པར་བཤད་པ། ལྷེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། 9

⁵⁶⁴ གཉལ་ལྷེ་ག་ཤོག་ 44 “དེས་ན་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་གཞུང་འདི་ནི་སྤྱིང་གཞིའི་ལེའུ་ཡི་འགྲེལ་པ་ཡིན་པས་དེ་དང་སྦྱར་ཏེ་བཤད་པར་བྱ་
 བ་ཡིན་ནོ། ཇི་སྐད་དུ་སྤྱིང་གཞིའི་རྒྱས་པར་བཀའ་བཅལ་དོན་མཆོག་རྣམས། ལེགས་པར་བསྐྱུས་པ་ཕྱག་འཆོལ་ཆོགས་བཅད་ཡིན་ཅེས་
 སོ། །”

བྱ་དག་འཆད་པ་ནི་རྗེས་སྤྱོད་འབྲང་ས་རིན་ཆེན་སྒྲོན་མེ་དང་འབྲུམ་འབྲེལ་དང་རྗེས་སྤྱོད་འབྲངས་པ་བོད་ཀྱི་ལྷ་མ་དག་གཉིས་ཀ་ཡང་མི་འཐད་དེ། མཆོད་བཟྃ་དང་དགོས་འབྲེལ་ནི་རྒྱན་གྱིས་མདོ་བཤད་པའི་སྒྲོན་འགྲོ་ཡིན་གྱི། མདོའི་བཤད་པ་དངོས་མིན་ཏེ། དཔེར་ན་འབྲེལ་པ་དོན་གསལ་འདི་ཡི་ “ཤེས་རབ་པ་རོལ་བྱིན་པ་ལ” ཞེས་སོགས་རྒྱན་གྱི་འབྲེལ་པའི་སྒྲོན་འགྲོ་ཡིན་པ་ལས། རྒྱན་གྱི་འབྲེལ་པ་མིན་པ་བཞིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་རྒྱན་སྒྲུང་ལྟ་བུར་མདོ་དང་རྒྱན་སྒྲུར་ནས་བསྟན་བཅས་ཤིག་ཏུ་འབྲེལ་ན་མདོའི་སྤྱིང་གཞི་རང་དགའ་བ་བཤད་པར་རིགས་མོད། རྒྱན་རྒྱུར་ཏུ་འཆད་པ་མཆོད་བཟྃ་ལྟ་བུ་ལ་ཡང་སྤྱིང་གཞི་འགོད་པ་ནི་རྩ་བ་ལ་མེད་པ་ཞིག་རྩ་བ་ལ་ཡོད་པ་བཤད་པའམ་ཏ་ཅང་བཤད་པ་ཞེས་པའི་སྒྲོན་ཡོད་དོ། །

གལ་ཏེ་སྤྱིང་གཞི་རྒྱན་འདི་ཡི་རྩ་བའི་མདོ་དང་པོ་ཇི་ལྟར་བྱང་ཚུལ་སྒྲོན་པས་སྤྱིང་གཞི་རྒྱན་དང་སྒྱུར་ནས་བཤད་པ་ལ་སྒྲོན་མེད་ཅེ་ན། དེ་ལྟར་མདོ་ཇི་ལྟར་གཏད་པ་སྟེ་ཡོངས་གཏད་ཀྱི་ལེའུ་དང་ཤེར་བྱིན་སྒྲོན་ཇི་ལྟར་བཅས་ཚུལ་སྒྲོན་པའི་རྟག་ཏུ་བྱ་དང་ཆོས་འཕགས་ཀྱི་ལེའུ་ཐ་མ་གསུམ་ཡང་རྒྱན་དང་སྒྱུར་ནས་ཤོད་ཅིག་འདོད་མི་བྱས་ཏེ། རྒྱན་དང་མ་སྒྱུར་བར་གསུངས་པ་ལྟར་ཏུ་འཐད་པའི་ཕྱིར། །གང་དག་ཡོངས་གཏད་ཀྱི་ལེའུ་ནི་ “དེའི་རྒྱ་ནི་ཡོངས་གཏོང་” ཞེས་པས་བསྐྱས་པ་དང་། སྤྱིང་ [163] གཞི་ནི་སྐབས་བཞི་པར་ཞིང་དག་སྒྱུར་བ་སྒྲོན་པས་བསྐྱས་པ་དང་། རྟག་ཏུ་བྱ་དང་ཆོས་འཕགས་ཀྱི་ལེའུ་གཉིས་སྒྱུར་ལམ་གྱི་བྱང་ཆོས་ཡོངས་འཛིན་གྱིས་བསྐྱས་ཞེས་གསུང་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། ཡོངས་གཏད་གཉིས་ཡོད་པའི་དང་པོ་ནི་སྐབས་ལྷ་པར་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ “དེའི་རྒྱ་ནི་ཡོངས་གཏོང་” ཀྱི་དོན་ཡིན་ལ། མདོའི་ཐ་མ་ཡོངས་གཏད་ནི་རྟག་ཏུས་གྱིས་དགའ་བས་བཅས་བ་དེའི་ཕྱིར་ཡང་ཤེར་བྱིན་རྒྱུངས་ཤིག་ཅས་གསུངས་པས་བྱང་ཆེན་དེའི་རྒྱའི་ཡོངས་གཏད་མིན་ནོ། །སྤྱིང་གཞིར་ཞིང་དག་པར་བཤད་པ་ཅས་དང་། ཆོས་འཕགས་སྒྲོབ་དཔོན་དང་རྟག་ཏུ་སྒྲོབ་མ་ཡིན་པ་ཅས་གྱིས་ཡོངས་འཛིན་དེ་དག་གིས་བསྐྱས་པར་འདོད་ན། སྒྲོང་གྱི་འཛིག་རྟེན་⁵⁶⁵ བྱང་ཅན་ན་བཞུགས་ནས་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཆོས་གསུང་བའི་མདོ་གཞན་གྱི་སྤྱིང་གཞི་ཐམས་ཅད་

དང་། མདོ་གཞན་དུ་ནོར་བཟང་གིས་སྒྲ་མ་བསྟེན་པའི་ཚུལ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་
རྒྱན་གྱིས་བསྟུས་པར་ཏུ་ཅང་ཐལ་ལོ། །

2.2.2.1.2.1.2 སྒྱར་ཚུལ་ལ་ཚིད་པ་སྤང་བ།

གཉིས་པ་སྒྱར་ཚུལ་ལ་ཚིད་པ་སྤང་བ་ནི། ཕྱོགས་སྒྲ་མ་ཞིག་ན་རེ། གལ་ཏེ་མདོན་རྟོགས་རྒྱན་
དང་ཡུམ་གྱི་མདོ་སྒྱར་བ་ན་མདོ་ཁ་ཅིག་སྐབས་གཉིས་པའི་བཤད་བྱའི་ཙ་བའི་མདོ་ལྟ་བུ་
སྒྲ་ཇི་བཞིན་པ་སྟེ་མདོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་ཆོག་དང་མདོའི་ཆོག་གཉིས་ཤིན་དུ་འདྲ་བ་
དང་། མདོ་ཁ་ཅིག་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་བཤད་བྱའི་ཙ་བའི་མདོ་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པ་མ་ཡིན་ཡང་
སྒྱར་བའི་རྒྱ་མཚན་ཞིག་ཡོད་པར་སྤང་བས་སྒྱར་རིག་པ་མོད། མདོར་ན་སྐབས་འགའ་ཞིག་
དུ་རྒྱན་གྱིས་མདོ་ཆོག་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པའམ་ཆོག་ཤིན་དུ་འདྲ་བའི་ཚུལ་གྱིས་བཤད་དེ་དཔེར་
ན། སྐབས་གཉིས་པར་ “ལྷ་རྣམས་རུང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་” ཞེས་དང་དེའི་བཤད་བྱའི་མདོ་
“དེ་བཞིན་དུ་གང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རང་བཞིན་གྱི་འོད་ཀྱི་རུང་ན་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་ལས་
ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྲོན་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་འོད་ནི་ལྷ་མ་མེ་མ་ཡིན། ལྷ་ན་ནི་མ་ཡིན། ལྷ་ང་ངེ་མ་ཡིན་
གྱི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་འོད་འབའ་ཞིག་རབ་ཅེས་བྱའོ།”⁵⁶⁶ ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། རྒྱན་གྱི་
ཆོག་འགའ་ཞིག་དང་དེའི་བཤད་བྱའི་ཙ་བའི་མདོ་གཉིས་ཆོག་མི་འདྲ་ཡང་། སྒྱར་བའི་རྒྱ་
མཚན་ཡོད་ན་དེ་གཉིས་སྒྱར་རུང་བ་ཡིན་ནོ། །**འོན་ཀྱང་**¹ འཕགས་པ་གྲོལ་སྡེ་སངས་བཟང་
སོགས་བྱེད་རང་གིས་བྱང་ཆུབ་རྒྱས་བཤད་ “སེམས་ཅན་སེར་སྣ་ཅན་རྣམས་སྤྱོན་པ་ལ་
འགོད་པར་འདོད་པ་”⁵⁶⁷ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སེམས་བསྐྱེད་གཉིས་པ་གསེར་ལྟ་བུའི་སེམས་
བསྐྱེད་བསྟན་པར་འདོད་པ་ལྟ་བུ་བྱང་ཆུབ་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་མདོ་དེས་གསེར་ལྟ་བུའི་སེམས་
བསྐྱེད་ཀྱི་དོན་དེ་སྟོན་པ་ལ་ངས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་མེད་པ་དང་། ² རྟོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་བྱང་
མེད་དུ་མི་སྐྱེ་བར་བརྗོད་པ་⁵⁶⁸ ལྟ་བུ་རྣམས་དང་། ³ རྒྱན་དུ་དོན་ཡོད་པ་མདོའི་སྟེགས་བཅ་
ཁ་ཅིག་ལས་མདོ་མི་སྤང་བ་དཔེར་ན་རྒྱན་དུ་བཤད་པའི་དགེ་འདུན་ཉི་ཤུ་ཉི་ལྷེ་མང་ལ་
མེད་པ་ལྟ་བུ་ཇི་ལྟར་སྒྱར་ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་རྒྱས་བཤད་ལྟ་བུ་མདོ་དང་གསེར་ལྟ་བུའི་སེམས་

⁵⁶⁶ ཉི་ཁྱེ་ལུ་བརྒྱད་མ། བར་ཆ། རྩེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ༨ ཤོག་ 8-བ།

⁵⁶⁷ ཉི་ཁྱེ་ལུ་བརྒྱད་མ། རྟོད་ཆ། རྩེ་བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ༧ ཤོག་ 26-བ།

⁵⁶⁸ Golden Rosary 166 ལྟར་བཞོད།

བསྐྱེད་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུ་བའི་རྒྱ་མཚན་མེད་པ་ལྟར་སྤང་བ་ནམས་ནི་དེ་དག་ཏུ་རྒྱུ་བའི་རྒྱ་
མཚན་གཉིས་ཡོད་པས་རྒྱུ་དུ་ཅང་སྟེ།

1 རྒྱ་མཚན་དང་པོ་ནི་རིམ་པ་བཞིན་རྒྱུ་རིགས་པ་ལམ་ཤེས་ཡན་ལག་གི་མདོ་ལ་སོགས་པ་
ནམས་རྒྱུ་བ་ན་ལྟག་མ་རྒྱ་གྱིས་སྤྲས་ཟིན་ལ་མེད་པའི་མདོ་ནམས་རྒྱ་དེ་དང་རྒྱུ་པར་
ཤུགས་ལ་གོ་སྟེ་རྒྱུ་ཚུལ་དེ་ཡང་དངོས་སུ་བཟོད་པ་ལ་གཙོ་བོར་མ་གྱུར་པའོ། །མདོར་ན་
སྤྲས་ཟིན་མཚུངས་པ་རྒྱུ་ན་གཞན་རྒྱུ་ལུས་ཤིང་། རྒྱ་གྱི་སྤྲས་ཟིན་ལྟར་ཡོད་པའི་མདོ་
གཙོ་བོར་འཛིན་མི་དགོས་ཏེ། རྒྱ་གྱིས་དངོས་སུ་བཟོད་པ་ལ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ངེས་པ་
མེད་པའི་ཕྱིར།

2 རྒྱ་མཚན་གཉིས་པ་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་རྗེ་བཙུན་བྱམས་པ་མགོན་པོ་ལ་དེ་ལྟར་
རྒྱུ་བའི་ལུང་མངའ་བའི་ཕྱིར་ཡང་ཡིན་ཏེ། རྗེ་བཙུན་དེ་སྟོན་པ་ཤུགས་བྱུང་བ་འཇམ་སྒྲིང་དུ་
གཤེགས་པའི་ཆོ་འོག་མེན་དུ་རྒྱལ་ཚབ་དུ་དབང་བསྐྱར་བས་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་མཛོད་ཤེར་
ཕྱིན་ཀྱི་མདོ་ལྟ་བུ་ལ་མཁས་པ་གཞན་གྱིས་བཟླ་བའི་གནས་མིན་པ་སྤྲས་པའི་དོན་སོགས་ལ་
པ་སྟོན་པ་ཤུགས་བྱུང་བའི་ལུང་གིས་ [164] དབང་བསྐྱར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དོད་དུ་བྱང་མེད་དུ་
མི་སྐྱེ་བར་བཟླན་པ་ལྟ་བུའི་རྒྱ་གྱི་སྤྲས་མ་ཟིན་པ་ནམས་ནི་ཆོག་གི་ལྷ་བོས་བསྐྱུས་ཏེ་དེས་
ན་རང་གི་སྐབས་དེར་གཏོགས་པར་ཤེས་པར་འགྱུར་རོ། །དོད་དུ་བྱང་མེད་དུ་མི་སྐྱེ་བར་
བཟླན་པ་ལྟ་བུ་ཆོས་ཅན། རྒྱ་གྱིས་སྤྲས་མ་ཟིན་ཀྱང་། རྒྱ་གྱིས་བསྐྱུས་ཏེ། རྒྱ་གྱིས་བྱོད་
བཤད་པའི་སྐབས་སུ་བསྐྱུས་པའི་ཕྱིར། ཏུགས་བྱུང་སྟེ། རྒྱ་གྱི་ནང་གསེས་ཀྱི་བྱོད་བཟླན་
པའི་ཆོག་གི་ལྷས་བྱངས་ན། ལྷ་དེ་རིགས་པའི་ཕྱིར།

མདོ་ཁ་ཅིག་ནི་རྒྱ་གྱིས་མདོ་གཙོ་བོ་བཟོད་པས་འཁོར་གྱི་མདོ་ཁར་ལ་བསྐྱུས་ཏེ་དབེར་ན་
རྒྱལ་པོ་འཁོར་བཅས་གཤེགས་པ་ལ་རྒྱལ་པོ་གཤེགས་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །མདོ་ཁ་ཅིག་ནི་སྐབས་
བརྒྱད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་མདོ་ལ་བཟླན་ཏེ་མདོ་འགའ་ཞིག་སྐབས་ཡང་གོ་སྟེ་སྤྲས་པ་མ་བསྐྱུས་
ཏེ། དབེར་ན་གསྐྱའི་ལྷ་མོ་བསྐྱུས་པ་སྐར་མ་ལྟ་བུ་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གསེར་གྱི་མེ་ཏོག་
ཅས་བྱ་བའི་མིང་ཅན་དུ་འཆང་རྒྱ་བར་ལུང་བཟླན་པ་དང་། དགོ་སྒྲོང་བརྒྱ་ཕྱག་ཏུ་གུ་

བསྐལ་པ་སྐར་མ་ལྟ་བུ་ལ་མེ་རྟོག་བཀའ་པ་ཞེས་པའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཆོ་བསྐལ་པ་སྟོང་
ཕྱག་ཉི་ཤུ་ཉི་ཤུ་ཐུབ་པར་ལྷང་བཞུན་པ་⁵⁶⁹ ལྟ་བུ་ལོ།

རྒྱན་ན་ཡོད་པ་མདོ་ཡི་སྒྲེགས་བཅའ་ཁ་ཅིག་ཉི་ཁྲི་ལེ་མང་ལྟ་བུ་ལས་མི་སྤྲང་བ་ནི་གཞུང་རབ་
ཏུ་རྒྱས་པ་མདོ་འདི་འབྲི་བ་སོགས་ཀྱིས་རྒྱབ་པར་དཀའ་བ་དང་། སྒྲེགས་མའི་དུས་ལྔ་བརྒྱ་
ཐ་མ་⁵⁷⁰ ལ་འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་སྒོ་ཡི་སྟོབས་བྲི་བས་སྤྲོ་མ་ནས་སྟོབ་མར་རྒྱད་པའི་ལྷང་གིས་
ཆོག་ཉམས་པར་ཟད་ཀྱི། འདི་ལ་རང་བཟོ་མདོ་ལ་མེད་པ་རྒྱན་ལ་ཡོད་པ་ལྟ་བུའི་ལྷག་པར་
བཞུན་པའི་དྲི་མ་མེད་དེ། རྗེ་བཙུན་བྱམས་པ་མགོན་པོ་ཡིས་ཡུམ་དེ་ལྟར་གཏུན་ལ་ཕབ་པའི་
ཕྱིར་རོ། ⁵⁷¹ ཞེས་སྟོབ་དཔོན་ཆོས་བཤེས་ཀྱིས་ཆོག་གསལ་དུ་འཆད་པ་ནི་ལེགས་པར་
བཞུགས་པའོ།

569 “དེ་ནས་ཆོ་དང་ཐུན་པ་ཀུན་དགའ་བོས་སྤྲོ་གོས་ཕྱག་པ་གཅིག་ལ་གཟུར་རྟེ་བྱས་མོ་གཡས་པའི་སྤྲང་ས་ལ་བཙུགས་ནས་བཅོམ་
ཐུན་འདས་ག་ལ་བདེ་ལགས་སུ་ཐལ་མོ་སྐྱར་བ་བཅུད་དེ། བཅོམ་ཐུན་འདས་ལ་འདྲི་སྐད་ཅེས་གསལ་དོ། །བཅོམ་ཐུན་འདས་རྒྱ་དང་རྒྱུན་
མ་མཆིས་པར་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དག་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྗེགས་པའི་སངས་རྒྱས་འཛུམ་པ་མི་མཛད་ན། འཛུམ་པ་མཛད་པའི་
རྒྱ་ཅི་ལགས། རྒྱ་ཅི་ལགས། བཅོམ་ཐུན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྤྲུལ་བ། ཀུན་དགའ་བོ་གང་གྲུའི་སྤྲོ་མོ་ཞེས་བྱ་བའི་སྤྲང་མོ་འདི་མ་འོངས་
པའི་དུས་ན་དཔེ་སྐར་མ་ལྟ་བུ་ཞེས་བྱ་བའི་བསྐལ་པ་ལ། གསེར་གྱི་མེ་རྟོག་ཅས་བྱ་བའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དག་བཅོམ་པ་ཡང་དག་
པར་རྗེགས་པའི་སངས་རྒྱས་འཛིག་རྟེན་དུ་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ། ཀུན་དགའ་བོ་བྱད་མེད་འདི་ནི་བྱད་མེད་ཀྱི་ལུས་ཐ་མ་ཡིན་དེ། ཀུན་
དགའ་བོ་སྤྲང་མོ་འདི་ནི་བྱད་མེད་ཀྱི་ལུས་བཞེས་རྟེ་སྒྲེས་པའི་ལུས་ཐོབ་པར་གྱུར་ནས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དག་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་
རྗེགས་པའི་སངས་རྒྱས་མི་བསྟོད་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་མདོན་པར་དགའ་བའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ལམས་སུ་སྒྲེ་སྒྲེ་དེར་ཆོངས་བའི་སྟོད་པ་
སྟོད་པར་འགྱུར་རོ། ཀུན་དགའ་བོ་བྱད་ཐུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་དེའི་མིང་ཡང་གསེར་གྱི་མེ་རྟོག་ཅས་བྱ་བར་འགྱུར་
དེ། ཀུན་དགའ་བོ་བྱད་ཐུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་གསེར་གྱི་མེ་རྟོག་དེ་ནས་ཤི་འཕྲོས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ནས་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དུ་འགྲོ་བར་འགྱུར་དེ། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ཐུན་འདས་རྣམས་དང་ནམ་ཡང་འབྲས་བར་མི་འགྱུར་རོ། །” ཉི་ཁྲི་ལེ་ལྔ་བརྒྱད་མ།
ཐེ་བཞུན། ཤར་ཕྱིན། ཅ་ཤོག་ 22-ན།

570 བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ། ཤོག་702 “སངས་རྒྱས་ཤུག་ཐུབ་པའི་བཞུན་པའི་གནས་ཆད་ལྔ་བརྒྱ་ཕྱག་བཙུང་མེ་མ། རྟགས་ཅམ་
འཛོན་པའི་ལྔ་བརྒྱ་ཕྱག་གཅིག་སྟེ། བཞུན་པ་མར་འབྲེལ་ནས་ཕྱིའི་རྣམ་པ་ཅམ་དུ་ཟད་པའི་དུས།” ཞེས་པ་ལྟར་རོ།

571 “དེ་ལྟར་ཡང་དག་པར་སྐྱར་བའི་གནས་སུ་ཁ་ཅིག་ནི་མན་དག་གི་ཆོག་དང་མདོའི་ཆོག་སྐྱར་བར་འཐད་པ་ཉིད་དུ་སྤྲང་ན། གང་
ཡང་ཤུ་རིའི་བྱ་འདི་ལ་བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས་གནས་པ་མེད་པའི་ཚུལ་དུ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ་
གནས་རྟེ་ཕྱིན་པ་དང་གཏོང་བ་དང་ཡོངས་སུ་ལེན་པ་དམིགས་སུ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཡང་སུ་གཏོང་བ་མེད་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཕྱིན་པའི་པ་རོལ་
དུ་ཕྱིན་པ་ཡོངས་སུ་རྗེགས་པར་བྱའོ་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་བསམ་པ་སྟེ། གསེར་བཟང་བོ་ལྟར་བྱང་རྒྱབ་ཀྱི་བར་དུ་ཡོངས་སུ་མི་འགྱུར་བའོ་
ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་ལ་གཅིག་ཁོ་ནར་ངས་པར་བྱེད་ཀྱས་པ་མ་ཡིན་པ་དག་རྒྱ་མཚན་གང་གིས་མན་དག་གི་ཆོག་དང་སྐྱར་བར་
འགྱུར། གཞན་ཡང་དྲོ་བར་གྱུར་པའི་གནས་སྐབས་སུ་བྱད་མེད་དུ་ནི་མི་སྒྲེ་བར་བཞོད་པ་ལ་སོགས་པ་མདོའི་ཆོག་གང་དག་མན་དག་གི་
གཟུང་གིས་མ་བསྐྱས་པ་རྣམས་ནི་རྗེ་ལྟར་བཞོད་པར་བྱ། ཡང་མདོ་སྟེང་གི་སྒྲེགས་བཅའ་ཁ་ཅིག་ལས་མན་དག་གི་བཞུན་བཅོམ་སུ་སྟོས་པ་
རྣམས་སྤང་བ་ཡང་གང་དུ་སྐྱར་ཞེ་ན། གང་དང་གང་དུ་མན་དག་གི་ཆོག་དང་མདོའི་ཆོག་སྐྱར་བར་བྱ་བ་ལ་ངས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་
མཚན་མེད་པ་ལྟར་གནས་པ་ནི་འགའ་ཞིག་དུ་ཟད་དེ། དེ་དག་དུ་ཡང་སྐྱར་བའི་རྒྱ་མཚན་ནི་གཉིས་དེ། ཁ་ཅིག་སྐྱར་བར་རིགས་པ་དག་
མ་སྐྱར་བ་ན་དེའི་ལྷག་མ་ནི་དེ་དང་སྐྱར་བར་ཤུགས་ཉིད་ཀྱིས་བཞུན་དེ། ཤུགས་ནི་འབྲེལ་པ་སྟེ་དངོས་སུ་བཞོད་པ་ལ་གཙོར་མ་གྱུར་

སྒྲུལ་པ།

རྟོག་གཏི་ནགས་ཚལ་མཐུག་པོར་འབྱུང་པའི་མི་རྣམས་ལ། །

གཞུང་དོན་ཉི་འོད་འབྱོར་པའི་སྐལ་པ་ནམ་ཡང་མེད། །

འགྲན་སེམས་མཚོན་པའི་སྟག་སྟགས་འཇིགས་ནས་ལུས་འདར་ཞིང་། །

ཁོང་དུ་ཆུད་པའི་གཏེར་གྱི་གྲོང་ཁྱེར་ད་དུང་རིང་། །

ཐལ་མོ་རྟེན་པའི་འུར་སྒྲའི་ར་བ་བྱ། །

དོན་ལྡན་ཚིག་གཅིག་ཉིན་མའི་སྐར་ལྟར་དགོན། །

དེ་ལས་འདའ་བར་འདོད་པའི་ཉན་པོ་ཁྱེད། །

དུབ་པ་གསོ་བྱེད་སྒྲུ་འདིས་ཆོས་པར་ཤོག། །

པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་ཡང་དག་པར་རྟོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་དེ་ལྟར་སྤྱར་བའི་ལུང་བཅོམ་ལྡན་འདས་བུམས་པ་འདི་ལ་མངའ་
ཞེས་ཀྱང་ཞེས་ཀྱང་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། འདི་ནི་རྒྱལ་ཚབ་ཏུ་དབང་བསྐྱར་བས་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་མཛོད་གཞན་གྱིས་བལྟ་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་
ལ་ཕའི་ལུང་གིས་སྟོང་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་གང་དུ་རྒྱ་མཚན་མེད་པ་ལྟར་སྤྱང་བ་ཡང་། ལ་ལ་ལས་དོན་གཞན་ལས་ཆོག། གཞན་ལས་
རྣམ་གངས་མིང་གིས་ཏེ། །ཞེས་བསྟན་པའི་ཚུལ་གྱིས་ན་ཐུབ་པ་ཆེན་པོས་དོན་དེ་དང་དེ་སྟོན་པའི་མཚན་མ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་རབ་ཏུ་བསྟན་
པར་ངས་པར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། འཇིག་རྟེན་ན་ཡང་རེས་འགའ་ནི་དངོས་པོ་ཁ་ཅིག་ཆོག་དང་མིང་གི་རྣམ་གངས་དང་། རྒྱ་དང་། འབྲས་བུ་
དང་། ལས་ལ་སྟགས་པས་ཞིབ་མོར་སྟོན་ཅིང་། ཁ་ཅིག་ཏུ་ནི་དངོས་པོ་ལ་ལ་བརྟེན་ཅིང་གི་རྣམ་གངས་སྟོན་ཅིང་དེས་ཀྱང་དེ་བསྟན་པར་འགྱུར་བ་
བཞིན་ནོ། །དེ་བས་ན་ཡུམ་རབ་ཏུ་བསྐྱས་པ་ལ་སྟགས་པའི་ཆོགས་ཁ་ཅིག་ལ་ངས་པ་ཁོ་ནར་རྒྱ་མཚན་མཐུས་བཙལ་བར་ནི་མི་བྱའི་ཐུབ་
པ་ཆེན་པོའི་གསུང་གི་ཕྱག་རྒྱ་དོན་རྒྱ་ཆེན་པོའི་བྱ་བ་ལ་ཉེ་བར་གནས་པ་ཙམ་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །མདོའི་ཆོག་གང་དག་མན་ངག་ཏུ་མ་
བསྐྱས་པ་དྲོ་བར་གྱུར་པའི་གནས་སྐབས་སུ་བྱད་མེད་དུ་མི་སྟེ་བར་མདོ་ལས་བསྟན་པ་ལ་སྟགས་པ་ཁ་ཅིག་ནི་རྒྱས་བསྐྱས་པས་རང་གི་
སྐབས་དེར་གཏོགས་པར་ཤེས་པར་འགྱུར་རོ། །ཁ་ཅིག་ནི་གཙོ་བོས་ཡན་ལག་བསྐྱས་པ་སྟེ་རྒྱལ་པོ་གཤེགས་པར་བཞོད་པ་ལྟ་བུའོ། །ཁ་ཅིག་
ནི་སྐབས་བརྒྱད་ཀྱི་གཞུང་གི་ཁོངས་སུ་བསྟན་པ་ཡང་གོ་སྒྲ་བས་ན་ཆེད་དུ་བསྐྱས་པ་མེད་དེ། དགེ་སྦྱོང་རབ་ཏུ་མང་པོ་ལུང་བསྟན་པ་ལ་
སྟགས་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་རང་གི་སྟོང་མ་མེད་པས་ཅི་རིགས་སུ་རྟེན་སུ་དཔག་གོ། །ཆོག་ལེའུར་བྱས་པར་སྟོས་པ་ལས་ཁ་ཅིག་མདོའི་སྟགས་
བམ་ལ་ལ་ལས་མི་སྤང་བ་ནི། །གཞུང་རབ་ཏུ་རྒྱས་པ་འདི་དག་ནི་འབྲི་བ་ལ་སྟགས་པ་དཀའ་བས་འགྲུབ་པར་འགྱུར་བ་དང་། རྩ་བརྒྱ་ཐ་
མ་ལ་འགྲོ་བ་རྣམས་ནི་སྟོའི་སྟོབས་རབ་ཏུ་ཆུང་བའི་ཕྱིར་ལུང་གི་ཆོག་རབ་ཏུ་ཉམས་པར་ཟད་ཀྱི། འདི་ལ་ལོག་པར་བསྟན་པའི་དྲི་མ་ནི་
མི་བསམ་སྟེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་བུམས་པས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །” ཆོག་གསལ། ཟླ་བསྟན། ཤེར་
ཕྱིན། ཉ་ཤོག་ 31-ན།

ཅེས་བྱ་བ་ནི་བར་སྐབས་ཀྱི་ཆོགས་སྤྱ་བཅད་པ་འོ། །ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་ཕྱེང་
བའི་མཆན་འགྲེལ་འདྲ་གྱི་ཕུང་པོ་ནིས་བྱ་བ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་སྟོང་ཆ་རྫོགས་སོ། །

ལུང་འདྲེན་ཕྱག་དཔེའི་མཆན་གཞུང་།

ཀུན་དགའ་ཆོས་བཟང་། ལེགས་པར་བཤད་པ་ལུང་རིགས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ། ཟླ་མ་ཟླ་བ་ཟླ་བ་ 2011
རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆེན་སླ་མ་གྱུ་རྩས་འཕུལ་དེབ་དུ་བཏབ།

༼ཉ་དཔོན་༽ ཀུན་དགའ་དཔལ། །བསྟན་བཅོས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་འགྲེལ་པ་
དང་བཅས་པའི་རྒྱས་འགྲེལ་བཤད་སྐུར་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ། ༼ཉ་རྟོག་༽ ཟླ་མ་ཟླ་བ་ 2011
རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆེན་སླ་མ་གྱུ་རྩས་འཕུལ་དེབ་དུ་བཏབ།

༼ཉ་དཔོན་༽ ཀུན་དགའ་དཔལ། །བསྟན་བཅོས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་འགྲེལ་པ་
དང་བཅས་པའི་རྒྱས་འགྲེལ་བཤད་སྐུར་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ། ༼ཉ་རྟོག་༽ ཟླ་མ་ཟླ་བ་ 2011
རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆེན་སླ་མ་གྱུ་རྩས་འཕུལ་དེབ་དུ་བཏབ།

༼རྒྱལ་བ་༽ དགེ་འདུན་འགྲུབ། མཛོད་འགྲེལ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད། ཟླ་མ་ 2005 ལྷ་ཁ་
དབུས་བོད་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་གཙུག་ལག་སློབ་ཁང་གི་དགེ་ལུན་སྤྱི་ལས་ཁང་གིས་དེབ་
གཟུགས་སྤྲད་པར་དུ་བཏབ།

༼མཁས་གྲུབ་༽ དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོ། རྟོགས་དཀའི་སྤྲང་བ། ཟླ་མ་ 2007 སེར་སྤང་
དཔེ་མཛོད་ཁང་གིས་དེབ་གཟུགས་སྤྲད་པར་དུ་བཏབ།

༼མཁས་གྲུབ་༽ དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོ། ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་ཆེན་པོ་སྤྱི་བདུན་
ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ། ཟླ་མ་ 2003 འབྲས་སྤངས་སློ་གསལ་སྤྲིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་གིས་དེབ་
གཟུགས་སྤྲད་པར་བཏབ།

གྲགས་པ་འབྱུང་གནས། གངས་ཅན་མཁས་གྲུབ་རིམ་བྱོན་མིང་མཛོད། ཟླ་མ་ 1992 ཀན་
སུཅུ་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་གིས་དེབ་གཟུགས་སྤྲད་པར་བཏབ།

༼ཀུན་མཁྱེན་༽ གོ་རམས་པ། ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱེན་པའི་མན་ངག་གི་བསྟན་བཅོས་
མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་གཞུང་ལྷ་བྱེད་འགྲེལ་དང་དཀའ་གནས་ལ་དབྱེད་པ་སྤྲས་དོན་ཟབ་

མོའི་གཏེར་གྱི་ཁ་འབྲེད། ཕྱི་ལོ་2011 རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆེན་སྒྲ་མ་གྱུ་རྒྱས་འཕྲུལ་དེབ་དུ་
བཏབ།

༼རྒྱུད་སྟོང་མཁན་ཟུར་༽ གྲགས་པ་ཆོ་བརྟན། གསེར་ཕྱེད་གི་རྣམ་བཤད་སྟོ་གསལ་གཟུར་
གནས་རྣམས་ཀྱི་མིག་འབྲེད་རྒྱན། ཕྱི་ལོ་2004 འབྲས་སྤྲངས་སྟོ་མང་དཔེ་མཛོད་ཁང་གིས་
དེབ་གཟུགས་སུ་བཏབ།

༼རྩེ་བཅུན་༽ ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆན། སྐབས་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་མཁས་པའི་མགྲལ་རྒྱན།
ཕྱི་ལོ་2004 སེར་བྱས་དཔེ་མཛོད་ཁང་གིས་དེབ་གཟུགས་སུ་དཔར་དུ་བཏབ།

༼རྩེ་བཅུན་༽ ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆན། ལྷ་དབང་རོལ་མཆོ་ལས་སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི་དོན། ཕྱི་ལོ་
2004 སེར་བྱས་དཔེ་མཛོད་ཁང་གིས་དེབ་གཟུགས་སུ་དཔར་དུ་བཏབ།

༼རྩེ་བཅུན་༽ ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆན། པར་ཕྱིན་ཟུར་བཀོལ། ༼དྲང་ངེས། དགོ་འདུན་ཉི་ཤུ།
བསམ་གཟུགས། ཉེན་འབྲེལ་བཅས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་༽ ཕྱི་ལོ་2004 སེར་བྱས་དཔེ་མཛོད་ཁང་
གིས་དེབ་གཟུགས་སུ་དཔར་དུ་བཏབ།

༼རྩེ་བཅུན་༽ ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆན། ས་ལམ་རྒྱུད་དུ། ཕྱི་ལོ་2003 སེར་བྱས་དཔེ་མཛོད་ཁང་
གིས་དེབ་གཟུགས་སུ་དཔར་དུ་བཏབ།

༼གཉལ་ཞིག་༽ འཇམ་དཔལ་རྩོ་རྩེ། མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་གྱི་འབྲེལ་བཤད་ཐེག་པ་
ཆེན་པོ་ལ་འཇུག་པ། ཕྱི་ལོ་2005 བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གིས་དཔར་དུ་བཏབ།

༼མ་དུ་པརྩེ་༽ འཇིགས་མེད་དམ་ཆོས་རྒྱ་མཚོ། དྲང་ངེས་ལེགས་བཤད་སྟོང་པོའི་འཇུག་
དོགས། ཕྱི་ལོ་2006 སེར་བྱས་དཔེ་མཛོད་ཁང་གིས་དེབ་གཟུགས་སུ་བཏབ།

༼རྒྱལ་ཆབ་༽ དར་མ་རིན་ཆེན། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཆོས་མངོན་
རྒྱ་མཚོའི་སྟོན་པ། ༼ཀུན་བཏུས་དར་རྒྱལ་༽ ཐེག་མཆོག་མགོ་འབྲེད་དང་བཅས་པ། ཕྱི་ལོ་
2001 འབྲས་སྤྲངས་སྟོ་གསལ་སྤྱིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་གིས་དེབ་གཟུགས་སུ་དཔར་དུ་བཏབ།

༼རྒྱལ་ཚབ་༽དར་མ་རིན་ཆེན། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་རྒྱུད་སྤྲེལ་མའི་རྒྱུ། in བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའི་རྒྱལ་སྤྲེལ་གྱི་རྣམ་བཤད་བྱང་ཆུབ་གཞུང་ལམ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་རྒྱུ་སྤྲེལ་མའི་
རྒྱུ། ཕྱི་ལོ་2004 ལྷོ་མང་གི་སྤྲེལ་མའི་ཕར་ཕྱིན་འཛིན་གྲུ་ཕྱན་མོང་ནས་དཔར་དུ་བསྐྱུན།

༼རྒྱལ་ཚབ་༽ དར་མ་རིན་ཆེན། རྣམ་བཤད་སྟོང་པོའི་རྒྱུ། ལྷོ་མང་གི་ ཕྱི་ལོ་2008 འབྲས་
སྤངས་སྤྲེལ་གསལ་སྤྲོད་དཔེ་མཛོད་ཁང་གིས་དབ་གཟུགས་སུ་དཔར་དུ་བཏབ།

ལྷོ་མཆོག་པ། སྤྲེལ་སྤྲོད་བམ་པོ་གཉིས་པ། ཕྱི་ལོ་2000 ཤེས་རིག་དཔར་ཁང་གིས་དབ་
གཟུགས་སུ་བཏབ།

ལྷོ་མཆོག་པ། བོད་རྒྱུ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ། ཕྱི་ལོ་1984 མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་གིས་དཔར་
དུ་བཏབ།

ལྷོ་མཆོག་པ། གསེར་ཕྱེད་བཀོ་སྤྲོད་ཐེངས་དང་པོའི་རྩོམ་ཤོག་ཕྱོགས་བསྐྱུས། ཕྱི་ལོ་1998
འབྲས་སྤངས་སྤྲེལ་མང་དཔེ་མཛོད་ཀྱིས་དབ་གཟུགས་སུ་དཔར་དུ་བསྐྱུན།

༼དགེ་བཤེས་༽ དཔལ་ལྷན་བཟང་པོ། བསྟན་བཅོས་མཛོད་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱུ་འགྲེལ་པ་
དང་བཅས་པའི་རྣམ་པར་བཤད་པ་ལེགས་བཤད་གསེར་གྱི་ཕྱེད་བའི་མཆན་འགྲེལ་ལྷང་
རིགས་གཞོན་བུའི་དོ་ཤལ། ཕྱི་ལོ་ 2013 འབྲས་སྤངས་སྤྲེལ་མང་དཔེ་མཛོད་ཁང་གིས་དབ་
གཟུགས་སུ་བཏབ།

༼ཨར་༽ བྱང་ཆུབ་ཡེ་ཤེས། མཛོད་རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་འགྲེལ་པ་རྣམ་འབྱེད། ཕྱི་ལོ་ 2008 ཡེ་
ཤེས་ལྷེས་དེན་གཟུགས་སུ་དཔར་བཏབ།

༼ཨར་༽ བྱང་ཆུབ་ཡེ་ཤེས། ཤེས་རབ་སྟོང་པོའི་མདོ་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ། ཕྱི་ལོ་ 2008 ཡེ་
ཤེས་ལྷེས་དེན་གཟུགས་སུ་དཔར་བཏབ།

༼ཆ་བྱེ༽ བྱང་ཆུབ་བཙུན་འགྲུས། དབྱ་མའི་ཚ་བ་ཤེས་རབ་ཀྱི་འགྲེལ་པ་འཐད་པའི་རྒྱ།
ཕྱི་ལོ་ 2012 སློག་རྩལ་འཕུལ་དེབ་ཁང་གིས་འཕུལ་དེབ་དུ་བཏབ།

<http://www.tibetanebook.com/>

༼གྲང་ཐང་༽ སློ་གྲོས་རྒྱ་མཚོ། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱི་མཆན་འགྲེལ་ཀུན་བཟང་ཞིང་གི་ཉི་
མ་ཐར་འདོད་མུན་སེལ། ཕྱི་ལོ་2008 འབྲས་སྤངས་སློ་མང་དཔེ་མཛོད་ཀྱིས་དེབ་གཟུགས་
སྤྲད་པར་དུ་བཏབ།

༼རྩྭ་ལོ་ཙུ་བ་༽ སློ་ལྷན་ཤེས་རབ། བསྐྱས་དོན། ཕྱི་ལོ་2002 ལྷ་ཏ་བཀའ་བརྒྱུད་ཉམས་
སྦྱང་ཚྭ་གསལ་སྐབས་ཉེར་དགུ་པས་དེབ་གཟུགས་སྤྲད་པར་དུ་བཏབ།

༼ཙོང་ཁ་པ་༽ སློ་བཟང་གྲགས་པ། ཀུན་གཞི་དཀའ་འགྲེལ། in ལྷ་ཚྭ་གསལ་པ། རིགས་ལམ་སློ་
བརྒྱུ་འབྱེད་པའི་འཕུལ་གྱི་ལྷ་མིག་དྲུག་པ། ཕྱི་ལོ་2010 འབྲས་སྤངས་སློ་གསལ་སྦྱང་དཔེ་
མཛོད་ཁང་གིས་དེབ་གཟུགས་སྤྲད་པར་དུ་བཏབ།

༼ཙོང་ཁ་པ་༽ སློ་བཟང་གྲགས་པ། དྲང་ངེས་ལེགས་བཤད་སྦྱང་པོ། ཕྱི་ལོ་ 2002 ཐའི་ལན་
ནང་པའི་ཤེས་ཡོན་བདེ་ཙུ་ལྷན་ཚྭ་གསལ་གྱིས་དེབ་གཟུགས་སྤྲད་པར་དུ་བཏབ།

༼ཙོང་ཁ་པ་༽ སློ་བཟང་གྲགས་པ། བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཕྱི་ལོ་2000 ཐའི་ལན་ནང་
པའི་ཤེས་ཡོན་བདེ་ཙུ་ལྷན་ཚྭ་གསལ་གྱིས་དེབ་གཟུགས་སྤྲད་པར་དུ་བཏབ།

༼ཙོང་ཁ་པ་༽ སློ་བཟང་གྲགས་པ། ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་སྤེང་བ། སྟོད་ཆ། ཕྱི་
ལོ་2005 འབྲས་སྤངས་སློ་གསལ་སྦྱང་དཔེ་མཛོད་ཁང་གིས་དེབ་གཟུགས་སྤྲད་པར་དུ་
བཏབ།

༼ཙོང་ཁ་པ་༽ སློ་བཟང་གྲགས་པ། ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་གྱི་སྤེང་བ། སྟོད་ཆ། ཕྱི་
ལོ་2006 འབྲས་སྤངས་སློ་གསལ་སྦྱང་དཔེ་མཛོད་ཁང་གིས་དེབ་གཟུགས་སྤྲད་པར་དུ་
བཏབ།

༼པཎ་ཆེན་༽ སློབ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆན། མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་གྱི་སྒྲིང་པའི་སྒྲིང་
པོ་གསལ་བར་ལེགས་པར་བཤད་པའི་རྒྱ་མཚོ། n.d. n.p

༼འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་༽ བཙུན་འགྲུས་དོ་རྩེ། བཟླན་བཅོས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་
རྒྱན་གྱི་མཐའ་དཔྱད་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པའི་དོན་ཀྱན་གསལ་བའི་རིན་ཆེན་སྒྲོན་
མ། ཕྱི་ལོ་2011 འབྲས་སྤྱངས་སློབ་མང་དཔེ་མཛོད་ཁང་གིས་དེབ་གཟུགས་སུ་དཔར་དུ་
བཏབ།

༼བཙུན་ལྷན་༽ རིག་པའི་རལ་གྱི། ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པའི་འགྲེལ་བཤད་མངོན་
པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་གྱི་མེ་རྟོག ཕྱི་ལོ་2006 ཁམས་སྤྱལ་བསོད་ནམས་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་
དཔར་དུ་བཏབ།

༼བྱུ་སྒྲོན་༽ རིན་ཆེན་གྲུབ། བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བཟླན་བའི་གསལ་བྱེད་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་
གནས་གསུང་རབ་རིན་པོ་ཆའི་མཛོད། ༼བྱུ་སྒྲོན་ཆོས་འབྱུང་༽ ཕྱི་ལོ་ 2013 སྒྲིང་སྒྲོར་སློབ་
བཟང་དཔལ་ལྷན་གྱིས་འཕུལ་དེབ་དུ་བཏབ།

༼བྱུ་སྒྲོན་༽ རིན་ཆེན་གྲུབ། ཤེར་བྱིན་ལུང་གི་སྒྲེ་མ། ཕྱི་ལོ་2001 ལྷ་ཁ་བཀའ་བརྒྱུད་ཉམ་
སྒྲོན་སྐབས་ཉེར་བརྒྱུད་པ་ནས་དེབ་གཟུགས་སུ་དཔར་དུ་བསྐྱུན། www.tongkhor.tk

༼སེར་མདོག་པཎ་ཆེན་༽ སྤྱུ་མཆོག་ལྷན། ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པའི་མན་ངག་གི་
བཟླན་བཅོས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་འགྲེལ་པ་དན་བཅས་པའི་ཁྱ་བྱིའི་འབྲེལ་རྣམ་
པར་བཅའ་ཞིང་དངོས་བཟླན་གྱི་དཀའ་བའི་གནས་ལ་ལེགས་པར་བཤད་པའི་དཔུང་
ཆོགས་རྣམ་པར་བཀོད་པ་བཤད་ཚུལ་ཅ་སྐབས་ཀྱི་ཕྱོད་བ། in སྤྱུ་མཆོག་ལྷན་གྱི་གསུང་
འབུམ། པོད་ད་པ་(11) ཕྱི་ལོ་2006 རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆེན་སླ་མ་གྱུ་རུས་དཔར་དུ་བཏབ།

༼གཡག་སྟོན་༽ སངས་རྒྱས་དཔལ། མདོན་རྟོགས་རྒྱན་དང་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་རྩ་འགྲེལ་
གྱི་དགོས་དོན་སྟུལ་བ་རིན་ཆེན་བསམ་འཕེལ་དབང་གི་རྒྱལ་པོ། ཕྱི་ལོ་2011 རྒྱལ་ཡོངས་
ས་ཆེན་སླ་མ་གྱུ་རྩལ་འཕུལ་དེབ་དུ་བཏབ།

༼སློབ་དཔོན་༽ སང་གོ་བཟང་པོ། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ། ཕྱི་ལོ་2000 འབྲས་སྤྱངས་སློ་
གསལ་སྤྱང་དཔེ་མཛོད་ཁང་གིས་དཔར་དུ་བཏབ།

༼སྐྱ་ཉིད་༽ ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ། གསེར་ཕྱོད་ཕྱོམ་དོན་ཀན་སློང་ཐབས་ཆོག་གི་ཤེས་འཁར་
དངས་བྱེད་ལོ་རྒྱུ། ཕྱི་ལོ་2000 འབྲས་སྤྱངས་སློ་མང་དཔེ་མཛོད་ཁང་གིས་དེབ་གཞུགས་
སྤྱབ་ཏབ།

Gold, Jonathan C. *The Dharma's Gatekeepers: Sakya Pandita on Buddhist Scholarship in Tibet*. Albany: State University of New York Press, 2007.

Huntington, Clair W. *The "Akutobhaya" and Early Indian Madhyamaka* Unpublished Ph.D. Dissertation. Michigan: University of Michigan, 1986.

Walser, Joseph. "On the Formal Arguments of the Akutobhaya." *Journal of Indian Philosophy*, 26, 1988.

Mkhas-grub, Dge-legs-dpal-bzan-po, F D. Lessing, and Alex Wayman. *Introduction to the Buddhist Tantric Systems: Translated from Mkhas Grub Rje's Rgyud Sde Spyih Rnam Par Gzāg Pa Rgyas Par Brjod*. Delhi: Motilal Banarsidass, 1978.

Tson-kha-pa, and Gareth Sparham. *Golden Garland of Eloquence: = Legs Bshad Gser Phreng*. Fremont, Calif: Jain Publ. Co, 2008.

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> or send a letter to Creative Commons, 444 Castro Street, Suite 900, Mountain View, California, 94041, USA.